

Основна школа “Сава Ковачевић” Михајловац

**ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕТИ РАЗРЕД
ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА
*за период 2026/2027–2029/2030.године***

*Основна школа "Сава Ковачевић"
11312 Михајловац*

Директор: Биљана Тодоровић

ПЕТИ РАЗРЕД

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

НАСТАВНИ ПЛАН ЗА ПЕТИ И ШЕСТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред.број	А.ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик и књижевност	5	180	4	144
3.	Страни језик	2	72	2	72
4.	Историја	1	36	2	72
5.	Географија	1	36	2	72
6.	Биологија	2	72	2	72
7.	Математика	4	144	4	144
8.	Информатика и рачунарство	1	36	1	36
9.	Техника и технологија	2	72	2	72
10.	Ликовна култура	2	72	1	36
11.	Музичка култура	2	72	1	36
12.	Физичко и здравствено васпитање	2	72+54*	2	72+54*
13.	Физика	/	/	2	72
14.	Хемија	/	/	/	/
УКУПНО:А		24	918	25	954
Б.ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ					
1	Версканастава/Грађанско васпитање**	1	36	1	36
2.	Други страни језик***	2	72	2	72
УКУПНО:Б		3	108	3	108
УКУПНО:А+Б		27	1026	2	1062

*Обавезне физичке активности реализују се у оквиру предмета Физичко и здравствено васпитање

**Ученик бира један од понуђених изборних наставних предмета

***Ученик као други страни јези бира немачки језик.

Напомена:Ученик не бира други страни језик и ако спада у изборне предмете,јер школа у складу са својим кадровским могућностима може ученицима да понуди само као други страни језик немачки језик.

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни и изборни наставни предмети

Ред.број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	27	1026	28	1062
2.	Слободне наставне активности*	1	36	1	36
3.	Допунска настава	1	36	1	36
4.	Додатна настава	1	36	1	36
Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности**	1	36	1	36
3.	Екскурзија	1 дан годишње		До 2 дана годишње	

* Слободне наставне активности Школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученик обавезно бира једну активност са листе од три слободне наставне активности које Школа нуди и изучава је у току једне школске године.

**Ваннаставне активности могу да буду:друштвене,уметничке,техничке,хуманитарне,културне,као и друге активности у складу са простором и људским ресурсима школе.

Програм обавезних предмета, изборних предмета са начинима и поступцима за њихово остваривање, слободне наставне активности, допунска и додатна настава, час одељењског старешине и ваннаставне активности

ПРЕДМЕТ: Српски језик и књижевност

Разред: ПЕТИ Годишњи фонд часова: 180

Циљ учења: Српског језика и књижевности је да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању, тако што ће овладати основним законитостима српског књижевног језика, да стиче основна знања о улози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета; да кроз читање и тумачење књижевних дела из српске и светске баштине развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање, подстичу имагина-цију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивањеи асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту ,улози и значају језика и књижевности у српској и светској култури, негује љубав према српском јези-ку и књижевности; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално даповезује садржаје предметних области.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере оствареност и исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		

Књижевност (70 = 53 и 17)	ЛИРИКА Народна песма: Вила зида град Народне лирске песме о раду(избор); народне лирске породичне песме (избор) Бранко Радичевић: Певам дању, певам ноћу Милица Стојадиновић Српкиња: Певам песму Душан Васиљев: Домовина/ Алекса Шантић: Моја отаџбина Војислав Илић: Зимско јутро Милован Данојлић: Шљива / Десанка Максимовић: Сребрне плесачице	- разликује књижевни и некњижевни текст; - упоређује одлике фикционалне и нефикционалне књижевности; - чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела; - чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова; - одреди род књижевног дела и књижевну врсту; - разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке књижевности; - разликује реалистичну прозу и прозу засновану на	Дијалoшка, молошка, текст метода, метода	Слуша, чита, бележи, доноси логичке закључке, приповеда, понавља, реагује на захтеве, поставља питања, одговара на питања, учествује у дијалогу, изражајно казује и рецитије, истражује, п- Слушање	Помаже ученицима при изговору, доноси наводи на самостално размишљање, мотивише ученике за рад, подстиче ученике на ангажовање. Објашњава, коментарише, исправља, саветује, усмерава, демонстрира, похваљује	Писмено и усмено изражавање ,контролни тест . Писмено и усмено изражавање ,писмени задатак Писмено и усмено изражавање ,наставни листићи Писмено и усмено изражавање .	компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција.

	Пеђа Трајковић: Кад књиге буду у моди Књижевни термини и појмови Песник и лирски субјекат. Мотиви и песничке слике као елементи композиције лирске песме. Врста строфе према броју стихова у лирској песми: катрен; врста стиха по броју слогова (десетерац и осмерац). Одлике лирске поезије: сликовитост, ритмичност, емоционалност. Стилске фигуре: епитет, ономатопеја. Врсте ауторске и народне лирске песме: описне (дескриптивне), родољубиве (патриотске); митолошке, песме о раду (посленичке) и породичне.	натприродној мотивацији; – анализира елементе композиције лирске песме (строфа, стих); епског дела у стиху и у прози (делови фабуле – поглавље, епизода; стих); драмског дела (чин, сцена, појава); – разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповеда- ча у односу на писца; – разликује облике казивања; – увиђа звучне, визуелне, тактичне, ольфакторне елементе песничке слике; – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевно-уметничком тексту;		- Описивање - Гледање - Измишљање - Размишљање - Рецитовање - Причање, препричавање и описивање. - Користи изворе информација - Говорење - Казивање књижевног текста. - Драмски, драматизовани текстови, сценска импровизација. - Сценскоизвођењетекста (драмско и луткарско). - Богаћење речника: лексичке и синтаксичке вежбе. - Разговорне, ситуационе и језичке игре. - Стварне и симулиране ситуације. - Слушна порука. - Аудио-визуелни записи. - Игре за развијање	вежбе Приближава градиво ученицима, подстиче ученике на рад, - Планира - Организује - Бира садржаје - Реализује - Објашњава - Демонстрира - Даје упутства - Обезбеђује ресурсе - Партнер у учењу - Прати ефекте сопственог рада и рада ученика - Мотивише - Преноси информације - Бира методе и технике - Упознаје индивидуалне способности и карактеристике сваког ученика - Формира групе - Прати ефекте	писмени задатак, наставни листићи	

				слушне пажњерезентуј е	сопственог рада Прати ефекте рада		

					ученика -Ствара демократску атмосферу -Подстиче, подржава -Обезбеђује да се свако осећа уважено и поштовано иако изражава различито мишљење помаже,		

	ЕПИКА Народна песма: Свети Саво Народна песма: Женидба Душанова(одломак о савладавању препрека заточника Милоша Војиновића) Еро с онога свијета Дјевојка цара надмудрила Милован Глишић: Прва бразда Стеван Сремац: Чича Јордан (одломак) Бранко Ћопић: Поход на Мјесец Иво Андрић: Мостови Данило Киш: Дечак и пас Горан Петровић: Месец над тепсијом (први одломак приче „Бели хлеб од претеривања” и крај приче који чине одељци „Можеш сма-трати да си задобио венац славе” и „Мрави су вукли велике грошице тишине”) Антон Павлович Чехов: Шала	– процени основни тон певања, приповедања или драмске радње (шалив, ведар, тужан и сл.); – развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела; – одреди тему и главне и споредне мотиве; – анализира узрочно-последично низање мотива; – илуструје особине ликова примерима из текста; – вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове; – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; – уважава националне вредности негује српску културно историјску баштину; – наведе примере личне добити од читања; – напредује у стицању читалачких компетенција; – упоређи књижевно и					

		филмско дело, позоришну представу и драмски текст;					

	КЊИЖЕВНИ ТЕРМИНИ И ПОЈМОВИ Писац и приповедач. Облици казивања: приповедање у првом и трећем лицу. Фабула: низање догађаја, епизоде, поглавља. Карактеризација ликова – начин говора, понашање, физички изглед, животни ставови, етичност поступака. Врсте епских дела у стиху и прози: епска народна песма, бајка (народна и ауторска), новела (народна и ауторска), шаљива народна прича. Врста стиха према броју слогова: десетерац.	- развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела; - одреди тему и главне и споредне мотиве; - анализира узрочно-последично низање мотива; - илуструје особине ликова примерима из текста; - вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове; - илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; - уважава националне вредности негује српску културно историјску баштину; - наведе примере личне добити од читања; - напредује у стицању читалачких компетенција; - упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст;					
	ДРАМА Бранислав Нушић: Кирија Душан Радовић:Капетан Џон Пиплфокс Љубиша Ђокић: Биберче Књижевни термини и појмови Позоришна представа и драма. Чин, појава, лица у драми, драмска радња.	- развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела; - одреди тему и главне и споредне мотиве; - анализира узрочно-последично низање мотива; - илуструје особине ликова примерима из текста; - вреднује поступке ликова и аргументовано износи					

	Сцена, костим, глума, режија. Драмске врсте: једночинка, радио-драма.	ставове; - илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; - уважава националне вредности негује српску културно историјску баштину; - наведе примере личне добити од читања; - напредује у стицању читалачких компетенција; - упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст;					

	НАУЧНО ПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ Вук Ст. Карацић: Моба и прело (одломак из дела Живот и обичаји народа српскога) Доситеј Обрадовић: О љубави према науци М. Петровић Алас: У царству гусара (одломци) Милутин Миланковић: Успомене, доживљаји, сазнања (одломак) Избор из енциклопедија и часописа за децу	- развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела; - одреди тему и главне и споредне мотиве; - анализира узрочно-последично низање мотива; - илуструје особине ликова примерима из текста; - вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове; - илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; - уважава националне вредности негује српску културно историјску баштину; - наведе примере личне добити од читања; - напредује у стицању читалачких компетенција; - упореди књижевно и филмско дело, позоришну					

		представу и драмски текст;					

ДОМАЋА ЛЕКТИРА: Епске народне песме (о Немањићима и Мрњавчевићима – преткосовски тематски круг)						
Народне бајке, новеле, шаливе народне приче (избор); кратке фолклорне форме (питалице, брзалице, пословице, загонетке) Бранислав Нушић: Хајдуци Данијел Дефо: Робинсон Крусо (одломак о изградњи склоништа) Марк Твен: Доживљаји Хаклберија Фина / Краљевић и просјак / Доживљаји Тома Сојера						
Избор ауторских бајки (Гроздана Олујић; Ивана Нешић: Зеленбабини дарови (одломци))						
Игор Коларов: Аги и Ема Избор из савремене поезије за децу (Александар Вучо, Мирослав Антић, Драгомир Ђорђевић, Владимир Андрић, Дејан Алексић...)						

	ДОПУНСКИ ИЗБОР: Јован Јовановић Змај: Песмо моја (из Ђулића) Стеван Раичковић: Велико двориште (избор) / Мале бајке (избор) Иван Цанкар: Десетица Љубивоје Ршумовић: Ујдурме и						

	звркче из античке Грчке (избор) / Густав Шваб: Приче из старине Џон Р. Р. Толкин: Хобит (одломци) Никол Лезије: Тајна жутог балона Корнелија Функе: Господар лопова(одломак) Вида Огњеновић: Путовање у путопис (одломак) Владислава Војновић: Приче из главе (избор, осим приче Позори-ште) Дејан Алексић: Музика тражи уши (избор) / Кога се тиче како живе приче (избор) Јован Стерија Поповић: Лажа и паралажа (одломак о Месечевој краљици) и Едмон Ростан: Сирано де Бержерак (одломак о путу на Месец)						

ЈЕЗИК (70 = 35 и 35)	ГРАМАТИКА,МОРФОЛОГИЈА ,СИНТАКСА Променљиве речи: именице, заменице, придеви, бројеви (с напоменом да су неки бројеви непроменљиви), глаголи; непроменљиве речи: прилози (с напоменом да неки прилози могу имати компарацију) и предлози. Именице – значење и врсте (властите, заједничке, збирне, градивне;	- разликује променљиве речи од непроменљивих; - разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају деклинацију; - разликује основне функције и значења падежа; - употребљава падежне облике у складу са нормом; - употребљава глаголске облике у складу са нормом; - разликује основне реченичне чланове (у типичним случајевима); - доследно примењује правописну норму у					

	мисаоне, глаголске). Промена именица (деклинација): граматичка основа, наставак за облик, појам падежа. Основне функције и значења падежа (с предлозима и без предлога): номинатив (субјекат); генитив (припадање и део нечега); датив (наме-на и усмереност); акузатив (објекат); вокатив (дозивање, обраћање); инструментал (средство и друштво); локатив (место). Грамматика Придеви – значење и врсте придева (описни, присвојни, градивни; месни и временски); род, број, падеж и компарација придева. логија, Слагање придева са именицом у роду, броју и падежу. Синтакса Заменице – личне заменице: промена, наглашени и ненаглашени облици, употреба личне заменице сваког лица себе, се. Бројеви – врсте и употреба: главни (основни, збирни бројеви, бројне именице на -ица) и редни	употреби великог слова; састављеног и растављеног писања речи; интерпункцијских знакова; – користи правопис (школско издање); – правилно изговара речи водећи рачуна о месту акцента и интонацији реченице; – говори јасно поштујући књижевнojeзичку норму; – течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове; – користи различите облике казивања: дескрипцију (портрет и пејзаж), приповедање у 1. и 3. лицу, дијалог; – издваја делове текста (наслов, пасусе) и организује га у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста); – саставља говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и на теме из свакодневног живота и света маште; – проналази експлицитно и имплицитно садржане информације у једноставнијем књижевном и некњижевном тексту; – напамет говори одабране књижевне текстове или одломке;					

	бројеви. Глаголи – глаголски вид (несвршени и свршени); глаголски род (пре-						

	лазни, непрелазни и повратни глаголи); глаголски облици (грађење) Основно значење): инфинитив (и инфинитивна основа), презент (пре-зентска основа, наглашени и ненаглашени облици презента помоћних глагола), перфекат, футур Предикатска реченица – предикат (глаголски; именски); слагање предиката са субјектом у лицу, броју и роду; прави и неправи објекат; прилошке одредбе (за место, за време, за начин; за узрок и за меру и количину);апозиција. Велико слово у вишечланим географским називима; у називима институција, предузећа, установа, организација (типични примери); велико и мало слово у писању присвојних придева. Заменица Ви из поштовања. ПРАВОПИС Одрична речца не уз именице, придеве и глаголе; речца нај у суперлативу; вишечлани основни и редни бројеви. Интерпункцијски знаци: запета (у набрајању, уз вокатив и апозицију);						

	наводници (наслови дела и називи школа); црта						

	(уместо наводника у управном говору). Место акцента у вишесложним речима (типични случајеви). Интонација и паузе везане за интерпункцијске знакове; интонација упитних реченица. Артикулација: гласно читање брзалица, најпре споро, а потом брже (индивидуално или у групи).						

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА(40= 7и 33)	Препричавање, причање, описивање – уочавање разлике између говорног и писаног језика; писање писма (приватно, имсјл) Богаћење речника: синоними и антоними; некњижевне речи и туђице – њихова замена језичким стандардом; уочавање и отклањање безна-чајних појединости и сувишних речи у тексту и говору. Техника израде писменог састава (тежиште теме, избор и распоред грађе, основни елементи композиције и груписање грађе према композиционим етапама); пасус као уже тематске целине и његове композицијско-стилске функције. подрОсам домаћих писмених задатака. Четири школска писмена задатка.	– процени основни тон певања, приповедања или драмске радње (шљив, ведар, тужан и сл.); – развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела; – одреди тему и главне и споредне мотиве; – анализира узрочно-последично низање мотива; – илуструје особине ликова примерима из текста; – вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове; – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; – уважава националне вредности негује српску културно историјску баштину; – наведе примере личне добити од читања; – напредује у стицању читалачких компетенција; – упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст					

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА: Историја ,верска настава,ликовна култура,музичка култура ,информатика и рачунарство

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ: ИСТОРИЈА (говоримо о историјским приликама о којима говори дело и повезујемо са садашњим временом), ВЕРСКА НАСТАВА (ученицима се скреће пажња на битне библијске приче и симболе), ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО (гледање и прављење ПП презентација за час).

Кључни појмови садржаја програма: књижевност, језик, језичка култура.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Оспособљавање за правилну усмену и писану комуникацију стандардним књижевним језиком , допунска, додатна настава, индивидуални, саветодателски; Ваздухопловна: информисање, неговање културе лепог понашања, сарадња са ученицима и родитељима; Социјалне: стварање безбедног и стимулативног окружења, праћење адаптираности ученика и њиховог напредовања, инклузивно образовање тестирања, награђивања ученика
Најефикасније методе и облици рада	Дијалогска, рад у пару, вербално-текстуалне, илустративно - демонстрациона; Облици рада: рад у пару, групни рад, фронтални, индивидуални
Избор наставних средстава	Пројектор, презентације Наставно - радна средства (учбеници, приручници, свеске итд. Демонстрациона средства (слике, модели, филмови, колекције) Аудиовизуелна (тонски наставни филм, телевизијска емисија).
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Летња учионица , Градска библиотека Удружења која се баве културном делатношћу
Активности и стратегије за мотивисање ученика	различити облици стваралачког и истраживачког учења (приредбе, тема конкурси, такмичења), коришћење активних и флексибилних метода - стварање услова у којима ученик може да има самоконтролу и самопроверу
Могући застоји у раду	Слабо читање , непознавање свих слова , мешање ћирилице и латинице п већим бројем часова утврђивања градива, неиспуњавање радних обавеза - изостајање ученика са наставе, пандемија, елементарне непогоде
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Прилагођавање садржаја, метода и техника за ученике којима је потребна подршка у учењу.
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Континуирано, формативно и сумативно оцењивање, самооцењивање Време: по завршетку области, на тромесечју, полугодишту
	Критеријуми: у којој мери је ученик савладао планиране исходе
Остале специфичности школе које могу да утичу на остваривање наставног процеса	- материјални и технички услови - подршка стручних сарадника - секције - развијање компетенција за целоживотно учење

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици овладавају вештинама слушања и говорења, читања и писања. Користе ћирилично и латиничко писмо. Разумеју улогу језика као средства комуникације и учења, као део националног идентитета и културе. У комуникацији поштују саговорника и бирају речи, усвајају општеприхваћене друштвене норме. Овладавају знањем српског стандардног језика. Стварају писане и усмене текстове различитог садржаја, структуре и намене. Читају ради уживања, да би учили, да би се сналазили у свакодневном животу, неговали традицију и културу српског народа, развијали интеркултуралност. Читају естетски вредне текстове српске и светске књижевности за децу и релевантне информативне текстове у складу са узрастом и интересовањима. Проширују фонд речи и израза, као и опсег њиховог значења. Воле и чувају свој језик користећи речи и изразе српскога језика у различитим комуникативним ситуацијама и дигиталном окружењу. Одговорно користе различите медије за учење српског језика, водећи рачуна о безбедности. Разумеју значај учења других језика. Пружају подршку вршњацима који уче српски језик као нематерњи. Постављају краткорочне циљеве учења, праве планове и истрајавају у њиховој реализацији и траже подршку.

Специфична предметна компетенција (СПК)

Основни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК1)

Учествују у разговору. Говоре и пишу логично се изражавајући реченицама једноставне структуре. Уредно и читко пишу слова и бројеве. Читају с разумевањем уметничке и неуметничке текстове. Препознају формалне одлике поезије, прозе и драме. У једноставним примерима уочавају одређена граматичка правила која се односе на реченицу и врсте речи.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК2)

Слушају саговорнике, на постављена питања дају одговоре потпуним реченицама. Састављају реченице и текстове једноставне структуре у говору и писању. Читају различите врсте уметничких и неуметничких текстова и упознају њихове основне одлике. Проналазе и репродукују експлицитне информације у тексту и на основу тога стварају мапе ума. Одговарају на питања о утисцима, ликовима, догађајима, месту и времену радње у књижевноуметничком тексту. У једноставним примерима издвајају одређена граматичка правила која се односе на реченицу и врсте речи у њима. Уче самостално и у сарадњи са вршњацима, у пару и групи.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК3)

Слушају и говоре уважавајући саговорнике. Користе знања из језика како би се изражавали писаним и усменим путем у свакодневном животу. Читају да би уживали, сазнавали и учили. Доносе директне закључке, износе своје ставове о прочитаним текстовима и повезују са личним искуствима. Користе и примењују информације и сазнања у свакодневним животним ситуацијама. Развијају способност емпатије, заинтересовани су за учешће и допринос заједничким активностима. Воле српски језик и доживљавају га као део свог идентитета.

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК1)

Користе језик као низ могућности које им служе у усменом и писаном изражавању: препричавају, описују, причају и учествују у разговору. Поштују језичку норму и правописна правила. Течно и с разумевањем читају уметничке и неуметничке текстове. Проналазе и повезују битне информације у различитим врстама текстова. Познају садржинске и формалне елементе уметничког и неуметничког текста. Овладавају граматичким појмовима и језичким законитостима.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК2)

Говоре и пишу стварајући правилно структуриране реченице и текстове, поштујући језичку норму. У разговору постављају одговарајућа питања и образлажу своје идеје уважавајући саговорнике. Читајући повезују експлицитне информације и проналазе имплицитне информације у тексту. Прикупљају додатне информације из различитих извора. Представљају линеарни текст у одговарајућој нелинеарној форми и обрнуто. Разумеју информације приказане илустрацијама и фотографијама. Вођено анализирају књижевна дела користећи одговарајуће књижевне термине. Исказују и објашњавају своје утиске, доживљаје и мишљења о прочитаном тексту. Уочавају и издвајају у реченицама примере одређених граматичких појмова и правила. Учествују у дискусијама и дебатама, уче кроз пројекте, проблемске и креативне задатке, драматизације и игре улога.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК3)

Изражавају се правилно, јасно и примерено комуникативној ситуацији писаним и усменим путем. Користе основне граматичке термине како би разумели и примењивали правописна правила и учили друге језике. Размењују своја запажања, мисли, осећања и закључке о прочитаним текстовима и посетама културним догађајима. Спознају да читање пружа могућност за учење, развијање интелектуалних и језичких капацитета, лични развој. Упознају свој читалачки сензибилитет, негују читалачке навике и љубав према читању. Поштују вредности националне културе и култура других народа. Користе табеле, графиконе, дијаграме и мапе у контексту, као и информације садржане у илустрацијама и на фотографијама. Представљају резултате свог језичког стваралаштва, формирају се у друштвено активне, еколошки свесне и одговорне личности које цене здравље и безбедност. Разумеју важност вршњачке размене и подршке.

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК1)

Стваралачки примењују језичке вештине у говору и писању. Тумаче текст, критички читају и аргументују своје ставове. Познају најзначајније ствараоце из српске и светске књижевности за децу и њихова дела. Користе књижевне и граматичке термине.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК2)

Састављају усмени и писани текст интегришући језичке вештине којима владају. Читају и дискутују о прочитаним текстовима и медијским садржајима. Анализирају књижевна дела и интегришу елементе издвојене анализом. Критички процењују сврху текста, визуелних и интерактивних информација из различитих извора. Разговарају о истакнутим вредностима, износе и преиспитују аргументе. Уче кроз истраживачке активности и креативно писање.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК3)

Говоре и пишу негујући аутентичност и слободу личног изражавања у складу са комуникативном ситуацијом. Радо читају и развијају своје образовне потребе у мултимедијалном окружењу. Критички приступају истраживању различитих извора информација. Износе и преиспитују своје мишљење и спремни су да уваже другачија мишљења. Развијају и негују животне вредности. Разумеју важност националне културе и идентитета у интеркултуралном контексту.

Наставни предмет: Српски језик и књижевност Разред: ПЕТИ

Називнаставнетеми	Стандарди образовних постигнућа по нивоима		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Књижевност	СРП.ОО1.С.1.1. Читају и казују текст одговарајућом динамиком. СРП.ОО1.Н.1.1. Умеју аргументовано и на занимљив начин да почну, развију и заврше своје усмено и писано излагање користећи богат фонд речи у јасним и потпуним реченицама. СРП.ОО1.Н.1.2. Читају и критички промишљају, издвајају и повезују релевантне изворе и информације, уочавају различите перспективе и гледишта аутора, као и сврху текста. СРП.ОО1.Н.1.3. Именују књижевне врсте и наводе њихове одлике; познају најзначајније ствараоце и њихова дела. СРП.ОО1.Н.1.4. Тумаче и интегришу догађаје, поступке, особине, главне идеје, мисли и осећања; прате развој ликова у књижевноуметничком тексту. СРП.ОО1.Н.1.5. Препознају фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту и свакодневној комуникацији (нпр. пренесено значење).	СРП.ОО1.Н.2.1. Усмено и писано излагање обогаћују детаљима, образлажу своје ставове. СРП.ОО1.Н.2.3. Образлажу одлике књижевне врсте у конкретном делу. СРП.ОО1.Н.2.4. Уочавају сложеност ликова и узрочно-последичне везе међу догађајима, изводе закључке о догађајима, намерама, поступцима и осећањима ликова, објашњавају чиме су мотивисани поступци и осећања ликова и своје ставове поткрепљују доказима из текста. СРП.ОО1.О.2.6. Читањем текстова упознају основне одлике и функције различитих врста текстова. СРП.ОО1.О.2.7. Изражавају својим речима читалачки доживљај идентификујући осећања која текст покреће у њима; одговарају на питања у вези са ликовима, догађајима, местом и временом радње, доживљавајући грешке током рада као фазе учења. СРП.ОО1.С.2.3. Држе се теме, јасно структурирају излагање (уводни, средишњи и завршни део); пишу јасним и потпуним реченицама, исправљају своје грешке.	СРП.ОО1.Н.3.1. Слободно и аутентично исказују своје мисли у говору и писању придобијајући пажњу других. СРП.ОО1.Н.3.2. Изводе сложеније закључке да би процењивали садржај и сврху текста, да би предвиђали, описивали, упоређивали, објашњавали, повезивали и обједињавали; критички се односе према изворима информација водећи рачуна о релевантности информација и безбедности на интернету. СРП.ОО1.Н.3.3. Бирају текстове према интересовањима, уживају у читању и граде своје читалачко искуство СРП.ОО1.Н.3.5. Користе језик као низ могућности у изражавању, употребљавајући речи и изразе у основном и фигуративном значењу. СРП.ОО1.Н.3.6. Стилски овладавају реченицом у свакодневном говору и писању, користе знања из језика у

	СРП.ОО1.С.1.3. Усмено и писано препричавају, причају, описују и учествују у разговору на задату тему; у писаном изражавању примењују правописна правила. – СРП.ОО1.С.1.7. Разликују књижевне врсте (бајка, басна, песма, прича, приповетка, роман, драмски текст, кратке народне умотворине); разликују народну од ауторске књижевности. – СРП.ОО1.С.1.8. Одређују садржинске елементе књижевноуметничког текста (тему, главне и споредне ликове, догађаје, време и место...). – СРП.ОО1.С.1.9. Примењују стратегије читања и разумевања прочитаног. – СРП.ОО1.С.1.10. Издвајају и именују поређење и персонификацију у тексту		стваралачком изражавању, као и приликом учења страних језика. – СРП.ОО1.О.3.7. Износе лични доживљај прочитаног текста; повезују поступке ликова са животним искуством преиспитујући своје поступке; развијају отпорност и самопоуздање. – СРП.ОО1.С.3.3. Правилно пишу и говоре на одговарајућу тему у различитим комуникативним ситуацијама/дигиталном окружењу.

Језик	– СРП.ОО1.Н.1.6. Именују врсте и подврсте речи, именују граматичке категорије глагола и глаголско време, као и граматичке категорије именица, бројева, придева и заменица; именују субјекат, глаголски предикат и прилошке одредбе за време, место и начин. – СРП.ОО1.С.1.11. Одређују врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) и подврсте речи (властите, заједничке и градивне именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве) и препознају збирне именице; разликују граматичке категорије глагола и глаголско време, као и граматичке категорије именица, бројева, придева и заменица. – СРП.ОО1.С.1.12. У простој реченици одређују субјекат, глаголски предикат и прилошке одредбе за време, место и начин исказане речју или скупом речи; одређују врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, заповедне, узвичне) и по облику.	- СРП.ОО1.О.2.1. Изговарају све гласове и пишу сва слова оба писма поштујући језичку норму у говору и писању; употребљавају речи и изразе у одговарајућем контексту. – СРП.ОО1.О.2.2. Пишу кратким, потпуним реченицама једноставне структуре. – СРП.ОО1.О.2.3. Постављају питања, траже и дају објашњења, учтиво прихватају . – СРП.ОО1.О.2.4. Прате дати план, предлажу и бележе идеје за усмено и писано изражавање. – СРП.ОО1.О.2.5. Издвајају и репродукују информације експлицитно исказане у краћим текстовима као и непознате речи и изразе, траже објашњење у доступним изворима – СРП.ОО1.О.2.8. Уочавају заједничке одлике издвојених речи и закључују којој врсти припадају; закључују о заједничким одликама главних функција речи у реченици и реченица у комуникативном контексту. – СРП.ОО1.Н.2.6. Анализирају реченицу/текст издвајајући врсте и подврсте речи, састављају реченице према задатим синтаксичким критеријумима.	- СРП.ОО1.О.3.1. Разговорно и јасно говоре тако да их саговорник разуме и писано се изражавају у одговарајућим ситуацијама. – СРП.ОО1.О.3.3. Пажљиво слушају саговорнике, постављају питања у складу са својим потребама, поштују правила уљудног опхођења, без говора мржње. – СРП.ОО1.О.3.4. Веродостојно препричавају и описују оно што су прочитали, видели или чу – СРП.ОО1.О.3.6. Користе информације из различитих врста текстова у свакодневном животу. – СРП.ОО1.О.3.8. Користе знања из језика како би се јасно изражавали писаним и усменим путем; доживљавају језик као део свог идентитета и као основу за учење других језика.

		– СРП.ОО1.С.2.8. Анализирају догађаје, поступке, осећања и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту; одређују тему.	

Језичка култура	- СРП.ОО1.С.1.3. Усмено и писано препричавају, причају, описују и учествују у разговору на задату тему; у писаном изражавању примењују правописна правила. СРП.ОО1.С.1.1. Читају и казују текст одговарајућом динамиком. - СРП.ОО1.С.1.2. Познају значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и идентификују оно што им је непознато. - СРП.ОО1.С.1.3. Усмено и писано препричавају, причају, описују и учествују у разговору на задату тему; у писаном изражавању примењују правописна правила. - СРП.ОО1.С.1.4. У кратким цртама образлажу своје идеје. - СРП.ОО1.С.1.6. Разликују основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник) и именују формалне елементе уметничких и неуметничких текстова (пасус, стих, строфа, рима, опис, приповедање, дијалог). - СРП.ОО1.С.1.7. Разликују књижевне врсте (бајка, басна, песма, прича, приповетка, роман, драмски текст, кратке народне умотворине); разликују народну од ауторске књижевности. - СРП.ОО1.С.1.8. Одређују садржинске елементе књижевноуметничког текста (тему, главне и споредне ликове, догађаје, време и место...). - СРП.ОО1.С.1.9. Примењују стратегије читања и разумевања прочитаног.	- СРП.ОО1.С.2.1. Течно читају и природно казују текст одговарајућим темпом и интонацијом, правилно наглашавајући речи у реченици, поштујући смисао текста. - СРП.ОО1.С.2.2. Одређују значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и контекста у којем су употребљени, издвајају делове текста који су им нејасни, траже објашњење и прикупљају додатне информације из различитих извора. - СРП.ОО1.С.2.4. Описују како су дошли до идеје, зашто је та идеја добра и како се може реализовати. - СРП.ОО1.С.2.7. Уочавају специфичности конкретних књижевних дела и закључују о основним одликама књижевних врста. - СРП.ОО1.С.2.12. Рашчлањују реченицу издвајајући реченичне чланове; састављају реченице различите по комуникативној функцији и облику.	- СРП.ОО1.С.3.1. Користе вештине читања (читање у себи, читање с оловком у руци, летимично читање...) и казивања у свакодневном животу, учествују у културним догађајима у школи и заједници. - СРП.ОО1.С.3.2. У свакодневној комуникацији користе одговарајуће речи и фразеологизме; уважавају саговорнике. - СРП.ОО1.С.3.4. Слободно изражавају своје идеје у различитим комуникативним ситуацијама, одговорно се односе према интелектуалној својини. - СРП.ОО1.С.3.6. Сналазе се у литератури и другим изворима сазнања. - СРП.ОО1.С.3.10. Развијају машту и истражују могућности језичко-стилског обликовања мисли и идеја. - СРП.ОО1.С.3.11. Користе знања из језика како би се јасно и правилно изражавали писаним и усменим путем и учили друге језике. - СРП.ОО1.С.3.12. Користе различите врсте реченица сходно комуникативној ситуацији; граде свој стил изражавања у свакодневном говору, писању и језичком стваралаштву играјући се

			могућностима варирања редоследа речи у реченици. – СРП.ОО1.С.3.13. Језички израз усклађују са контекстом.

Наставни предмет: **Енглески језик**

Разред: **пети**

Годишњи фонд часова: **72**

Циљ: Циљ учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		

Поздрављање и представљање себе и других и тражење / давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту 6 (2+4)	Слушање и читање краћих, једноставнијих текстова који се односе на дате комуникативне ситуације (дијалози, наративни текстови, формулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима (СМС, имејл, формулари, чланске карте, опис фотографије и сл.).	разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе; поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства; размени једноставније информације личне природе;	Демонстративна, дијалошка, текстуална, Фронтални, индивидуални, групни, рад у пару Уџбеник, радна свеска, дигитални уџбеник, текстови и видеи прилагођени темама	Активно слуша, повезује појмове, чита, доноси логичке закључке, преписује, бележи, разговара, развија логичко размишљање, изводи закључке, сарађује у пару и групи...	Објашњава, усмерава интеракцијски однос у учионици, помаже, похваљује, мотивише ученике на рад, надгледа, исправља..	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	компетенција за целоживотно учење, вештина комуникације, решавање проблема, вештина сарадње, вештина за живот у демократском друштву, естетска компетенција, брига за здравље, дигитална компетенција, одговоран однос према околини
Описивање карактеристика живих бића, предмета, појава и места 6 (2+4)	Слушање и читање једноставнијих описа живих бића, предмета, појава и места и њиховог поређења; усмено и писано описивање / поређење живих бића, предмета, појава и места; израда и презентација пројеката (постера, стрипова, ППТ-а, кратких аудио / видео записа, радио емисија и слично).	у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства;					

Позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности 3 (1+2)	Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге; усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање позивнице за прославу/журку или имејла/СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање/одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања/ изговора.	разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности;					
Изражавање молби, захтева, обавештења, извињења, и захвалности 3 (1+2)	Слушање и читање једноставнијих исказа којима се нешто честита, тражи/нуди помоћ, услуга, обавештње или се изражава извињење, захвалност; усмено и писано честитање, тражење и давање обавештења, упућивање молбе за помоћ/услугу и реаговање на њу, изражавање извињења и захвалности.	разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих; упути уобичајене молбе и захтеве; честита, захвали и извини се користећи мање сложена језичка средства;					

Разумевање и давање упутстава 3 (1+2)	Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за израду задатака, пројеката и сл.) с визуелном подршком и без ње; усмено и писано давање упутстава.	разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; пружи једноставнија упутства у вези са уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;					
Описивање и честитање празника, рођендана и значајних догађаја, честитање на успеху и изражавање жаљења 5 (2+3)	Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се описују и честитају празници, рођендани и значајни догађаји; описивање празника, рођендана и значајних догађаја; реаговање на упућену честитку у усменом и писаном облику; упућивање пригодних честитки у усменом и писаном облику; израда и презентација пројеката у вези са прославом празника, рођендана и значајних догађаја.	разуме честитку и одговори на њу; упути пригодну честитку; разуме и, примењујући једноставнија језичка средства, опише начин прославе рођендана, празника и важних догађаја;					

Описивање догађаја и способности у садашњости 8 (3+5)	Слушање и читање описа и размењивање исказа у вези са сталним, уобичајеним и тренутним догађајима/активностима и способностима; усмено и писано описивање сталних, уобичајених и тренутних догађаја/активности и способности.	разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа; размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа;					
Описивање догађаја и способности у прошлости 8 (3+5)	Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези са искуствима, догађајима/активностима и способностима у прошлости; усмено и писано описивање искустава, догађаја/активности и способности у прошлости; израда и презентација пројеката о историјским догађајима, личностима и сл.	разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости; размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.;					

Исказивање жеља, планова и намера 4 (1+3)	Слушање и читање исказа у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем жеља и потреба; предлагање решења у вези са осетима и потребама; усмено и писано исказивање својих осећања и реаговање на туђа	разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осећањима и реагује на њих; изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима;					
Исказивање потреба, осета и осећања 4 (1+3)	Слушање и читање исказа у вези са потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем потреба; предлагање решења у вези са осетима и потребама; усмено и писано исказивање, својих осећања и реаговање на туђа.	разуме и реагује на свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним потребама, осетима и осећањима; изрази, основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима					

Исказивање просторних односа и величина 5 (2+3)	Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са смером кретања и специфичнијим просторним односима; усмено и писано размењивање информација у вези са смером кретања и просторним односима; усмено и писано описивање смера кретања и просторних односа.	питања која се односе на оријентацију/ положај предмета, бића и места у простору и правац кретања и одговори на њих; затражи и разуме обавештења о оријентацији/положају предмета, бића и места у простору и правцу кретања; опише правац кретања и просторне односе једноставнијим, везаним исказима;					
Исказивање времена (хронолошког и метеоролошког) 7 (3+4)	Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са хронолошким временом, метеоролошким приликама и климатским условима; усмено и писано тражење и давање информација о времену дешавања неке активности, метеоролошким приликама и климатским условима у ширем комуникативном контексту; израда и презентација пројеката (нпр. о часовним зонама, упоређивање климатских услова у	разуме, тражи и даје једноставнија обавештења о хронолошком времену и метеоролошким приликама у ширем комуникативном контексту; опише дневни / недељни распоред активности; опише метеоролошке прилике и климатске услове у својој земљи и једној од земаља циљане културе једноставним језичким средствима;					

	својој земљи са климатским условима једне од земаља циљне културе и сл.).						
Изрицање дозвола, забрана, правила понашања и обавеза 5 (1+4)	Слушање и читање једноставнијих исказа у вези са забранама, правилима понашања и обавезама; постављање питања у вези са забранама, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, правила понашања и обавеза.	разуме једноставније исказе који се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе и реагује на њих; размени једноставније информације које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе код куће, у школи и на јавном месту.					

Изражавање припадања и поседовања 5 (1+4)	Слушање и читање једноставнијих текстова с исказима у којима се говори шта неко има/нема или чије је нешто; постављање питања у вези са припадањем и одговарање на њих.	разуме једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање; формулише питања и једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање;					
Корелација са другим предметима: српски језик, географија, историја, ликовна и музичка култура, информатика, час одељењског старешине, верска настава и грађанско васпитање, физичко и здравствено васпитање....							
Међупредметно повезивање: кроз све наставне теме, настава страног језика у свим разредима повезана је са свим предметима							

Кључни појмови садржаја програма: Verb to be; Verb have got; Comparison of adjectives; Present Simple Tense; Adverbs of frequency ; Can for ability and permission; Object pronouns, imperative, must/mustn't ; Countable and uncountable nouns; a/an,some, any and no ; There is/are; much/many/ a lot of ; Present Continuous Tense; Present Simple Tense vs Present Continuous Tense ; Past Simple Tense ; Irregular plurals; Expressing the future (Be going to and will/won't)

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Диференцирани задаци кроз уџбеник и радну свеску који се користи у настави; израда програма ИОП 3 за надарене ученике
Најефикасније методе и облици рада	Дијалогска, илустративна, текстуална, демонстративна Индивидуални, групни, рад у пару
Избор наставних средстава	Уџбеник, радна свеска, дигитални уџбеник, текстови и видеи прилагођени темама и садржајима
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	/
Активности и стратегије за мотивисање ученика	-динамично смењивање активности које не би требало да трају дуже од 15 минута; -слушање и реаговање на упутства наставника на енглеском језику или са аудио-записа (слушај, повежи, одреди, напиши, пронађи) -рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.); -мануелне активности (израда паноя, презентација, зидних новина, постера и сл.): -вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, сел тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.); -игре примерене узрасту и дидактичком захтеву (за загревање, развијање пажње и концентрације, јачање мотивације, увођење нове језичке грађе или пак утврђивање); -класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...); -решавање "текућих проблема" у разреду, тј. договори и мини-пројекти; -"превођење" исказа у гест и геста у исказ; -заједничко прављење илустрованих и писаних материјала (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације)
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	До краја првог полугодишта реализовати у потпуности седму тему.
Могући застоји у раду	Брзина реализације плана, сложеност садржаја, нередовно похађање наставе, неприлагођеност садржаја, нередовна израда домаћих задатака
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Напредовање ученика прати се по темама; критеријуми за праћење: активност на часу, уредност при изради домаћих задатака, усвајање граматике и вокабулара, способност разумевања и преношења поруке, медијација
Остале специфичности школе које могу да утичу на остављање наставног процеса	Интернет, пројектор и рачунари у свакој учионици

Наставни предмет: **Енглески језик**

Разред: **пети**

**СТРАНИ ЈЕЗИЦИ – ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК
СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА**

Општа предметна компетенција (ОПК)

Општа предметна компетенција или вишејезична комуникативна компетенција обухвата поседовање свести о језицима као комуникационим средствима, стицање основне језичке писмености и њено континуирано развијање, као и схватање повезаности између језика и култура. Она омогућава ученицима да се користе језичким средствима у циљу обављања усмене и писане комуникације на језицима које уче, у приватном, јавном и образовном контексту. Поседовање вишејезичне комуникативне компетенције ученицима омогућава проналажење, прикупљање, обрађивање, критичку обраду и коришћење извора и садржаја информација примерених узрасту, потребама и интересовањима. Знања, умења и ставови који чине вишејезичну комуникативну компетенцију чине основ за развој критичког мишљења и расуђивања, креативности и естетичког осећаја. Она омогућава ученицима постепено укључивање у разноврсне активности интеркултурног карактера, уз поштовање индивидуалних, групних и колективних идентитета и различитости и развијање емпатије и друштвено одговорног деловања. Учењем страних језика, користећи различите технике, ученици унапређују стратегије учења, развијају функционалну и дигиталну писменост и оспособљавају се за целоживотно учење и употребу страних језика у разноврсним комуникативним контекстима.

Основни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици углавном исправно артикулишу већину гласова и гласовних група, уз ограничења акценатско-интонацијске природе. Ученици исправно записују већину гласова и гласовних комбинација и познају основна правописна правила. Познају најфреквентније основне морфолошке облике и једноставније синтаксичке структуре. Користе ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за реализацију основних комуникативних активности у школском и ваншколском контексту. Познају основне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју вербалне и невербалне елементе једноставних порука на страном језику. Разумеју главне сличности и разлике најфреквентнијих лексичких елемената матерњег и страних језика из приватног и образовног домена. Ученици поседују основна знања о разликама у свакодневном животу сопствене и културе страног језика и разумеју да су разлике последица сложености и разноликости култура. Познају и разумеју основне појаве и процесе који одликују свакодневицу културâ језика који уче, као и најзначајније природне и друштвене специфичности културâ језика који уче.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставних порука на страном језику и примењују основне стратегије и средства комуникације, укључујући дигиталне алате. Разумеју важне појмове и једноставне информације из усмених, писаних и мултимодалних текстова у школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, ослањајући се на знања и вештине из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селекују, прикупљају, обрађују и повезују језичке, културолошке и друге информације из различитих извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања из различитих области личних и образовних интересовања.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у рутинским и увежбаним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју фреквентне речи, изразе, фразе и краће усмене исказе и једноставне текстове на познате теме, реализују кратке и увежбане видове писане и усмене продукције и интеракције, уз употребу познатих и рутинских фраза и формулација (постављање питања и давање одговора, саопштавање и размена ограниченог спектра информација) у приватном, јавном и образовном домену. Ученици учествују у основној интеркултурној комуникацији, негујући позитиван и отворен став према различитостима, препознају и избегавају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. На једноставан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и основне стратегије учења и рада.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања

Основни ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:

CJ1.OO.O.1.1. Познају основне интонацијске схеме и углавном разумљиво изговарају већину гласова и најчешће гласовне групе уз интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може да отежава разумљивост порука и комуникацију. CJ1.OO.O.1.2. Познају важнија правописна правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које могу да ометају разумевање. CJ1.OO.O.1.3. Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. CJ1.OO.O.1.4. Познају и повремено користе ограничени репертоар основних и једноставнијих синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. CJ1.OO.O.1.5. Разумеју и користе најједноставнији и најфреквентнији вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију CJ1.OO.O.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и разлике између заједница које користе циљни и матерњи језик. CJ1.OO.O.1.7. Поседују основна знања у вези са властитом и културама језика које уче, разумеју најфреквентније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције, о којима се обавештавају усменим, писаним и	CJ1.OO.O.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставних усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета), уз одговарајућу подршку. CJ1.OO.O.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији прибегавајући, по потреби, основним стратегијама компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. CJ1.OO.O.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе једноставне текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и процењују њихов значај за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. CJ1.OO.O.2.4. Интерпретирају значења једноставне усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл). CJ1.OO.O.2.5. Учествоју у интеркултурној комуникацији, размењујући основне информације и ставове у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање основних правила учтивости. CJ1.OO.O.2.6. Идентификују и пореде значајне појаве и процесе у контексту (властите) културе и култура заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. – CJ1.OO.O.2.7. Промислају улогу језика у	CJ1.OO.O.3.1. Разумеју фреквентне речи и изразе у јасно контекстуализованом говору, као и у кратким саопштењима на блиске теме. CJ1.OO.O.3.2. Разумеју једноставне усмене савете и упутства која се односе на личне информације, непосредне потребе и блиско окружење уз подршку визуелних елемената (оријентација у простору, употреба апарата, правила игре). CJ1.OO.O.3.3. Разумеју глобални смисао кратких, спорим ритмом изговорених и јасно артикулисаних монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CJ1.OO.O.3.4. Разумеју предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, о познатим/блиским темама, непосредном друштвеном окружењу, природној средини. CJ1.OO.O.3.5. Разумеју основни смисао и појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у кратким и једноставнијим рекламним порукама на познате теме, уколико не садрже игру речи или неко конотативно / скривено / метафорично значење. CJ1.OO.O.3.6. Разумеју појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у популарној музици. CJ1.OO.O.3.7. Разумеју кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (писма, мејлови, СМС...). CJ1.OO.O.3.8. Разумеју општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова прилагођених узрасту и интересовањима (извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе, као и поруке личне природе са неколико суштинских информација (нпр. писма, мејлови итд.). CJ1.OO.O.3.9. Разумеју општи смисао и важније информације у једноставнијим врстама књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима (прозни и поетски текстови, кратке приче). – CJ1.OO.O.3.10. Разумеју и проналазе важније

дигиталним путем у оквиру вршњачке групе.	свакодневним активностима из домена личног интересовања и користе страни језик за проучавање главних природних и друштвених феномена и за релативно успешно решавање задатака у вези са садржајима школских предмета.	информације из инфографикона и других једноставнијих визуелно-текстуалних приказа (табела, дијаграма, мапа, формулара, формула...). CJ1.OO.O.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација. CJ1.OO.O.3.12. Успостављају и накратко одржавају друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних информација о личности и непосредном окружењу, плановима, обавезама, услугама. CJ1.OO.O.3.13. Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје, уз помоћ наставника или саговорника и евентуалне краће паузе/застајкивања.
		CJ1.OO.O.3.14. Постављају једноставна питања о темама које одговарају личним интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговарају на слична питања саговорника. CJ1.OO.O.3.15. Постављају и одговарају на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања и формулишу љубазне молбе, извињења, упутства и савете, користећи једноставна језичка средства. CJ1.OO.O.3.16. Пишу једноставне податке о себи и лицима из блиског окружења у обрасцима, упитницима или табелама, повезују неколико исказа у кратак, везани текст о блиским темама и састављају текстове од понуђеног језичког материјала на блиске теме у којима описују себе, своју породицу и непосредно окружење, користећи једноставну лексику и фреквентне кохезивне елементе. CJ1.OO.O.3.17. Писаним путем достављају/траже основне информације о себи и другима, састављају краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама, кратке и једноставне поруке у личном обраћању (нпр. СМС, мејл, објаве на друштвеним мрежама) у којима се захваљују, извињавају или

		нешто честитају. CJ1.OO.O.3.18. На страном језику преносе саговорнику општи смисао и најважније информације краћих и једноставнијих писаних текстова и усмених исказа информативне природе. CJ1.OO.O.3.19. На матерњем језику преносе саговорнику општи смисао и најважније појединости јавних натписа и кратких текстова информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...), саопштавају основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици углавном правилно изговарају све гласове и гласовне групе, уз поштовање акценатско-интонацијске природе, уз евентуалне неправилности које не ометају комуникацију. Познају и примењују фреквентна правописна правила. Записују речи и изразе с релативном ортографском тачношћу, тако да не долази до неспоразума. Познају и користе одређени број сложенијих граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које повремено ремете комуникацију. Познају кључне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју главне сличности и разлике фреквентнијих лексичких елемената и (морфосинтаксичких) конструкција матерњег и страних језика. Познају и разумеју релевантне сличности и разлике између своје и културâ језика који уче и препознају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. Ученици поседују најопштија знања о свакодневном животу, друштву и развоју циљне културе, разумеју утицај основних природних и друштвених појава на процесе у властитој и циљној култури, као и положај земаља и заједница циљног језика у свету и њихову везу са властитом културом.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставнијих порука на страном језику и процењују релевантност језичких елемената у комуникативном чину. Ради остваривања комуникативне намере примењују кључне стратегије и средства, укључујући дигиталне алате. Разумеју појмове, идеје и информације из усмених, писаних и мултимедијалних текстова у школском и ваншколском контексту и разликују њихова експлицитна и/или имплицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, примењујући по потреби знања и вештине из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селекују, прикупљају, обрађују, класификују и повезују језичке, културолошке и друге информације и критички одабирају различите врсте извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања у приватном и образовном домену.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у уобичајеним, свакодневним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју једноставније писане и усмене исказе, као и кратке текстове о познатим и блиским темама, појавама и догађајима, реализују узрасно и искуствено примерене видове писане и усмене продукције и интеракције (давање и тражење, тј. размена информација о личностима, догађајима, појавама, једноставно исказивање идеја и мишљења) уз успостављање базичног али ефикасног социјалног контакта. Ученици прихватају разлике које постоје између властите и културе језика које уче и умеју да прилагоде понашање основним конвенцијама у комуникацији. Негују став отворености према култури страног језика и поседују основне

вештине за критичко истраживање и разумевање појава властите културе и културе (културâ) језика који (које) уче. На сврсисходан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и адекватне стратегије учења и рада.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања:

Средњи ниво

Средњи ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:

CJ1.OO.C.1.1. Разумљиво изговарају већину гласова и гласовних група, уз могућу интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што повремено може да отежава разумљивост порука и комуникацију. CJ1.OO.C.1.2. Познају већину правописних правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које повремено могу да ометају разумевање. CJ1.OO.C.1.3. Познају и користе ограничен репертоар основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које повремено могу да ремете комуникацију. CJ1.OO.C.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и једноставних синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да повремено ремете комуникацију. CJ1.OO.C.1.5. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију. CJ1.OO.C.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, најмаркантније сличности и разлике између заједница које	CJ1.OO.C.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу с текстуалном врстом и комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). CJ1.OO.C.2.2. Користе страни језик у једноставнијој усменој и писаној комуникацији ослањајући се повремено на стратегије компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз употребу релевантних дигиталних алата. CJ1.OO.C.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. CJ1.OO.C.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају основне хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери, ослањајући се на невербалну комуникацију, односно на карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл). CJ1.OO.C.2.5. Успостављају интеркултурну комуникацију и размењују основне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање фреквентнијих правила учтивости. CJ1.OO.C.2.6. Идентификују, анализирају и пореде значајније појаве и процесе у контексту (властите) културе и култура заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја	CJ1.OO.C.3.1. Разумеју основни смисао и кључне појединости у кратким саопштењима на блиске теме. CJ1.OO.C.3.2. Разумеју краће усмене савете, упутства, молбе итд. који се тичу личних потреба и интересовања (нпр. оријентација у простору, снажање на јавним местима, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.) који су, по потреби, праћени визуелним елементима. CJ1.OO.C.3.3. Разумеју основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама, уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. CJ1.OO.C.3.4. Разумеју основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом. CJ1.OO.C.3.5. Разумеју основни смисао и главне информације краћих медијских садржаја (радио и телевизијских емисија, подкаста или других аудио- визуелних записа, као и краћих рекламних порука које не садрже игру речи или неко конотативно/ скривено / метафорично значење) о блиским темама, као и тему и основну поруку кратких телевизијских репортажа и документарних филмова помажући се визуелним информацијама. CJ1.OO.C.3.6. Разумеју општи смисао и фреквентне фразе, формулације и изразе у текстовима популарне музике. CJ1.OO.C.3.7. Разумеју општи смисао и релевантне информације на блиске теме у краћим текстовима једноставне садржине, порукама, писмима, мејловима о познатим и узрасно адекватним темама. CJ1.OO.C.3.8. Разумеју општи смисао, важније идеје и поруке једноставних линеарних и

користе циљни и матерњи језик. – CJ1.OO.C.1.7. Поседују знања у вези са властитом и културама језика које уче, разумеју и објашњавају важније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. – CJ1.OO.C.2.7. Промишљају улогу језика у свакодневним активностима и користе страни језик за проучавање природних и друштвених феномена и релативно успешно решавање задатака у приватном, јавном и образовном домену.	хипертекстуалних врста (адаптирани, поједностављени и скраћени информативни и књижевни текстови, новинске вести, брошуре, проспекти, кратке репортаже, кратки прилози на друштвеним мрежама) са интернета или из других писаних медија у складу са узрастом и интересовањима. CJ1.OO.C.3.9. Разумеју општи смисао, информације, главне идеје и поруке једноставнијих фикционалних прича и других форми из области књижевности за младе прилагођених узрасту и интересовањима. CJ1.OO.C.3.10. Разумеју и селекују потребне информације из инфографика и других визуелно- текстуалних приказа (табела, дијаграма, мапа, формулара, формула...). CJ1.OO.C.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи и потребне информације из једноставнијих извора информација са циљем претраживања (онлајн) речника, енциклопедија, брошура и интернет страница. CJ1.OO.C.3.12. Иницирају и/или одржавају разговор и интеракцију са једним саговорником или више саговорника на блиске и познате теме. Уз минималну помоћ саговорника, траже одређени предмет, услугу, објашњење планова и обавеза, повезујући неколико краћих исказа у смислену целину. CJ1.OO.C.3.13. Описују себе и своје непосредно окружење, школски контекст и приватан живот, свакодневне активности и навике, искуства из прошлости, претходне и планиране активности и догађаје, уз евентуалне краће паузе у говору. На једноставан начин и укратко излажу на задату тему или резимирају краћи текст (прочитан или одслушан), ослањајући се по потреби и на језичка средства која се у њему појављују. CJ1.OO.C.3.14. Постављају неколико повезаних питања у низу, у вези с личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, и одговарају на слична питања саговорника. – CJ1.OO.C.3.15. Исказују допадање и недопадање,

		слагање и неслагање, молбе и извињења, упутства, захтеве, савете, забране, образлажући своје ставове и мишљење једноставнијим језичким средствима. – CJ1.OO.C.3.16. Састављају краће сажете текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота, пореде људе, ствари и појаве користећи фреквентне кохезивне елементе. Писаним путем траже и преносе детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима.
		CJ1.OO.C.3.17. Писаним путем траже и преносе детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима, састављају једноставна лична и електронска писма, поруке, имејлове у којима се са пријатељима и познаницима договарају о активностима, постављају или одговарају на питања на узрасно релевантне теме. Једноставним језичким средствима описују теме и догађаје из приватног, јавног и образовног домена и препричавају кратке (прочитане и одслушане) текстове, ослањајући се на језичка средства која се у њима појављују. CJ1.OO.C.3.18. На страном језику саопштавају основне информације добијене од трећег лица или пренете путем писаних или усмених текстова у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама. CJ1.OO.C.3.19. На матерњем језику преносе саговорнику: тему, општи смисао и најважније информације краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних) и кратких усмених исказа опште информативне природе, примерене узрасту и интересовањима.

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици углавном правилно изговарају све гласове и гласовне групе, чак и у тежим и неувезбаним комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско- интонацијске природе, или уз евентуалне мање неправилности које не угрожавају комуникацију. Познају и примењују фреквентна правописна правила. Записују речи и изразе с релативном ортографском тачношћу, тако да не долази до неспоразума. Познају и користе одређени број сложенијих граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које углавном не ремете

комуникацију. Познају различите стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју главне сличности и разлике фреквентних лексичких елемената и (морфосинтаксичких) конструкција матерњег и страних језика. Разумеју, прихватају и знају да објасне разлике које постоје између властите и културâ језика који уче и знају да прилагоде понашање основним конвенцијама. Ученици поседују темељна знања о свакодневном животу, друштву и развоју стране културе, разумеју утицај природних и друштвених појава на процесе у властитој и култури страног језика, као и положај земаља и заједница циљног језика у свету и њихову везу са властитом културом и другим најближим културама.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици препознају, схватају и интерпретирају вербалне и невербалне садржаје порука на страном језику и процењују релевантност језичких елемената у комуникативном чину. Ради остваривања комуникативне намере примењују различите стратегије и средства, укључујући дигиталне алате. Разумеју појмове, идеје и информације из усмених, писаних и мултимедијалних текстова школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна и/или имплицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, повезујући га са знањима и вештинама из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селекутују, прикупљају, обрађују, класификују и повезују језичке, културолошке и друге информације и критички приступају различитим врстама извора, укључујући традиционалне и савремене медије.

Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања у приватном, јавном и образовном домену.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у разноврсним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју тематски и узрасно адекватне писане и усмене исказе, као и текстове о блиским темама, појавама и догађајима, реализују узрасно примерене видове писане и усмене продукције и интеракције (садржајна размена информација о личностима, догађајима, појавама, исказивање ставова, идеја и мишљења, допадања и недопадања) уз релативно спонтано успостављање ефикасног социјалног контакта. Прихватају и поштују разлике које постоје између властите културе и културе/културâ језика који/које уче и умеју да прилагоде вербално и невербално понашање основним конвенцијама. Негују став отворености и радозналости према култури језика који уче и поседују узрасно адекватне вештине за критичко истраживање и разумевање појава властите културе и културе (културâ) језика који (које) уче. На сврсисходан и делотворан начин приступају обради информација, развијају и унапређују функционалну и дигиталну писменост и комплексније стратегије учења и рада.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања

Напредни ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:
CJ1.OO.H.1.1. Исправно изговарају већину гласова и гласовних група, уз евентуалне утицаје других језика које користе, првенствено матерњег и повремена одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације). CJ1.OO.H.1.2. Познају правописна правила и примењују их у писаној продукцији. – CJ1.OO.H.1.3. Познају и користе ограничен репертоар правила и образаца за грађење граматичких	CJ1.OO.H.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања различитих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са текстуалном врстом и комуникативном намером, у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). CJ1.OO.H.2.2. Користе страни језик у усменој и писаној комуникацији користећи креативно стратегије компензације и примењујући различите стратегије планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз	CJ1.OO.H.3.1. Разумеју смисао и важне информације у краћим усменим саопштењима на блиске и узрасно релевантне теме. CJ1.OO.H.3.2. Разумеју усмена упутства, препоруке, савете који се односе на сналажење на јавним местима (нпр. руковање апаратима и уређајима, упозорења, безбедносне информације и сл.) уколико се говори разговетно и умереним темпом. CJ1.OO.H.3.3. Разумеју основни смисао и релевантне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича, презентација и предавања на узрасно адекватне и блиске теме (из домена науке, уметности, економије, технологије и осталих области људског деловања), уз одговарајућу визуелну подршку. Идентификују идеје, интерпретације, узрочно-последичне везе, разликују чињенице од мишљења и ставова.

облика који укључују и најфреквентија одступања од морфолошких правила и правила творбе речи. CJ1.OO.H.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и фреквентних правилно формираних синтаксичких структура у циљу кохерентне комуникације. CJ1.OO.H.1.5. Разумеју и користе релативно адекватан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена. CJ1.OO.H.1.6. Познају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, важније сличности и разлике између заједница које користе циљни и матерњи језик. CJ1.OO.H.1.7. Поседују темељна знања у вези са властитом и културама језика које уче, разумеју, тумаче и пореде појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	употребу релевантних дигиталних алата. CJ1.OO.H.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и селективно користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост, за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. CJ1.OO.H.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери у складу са њеним друштвеним, културним, временским и просторним контекстом. CJ1.OO.H.2.5. Успостављају интеркултурну комуникацију, размењују релевантне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање правила учтивости.	– CJ1.OO.H.3.4. Разумеју општи смисао, кључне информације, позиције, идеје и ставове из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом.
	CJ1.OO.H.2.6. Идентификују, анализирају и тумаче појаве и процесе у контексту (властите) културе и култура заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације. CJ1.OO.H.2.7. Промишљају улогу језика у разноврсним друштвеним активностима и користе страни језик у циљу решавања проблема и повезивање знања у приватном, јавном и образовном домену.	CJ1.OO.H.3.5. Разумеју основни смисао и могу да издвоје главне информације из аутентичних медијских садржаја (подкаста, радио и телевизијских емисија о познатим, друштвено и узрасно адекватним темама – нпр. репортажа, научно-популарних, документарних, играних, анимираних филмова, едукативних садржаја и спотова) које слушају/гледају у смисленим целинама. Разумеју општи смисао и упадљиве детаље рекламних порука и препознају ставове и тачке гледишта изречене у њима, предрасуде, стереотипе, као и различите облике медијске манипулације и убеђивања. CJ1.OO.H.3.6. Разумеју општи смисао, фреквентне фразе и изразе сложенијих, разговетних текстова популарне музике. CJ1.OO.H.3.7. Разумеју општи смисао и могу да издвоје релевантне информације у порукама, писмима и имејловима о блиским темама које се односе на различите узрасно адекватне теме и на актуелне друштвено релевантне теме од значаја за

		њихово непосредно школско окружење, ужу или ширу заједницу. CJ1.OO.H.3.8. Разумеју општи смисао, идеје, детаље, информације и поруке различитих врста текстова (прилагођени информативни и књижевни текстови, новинске вести, брошуре, проспекти, репортаже, прилози на друштвеним мрежама) са интернета или из других писаних медија у складу са узрастом и интересовањима, откривајући значења непознатих речи и конструкција на основу смисла читавог текста и садржаја појединачних делова. Идентификују идеје, интерпретације, узрочно-последичне везе, разликују чињенице од мишљења, препознају предрасуде, стереотипе, као и најупадљивије начине медијске манипулације и убеђивања. CJ1.OO.H.3.9. Разумеју општи смисао, детаље, идеје, експлицитно изражена осећања, жеље, расположења и поруке, идентификују и анализирају идеје и ставове аутора, интерпретације, различите перспективе, предрасуде, стереотипе, у узрасно примереним књижевним текстовима и прилагођеним и адаптираним верзијама белетристике за младе. CJ1.OO.H.3.10. Разумеју, проналазе, селекују, интерпретирају и евалуирају информације из различитих визуелно- текстуалних приказа (инфографикона, табела, дијаграма, графикона, мапа, формулара, формула...). CJ1.OO.H.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи и потребне информације из различитих извора информација критички процењујући релевантност, поузданост и кредибилност извора. CJ1.OO.H.3.12. Спонтано учествују у једноставнијој интеракцији са двоје или више саговорника у оквиру дијалога, дискусија и дебата, разматрају различите перспективе, исказују своје мишљење пружајући објашњења и поткрепљујући га аргументима, излажу ставове и идеје у вези са блиским, релевантним (личним и друштвеним) темама прилагођеним узрасту и интересовањима, поштујући друштвено прихваћене норме комуникације. CJ1.OO.H.3.13. Релативно течно и с одређеном лакоћом описују себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, искуства/догађаје из прошлости и планове за будућност. Спонтано и детаљно излажу на задату тему (из узрасно и интересно примерених и блиских области људског деловања) и одговарају на питања која се односе на смисао и значај теме, кључне информације и податке, основне поруке и једноставне интерпретације, користећи разноврсна језичка CJ1.OO.H.3.16. Пишу краће текстове/приче од неколико логички повезаних реченица на реалан или фикционалан начин о узрасно релевантним темама од локалног, националног и глобалног значаја (о себи, аспектима приватног и школског живота као и о друштвеном и природном окружењу). Резимирају и/или парафразирају одслушан или прочитан адаптиран или прилагођен текст (на једноставне и узрасно примерене теме из домена науке, уметности, економије, технологије и осталих области људског деловања), ослањајући се и на језичка средства која се у њему појављују. Описују и тумаче податке из табела, графикона, инфографика, брошура и сл. CJ1.OO.H.3.17. Прецизно описују искуства, активности и догађаје из садашњости и прошлости у виду дескриптивних и наративних текстова користећи познате

		сложеније језичке структуре и адекватну лексику. Пишу обична и електронска писма у којима са пријатељима и познаницима договарају активности и обрађују узрасно релевантне теме поштујући друштвено прихваћене норме комуникације, различите културолошке особености и мултикултуралност. Описују себе, околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности, искуства и догађаје, резимирају или препричавају краћи (прочитан или одслушан) текст, у извесној мери користећи и језичка средства која се у њему појављују. CJ1.OO.H.3.18. На страном језику у сажетом виду саопштавају информације добијене од трећег лица или пренете путем писаних или усмених текстова у вези с релативно блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама. CJ1.OO.H.3.19. На матерњем језику саопштавају смисао, тему и детаљније информације усменог исказа или писаног текста

ПРЕДМЕТ: **Историја**

Разред: **пети**

Годишњи фонд часова: **36**

Циљ: Циљ учења историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

Тема	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода	Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције

Број часова по теми			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ (6)	Основни садржаји Појам прошлости и историја као наука о прошлости људског друштва. Хронологија – рачунање времена. Подела прошлости и периодизација историје. Историјски извори – дефиниција, основна подела и установе у којима се чувају. Проширени садржаји Сродне науке и помоћне историјске науке. Историја око нас. Историјско наслеђе – тековине.	разликује основне временске одреднице (годину, деценију, век, миленијум, еру); лоцира одређену временску одредницу на временској ленти; разликује начине рачунања времена у прошлости и садашњости; именује периоде прошлости и историјске периоде и наведе граничне догађаје; разврста историјске изворе према	- Монолошко дијалошка метода, -демонстративна метода, - илустративна метода, - текстуална уџбеник, школски историјски атлас, историјске зидне карте, и - Активно слуша - Упознаје нове наставне садржаје - Препознаје и именује историјске појмове и догађаје - Наводи и понавља, - дефинише и закључује Предлаже, дискутује	Одређује садржаје за реализацију циљева и исхода Организује и реализује наставни час Објашњава, обавештава, предлаже и подстиче Мисаоно активира и подстиче ученике Прати ток ученичких активности на часу Процењује рад ученика и сопствени рад	Усмена провера, писмена провера, вршњачко оцењивање Израда пројекта	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција за сарадњу, естетичка компетенција, дигитална компетенција, решавање проблема	1. Рад са подацима и информацијама; 2.Комуникација

			Истражује,				

ПРАИСТОРИЈА (2)	Основни садржаји Основне одлике праисторије (начин живота људи, проналасци). Подела праисторије (камено, метално доба). Проширени садржаји Најважнији праисторијски локалитети у Европи и Србији (Ласко, Алтамира, Лепенски Вир, Винча...).	њиховој основној подели; повеже врсте историјских извора са установама у којима се чувају (архив, музеј, библиотека); наведе главне проналаске и опише њихов утицај на начин живота људи у праисторији; разликује основне одлике каменог и металног доба; лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе Старог истока;					
СТАРИ ИСТОК (5)	Основни садржаји	користећи историјску карту, доведе у везу особине рељефа и климе са настанком цивилизација					

Појам Старог истока – географске одлике, најзначајније цивилизације (Месопотамија, Египат, Јудеја, Феникија). Друштвени односи (робовласничко и теократско друштво) и државно уређење (монархија – царства/краљевства) у цивилизацијама Старог истока. Основне одлике привреде и свакодневни живот – обичаји, занимања, култура исхране и становања. Култура и историјско наслеђе народа Старог истока – религија (мо-нотеизам и политеизам), писмо, књижевност, уметност, наука, циви-	Старог истока; одреди место припадника друштвене групе на графичком приказу хијерархије заједнице; пореди					

	лизацијске тековине (математика, архитектура, календар, иригациони систем, саобраћајна средства, медицина, закони...). Проширени садржаји Специфичности египатске религије. Специфичности религија цивилизација Месопотамије. Основне одлике јудаизма. Најважније цивилизације Далеког истока (Индија, Кина).	начин живота припадника различитих друштвених слојева на Старом истоку; – наведе најважније одлике државног уређења цивилизација Старог истока; – идентифик ује основна обележја и значај религије у цивилизацијама Старог истока; разликује врсте						

АНТИЧКА ГРЧКА (13)	Основни садржаји Појам античке Грчке – географске одлике. Најстарији период грчке историје (Критска и Микенска цивилизација). Грчки митови (појам, примери) и хомерски епови. Колонизација и основне одлике привреде. Полиси – Спарта и Атина (појам полиса, структура друштва, државно уређење). Грчко-персијски ратови. Пелопонески рат – узроци и последице. Култура и свакодневни живот (религија, олимпијске игре, митологија, уметност, наука, обичаји, занимања). Хеленистичко доба и његова култура.	писама цивилизација Старог истока; илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа народа Старог истока на савремени свет; користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност у одговарајући миленијум или век; изложи, у усменом или писаном облику,						

	Историјско наслеђе (институције, закони, књижевност, позориште, филозофија, демократија, медицина, уметност, архитектура, беседништво, олимпијске игре). Проширени садржаји Пелопонески рат (ток рата, најважнији догађаји и личности). Најистакнутије личности: Драконт, Перикле, Филип II, Аристотел, Архимед... Грчка митологија, пантеон. Седам светских чуда античког доба.	историјске догађаје исправним хронолошким редоследом; прикупи и прикаже податке из различитих извора информација везаних за одређену историјску тему; визуелне и текстуалне информације повеже са одговарајућим историјским периодом или цивилизацијом; опише особености природних услова и географског положаја античке Грчке;						
АНТИЧКИ РИМ (10)	Основни садржаји Појам античког Рима – географске одлике и периодизација. Оснивање Рима (легенда о Ромулу и Рему). Структура друштва и уређење Римске републике. Ширење Римске државе (освајања и провинције, привреда). Рим у доба царства – принципат и доминат. Култура и свакодневни живот (религија, уметност, наука,	и географског положаја античке Грчке; лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе античке Грчке; приказује друштвену структуру и државно уређење грчких полиса на примеру Спарте и Атине; пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у						

	обичаји, занимања). Хришћанство – појава							

	и ширење. Пад Западног римског царства (почетак Велике сеобе народа, подела царства и пад Западног царства). Историјско наслеђе (абецеда, календар, медицина, уметност, архитектура, путеви, водовод, канализација, терме, римски бројеви, хришћанство, римско наслеђе на територији Србије). Проширени садржаји Етрурци. Римска војска. Римски градови на територији Србије. Најистакнутије личности: Ханибал, Цицерон, Јулије Цезар, Клеопатра, Октавијан Август, Константин Велики...). Римски пантеон. Гладијаторске борбе.	античкој Грчкој, – идентификује узроке и последице грчко-персијских ратова и Пело-понеског рата; истражи основна обележја и значај религије старих Грка; разликује легенде и митове од историјских чињеница; наведе значај и последице освајања Александра Великог; илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античке Грчке и хеленистичког доба на савремени						

		свет; користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античке Грчке и хеленизма у одговарајући миленијум, век или деценију; израчуна временску удаљеност између појединих догађаја; користи основне историјске појмове; лоцира на историјској карти простор настанка и ширења Римске државе; наведе основне разлике између античке римске републике и царства; разликује узроке од последица најзначајнијих догађаја у историји античког Рима; истражи основна обележја и значај религије античког Рима; илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античког Рима на		.				

		савремени свет; поређи начин живота припадника различитих							

		друштвених слојева у античком Риму; – наведе најзначајније последице настанка и ширења хришћанства; лоцира на карти најважније римске локалитете на територији Србије; – користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античког Рима у одговарајући миленијум, век или деценију.						

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА: Српски језик и књижевност, Географија, Ликовна култура, Музичка култура, Верска настава, Грађанско васпитање.

Међупредметно повезивање: Српски језик: Учење о еповима и митовима старих народа, као што су грчки митови о боговима и херојима (нпр. „Илијада“, „Одисеја“). Читање текстова, анализа књижевних ф употреба стилских фигура у причама из тих времена. Географија: Упознавање са географским положајем Месопотамије, Египта, Грчке и Рима, њиховим рекама, климатским условима и геополитичким значајем тих подручја. Учење главним градовима (Бабилон, Атина, Рим) и њиховим географским карактеристикама.

Ликовна култура: Израда рељефа и мозаика из Египта и Грчке, цртање грчких стубова и амфора. Музичка култура: Слушање и извођење музике инспирисане античким ритмовима, упознавање са античким инструментима. Грађанско васпитање: Разговор о значају закона у друштву – повезаност са Хамурабијевим законом. Верска настава: Упознавање религијских веровања старих народа (нпр. политеизам у Египту и Грчкој) и разликовање од монотеизма – увод у историјску димензију вере.

Кључни појмови садржаја програма: историјски извори, хронологија, друштво, држава, стари век

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Специфичне потребе ученика петог разреда на часовима историје проистичу из њихове развојне доби, претходног знања, интересовања и индивидуалних разлика. У овом узрасту ученици први пут систематски улазе у свет историје као научне дисциплине, што захтева посебан приступ у настави. Њихове

	потребе уважавам кроз развијање осећаја за временску димензију, визуелизацију и конкретне примере, активно учење и уважавање разлика у темпу и стилу учења.
Најефикасније методе и облици рада	Коришћење мултимедијалних садржаја, интерактивне игре и квизови, групни рад и дискусије, додељивање истраживачких задатака, редовно понављање и повезивање градива.
Избор наставних наставних средстава	Уџбеник, атласи, мултимедијални материјали, књиге и енциклопедије.
Које потенцијале локалне заједнице ћу користити и како	Посета локалитетима, сарадња са локалним установама и удружењима.
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Активно учење кроз игру и симулацију. Пројектна и тимска настава. Увођење савремених технологија. Теренска настава и учење ван учионице. Повезивање са савременим животом. Индивидуализација наставе.
Могући застоји у раду	Недостатак мотивације код ученика, преоптерећеност градивом, недовољно развијене вештине читања и разумевања, недостатак наставних средстава и услова за рад, пасивност ученика у настави, разлике у предзнању и интересовањима и емоционалне и социолошке баријере.

Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/специфичности	Темпо рада на часовима историје у основној школи одређује се према узрасту ученика, сложености наставног садржаја и броју часова предвиђених планом и програмом. Он мора бити пажљиво усклађен како би омогућио квалитетно усвајање знања, развијање вештина и подстицање интересовања за предмет.
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Време праћења на сваком часу, периодично, тематски и сумативно. Начин праћења - посматрање и бележење активности на часу, провера знања, самооцењивање и вршњачко оцењивање. Критеријуми за праћење напредовања - знање и разумевање садржаја, вештине и компетенције, однос према раду и предмету.
Остале специфичности школе које могу да утичу на остваривање наставног процеса	Просторни и материјално-технички услови школе, број ученика у одељењу, културни и друштвени контекст локалне заједнице.

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици учењем историје: стичу знања о прошлости и садашњости и развијају вештине и ставове; оспособљавају се да ефикасно и одговорно комуницирају о историјским и другим темама у различитим ситуацијама школског и ваншколског окружења; развијају основне аналитичке вештине неопходне за критичко сагледавање савременог света, његових историјских корена и актуелних цивилизацијских токова. Настава историје омогућава ученицима: овладавање основним научним принципима у истраживању и њиховој даљој примени у различитим ситуацијама, као и да, посредством специфичних историјских знања и вештина, комуникације на матерњем, али и употребом страних језика, пре свега у претраживању извора и информација на интернету, развијају лични и групне идентитете (национални, државни, европски). Настава и учење историје припрема ученике за одговорно учешће у демократском друштву брзих политичко-социјалних, технолошких и економских промена, оспособљава их да самостално, као и кроз удруживање и сарадњу, развијају способност комуникације и да на креативан и предузимљив начин доприносе да се, у складу са узрастом, одговори на савремене изазове на локалном, регионалном, европском и глобалном нивоу. Учење историје: омогућава упознавање са историјским и савременим променама и изградњу историјске свести утемељене у резултатима историјске науке; подстиче изградњу демократских вредности које подразумевају поштовање људских права, исказивање иницијативе и проактивног приступа у унапређивању интеркултуралног дијалога и сарадње, одговорног односа према разноврсној културно-историјској баштини, као и толерантности према другачијим ставовима и погледима на свет.

Основни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК1)

Ученици: користе основне појмове из историје цивилизације у излагању историјске наративе у образовном и свакодневном контексту; издвајају и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из прошлости и садашњости и повезују их са временским и просторним оквирима; именују раздобља прошлости, историјске периоде и уређују их према хронолошком редоследу; показују историјски простор на историјској карти; разликују узроке од последица кључних догађаја; објашњавају значај научних открића, технолошких изума и уметничких дела за развој цивилизације.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК2)

Ученици класификују историјске изворе и описују њихову улогу у реконструкцији прошлости; користе различите историјске и друге изворе информација у елементарном истраживању; издвајају, у изворима информација, податке који су кључни за тему на којој раде; читају податке са карте, из графикана и табела; препознају стереотипе, пропаганду и манипулацију у изворима; откривају различите погледе, вишеструке перспективе на исти догађај, појаву или личност; идентификују историјске теме у уметничким и књижевним делима.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК3)

Ученици разумеју различита значења појма историја и објашњавају повезаност историје са другим наукама и резултатима њиховог изучавања; препознају историјске корене у савременим друштвеним појавама и институцијама; познају историјски развој људских права и објашњавају кључне појаве, догађаје и процесе као и улогу личности у њиховом развоју; објашњавају значај културно-историјског наслеђа и савремене историјске културе за формирање личног и групних идентитета; издвајају репрезентативне примере културно-историјског наслеђа сопственог и других народа; учествују у активностима чији је циљ неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје, као и очување културне баштине у непосредном окружењу.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) – за крај основног образовања:

Основни ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>
ИСТ.ОО.О.1.1. Именују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације и повезују их са описима њиховог значења. ИСТ.ОО.О.1.2. Користе основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације у излагању историјске наратије, у дискусији, дијалогу или дебати о историјским темама уз уважавање мишљења саговорника. ИСТ.ОО.О.1.3. Разликују и именују основне временске одреднице и наводе раздобља прошлости и историјске периоде према хронолошком редоследу. ИСТ.ОО.О.1.4. Смештају годину у одговарајућу деценију, век, миленијум, еру, а појаву, догађај и личност у одговарајући историјски период или век и рачунају временску удаљеност између догађаја. ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања	ИСТ.ОО.О.2.1. Именују историјске изворе према основној подели и наводе њихову улогу у реконструкцији прошлости. ИСТ.ОО.О.2.2. Прикупљају информације из различитих извора и издвајају кључне податке у вези са одређеном темом. ИСТ.ОО.О.2.3. Проналазе и читају једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте (наведена легенда), табеле и/или графикана.	– ИСТ.ОО.О.3.5. Наводе и примерима илуструју културно-историјско наслеђе сопственог и других народа.

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК1)

Ученици издвајају специфичности појмова из историје цивилизације и повезују их са појмовима из других наставних предмета; објашњавају утицај кључних појава, догађаја, процеса и личности на развој друштва, државе, привреде и културе у прошлости и садашњости; повезују и објашњавају узроке и последице појава, догађаја и процеса у различитим историјским периодима; доводе у везу и објашњавају међусобни утицај географских карактеристика, друштвених и културних појава, уметничких и научно-технолошких достигнућа у националној и општој историји у различитим временским и просторним оквирима.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК2)

Специфична предметна компетенција 3 (СПК3)

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) – за крај основног образовања:

Средњи ниво

СПК 1	СПК 2	СПК 3
<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>
ИСТ.ОО.С.1.1. Издвајају и описују специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације. ИСТ.ОО.С.1.2. Повезују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације са појмовима из других наставних предмета. ИСТ.ОО.С.1.3. Прецизно одређују којој деценији, веку, миленијуму и историјском периоду припада одређена личност, појава, догађај и процес. ИСТ.ОО.С.1.4. Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе. ИСТ.ОО.С.1.5. Препознају и лоцирају историјски простор на географској карти и на примерима описују како су одлике географског простора утицале на одређене историјске догађаје и процесе. ИСТ.ОО.С.1.6. Објашњавају узроке и последице кључних појава, догађаја и процеса из националне и опште историје. ИСТ.ОО.С.1.7. Доводе у међусобну везу друштвене, културне, научно-технолошке и уметничке појаве у националној и општој историји.	ИСТ.ОО.С.2.1. Селектују историјске изворе према основној подели и повезују их са местима где се чувају. ИСТ.ОО.С.2.6. Разликују митове и легенде од историјских чињеница. ИСТ.ОО.С.2.7. Разликују историјски наратив од уметничке представе о историјској личности, догађају, појави и процесу. ИСТ.ОО.С.2.8. Планирају и спроводе истраживање одређеног историјског догађаја/појаве/личности. ИСТ.ОО.С.2.9. Представљају резултате истраживања на различите начине и уз коришћење дигиталних технологија.	ИСТ.ОО.С.3.1. Објашњавају значај историје (наука и наставни предмет) за формирање ставова и за лични развој; разумевање савремених друштвених токова. ИСТ.ОО.С.3.4. Идентификују улогу митова и легенди у изградњи идентитета. ИСТ.ОО.С.3.7. Учествоју у организовању и спровођењу заједничких активности у вези са културом сећања и залажу се за равноправност различитих заједница, њихових традиција и културног идентитета

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК1)

Ученици: имају развијен речник појмова и користе га за објашњавање специфичности појмова из историје цивилизације као и у комуникацији у школском и ваншколском окружењу; процењују значај историјских појава, догађаја, процеса и личности и повезују их са одговарајућим хронолошким и просторним оквиром; анализирају повезаност појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје и процењују значај те повезаности за развој друштва и државе у националним оквирима; формулишу аргументе и објашњавају узроке и последице промена које су кроз историју доживљавала друштва, државе, културе, привреда и народи; процењују утицај научно-технолошких и уметничких достигнућа на живот појединца и група у прошлости и садашњости.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК2)

Напредни ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:

ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмовима историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их у прецизне хронолошке и/или просторне оквире. ИСТ.ОО.Н.1.3. Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља. ИСТ.ОО.Н.1.4. Анализирају на карактеристичним примерима повезаност појава, догађаја, процеса и личности из националне историје са појавама, процесима, догађајима и личностима из опште историје и процењују значај те везе за државу и друштво у националном оквиру. ИСТ.ОО.Н.1.5. Повезују појаве, догађаје и процесе са динамиком промена	ИСТ.ОО.Н.2.1. Анализирају значај историјских догађаја, појава, личности на основу мерила вредности времена одигравања, а не на основу савременог контекста. ИСТ.ОО.Н.2.3. Реконструишу промене на историјско-географском простору поређењем савремених политичких карата са историјским картама других периода.	– ИСТ.ОО.Н.3.6. Покрећу и спроводе активности које су усмерене на неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје из прошлости локалне средине/народа/државе.

граница на одређеном простору у различитим историјским периодима. ИСТ.ОО.Н.1.6. Аргументовано објашњавају, на примерима, узроке и последице промена које су кроз историју доживљавала друштва, државе, привреде, културе и народи. ИСТ.ОО.Н.1.7. Повезују знања из историје са знањима из других наставних предмета при описивању и објашњавању научно-технолошких и уметничких достигнућа.		

Наставни предмет: Географија

Разред: пети

Годишњи фонд часова: 36

Циљ: наставе и учења географије је да ученик изучавањем географских објеката, појава и процеса у природном и друштвеном окружењу и међусобној повезаности са њима развије одговоран однос према себи, природи и будућности планете Земље.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
УВОД У НАСТА ВНИ ПРЕДМ ЕТ Број часова 1							

ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА Број часова 1	Ширење географских хоризоната и велика географска открића. Одговорност човека према планети Земљи.	- повеже постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком; - повеже географска знања о свету са историјским развојем људског друштва и научно-техничким прогресом; - на примерима покаже значај учења географије за свакодневни живот човека; - разликује одговорно од неодговорног понашања човека према природним ресурсима и опстанку живота на планети Земљи;					Компетенција за учење, Одговоран однос према околини, комуникација, одговоран однос према здрављу
ВАСИОНА Број часова 3	Васиона, галаксија, Млечни пут, звезде, сазвежђа. Сунчев систем: Сунце, планете, сателити, Месец, месечеве мене, астероиди, комете, метеори	- разликује појмове васиона, галаксија, Млечни пут, Сунчев систем, Земља; - објасни и прикаже структуру Сунчевог система и положај Земље у њему; - разликује небеска тела и наводи њихове карактеристике; - одреди положај Месеца у односу на Земљу и именује месечеве – коментарише слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте ; – идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника средњег века и ренесансе; – уочи сличности и разлике између православне и					Компетенција за учење, сарадња, комуникација, одговоран однос према здрављу, одговоран однос према околини, дигитална компетенција, решавање проблема

		(римо)католичке духовне музике; – идентификује елементе средњовековне музике као инспирацију у музици савременог доба мене;					
ПЛАНЕТА ЗЕМЉА Број часова 31 Облик Земље и структура њене површине Број часова 2 Земљина кретања Број часова 3	Облик и димензије Земље, распоред копна и воде на Земљи Сила Земљине теже, глобус, екватор, полови. Ротација Земље и последица ротације: смена обданице и ноћи, при- видно кретање Сунца, локално време. Револуција Земље и последице револуције: неједнака дужина обда- нице и ноћи током године, смена годишњих доба, календар, топлотни појасеви.	помоћу глобуса опише облик Земље и наведе доказе о њеном облику; помоћу карте опише распоред копна и воде на Земљи и наведе називе континената и океана; примерима објасни деловање Земљине теже на географски омотач; разликује и објасни Земљина кретања и њихове последице; повеже смер ротације са сменом дана и ноћи; повеже нагнутост земљине осе са различитом осветљеношћу површине Земље; повеже револуцију Земље са сменом годишњих доба на северној и јужној	Облици рада: Фронтални, групни, индивидуални, рад у паровима. Наставне методе: Монолошка, дијалогска метода, демонстративна метода, текстуална, илустративна, учење путем открића Наставна средства: Табла, слике, уџбеник, географски атлас, карта света, карта Европе, енциклопедија	активно слуша -уознаје нове наставне садржаје -препознаје и именује географске појмове и појаве -наводи и понавља -дефинише и закључује	одређује садржаје за реализацију циљева и исхода -организује и реализује наставни час -објашњава, обавештава, предлаже и подстиче -мисаоно активира и подстиче ученике -прати ток ученичких активности на часу -процењује рад ученика и сопствени рад	- усмена провера постигнућа, писмена провера и практични рад. Ученик се оцењује и на основу активности и његових резултата рада: писању и излагању презентација, различитим облицима групног рада, рад на пројектима и сл	

Унутрашња грађа и рељеф Земље Број часова 10	Постанак и унутрашња грађа Земље, литосферне плоче: кретање плоча, промена положаја континената. Вулканизам и земљотреси: елементи, настанак, зоне појава у свету и Србији, последице и шта радити у случају земљотреса. Стене: магматске, седиментне, метаморфне. Постанак рељефа процесима набирања и раседања, планине, низије, надморска и релативна висина. Обликовање рељефа дејством воде (радом река, таласа, леда, раства- рање стена) и ветра. Човек и рељеф (позитивни и негативни утицаји). Атмосфера (састав, структура и значај).	полулопти и појавом топлотних појасева; - разликује деловање унутрашњих сила (сила Земљине теже, унутрашња топлота Земље); - разликује основне омотаче унутрашње грађе Земље; -наведе спољашње силе (ветар, вода) Земље; -помоћу карте и цртежа опише начине и последице кретања литосферних плоча (вулканизам, земљотреси, набирање и раседање); -разликује хипоцентар и епицентар и наведе турсне зоне у свету и у Србији; -наведе поступке које ће предузети за време земљотреса ; -опише процес вулканске ерупције и њене последице; -помоћу фотографија или узорка стена разликује основне врсте стена, описује њихов настанак и наводи примере за њихово коришћење; -помоћу карте, цртежа и мултимедија објашњава настанак планина и низија и разликује надморску и релативну висину; -разликује ерозивне и акумулативне процесе; -наведе примере деловања човека на промене у рељефу (броне, насипи, копови); -опише структуру атмосфере;					

-Ваздушни омотач Земље Број часова 6	Време и клима: климатски елементи и појаве (температура, притисак, влажност ваздуха, падавине, облачност, ветар). Климатски чиниоци, основни типови климе. Човек и клима (атмосферске непогоде, утицај човека на климу).	-наведе временске промене које се дешавају у тропосфери (ветрови, падавине, облаци, загревање ваздуха...); -разликује појам времена од појма клима; -наведе климатске елементе и чиниоце и основне типове климе; -графички представи и чита климатске елементе (климадијаграм) користећи ИКТ; -користи дневне метеоролошке извештаје из медија и планира своје активности у складу са њима; -наводи примере утицаја човека на загађење атмосфере и предвиђа последице таквог понашања; -наводи примере о утицају атмосферских непогода на човека (екстремне температуре и падавине, град, гром, олуја);					
-Воде на Земљи Број часова 7	Светско море и његова хоризонтална подела, својства морске воде (сланост, температура, боја, провидност), кретање морске воде (тала- си, цунами, плима и осека, морске струје). Воде на копну: подземне воде и извори, реке, језера и ледници. Човек и	-уочава и разликује на географској карти океане, већа мора, заливе и мореузе; -наведе и опише својства морске воде; -помоћу карте прави разлику између речне мреже и речног слива; -наведе и опише елементе реке (извор, ушће, различити падови на речном току); -разликује типове језерских басена према начину постанка;					

-Биљни и животињски свет на	вода – поплаве и бујице, заштита вода од загађења. Распростирање биљног и животињског света на Земљи. Угроженост и заштита живог света. човека на климу).	-наведе узроке настанка поплава и бујица и објасни последице њиховог дејства; -наведе поступке које ће предузети за време поплаве и након ње; -наведе примере утицаја човека на загађивање вода и предвиђа последице таквог понашања; -помоћу карте повеже климатске услове са распрострањеношћу живог света на Земљи; -помоћу карте наведе природне зоне и карактеристичан живи свет у њима; -опише утицај човека на изумирање одређених биљних и животињских врста; -наведе примере за заштиту живог света на Земљи.					

Корелација са другим предметима: биологија, физика, хемија,, математика, историја, информатика и рачунарство, ликовна култура

Међупредметно повезивање: са српским језиком и књижевношћу (изградња речника, разумевање текстова), историјом (повезивање географских појмова са историјским догађајима), биологијом (упознавање флоре и фауне у различитим климатским појасевима) и другим предметима кроз обраду истих наставних тема у различитим контекстима

Примери корелација:

Српски језик и књижевност:

Учење географских појмова и терминологије. Разумевање географских текстова и описа предела. Писање састава на теме везане за географију.

Историја:

Упознавање са географским положајем старих цивилизација и њихових утицаја на развој историје. Повезивање географских карактеристика подручја са догађајима из прошлости.

Биологија:

Истраживање биљног и животињског света у различитим природним регијама. Разумевање утицаја климе и географских услова на развој живих бића.

Техничко образовање:

Моделирање географских објеката (планина, река). Израда географских карата и дијаграма.

Ликовна култура:

Цртање и сликање географских предела.

Креативно изражавање на основу географских појмова.

Ове корелације помажу ученицима да стекну комплекснију слику света и разумеју како су различите области знања међусобно повезане.

Кључни појмови садржаја програма: *географија, васиона, Земља, атмосфера, хидросфера, биосфера*

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Рад са ученицима петог разреда захтева уважавање њихових узрастних одлика, као и чињенице да је то њихов први сустрет са предметном на индивидуалним разликама у погледу начина, темпа учења и брзине напредовања.
Најефикасније методе и облици рада	Методе су: монолошка, дијалошка, демонстративна, илустрациона Облици рада су: фронтални, индивидуални, рад у пару, групни рад
Избор наставних средстава	Географска карта, атлас, глобус, фотографије, илустрације, статистички материјал дигитални уџбеник, CD
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Животна средина ученика, природно окружење-опис природе, биљке, животиње, годишња доба
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Тематски дани везани за обележавање значајних датума, континуирано оцењивање, примена ИКТ у настави, дигитални уџбеник, сајтови презентације
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Прилагођавање садржаја, техника, метода и темпа рада у зависности од специфич ученика и одељења(израда ИОП1, ИОП2, ИОП3 и Индивидуализација)
Могући застоји у раду	Непредвиђене епидемиолошке, елементарне и друге ванредне околности, изостајање ученика са наставе, нередовно испуњавање радних обавеза
Праћење напредовања ученика/начин,време,критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин,време,критеријуми праћења	Начин: формативно вредновање и сумативно оцењивање континуирано оцењивање са сталном повратном информацијом
Остале специфичности школе које могу да утичу на оставривање наставног процеса	Техничко-материјални услови школе, неговање традиције и положај њколе подстичу учење о предузетништву, поштовању

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: Географија

Разред: пети

Општа предметна компетенција (ОПК)

Компетенција за учење:

- Има позитиван и одговоран однос према учењу.
- Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје.
- Користи различите изворе информација и има критички однос према њима.
- Примењује одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и временом.
- Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања.

Одговорно учешће у демократском друштву:

- Има позитиван став према поштовању људских права и слобода.
- Зна дечја и основна људска права и одговорности, уме да препозна њихово кршење и способан је да их аргументовано брани.
- Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву.
- Примењује процедуре демократског друштва у одлучивању и избору; поштује одлуке већине и уважава мишљења мањине.
- Негује своју националну културну баштину и активно учествује у интеркултуралном дијалогу.
- Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима (нпр. хуманитарне, еколошке, културно-уметничке акције; борба против насиља и дискриминације по било ком основу (нпр. верском, националном, родном, узрасном, етничком...)); акције против болести зависности, злостављања животиња итд.).

Естетичка компетенција:

- Показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара.
- Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања.
- Употребљава основне појмове, схеме и правила који припадају теоријама уметничких грана које постоје у основном образовању.

Комуникација:

- Познаје различите облике комуникације и њихове одлике (усмену и писану, невербалну, телефоном, преко интернета итд.).
- Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и намене.
- Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност.
- Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин.
- Користи на одговарајући и креативан начин језик и стил који је специфичан за различите дисциплине; кроз комуникацију негује културу изражавања и чува језички идентитет.
- Уме да саслуша излагање саговорника до краја и без упадица.

Одговоран однос према околини:

- Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе.
- Активно се укључује у друштвене акције у школи и заједници које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и ка одрживом развоју.

Одговоран однос према здрављу:

- Бира стил живота и навике имајући на уму добре стране и ризике тог избора. Разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор.

Предузимљивост и оријентација ка предузетништву:

- Препознаје сопствене предности и своје могућности у односу на будуће образовање и професионалну оријентацију;
- Спреман је да учествује у самосталним и тимским пројектима; способан је да развије идеју, представи је, образложи и преговара у тиму о њеној реализацији; учествује у активностима са другима у оквиру своје тимске улоге;
- Мотивисан је и зна да истакне своје добре особине које су важне за обављање школских и радних задатака и користи ЦВ и мотивационо писмо да опише своје компетенције, жеље и очекивања.
- Зна да постави реалне циљеве и на основу датих могућности уме да планира и проналази начине њиховог остваривања. Рад с подацима и информацијама:
- Зна да је за разумевање појава и догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке и разликује податак/ информацију од њиховог тумачења.
- Користи податке из различитих извора, начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника.
- Користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области.

Решавање проблема:

- Препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства.
- Планира стратегију решавања проблема (претпоставља решења, планира редослед активности, избор извора информација, средстава/опреме коју ће користити, са ким ће сарађивати, са ким ће се консултовати).
- Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем различитих предмета и ваншколским искуством.
- Самостално или консултујући друге особе (вршњаке, наставнике, родитеље) преиспитује начин решавања проблема, алтернативне начине решавања, тачност и прецизност решења.
- Формулише објашњења и закључке на основу резултата до којих је дошао/дошла у раду, презентује их и дискутује са другим особама и преиспитује их у светлу добијених коментара. Стечена нова сазнања и вештине повезује у јединствену целину са претходним.
- Проверава применљивост решења у пракси и користи стечена знања и вештине у новим ситуацијама.

Сарадња:

- активно и конструктивно учествује у раду групе или пара,
- поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи
- или пару,
- доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима или групе,
- одговорно и савесно извршава заједничке активности стављајући интересе групе изнад сопствених,
- критички процењује свој рад и рад чланова групе, доприноси унапређивању рада групе и уме да представи резултате рада.

Дигитална компетенција:

- Уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ.
- Уме да представи, организује и обликује одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средства.
- Приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ и да га користи на одговарајући начин.
- Ефикасно користи ИКТ за комуникацију и сарадњу.
- Препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу ИКТ.

Специфична предметна компетенција (СПК)

ОБЛАСТ: Развијеност и примена географских способности и вештина за решавање одређених ситуација

Основни ниво

Ученик чита географску карту, употребљава различите географске изворе и статистичке податке. Употребљава најједноставније мерне инструменте и описује податке које они приказују.

Средњи ниво

Ученик истражује, класификује и приказује елементе географске средине на некој карти, моделом, дијаграмом, табелом, схемом, текстом. Познаје значај примене информационих технологија у свакодневним активностима.

Напредни ниво

Ученик планира и изводи једноставна теренска истраживања, користи и анализира информације о географским чињеницама датим у писаним и електронским медијима, изводи закључке и примењује их у новим ситуацијама. Примењује информационе технологије ради обављања различитих активности.

ОБЛАСТ: Примена географских знања и концептуалног разумевања у одређеним проблемским ситуацијама

Основни ниво

Ученик препознаје, разликује и именује физичко-географске, друштвено- географске и регионално-географске чињенице и наводи њихове вредности за рационално коришћење у свакодневном животу.

Средњи ниво

Ученик идентификује и анализира индивидуалност, разноврсност и распрострањеност физичко-географских и друштвено-географских чињеница, а регионално-географске чињенице, везе и законитости сврстава у одређене појмовне категорије и системе.

Напредни ниво

Ученик анализира и објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у географској средини и предлаже нова решења. Издваја и упоређује географске регије.

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Човек и географија	– ГЕО.ОО.О.1.1. Објашњавају својим речима предмет проучавања географије.	– ГЕО.ОО.С.1.1. Процењују повезаност географије са осталим природним и друштвеним наукама у истраживању просторних феномена.	– ГЕО.ОО.Н.1.1. Изводе закључке о утицајима појава у Сунчевом систему на географски омотач Земље.
Васиона	– ГЕО.ОО.О.1.2. Упоређују небеска тела на основу положаја, физичких и хемијских особина.		– ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света.
Планета Земља	– ГЕО.ОО.О.1.4. Класификују Земљине сфере и њихове елементе на основу главних физичко-географских одлика.	– ГЕО.ОО.С.1.2. Објашњавају облик, димензије и кретања Земље и	– ГЕО.ОО.Н.2.5.

	– ГЕО.ОО.О.2.1. Илуструју цртежом, скицом или моделом положај небеских тела у Сунчевом систему. – ГЕО.ОО.О.2.2. Очитавају вредности температуре ваздуха, ваздушног притиска и количине падавина помоћу аналогних и дигиталних мерних инструмената.	Њихове последице. –ГЕО.ОО.С.2.1. Утврђују односе величина и положаје планета на основу израђеног сопственог модела Сунчевог система. –ГЕО.ОО.С.2.2. Демонстрирају Земљина кретања и њихове најважније последице помоћу глобуса и других модела. –ГЕО.ОО.С.2.4. Изводе закључке о метеоролошким појавама на основу резултата мерења климатских елемената у географској средини. –ГЕО.ОО.С.2.8. Изводе закључке о географским појавама на основу посматрања елемената географске средине.	Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима

ПРЕДМЕТ: БИОЛОГИЈА

Разред: **пети**

Годишњи фонд часова: **72**

Циљ учења Биологије је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином развија одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада,	Активност ученика	Активност наставника		
			Наставна средства				

1. Порекло и разноврсност живота Број часова: 32 (15+17)	Жива бића, нежива природа и биологија. Особине живих бића: ћелијска грађа, исхрана, дисање, излучивање, надражљивост, покретљивост, размножавање, раст и развиће. Једноћелијски и вишећелијски организми. Основе класификације: главни (морфолошки) карактери и особине важне за класификацију. Формирање скупова карактера који се уклапају једни у друге (груписање живих	- Примењују критеријуме за разликовање живих бића од неживе природе. - Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада. - Развијају радозналост према природи. - Пореде ћелије према морфолошким и функционалним карактеристикама. - Постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама и процесима. - Планирају, воде и вреднују сопствено учење, чиме развијају самопоуздање и истрајност. - Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса.	Наставне методе: метода усменог излагања, дијалогска метода, демонстративно-илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту. Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима. Наставна средства: Уџбеник радног карактера, свеска, радни листићи, слике, шеме и фотографије.	Слуша, памти, поставља питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, решава задатке у уџбенику, истражује, наводи примере, повезује научено са применом у животу...	Објашњава, наводи примере, црта и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	Усмене провере и петнаесто-минутни тестови, практичне вежбе.	Компетенција за учење; Комуникација; Дигитална компетенција Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Одговорно учешће у демократском друштву; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Сарадња; Естетичка компетенција

бића). Исхрана. Храна као извор енергије и градивних супстанци потребних за обављање свих животних процеса. Дисање као размена гасова у различитим срединама. Излучивање. Надражљивост. Покретљивост и кретање. Размножавање: бесполно и полно. Раст и развиће. Дужина живота. Промене које човек пролази током развића; пубертет и полна зрелост.						

2. Јединство грађе и функције као основа живота	Живот у воденој и копненој средини – изглед, прилагођености на начин живота.	Живот у води – изглед, прилагођености на начин живота.	Живот на копну – изглед, прилагођености на начин живота.	Живот под земљом – изглед, прилагођености на начин живота	- Проналазе на интернету и у литератури податке о адаптацијама карактеристичних врста на услове који владају у екосистемима типичним за Србију. - Развијају радозналост према природи. - Повезују изглед, грађу и функционисање живих бића са условима животне средине на очигледним примерима. - Планирају, воде и вреднују сопствено учење, чиме развијају самопоуздање и истрајност. - Постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама и процесима. - Користе више различитих релевантних извора информација током истраживачког рада. - Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса.	Наставне методе: метода усменог излагања, дијалогска метода, демонстративно-илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту. Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима. Наставна средства: Уџбеник радног карактера, свеска, радни листићи, слике, шеме и фотографије.	Слуша, памти, поставља питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, решава задатке у уџбенику, истражује, наводи примере, повезује научено са применом у животу...	Објашњава, наводи примере, црта и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	Усмене провере и петнаесто-минутни тестови	Компетенција за учење; Комуникација; Дигитална компетенција Одговоран односпрема околини; Одговоран односпрема здрављу; Одговорно учешће у демократском друштву; Предузимљивости орјентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Сарадња; Естетичка компетенција
Број часова: 11 (3+8)										

Наслеђивање и еволуција	Преношење особина са родитеља на потомке.	- прикупља податке о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи једноставне закључке;	Наставне методе:	Слуша, памти,	Објашњава, наводи	Усмене провере и	Дигитална компетенција
Број часова: 6 (3+3)	Разлике родитеља и потомака. Разлике полног и бесполог размножавања у настанку варијабилности.	- разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине, на моделима из свакодневног живота;	метода усменог излагања, дијалогска метода, демонстративно-илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту.	поставља питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, решава задатке у уџбенику, истражује, наводи примере, повезује научено са применом у животу...	примере, црта и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	Петнаесто-минутни тестови, практичан рад	Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Одговорно учешће у демократском друштву; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву;
	Јединке унутар једне врсте се међусобно разликују (варијабилност) – узроци варијабилности: наслеђивање и утицај средине на развиће сваке јединке.	- објашњавају значај полног размножавања и наслеђивања особина за разноврсност живог света.	Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима. Наставна средства: Уџбеник радног карактера, свеска, радни листићи, слике, шеме и фотографије.				Рад са подацима и информацијама;
	Варијабилност организама унутар врсте је предуслов за еволуцију.	- поставља једноставне претпоставке, огледом испитује утицај срединских фактора на ненаследне особине живих бића и критички сагледава резултате;					Решавање проблема; Сарадња; Естетичка
		користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата					Компетенција.
4. Живот у екосистему	Жива бића из непосредног окружења.	- доведе у везу промене у спољашњој средини (укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића на Земљи;	Наставне методе:	Слуша, памти,	Објашњава, наводи	Усмене провере и	Компетенција за учење;
Број часова: 14(7+7)	Позитиван и негативан утицај људи на жива бића и животну средину.	- направи разлику између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу;	метода усменог излагања, дијалогска метода, демонстративно-илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту.	поставља питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, решава задатке у уџбенику, истражује, наводи примере, повезује	примере, црта и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	петнаесто-минутни тестови, практичан рад	Комуникација; Дигитална компетенција
	Заштита живих бића и животне средине.	- предлаже акције бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу, учествује у њима, сарађује	Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима. Наставна средства: Уџбеник радног карактера, свеска, радни листићи, слике,				Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Одговорно учешће у демократском друштву; Предузимљивост и оријентација ка
	Пројекат очувања природе у мом крају. Дивље животиње као кућни						

	љубимци – да или не. Значај врста за човека (самоникло јестиво, лековито, отровно биље; животиње као храна и могући преносиоци болести, отровне животиње).	са осталим учесницима и решава конфликте на ненасиљан начин; - илуструје примерима деловање људи на животну средину и схвата последице таквих дејстава; - поставља хипотезе које ће моћи да провери користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса.	шеме и фотографије.	научено са применом у животу...			предузетништву; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Сарадња; Естетичка компетенција
5. Човек и здравље Број часова: 9 (4+5)	Здрава исхрана и унос воде. Енергетски напаци. Штетност дуванског дима и психоактивних супстанци. Физичка активност и здравље. Промене у пубертету и последице прераног ступања у сексуалне односе.	- решавају проблеме одрастања повезујући их са физиолошким процесима који их узрокују. - идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања. - графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик. - поставља хипотезе које ће моћи да провери користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса.	Наставне методе: метода усменог излагања, дијалогска метода, демонстративно-илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту. Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима. Наставна средства: Уџбеник радног карактера, свеска, радни листићи, слике, шеме и фотографије.	Слуша, памти, поставља питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, решава задатке у уџбенику, истражује, наводи примере, повезује научено са применом у животу...	Објашњава, наводи примере, црта и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	Усмене провере и петнаесто-минутни тестови	Компетенција за учење; Комуникација; Дигитална компетенција Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Одговорно учешће у демократском друштву; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Сарадња; Естетичка компетенција.

Корелација са другим предметима: Математика, Физичко и здравствено васпитање, Информатика и рачунарство, Историја, Географија, Техника и технологија, Ликовна култура, Српски језик и књижевност, Грађанско васпитање;

Међупредметно повезивање:

- српски језик и књижевност – израда домаћих задатака есејског типа, рад са текстом и обрада текста приликом израде презентација, читање и разумевање текста, издвајање кључних речи и најважнијих појмова;

- математика – рад са табелама, решавање Венових дијаграма, однос површине и запремине у биолошким системима;

- информатика и рачунарство – примена ИКТ технологија у изради домаћих задатака, прикупљању података и информација и фотографија;
- ликовна култура – израда паноа, плаката, цртежа, модела, мапе ума;
- историја – истакнути научници;
- географија – употреба географских карти за одређивање распрострањености одређених група животиња, биоми, пољопривреда.
- грађанско васпитање – обрда тема које се односе на пол, род и сексуалност.
- физичко васпитање (здрави стилови живота)

Кључни појмови садржаја програма: ћелија, исхрана, кретање, дисање, излучивање, надражљивост, прилагођеност, варијабилност, наслеђивање, екосистем, здравље.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Потреба за додатним временом за рад (дати ученику више времена), потреба за већом пажњом (ученика на радним задацима)
Најефикасније методе и облици рада	Дијалогска метода и рад у паровима
Избор наставних средстава	Уџбеник радног карактера, свеска, радни листићи, слике, шеме и фотографије.
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Предавање на тему заштите здравља од стране здравствених радника ДЗ.
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Постављање јасних циљева, пружање позитивних повратних информација, коришћење разноврсни метода, стварање пријатног окружења...
Могући застоји у раду	Не очекујем их.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Наставне теме се реализују темпом који је дат у годишњем плану.
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Усмено и писмено одговарање, тестови и квизови знања, појединачна активност ученика на часу и читавог одељења, разумевање текста и издвајање кључних појмова, попуњавање табела, провера цртежа, домаћих радова и радних свезака, решавање проблема, извештавање ученика о посматраном објекту или процесу, експерименту, самостални ученички радови (панои, презентације, есеји, практични радови: збирке природног материјала, макете...)

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: БИОЛОГИЈА

Разред: ПЕТИ

Општа предметна компетенција (ОПК)

Учећи биологију у основном образовању ученици овладавају знањима и вештинама који им омогућавају да разумеју биолошке концепте и основне принципе функционисања живота на Земљи, као и место и улогу човека у природи. Знања о грађи и функцији организама, наслеђивању, еволуцији и односима организама с окружењем доприносе разумевању биодиверзитета, порекла живота на Земљи, схватању повезаности организама и неживе природе и прихватању различитости. Ученици сагледавају биолошку разноврсност као природно богатство и усвајају концепт одрживог развоја као предуслов за опстанак и просперитет човечанства. Практикујући основе научног приступа и метода, ученици могу да разликују научна од ненаучних објашњења природних појава. Кроз тимски истраживачки рад ученици развијају способност решавања проблема, иницијативу, сарадњу и етичко понашање, као и језичке, комуникацијске и дигиталне компетенције. Анализирањем и интерпретирањем података и информација развијају критички однос према њиховој релевантности и поузданости извора. Могу да изаберу креативне и адекватне начине да прикажу резултате рада и ставове у вези са значајним биолошким темама. Изучавајући биолошке појаве и процесе, предлагајући идеје и дискутујући о њима, ученици развијају радозналост према природи, апстрактно, креативно и критичко мишљење, способности планирања, вођења и вредновања сопственог учења, самопоуздање и истрајност. Развијају проактиван однос у очувању здравља и унапређивању животне средине и учествују у друштвеном животу на локалном нивоу у активностима везаним за биолошка и животна питања.

Специфична предметна компетенција (СПК)

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици усвајају елементарна знања из биологије која су неопходна за разликовање живих бића од неживе природе. Ученици разумеју да су сва жива бића грађена од ћелија у којима се обављају животни процеси. Упознају се са грађом људског тела, што омогућава лакше разумевање грађе и функционисања других живих бића, као и усвајање здравих животних навика. Како би боље упознали аспекте природе, уочавају примере утицаја човека на природу, пре свега у непосредној околини, што их усмерава да својим понашањем доприносе очувању животне средине. Спознају везу између квалитета свог живота и здравља и квалитета животне средине. Увиђајући повезаност између живе и неживе природе и улоге човека у њој, ученици схватају да су човеково здравље и добробит уско повезани са очувањем природе. Разумевањем кључних биолошких појмова, ученици развијају основе логичког и критичког мишљења неопходних за разумевање појава и процеса у природи и функционисање сопственог тела.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици овладавају вештинама неопходним за разумевање основних појмова и концепата о грађи, процесима и појавама код живих бића. Посматрају, уочавају, прате и описују појаве и процесе у природи и изводе једноставне експерименте о утицају спољашње и унутрашње средине на жива бића. Приликом огледа и теренског рада ученици примењују безбедносне процедуре како би заштитили себе и друге. Такође, активно и конструктивно учествују у раду групе или пара, поштујући правила заједничког рада и уважавајући разлике у мишљењу и ставовима. До информација долазе на различите начине, а у складу са својим интересовањима и могућностима. ИКТ користе за истраживање, презентацију резултата и ефикасну комуникацију и сарадњу. Овладавајући основним вештинама експерименталног и теренског рада, ученици формирају позитиван став према науци и научним начинима сазнавања и развијају мануелне, аналитичке и дигиталне вештине. Такође, остварују ближи контакт са природом и поштују живи свет око себе. Радом са другима развијају комуникацију и толеранцију.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Сви ученици примењују стечена знања у свакодневном животу. Ученици разумеју промене кроз које пролазе у периоду пубертета. Имајући у виду могуће здравствене, породичне и социјалне последице болести зависности насталих злоупотребом психоактивних супстанци, ученици бирају и усвајају здраве стилове живота. Разумевање извора варијабилности

омогућава прихватање различитости у изгледу, понашању и мишљењу. Ученици развијају хуман однос према животињама и у дискусијама аргументују значај дивљих и домаћих врста за човека. Развијају радозналост према природи и своја запажања о њој могу да представе на креативан начин и уз коришћење ИКТ-а, водећи рачуна о безбедности на интернету. Уочавају чиниоце и понашања који нарушавају природу и квалитет животне средине у ужој и широкој околини. Своје ставове у погледу права на здраву животну средину и обавеза да је штите заснивају на научним доказима. Кроз тимски рад, усвајају форме понашања и правила комуникације засноване на толерантном и праведном приступу. Критички процењују рад свих чланова тима, као и сопствени рад и улогу у тиму.

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици истражују особине живих бића и њихову разноликост и анализирају различите утицаје спољашње и унутрашње средине на животне процесе. На основу разумевања полног размножавања и механизма наслеђивања особина, објашњавају разноврсност живог света. Ученици доводе у везу порекло живог света са његовом разноврсношћу и са позицијом група организама на Дрвету живота. На примерима објашњавају природу биолошке еволуције и значај Дарвинове теорије за савремену науку и различите области људског деловања. Повезивањем грађе и функционисања живог света, уз примену математике и других природних наука, ученици објашњавају везу економичности грађе и функције на нивоима од ћелије до биосфере. Повезују узроке и последице глобалних промена на живи свет, животну средину и природне ресурсе. Разумевање последица деловања човека на животну средину, као и значаја очувања и заштите биодиверзитета, омогућава планирање активности које ученици могу да предузму за унапређивање стања и квалитета животне средине на личном нивоу, на нивоу заједнице и глобалном нивоу. Ученици идентификују факторе који унапређују или угрожавају здравље и критички процењују важност здравих животних навика у превенцији болести. Усвајањем основних биолошких концепата, као што су еволуција, екологија, заштита животне средине и очување здравља, ученици уочавају законитости на различитим нивоима организације живих бића и тако стичу систематски повезана биолошка знања.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици постављају једноставна истраживачка питања и користе једноставне методе и технике како би прикупили потребне податке (нпр. опсервирање, узорковање, мерење итд). Спровode теренска истраживања и једноставне огледе о особинама и грађи живих бића, утицају животних навика на здравље и биолошким појавама и процесима у екосистемима. Прикупљене податке обрађују и анализирају и изводе закључке. Резултате истраживања представљају графички и табеларно, израдом модела биолошких објеката и процеса и на друге креативне начине. Микроскопирањем уочавају грађу организама на различитим нивоима биолошке организације. У истраживачком и експерименталном раду ученици примењују знања из математике, природних и друштвених наука. Из релевантних извора информација издвајају и реорганизују потребне информације и податке, развијајући вештине управљања подацима и ефикасног и безбедног коришћења ИКТ-а. Кроз истраживачки рад ученици усавршавају аналитичке вештине, развијају дивергентно мишљење и оспособљавају се да заузимају критички став према подацима и информацијама. Радећи у тиму, ученици развијају способност вредновања резултата рада.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици развијају нове ставове и вештине које примењују у свакодневном животу и животу заједнице. Користе стечена знања из биологије, природних и друштвених наука, технике и технологије да коригују животне навике и побољшају квалитет сопственог живота. Ученици вреднују биодиверзитет као кључан услов за благостање људи. Дискутују о одрживом коришћењу природних ресурса, о здравим стиливима живота, производњи хране и добробити животиња. Критички процењују информације и податке из медија о климатским променама и изумирању биљних и животињских врста. Ученици разликују поуздане изворе информација од непоузданих, релевантне податке од ирелевантних, као и научна објашњења природних појава од ненаучних. У разговорима о различитим биолошким појавама и процесима развијају вештину јасног, прецизног и аргументованог изражавања идеја и ставова у усменој и писаној форми. Ученици постављају реалне циљеве учења и рада, развијају способности планирања и организације посла и закључују на основу доказа. Процењују сопствене снаге и слабости и самоуверени су и истрајни у раду.

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици повезују и примењују стечена знања у школским ситуацијама и свакодневном животу. Повезујући грађу и функционисање живог света, примерима илуструју деловање спољашњих и унутрашњих утицаја на одржавање хомеостазе организама. Развијају и негују лична интересовања у вези са одржањем хомеостазе и очувањем здравља. Ученици разумеју повезаност главних група организама на основу знања о функцији генетичког материјала, његовом преношењу кроз генерације и настанку нових врста под утицајем еволуционих механизма. Самостално и у сарадњи са другима истражују филогенетске низове, откривају и повезују сродничке односе између врста. Уочавањем промена у природи, а посебно промена под утицајем човека, ученици објашњавају развој екосистема и угроженост биодиверзитета. Анализирањем чинилаца који нарушавају квалитет животне средине могу да разумеју положај човека у природи, његову одговорност за стање животне средине и значај концепта одрживог развоја. Овладавањем одређених биолошких појмова, као што су хомеостаза, еволуциони механизми, специјација и одрживи развој, ученици развијају логичко и критичко мишљење неопходно за разумевање утицаја животне средине на промене биодиверзитета и на здравље човека.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици на основу стечених знања, интересовања и информација из различитих извора постављају адекватне хипотезе на које ће моћи да добију одговоре применом научног приступа. Разумеју значај коришћења релевантних и поузданих података и информација за објашњавање појава и процеса у природи, у процесу учења, примени у раду, доношењу одлука и у свакодневном животу. Разликују податак/информацију од њиховог тумачења. Интерпретирају податке користећи текстуалне, математичке, графичке и аудио-визуелне форме. Ученици формулишу објашњења и закључке на основу резултата до којих су дошли. Презентују, дискутују и преиспитују резултате у светлу добијених коментара. Представљају закључке, ставове и мишљења усмено и писано, поштујући ограничења и контекст. Нова и претходно стечена сазнања и вештине повезују у јединствену целину. Примењују одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и расположивим временом. Кроз експерименталан рад, ученици продубљују способност анализе и синтезе и развијају критичко мишљење.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици кроз активности у вези са унапређивањем здравља и очувањем животне средине развијају иницијативу, креативност и бригу за друге. Разумеју утицај фармацеутских и других производа на здравље, тумаче декларације и упутства на производима, слушају савете стручњака и према њима поступају. Ученици дискутују о утицају биотехнологија на животну средину, здравље и квалитет живота. Практикују активности које подстичу бригу о природи и одрживи развој. Вреднују значај тих активности за свој будући живот, живот заједнице и живот будућих генерација. Ученици се активно укључују у планирање и реализацију друштвених акција у школи и заједници које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и ка одрживом развоју. Како би развили и спровели активности за очување биодиверзитета, препознају проблем којим ће се бавити, рашчлањују проблемску ситуацију на делове и уочавају везе између њих. Стечена научна знања и вештине омогућавају им активно укључивање у друштвени живот на локалном нивоу и доношење одлука заснованих на доказима и разумевању друштвених вредности и правила.

Наставни предмет: Биологија

Разред: Пети

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1. Порекло и разноврсност живота	БИО.ОО.О.1.1. Примењују критеријуме за разликовање живих бића од неживе природе. БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада. БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. БИО.ОО.О.3.4. Развијају радозналост према природи. БИО.ОО.О.3.8. Развијају способност вербалног изражавања чињеница, идеја, ставова и мишљења о биолошким појавама. БИО.ОО.О.3.9. Критички и одговорно користе дигиталне технологије у активностима у вези са истраживањем биолошких појава и процеса. БИО.ОО.О.3.10. Критички и конструктивно процењују свој рад и учење, као и рад других. БИО.ОО.О.3.11. Развијају поверење у закључке засноване на научним доказима.	БИО.ОО.С.1.5. Објашњавају значај полног размножавања и наслеђивања особина за разноврсност живог света. БИО.ОО.С.2.1. Истражују допринос научника развоју биологије и значај научних открића за развој друштва. БИО.ОО.С.2.2. Постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама и процесима. БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик. БИО.ОО.С.2.5. Примењују знања из математике, природних и друштвених наука у истраживачком и експерименталном раду. БИО.ОО.С.2.6. Користе више различитих релевантних извора информација током истраживачког рада. БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења. БИО.ОО.С.3.3. Артикулисано и аргументовано заступају научни поглед на свет у писаној и усменој форми. БИО.ОО.С.3.5. Планирају, воде и вреднују сопствено учење, чиме развијају самопоуздање и истрајност.	БИО.ОО.Н.2.1. Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. БИО.ОО.Н.2.3. Анализирају податке, објашњавају трендове и изводе закључке.
2. Јединство грађе и функције као основа живота	БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада. БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. БИО.ОО.О.3.4. Развијају радозналост према природи. БИО.ОО.О.3.8. Развијају способност вербалног изражавања чињеница, идеја,	БИО.ОО.С.1.2. Објашњавају основе животних процеса на свим нивоима биолошке организације. БИО.ОО.С.1.3. Повезују изглед, грађу и функционисање живих бића са условима животне средине на очигледним примерима. БИО.ОО.С.2.1. Истражују допринос научника развоју биологије и значај научних открића за развој друштва.	БИО.ОО.Н.2.1. Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. БИО.ОО.Н.2.3. Анализирају податке, објашњавају трендове и изводе закључке.

	ставова и мишљења о биолошким појавама. БИО.ОО.О.3.9. Критички и одговорно користе дигиталне технологије у активностима у вези са истраживањем биолошких појава и процеса. – БИО.ОО.О.3.10. Критички и конструктивно процењују свој рад и учење, као и рад других. – БИО.ОО.О.3.11. Развијају поверење у закључке засноване на научним доказима.	БИО.ОО.С.2.2. Постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама и процесима. БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик. БИО.ОО.С.2.5. Примењују знања из математике, природних и друштвених наука у истраживачком и експерименталном раду. БИО.ОО.С.2.6. Користе више различитих релевантних извора информација током истраживачког рада. БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења. БИО.ОО.С.3.3. Артикулисано и аргументовано заступају научни поглед на свет у писаној и усменој форми. БИО.ОО.С.3.5. Планирају, воде и вреднују сопствено учење, чиме развијају самопоуздање и истрајност.	
3. Наслеђивање и еволуција	БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада. – БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. – БИО.ОО.О.3.4. Развијају радозналост према природи. – БИО.ОО.О.3.8. Развијају способност вербалног изражавања чињеница, идеја, ставова и мишљења о биолошким појавама. – БИО.ОО.О.3.9. Критички и одговорно користе дигиталне технологије у активностима у вези са истраживањем биолошких појава и процеса. – БИО.ОО.О.3.10. Критички и конструктивно процењују свој рад и учење, као и рад других.	БИО.ОО.С.1.5. Објашњавају значај полног размножавања и наслеђивања особина за разноврсност живог света. – БИО.ОО.С.2.1. Истражују допринос научника развоју биологије и значај научних открића за развој друштва. – БИО.ОО.С.2.2. Постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама и процесима. – БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. – БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик. – БИО.ОО.С.2.5. Примењују знања из математике, природних и друштвених наука у истраживачком и експерименталном раду.	– БИО.ОО.Н.2.1. Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. – БИО.ОО.Н.2.3. Анализирају податке, објашњавају трендове и изводе закључке.

	- БИО.ОО.О.3.11. Развивају поверење у закључке засноване на научним доказима.	- БИО.ОО.С.2.6. Користе више различитих релевантних извора информација током истраживачког рада. - БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења. - БИО.ОО.С.3.3. Артикулисано и аргументовано заступају научни поглед на свет у писаној и усменој форми. - БИО.ОО.С.3.5. Планирају, воде и вреднују сопствено учење, чиме развијају самопоуздање и истрајност.	
4. Живот у екосистему	- БИО.ОО.О.1.3. Примерима илуструју узроке и последице штетног деловања антропогеног фактора на живи свет и животну средину. - БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада. - БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. - БИО.ОО.О.2.3. Проналазе на интернету и у литератури податке о адаптацијама карактеристичних врста на услове који владају у екосистемима типичним за Србију. - БИО.ОО.О.2.4. Посматрају, уочавају, прате и описују појаве у животу организама из окружења и презентују резултате истраживања. - БИО.ОО.О.2.5. Уз помоћ наставника изводе једноставне експерименте у којима се истражује утицај спољашње и унутрашње средине на процесе код живих бића. - БИО.ОО.О.3.4. Развивају радозналост према природи. - БИО.ОО.О.3.5. Представљају на креативан начин право на здраву животну средину и обавезу да је штите од нарушавања.	- БИО.ОО.С.1.3. Повезују изглед, грађу и функционисање живих бића са условима животне средине на очигледним примерима. - БИО.ОО.С.1.4. Анализирају како различити фактори спољашње и унутрашње средине утичу на животне процесе. - БИО.ОО.С.1.9. Увиђају узајамне утицаје између делова екосистема. - БИО.ОО.С.2.1. Истражују допринос научника развоју биологије и значај научних открића за развој друштва. - БИО.ОО.С.2.2. Постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама и процесима. - БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. - БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик. - БИО.ОО.С.2.5. Примењују знања из математике, природних и друштвених наука у истраживачком и експерименталном раду. - БИО.ОО.С.2.6. Користе више различитих релевантних извора информација током истраживачког рада. - БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења.	- БИО.ОО.Н.1.6. Критички вреднују антропогени утицај на животну средину и биодиверзитет. - БИО.ОО.Н.2.1. Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. - БИО.ОО.Н.2.3. Анализирају податке, објашњавају трендове и изводе закључке. - БИО.ОО.Н.3.1. Иницирају, осмишљавају и учествују у реализацији активности са циљем подизања свести о очувању здравља, квалитета животне средине и значају одрживог развоја.

	- БИО.ОО.О.3.6. Учествују у дискусијама и дебатама о значају дивљих и гајених врста за човека. - БИО.ОО.О.3.7. Конструктивно сарађују у активностима које имају за циљ очување здравља, животне средине и биодиверзитета непосредне околине. - БИО.ОО.О.3.8. Развијају способност вербалног изражавања чињеница, идеја, ставова и мишљења о биолошким појавама. - БИО.ОО.О.3.9. Критички и одговорно користе дигиталне технологије у активностима у вези са истраживањем биолошких појава и процеса. - БИО.ОО.О.3.10. Критички и конструктивно процењују свој рад и учење, као и рад других. - БИО.ОО.О.3.11. Развијају поверење у закључке засноване на научним доказима.	- БИО.ОО.С.2.9. Приказују односе, појаве и процесе у различитим екосистемима на различите креативне начине. - БИО.ОО.С.3.3. Артикулисано и аргументовано заступају научни поглед на свет у писаној и усменој форми. - БИО.ОО.С.3.4. Изражавају критички став према медијским садржајима који се баве здравим стиловима живота, климатским променама, загађивању животне средине и изумирању биљних и животињских врста. - БИО.ОО.С.3.5. Планирају, воде и вреднују сопствено учење, чиме развијају самопоуздање и истрајност.	
5. Човек и здравље	- БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада. - БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. - БИО.ОО.О.3.1. Избегавају ризична понашања и прихватају да су пубертетске промене (физичке, психичке, емоционалне и социјалне) део одрастања. - БИО.ОО.О.3.3. Усвајају навике и знања који доприносе заштити и очувању сопственог здравља и здравља других људи. - БИО.ОО.О.3.4. Развијају радозналост према природи. - БИО.ОО.О.3.8. Развијају способност вербалног изражавања чињеница, идеја, ставова и мишљења о биолошким појавама.	- БИО.ОО.С.2.1. Истражују допринос научника развоју биологије и значај научних открића за развој друштва. - БИО.ОО.С.2.2. Постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама и процесима. - БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. - БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик. - БИО.ОО.С.2.5. Примењују знања из математике, природних и друштвених наука у истраживачком и експерименталном раду. - БИО.ОО.С.2.6. Користе више различитих релевантних извора информација током истраживачког рада. - БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења.	- БИО.ОО.Н.2.1. Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. - БИО.ОО.Н.2.3. Анализирају податке, објашњавају трендове и изводе закључке. - БИО.ОО.Н.3.3. Примерима илуструју значај биотехнолошких производа и процеса у превенцији и лечењу многих болести, производњи хране и заштити животне средине.

	- БИО.ОО.О.3.9. Критички и одговорно користе дигиталне технологије у активностима у вези са истраживањем биолошких појава и процеса. - БИО.ОО.О.3.10. Критички и конструктивно процењују свој рад и учење, као и рад других. - БИО.ОО.О.3.11. Развијају поверење у закључке засноване на научним доказима.	- БИО.ОО.С.2.8. Изводе једноставна истраживања о утицају животних навика на здравље (утицај буке на слух, физичка неактивност, неправилна исхрана). - БИО.ОО.С.3.1. Решавају проблеме одрастања повезујући их са физиолошким процесима који их узрокују. - БИО.ОО.С.3.2. Процењују сопствене животне навике у односу на елементе здравог начина живота и принципе одрживог развоја. - БИО.ОО.С.3.3. Артикулисано и аргументовано заступају научни поглед на свет у писаној и усменој форми. - БИО.ОО.С.3.4. Изражавају критички став према медијским садржајима који се баве здравим стиловима живота, климатским променама, загађивању животне средине и изумирању биљних и животињских врста. - БИО.ОО.С.3.5. Планирају, воде и вреднују сопствено учење, чиме развијају самопоуздање и истрајност.	

ПРЕДМЕТ: МАТЕМАТИКА

Разред: ПЕТИ

Годишњи фонд часова: **144**

Циљ учења математике је да ученик, стицањем математичких знања и вештина, развије способности апстрактног и критичког размишљања, изгради позитиван однос према математици, овлада математичким језиком и писменим изражавањем, као и да стечено знање примени у даљем образовању и решавању проблема из свакодневног живота. Осим тога, наставом математике поставља се чврст темељ за даљи развој математичких концепата.

Тема	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		

1. Природни бројеви и дељивост 30 (13+17)	- Природни бројеви и основне рачунске операције - Једначине и неједначине - Појам скупа - Скуповне операције - Венови дијаграми и закључивање - Придруживање - Дељење са остатком - Дељивост - Својства дељивости - Услови дељивости неким бројевима - Прости и сложени бројеви - Растављање природних бројева на просте чиниоце - Највећи заједнички делилац - Најмањи заједнички садржалац	Ученик разуме појам природног броја и уме их правилно записати. Примењује четири основне рачунске операције над природним бројевима. Решава задатке са више рачунских операција уз поштовање приоритета рачунања. Ученик решава једноставне једначине са једном непознатом. Примењује једначине у текстуалним задацима. Упоредије вредности и решава неједначине са једном непознатом. Објашњава шта је скуп и наводи примере из реалног живота. Ученик разликује елементе скупа и уме их набројати или описати скуп. Примењује појмове уније, пресека и разлике скупова. Решава задатке који укључују више скупова и њихове односе. Ученик црта и тумачи Венове дијаграме за два и три скупа. Изводи логичке закључке на основу дијаграма и примењује их у текстуалним задацима. Ученик разуме појам функције као правила придруживања. Повезује елементе једног скупа са елементима другог скупа и бележи их (табеларно, графички или речима). Разуме појам дељења са остатком. Примењује	Наставне методе: -Дијалогска, -решавање проблема(хеуристичк и приступ), -рад на тексту -демонстративна метода Облици рада: -фронтални, групни -рад у паровима, -индивидуални и комбиновани Наставна средства: -учбеник, збирка, табла, прибор за геометрију, пројектор, припремљени материјали	Ученици и прате наставу на часу Укључују се у дискусију Одговарају на питања Дају сугестије Редовно раде домаћи задатак Самостално вежбају код куће	Наставник свакодневно прати и бележи активно ст ученика на часу као и редовну израду домаћег задатка Задаје, прегледа и оцењује контролне вежбе и писмене задатке	Писмене провере Усмено испитивање	- Ученик самостално и активно приступа учењу математике и преузима одговорност за сопствени напредак. - Примењује различите стратегије учења и повезује нова знања са претходним. - Развија упорност и мотивацију у савладавању математичких изазова. - Ученик уочава и вреднује лепоту логичке структуре и уређености математичког мишљења. - Развија осећај за естетику кроз уређено и прецизно решавање математичких задатака. - Изражава креативност у приступу решавању проблема и представљању решења - Ученик развија

		дељење са остатком у свакодневним ситуацијама и задацима. Разликује дељиве и недељиве бројеве					

		у односу на дати делилац. Примењује правила дељивости у практичним задацима. Наводи и примењује основна својства дељивости.Разуме како се дељивост преноси у рачунским изразима. Препознаје да ли је број дељив са 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10 и 100. Примењује правила дељивости за проверу и анализу бројева. Ученик разликује просте и сложене бројеве. Наводи и препознаје просте бројеве до 100. Ученик раставља број на просте чиниоце користећи разлагање.Примењује разлагање у решавању задатака са НЗД и НЗС. Одређује НЗД за два или више бројева. Примењује НЗД у решавању реалних и текстуалних задатака (нпр. подела без остатка). Одређује НЗС за два или више бројева. Примењује НЗС у задацима који захтевају уједначавање (нпр. проналажење заједничког периода догађаја).					свест о одговорности према окружењу кроз анализу података и процену реалних ситуација. Примењује математичка знања у контекстима који се односе на одрживи развој, штедњу ресурса и планирање. Разуме значај тачности и поузданости података у доношењу одговорних одлука. Ученик јасно и прецизно комуницира користећи математички језик, симболе и термине. -Уме да објасни поступке и решења задатака усмено и писмено. Сарађује са другима у групном раду, поштујући туђе идеје и аргументе

2. Основни појмови геометрије 17(7+10)	- Тачке и праве у равни - Однос две праве у равни - Важне геометријске фигуре - Дужина дужи - Кружница и круг - Преношење дужи - Централна симетрија - Транслација - Паралелограм	Ученик препознаје и означава тачке, праве и полуправе у равни. Користи основне геометријске појмове у описивању положаја објеката у равни. Црта тачке и праве у равни помоћу лењира и троугла. Разликује и описује положаје две праве: паралелне, сечу се или поклапају. Препознаје и црта паралелне и нормалне праве. Примењује појам угла између две праве у једноставним ситуацијама. Идентификује, именује и описује					- Ученик показује иницијативу и самосталност у решавању математичких проблема. - Развија способности планирања, организовања и доношења одлука. - Повезује математичке

		основне равне фигуре (троугао, четвороугао, круг, квадрат, правоугаоник, ромб, паралелограм). Разуме основна својства и разлике међу тим фигурама. Примењује знања о фигурама у решавању геометријских задатака. Мери дуж помоћу лењира и упоређује дужине. Преноси дуж помоћу шестара и лењира. Израчунава дужине засноване на подацима из задатака. Разликује појмове кружнице и круга. Препознаје елементе кружнице: центар, полупречник, пречник. Преноси дуж из једне позиције у другу помоћу шестара. Примењује технику преношења дужи у конструкцијама. Решава једноставне конструктивне задатке користећи преношење. Препознаје симетричне фигуре у односу на тачку. Конструише симетричне тачке, дужи и облике у односу на задату тачку. Примењује појам централне симетрије у анализи фигура. Разуме појам транслације као "померања" фигуре у одређеном правцу. Црта и идентификује слике фигура насталих транслацијом. Примењује транслацију у једноставним геометријским задацима. Препознаје паралелограм и његова својства: супротне стране су једнаке и паралелне. Разликује паралелограм од осталих четвороуглова. Црта паралелограме уз познавање дужина и углова. Примењује својства паралелограма у решавању задатака.				садржаје са реалним и економским ситуацијама и препознаје њихову примену у предузетничком контексту. Ученик прикупља, организује, анализира и тумачи податке. Користи различите изворе информација (табеле, графиконе, дијаграме) за решавање задатака. Оцењује поузданост података и доноси закључке на основу анализе. -Ученик примењује логичко размишљање у идентификовању и решавању различитих математичких проблема. -Креативно приступа задацима, испитује више могућих решења и оцењује њихову ефикасност. -Упорно и самостално ради на проналажењу решења, уз критичко разматрање грешака и корекцију поступака.
3. Угао 17 (7+10)	- Појам угла	Ученик разуме и дефинише угао као				

	- Конструктивно сабирање и одузимање углова - Врсте углова - Мерење углова - Угао између две праве - Углови на трансверзали - Углови паралелограма	део равни ограничен са две полуправе са заједничким почетком. Разликује елементе угла: теме, краци, унутрашњост угла. Црта угао на основу датог описа. Примењује геометријске инструменте (троугао, угломер, шестар) за конструктивно сабирање и одузимање углова. Конструише угао датог збира или разлике са другим углом. Решава задатке који укључују конструктивне операције над угловима. Разликује и именује врсте углова према мери: оштар ($< 90^\circ$), прави ($= 90^\circ$), туп ($> 90^\circ$, $< 180^\circ$), раван ($= 180^\circ$), пун ($= 360^\circ$). Препознаје врсте углова у различитим геометријским фигурама и реалним ситуацијама. Користи угломер за мерење угла у степенима. Прецизно одређује и записује меру угла. Проверава коректност мерења кроз примену у различитим геометријским задацима. Одређује угао између две праве које се секу. Разуме појам нормалности и паралелности у контексту угла између правих. Примењује мерење и конструкцију углова између правих. Препознаје и именује углове које формира трансверзала са две паралелне праве: наизменични, унутрашњи, спољашњи, супротни врховима, сагласни. Објашњава једнакости међу тим угловима. Примењује правила у задатим геометријским конфигурацијама и доказује једнакост углова. Разуме и описује односе међу угловима у паралелограму: супротни					

		углови су једнаки, суседни су допуњавајући (збир 180°). Израчунава непознате углове на основу познатих мера. Примењује својства углова у решавању геометријских задатака.					
4. Разломци 59(24+35)	- Појам разломка - Бројевна полуправ а - Проширивање и скраћивање разломака - Упоредивање разломака - Децимални запис разломака - Упоредивање разломака у децималном запису - Заокружљивање бројева - Сабирање разломака - Одузимање разломака - Сабирање и одузимање разломака у децималном запису - Основна својства сабирања и одузимања - Једначине - Неједначине - Множење разломака - Дељење разломака - Множење и дељење разломака у	Ученик разуме разломак као део целине и уме да га представи графички и бројчано. Разликује бројилац и именилац и објашњава њихову улогу. Представља разломке и децималне бројеве на бројевној полуправој. Уочава односе међу бројевима у различитим облицима (разломци, децимали, цели бројеви). Примењује поступке проширивања и скраћивања разломака. Своди разломке на основни облик. Упореджује разломке са истим или различитим именицима. Редоследно поређа разломке на бројевној прави. Претвара разломке у децималне бројеве и обрнуто. Разуме значење бесконачних децимала (нпр. $1/3 = 0,333\dots$). Упореджује децималне записе разломака на основу цифара по вредности. Редоследно поређа децималне бројеве. Заокружује разломке и децималне бројеве на задати број децимала. Примењује заокружљивање у практичним ситуацијама. Сабира разломке са истим и различитим именицима. Примењује поступак свођења на заједнички именилац. Одузима разломке са истим и различитим именицима. Решава текстуалне задатке користећи разломке. Примењује сабирање и одузимање					

	децималном запису - Основна својства множења и						

	дељења - Једначине - Неједначине - Аритметичка средина - Размера - Проенти	децималних бројева. Усклађује децималне зарезе приликом рачунања. Разуме и примењује комутативност и асоцијативност у сабирању. Повезује својства са скраћивањем израза и ефикасним рачунањем. Решава једноставне једначине са разломцима и децималним бројевима. Примењује правила за решавање једначина са једном непознатом. Решава једноставне неједначине у којима се јављају разломци. Представља решења на бројевној прави. Множи разломке и поједностављује резултате. Примењује множење у текстуалним и практичним задацима. Делује разломке применом правила о реципрчном броју. Решава текстуалне задатке у којима се јавља дељење разломака. Множи и дели децималне бројеве до задатог броја децимала. Примењује технике померања децималног зареза. Примењује својства: комутативност, асоцијативност и дистрибутивност. Упрошћава сложене изразе применом својстава. Решава једноставне једначине у којима се користе множење и дељење разломака. Примењује поступке изолације непознате вредности. Решава неједначине које укључују множење или дељење. Тумачи решења у контексту конкретних задатака. Израчунава аритметичку средину скупа бројева. Примењује у задацима из свакодневног живота. Разуме појам размере као односа величина. Примењује размере у решавању					

Међупредметно повезивање:	Развијање логичког и критичког мишљења кроз решавање проблема, примена математичких знања у свакодневним ситуацијама, уочавање облика и симетрије у окружењу, повезивање апстрактних појмова са практичним примерима.
Кључни појмови садржаја програма:	- Природни бројеви и дељивост: природни бројеви, дељивост, делилац, садржалац (умножак), прост број, сложен број, највећи заједнички делилац (НЗД), најмањи заједнички садржалац (НЗС) - Основни појмови геометрије: тачка, права, дуж, раван, полуправа, припадност, растојање, обележавање геометријских објеката - Угао: угао, краци угла, теме угла, мерење угла, степен, прав угао, оштар угао, туп угао - Разломци: разломак, бројилац, именилац, прави и неправи разломак, мешовит број, проширивање и скраћивање разломака, упоређивање разломака - Осна симетрија: осна симетрија, оса симетрије, симетричне тачке, симетричне фигуре, пресликавање

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Ученици различитих способности и предзнања, ученици којима је потребна додатна подршка, као и даровити ученици. Уважавање се остварује диференцираним задацима, индивидуализацијом наставе, додатним објашњењима, радом у пару и групи, као и давањем сложенијих задатака напреднијим ученицима.
Најефикасније методе и облици рада	Методе: демонстрација поступка решавања задатака, разговор, усмено излагање, практичан рад и решавање проблемских задатака. Облици рада: фронтални (увођење појма), индивидуални (вежбање), рад у пару и групи (размена идеја и провера решења).
Избор наставних средстава	Уџбеник и збирка задатака за математику, табла, геометријски прибор (лењир, шестар, угломер), наставни листићи, модели и цртежи, дигитални садржаји за приказ геометријских појмова.
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Примена математике у свакодневним ситуацијама (куповина, мерење, дељење), уочавање геометријских облика и симетрије у окружењу (зграде, предмети), практични примери из живота ученика.
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Задаци из реалног живота, математичке игре, кратка такмичења, похвала за тачан поступак, укључивање ученика у објашњавање решења на табли.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Спорији темпо код нових и сложенијих појмова (разломци, дељивост), уз више примера; бржи темпо код утврђивања градива, уз контролу разумевања.
Могући застоји у раду	Неразумевање математичких појмова, грешке у рачунским операцијама, недовољно предзнање. Решавање кроз додатна објашњења, корак-по-корак приступ и вежбање.
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Праћење ангажовања ученика, продукти ученичких активности, усмено испитивање, писмено испитивање, задовољство ученика на часу, домаћи задаци.
Остале специфичности школе које могу да утичу на остављавање Остале специфичности школе које могу да утичу на остваривање наставног процеса Остале специфичности школе које могу да утичу на остављавање Остале специфичности школе које могу да утичу на остављавање	Број ученика у одељењу, ниво предзнања, доступност геометријског прибора и дигиталних средстава, као и сарадња са родитељима и стручном службом.

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: Математика

Разред: Пети

Општа предметна компетенција (ОПК)	Ученик развија математичко мишљење и оспособљава се да примењује математичка знања и вештине у решавању проблема из свакодневног живота, користећи логичко закључивање, прецизност и систематичност у раду.		
Специфична предметна компетенција (СКП)	Ученик примењује знања о природним бројевима и дељивости, разломцима, угловима и основним појмовима геометрије, као и осној симетрији, у решавању задатака, правилно користи математичке појмове и записе и развија способност логичког закључивања и решавања проблема.		
Назив наставне теме	Стандарди образовних постигнућа по нивоима		
	Основни ниво,	Средњи ниво	Напредни ниво
	Ученици:	Ученици:	Ученици:
Природни бројеви и дељивост	– МАТ.А.ОО.О.1.1. Усвојили су појам скупа и изводе једноставне скуповне операције са два задата скупа. – МАТ.А.ОО.О.1.2. Извршавају и правилно користе рачунске операције, њихова својства и релације у скупу природних, целих и рационалних бројева. – МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. – МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор. – МАТ.ОО.О.2.10. Схватају да грешке нису неуспех, већ део процеса учења. – МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје математичке	– МАТ.А.ОО.С.1.1. Формирају скупове према датим захтевима, и изводе скуповне операције у изразима са два скупа или више скупова. -МАТ.А.ОО.С.1.2. Имају шира знања о својствима природних, целих и рационалних бројева и усвојили су појам реалног броја, укључујући разлику између рационалних и ирационалних бројева. -МАТ.ОО.С.2.1. Користе аналогију како би повезали сличне математичке ситуације и пронашли решење у различитим, али сродним проблемима. – МАТ.ОО.С.3.6. Користе знања из алгебре и геометрије у техничком образовању, уметности и другим областима.	-МАТ.А.ОО.Н.1.1. Користе скупове, скуповне операције и релације у садржајима из геометрије и алгебре. -МАТ.А.ОО.Н.1.3. Оспособљени су за једноставно математичко моделирање у познатом контексту. – МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје.

	способности за решавање реалних проблема. – МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.		
Основни појмови геометрије	– МАТ.Г.ОО.О.1.6. Препознају основне геометријске објекте у равни и простору и знају њихова основна својства. – МАТ.Г.ОО.О.1.8. Користе јединице мере за дужину, површину, запремину, масу, време и углове. – МАТ.Г.ОО.О.1.9. Изводе најједноставније геометријске конструкције. – МАТ.Г.ОО.О.1.10. Препознају подударне и симетричне геометријске фигуре у равни. – МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор. – МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор. – МАТ.ОО.О.2.10. Схватају да грешке нису неуспех, већ део процеса учења. – МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. – МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје математичке способности за решавање реалних проблема. – МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.	– МАТ.Г.ОО.С.1.8. Конструишу једноставне геометријске фигуре. – МАТ.Г.ОО.С.1.9. Знају и користе основне изометријске трансформације и пресликавају фигуре конструкцијски или уз помоћ дате квадратне мреже. – МАТ.ОО.С.3.6. Користе знања из алгебре и геометрије у техничком образовању, уметности и другим областима.	– МАТ.А.ОО.Н.1.1. Користе скупове, скуповне операције и релације у садржајима из геометрије и алгебре. – МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје.
Угао	– МАТ.Г.ОО.О.1.6. Препознају основне геометријске објекте у равни и простору и знају њихова основна својства.	– МАТ.Г.ОО.С.1.5. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката, користе разлагања на једноставније објекте, служе се	– МАТ.Г.ОО.Н.1.4. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката када потребни елементи нису

	– MAT.Г.ОО.О.1.8. Користе јединице мере за дужину, површину, запремину, масу, време и углове. – MAT.Г.ОО.О.1.9. Изводе најједноставније геометријске конструкције. – MAT.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор. – MAT.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор. – MAT.ОО.О.2.10. Схватају да грешке нису неуспех, већ део процеса учења. – MAT.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. – MAT.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје математичке способности за решавање реалних проблема. – MAT.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.	различитим јединицама мере. – MAT.Г.ОО.С.1.8. Конструишу једноставне геометријске фигуре. – MAT.ОО.С.3.6. Користе знања из алгебре и геометрије у техничком образовању, уметности и другим областима.	непосредно дати. – MAT.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје.
Разломци	– MAT.А.ОО.О.1.2. Извршавају и правилно користе рачунске операције, њихова својства и релације у скупу природних, целих и рационалних бројева. – MAT.А.ОО.О.1.5. Решавају једноставне линеарне једначине и неједначине. – MAT.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. – MAT.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор. – MAT.ОО.О.2.10. Схватају да грешке нису неуспех, већ део процеса учења.	MAT.ОО.С.2.1. Користе аналогију како би повезали сличне математичке ситуације и пронашли решење у различитим, али сродним проблемима. – MAT.ОО.С.3.6. Користе знања из алгебре и геометрије у техничком образовању, уметности и другим областима.	– MAT.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје. – MAT.ОО.Н.2.7. Користе игре у циљу развоја способности апстрактног и креативног размишљања, као и способности критичке анализе и решавања проблема.

	– МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје математичке способности за решавање реалних проблема. – МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.		
Осна симетрија	– МАТ.Г.ОО.О.1.9. Изводе најједноставније геометријске конструкције. – МАТ.Г.ОО.О.1.10. Препознају подударне и симетричне геометријске фигуре у равни. – МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор. – МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. – МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор. – МАТ.ОО.О.2.10. Схватају да грешке нису неуспех, већ део процеса учења. – МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје математичке способности за решавање реалних проблема. – МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.	– МАТ.Г.ОО.С.1.8. Конструишу једноставне геометријске фигуре. – МАТ.Г.ОО.С.1.9. Знају и користе основне изометријске трансформације и пресликавају фигуре конструкцијски или уз помоћ дате квадратне мреже. – МАТ.ОО.С.3.6. Користе знања из алгебре и геометрије у техничком образовању, уметности и другим областима.	– МАТ.Г.ОО.Н.1.5. Конструишу геометријске фигуре, по потреби примењујући више познатих тврђења. – МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје.

Наставни предмет: Информатика и рачунарство

Разред: 5.

Годишњи фонд часова: 36

Циљ: наставе и учења *информатике и рачунарства* је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

Тема/ Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
ИКТ укупно: 9	- Предмет изучавања информатике и рачунарства.	– наведе примену информатике и рачунарства у савременом животу;	Наставне методе:	- Слуша	- Планира	Усмено испитивање, тест, практични радови, вежбе, вршњачко оцењивање	- компетенција за учење
	- ИКТ уређаји, јединство хардвера и софтвера.	– правилно користи ИКТ уређаје;	- монолошка	- Пише	-Организује		- естетичка компетенција
	- Подешавање радног окружења.	– именује основне врсте и компоненте ИКТ уређаја;	- дијалогска	- Прати	-Бира садржаје		- комуникација
	- Организација података.	– прави разлику између хардвера, софтвера и сервиса;	- текстуална	- Уочава	- Реализује		- одговоран однос према здрављу
	- Рад са сликама.	– прилагоди радно окружење кроз основна подешавања;	- илустративна	- Говори	- Објашњава		-
	- Рад са текстом.	– креира дигитални слику и примени основне акције едитовања и	- учење путем открића	- Пита	- Демонстрира		предузимљивост и оријентација ка предузетништву
	- Рад са мултимедијом.		- демонстративна	- Гледа	-Даје упутства		
	Рад са презентацијама.		- интерактивна	- Размишља	- Обезбеђује ресурсе		
			- посматрачка	- Закључује	- Партнер у учењу		
			Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима	- Решава	- прати рад		- рад са подацима и информацијама
			Наставна средства:	-увежбава -учи -контролише	- вреднује оцењује		- сарадња дигитална компетенција

		форматирања (самостално и сараднички); – креира текстуални документ и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и – сараднички); - примени алате за снимање и репродукцију аудио и видео записа; – креира мултимедијалну презентацију и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички); – сачува и организује податке; – разликује основне типове датотека;	Техничка (дигитална) средства Рачунари (десктоп или лаптоп) Пројектор и паметна табла Интернет Школске мреже и сервери Софтверска средства Оперативни системи (нпр. Windows, Linux) Програми за обраду текста, табела и презентација (Microsoft Word, Microsoft Excel, Microsoft PowerPoint) Едукативни алати за програмирање (нпр. Scratch, Python) Интернет прегледачи (нпр. Google Chrome) Наставни материјали				

			Уџбеници и радне свеске Презентације и дигитални уџбеници Видео лекције и туторијали Наставни листићи и задаци Дидактичка средства Шеме, дијаграми и мапе ума Примери и задаци за вежбу Квизови и тестови (често преко апликација као што је Kahoot!) Практична средства Школски рачунарски кабинети USB уређаји и периферија (миш, тастатура, штампач) Мотивациона и интерактивна средства Едукативне игре Онлајн платформе за учење				

			Симулатори и виртуелна окружења				
Дигитална писменост укупно: 5	- Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин. - Правила безбедног рада на Интернету. - Претраживање Интернета, одабир резултата и преузимање садржаја. - Заштита приватност и личних података. - Заштита здравља, ризик зависности од технологије и управљање временом.	– реагује исправно када дође у потенцијално небезбедну ситуацију у коришћењу ИКТ уређаја; – доводи у везу значај правилног одлагања дигиталног отпада и зашти- ту животне средине; – разликује безбедно од небезбедног, пожељно од непожељног пона- шања на Интернету; – реагује исправно када дођу у контакт са	Наставне методе: - монолошка - дијалогска - текстуална - илустративна - учење путем открића - демонстративна - интерактивна - посматрачка Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима Наставна средства: Техничка (дигитална) средства Рачунари (десктоп или лаптоп)	- Слуша - Пише - Прати - Уочава - Говори - Пита - Гледа - Размишља - Закључује - Решава -увежбава -учи -контролише - дискутује	- Планира -Организује -Бира садржаје - Реализује - Објашњава - Демонстрира -Даје упутства - Обезбеђује ресурсе - Партнер у учењу - прати рад - вреднује - оцењује	Усмено испитивање, тест, практични радови, вежбе, вршњачко оцењивање	- компетенција за учење - естетичка компетенција - комуникација – рад са подацима и информацијама - сарадња - дигитална компетенција

		непримереним садржајем или са непознатим особама путем Интернета; – приступа Интернету, самостално претражује, проналази информације у дигиталном окружењу и преузима их на свој уређај; – информацијама на интернету приступи критички; – спроводи поступке за заштиту личних података и приватности на Интернету; – препознаје ризик зависности од технологије и доводи га у везу са својим здрављем; – рационално управља	Пројектор и паметна табла Интернет Школске мреже и сервери Софтверска средства Оперативни системи (нпр. Windows, Linux) Програми за обраду текста, табела и презентација (Microsoft Word, Microsoft Excel, Microsoft PowerPoint) Едукативни алати за програмирање (нпр. Scratch, Python) Интернет прегледачи (нпр. Google Chrome) Наставни материјали Уџбеници и радне свеске Презентације и дигитални уџбеници Видео лекције и туторијали				

		временом које проводи у раду са технологијом и на Интернету;	Наставни листићи и задаци Дидактичка средства Шеме, дијаграми и мапе ума Примери и задаци за вежбу Квизови и тестови (често преко апликација као што је Kahoot!) Практична средства Школски рачунарски кабинети USB уређаји и периферија (миш, тастатура, штампач) Мотивациона и интерактивна средства Едукативне игре Онлајн платформе за учење Симулатори и виртуелна окружења				
Рачунарство укупно: 16	- Увод у логику и скупове: унија, пресек, разлика; -	– изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава	Наставне методе: - монолошка	- Слуша - Пише - Прати	- Планира -Организује -Бира садржаје	Усмено испитивање, тест, практични радови, вежбе,	- компетенција за учење - одговорно учешће у

	речи „и”, „или”, „не”, „сваки”, „неки”, „ако...онда”; - Увод у алгоритме аритметике: писмено сабирање, множење, дељење с остатком, Еуклидов алгоритам; - Увод у тему програмирања ; - Радно окружење изабраног софтвера за визуелно програмирање ; - Алати за рад са графичким објектима, текстом, звуком и видеом; Програм – категорије, блокови наредби, инструкције;	одговарајуће скуповне ознаке; – схвати математичко-логички смисао речи „и”, „или”, „не”, „сваки”, „неки”, израза „ако...онда”; – зна алгоритме аритметике (сабирања, множења, дељења с остатком, Еуклидов алгоритам) и интерпретира их алгоритамски; – наведе редослед корака у решавању једноставног логичког проблема; – креира једноставан рачунарски програм у визуелном окружењу; – сврсисходно примењује програмске структуре и блокове наредби;	- дијалогска - текстуална - илустративна - учење путем открића - демонстративна - интерактивна - посматрачка Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима Наставна средства: Техничка (дигитална) средства Рачунари (десктоп или лаптоп) Пројектор и паметна табла Интернет Школске мреже и сервери Софтверска средства	- Уочава - Говори - Пита - Гледа - Размишља - Закључује - Решава -увежбава -учи -контролише дискутује	- Реализује - Објашњава - Демонстрира -Даје упутства - Обезбеђује ресурсе - Партнер у учењу - прати рад - вреднује оцењује	вршњачко оцењивање	демократском друштву - комуникација - предузимљивост и оријентација ка предузетништву - рад са подацима и информацијама – решавање проблема - сарадња дигитална компетенција

	Програмске структуре (линијска, циклична, разграната).	користи математичке операторе за израчунавања; – објасни сценарио и алгоритам пројекта; – анализира и дискутује програм; проналази и отклања грешке у програму;	Оперативни системи (нпр. Windows, Linux) Програми за обраду текста, табела и презентација (Microsoft Word, Microsoft Excel, Microsoft PowerPoint) Едукативни алати за програмирање (нпр. Scratch, Python) Интернет прегледачи (нпр. Google Chrome) Наставни материјали Уџбеници и радне свеске Презентације и дигитални уџбеници Видео лекције и туторијали Наставни листићи и задаци Дидактичка средства Шеме, дијаграми и мапе ума				

			Примери и задаци за вежбу Квизови и тестови (често преко апликација као што је Kahoot!) Практична средства Школски рачунарски кабинети USB уређаји и периферија (миш, тастатура, штампач) Мотивациона и интерактивна средства Едукативне игре Онлајн платформе за учење Симулатори и виртуелна окружења				
Пројектна настава укупно: 6	- Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења. - Израда пројектног задатка у групи у корелацији са	– сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала у вези са темом, формулацији и представљању	Наставне методе: - монолошка - дијалогска - текстуална - илустративна	- Слуша - Пише - Прати - Уочава - Говори - Пита - Гледа	- Планира -Организује -Бира садржаје - Реализује - Објашњава - Демонстрира -Даје упутства	Усмено испитивање, тест, практични радови, вежбе, вршњачко оцењивање	одговорно учешће у демократском друштву – комуникација – предузимљивост и оријентација ка предузетништву у рад са подацима и информацијама – сарадња

	другим предметима. Представљање резултата пројектног задатка	резултата и закључака; – одабира и примењује технике и алате у складу са фазама реализације пројекта; – наведе кораке и опише поступак решавања пројектног задатка; – вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен; – поставља резултат свог рада на Интернет, ради дељења са другима, уз помоћ наставника.	- учење путем открића - демонстративна - интерактивна - посматрачка Облик рада: Фронтални, индивидуални и, групни, у паровима Наставна средства: Техничка (дигитална) средства Рачунари (десктоп или лаптоп) Пројектор и паметна табла Интернет Школске мреже и сервери Софтверска средства Оперативни системи (нпр. Windows, Linux)	- Размишља - Закључује - Решава -увежбава -учи -контролише дискутује	- Обезбеђује ресурсе - Партнер у учењу - прати рад - вреднује оцењује		– дигитална компетенција

			Програми за обраду текста, табела и презентација (Microsoft Word, Microsoft Excel, Microsoft PowerPoint) Едукативни алати за програмирање (нпр. Scratch, Python) Интернет прегледачи (нпр. Google Chrome) Наставни материјали Уџбеници и радне свеске Презентације и дигитални уџбеници Видео лекције и туторијали Наставни листићи и задаци Дидактичка средства Шеме, дијаграми и мапе ума Примери и задаци за вежбу Квизови и тестови (често преко				

3. Хемија и Биологија

- креирање дигиталних презентација и мултимедијалних материјала који приказују хемијске и биолошке процесе
- анализа података из експеримената и приказ резултата кроз табеле и графиконе

4. Географија

- коришћење ГИС апликација, симулација климатских промена, приказ кретања водених и ваздушних маса
- израда интерактивних мапа и дигиталних пројеката

5. Техника и технологија/пројектна настава

- програмирање и израда апликација, веб-сајтова, игрица, симулација
- интеграција знања из више предмета у пројектне активности (STEM активности)

6. Начини остваривања и повезивања

- пројекти и задаци који комбинују знања из више предмета
- коришћење софтвера и дигиталних алата за визуелизацију и анализу података интегрисани часови и радионице у којима ученици истражују и примењују знање из различитих области

Кључни појмови садржаја програма: Информатика и рачунарство, ИКТ, хардвер, софтвер, оперативни систем, кориснички програм, датотека, рециклажа, ауторска права,зависност од технологије, заштита, одговорно и безбедно, програм, програмирање, алгоритам, визуелно програмирање, блок, скрипта

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам

Ученици са различитим предзнањем из информатике

- Припрема задатака различитог нивоа тежине (основни, напредни).
- Рад у групама где напреднији ученици могу да помогну другима.

Ученици са тешкоћама у учењу

- Поступно увођење нових појмова, корак по корак.
- Чешћа практична вежбања и визуелна подршка (слике, видео-туторијали).
- Кратке и јасне инструкције.

Ученици са посебним интересовањима и талентима

- Укључивање у сложеније пројекте (израда програма, веб-сајтова).
- Подстицање учешћа на такмичењима из информатике.

Ученици са сметњама у развоју или инвалидитетом

- Коришћење асистивних технологија (екрански читачи, специјализовани софтвер).
- Додатно време за израду задатака.
- Рад у мањим корацима и чешћа провера разумевања.

Ученици који имају потешкоће у пажњи и концентрацији

- Кратке и разноврсне активности.
- Комбинација практичних и теоријских делова.
- Јасна структура часа и визуелни подсетници.

Најефикасније методе и облици рада	Методе рада: • Демонстративно-илустративна метода – наставник показује поступак рада на рачунару, а ученици прате и затим самостално примењују. • Метод практичних радова – самостално решавање задатака на рачунару (програмирање, рад у програмима). • Разговор и дискусија – размена идеја и заједничко решавање проблема. Метод пројектне наставе – ученици реализују мини-пројекте (нпр. презентација, веб-страница, апликација). • Игролика метода (game-based learning) – квизови знања, такмичења у брзини решавања задатака. Облици рада: • Фронтални рад – увођење нових појмова и упутства за све ученике. • Групни рад – сарадња у мањим тимовима на заједничком задатку или пројекту. • Индивидуални рад – самостално вежбање ученика за рачунаром, решавање задатака по нивоу. • Онлајн рад – коришћење платформи (Google Classroom, Moodle, Teams) за домаће задатке, квизове и пројекте.
Избор наставних средстава	Рачунари и мрежна опрема • индивидуални рад ученика за рачунаром • могућност примене софтвера и интернет ресурса

	Софтверски пакети • канцеларијски пакети (обрада текста, табеле, презентације) • окружења за програмирање (Scratch, Python) • графички и мултимедијални програми Интернет и едукативне платформе • Google Classroom за онлајн наставу и домаће задатке • едукативни сајтови, видео-туторијали, интерактивни квизови Пројектор и интерактивна табла • за фронтални рад и демонстрацију поступака • визуелизација сложених појмова (алгоритми, мрежни системи) Дидактички материјали • радни листићи и упутства • приручници за ученике и наставнике
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Локалне образовне установе (библиотеке, школе, факултети, културни центри) • коришћење библиотека за приступ стручној литератури и приручницима из области информатике • сарадња са другим школама на заједничким ИКТ пројектима Институције и организације у локалној заједници • гостујућа предавања стручњака за ИКТ (нпр. програмера, администратора, дизајнера)

	• посете локалним ИТ компанијама ради упознавања са применом информатике у пракси Локална инфраструктура • коришћење школске и градске интернет мреже за истраживачки рад • учешће у локалним радионицама, хакатонима и ИТ такмичењима Медији и културне установе • сарадња са локалним медијима за израду школских дигиталних часописа или веб-сајтова • израда мултимедијалних материјала за промоцију културних догађаја у месту Родитељи и локална заједница • укључивање родитеља који раде у области ИКТ као гостију на часу презентације успешних локалних примера примене информатике у свакодневном животу
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Практична примена знања • израда веб-сајтова, мултимедијалних презентација или малих програма који су блиски интересовањима ученика (нпр. игре, квизови, блогови). Игролике активности (game-based learning) • такмичења у решавању задатака или квизови знања путем рачунарских алата (Kahoot, Quizizz, Scratch игрице). Пројектна настава

	• рад у мањим тимовима на пројектима који имају видљив резултат (нпр. школски дигитални часопис, веб-презентација школе). Повезивање са реалним животом • показивање примене информатике у различитим областима (медицина, дизајн, наука, економија). • позивање стручњака из локалне заједнице да представе свој рад. Подстицај креативности • давање могућности ученицима да сами бирају тему пројекта или начина презентације. • уметање елемената уметности и дизајна (графика, музика, видео) у информатичке пројекте. Препознавање и награђивање успеха • истицање успешних ученичких радова на школском сајту или панону. • награђивање активног учешћа похвалама, поенима или симболичним признањима. Интерактивне методе рада • ученици се смењују у улози наставника (peer teaching). дискусија и тимска решења проблема уместо пасивног слушања.
Могући застоји у раду	Технички проблеми • неисправни рачунари, проблеми са софтвером или интернет конекцијом

	● решење: припрема резервних уређаја/материјала, офлајн задаци у случају нестанка интернета Неједнак ниво предзнања ученика ● део ученика брзо савладава градиво, док други заостају ● решење: диференцирани задаци (основни и напредни ниво), парови „ученик–ментор“ у групама Недовољна мотивација ученика ● губљење интересовања ако садржај делује сувопарно или превише апстрактно ● решење: повезивање наставе са практичним и занимљивим примерима из свакодневног живота, коришћење игроликих активности Проблеми у организацији групног рада ● неравномерна подела задатака, неки ученици се не ангажују довољно ● решење: јасно дефинисане улоге у тиму и вредновање индивидуалног доприноса Недостатак времена за реализацију сложенијих пројеката ● пројекти захтевају више часова него што је планирано ● решење: подела пројекта на мање фазе, део активности пребацити као домаћи рад или тимски онлајн рад Различити стилови учења ● неки ученици боље разумеју кроз практичан рад, други кроз визуелна упутства решење: комбиновање метода (демонстрација, рад за рачунаром, видео-материјали, радни листови)
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/	Увођење нових појмова и теоријских садржаја

специфичности

- темпо умерен, уз више примера и демонстрација
- кратки теоријски блокови у комбинацији са практичним задацима

Практичне вежбе за рачунаром

- рад се одвија у корацима: наставник демонстрира → ученици понављају → самосталан рад
- темпо прилагођен тако да сви ученици стигну да изврше основни задатак, а напреднији добијају додатне изазове

Теме које захтевају сложено логичко размишљање (програмирање, алгоритми)

- спорији темпо рада, уз честе провере разумевања
- коришћење визуелних алата (нпр. Scratch) као увод у апстрактније језике програмирања

Пројектна настава

- флексибилан темпо: пројекти се реализују у више фаза
- део активности се може обављати ван наставе (онлајн сарадња, домаћи

задаци)

Разлике у темпу ученика

- обезбеђивање „основног нивоа“ који сви морају да постигну
- диференцирани задаци: једноставни за ученике који теже прате, додатни задаци за напредније

Специфичности наставе информатике

	● потреба за више времена при техничким радовима (подешавања, инсталације, евентуално решавање проблема) неопходна пауза у темпу рада ако се јаве технички застоји (интернет, софтвер, хардвер).
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Начин праћења: ● Континуирано праћење на часу – посматрање самосталног рада ученика, активност у групама, учешће у дискусијама. ● Провере знања – кратки тестови, квизови, практични задаци током и на крају теме. ● Пројекти и практични радови – евалуација пројеката, веб-страница, мултимедијалних презентација или програма. ● Онлајн активности – праћење домаћих задатака и квизова на платформама (Google Classroom, Moodle, Teams). Време праћења: ● Током часа – кратке провере разумевања, питања и дискусија. ● На крају теме или блока – писмени тестови или завршни практични задаци. ● Континуирано – праћење напретка кроз пројекте и домаће задатке током више недеља. Критеријуми праћења: ● Разумевање појмова – могућност примене теорије у пракси. ● Самосталност и активност – самосталан рад за рачунаром, иницијатива и допринос у групи. ● Квалитет пројеката и задатака – исправност решења, креативност, презентација резултата. ● Сарадња и тимски рад – допринос групном задатку, комуникација и помоћ другима.

	● Редовност и тачност – предаја домаћих задатака, учешће у активностима и поштовање рокова.
Остале специфичности школе које могу да утичу на остваривање наставног процеса	Инфраструктура школе ● број и капацитет рачунарских учионица ● квалитет интернет конекције и мрежне опреме ● доступност пројектора и интерактивне табле Техничка опрема стара или неисправна рачунарска опрема може успорити темпо рада ● потреба за редовним одржавањем и ажурирањем софтвера Кадар и стручност наставника ● ниво знања и искуства наставника у информатици и програмирању ● могућност интерних обука или професионалног усавршавања Ученици и њихова доступност ресурса код куће ● приступ рачунару и интернету ван школе ● родитељска подршка и могућност додатног учења Школска култура и традиција ● подстицање пројектне наставе, такмичења и сарадње међу ученицима ● награђивање креативности и активног учешћа Екстерни фактори ● локална заједница, сарадња са другим школама и институцијама

- ванредне ситуације (нпр. прекид наставе, технички проблеми, пандемија)

Прилагођавање специфичностима предмета

- сложеније теме (програмирање, мрежне технологије) захтевају више времена и пажљиво планирање могућност диференцијације и прилагођавања темпа ученицима са различитим нивоима знања

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: Информатика и рачунарство Разред: 5.

Стандарди образовних постигнућа по нивоима

Назив наставне теме	Стандарди образовних постигнућа по нивоима		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Информационо комуникационе технологије	– ИНФ.ОО.О.1.1. Разликују хардвер од софтвера и именују основне компоненте дигиталних уређаја. – ИНФ.ОО.О.2.1. Креирају, едитују, форматирају и чувају текстуалне, графичке, аудио, видео имултимедијалне датотеке. – ИНФ.ОО.О.2.2. Самостално претражују интернет, проналазе информације и преузимају их на свој дигитални уређај. – ИНФ.ОО.О.3.1. Користећи дигиталне технологије, ефикасно учествују у групном раду. – ИНФ.ОО.О.3.2. Обезбеђују правилно и дуготрајно функционисање дигиталног уређаја, примењујући правила физичке и софтверске заштите. – ИНФ.ОО.О.3.3. Препознајући штетност електронског отпада, одлажу га на еколошки исправан начин.	ИНФ.ОО.С.1.1. Описују разлику између софтвера и сервиса. – ИНФ.ОО.С.1.2. Организују податке у дигиталном окружењу на различитим медијумима. – ИНФ.ОО.С.2.1. -Креирају или адаптирају датотеке у одговарајућем софтверу примењујући акције уметања елемената – слике, табеле, графиконе и друге садржаје. ИНФ.ОО.С.2.3. -Информацијама које проналазе на интернету приступају критички. – ИНФ.ОО.С.2.4. Информације пронађене на интернету користе у складу са ауторским правима, узнавођење извора и атрибуција. – ИНФ.ОО.С.3.2. Успостављају везу између отварања података и стварања услова за развој.	ИНФ.ОО.Н.2.2. Коришћењем одговарајућих програма анализирају прикупљене (отворене) податке и доносе одговарајуће закључке. – ИНФ.ОО.Н.3.1. Израђују дигитална решења (еколошких, културолошких, здравствених итд.) и тиме унапређују квалитет живота у локалној заједници.

Дигитална писменост	– ИНФ.ОО.О.2.2. Самостално претражују интернет, проналазе информације и преузимају их на свој дигитални уређај. – ИНФ.ОО.О.2.3. Путем интернета остварују безбедну и примерену комуникацију са другим корисницима. – ИНФ.ОО.О.3.1. Користећи дигиталне технологије, ефикасно учествују у групном раду. – ИНФ.ОО.О.3.2. Обезбеђују правилно и дуготрајно функционисање дигиталног уређаја, примењујући правила физичке и софтверске заштите. – ИНФ.ОО.О.3.3. Препознајући штетност електронског отпада, одлажу га на еколошки исправан начин.	– ИНФ.ОО.С.1.4. Објашњавају концепт мрежавања рачунараби интернета. – ИНФ.ОО.С.1.5. Процењују валидност информација пронађених на интернету. – ИНФ.ОО.С.2.3. Информацијама које проналазе на интернету приступају критички. – ИНФ.ОО.С.2.4. Информације пронађене на интернету користе у складу са ауторским правима, уз навођење извора и атрибуција. – ИНФ.ОО.С.2.5. На безбедан начин, штитећи лични идентитет, комуницирају путем интернета уважавајући правила дигиталног правописа и нетикеције. – ИНФ.ОО.С.3.2. Успостављају везу између отварања података и стварања услова за развој.	– ИНФ.ОО.Н.2.2. Користећи одговарајуће програме анализирају прикупљене (отворене) податке и доносе одговарајуће закључке. – ИНФ.ОО.Н.3.1. Израђују дигитална решења узрасту примерених реалних проблема (еколошких, културолошких, здравствених итд.) и тиме унапређују квалитет живота у локалној заједници.
Рачунарство	– ИНФ.ОО.О.1.3. Представљају решење једноставног проблема помоћу алгоритма који садржи излистане улазне податке, дефинисан начин њихове обраде и приказан очекивани резултат (излаз). – ИНФ.ОО.О.3.1. Користећи дигиталне технологије, ефикасно учествују у групном раду. – ИНФ.ОО.О.2.4. Препознају који од понуђених програма (визуелних и текстуалних) је креиран на основу датог алгоритма. – ИНФ.ОО.О.3.2. Обезбеђују правилно и дуготрајно функционисање дигиталног уређаја, примењујући правила физичке и софтверске заштите.	– ИНФ.ОО.С.1.7. Примењују основне елементе синтаксе и семантике одабраног визуалног или текстуалног програмског језика. – ИНФ.ОО.С.2.6. Креирају и тестирају рачунарске програме, којима аутоматизују решавање проблема примереног узрасту. – ИНФ.ОО.С.3.2. Успостављају везу између отварања података и стварања услова за развој	– ИНФ.ОО.Н.1.2. Користе библиотеке, функције и сложеније типове података за креирање сложенијих рачунарских програма. – ИНФ.ОО.Н.3.1. Израђују дигитална решења узрасту примерених реалних проблема (еколошких, културолошких, здравствених итд.) и тиме унапређују квалитет живота у локалној заједници.

	– ИНФ.ОО.О.3.3. Препознајући штетност електронског отпада, одлажу га на еколошки исправан начин.		
Пројектна настава	– ИНФ.ОО.О.2.1. Креирају, едитују, формирају и чувају текстуалне, графичке, аудио, видео имултимедијалне датотеке. – ИНФ.ОО.О.2.2. Самостално претражују интернет, проналазе информације и преузимају их на свој дигитални уређај. – ИНФ.ОО.О.2.3. Путем интернета остварују безбедну и примерену комуникацију са другим корисницима. – ИНФ.ОО.О.3.1. Користећи дигиталне технологије, ефикасно учествују у групном раду. – ИНФ.ОО.О.3.2. Обезбеђују правилно и дуготрајно функционисање дигиталног уређаја, примењујући правила физичке и софтверске заштите. – ИНФ.ОО.О.3.3. Препознајући штетност електронског отпада, одлажу га на еколошки исправан начин.	– ИНФ.ОО.С.1.2. Организују податке у дигиталном окружењу на различитим медијумима – ИНФ.ОО.С.1.5. Процењују валидност информација пронађених на интернету. – ИНФ.ОО.С.2.1. Креирају или адаптирају датотеке у одговарајућем софтверу примењујући акције уметања елемената – слике, табеле, графиконе и друге садржаје. – ИНФ.ОО.С.2.4. Информације пронађене на интернету користе у складу са ауторским правима, узнавођење извора и атрибуција. – ИНФ.ОО.С.2.5. На безбедан начин, штитећи лични идентитет, комуницирају путем интернета уважавајући правила дигиталног правописа и нетикеције. – ИНФ.ОО.С.3.2. Успостављају везу између отварања података и стварања услова за развој.	– ИНФ.ОО.Н.2.2. Коришћењем одговарајућих програма анализирају прикупљене (отворене) податке и доносе одговарајуће закључке. – ИНФ.ОО.Н.3.1. Израђују дигитална решења узрасту примерених реалних проблема (еколошких, културолошких, здравствених итд.) и тиме унапређују квалитет живота у локалној заједници.

Наставни предмет: Техника и технологија

Разред: 5

Годишњи фонд часова: 72

Циљ: Циљ наставе и учења технике и технологије је да ученик развијајући техничко-технолошку писменост буде прилагођен друштвеним и економским променама, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада,наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		

ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ Укупно: 6 (5+1)	Појам, улога и значај технике и технологије за развој друштва и животног окружења. Подручја човековог рада и производње, занимања и послови у области технике и технологије. Правила понашања и рада у кабинету. Организација радног места у кабинету и примена мера заштите на раду. Коришћење техничких апарата и ИКТ уређаја у животном и радном окружењу	Описује улогу технике, технологије и иновација у развоју заједнице и њихово повезивање; Разликује основна подручја човековог рада, производње и пословања у техничко-технолошком подручју; Наводи занимања у области технике и технологије; Процењује сопствена интересовања у области технике и технологије; Организује радно окружење у кабинету; Правилно и безбедно користи техничке апарате и ИКТ уређаје у животном и радном окружењу	Монолошка Дијалогска Демонстративана метода Текстуална Метода путем истраживања Фронтални Индивидуални Уџбеник Свеска Пројектор	Слуша Пита Пише Вежба Учи	Организује Планира Предаје Проверава Вредније Слуша Прати рад	Усмено испитивање Технички цртежи Практични и радови Вежбе Вршњачко оцењивање	Компетенција за целоживотно учење; Комуникација; Рад са подацима и информацијама; Дигитална Компетенција; Решавање проблема; Сарадња
Саобраћај Укупно: 14 (8+6)	Улога, значај и историјски развој саобраћаја. Врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени. Професије у подручју рада саобраћаја. Употреба информационог технологија у савременом саобраћају. Саобраћајна сигнализација – изглед и правила постојања.	Процени како би изгледао живот људи без саобраћаја; Класификује врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени; Наводи професије у подручју рада саобраћаја; Направи везу између савременог саобраћаја и коришћења информационог технологија; Разликује безбедно од небезбедног понашања пешака, возача бицикла и деце возила;	Монолошка Дијалогска Демонстративана метода Текстуална Метода путем истраживања Метода практичног рада Фронтални Индивидуални У пару Уџбеник Свеска Пројектор Конструкторски комплет	Слуша Пита Пише Вежба Учи Израђује практичан рад	Организује Планира Предаје Проверава Вредније Слуша Прати рад	Усмено испитивање Технички цртежи Практични и радови Вежбе Вршњачко оцењивање	Компетенција за целоживотно учење; Комуникација; Рад са подацима и информацијама; Дигитална Компетенција; Решавање проблема; Сарадња Одговоран однос према околини; Естетичка компетенција

	Правила и прописи кретања пешака, возача бицикла и децјих возила (ролери, скејт, тротинет) у саобраћају – рачунарска симулација и саобраћајни полигон. Обавезе и одговорност деце као учесника у саобраћају. Заштитна опрема потребна за безбедно управљање бициклом и децјим возилима.	Правилно се понаша као пешак, возач бицикла и децјих возила у саобраћају; Користи заштитну опрему за управљање бициклом и децјим возилима; Аргументује неопходност коришћења сигурносних појасева напредњем и задњем седишту аутомобила и увек их користи као путник; Повеже место седења у аутомобилу са узрастом ученика; Одговорно се понаша као путник у возилу; Показује поштовање према другим учесницима у саобраћају; Анализира симулирану саобраћајну незгоду на рачунару и идентификује ризично понашање пешака и возача бицикла					

Техничка и дигитална писменост Укупно: 16 (6+10)	Прибор за техничко цртање (оловка, гумица, лењир, троуглови, шестар). Формати цртежа (А3, А4). Размера. Типови и дебљине линија (пуна дебела линија, пуна танка линија, пуна танка линија извучена слободном руком, испрекидана танка линија, црта – тачка – црта танка линија). Геометријско цртање (цртање паралелних правих, цртање нормале на дату праву, цртање углова помоћу лењира и троуглова). Елементи котирања (помоћна котна линија, котна линија, показна линија, котни завршетак, котни број – вредност). Цртање одговарајуће фигуре са елементима (типови линија, размера и котирање). Пренос података између ИКТ уређаја (рачунар, таблет, smartphone, дигитални фотоапарат). Апликација за дигиталну обраду слике. Операције подешавања	Самостално црта скицу и технички цртеж фигуре; Правилно чита технички цртеж; Преноси податке између ИКТ уређаја; Примењује основне поступке обраде дигиталне слике на рачунару; Користи текст процесор за креирање документа са графичким елементима; Користи Интернет сервисе за претрагу и приступање онлајн ресурсима; Преузима одговорност за рад; Представља идеје и планове за акције које предузима користећи савремену информационо-комуникациону технологију и софтвер	Монолошка Дијалогска Демонстративана метода Текстуална Метода путем истраживања Метода практичног рада Фронтални Индивидуални У пару Уџбеник Свеска Пројектор Конструкторски комплет	Слуша Пита Пише Вежба Учи Израђује практичан рад	Организује Планира Предаје Проверава Вредније Слуша Прати рад	Усмено испитивање Технички цртежи Практични радови Вежбе Вршњачко оцењивање	Компетенција за целоживотно учење; Комуникација; Рад са подацима и информацијама; Дигитална Компетенција; Решавање проблема; Сарадња Одговоран однос према околини; Естетичка компетенција

	осветљености и контраста слике. Промена величине/ резолуције слике, издвајање дела слике. Креирање документа у текст процесору. Форматирање текста, уметање слике и графике. Интернет претрага и приступ онлајн ресурсима						
Ресурси и производња Укупно: 20 (10+10)	Природни ресурси на Земљи: енергија и материја. Управљање отпадом (рециклажа, заштита животне средине). Врсте, својства и примена природних материјала. Технологија прераде и обраде дрвета. Технологија прераде и обраде коже. Текстилна технологија. Технологија производње папира. Поступци ручне обраде и спајања папира, текстила,	Повезује својства природних материјала са њиховом применом; Објасни технологију прераде и обраде дрвета и коже, производње текстила и папира; Сече, спаја и врши заштиту папира, текстила, коже и дрвета; Правилно и безбедно користи алате и прибор за ручну механичку обраду (маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега); Направи план израде једноставног производа и план управљања отпадом; самостално израђује једноставан мод	Монолошка Дијалошка Демонстративана метода Текстуална Метода путем истраживања Метода практичног рада Фронтални Индивидуални У пару Уџбеник Свеска Пројектор Конструкторски комплет	Слуша Пита Пише Вежба Учи Израђује практичан рад	Организује Планира Предаје Проверава Вредније Слуша Прати рад	Усмено испитивање Технички цртежи Практични радови Вежбе Вршњачко оцењивање	Компетенција за целоживотно учење; Комуникација; Рад са подацима и информацијама; Дигитална Компетенција; Решавање проблема; Сарадња Одговоран однос према околини; Естетичка компетенција

	коже и дрвета – сечење/резање, спајање (лепљење) и заштита (лакирање). Коришћење алата и прибора за ручну обраду и спајање папира, текстила, коже и дрвета – маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега						
Конструкторско моделовање Укупно: 16 (0+16)	Израда предмета/модела ручном обрадом и спајањем папира и/или дрвета, текстила, коже – коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата. Приказивање идеје, поступка израде и решења/производа. Тимски рад и подела задужења у тиму.	Самостално проналази информације потребне за израду предмета/модела користећи ИКТ и Интернет сервисе; Одабира материјале и алате за израду предмета/модела; мери, обележава и оцртава предмет/ модел; Ручно израђује једноставан предмет/ модел користећи папир и/или дрво, текстил, кожу и одговарајуће технике, поступке и алате; користи текст процесор за креирање документа реализованог решења; Самостално представља пројектну идеју, поступак израде и решење/ производ; показује иницијативу и јасну оријентацију као	Монолошка Дијалогска Демонстративана метода Текстуална Метода путем истраживања Метода практичног рада Фронтални Индивидуални У пару Уџбеник Свеска Пројектор Конструкторски комплет	Слуша Питањ Пише Вежба Учи Израђује практичан рад	Организује Планира Предаје Проверава Вредније Слуша Прати рад	Усмено испитивање Технички цртежи Практични радови Вежбе Вршњачко оцењивање	Компетенција за целоживотно учење; Комуникација; Рад са подацима и информацијама; Дигитална Компетенција; Решавање проблема; Сарадња Одговоран однос према околини; Естетичка компетенција

		стваривању циљева и постизању успеха; Планира активности које доводе до остваривања циљева, укључујући оквирну процену трошкова; активно учествује у раду пара или мале групе у складу са улогом и показује поштовање према сарадницима; Пружа другим ученицима помоћ у раду; процењује остварени резултат и развија предлог унапређења					

Корелација са другим предметима: природа и друштво, географија, ликовна култура, информатика и рачунарство, биологија, математика

Међупредметно повезивање:

Природа и друштво: материјали и њихова употреба

Географија: одговорност човека према планети

Ликовна култура: естетика

Информатика и рачунарство: коришћење ИКТ технологије

Биологија: подела биљака, човек и здравље, заштита животне средине

Математика: основни појмови из геометрије

Кључни појмови садржаја програма: техника, технологија, саобраћај, техничка писменост, технички цртеж, котирање, размера, прородни ресурси, алгоритам од идеје до реализације

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Ученици са различитим предзнањем из ТиТ • Припрема задатака различитог нивоа тежине (основни, напредни). • Рад у групама где напреднији ученици могу да помогну другима. Ученици са тешкоћама у учењу • Поступно увођење нових појмова, корак по корак. • Чешћа практична вежбања и визуелна подршка . • Кратке и јасне инструкције. Ученици са посебним интересовањима и талентима • Укључивање у сложеније пројекте . • Подстицање учешћа на такмичењима из ТиТ Ученици са сметњама у развоју или инвалидитетом • Додатно време за израду задатака. • Рад у мањим корацима и чешћа провера разумевања. Ученици који имају потешкоће у пажњи и концентрацији • Кратке и разноврсне активности. • Комбинација практичних и теоријских делова. • Јасна структура часа и визуелни подсетници.
Најефикасније методе и облици рада	Методе рада: • Демонстративно-илустративна метода • Метод практичних радова • Разговор и дискусија • Метод пројектне наставе Облици рада: • Фронтални рад – увођење нових појмова и упутства за све ученике. • Групни рад – сарадња у мањим тимовима на заједничком задатку или пројекту. • Индивидуални рад
Избор наставних средстава	Уџбеник Свеска Пројектор

	Интернет Е-уџбеник Конструктроски комплет
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Локалне образовне установе (библиотеке, школе, факултети, културни центри) Институције и организације у локалној заједници Локална инфраструктура Медији и културне установе Родитељи и локална заједница
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Практична примена знања Пројектна настава Повезивање са реалним животом Подстицај креативности Препознавање и награђивање успеха Интерактивне методе рада
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Увођење нових појмова и теоријских садржаја • темпо умерен, уз више примера и демонстрација кратки теоријски блокови у комбинацији са практичним радом Практичне вежбе Разлике у темпу ученика • обезбеђивање „основног нивоа“ који сви морају да постигну • диференцирани задаци: једноставни за ученике који теже прате, додатни задаци за напредније Специфичности наставе ТиТ
Могући застоји у раду	Технички проблеми Неједнак ниво предзнања ученика Недовољна мотивација ученика Проблеми у организацији групног рада Недостатак времена за реализацију сложенијих пројеката Различити стилови учења

Праћење напредовања ученика/начин,време,критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин,време,критеријуми праћења	Начин праћења: • Континуирано праћење на часу • Провере знања • Пројекти и практични радови – Време праћења: • Током часа – кратке провере разумевања, питања и дискусија. • На крају теме или блока • Континуирано – праћење напретка кроз пројекте и домаће задатке током више недеља. Критеријуми праћења: • Разумевање појмова – • Самосталност и активност • Квалитет пројеката и задатака – • Сарадња и тимски рад – Редовност и тачност – предаја домаћих задатака, учешће у активностима и поштовање рокова.
Остале специфичности школе које могу да утичу на остављање наставног процеса	Инфраструктура школе квалитет интернет конекције и мрежне опреме • доступност пројектора и интерактивне табле Техничка опрема Кадар и стручност наставника • ниво знања и искуства наставника у информатици и програмирању • могућност интерних обука или професионалног усавршавања Ученици и њихова доступност ресурса код куће • приступ рачунару и интернету ван школе • родитељска подршка и могућност додатног учења Школска култура и традиција • подстицање пројектне наставе, такмичења и сарадње међу ученицима • награђивање креативности и активног учешћа Екстерни фактори • локална заједница, сарадња са другим школама и институцијама • ванредне ситуације (нпр. прекид наставе, технички проблеми, пандемија) Прилагођавање специфичностима предмет

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: Техника и технологија

Разред:5

Општа предметна компетенција (ОПК)

Циљ учења технике и технологије јесте да ученици развију техничко-технолошку писменост и стваралачко и логичко мишљење кроз стицање теоретског и практичног знања израдом практичних радова и пројеката реализованих самостално или тимски, уважавајући личне способности и вештине сваког ученика. Реализацијом практичних вежби ученици развијају fine моторичке вештине, стичу знања о различитим техничким материјалима и принципима рада основних алата и уређаја. Израдом предмета/модела коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата, ученици развијају креативност, иновативност, као и способност за тимски рад, сарадњу, толеранцију, способност слушања мишљења других и конструктивно решавање конфликта. Кроз развој техничког стваралаштва стичу реалне искуствене техничке основе за будуће школовање и живот. Одговорно и флексибилно се односе према одрживом коришћењу постојећих ресурса и разматрају начине за проналажење нових – чистих извора енергије. Воде рачуна о смањењу отпада и емисије штетних гасова, о неопходној рециклажи материјала, заштити и очувању животне средине и о екологији. Ученици, као учесници у саобраћају, стичу вештине препознавања, процене и избегавања ризичног понашања и опасности. Развијају интересовања за технолошке процесе у грађевинарству, пољопривреди, машинству, електротехници, електроници, роботизи, мехатроници. Имају јасан став о потреби поштовања саобраћајних прописа. Ученици проширују стечена информатичка знања и схватају потребу њихове примене у различитим свакодневним животним ситуацијама. Развијају истраживачки дух и способност претраживања, критичког анализирања и систематизације информација у електронском облику уз употребу одговарајућих средстава ИКТ-а. Кроз реализацију различитих пројеката и задатака стичу увид у сопствена професионална интересовања, стичу искуства и самопоштовање и поступају предузимљиво, иницијативно и одговорно

Специфична предметна компетенција (СПК)

Познавањем најважнијих достигнућа и личности у техници и технологији, ученици уочавају повезаност техничко-технолошког напретка са развојем друштва и унапређивањем квалитета живота људи. На основу познавања врсте, особина и начина обраде повезују материјале са могућностима њихове употребе у свакодневном животу. На основу врсте

машина наводе појам и функцију коју обављају. Наводе конструктивне елементе који чине један грађевински објект и објашњавају њихову улогу. Ученици разумеју важност заштите животне средине и штетност утицаја загађивача ваздуха, воде и земљишта

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Животно и радно окружење	– ТЕХ.О.О.1.1. Повезују врсте, својства и начин обраде са употребом материјала – ТЕХ.О.О.1.4. Наводе главне загађиваче ваздуха, воде и земљишта и описују њихов утицај на животну средину.	– ТЕХ.О.О.С.1.5. Анализирају да ли је коришћење одређене технике и технологије у складу са принципима очувања животне средине. – ТЕХ.О.О.С.3.4. Повезују стечена знања из технике и технологије са сродним садржајима из других наставних предмета. – ТЕХ.О.О.С.3.5. Иницирају и учествују у активностима рециклаже и заштите животне средине у локалној заједници.	– ТЕХ.О.О.Н.3.2. При реализацији сопствених идеја, претходно представљених техничким цртежом или употребом одговарајуће апликације, користе расположиве интерфејс технологије.
Саобраћај	– ТЕХ.О.О.О.2.5. Употребом савремених техничких и технолошких достигнућа увиђају значај технике и технологије у свакодневном животу – ТЕХ.О.О.О.3.3. Примењују правила безбедности као активни учесници у саобраћају.	– ТЕХ.О.О.С.2.1. На основу анализе симулиране саобраћајне ситуације, увиђају потенцијалне сигурносне ризике за учеснике у саобраћају.	– ТЕХ.О.О.Н.2.4. Уочавају међусобну повезаност најважнијих подсистема (погонски, преносни, управљачки и кочиони) код возила друмског саобраћаја и других саобраћајних средстава.
Техничка и дигитална писменост	– ТЕХ.О.О.О.2.3. Цртају једноставне предмете скицом и техничким цртежом примењујући правила техничког цртања – ТЕХ.О.О.О.2.4. Примењују основна знања из области технике и технологије коришћењем апликација из Office пакета	– ТЕХ.О.О.С.3.3. Креирају рекламни материјал ради промоције самостално или тимски израђеног пројекта. – ТЕХ.О.О.С.2.2. Самостално или тимски израђују техничку документацију у оквиру мини пројекта користећи прибор за техничко цртање или рачунарске апликације.	– ТЕХ.О.О.Н.3.2. При реализацији сопствених идеја, претходно представљених техничким цртежом или употребом одговарајуће апликације, користе расположиве интерфејс технологије. – ТЕХ.О.О.Н.3.2. При реализацији сопствених идеја, претходно представљених техничким цртежом или употребом одговарајуће апликације, користе расположиве интерфејс технологије. – ТЕХ.О.О.Н.1.3. Познају развој основних компоненти рачунара, таблет уређаја и паметних телефона.

Ресурси и производња	– ТЕХ.ОО.О.1.1. Повезују врсте, својства и начин обраде са употребом материјала. – ТЕХ.ОО.О.2.5. Употребом савремених техничких и технолошких достигнућа увиђају значај технике и технологије у свакодневном животу.	– ТЕХ.ОО.С.3.4. Повезују стечена знања из технике и технологије са сродним садржајима из других наставних предмета. – ТЕХ.ОО.С.1.5. Анализирају да ли је коришћење одређене технике и технологије у складу са принципима очувања животне средине.	– ТЕХ.ОО.Н.1.1. На основу критичке анализе карактеристика електричних машина и уређаја, креирају, самостално или тимски, иновативни електромеханички модел машине или уређаја
Конструкт орско моделовање	– ТЕХ.ОО.О.3.2. Израђују једноставне моделе и макете самостално или у тиму, у циљу развоја и усавршавања мануелних вештина и радних навика. – ТЕХ.ОО.О.3.1. Примењују мере заштите на раду ради сопствене и сигурности осталих учесника у процесу рада.	ТЕХ.ОО.С.2.2. Самостално или тимски израђују техничку документацију у оквиру мини пројекта користећи прибор за техничко цртање или рачунарске апликације. – ТЕХ.ОО.С.1.1. Пореде традиционалне и савремене технологије обраде материјала. – ТЕХ.ОО.С.1.1. Пореде традиционалне и савремене технологије обраде материјала.	– ТЕХ.ОО.Н.3.2. При реализацији сопствених идеја, претходно представљених техничким цртежом или употребом одговарајуће апликације, користе расположиве интерфејс технологије.

ПРЕДМЕТ: **Ликовна култура**

Разред: **ПЕТИ**

Годишњи фонд часова: **72**

Циљ: Циљ наставе и учења ликовне културе је да ученик развија визуелно опажање ,стваралачко мишљење и естетске критеријуме како би био оспособљен за визуелну комуникацију и креативно решавање проблема,као и одговоран однос према наслеђу визуелне културе свог и других народа

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
1. Ритам (8)	Ритам као део свакодневнице, Врсте ритма,Ритам који покреће,ритам у	-Опише ритам који уочава у природи окружењу и	Монолошка, дијалогска, интерактивна, разговор, тражење одговора путем реалне ситуације, хеуристички	Прати упутства наставника,	Мотивише, даје упутства,класификује,и	Естетска анализа приоритетне области	Компетенција за учење Дигитална компетенција

	Праисторији, ритам-интервал.	уметничким делима · Пореди утисак који на њу/њег	приступ. Индивидуални, фронтални, и рад у пару и у групи.	разговара, Коментарише , црта	нформише, подстиче	Практичан рад ученика	Решавање проблема

		остављају различите врсте ритма · Гради правилан, неправилан, слободан визуелни ритам , спонтано или са одређеном намером · Користи у сарадњи са другима одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналног визуелног ритма · Разматра у групи како је учио/ла о визуелном ритму и где та знања може применити · Направи самостално импровизовани прибор од одабраног материјала · Искаже своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност	Цртачки и сликарски прибор, дигитални видеи и апликације, уметничке фотографије	скицира, синтезише, искуства, к реира, утв рђује нова сазнања	кративност код ученика. им плицира, оп лемењује дечији свет маште	по нивоима постигнућа могућности и склоности Дискусија Естетска анализа процеса реализације	Естетичка компетенција

2.Линија (26)	Линије и њихов ритам у природи и окружењу, Изражајност	· Опише линије које уочава у природи, окружењу и у уметничким делима ·	Монолошка, дијалошка, инт ерактивна, разговор, тражење одговора путем реалне ситуације, хеуристички приступ	Прати упуства наставника,	Мотивише, даје упуства, класификује	Естетска анализа приоритетне	Компетенција за учење Дигитална компетенција

	линија и грађење цртежа.	Пореди утисак који на њега/ Њу остављају различите врсте линија.	Индивидуални, фронтални и рад у пару и у групи.	разговара, коментарише	и информише,	области Практичан	
	Врсте линија, врсте цртежа. Савремена средства за цртање. Линијама првих цивилизација	Гради линије различитих вредности комбинујући материјал, угао и Притисак прибора/материјала · Користи одабране садржаје Као подстицај за стварање Оригиналних цртежа · Црта разноврсним прибором и материјалом изражавајући замисао, идеју, машту, утисак и памћење опаженог · Разматра, у Групи како је учио/лао Изражајним својствима линија и где се та знања примењују · Искаже своје мишљење о	Цртачки прибор, дигитални видеи и апликације, уметничке фотографије	рише, црта, слика и скицира, синтетише искуства, креира, утврђује нову сазнања	подстиче кративност код ученика. имплицира, оплемењује дечији свет маште. Поможите код изградње сопственог ликовног израза и аутентичност доживљаја	рад ученика по нивоима постигнућа могућности и склоности Дискусија Естетска анализа процеса реализације	Решавање проблема, естетичка компетенција

		томе како јер развој цивилизације је утицао на развој уметности					

3.Облик (28)	Врсте облика,Својства облика.Распоред и кретање облика у простору.Светлост и опажање облика.Обликовање маштом и стилизација.Облик о вање и преобликовање	Пореди облике из природе, окружења и уметничкихдела према задатим условима · Гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад · Наслика реалне облике у простору самостално мешајући боје да би добио/ла жељени тон · Обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком · Преобликује предмет за рециклажу дајућиму нову употребну вредност · Комбинује ритам линије и облике стварајући оригиналан орнамент за одређену намену · Објасни зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене производе · Разматра ,у групи како је учио /ла о облицима и где та знања примењује · Искаже своје мишљење о томе зашто је наслеђе визуелне културе важно	Монолошка, дијалогска, интерактивна, разговор, тражење одговора путем реалне ситуације, хеуристички приступ. Индивидуални, фронтални и рад у пару и групи Цртачки ,вајарски и сликарски прибор и материјали,дигитални видео и апликације,уметничке фотографије	Прати упуства наставника,разговара,коментарише,црта ,слика и скицира,синтезира искуства,креира,утврђује нова сазнања	Мотивише, даје упуства,класификује,информише, подстиче креативност код ученика.имплицира,оплеменењује дечији свет маште	Естетска анализа приоритетне области Практичан рад ученика по нивоима постигнућа могућности и склоности Дискусија Естетска анализа процеса реализације	Компетенција за учење Дигитална компетенција Решавање проблема Естетичка компетенција

4.Визуелно споразумевање (10)	Визуелна комуникација,Визу елна комуникација некад и сад.Фотографско памћење(огледни час). Значај културног наслеђа(угледни час)	· Пореди различите начине комуницирања од праисторије до данас · Примени знања о ритму ,линији,облику и материјалу да би обликовао/ла убедљиву поруку · Изрази исту поруку писаном,вербалном,невер балном и визуелном	Монолошка, дијалoшка, инт ерактивна,разговор,тражењ е одговора путем реалне ситуације, хеуристички приступ Индивидуални, фронтални и рад у пару и у групи. Цртачки, вајарски и сликарски прибор и материјали,дигитални видео и апликације, уметничке фотографије	Прати упуства наставник а,разговар а,комент рише,црта ,слика и скицира,с интетише искуства,к реира,утв	Мотивише, даје упуства,кла сификује,и нформише, подстиче кративност код ученика.им плицира,оп лемењује	Естетска анализа приоритетне области Практичан рад ученика по нивоима постигнућа могућности и склоности Дискусија	Компетенција за учење Дигитална компетенција Решавање проблема Естетичка компетенција

		комуникацијом · Тумачи једноставне визуелне информације · Објасни зашто је наслеђе културе важно		рђује нова сазнања.Развија фотографско памћење	дечији свет маште.Град и и развија фотографско памћење	Естетска анализа процеса реализације. Презентација	

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА: Српски језик,историја,информатика...

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ: Културно наслеђе срба и другог народа кроз историју народа и језичке културе

Кључни појмови садржаја програма: Цртеж, ликовни елементи, материјали и технике, визуелно, галерија, музеј, дводимензионално и тродимензионално, раван, простор, додиривање, преклапање, понављање, правилно, спонтано, апстрактно, шема, примењена уметност, културно наслеђе, сигнал, знак, симбол, визуелна комуникација, дизајн

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Индивидуална карактеристике, моторичке способности и релевантне чи усвојеног програма ликовне културе 5. разреда
Најефикасније методе и облици рада	Интерактивна, Монолошка, дијалогска и рад у пару или мањој групи
Избор наставних средстава	Цртачки, сликарски, вајарски прибор и материјали
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Локалитет села и историјско поднебље
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Особена потреба наставника да ученик добије повратну информацију о постицајно биће за развој-
Могући застоји у раду	Развој моторике и социолошки аспекти.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Прилагођавање програма и времену индивидуалном процесу реализациј практичног рада.
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења	На сваком часу, кроз практичан рад и естетску анализу
Остале специфичности школе које могу да утичу на остваривање наставног процеса	Развијање креативне атмосфере у школи и неговање колективне свести с позитивним рефлексима од сваког појединца.

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Назив наставне теме	Стандарди образовних постигнућа по нивоима		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1. Ритам 2. Линија 3. Облик	ЛИК.ОО.О.1.1-Ученици повезују и користе у раду материјале и прибор са традиционалним	ЛИК.ОО.С.1.1.-Ученици објашњавају примену елемената и принципа у компоновању	ЛИК.ОО.Н.1.1.-Ученици тумаче значај кључних карактеристика

4. Визуелно споразумевање	техникама, ЛИК.ОО.О.1.2.-бирају и описују медиј и одговарајућу технику/апликацију којом најефикасније могу да изразе своја запажања, идеје и имагинацију. ЛИК.ОО.О.1.3.-Разматрају значај занимања у визуелним уметностима и утицај визуелне уметности на развој локалне и шире заједнице. ЛИК.ОО.О.2.1-.Ученици истражују и примењују у стваралачком раду изражајне могућности традиционалних материјала, алата, техника и савремених уређаја који се користе за обликовање визуелних садржаја. ЛИК.ОО.О.2.2.- Обликују ликовне радове од рециклираних материјала, употребљених предмета и амбалаже. ЛИК.ОО.О.2.3.-Повезују уметничка занимања са продуктом/делом визуелних уметности који уочавају у различитим ситуацијама. ЛИК.ОО.О.3.1.-Ученици изражавају своје идеје, доживљаје, осећања и машту, мотиве и поруке користећи различита средства и технике визуелних уметности. ЛИК.ОО.О.3.2.-Указују на улогу визуелне уметности у очувању животне средине у различитим животним и радним ситуацијама.	визуелних уметности. ЛИК.ОО.С.1.2.- Испољавају одговоран однос када објашњавају комуникативну функцију визуелних уметности и утицај на друштво и појединце. ЛИК.ОО.С.1.3,- Објашњавају која искуства, садржаје и естетске доживљаје имају као подстицај за развијање креативних идеја. ЛИК.ОО.С.1.4.-Објашњавају значај визуелних уметности, археолошког локалитета, музеја и експоната за културни идентитет, лични развој, као и развој локалне и шире заједнице. ЛИК.ОО.С.2.1.-Ученици плански примењују основна знања о материјалима, медијима, техникама, ликовним елементима, принципима ЛИК.ОО.С.2.2.-Препознају улогу и вредности визуелне уметности као саставни део свакодневног живота, нарочито као средство комуникације и као изражавање позитивне поруке која мотивише друге. ЛИК.ОО.С.2.3.-Препознају и представљају појаве са којима се свакодневно срећу користећи начела компоновања док стварају ликовне радове. ЛИК.ОО.С.2.4.-Самостално истражују различите изворе информација или наслеђе културе и користе одабрани појам, текст, визуелне, аудитивне и аудио-визуелне информације као подстицај за стварање оригиналног ликовног рада ЛИК.ОО.С.3.1.-Ученици тумаче садржај ликовних дела, визуелних информација у свом раду и радовима других, уочавајући различита значења и идеје. ЛИК.ОО.С.3.2.-Описују усмено свој рад, естетски доживљај уметничких дела, својства материјала, техника и принципа компоновања (дизајна), природу и урбану средину користећи јасне и примерене појмове и изразе. ЛИК.ОО.С.3.3-Уважавају различитост у естетским доживљајима и начинима визуелног изражавања испољавајући разумевање и емпатију.	епохе, стила, правца или покрета у визуелним уметностима. ЛИК.ОО.Н.1.2.- Повезују водеће уметнике и њихова најпознатија дела смештајући их у епоху или друштвени контекст. ЛИК.ОО.Н.1.3. Процењују и наводе повезаност визуелне уметности, науке и других врста уметности. ЛИК.ОО.Н.2.1.-.Ученици анализирају форму и садржај уметничког дела према одабраним критеријумима, користе релевантне изворе за истраживање и селектовање података и информација на матерњем и страном језику. ЛИК.ОО.Н.2.2.- Смишљају једноставне интердисциплинарне пројекте који обједињују различите врсте уметности или уметност и науку. ЛИК.ОО.Н.3.1.-Ученици разумеју специфичности као и сличности различитих уметничких дисциплина. ЛИК.ОО.Н.3.2.-Активно траже места и изворе где могу додатно проширити знања и интересовања и развијати своје вештине. ЛИК.ОО.Н.3.3.Прате и посећују догађаје културе у заједници, подстичу друге да се укључе у културни и уметнички живот заједнице или као публика или као учесници.

Наставни предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА

Разред: ПЕТИ

Годишњи фонд часова: 72

Циљ: Развијање интересовања, музикалности и креативности, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме према музичкој култури оспособљавање за разумевање и могућности музичког изражавања;
формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свог и других народа.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере оствареност и исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
1. ЧОВЕК И МУЗИКА 7(4+3)	Човек у праисторији. Улога музике у првобитном друштву; Човек и ритуал: улога музике у ритуалу (музичко- антрополошка истраживања); Магијска моћ музике; Елементи музичког тока: покрет, ритам (ритам као основа ритуала), коло/групни плес; Покрет: порекло плеса; Слушање/доживља ј ритма телом; Најстарија фолклорна музичка традиција у Србији и светске баштине. Човек АнтикеБожанска природа музике: -	-наведе начине и средства музичког изражавања у праисторији и античком добу; -објасни како друштвени развој утиче на начине и облике музичког изражавања; - искаже своје мишљење о значају и улози музике уживоту човека; - реконструише у сарадњи са другима начин комуникације кроз музику у смислу ритуалног понашања и пантеизма; -идентификује утицај ритуалног понашања у музици савременог доба (музички елементи, наступ и слично); класификује инструменте по начину настанка звука; -опише основне карактеристике ударалјки; -препозна везу између избора врсте инструмента и догађаја,	Облици рада: Фронтални, групни, индивидуални, рад у паровима. Наставне методе: Монолошка, дијалогска метода, демонстративна метода, текстуална, илустративна, учење путем открића Наставна средства: Табла, слике, уџбеник, географски атлас, карта света, карта Европе, енциклопедија	активно слуша -уознаје нове наставне садржаје -препознаје музичке знакове и појмове -ратвија слух -дефинише и закључује	изражајно изводи песме, мотивише ученике за рад, подстиче ученике на повезивање са садржајима из других предмета, усмерава тумачење слушаног дела, организује наставу, прати рад појединца и група, вреднује, припрема избор из литературе	повезују, закључуј у, бележе, усвајају нове појмове, примењуј у знања на одговарај ућим примери ма, разумевај у, доживља вају, повезују стечена знања са знањима из других предмета, износе уписке, учествују у	1. Компетенција за целоживотно учење 2. Комуникација 3. Рад с подацима и информацијама 4. Дигитална компетенција 6. Сарадња 7. Одговорно учешће у демократском друштву 8. Одговоран однос према здрављу 9. Одговоран однос

2.МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ 5(3+2) 3.СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ 16(12+4)	митолошка свест античког човека; - музички атрибути богова; -музика и држава. Музика у храму и музика на двору Примери различитих инструмената и музичких облика у античким цивилизацијама; Улога и место музике у античким цивилизацијама: Индија, Сумер/Вавилон, Кина, Египат, Грчка, Рим; Појава првих нотација, пентатоника Најстарији инструменти: тело, удараљке, дувачки, жичани; Удараљке – настанак, првобитни облик и развој; Ритмичке удараљке као најједноставнија група инструмената; Мелодијске удараљке; Елементи музичке изражајности – темпо, динамика,	односно прилике када се музика изводи; -користи могућности ИКТ-а у примени знања о музичким инструментима (коришћење доступних апликација); -изражава се покретима за време слушања музике; -вербализује свој доживљај музике; - идентификује ефекте којима различити елементи музичке изражајности (мелодија, ритам, темпо, динамика) утичу на тело и осећања; - анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте; - илуструје примере коришћења плесова и музике према намени у свакодневном животу (војна музика, обредна музика, музика за забаву...); -критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље; -понаша се у складу са правилима музичког бонтона; - користи могућности ИКТ-а за слушање музике -пева и свира самостално и у групи; -примењује правилну технику певања (правилно дисање, држање тела, артикулација); -кроз свирање и покрет развија сопствену координацију и моторику; -користи различита средства изражајног певања и				тумачењу , усвајају нове термине, излажу усмено,	

4.ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ 38(33+5)	тонске боје различитих гласова и инструмената; Слушање вокалних, вокалноинструменталних и кратких инструменталних композиција домаћих и страних композитора; Слушање дела најстарије фолклорне традиције српског и других народа; Слушање народних и уметничких дела инспирисаних фолклором народа и народности, различитог садржаја, облика, расположења, као и музичких прича Певање по слуху самостално и у групи; Певање песама из нотног текста солмизацијом; Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација певањем; Певање	свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције; -искаже своја осећања у току извођења музике; - примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; -учествује у школским приредбама и манифестацијама; - користи могућности ИКТ-а у извођењу музике (коришћење матрица, караоке програма, аудио снимака...) -користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; - изражава своје емоције осмишљавањем мањих музичких целина; - комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; -учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; -користи могућности ИКТ-а за музичко стваралаштво					

5.МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВ О 7(4+3)	песама у комбинацији са покретом Свирање песама и лакших инструменталних дела по слуху на Орфовим инструментима и/или на другим инструментима; Свирање дечјих, народних и уметничких композиција из нотног текста; Извођење дечјих, народних и уметничких игара; Креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима, користећи притом различите изворе звука; Креирање покрета уз музику коју ученици изводе; Осмишљавање музичких питања и одговора, ритмичка допуњалка, мелодијска допуњалка са потписаним текстом, састављање мелодије од понуђених мотива; Импровизација мелодије на задани текст;						

	Импровизација дијалога на Орфовим и другим инструментима; Израда једноставних музичких инструмената; Реконструкција музичких догађаја у стилу старих цивилизација						

Корелација са другим предметима: српски језик, ликовна култура, историја, математика, информатика и рачунарство

МеђупрЕМЕЋУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ : Историја (Основи проучавања прошлости, Праисторија) Географија (Човек и географија) Српски језик (Књижевност) Ликовна култура (Ритам, Облик, Визуелно споразумевање) Музичка култура (све области)

Кључни појмови садржаја програма: праисторија, ритуал, елементи музичког тока, удараљке, темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената, песма, нотни текст, свирање, стварање

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	- користити мултимедијалне садржаје; - упућивати ученика на проналажње додатних извора знања ради израде реферата и кратких излагања - бирати одабране композиције које трајањем и садржајем одговарају узрасту - наставу реализовати тако да ученици долазе до информација о инструменту путем непосредног искуства (слушање и опажање) - примена индивидуализоване наставе - примена демонстративне, дијалогичке и текстуалне методе
Најефикасније методе и облици рада	Методе су: монолошка, дијалогичка, демонстративна, илустрациона Облици рада су: фронтални, индивидуални, рад у пару, групни рад
Избор наставних средстава	Текстовна, аудитивна, интерактивна
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Уџбеник, клавир, илустрације, инструменти, ИКТ
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Тематски дани везани за обележавање значајних датума, континуирано оцењивање, примена ИКТ у настави, дигитални уџбеник, сајтови презентације

Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Прилагођавање садржаја, техника, метода и темпа рада у зависности од специфич ученика и одељења
Могући застоји у раду	Непредвиђене епидемиолошке, елементарне и друге ванредне околности, изостајање ученика са наставе, нередовно испуњавање радних обавеза
Праћење напредовања ученика/начин,време,критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин,време,критеријуми праћења	Начин: формативно вредновање и сумативно оцењивање континуирано оцењивање са сталном повратном информацијом
Остале специфичности школе које могу да утичу на остављање наставног процеса	Начин: формативно вредновање и сумативно оцењивање континуирано оцењивање са сталном повратном информацијом

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: Музичка култура

Разред: пети

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученик развија интересовања за музичку уметност кроз непосредно учешће у музичком догађају певањем, свирањем, активним слушањем и стварањем, као и стицањем основних знања из основа музичке писмености и развоја и улоге музике у човековом животу од праисторије до 20. века. Испољава одговоран однос према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа. Развијањем осетљивости за перцепцију музичког доживљаја негује потребу за истраживањем у оквиру стечених музичких знања кроз оригинално музичко изражавање у свакодневном животу кроз песму, игру, покрет и вршњачку комуникацију. Ученик ужива у музици, формира музички укус и њиме утиче на околину. Разуме како музика позитивно утиче на човеково здравље. Користи текст композиције на матерњем језику и језицима других народа, и кроз извођење музичког дела изражава емоције, имајући у виду одговоран однос према здрављу, природи и социјалном окружењу, негујући дух толеранције. Ученик у свакодневном животу примењује стечена музичка искуства и знања, прати и учествује у музичком животу заједнице у улози публике или извођача, истражује могућности ИКТ-а за слушање, стварање и извођење музике. Учешћем у припреми и реализацији музичких догађаја на матерњем и језицима других народа, индивидуално или у ансамблу, ученик развија индивидуалност, одговорност, показује самопоуздање и изражава критичко мишљење о себи и другима. Повезује основне елементе музичке писмености (нотне вредности, метрику, ритам) са математичким операцијама. Учешћем у музичким активностима ученик поштује одређена правила понашања, развија осећање припадности колективу, самопоуздање, одговорност за своје поступке, суочава се са несигурношћу и сложеностима стицања музичких вештина (певање, свирање).

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученик повезује основна знања из музичке писмености интегришући је са математиком (пропорција, размер, разломак) кроз певање, свирање, слушање музике и музичко стваралаштво. Изучава појаву и развој музичких инструмената (ударачке, жичане, дувачке и инструменте са диркама) кроз кључне карактеристике музичких стилова.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученик партиципира у музичком догађају у улози публике, уме да опише и објасни сопствени доживљај уважавајући другачије мишљење. Слушајући традиционалну музику, разуме значај очувања културне баштине. У улози извођача изражава се једноставним, кратким музичким нумерама и покретом, те примењује изражајна музичка средства која су детерминисана карактером музичког дела и тиме развија сопствене стваралачке способности и креативност. Вокално се правилно изражава контролишући ниво буке и поштујући културу певања. Разуме текст песме и обогаћује речник матерњег и језика других народа препознајући ритмичку и метричку везу између музике и речи.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

У свакодневном животу ученик примењује стечена музичка искуства и знања. Прати и учествује у музичком животу заједнице у улози публике. Учешћем у припреми музичког живота заједнице превенира вршњачко насиље и насилничко понашање, социјализује се, развија критичко мишљење и оспособљава се за повезивање наученог. Кроз песму, игру, покрет, развија сопствену координацију и моторику и остварује вршњачку комуникацију; схвата важност очувања културног наслеђа свога и других народа, развија осећање за тимски рад, индивидуалност, одговорност, показује самопоуздање.

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ЧОВЕК И МУЗИКА	МК.1.1.1.препозна основне елементе музичке писмености МК.1.1.2.опише основне карактеристике: музичких инструмената, историјско-стилских периода, музичких жанрова, народног стваралаштва	МК.2.1.1.музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (нпр. брз темпо са живахним карактером)	МК.2.1.2.структуре и драматургије одређеног музичког жанра (нпр. оперски финале са догађајима у драми) МК.2.1.3.облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота
МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	МК.1.1.1.препозна основне елементе музичке писмености МК.1.1.2.опише основне карактеристике: музичких инструмената, историјско-стилских периода, музичких жанрова, народног стваралаштва	МК.2.1.1.музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (нпр. брз темпо са живахним карактером) МК.2.1.2.структуре и драматургије одређеног музичког жанра (нпр. оперски финале са догађајима у драми)	МК.2.1.3.облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота МК.3.1.1.зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела МК.3.1.2.разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора МК.3.1.3.критички и аргументовано образлаже свој суд МК.3.1.4.уме креативно да комбинује изражајне

СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ			музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом)
ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	МК.1.2.1.музичке изражајне елементе МК.1.2.2.извођачки састав МК.1.2.3.музичке жанрове МК.1.2.4.српски музички фолклор	МК.2.2.1.описује и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (нпр. узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре) МК.2.2.2.препозна структуру одређеног музичког жанра	МК.3.2.1.структуралном и драматуршком димензијом звучног примера МК.3.2.2.жанровским и историјско-стилским контекстом звучног примера МК.3.2.3.контекстом настанка и применом различитих облика музичког фолклора
МУЗИЧКО СТВАРАЛАШ ТВО	МК.1.3.1.пева једноставне дечје, народне или популарне композиције	МК.1.3.2.изводи једноставне дечје, народне или популарне композиције на бар једном инструменту	МК.3.3.1.изводи разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима
	МК.1.4.1.направи музичке инструменте користећи предмете из окружења	МК.1.4.2.осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела МК.1.4.3.изводи пратеће ритмичке и мелодијско-ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима	МК.3.4.1.осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте МК.3.4.2.импровизује и/или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова МК.3.4.3.осмисли музику за школску представу, приредбу, перформанс

Наставни предмет: Физичко и здравствено васпитање

Разред: 5

Годишњи фонд часова:72+54

Циљ: Циљ учења предмета Физичко и здравствено васпитање је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада,наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
72+54	Вежбе за развој снаге Вежбе за развој покретљивости Вежбе за развој аеробне издржљивости Вежбе за развој брзине Вежбе за развој координације Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да Примени једноставне Комплексе простих и поштеприпремних вежби. Изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и искористи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама Упоређи резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак	-дијалогска -демонстрације • монолошка • практич ног вежбањ а -стројеве вежбе -вежбе обликовања -различити облици кретања -реквизити Облици рада: Фронтални, Индивидуални, У пару, Групни, Спортско- рекреативна активност,	Посматрају и прате ТВ часове слушају питају и демонстрирају вежбу учествују у организацији такмичења и практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу користи ИКТ.	Планира организује демонстрира припрема, ПП презентације, квизове, анкете, прати мотивише, евидентира, сублимира резултате, умножава и доставља остварене резултате тестова за развој моторичких способности	• извођење вежби обликовања • извођење природних облика кретања (трчање, скакање, ходање, прескакање, пењање...) • активно учествовање увежбању и игрању анализирање игре,својихи	-Компетенција за целоживотно учење -Естетска компетенција - Брига за здравље -Вештина комуникације -Решавање проблема -Вештина сарадње - Вештина живота у демократском друштву

			Корективно-педагошки рад			поступака својих другова у игри	
Корелација са другим предметима: математика, информатика, ликовно, музичко							
Међупредметно повезивање: Развијање здравих животних навика, фер плеј, тимски рад							

МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ Атлетика 12(4+8) Обавезни садржаји Техника истрајног трчања Истрајно трчање – припрема за крос Техника спринтерског трчања Техника високог и ниског старта Скок увис (прекорачна техника) Бацање лоптице (до 200 г) Препоручени садржаји Техника штафетног трчања Скок удаљ Бацања кугле 2 kg Бацање „вортекс-а“ (Тробојг)	Стицање и усавршавање моторичких умења и навика из атлетике и спортске гимнастике, учествовање на разним манифестацијама и догађајима и такмичењима.	Компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња, рад са подацима и информацијама, дигиталне компетенције, одговоран однос према околини, естетичка компетенција.	Редовна настава, обавезне физичке активности Кроз активности у Дечијој и Спортској недељи Кросевима (јесењи и пролећни) Такмичењем (унутар одељења и међуодељењским). Поделом ученика према полу, према нивоу усвојености вежби из претходног разред и њиховим способностима. Коришћењем станица, полигона, чувањем, помагањем, коришћењем	Посматрају и прате ТВ часове слушају питају демонстрирају вежбају учествују у организацији такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу, користи ИКТ.	Планира организује демонстрира припрема, ПП презентације, квизове, анкете, прати мотивише, поставља у виртуелној учионици сублимира, систематизује вреднује	Комбинује и користи досегнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу Доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама; Одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела; Користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри; Процени сопствене могућности за вежбање у гимнастици.

Спортска гимнастика 23(4+19) Основни садржаји Вежбе на тлу. Прескоци и скокови. Вежбе у упору. Вежбе у вису. Грета. Гимнастички полигон. Препоручени садржаји Вежбе на тлу (напредне варијанте) Висока греда Трамболина Прескок Вежбе у упору (сложенији састав)			паметне табле, примена ИКТ-а.			
ОСНОВЕ ТИМСКИХ СПОРТСКИХ ИГАРА Основни садржаји Рукомет 20 (5+15)	Стицање и усавршавање моторичких умења и навика	Компетенција за учење, естетичка компетенција,	Применом одговарајућих метода, облика и форми рада Вежбањем у сали,	Посматрају и прате ТВ часове слушају питају	Планира организује демонстрира припрема, ПП	Користи елементе технике у игри: Примењује основна правила рукомета у игри

Основни елементи технике и правила; -вођење лопте, -хватања и додавања лопте, -шутирања на гол, -финтирање, -принципи индивидуалне одбране -основна правила рукомета/минирукомета	из одбојке,футсала, рукомета, кошарке,	комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња.	школском дворишту и на отвореном игралишту за мали фудбал и рукомет,одбојку, вежбање у сали уз музичку пратњу. Коришћењем станица, чувањем , помагањем. Примена ИКТ-а.	демонстрирају вежбају учествују у организацији такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу, користи	презентације, квизове, анкете,прати мотивише поставља у виртуелној учioniци сублимира, систематизује вреднује.	Учествоује на унутародељенским такмичењима.

Спортски полигон Препоручени садржаји Напредни елементи технике, тактике и правила игре: -хватања котрљајућих лопти, -дриблинг, -шутирања на гол, -финтирање, -основни принципи колективне одбране. ОФА 46(4+42) Одбојка: Елементи технике тактике. Игра уз примену правила. Футсал: Игра уз примену правила Елементи технике и тактике. Рукомет: Елементи технике и тактике Игра уз примену правила Кошарка: Елементи технике и тактике Игра уз примену правила Активност по избору. ПОЛИГОНИ 10(5+5) Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима Елементарне игре				ИКТ.		
ПЛЕС И РИТМИКА 8(2+6) Основни садржаји Покрети уз ритам и уз музичку пратњу	Изучавање друштвених игара и једног кола из географског	Компетенција за учење, естетичка компетенција,	Применом одговарајућих метода, облика и форми рада Вежбањем у сали,	Посматрају и прате ТВ часове слушају питају	Планира организује демонстрира припрема, ПП	Изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; Игра народно коло;

Ритмичка вежба без реквизита	подручја где	комуникација,	учионици, школском	демонстрирају	презентације,	Изведе кретања у
Скокови кроз вијачу	ученици живе	одговоран однос	дворишту;	вежбају	квизове,	различитом ритму;
Народно коло „Моравац“		према здрављу	Примена ИКТ-а, онлајн	учествују у	анкете, прати	Изведе основне кораке

Ритмичка вежба без реквизита	подручја где	комуникација,	учионици, школском	демонстрирају	презентације,	Изведе кретања у
Скокови кроз вијачу	ученици живе	одговоран однос	дворишту;	вежбају	квизове,	различитом ритму;
Народно коло из краја у којем се школа налази		решавање проблема,	настава.	организацији	мотивише,	плесаиз
Основни кораци друштвених плесова		сарадња, рад са подацима и информацијама,		такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу, користи ИКТ.	поставља у виртуелној учионици сублимира, систематизује вреднује	народне традиције других култура.
Препоручени садржаји		дигиталне компетенције				
Вежбе са обручем						
Вежбе са лоптом						
Сложенији скокови кроз вијачу						
Физичко вежбање и спорт	Оспособљавање	Компетенција за	Формирање правилног	Посматрају и	Планира	Објасни својим речима сврху и
Основни садржај	ученика да стечена	учење,	односа према физичком	прате ТВ часове,	организује	значај вежбања
Циљ и сврха вежбања у физичком и здравственом васпитању	умења, знања и навике користе у свакодневним	естетичка компетенција, комуникација,	вежбању, здрављу и раду; развијање и неговање	онлајн наставу, слушају питају	демонстрира припрема, ПП презентације,	Користи основну терминологију вежбања Поштује правила понашања у и
Основна правила	условима живота и рада(кроз игру, такмичења)	одговоран однос према здрављу	фер-плеја;	демонстрирају вежбају учествују у организацији такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу, користи ИКТ.	квизове, анкете, прати мотивише поставља у виртуелној учионици сублимира, систематизује вреднује.	на просторима за вежбање у школи и ван ње, као и на спортским манифестацијама
Рукомета/минирукомета и Малог фудбала	Формирање вољних квалитета личности	решавање проблема, сарадња.	негативних облика понашања у спорту и навијању; вредновање естетских вредности у физичком вежбању, рекреацији и спорту; развијање креативности у вежбању; очување животне средине, као и развијање и неговање здравствене културе ученика.		Користи разне плтформе за онлајн наставу.	Примени мере безбедности током вежбања Одговорно се односи према објектима, правима и реквизитима у просторима за вежбање
Понашање према осталим субјекатима у игри (према судији, играчима супротне исопствене екипе)						Примени и поштује правила тимске и спортске игре у складу са етичким нормама
Чување и одржавање материјалних добара која секористе у физичком и здравственом васпитању						Навија и бодри учеснике на такмичењима и решава конфликте на социјално прихватљив начин
Уредно постављање и склањањесправа и реквизита неопходних за вежбање						Користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности
Упознавање ученика са најчешћим облицима насиља у физичком васпитању и спорту			Примена ИКТ-а, онлајн настава.			Прихвати сопствену победу и
„Ферплеј” (навијање, победа, пораз решавање конфликтних ситуација)						
Писани и електронски						

Ритмичка вежба без реквизита	подручја где	комуникација,	учионици, школском	демонстрирају	презентације,	Изведе кретања у
Скокови кроз вијачу извори информација из области физичког васпитања и спорта Значај развоја физичких способности за сналажење у ванредним ситуацијама	ученици живе	одговоран однос	дворишту;	вежбају	квизове,	различитом ритму; пораз у складу са „ферплејом“ Примењује научено у физичком и здравственом васпитању у ванредним ситуацијама Препозна лепоту покрета и

(земљотрес, поплава, пожар...) Физичко вежбање и естетика (правилно обликовање тела) Планирање дневних активности.						кретања у физичком вежбању и спорту Направи план дневних Активности.
Здравствено васпитање 7(4+3) Основни садржаји Физичка активност, вежбање из здравље Основни принципи вежбања и врсте физичке активности Одржавање личне опреме Завежбавање и поштовање здравствено-хигијенских мера преи после вежбања Лична и колективна хигијена преи после вежбања Утицај правилне исхране на здравље и развој људи Исхрана пре и после вежбања Прва помоћ: - значај прве помоћи, - врсте повреда. Вежбање и играње на чистом ваздуху – чување околине приликом вежбања	Подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела, развој аеробних способности Оспособљавање ученика да препознају здраве животне намирнице, њихову поделу и улогу у исхрани Стицање и практична примена знања из прве помоћи.	Компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња.	Примена ходања, трчања у школском дворишту, стадиону, парку у различитим вр. условима Мерењем пулса и притиска; Коришћењем препорука о здравом начину исхране; Подела основних намирница према енерг. вредности, улога воде, воћа; Предавање утицај дувана алкохола и енергетских пића Обуком о примени прве помоћи кроз теретске и практичне часове уз помоћ активиста Црвеног крста.	Посматрају и прате ТВ часове, виртуелну учионицу, квизове, анкете, ПП презентације, слушају питају демонстрирају вежбају учествују у организацији такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу, користи ИКТ.	Планира организује демонстрира припрема, ПП презентације, квизове, анкете, прати мотивише поставља у виртуелној учионици сублимира, систематизује вреднује.	Наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље Разликује здраве и нездраве начине исхране Направи недељни јеловник Уравнотежене исхране уз помоћ наставника. Примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања Препозна врсту повреде Правилно реагује у случају повреде Чува животну средину током вежбања.

Кључни појмови садржаја програма: Васпитање, физичко вежбање, игра, здравље, хигијена, култура

Хоризонтална и вертикална повезаност V разред			
Предмет	Разред	Корелативни садржај	
Повезаност међу предметима у оквиру разреда	Хоризонтална повезаност	Повезаност међу предметима у оквиру разреда	Вертикална повезаност
Физичко и здравствено васпитање	Математика	Спорт и спортске дисциплине Облици спортских игралишта и њихових појединих делова, реквизити, формације за вежбање	Кругобим и површина, рачунске операције сабирања, множења евидентирања математичких података
Биологија		Моторичке вештине, спортске	Грађа човечијег тела-Мишићи и нерви
			МБИ

	дисциплине, плес Елементи атлетике, гимнастике, одбојке, фудбал, рукомет, кошарка Правилна исхрана Пружање прве помоћи	систем, систем органа за дисање Редовна исхрана - јеловник Повреде и прва помоћ	
Информатика и рачунарство	Здравствено васпитање ММС Здрава исхрана и спортски начин живота Примена ИКТ-а у праћењу наставе на даљину.	Заштита здравља ММС Гугл учионица, видео материјали са јутјуб канала, геџети, обрада слика, Гугл мит, имејл	Мерења – статистика обрада података, ПП презентација
Музичка култура	Моторичке вештине, спортске дисциплине, плес Вежбе обликовања, елементи атлетике, гимнастике, одбојке, фудбал, рукомет,	Темпо кретања, изражајност, складност, координација покрета	Креативност покрета, развој слуха

	кошарка, народне игре, валцер, ритмика		
Ликовна култура		Моторичке вештине, спортске дисциплине, плес Вежбе обликовања, елементи атлетике, гимнастике, одбојке, фудбал, рукомет, кошарка, народне игре, валцер, ритмика	Просторно обликовање, правилан и неправилан ритам

ОБАВЕЗНА ФИЗИЧКА АКТИВНОСТ - ДОПУНА				
Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине		Обучавање	Увежбавање	Свега
1. Мали фудбал-турнир			12	12
2. Плес и ритмика-такмичење у плесу			6	6
УКУПНО			18	18
ОБЛАСТ/ТЕМА		ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ	
ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ		– примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежби – изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама – упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак	Обавезни садржаји Вежбе за развој снаге Вежбе за развој покретљивости Вежбе за развој аеробне издржљивости Вежбе за развој брзине Вежбе за развој координације Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности	
МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ, СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ		Атлетика	Обавезни садржаји Техника истрајног трчања Истрајно трчање – припрема за крос	

		свакодневном животу – доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама	Техника спринтерског трчања Техника високог и ниског старта Скок увис (прекорачна техника) Бацање лоптице (до 200 g) Препоручени садржаји Техника штафетног трчања Скок удаљ Бацања кугле 2 kg Бацање „вортекс-а” Тробој
	Спортска гимнастика	– одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела – користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри – процени сопствене могућности за вежбање у гимнастици	Обавезни садржаји Вежбе на тлу Прескоци и скокови Вежбе у упору Вежбе у вису Ниска греда Гимнастички полигон Препоручени садржаји Вежбе на тлу (напредне варијанте) Висока греда Трамболина Прескок Коњ са хватаљкама Вежбе у упору (сложенији састав) Вежбе у вису (сложенији састав)
	Основе тимских и спортских игара	– користи елементе технике у игри – примењује основна правила рукомета у игри – учествује на	Обавезни садржаји Рукомет/минирукомет: Основни елементи технике и правила; – вођење лопте,

		унутародељенским такмичењима	– хватања и додавања лопте, – шутирања на гол, – финтирање, – принципи индивидуалне одбране – основна правила рукомета/минирукомета Спортски полигон Препоручени садржаји Напредни елементи технике, тактике и правила игре: – хватања котрљајућих лопти, – дриблинг, – шутирања на гол, – финтирање, – основни принципи колективне одбране.
	Плес и ритмика	– изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу – игра народно коло – изведе кретања у различитом ритму – изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура	Обавезни садржаји Покрети уз ритам и уз музичку пратњу Ритмичка вежба без реквизита Скокови кроз вијачу Народно коло „Моравац” Народно коло из краја у којем се школа налази Основни кораци друштвених плесова Препоручени садржаји Вежбе са обручем Вежбе са лоптом Сложенији скокови кроз вијачу
	Пливање	– контролише и одржава тело у води	Обавезни садржаји Предвежбе у обучавању пливања

		– преплива 25 m слободном техником – скочи у воду на ноге – поштује правила понашања у и око водене средине	Игре у води Самопомоћ у води Препоручени садржаји Плива једном техником Роњење у дужину
ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА (Реализује се кроз све наставне области и теме уз практичан рад)	Физичко вежбање и спорт	– објасни својим речима сврху и значај вежбања – користи основну терминологију вежбања – поштује правила понашања у и на просторима за вежбање у школи и ван ње, као и на спортским манифестацијама – примени мере безбедности током вежбања – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање – примени и поштује правила тимске и спортске игре у складу са етичким нормама – навија и бодри учеснике на такмичењима и решава конфликте на социјално прихватљив начин – користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности – прихвати сопствену победу и пораз у складу са „ферплејом” – примењује научено у физичком и здравственом васпитању у ванредним	Циљ и сврха вежбања у физичком и здравственом васпитању Основна правила Рукомета/минирукомета и Малог фудбала Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе) Чување и одржавање материјалних добара која се користе у физичком и здравственом васпитању Уредно постављање и склањање справа и реквизита неопходних за вежбање Упознавање ученика са најчешћим облицима насиља у физичком васпитању и спорту „Ферплеј” (навијање, победа, пораз решавање конфликтних ситуација) Писани и електронски извори информација из области физичког васпитања и спорта Значај развоја физичких способности за сналажење у ванредним ситуацијама (земљотрес, поплава, пожар...) Физичко вежбање и естетика (правилно обликовање тела) Планирање дневних активности

		ситуацијама – препозна лепоту покрета и кретања у физичком вежбању и спорту – направи план дневних активности	
	Здравствено васпитање	– наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље – разликује здраве и нездраве начине исхране – направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника. – примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања – препозна врсту повреде – правилно реагује у случају повреде – чува животну средину током вежбања	Физичка активност, вежбање и здравље Основни принципи вежбања и врсте физичке активности Одржавање личне опреме за вежбање и поштовање здравствено-хигијенских мера пре и после вежбања Лична и колективна хигијена пре и после вежбања Утицај правилне исхране на здравље и развој људи Исхрана пре и после вежбања Прва помоћ: – значај прве помоћи, – врсте повреда. Вежбање и играње на чистом ваздуху – чување околине приликом вежбања

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА: Биологија, Географија, Музичка култура, Ликовна култура, Информатика, Математика, Српски језик

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Општа предметна компетенција (ОПК)

Предмет Физичко и здравствено васпитање омогућава ученицима да учествују у разноврсном, безбедном и развојно-прикладном физичком вежбању и физичким активностима, које доприносе њиховом физичком и менталном здрављу, школском постигнућу, стицању социјалних вештина и здравих животних навика. Учењем предмета физичко и здравствено васпитање ученици унапређују физичке способности, стичу разноврсне моторичке вештине и оспособљавају се да их користе у различитим условима и животним ситуацијама. Уче основне кретне концепте и стратегије и принципе вежбања. Оснажују се да постављају личне циљеве у домену физичке форме, физичке активности, исхране и других здравих животних навика, које су неопходне за безбедно и компетентно бављење физичким активностима и за формирање основа здравог животног стила. Учествовањем у разноврсним индивидуалним и групним кретним активностима, ученици изграђују самопоуздање, формирају ставове и систем вредности, развијају сарадничке вештине, емпатију и толеранцију, преузимају иницијативу и одговорност, конструктивно комуницирају и схватају значај фер-плеја. Упознају термине везане за физичку активност и здравље. Охрабрују се да изражавају креативност покретом, да разумеју и вреднују своје културно наслеђе у области спорта, рекреације и плеса и да буду отворени за различите културе и традиције. Решавају проблемске ситуације у контексту физичке активности. Упознају се са научним и технолошким аспектима физичке активности и здравља и критички преиспитују утицај личних и срединских фактора на физичку активност, безбедност, здравље појединаца, група и друштва. Одговорно користе различите изворе информација и дигиталне технологије ради унапређивања личног и јавног здравља, као и заштите животне средине.

Основни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици успешно тумаче основне препоруке за физичку активност деце и адолесцената и могу да илуструју различите типове физичке активности адекватним примерима. Разумеју тренутне промене у организму настале као последица различитих физичких активности и адекватно реагују на знаке прекомерног физичког оптерећења. Познају правила безбедног извођења једноставних физичких вежбања, од загревања до смиривања функција организма. Демонстрирају добру контролу покрета приликом извођења основних и специфичних моторичких вештина. Придржавају се правила игре/активности и кроз ефективну комуникацију и сарадњу доприносе безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера. Баве се и физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини. Избором адекватне стратегије решавају различите кретне проблеме. Конструктивно комуницирају са вршњацима и исказују осећања одговарајућим вербалним и невербалним средствима (плес, покрет). Унапређују сопствене моторичке способности редовним учествовањем у различитим вежбањима.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици достижу и одржавају оптималан ниво физичке форме повезане са здрављем. Испуњавају минималне здравствене препоруке за физичку активност и вреднују њен значај за здравље. Вешто изводе и комбинују основне моторичке вештине у различитим ситуацијама. Користе типичне вежбе за развој моторичких способности. Примењују основне хигијенске и безбедносне мере током физичке активности и воде рачуна о заштити животне средине. Познају карактеристике правилног обрасца исхране. Адекватно користе основне термине из области физичког вежбања, спорта и физичке активности.

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

	ФЗВ.ОО.О.1.1. Дају типичне примере за различите типове физичке активности. – ФЗВ.ОО.О.1.2. Тумаче основне препоруке за физичку активност деце и адолесцената. – ФЗВ.ОО.О.1.3. Препознају и описују промене које настају у организму током физичке активности. – ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. – ФЗВ.ОО.О.1.5. Препознају знаке прекомерног физичког оптерећења и адекватно реагују. – ФЗВ.ОО.О.1.6. Примењују правила безбедног ношења, постављања, коришћења и одлагања опреме и реквизита за вежбање. – ФЗВ.ОО.О.1.7. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења основних моторичких вештина. – ФЗВ.ОО.О.1.8. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења једноставнијих специјализованих моторичких вештина. – ФЗВ.ОО.О.1.9. Придржавају се правила игре/активности и прихватају исход игре/активности. – ФЗВ.ОО.О.1.10. Ефективно комуницирају и сарађују током физичке активности. – ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.	– ФЗВ.ОО.О.2.1. Активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера. – ФЗВ.ОО.О.2.2. Баве се физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини. – ФЗВ.ОО.О.2.3. Редовно учествују у различитим вежбањима ради унапређивања моторичких способности. – ФЗВ.ОО.О.2.4. Бирају одговарајуће стратегије при решавању различитих кретних проблема. – ФЗВ.ОО.О.2.5. Користе одговарајућа вербална и невербална средства (плес, покрет) да искажу осећања и комуницирају са вршњацима.	ФЗВ.ОО.О.3.1. Редовно се баве физичком активношћу у складу са препорукама јавног здравља, примењујући основне хигијенске и безбедносне мере. – ФЗВ.ОО.О.3.2. Адекватно користе основне термине из области физичког вежбања, спорта и физичке активности у различитим ситуацијама. – ФЗВ.ОО.О.3.3. Пореди карактеристике правилне и неправилне исхране. – ФЗВ.ОО.О.3.4. Анализирају и вреднују своју свакодневну физичку активност. – ФЗВ.ОО.О.3.5. Примењују адекватне вежбе за унапређивање моторичких способности. – ФЗВ.ОО.О.3.6. Одржавају личну и колективну хигијену током вежбања. – ФЗВ.ОО.О.3.7. Користе и комбинују разноврсне основне моторичке вештине у различитим ситуацијама (игра, спорт, рекреација, свакодневне животне ситуације). – ФЗВ.ОО.О.3.8. Поштују друге учеснике у физичкој активности и сарађују са њима без обзира на разлике (пол, способности и др.). – ФЗВ.ОО.О.3.9. Вреднују допринос физичке активности здрављу и благостању.

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици успешно анализирају користи од редовне физичке активности и значај моторичких способности за добро здравље и учествовање у спорту. Препознају развојне промене и њихов утицај на бављење физичком активношћу. Могу да објасне како промене фреквенције, интензитета, трајања и типа физичке активности утичу на њене ефекте. Анализирају утицај срединских фактора на физичку активност и здравље људи и адекватно користе неопходну опрему за боравак у природи. Успешно демонстрирају технике помагања, чувања себе и других приликом вежбања. Познају стручну терминологију у области физичке активности, вежбања и спорта. Користећи основне математичке концепте и научне принципе, ученици изводе

једноставна антропометријска и моторичка мерења и анализирају значај моторичких способности за здравље и учествовање у спорту. Успешно објашњавају кључне карактеристике правилног извођења моторичких вештина које демонстрирају у различитим условима у складу са постављеним задацима. Имају добру контролу и координацију покрета приликом извођења и сложенијих специфичних моторичких вештина. Објашњавају основне принципе правилне исхране и препознају штетне утицаје употребе психоактивних супстанци, допинга и енергетских пића на здравље. Идентификују занимања повезана са здрављем, физичким васпитањем и спортом и елементе националног наслеђа у физичкој активности, спорту и плесу.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Приликом учења моторичких вештина могу да идентификују добре и слабе стране извођења, као и да користе повратне информације ради побољшања контроле и координације тела. Аргументовано дискутују о утицају физичке активности на здравље и благостање. Користе концепте мерења да одреде удаљеност, брзину, висину, фреквенцију, број понављања, трајање активности, паузе и сл. приликом вежбања. Анализирају утицај коришћења дигиталних технологија на здравље и благостање деце и адолесцената.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици превазилазе минималне здравствене препоруке за физичку активност. Идентификују сопствене потребе и интересовања у домену физичке форме и физичке активности и уз одговарајућу помоћ праве план побољшања. Вешто изводе специфичне моторичке вештине у разноврсним спортским и рекреативним активностима. Примењују поступке прве помоћи приликом спортских повреда. Примењују основне принципе правилне исхране. Показују толеранцију и фер-плеј у контексту физичке активности. Адекватно користе шири вокабулар из области физичког вежбања, спорта и физичке активности у различитим ситуацијама. Укључују се у промоцију физичке активности и здравља у школи. Вреднују национално наслеђе у физичкој активности, спорту и плесу.

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
.	ФЗВ.ОО.С.1.1. Анализирају користи од редовне физичке активности. – ФЗВ.ОО.С.1.2. Анализирају значај моторичких способности за добро здравље и учествовање у спорту. – ФЗВ.ОО.С.1.3. Демонстрирају технике помагања, чувања себе и других приликом вежбања. – ФЗВ.ОО.С.1.4. Објашњавају како промене фреквенције, интензитета, трајања и типа физичке активности утичу на њене ефекте. – ФЗВ.ОО.С.1.5. Анализирају утицај срединских фактора (температура, влажност ваздуха, загађеност ваздуха/воде, УВ зрачење, ветар и др.) на физичку активност и здравље људи. – ФЗВ.ОО.С.1.6. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења сложенијих специјализованих моторичких вештина. – ФЗВ.ОО.С.1.7. Демонстрирају моторичке вештине у различитим условима у складу са	– ФЗВ.ОО.С.2.2. Дају вршњацима повратне информације о извођењу моторичких вештина ради побољшања извођења. – ФЗВ.ОО.С.2.3. Користе повратне информације ради побољшања контроле и координације тела приликом извођења моторичких вештина. – ФЗВ.ОО.С.2.4. Аргументовано дискутују о утицају физичке активности на здравље и благостање. – ФЗВ.ОО.С.2.5. Користе концепте мерења да одреде удаљеност, брзину, висину, фреквенцију, број понављања, трајање активности, паузе и сл. приликом вежбања. – ФЗВ.ОО.С.2.6. Анализирају утицај коришћења дигиталних технологија на здравље и благостање деце и адолесцената.	ФЗВ.ОО.С.3.1. Редовно се баве физичком активношћу на нивоу који превазилази основне препоруке јавног здравља. – ФЗВ.ОО.С.3.2. Правилно реагују у случају повреде приликом физичке активности. – ФЗВ.ОО.С.3.3. Користе и комбинују специјализоване моторичке вештине у разноврсним ситуацијама (игра, рекреација, такмичење, свакодневне животне активности). – ФЗВ.ОО.С.3.4. Критички се односе према употреби психоактивних супстанци, допинга и енергетских пића. – ФЗВ.ОО.С.3.5. Примењују основне принципе правилне исхране у свакодневном животу. – ФЗВ.ОО.С.3.6. Примењују принципе толеранције и фер-плеја у физичкој активности и спорту. – ФЗВ.ОО.С.3.7. Препознају ризик седентарних активности и коригују свој образац дневних

	постављеним задацима. – ФЗВ.ОО.С.1.8. Објашњавају кључне карактеристике правилног извођења моторичких вештина. – ФЗВ.ОО.С.1.9. Изводе једноставна антропометријска и моторичка мерења, користећи основне математичке концепте. - ФЗВ.ОО.С.1.10. Препознају развојне промене и њихов утицај на бављење физичком активношћу. – ФЗВ.ОО.С.1.11. Познају стручну терминологију везану за физичку активност, вежбање и спорт. – ФЗВ.ОО.С.1.12. Објашњавају основне принципе правилне исхране. – ФЗВ.ОО.С.1.13. Користе одећу, опрему и једноставна средства и алате на безбедан начин приликом боравка у природи. – ФЗВ.ОО.С.1.14. Препознају штетне утицаје употребе психоактивних супстанци, допинга и енергетских пића. – ФЗВ.ОО.С.1.15. Идентификују занимања повезана са здрављем, физичким васпитањем и спортом. – ФЗВ.ОО.С.1.16. Идентификују елементе националног наслеђа у физичкој активности, спорту и плесу. – ФЗВ.ОО.С.2.1. Идентификују добре и слабе стране сопственог извођења моторичке вештине ради побољшања извођења.		активности у складу са тим. – ФЗВ.ОО.С.3.8. Учествоју у догађајима који промовишу физичку активност и здравље у школи, при чему се одговорно односе према животној средини. – ФЗВ.ОО.С.3.9. Вреднују национално наслеђе у физичкој активности, спорту и плесу, као и н

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици објашњавају повезаност физичке активности, начина исхране и здравља и критички анализирају сопствени образац исхране. Познају основну терминологију физичке активности на страном језику. Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Безбедно и ефективно користе дигитална, научна и технолошка знања, као и принципе раличитих наука за прикупљање и анализу информација о физичкој активности, исхрани и здрављу, из различитих извора на матерњем и другим језицима. Истражују како учествовање у активностима у природи доприноси личном здрављу и здрављу заједнице. Учествоју у организацији школских такмичења и манифестација који промовишу физичку активност и здравље. Вреднују поузданост информација из различитих извора, које се односе на физичку активност, исхрану и здравље. Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Редовно се баве физичком активношћу ради оптимизације здравља. Бирају активности у складу са сопственим потребама и интересовањима и

подстичу друге на физичку активност. Полазећи од разноврсних специфичних моторичких вештина, креирају решења у одабраним спортским и рекреативним активностима. Самостално праве лични план побољшања физичке активности и моторичких способности. Користе одговарајуће термине из матерњег и других језика ради претраге дигиталних и других извора информација из области физичке активности и здравља. Укључују се у догађаје и активности промоције физичке активности и здравља у локалној заједници. Доносе одлуке у вези са физичком активношћу, исхраном и здрављем, засноване на релевантним информацијама. Негују толеранцију и фер-плеј и промовишу заштиту животне средине у свом окружењу.

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
.	– ФЗВ.ОО.Н.1.1. Познају основну терминологију физичке активности на страном језику. – ФЗВ.ОО.Н.1.2. Критички анализирају сопствени образац исхране. – ФЗВ.ОО.Н.1.3. Објашњавају повезаност физичке активности, начина исхране и здравља.	– ФЗВ.ОО.Н.2.1. Вреднују поузданост информација из различитих извора, које се односе на физичку активност, исхрану и здравље. – ФЗВ.ОО.Н.2.2. Истражују како учествовање у активностима у природи доприноси личном здрављу и здрављу заједнице. – ФЗВ.ОО.Н.2.3. Адекватно користе различите изворе информација о физичкој активности, исхрани и здрављу на страном језику. – ФЗВ.ОО.Н.2.4. Учествоју у организацији школских такмичења и манифестација који промовишу физичку активност и здравље. – ФЗВ.ОО.Н.2.5. Адекватно користе дигитална и технолошка знања, као и принципе различитих наука за прикупљање и анализу информација о физичкој активности, исхрани и здрављу.	– ФЗВ.ОО.Н.3.1. Са самопоуздањем се редовно баве физичком активношћу у складу са сопственим потребама и интересовањима. – ФЗВ.ОО.Н.3.2. Решавају проблемске ситуације, креирајући различита решења у одабраним спортским и рекреативним активностима. – ФЗВ.ОО.Н.3.3. Учествоју у догађајима који промовишу физичку активност, здравље и заштиту животне средине у локалној заједници. – ФЗВ.ОО.Н.3.4. Уз одговарајућу помоћ креирају и спроводе план за побољшање или очување сопственог нивоа физичке активности и моторичких способности и прате његове ефекте. – ФЗВ.ОО.Н.3.5. Праве одговорне изборе у вези са физичком активношћу, исхраном и здрављем. – ФЗВ.ОО.Н.3.6. Подстичу друге да се баве физичком активношћу ради очувања здравља. – ФЗВ.ОО.Н.3.7. Идентификују понуду спортских и рекреативних активности и ресурса у локалној средини.

Концепција *физичког и здравственог васпитања* заснива се на јединству часовних, ванчасовних и ваншколских организационих облика рада, као основне претпоставке за остваривање циља кроз достизање исхода и стандарда овог васпитно-образовног подручја.

Главна промена у савременој концепцији и пракси образовања и васпитања, па тако и у програму предмета *физичко и здравствено васпитање*, је померање тежишта са наставних садржаја на јасно дефинисане исходе, односно са наставних садржаја на процес учења и његове резултате.

Исходи су искази о томе шта ученици умеју да ураде на основу знања која су стекли у предмету *физичко и здравствено васпитање*, и учешћем у *обавезним физичким активностима*. Исходи представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности ученика у три предметне области:

- физичке способности,
- моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине и
- физичка и здравствена култура.

Они омогућавају да се циљ овог предмета достигне у складу са предметним и међупредметним компетенцијама и стандардима постигнућа. Исходи не прописују структуру, садржаје и организацију наставе, као ни критеријуме и начин вредновања ученичких постигнућа.

Циљ и исходи предмета се остварују кроз наставу *физичког и здравственог васпитања* (у трајању од 2 школска часа недељно) и *обавезне физичке активности* сваког ученика (у трајању од 1,5 школски час недељно). Програм петог разреда базиран је на континуитету усвојених знања, вештина, ставова и вредности из првог циклуса основног образовања и васпитања.

Настава *физичког и здравственог васпитања* усмерена је према индивидуалним разликама ученика, које се узимају као критеријум у диференцираном приступу, па самим тим неопходно је упутити ученика или групу ученика, на олакшане или проширене садржаје у часовној, ванчасовној и ваншколској организацији рада.

Где је неопходно, програмске садржаје потребно је реализовати према полу.

Обавезни организациони облици рада:

А. часови физичког и здравственог васпитања;

А₁. обавезне физичке активности ученика;

Остали облици рада (ванчасовне и ваншколске активности):

Б. слободне активности – секције,

В. недеља школског спорта,

Г. активности у природи (кросеви, зимовање, летовање – камповање...),

Д. школска и ваншколска такмичења

Ђ. корективно-педагошки рад.

ОБАВЕЗНИ ОРГАНИЗАЦИОНИ ОБЛИЦИ РАДА:: А. Часови физичког и здравственог васпитања

Наставне области: : **Физичке способности, Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине, Физичка и здравствена култура**

Програмски садржаји обавезних физичких активности Обавезни програмски садржаји ових активности су:

– Кондиционо вежбање ученика у трајању од најмање 20 минута;

– Мали фудбал:

1. Вођење и контрола лопте,
2. Примање лопте и додавање лопте различитим деловима стопала,
3. Шутирање на гол и основе игре у нападу (откривање),
4. Одузимање лопте и основе игре у одбрани (покривање),
5. Вежбе са два и три играча,
6. Игра са применом основних правила за мали фудбал.

Препоручени програмски садржаји ових активности:

– Обучавање и усавршавање елемената предвиђених препорученим наставним садржајима:

1. Атлетике;
2. Гимнастике;
3. Пlesa и ритмике;
4. Других активности предвиђених програмом школских такмичења.

– Мали фудбал:

1. колективна игра у одбрани и нападу,
2. техника игре голмана,
3. игра уз примену правила

- Пливање;
- Скијање;
- Клизање;
- Бадминтон;
- Стони тенис;
- Оријентиринг;
- Друге активности по избору Стручног већа школе.

Начин праћења остварености програма

У настави физичког васпитања се прати и вреднује:

Стање моторичких способности - спроводи се у простору координације, статичке, репетитивне и експлозивне снаге, гipкости и издржљивости.

Мерење се врши помоћу мерних инструмената (тестова) ваљаних и поузданих мерних карактеристика.

Мерење се спроводи уз увежбавање одређеног програмског задатка, како се не би губило расположиво време за вежбање, а динамика је утврђенаупутством.

Достигнут ниво савладаности моторних знања, умења и навика - спроводи се према утврђеним минималним образовним захтевима.

Однос ученика према раду - прати се током целе школске године и то: кроз контролу уредности ношења и хигијене опреме за вежбање, редовног присуствовања на часовима физичког васпитања, доследног извршавања радних задатака, ангажовања у спортском животу школе.

Редовно проверавање постигнућа и праћење напредовања које се обавља полазећи од ученикових способности, степена спретности и умешности.

Уколико ученик нема развијене посебне способности, приликом оцењивања узимају се у обзир индивидуално напредовање у односу на сопствена претходна постигнућа, могућности и ангажовање ученика у наставном процесу. Формативно се евидентира у педагошкој документацији наставника, а сумативно у дневник.

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ				
(Упутство за формативно и сумативно оцењивање)				
ЕЛЕМЕНТИ	КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА	Поступак праћења и оцењивања	Инструменти за праћење	Време

ОЦЕНЕ	(Правилник о оцењивању ученика)		напредовања	
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагође-них стандарда и исхода Ангажовање ученика у настави Самосталност у раду	-Предмет Физичко и здравствено васпитање: Полазна основа за оцену је ученикова способност, степен спретности и умешности. Узима се у обзир индивидуално напредовање у односу на сопствена претходна постигнућа и могућности, а нарочитосе узима у обзир ангажовање ученика у наставном процесу. Критеријуми оцењивања Први ниво(оцена 5) Правилно изводи форме природног облика кретања.Вешт је и спретан, тако да сеистиче при вежбању. Напредује у развоју моторичких способности. Познаје,поштује и примењује правила понашањана часу и учествује у свим заједничким активностима. Други ниво(оцена 4) Напредује у развоју моторичких способности. Правилно и вешто изводи вежбе и природне облике кретања.Познаје и поштује правила уиграма. Трећи ниво (оцена 3) Споро напредује уразвоју моторичких способности. Изводи једноставне облике кретања. Учествује у играма. (оцена 2) Изводи одређене облике природног облика кретања.Познаје правила игре, али их се углавном придржава. Четврти ниво(незнатно напредовање)	<u>Начин провере</u> <u>исхода:</u> -иницијална процена нивоа на комесе ученици налазе -вођење прописане педагошке документације у којима су видне бележке о нивоу ангажованости,вежба-њу у адекватној опреми,постигнућима у моторичким вештинама и инивидуалном напретку свакогученика у извршавању задатака (област; скала по нивоима) -Листе: сарадња у групи (сви чланови су укључени,допри- носе заједничком циљу...)	Евиденција:белешке о елементима за процењивање и оцењивањеСамоста- лност у извршавањузадатака (област; скала по нивоима) Чек-листес са скалом процене Протоколи о посматрању Упитници за групни рад и рад у пару Листе: сарадња у групи(сви чланови су укључени,доприносезаједничком циљу...) Квалитати-вно и квантитати-вно процењива-ње резултата(пано,табела...)	Белеш- ке сачасо ва током годин е Пресек стања на месечно м нивоу Пресек стања на тромесе- чјима Процена о напретк у на крају школске године

	Изводи неке форме природног облика кретања, уз подстицај сеукључује у заједничке активности.			

Изборни наставни предмет: **ВЕРСКА НАСТАВА**

Разред: 5.

Годишњи фонд часова:36.

Циљ: Циљ наставе верске наставе у петом разреду је да ученик систематичније упозна основне истине хришћанске вере и њихов смисао у животу човека. Подстиче се развијање способности разумевања духовних и моралних вредности. Ученик се усмерава ка уочавању везе између вере и личног понашања. Развија се одговорност у односу према себи, другима и заједници. Јача се способност критичког посматрања животних ситуација кроз вредносни оквир. Подстиче се самостално закључивање и аргументовано изношење ставова.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		

I УВОД 1. Упознавање садржаја програма и начина рада II - РЕЛИГИЈА И КУЛТУРА СТАРОГ СВЕТА 2. Религија и култура старог света 3. Човек тражи Бога III - ОТКРИВЕЊЕ - СВЕТ БИБЛИЈЕ 4. Божије Откровење 5. Свето Писмо (настанак, подела) IV - СТВАРАЊЕ СВЕТА И ЧОВЕКА 6. Стварање света 7. Стварање човека 8. Прародитељски грех 9. Човек изван рајског врта V - СТАРОЗАВЕТНА ИСТОРИЈА СПАСЕЊА 10. Аврам и Божији позив 11. Исак и његови синови 12. Праведни Јосиф 13. Мојсије 14. Пасха VI - ЗАКОН БОЖИЈИ 15. На гори Синају 16. Десет Божјих заповести 17. Закон Божији као педагог за Христа VII - МЕСИЈАНСКА НАДА 18. „Земља меда и млека“ 19.	- Религија и култура старог света - Човекова жеђ за Богом и вечним животом - Митови и легенде Божије Откровење - Свето Писмо (настанак, подела) Шестоднев - Стварање човека „по икони и подобију“ - Прародитељски грех - Човек изван рајског врта (Каин и Авељ, Ноје, Вавилонска кула) - Аврам и Божији позив - Исак и његови синови - Праведни Јосиф - Мојсије	- моћи да именује неке политеистичке религије. - моћи да наведе неке од карактеристика политеистичких религија и културе старог века - моћи да уочи да се Бог откривао изабраним људима, за разлику од паганских божанстава; - моћи да објасни да је рођење Христово догађај који дели историју на стару и нову еру; - моћи да наведе неке од библијских књига, њихове ауторе и оквирно време	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ У настави се примењују дијалогски и текстуални метод рада, уз тумачење и анализу садржаја. Користи се објашњавање кроз примере из живота. Значајно је проблемско учење кроз ситуације које захтевају размишљање. Примењује се и метода рада на изворном тексту прилагођеном узрасту. Подстиче се дискусија и закључивање ученика. ОБЛИЦИ РАДА Организација наставе обухвата фронтални, индивидуални и групни рад. Рад у малим групама подстиче сарадњу и размену мишљења. Рад у пару користи се за анализу кратких задатака. Индивидуални рад омогућава развој самосталности. Облици рада се мењају у складу са наставним јединицама. НАСТАВНА СРЕДСТВА Користе се уџбеници, радни материјали и текстуални извори. Примењују се шеме, илустрације и симболички прикази. Користе се мултимедијални садржаји. Наставник користи таблу и дигиталне презентације. Ученици користе свеске и креативне материјале.	Ученици учествују у анализи и тумачењу садржаја. Износе своја запажања и ставове. Постављају питања и учествују у дискусији. Решавају задатке у групи и самостално. Повезују градиво са стварним животом. Изражавају се усмено и писмено.	Наставник усмерава наставни процес и структурира садржаје. Објашњава појмове и даје примере за разумевање. Подстиче ученике на размишљање и аргументацију. Организује дискусију и групни рад. Прати напредак и даје повратну информацију. Прилагођава наставу потребама одељења.	Напредак ученика се прати током целе школске године. Вреднује се разумевање садржаја и учешће у настави. Прати се способност повезивања знања и закључивања. Оцењивање је описно и засновано на континуитету рада. У обзир се узима активност и однос према предмету.	Развија се комуникација и способност аргументације. Подстиче се тимски рад и сарадња. Јача се одговорност и самоконтрола. Развија се критичко мишљење. Подстиче се етичко промишљање.

Цар Давид 20. Соломон и јерусалимски храм 21. Псалми Давидови 22. Старозаветни пророци 23. Месијанска нада	· Пасха Добијање Божијих заповести на гори Синају · Садржај Десет Божјих заповести · Смисао Декалога као припреме за Христа· Насељавање Обећане земље (Исус Навин, Самсон...) · Цар Давид · Соломон и јерусалимски храм · Псалми Давидови · Старозаветни пророци · Месијанска нада	настанка · моћи да разликује Стари и Нови Завет · бити подстакнут да се односи према Библији као светој књизи;· моћи да преприча библијску причу о постању и доживи је као дело љубави Божије · моћи да увиди да је Бог поред видљивог света створио и анђеле · моћи да преприча библијску приповест о стварању човека и уочи да је човек сличан Богу јер је слободан · бити подстакнут на развијање					

		осећаја личне одговорности према природи; · моћи да наведе неке од последица првородног греха по човека и читаву створену природу; · моћи да преприча неку од библијских прича до Аврама; · моћи да повеже причу о Нојевој барци са Црквом · моћи да наведе неке од најважнијих старозаветних личности и догађаја · моћи да уочи везу старозаветних праотаца и патријараха са Христом · моћи да исприча да јеврејски народ прославља Пасху као					

		успомену на излазак из Египта · моћи да извуче моралну поуку из библијских приповести · моћи да препозна старозаветне личности и догађаје у православној иконографиј - и· моћи да преприча библијски опис давања Десет Божијих заповести Мојсију; · моћи да наведе и протумач и на основном нивоу Десет Божјих заповести ; · моћи да разуме да је од односа према Заповестима зависила и припадност					

		Божијем народу;· моћи да препозна на слици Ковчег Завета и Скинију и да у једној реченици каже шта је мана · моћи да именује најважније личности јеврејског народа у Обећаној земљи · моћи да уочи да је Светиња над светињама посебно место Божијег присуства · знати да је цар Давид испевао Псалме у славу Божију · моћи да наведе неке од старозаветних пророка · моћи да уочи да су старозавет					

		ни пророци најављивал и долазак Месије · увидети значај покајања и молитве као „жртве угодне Богу“ на основу одељака поучних и пророчких књига · моћи да уочи у којој мери је напредов ао и савладао градиво Правосла вног катихизи са у 5. разреду.					
Корелација са другим предметима: Српски језик – анализа текстова и изражавање ставова., Историја – разумевање историјских околности и личности, Ликовна култура – симболичко и визуелно изражавање Музичка култура – духовна и традиционална музика, Географија – просторни контекст верских појмова							
Међупредметно повезивање: Повезују се садржаји различитих наставних области. Подстиче се интеграција знања. Ученици уочавају заједничке теме. Развија се примена знања у пракси. Настава добија целовит карактер.							

Кључни појмови садржаја програма: *Стварање света, религије, идоли, једнобоштво, многобоштво, Божије Откровење, Свето Предање, Библија, Стари Завет, Нови Завет.*

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Уважавају се индивидуалне разлике у учењу. Задаци се прилагођавају могућностима ученика. Обезбеђује се додатна подршка по потреби. Напредни ученици добијају проширене задатке. Подстиче се равноправно учешће свих ученика.
Најефикасније методе и облици рада	Дијалог, анализа, тумачење текста. Проблемски приступ настави. Фронтални, групни и индивидуални рад. Рад у пару за краће задатке. Активно учешће ученика у закључивању.
Избор наставних средстава	Уџбеници и изворни текстови. Шеме и визуелни прикази. Мултимедијални садржаји. Наставне презентације. Радни материјали ученика
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Верски објекти и културна баштина. Локалне традиције и обичаји. Значајни историјски споменици. Искуства заједнице. Празници и обележавања.
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Повезивање са животним ситуацијама. Проблемски задаци. Дискусије и размена мишљења. Креативни задаци. Подстицање самосталности.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Постепено усвајање садржаја. Прилагођавање нивоу одељења. Време за анализу и размишљање. Флексибилна динамика рада. Понављање по потреби.
Могући застоји у раду	Неједнако предзнање ученика. Слабија концентрација. Сложенији појмови. Потреба за додатним објашњењем. Различити стилови учења.
Праћење напредовања ученика/начин,време,критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин,време,критеријуми праћења	Стално праћење активности. Анализа усмених одговора. Укљученост у рад. Описно оцењивање. Праћење индивидуалног развоја.

Остале специфичности школе које могу да утичу на остваривање наставног процеса	Организација наставе и распоред. Величина одељења. Опремљеност школе. Сарадња наставног колектива. Општа радна клима.

Назив предмета: **ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ**

Циљ: Ученик треба да изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.

РАЗРЕД: ПЕТИ

Годишњи фонд часова: 36

ИСХОДИ	НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ
По завршеној теми/области ученици су у стању да:		Ученици уче и увежбавају:
Разликује жеље од потреба и наведе примере везе између потреба и људских права; препозна своје потребе, као и потребе других и да их уважава; штити своја права на начин којим не угрожава друге и њихова права; учествује у доношењу правила рада групе и поштује их; наводи примере и показатеље остварености и кршења дечијих права;	Људска права (права детета)	Потребе и права Потребе и жеље. Потребе и права. Права и правила у учионици. Правиларада у учионици, доношење групних правила. Права детета у документима о заштити права

наводичиниоцекојиутичунаостварењедечијихправа; поштујеправа и потребеученикакојису у инклузији у његовомодељењу/школи; препознајеситуацијекршењасвојихправаиправадругих; идентификујекршењељудскихправанапримерунеког историјскогдогађаја		Посебностправадетета и људскаправа. Конвенција о правимадетета. Врстеправа. Показатељиостварености и кршењадечјихправа. Конвенција о правимадетета у документимакојасеодносенашколу
Поштујеправилаодељењскезаједнице и правилананивоу школе; поступа у складусаморалнимвредностимаграђанскогдруштва; искажесвојстав о значајуправила у функционисањузаједнице понашасе у складусаправилима и дужностима у школи; наводиначинедемократскогдлучивања; препознаодговорностодраслих у заштитиправадеце; објасниулогупојединца и група у заштитидечјихправа; реалнопроценисопственуодговорност у ситуацијикршења нечијихправа и знакомедасеобратизапомоћ	Демократско друштво(школакао заједница)	Права и функционисање заједнице Моје заједнице. Школакао заједница. Одлучивање у учioniци и школи. Гласање и консензускао демократскиначинодлучивања. Одговорности и обавезе у заједници Одговорностдеце. Одговорностиодраслих (родитеља, наставника). Кршење и заштитаправа Понашањеученика у ситуацијамакршењаправадетета. Комесемогуобратитизапомоћ.
препозна и анализирасличности и разликеизмеђуученика у	Процеси у	Нашиидентитети

групи; прихвата друге ученике и уважава њихову различитост; проналази примеренетолеранције и дискриминације у књижевним делима којачита; у медијима проналази примерепредрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције поразличитим основама и критички их анализира; препозна и објасни врсту насиља; прави разлику између безбедног и небезбедног понашања на друштвеним мрежама; заштити од дигиталног насиља; анализира сукоб из различитих углова (препознаје потребе учесника сукоба) и налази конструктивна решења прихватљива за све стране у сукобу;	савременом свету (права детета)	Наше сличности и разлике (раса, пол, национална припадност, друштвено порекло, вероисповест, политичка и друга уверења, имовно стање, култура, језик, старост и инвалидитет). Стереотипи и предрасуде. Дискриминација. Толеранција. Сукоби и насиље Сукоби и начини решавања сукоба. Предности конструктивног решавања сукоба. Врсте насиља: физичко, активно и пасивно, емоционално, социјално, сексуално, дигитално. Реаговање на насиље. Начини заштите од насиља.
Препознаје примере грађанског активизма у својој школи и исказује позитиван став према томе; Идентификује проблеме у својој школи; Прикупља податке о проблему користећи различите изворе и технике; осмишљава акције, процењује њихову изводљивост и предвиђа могуће ефекте;	Грађански активизам	Планирање и извођење акција у школи у корист права детета Избор проблема. Тражење решења проблема. Израда плана акције. Анализа могућих ефеката акције. Планирање и извођење акције.

активноучествује у тиму, поштујући правилатимскограда (у групној дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницирана не угрожавајући начин)		Завршна анализа акције и вредновање ефеката. Приказ и анализа групних радова.
Међупредметне компетенције:	- Компетенција за учење; - Дигитална компетенција; - Одговоран однос према околини; - Одговоран однос према здрављу; - Одговорно учешће у демократском друштву; - Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; - Комуникација - Рад са подацима и информацијама; - Решавање проблема, - Сарадња - Естетичка компетенција.	
Међупредметно повезивање:	Српски језик и књижевност, Историја, Географија, Биологија, Ликовна култура, Музичка култура, Народна традиција, Верска настава, Информатика и рачунарство	
Начин провере постигнућа:	- усмено и писмено испитивање, - разговор, - посматрање ангажованости на часу, - ученички радови и продукти ученичких активности,	

	- домаћизадаци, - раднатексту, - пројекти, - продуктигрупнихрадова, вршњачкооцењивање, - праћењенапредовањапоисходима.

Наставни предмет: **НЕМАЧКИ ЈЕЗИК**

Разред: **ПЕТИ**

Годишњи фонд часова: **72**

Циљ: Усвајање функционалних знања о језичком систему и култури и развијање стратегија учења страног језика те оспособљавање за основну писмену и усмену комуникацију и стицање позитивног односа према другим језицима и културама као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада,наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		

-ГРАМАТИКА И ТЕКСТОВИ Die Schulzeit ist schön 7 (3+3+1) Mein Tag 8 (3+4+1) Michaels Familie 8 (3+3+2) Winterzeit 6 (1+4+1) Durch das Jahr 7 (1+5+1) Es schmeckt prima! 7 (2+5) Ich lebe hier 6 (2+3+1) Was ist auf der Straße los... 7 (2+4+1) Sport macht fit 8 (2+2+4) Die Geburtstag feier	Оперативни задаци по језичким вештинама се постепено проширују и усложњавају. Истовремено се континуирано примењују и оперативни задаци из претходних разреда; - Разумевање говора; - Разумевање писаног текста; - Усмено изражавање; - Интеракција; - Писмено изражавање.	Ученици треба после петог разреда, да разумеју и користе: Реченица Основне реченичне структуре у потврдном, одричном и упитном облику. Проширивање основних реченичних структура слободним подацима. Безличне реченице типа Es ist... Свесно усвајање негација nicht и kein. Упитне реченице. Именице (заједничке, властите) Рецептивно усвајање рода, броја и падежа помоћу члана, наставака и детерминатива. Продуктивно коришћење номинатива, датива и акузатива једнине и номинатива и акузатива множине, са одговарајућим предлозима и без предлога у говорним ситуацијама које су предвиђене тематиком. Саксонски генитив. Члан Рецептивно и продуктивно усвајање одређеног и неодређеног члана уз именице у наведеним падежима. Сажимање члана im, am, ins (рецептивно). Нулти члан уз градивне именице (рецептивно).	Монолошка, дијалогска, рад са књигом, индивидуални, фронтални	Подстицање ученика да постављају питања, критички размишљају	Наставник усмерава ученике, указује на грешке..	Писмено и усмено	Српски језик. Енглески језик

8 (2+5+1)		Присвојни детерминативи у номинативу, дативу и акузативу једнине и множине (рецептивно). Негација Kein у номинативу и акузативу. Nein, nicht.. Заменице Личне заменице у номинативу (продуктивно), дативу и акузативу једнине и множине (рецептивно). Придеви Описни придеви у саставу именског предиката, а само изузетно у атрибутивној функцији (рецептивно). Предлози Датив - bei, mit, aus, vor, акузатив - für; датив/акузатив - in, an, auf. Увежбавају се рецептивно уз именице у одговарајућим падежима (рецептивно). Прилози Прилози и прилошке фразе. Глаголи Презент најфреквентнијих слабих и јаких глагола, простих, изведених и сложених, помоћних глагола sein и haben, модалних глагола wollen, sollen, müssen и dürfen (рецептивно), као и können и möchten (рецептивно)					

		и продуктивно) у потврдном, одричном и упитном облику једине и множине. Презент са значењем будуће радње; претерит глагола <i>sein</i> и <i>haben</i> (рецептивно и продуктивно). Најфреквентнији рефлексивни глаголи и императив јаких и слабих глагола (рецептивно). Бројеви Основни до 100. Казивање времена по часовнику (пуни часови и половине)					

Корелација са другим предметима: српски језик енглески језик , музичка култура, информатика и рачунарство, географија.

Међупредметно повезивање: српски језик (језик, култура изражавања); енглески језик (језик, култура изражавања); музичка култура (извођење и слушање музике), информатика и рачунарство, географија

Кључни појмови садржаја програма: *говор, слушање, писање, читање, мишљење, описивање, поређење, изражавање*

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Поједини ученици показују интересовања за продубљивање знања из датог предмета.Они добијају додатне задатке како би остварили већа достигнућа.
Најефикасније методе и облици рада	Комбинација индивидуалног и фронталног
Избор наставних средстава	Књига., радна свеска, ЦД плејер, флеш картице..
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	библиотека
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Указивање на значај познавања више страних језика које у будућности могу да им буду од великог значаја
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Темпо се одређује у зависности од структуре одељења.Поента је да наставне јединице буду доступне што већем броју ученика.
Могући застоји у раду	-Услед пада концентрације, оптерећивање другим предметима може доћи до мање учинковитог рада.
Праћење напредовања ученика/начин,време,критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин,време,критеријуми праћења	Оцењивање писмено и усмено,бележење одговора,домаћи задаци...
Остале специфичности школе које могу да утичу на оставривање наставног процеса	Набављање додатног наставног материјала

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Општа предметна компетенција (ОПК)

Општа предметна компетенција (ОПК) Ученици су оспособљени за функционалну писменост, ефикасну комуникацију, критичко мишљење и разумевање језичких норми.Обухвата развијање вештина слушања, говорења, читања и писања, уз свест о језику као средству за учења, изражавање и примену у свакодневним ситуацијама.

Специфична предметна компетенција (СПК) Специфична предметна компетенција (СПК) Функционално-прагматична компетенција (комуникација у различитим ситуацијама), Језичка компетенција (граматика и правопис), социолингвистичка компетенција (примена језичких норми).Оне подразумевају способност ефикасног слушања, говорења, читања и писања уз разумевање књижевних и некњижевних текстова.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања:		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:

– CJ2.OO.O.1.1. Препознају основне интонацијске схеме и изговарају једноставније гласове и најчешће гласовне групе и уз наглашену интерференцију и одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може значајно да отежава разумљивост порука и комуникацију.

– CJ2.OO.O.1.2. Препознају одређена основна правописна правила и записују фреквентне и увежбане краће речи уз неправилности које могу да ометају разумевање.

– CJ2.OO.O.1.3. Препознају једноставније граматичке елементе и конструкције уз грешке и омашке које могу повремено да ометају комуникацију.

– CJ2.OO.O.1.4. Препознају ограничен репертоар најједноставнијих синтаксичких структура, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију у искуствено блиским ситуацијама.

– CJ2.OO.O.1.5. Препознају елементарни вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију.

– CJ2.OO.O.1.6. Препознају положај циљног језика у глобалном контексту и уочавају суштинске разлике између заједница које користе циљни и матерњи језик.

– CJ2.OO.O.1.7. Препознају основне сличности и разлике властите и културе језика који уче, уочавају појаве и процесе из свакодневне културе и традиције, о којима се повремено обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.

– CJ2.OO.O.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања најједноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета), уз одговарајућу подршку.

– CJ2.OO.O.2.2. Користе страни језик у најједноставнијој усменој и писаној комуникацији често прибегавајући основним стратегијама компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата.

– CJ2.OO.O.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе најједноставније текстуалне, визуелно- текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема.

– CJ2.OO.O.2.4. Интерпретирају значења најједноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно на основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл.).

– CJ2.OO.O.2.5. Реагују на једноставна питања у интеркултурној комуникацији и учествују у размени информација у вези са културом свакодневице, ослањајући се у већој мери на стратегије компензације.

– CJ2.OO.O.2.6. Идентификују и пореде најзначајније појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских предмета уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку.

– CJ2.OO.O.2.7. Промишљају улогу језика у свакодневним активностима из домена властитог интересовања и користе страни језик при решавању задатака у вези са садржајима школских предмета.

– CJ2.OO.O.3.1. Разумеју најфреквентније речи и фразе, лична и друга имена, бројеве, најуобичајеније интернационализме и друге основне лексичке елементе у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа уколико се саопштавају споро и разговетно.

– CJ2.OO.O.3.2. Разумеју и прате најједноставнија усмена упутства која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно артикулисана, као и јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење, уколико укључују и визуелне елементе.

– CJ2.OO.O.3.3. Разумеју најопштији смисао кратких монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања.

– CJ2.OO.O.3.4. Разумеју основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прате, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.

– CJ2.OO.O.3.5. Разумеју појединачне речи и општи смисао у визуелно подржаним рекламним порукама.

– CJ2.OO.O.3.6. Разумеју појединачне речи и општи смисао најједноставнијих текстова у популарној музици.

– CJ2.OO.O.3.7. Разумеју кратке и једноставне поруке у белешкама и електронским порукама које се односе на свакодневне ситуације (имејл, СМС).

– CJ2.OO.O.3.8. Разумеју општи смисао и понеки суштински детаљ у најједноставнијим врстама нефикционалних текстова (натписи, огласи, вести, кратки извештаји, сервисне информације, временске прогнозе, брошуре, проспекти, рекламе, стрипови), уколико су праћени илустративним елементима и препознатљивим начином графичког обликовања.

– CJ2.OO.O.3.9. Разумеју најопштији смисао и најважније информације у познатим и једноставним врстама књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима (прозни и поетски текстови, кратке приче, дечје песме).

– CJ2.OO.O.3.10. Разумеју најважније информације из инфографика и других једноставних визуелно-текстуалних приказа.

– CJ2.OO.O.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација.

– CJ2.OO.O.3.12. Учествују у интеракцији уз помоћ и подршку, користећи најједноставнија језичка средства (приликом

		поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних личних података, тражења и добијања информација, предмета, услуга). – CJ2.OO.O.3.13. Именују и описују људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби), користећи најједноставнија језичка средства и уз помоћ и подршку саговорника. – CJ2.OO.O.3.14. Постављају најједноставнија питања личне природе (о блиским темама, потребама, интересовањима, предметима у нечијем поседу) и одговарају на слична питања саговорника. – CJ2.OO.O.3.15. Најједноставнијим језичким средствима исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе и извињења. – CJ2.OO.O.3.16. Пишу најједноставније податке о себи и лицима из свог блиског окружења у обрасцима, упитницима или табелама. Повезују неколико кратких исказа у везани текст о блиским темама. – CJ2.OO.O.3.17. Писаним путем формулишу најједноставније информације о себи или траже информације о другима, састављају кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или друштвених мрежа), као и сажете белешке о информацијама од непосредног личног интереса (нпр. списак за куповину). – CJ2.OO.O.3.18. На страном језику преносе саговорнику понеку кључну информацију из јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...). – CJ2.OO.O.3.19. На матерњем језику саопштавају основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа и писаног текста на страном језику.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања:

Средњи ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:

– CJ2.OO.C.1.1. Познају основне интонацијске схеме и углавном разумљиво изговарају једноставније гласове и најчешће гласовне групе и уз наглашену интерференцију и одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може значајно да отежава разумљивост порука и комуникацију. – CJ2.OO.C.1.2. Познају важнија правописна правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које могу да ометају разумевање. – CJ2.OO.C.1.3. Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – CJ2.OO.C.1.4. Познају и повремено користе ограничени репертоар основних и једноставнијих синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – CJ2.OO.C.1.5. Разумеју и користе најједноставнији и најфреквентнији вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – CJ2.OO.C.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и разлике између заједница које користе циљни и матерњи језик. – CJ2.OO.C.1.7. Поседују основна знања у вези са властитом и културама језика које уче, разумеју најфреквентније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем у оквиру вршњачке групе.	– CJ2.OO.C.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставних усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета) уз одговарајућу подршку. – CJ2.OO.C.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији примењујући основне стратегије планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. – CJ2.OO.C.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе једноставне текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и процењују њихов значај за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – CJ2.OO.C.2.4. Интерпретирају значења једноставне усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно на основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл.). – CJ2.OO.C.2.5. Учествоју у интеркултурној комуникацији размењујући основне информације и ставове у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање основних правила учтивости. – CJ2.OO.C.2.6. Идентификују и пореде значајне појаве и процесе у контексту (властите) културе и култура заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и уз одговарајућу подршку. – CJ2.OO.C.2.7. Промишљају улогу језика у свакодневним активностима из домена личног интересовања и користе страни језик за проучавање главних природних и друштвених феномена и за релативно успешно решавање задатака у вези са садржајима школских предмета.	– CJ2.OO.C.3.1. Разумеју фреквентне речи и изразе у јасно контекстуализованом говору, као и у кратким саопштењима на блиске теме. – CJ2.OO.C.3.2. Разумеју једноставне усмене савете и упутства која се односе на личне информације, непосредне потребе и блиско окружење уз подршку визуелних елемената (оријентација у простору, употреба апарата, правила игре). – CJ2.OO.C.3.3. Разумеју глобални смисао кратких, спорим ритмом изговорених и јасно артикулисаних монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CJ2.OO.C.3.4. Разумеју предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, о познатим/блиским темама, о непосредном друштвеном окружењу и природној средини. – CJ2.OO.C.3.5. Разумеју основни смисао и појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у кратким и једноставнијим рекламним порукама на познате теме, уколико не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење. – CJ2.OO.C.3.6. Разумеју појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у популарној музици. – CJ2.OO.C.3.7. Разумеју кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (писма, мејлови, СМС...). – CJ2.OO.C.3.8. Разумеју општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова прилагођених узрасту и интересовањима (извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе, као и поруке личне природе са неколико суштинских информација (нпр. писма, мејлови итд.). – CJ2.OO.C.3.9. Разумеју општи смисао и важније информације у једноставнијим врстама књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима (прозни и поетски текстови, кратке приче). – CJ2.OO.C.3.10. Разумеју и проналазе важније информације из инфографикона и других једноставнијих визуелно- текстуалних приказа. – CJ2.OO.C.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација. – CJ2.OO.C.3.12. Успостављају и накратко одржавају друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних информација о личности и непосредном окружењу, плановима,

обавезама, услугама.

– CJ2.OO.C.3.13. Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје уз помоћ наставника или саговорника и уз евентуалне краће паузе/застајкивање.

		– CJ2.OO.C.3.14. Постављају једноставна питања о темама које одговарају личним интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговарају на слична питања саговорника. – CJ2.OO.C.3.15. Постављају и одговарају на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања и формулишу љубазне молбе, извињења, упутства и савете користећи једноставна језичка средства. – CJ2.OO.C.3.16. Пишу једноставне податке о себи и лицима из блиског окружења у обрасцима, упитницима или табелама, повезују неколико исказа у кратак, везани текст о блиским темама и састављају текстове од понуђеног језичког материјала на блиске теме у којима описују себе, своју породицу и непосредно окружење користећи једноставну лексику и фреквентне кохезивне елементе. – CJ2.OO.C.3.17. Писаним путем достављају/траже основне информације о себи и другима, састављају краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама, кратке и једноставне поруке у личном обраћању (нпр. СМС, мејл, објаве на друштвеним мрежама) у којима се захваљују, извињавају или нешто честитају. – CJ2.OO.C.3.18. На страном језику преносе саговорнику општи смисао и најважније информације краћих и једноставнијих писаних текстова и усмених исказа информативне природе. – CJ2.OO.C.3.19. На матерњем језику преносе саговорнику општи смисао и најважније појединости јавних натписа и кратких текстова информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...), саопштавају основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.

Напредни ниво

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања:

Напредни ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:

– CJ2.OO.H.1.1. Разумљиво изговарају већину гласова и гласовних група, уз могућу интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што повремено може да отежава разумљивост порука и комуникацију. – CJ2.OO.H.1.2. Познају већину правописних правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које повремено могу да ометају разумевање (написаног). – CJ2.OO.H.1.3. Познају и користе ограничен репертоар основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које повремено могу да ремете комуникацију.	– CJ2.OO.H.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу с текстуалном врстом и комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). – CJ2.OO.H.2.2. Користе страни језик у једноставнијој усменој и писаној комуникацији ослањајући се повремено на стратегије компензације и планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз употребу релевантних дигиталних алата. – CJ2.OO.H.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе текстуалне, визуелно- текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема.	– CJ2.OO.H.3.1. Разумеју основни смисао и кључне појединости у кратким саопштењима на блиске теме. – CJ2.OO.H.3.2. Разумеју краће усмене савете, упутства, молбе итд. који се тичу личних потреба и интересовања (нпр. оријентација у простору, сналажење на јавним местима, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.) који су, по потреби, праћени визуелним елементима. – CJ2.OO.H.3.3. Разумеју основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CJ2.OO.H.3.4. Разумеју основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом.

– CJ2.OO.H.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и једноставних синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу повремено да ремеће комуникацију. – CJ2.OO.H.1.5. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу повремено да ремеће комуникацију. – CJ2.OO.H.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, најмаркантније сличности и разлике између заједница које користе циљни и матерњи језик. – CJ2.OO.H.1.7. Поседују знања у вези са властитом и културама језика које уче, разумеју и објашњавају важније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	– CJ2.OO.H.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају основне хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери, ослањајући се на невербалну комуникацију, односно на карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл.). – CJ2.OO.H.2.5. Успостављају интеркултурну комуникацију и размењују основне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице уз примену вишејезичних ресурса и уважавање фреквентнијих правила учтивости. – CJ2.OO.H.2.6. Идентификују, анализирају и пореде значајније појаве и процесе у контексту (властите) културе и култура заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. – CJ2.OO.H.2.7. Промишљају улогу језика у свакодневним активностима и користе страни језик за проучавање природних и друштвених феномена и за релативно успешно решавање задатака у приватном, јавном и образовном домену.	– CJ2.OO.H.3.5. Разумеју основни смисао и главне информације краћих медијских садржаја који не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење), као и тему и основну поруку кратких телевизијских репортажа и документарних филмова помажући се визуелним информацијама. – CJ2.OO.H.3.6. Разумеју општи смисао и фреквентне фразе, формулације и изразе у текстовима популарне музике. – CJ2.OO.H.3.7. Разумеју општи смисао и релевантне информације на блиске теме у краћим текстовима једноставне садржине, порукама, писмима, имејловима о познатим и узрасно адекватним темама. – CJ2.OO.H.3.8. Разумеју општи смисао, важније идеје и поруке једноставних линеарних и хипертекстуалних врста (адаптирани, поједностављени и скраћени информативни и књижевни текстови, новинске вести, брошуре, проспекти, кратке репортаже, кратки прилози на друштвеним мрежама) са интернета или из других писаних медија у складу са узрастом и интересовањима. – CJ2.OO.H.3.9. Разумеју општи смисао, информације, главне идеје и поруке једноставнијих фикционалних прича и других форми из области књижевности за младе прилагођених узрасту и интересовањима. – CJ2.OO.H.3.10. Разумеју и селекују потребне информације из инфографика и других визуелно-текстуалних приказа. – CJ2.OO.H.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи и потребне информације из једноставнијих извора информација са циљем претраживања (онлајн) речника, енциклопедија, брошура и интернет страница. – CJ2.OO.H.3.12. Иницирају и/или одржавају разговор и интеракцију са једним саговорником или више саговорника на блиске и познате теме. Уз минималну помоћ саговорника, траже одређени предмет, услугу, објашњење планова и обавеза, повезујући неколико краћих исказа у смислену целину. – CJ2.OO.H.3.13. Описују себе и своје непосредно окружење, школски контекст и свакодневни (приватан) живот, свакодневне активности и навике, искуства из прошлости, претходне и планиране активности и догађаје, уз евентуалне краће паузе у говору. На једноставан начин и укратко излажу на задату тему или резимирају краћи текст (прочитан или одслушан) ослањајући се по потреби и на језичка средства која се у њему појављују. – CJ2.OO.H.3.14. Постављају неколико повезаних питања у низу у вези с личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама; одговара на слична питања саговорника. – CJ2.OO.H.3.15. Искупују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе и извињења, упутства, захтеве, савете, забране образлажући своје

ставове и мишљење једноставнијим језичким средствима.

– CJ2.OO.H.3.16. Састављају краће сажете текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота; пореде људе, ствари и појаве користећи фреквентне кохезивне елементе. Писаним путем траже и преносе детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима.

– CJ2.OO.H.3.17. Састављају једноставна лична и електронска писма, поруке, мејлове у којима се са пријатељима и познаницима договарају о активностима, постављају или одговарају на питања на узрасно релевантне теме. Једноставним језичким средствима описују теме и догађаје из приватног, јавног и образовног домена и препричавају кратке (прочитане или одслушане) текстове, ослањајући се на језичка средства која се у њима појављују.

– CJ2.OO.H.3.18. На страном језику саопштавају основне информације добијене од трећег лица или пренете путем писаних или усмених текстова у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама.

– CJ2.OO.H.3.19. На матерњем језику преносе саговорнику тему, општи смисао и најважније информације краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних) и кратких усмених исказа опште информативне природе, примерене узрасту и интересовањима.

Упутство за формативно и сумативно оцењивање

- ❖ **Напомена:** *Критеријуме оцењивања утврдила су стручна већа школе, у складу са одредбама важећег Правилника о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању и они се примењују у процесу праћења и вредновања постигнућа ученика, а налазе се у документацији Школе.*

ОКВИР СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ

ОПШТЕ УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ ОД ПЕТОГ ДО ОСМОГ РАЗРЕДА ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Концепт и сврха слободних наставних активности

Слободне наставне активности (у даљем тексту СНА), су део плана наставе и учења који школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученици у сваком разреду, од петог до осмог, бирају један од три програма СНА који школа нуди што значи да ће сваки ученик током другог циклуса основног образовања и васпитања похађати четири различита програма. Ученици и њихови родитељи се пре избора упознају са понуђеним програмима на часу одељенског старешине, на родитељском састанку, путем сајта школе, лифлета и др. Одабрани програми СНА су за ученика обавезни а успех се изражава описном оценом и не утиче на општи успех.

Иако се за неке СНА може направити природна веза са одговарајућим обавезним предметима не треба их посматрати као неку врсту њиховог проширивања или продубљивања. У њиховом остваривању наставник се ослања на ученичка и школска и ваншколска знања и искуства. Програми СНА нису намењени само некој групи ученика као што су нпр. ученици који се спремају за такмичење или им је потребна додатна подршка у учењу. Сврха СНА је да допринесу остваривању општих исхода образовања и васпитања, развијању кључних и општих међупредметних компетенција потребним за снажање у свакодневном животу. Осим тога, подршка су професионалном развоју ученика који на крају основне школе доносе важну одлуку о наставку школовања у контексту новог концепта средње школе у којој се полажу општа и стручна матура. И на крају, мада не мање важно, СНА доприносе бољем упознавању ученика и њиховој сарадњи, јер се остварују у групама састављеним од ученика из различитих одељења.

Програми СНА садрже циљ, компетенције, исходе, теме, кључне појмове садржаја, упутство за дидактичко-методичко остваривање и оцењивање ученика. Поред програма који су припремљени од стране Завода за унапређивање образовања и васпитања и програма која су припремила стручна друштва, школа може ученицима да понуди и друге програме које је самостално припремила по истом моделу. Програми СНА које је припремио Завод и стручна већа школе дати су у две групе. Прву чине програми намењени ученицима 5. и 6. разреда, а другу 7. и 8. У првој групи су *Вежбањем до здравља, Животне вештине, Свакодневни живот у прошлости, Вредности*

и врлине као животни компас I, Чувари природе а у другој Предузетништво, Моја животна средина, Уметност, Безбедно у саобраћају, Свакодневни живот у прошлости, Вредности и врлине као животни компас II.

Програми СНА су тако конципирани да фаворизују активност ученика, повезивање њиховог школског и ваншколског искуства, учење путем решавања проблема, сарадњу и тимски рад, као и употребу савремених технологија у образовне сврхе.

Сваки појединачни програм СНА садржи дидактичко-методичко упутство које, заједно са овим општим упутством, даје комплетну слику о природи конкретног програма и његовом остваривању.

Програми СНА реализују се комбиновањем различитих техника рада са ученицима, као што су: презентације, демонстрације, студије случаја, симулације, играње улога, дебате, рад у малим групама, рад на пројектима, гледање и анализа видео прилога, креативне радионице, рад у групи на платформама за учење, повезивање са вршњацима из других школа или држава, гостовања стручњака, учење у другим установама, посете разним дешавањима, укључивање у акције... Потенцира се самосталност ученика у активном начину учења, а улога наставника је превасходно у томе да уведу ученике у тему, представе им кључне појмове садржаја и подстакну их на активност коју затим усмеравају, прате и вреднују. Уколико је потребно може се користити модификовано кратко предавање које држи наставник или ученик.

Због природе програма и чињенице да се у сваком разреду похађају другачије СНА увођење ученика у тему је изузетно важно. Наставник треба кратко да представи сваку тему користећи разноврсне материјале које је унапред припремио/ла (филмови, слике, приче, новински текстови...), а који имају функцију мотивисања ученика. Избор подстицаја треба да одговара не само теми већ и узрасту ученика. Дobar уводни материјал се препознаје по томе што је код ученика изазвао радозналост, потребу да о томе разговарају, постављају питања, истражују, предлажу...

Концепт СНА не базира се на коришћењу уџбеника који су посебно за њих припремљени. Напротив, ученици се подстичу да користе што различитије изворе информација и да према њима имају критички однос. Циљ је јачати ученике да се ослањају на сопствене снаге, да развијају компетенције за рад са подацима. Иако се очекује да ће се ученици у великој мери ослањати на интернет као брз и лако доступан извор информација, треба их охрабривати да користе и друге изворе као што су књиге, старе фотографије, интервју и др.

Праћење, вредновање и оцењивање

У складу са чланом 61. Закона о основном образовању и васпитању и Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању (члан 7), СНА се описно оцењују (истиче се, добар и задовољава), а оцена не улази у општи успех ученика. То подразумева да наставник континуирано прати активности ученика и њихов напредак у достизању исхода и развоју компетенција.

Имајући у виду концепт програма СНА, исходе и компетенције које треба остварити, односно развити, процес праћења и вредновања ученичких постигнућа остварује се на различите начине. Ученици треба унапред да буду упознати шта ће се и на који начин пратити и вредновати.

Наставници могу да припреме материјале које ће користити за процењивање знања, вештина, ставова, пре и након обраде неке тематске целине ради објективности утврђивања ученичког напретка. Могу се користити и презентације ученика, продукти њиховог рада, писање есеја или резултати на тематским квизовима.

Током школске године наставник пратити и вреднује и друге показатеље напретка као што су нпр. начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како брани своје ставове. Посебно поуздани показатељи су квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретације, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научено, предвиди последице, дају креативна решења. Такође, наставник прати и вреднује како ученици међусобно сарађују, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам, колико су креативни.

ПРОГРАМИ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ КОЈЕ СУ ПРИПРЕМИЛИ	
Разред	ЗАВОД ЗА УНАПРЕЂИВАЊЕ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА И СТРУЧНА ВЕЋА
5-6	1. ЖИВОТНЕ ВЕШТИНЕ 2. СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ 3. ВРЕДНОСТИ И ВРЛИНЕ КАО ЖИВОТНИ КОМПАС I

	4. ВЕЖБАЊЕМ ДО ЗДРАВЉА 5. ЧУВАРИ ПРИРОДЕ

ЖИВОТНЕ ВЕШТИНЕ

Циљ учења слободне наставне активности *Животне вештине* је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове који ће му омогућити да боље разуме различите животне ситуације и изазове, повећа капацитет да на одговоран начин брине о себи, другима и околина и понаша се у складу са културом безбедности.

Разред **Пети или шести**

Годишњи фонд **36**

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ	ТЕМЕ и
	На крају програма ученик ће бити у стању да:	кључни појмови садржаја програма
Одговоран однос према здрављу		ВЕШТИНЕ ЗНАЧАЈНЕ ЗА УЧЕЊЕ, РАД И ДРУШТВЕНИ ЖИВОТ

Компетенција за целоживотно учење	• на одговоран начин брине о себи и околини и помаже другима у невољи; • проналази релевантне и поуздане изворе информација од значаја за сналажење у свакодневним и ванредним животним ситуацијама; • критички промишља и доноси одлуке уважавајући контекст ситуације, процену последица и најбољи интерес за себе, друге и околину; • јасно изрази сопствене мисли и осећања, са пажњом слуша саговорника и комуницира са другима на конструктиван начин; • сарађује са члановима групе којој припада и одупре се притиску групе на асертиван начин; • организује своје свакодневне активности на продуктиван начин; • препозна опасности и адекватно реагује; • разликује ризично од превентивног и безбедног поступања пре, током и након елементарне непогоде; • тумачи знакове опасности, посебно ЕОР и поступа у складу са упутствима надлежних служби; • процени сопствене могућности и ограничења у решавању проблема и потражи одговарајућу помоћ кад процени да ситуација превазилази његове могућности; • повезује информације од релевантних институција са потенцијалним ризицима и правилним реаговањем у кризним ситуацијама; • образложи значај солидарности са људима у невољи; • аргументује значај културе безбедности и пружања прве помоћи; • искаже афирмативни став о људима који су активисти Црвеног крста; • наведе које надлежан за одређене ванредне ситуације и симулира позив хитним службама;	Вештине критичког мишљења, решавања проблема, доношења одлука. Организационе вештине и вештине управљања временом. Социо-емоционалне вештине: сарадња, комуникација, асертивност, решавање сукоба, препознавање сопствених и туђих емоција, превазилажење стреса.
Сарадња		ВЕШТИНЕ ЗНАЧАЈНЕ ЗА ИЗГРАДЊУ КУЛТУРЕ БЕЗБЕДНОСТИ Култура безбедности и надлежности за смањење ризика од катастрофа. Климатске промене и заштита животне средине у контексту културе безбедности. Општа безбедност: безбедност у саобраћају; знаци опасности и упозорења (зрачење, биолошка опасност, ЕОС - експлозивни остаци рата, запаљиво, хемијски производи). План комуникације и евакуације у случају несреће. Елементарне непогоде: пожари, земљотреси, поплаве, екстремни метеоролошки услови. Безбедност на води.
Решавање проблема		
Одговорно учешће у демократском друштву		
Рад са подацима и информацијама		
Дигитална компетенција		
Комуникација		
Одговоран однос према околини		

	• доведе у везу заштиту животне средине са климатским променама и културом безбедности; • разликује безбедно, небезбедно и ризично понашање у саобраћају и примењује мере заштите приликом вожње различитим превозним средствима; • наброји правила којих се треба придржавати у комуникацији током несреће, наведе садржај торбе за случај несреће, поступа према плану евакуације и комуникације; • наброји и објасни мере за ублажавање и смањења ризика од земљотреса, пожара, поплава и екстремних метеоролошких услова; • разликује безбедна од небезбедних купалишта, објасни улогу спасиоца, поступа у складу са правилима понашања на купалиштима и демонстрира поступак самопомоћи у случају грча мишића у води; • наведе принципе и демонстрира пружање прве помоћи на изабраном примеру.	Прва помоћ.

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО

ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Програм слободне наставне активности *Животне вештине*, као и друге СНА, доприноси остваривању општих исхода образовања и васпитања и развоју кључних и међупредметних компетенција са фокусом на припрему ученика за изазове свакодневног живота. Ослонац за остваривање програма представљају опште упутство које се односи на све СНА, као и ово које изражава специфичности програма *Животне вештине*.

СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ

Разред: ПЕТИ РЕЗРЕД**Годишњи број часова: 36**

Циљ: Циљ изучавања предмета је проширивање знања из области опште културе и оспособљавање ученика да, кроз упознавање с начином живота људи у прошлости, боље разумеју свет и време у коме живе и развију свест о континуитету и укоренености. Ученици би требало да се упознају са специфичностима динамике културних промена и да науче како да сагледају себе у контексту "другог", да би сопствени идентитет што потпуније интегрисали у шири контекст разумејене и сложене садашњости.

ОБЛАСТ/ТЕМА Број часова по теми	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ
УВОД 2	Разумевање појма свакодневни живот Разумевање појма прошлост Разумевање значаја проучавања свакодневног живота у прошлости, подстицање ученика на самостални истраживачки рад; развијање способности повезивања знања из различитих области; подстицање креативности.	Прошлост (појам прошлости). Време (хронологија, оријентација у времену). Значај проучавања прошлости. Појам свакодневног живота (односи у породици, исхрана, становање, одевање, школовање, лечење, производња, забава, разлика између политичке историје и историје свакодневног живота...).Значај проучавања свакодневног живота у прошлости (прошлост не припада само владарима, војсковођама и државницима, већ и обичним људима, којима се можемо приближити једино истраживањем њихове свакодневице).

ИГРЕ У ПРОШЛОСТИ 8	Идентификовање актуелних дечјих игара Упознавање са дечјим играма у прошлости Увидети разлику између игара некад и сад	Појам и феномен игре (место и улога игре у развоју појединца и друштва). Играчке (врсте и значај). Дечје игре у садашњости (карактеристике и функције). Дечје игре у прошлости (врсте и функција - од нашег времена до праисторије). Традиционалне игре у Србији (<i>Жмурке, Скакање у џаковима, Труле кобиле, Јањине, Ђушкање, Клис или Пинцике, Потезање конопца, Бацање камена с рамена, Рвање, Ходање на итулама, Дери-гаће, Сардине, Мотање, Тутумиш, Штапоња, Шуге, Радибаба, Цар говедар, Јелечкиње, барјачкиње, Дајем ти талир, Елем, белем, цедило, Стари чика, Газда и пчеле, Пошто, секо, млеко, Коларићу, панићу, Ринге, ринге, раја...</i>). Играчке у прошлости (врсте и функција - од нашег времена до праисторије). Дечје игре и игре одраслих (сличности и разлике). Олимпијске игре у античкој Грчкој (основ спортских игара савременог доба).

СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРАИСТОРИЈИ И У СТАРОМ ВЕКУ 26	Упознавање са свакодневним животом људи у праисторији Упознавање са животом Старих Грка, Римљана и народа Старог Истока	Свакодневни живот људи у праисторији Свакодневни живот праисторијских заједница (археолошки локалитети, утицај појаве риболова, земљорадње, сточарства и коришћења метала на промене у свакодневном животу). Начин исхране и одевања у праисторији (врсте хране, њена припрема и чување, одевни Я_©Ђ_Дпюматеријали, алатке...). Становање у праисторији (насеља и стамбени објекти: пећине, земунице, надземни објекти, сојенице...). Употребни предмети и накит (оруђе, оружје, посуђе, намештај, огњишта, пећи, начин обраде, умеће израде...). Изуми (ватра, једро, точак, удица, лук и стрела...). Веровања (загробни живот, култ предака и плодности и култни предмети: жртвеници, ритони, зооморфне и антропоморфне фигурине...). Најзанимљивији археолошки налази и локалитети (Оци - ледени човек, Пазирик - човек с тетоважама, Костјенки - куће од кљова мамута, Сунгир - покојник прекривен перлама, мегалити, Стоунхенџ, архитектура на Лепенском виру, фигурине из Винче, организација насеља у Чатал Хијуку...). Свакодневни живот народа Старог истока Начин исхране у старом Египту и Месопотамији (сакупљање и припремање намирница, лов и риболов, јеловник, земљорадња, виноградарство, пића). Одевање у старом Египту и Месопотамији (материјали, сировине и начини обраде, накит, бојење, шминка и лична хигијена). Становање у старом Египту и Месопотамији (грађевински материјали, начин градње, оруђа за рад, изглед објеката и организација простора). Породични односи у старом Египту и Месопотамији (положај мушкарца, жене и детета). Образовање у старом Египту и Месопотамији (писмо, техника писања, школе...). Обавезе становништва (порез, присилни рад - изградња путева, канала за наводњавање, насипа, утврђења, храмова, пирамида...). Друштвени живот у старом Египту и Месопотамији (игре на

Начин остваривања наставе и учења: У реализацији планираних садржаја полази се од развоја међупредметних компетенција кроз активне позиције ученика и њихово активно учешће. Користе се задаци који од ученика захтевају примену наученог, а концепција програма заснована је на интересовањима ученика. Акценат је и поређење са савременим добом .

Корелација: оставрује се са следећим предметима: историја, српски језик и књижевност, информатика и рачунарство, ликовна култура, музичка култура, географија, биологија. Компетенција за целоживотно учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација и дигитална компетенција, пдговоран однос према околини, сарадња.

Праћење остваривања програма: процене од старне наставника и ученика о ангажовању, учешћу, познавањау садржаја, презентовању идеја и њихове реализације, мотивисаност за тимски рад и квалитет комуникације са свим актерима у настави.

ВРЕДНОСТИ И ВРЛИНЕ КАО ЖИВОТНИ КОМПАС I

Разред: Пети

Годишњи фонд часова: 36

Циљ: Циљ је да Ученик код себе препозна, изврши интроспекцију сопствене врлине и вредности и да их на адекватан начин имплементира у процесу социјализације, одрастања и у стварању пријатељстава, кроз образовање и радом на себи. Научи да ствара здраве релације са свима и да препозна и реагује на токсичну комуникацију, однос, или дело.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода	Начин провере остварености	Међупредметне компетенције

			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника	исхода	
ЖИВОТНЕ ВРЕДНОСТИ	Перципирање , поимања свега онога што се дешава у нама и око нас на пољима:	Наведе неколико животних вредности и људских врлина и доведе их у везу са понашањем особе;	Монолошка, дијалoшка, интерактивна, дискусија, тражење одговора путем реалне ситуације, хеуристички приступ.	Слуша, укључује се у дискусију, пантомима, игра на слово, скица, плакат групно рађени,	Мотивише, подстиче рад, сугерише, укључује ученике у дискусију.	Дискусија, вршење алтеркације или визуелни приказ одређене ситуације.	Компетенције за целоживотно учење; Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву; Сарадња;
ЉУДСКЕ ВРЛИНЕ	Живот;	Идентификује код себе врлине које поседује и које жели да развије;		прати упутства наставника.			Комуникација; Изношење своје перцепције;
СОЦИЈАЛНЕ ВЕШТИНЕ	Здравље;	Препозна и именује врлине код блиских особа и ликова у књижевности или филму;	Индивидуални, фронтални, рад у пару и у групи.				Одговоран однос према здрављу;
ДОБРОЧИНСТВО	Љубав;						Одговоран однос према околини;
	Образовање;						Дигитална компетенција,;
	Мир;	Покаже саосећање са другим људима, препозна примере бриге за друге и	Примери из свакодневног живота и окружења, фотографије и видеи.				Рад с подацима и информацијама
	Другарство;	покаже спремност да помогне другом у складу са својим могућностима;					
	Заједништво;						
	Опште добро;						
	Социјална правда или једнакост;	Препозна и именује сопствена и туђа осећања;					
	Праведност;						
	Истинољубивост;	Разликује асертивну комуникацију од агресивне и пасивне;					
	Одговорност;						
	Захвалност;	Образложи значај дружења и наведе како се другарство негује;					
	Поштење;						
	Толеранција;	Препозна примере негативног понашања где					

Емпатија;	је лична добробит испред општег добра;					
Поверење;						
Солидарност;						
Самоприхватања;	Наведе неколико техника самоконтроле осећања;					
Одмереност;	Прихвати одговорност за сопствено понашање;					
Просоцијално понашање;	Образложи					
Брига за себе и друге;	карактеристике конструктивног решавања конфликта;					
Сарадња;	Наведе организације које се баве хуманитарним радом;					
Асертивна комуникација;						
Препознавање сопствених и туђих осећања;	Искаже поштовање и захвалност према људима који чине добра дела за опште добро;					
Самоконтрола;	У дискусији покаже вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, напада проблем, а не особу;					
Волонтирање;						
Конструктивно решавање конфликта;						
Одређивање приоритета;	Сарађује и буде члан тима					
Критичко мишљење;						
Филантропија-појам и значај;						

	Доброчинитељи некад и сад; Црвени крст; Институт за трансфузију крви; Хуманитарне организације; Добротворне фондације; Осмишљавање и реализацијамање акције за добробит неког појединца, групе или заједнице						
Корелација са другим предметима: Српски језик и књижевност, Ликовна култура, Физичко и здравствено васпитање							
Међупредметно повезивање: српски језик-књижевност и кроз ликове, грађанско васпитање-грађанска права и одговорности, физичко и здравствено васпитање-тимске игре. Кључне речи: породица, здравље, љубав, мир, образовање, емпатија, толеранција, слобода, поштовање, љубазност, праведност, солидарност, брига о другима.							

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Слободна наставна активност *Вредности и врлине као животни компас I и II* нуди се ученицима од петог до осмог разреда с тим да је они могу бирати само једном у другом циклусу. То су два програма која су по садржају иста али са делимично различитим исходима (захтевнији су за ученике 7. и 8. разреда) и начином рада имајући у виду разлике у узрасту ученика што се огледа у избору подстицаја, примера, техника рада и сложености захтева. Смернице за рад наставник може наћи у Општем упутству за остваривање свих СНА као и у упутствима која иду уз ова два програма која су детаљнија и изражавају њихове специфичности. За остваривање програма *Вредности и врлине као животни компас I* треба имати у виду узрасне карактеристике ученика од 11 до 13 година. То је

период који се различито назива (позно детињство, пубертет, прва фаза адолесценције) али је свакако период бројних биолошких, психофизичких и социјалних промена и питања идентитета, самоприхватања, стварања слике о себи и другима. За овај програм посебно су важне промене у домену социјалног развоја ученика које карактерише комбинација растуће независности од родитеља и растуће зависности од другова. Социјални контекст који у овом периоду добија на значају је вршњачка група. За адолесцента вршњаци су извор осећаја припадности, блискости, разумевања, те непресушни извор информација о свету ван породице. Вршњачка група је заједница у којој се уче норме понашања и друштвени стандарди (репер за социјално поређење – другари пружају адолесценту информације о томе где се налази у односу на вршњачку групу и да ли је то што ради добро или лоше). Иако се у овоме најчешће види опасност, бројна истраживања показују да вршњачке групе у овом периоду јесу ресурс и за напредовање и мотивисано усвајање позитивних социјалних вредности и развијање просоцијалног понашања. Наставник који разуме узрасне карактеристике ученика 5. и 6. разреда може вршњачке групе да користи као природни ресурс који доприноси остваривању циља овог програма.

ВЕЖБАЊЕМ ДО ЗДРАВЉА

Циљ учења програма слободне наставне активности *Вежбањем до здравља* је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове и вредности од значаја за одговоран однос према сопственом здрављу, физичком вежбању и здравим животним навикама.

Разред **Пети или шести**
Годишњи фонд **36 часова**

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ На крају програма ученик ће бити у стању да:	ТЕМЕ и кључни појмови садржаја
• Компетенција за целоживотно учење • Комуникација • Рад са подацима и информацијама • Дигитална компетенција • Решавање проблема • Сарадња • Одговоран однос према здрављу • Одговоран однос према околини • Одговорно учешће у демократском друштву	• дефинише појам здравља, разликује физичко, ментално и социјално здравље и образлаже утицај вежбања на здравље; • упоређи специфичности вежбања у спорту и ван спорта; • разликује правилно од неправилног вежбања и планира сопствене физичке активности у складу са потребама, могућностима и интересовањима; • има увид у сопствене разлоге вежбања и истрајава у вежбању; • препозна ситуације у којима не сме да вежба; • препозна утицај различитих вежбања на физички изглед и здравље; • повеже позитиван и негативан утицај вежбања на имунитет; • поштује еколошка правила у средини где вежба; • правилно поступа у пружању прве помоћи при повредама у	ВЕЖБАЊЕ, ЗДРАВЉЕ И ЖИВОТНА СРЕДИНА Појам и врсте здравља, начини његовог праћења. Утицај вежбања на здравље, раст и развој. Љу вежбање – кости, зглобови, мишићи. Специфичности вежбања у и ван спорта. Правилно и неправилно вежбање. Мотивација за вежбање и фактори који утичу одустајање. Када не треба вежбати. Вежбање и имунитет. Значај вежбања на чистом ваздуху. Вежбање и очување животне средине. Повреде при вежбању и прва помоћ.

вежбању; ● критички вреднује идеале физичког изгледа који се намећу као и начине за њихово достизање; ● користи поуздане изворе информација о утицају исхране и вежбања на здравље и физички изглед; ● разликује добро од лошег држања тела и коригује сопствено држање тела; ● препозна ризике гојазности и мршавости; ● наведе принципе правилне исхране и примењује их у свом свакодневном животу; ● критички се односи према рекламираним производима животних намирница; ● аргументовано дискутује о физичким активностима и начину исхране и ризицима неодговарајућих дијета; ● доведе у везу вежбање са правима детета; ● аргументује значај вежбања после болести и неких повреда; ● поштује потребе и могућности различитих учесника у вежбању и наведе примере равноправности и неравноправности у спорту; ● преферира физичке активности на свежем ваздуху са другом децом у односу на седење код куће за компјутером.	ИСХРАНА И ВЕЖБАЊЕ Исхрана као извор енергије. Карактеристике основних животних намирница вежбање. Гојазност и мршавост – ризици и компликациј Како и где се информишемо о здравом начину Производи који се рекламирају, а треба их изб Различите врсте дијета и њихови позитивни и ефекти. Правилна исхрана пре и после вежбања.
	ВЕЖБАЊЕ И ФИЗИЧКИ ИЗГЛЕД Идеал физичког изгледа некад и сад. Правилно држање тела и физички изглед. Претерана употреба дигиталних технологија и на здравље и физички изглед. Утицај вежбања и здравих начина живота на физички <u>изглед.</u>
	У ВЕЖБАЊУ ЈЕДНАКИ Остваривање права детета на раст, развој, здра дружење кроз вежбање прилагођено могућно потребама. Доступност опреме и простора за вежбање. Родна (не)равноправност у вежбању и спорту. Вежбање после болести и повреда. Значај вежбања за особе са сметњама у развој инвалидитетом и спортови прилагођени њихо могућностима.

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Концепт слободне наставне активности *Вежбањем до здравља* припремљен је у складу са *Законом о основама система образовања и васпитања* у коме се наводи као један од циљева развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности, као и општа међупредметна компетенција одговоран однос према здрављу.

Наставни предмет: **ЧУВАРИ ПРИРОДЕ**

Разред: пети, шести

Годишњи фонд часова: 36

Циљ: учења слободне наставне активности је да ученици стекну знања, понашање, ставове и вредности који су потребни за очување и унапређење животне средине, биодиверзитета, природе и одрживог развоја.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
УПОЗНАЈ ЖИВИ СВЕТ СВОЈЕ ОКОЛИНЕ	Биодиверзитет и његов значај. Истраживање биодиверзитета непосредне околине. Мапирање врста.	– препознаје проблем, планира стратегију решавања и решава проблем примењујући знања и вештине стечене у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства. – прикаже и образложи резултате истраживања са аспеката очувања животне средине, биодиверзитета и здравља, усмено, писано, графички или одабраном уметничком техником;	Наставне методе: метода усменог излагања, дијалогска метода, демонстративно-илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту. Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима. Наставна средства: Радни листићи, слике, шеме и фотографије, видео материјали, лап топ и пројектор	Слуша, памти, поставља питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, решава задатке, истражује, наводи примере, повезује научено са применом у животу...	Објашњава, наводи примере, црта и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	усмене провере, континуирано праћење ангажованости на часу, практичан рад	Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Естетичка компетенција
ЗНАЧАЈ ЖИВОГ СВЕТА ЗА ЧОВЕКА	Лековите биљке. Самоникле јестиве биљке. Зачинске биљке Аутохтоне расе и сорте. Значај биљног покривача. Утицај климатских промена на живи свет.	– користи ИКТ за комуникацију, прикупљање и обраду података и представљање резултата истраживања; – вреднује утицај својих навика у заштити животне средине и биодиверзитета; – активно учествује у акцијама које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и биодиверзитета;					
ПОМОЗИМО ДА ПРЕЖИВЕ	Угроженост врста. Значај опрашивача. Утицај пестицида на живи свет.						
ЈА ЧУВАМ ПРИРОДУ	Природни ресурси. Рационална употреба енергије. Рационална употреба воде. Понашање у природи. Заштићене природне вредности.						

	Позитиван и негативан утицај човека на животну средину.	– повеже значај очувања животне средине и биодиверзитета са бригом о сопственом и колективном здрављу; – одговорно се односи према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу; – аргументује своје ставове према еко-култури и култури свакодневног живљења; – сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању задатог циља; – критички процени сопствени рад и рад сарадника у групи; – критички се односи према употреби и злоупотреби природе.					

Корелација са другим предметима: српски језик, биологија, географија, ликовна култура, математика, информатика

Међупредметно повезивање:

- српски језик и књижевност – израда домаћих задатака есејског типа, рад са текстом и обрада текста приликом израде презентација, читање и разумевање текста, издвајање кључних речи и најважнијих појмова;
- математика – рад са табелама, графикон, рачунарске операције;
- биологија – биодиверзитет, заштићена природна добра; грађа биљке и опрашивање, природни ресурси;
- информатика и рачунарство – примена ИКТ технологија у изради домаћих задатака, прикупљању података и информација и фотографија;
- ликовна култура – израда паноа, плаката, цртежа, модела, мапе ума;
- географија – употреба географских карти;

Кључни појмови садржаја програма: биодиверзитет, врста, зачинске биљке, лековите биљке, опрашивач, природни ресурси

ДОПУНСКА И ДОДАТНА НАСТАВА

Допунска настава

Наставни предмет: Српски језик и књижевност

Разред: пети

Годишњи број часова: 36

Циљ: Да ученици овладају основним правилима граматике и језичке културе у петом разреду

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНА МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
1. Језик (20) 2. Језичка култура (5) 3. Књижевност (11) ● Врсте речи ● Падежи ● Служба речи у реченици ● Књижевна дела и писци ● Стилске фигуре Правопис	– разликује променљиве речи од непроменљивих; – разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају деκлинацију; – разликује основне функције и значења падежа; – употребљава падежне облике у складу са нормом; – употребљава глаголске облике у складу са нормом; – разликује основне реченичне чланове (у типичним случајевима); – доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; састављеног и растављеног писања речи; интерпункцијских знакова; – користи правопис (школско издање); – правилно изговара речи водећи рачуна о месту акцента и интонацији реченице; – говори јасно поштујући књижевнојезичку норму; – течно и разговетно чита наглас	Дијалогска, монолошка, текстовна	- Граматика Читанка - свеска

	књижевне и неуметничке текстове; - користи различите облике казивања: дескрипцију (портрет и пејзаж), приповедање у 1. и 3. лицу, дијалог; - издваја делове текста (наслов, пасусе) и организује га у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста); - саставља говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и - на теме из свакодневног живота и света маште; - проналази експлицитно и имплицитно садржане информације у једноставнијем књижевном и некњижевном тексту; - напамет говори одабране књижевне текстове или одломке; —		

Наставни предмет: НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

Разред:ПЕТИ

Годишњи број часова:10

Циљ: Утврдити садржаје са оним ученицима, који нису успели да их усвоје у редовној настави применом индивидуализације како би им се омогућило усвајање програма.

РАЗРЕД	ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА

ПЕТИ			Савладавање градива које ученик није усвојио у редовној настави	Диференцијација задатака	учбеник,табла,маркер..
	Die Begrüßung	<i>Hallo!Mein Name ist Marko.Wie alt bist du?Ich bin 11 Jahre alt.Wo wohnst du?Ich wohne auf dem Land./in der Stadt.</i>	Постизање минималних стандарда, оспособљавање ученика за основну комуникацију, разумевање и примену језичких структура предвиђених за тај разред-Слушање, читање, говор, писање	Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи	
	Der Verb sein	<i>Ich bin,du bist....</i>			

Наставни предмет: БИОЛОГИЈА

Разред: пети

Годишњи број часова: 36

Циљ: Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања и вештина из наставног градива.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
- Жива бића, нежива природа и биологија. - Особине живих бића. - Једноћелијски и вишећелијски организми. - Основе класификације. - Исхрана. - Дисање . - Излучивање. - Надражљивост. - Покретљивост – кретање. - Размножавање. - Раст и развиће. - Живот у воденој и копненој средини: - Живот у води: изглед, прилагођености на начин живота. - Живот на копну: изглед прилагођености на начин живота. - Живот под земљом: изглед, прилагођености на начин живота. - Преношење особина са родитеља на потомке. - Разлике родитеља и потомака.	- Истражује особине живих бића према упутствима наставника. - Групише жива бића према њиховим заједничким особинама. - Идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине. - Једноставним цртежом приказује биолошке објекте. - Прикупља податке о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи закључке; - Разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине, на моделима из свакодневног живота; - Доводи у везу промене у спољашњој средини (укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића на Земљи;	Дијалогска, монолошка, демонстративна, илустративна, групни рад, рад у паровима, теренски рад.	Свеска, прибор за писање, прибор за бојење, уџбеник за пети разред.

- Разлике полног и бесполног размножавања у настанку варијабилности. - Жива бића из непосредног окружења. - Позитиван и негативан утицај људи на жива бића и животну средину. - Заштита живих бића и животне средине. - Значај врста за човека. - Здрава исхрана и унос воде. - Штетност дуванског дима и психоактивних супстанци. - Физичка активност и здравље. - Промене у пубертету.	- Прави разлику између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу; - Идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања.		

Разред: пети

Годишњи број часова: 9

Циљ: Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА	оријентише се у природи и на географској карти именује небеска тела у Сунчевом систему и наводи њихов распоред описује облик Земље и препознаје појаве и процесе везане за њена кретања	Дијалогска, демонстративна, илустративна.	Табла, маркер, карта, глобус, уџбеник, презентације, дигиталне апликације, модели (вулкан)

ВАСИОНА	именује небеска тела у Сунчевом систему и наводи њихов распоред описује облик Земље и препознаје појаве и процесе везане за њена кретања		
ПЛАНЕТА ЗЕМЉА	Именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу) и препознаје њихове основне одлике.		

Разред: пети

Годишњи број часова: 18

Циљ: Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања и вештина из наставног градива.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
СКУПОВИ	-Скуп, елементи, подскуп; Венов дијаграм; Скуповне операције	· Ученик разликује појам скупа, елемента скупа и подскупа. · Представља скупове Веновим дијаграмом. · Примењује операције над скуповима (унија, пресек, разлика). · Решава једноставне проблемске задатке са скуповима.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломастери Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

ГЕОМЕТРИЈСКИ ОБЈЕКТИ	- Геометријски објекти; Кружница и круг;	· Ученик препознаје и именује основне геометријске објекте. · Разликује кружницу и круг и описује њихове елементе. · Црта и правилно обележава геометријске објекте. · Примењује знања о кругу и кружници у једноставним задацима.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломастери Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

УГАО	- Угао, централни угао , кружни лук и тетива; Врсте углова и упоређивање углова ; Мерење, сабирање и одузимање углова;Комплементни и суплементни углови	· Ученик препознаје и именује угао, централни угао, кружни лук и тетиву. · Разликује врсте углова и упоређује њихове мере. · Мери, сабира и одузима углове. · Примењује појмове комплементних и суплементних углова у задацима. · Користи геометријски прибор за конструкцију и мерење углова.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломастери Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

ДЕЉИВОСТ БРОЈЕВА	Појам природног броја, делиоци и садржаоци природних бројева; Делјивост декадним јединицама ; Делјивост са 2,5,4,3 и 9;	· Ученик разуме појам природног броја, делиоца и садржаоца. · Примењује правила делјивости бројевима 2, 3, 4, 5 и 9. · Одређује делиоце и садржаоце природних бројева. · Решава задатке применом правила делјивости.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломастери Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

РАЗЛОМЦИ	Појам разломка; Проширивање и скраћивање разломака; Упоредивање разломака; Децимални запис разломка; Превођење једног у други запис; Придруживање разломака на бројевној полуправи; Рачунске операције са разломцима; Аритметичка средина; Размера;	· Ученик разуме појам разломка и његове елементе. · Проширује и скраћује разломке. · Упореджује разломке и приказује их на бројевној полуправи. · Преводи разломке у децимални запис и обрнуто. · Изводи рачунске операције са разломцима. · Израчунава аритметичку средину и примењује размену у практичним задацима.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломастери Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

ОСНА СИМЕТРИЈА	Осна симетрија у равни ; Симетричне тачке; Оса-симетрије фигуре; Симетрала дужи и угла	· Ученик препознаје осну симетрију у равни. · Одређује симетричне тачке и осу симетрије фигуре. · Конструира симетралу дужи и симетралу угла. · Примењује особине осне симетрије у геометријским задацима.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломастери Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

Наставни предмет: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Разред: ПЕТИ

Годишњи број часова: 36

Циљ: Утврдити садржаје са оним ученицима, који нису успели да их усвоје у редовној настави применом индивидуализације како би им се омогућило усвајање програма.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Greetings <i>Hello. Hi. I'm Maria. What's your name? I'm / My name is... Tony is 11. How old are you? I live in (town, city, village). Where do you live? I live at number 46 Black Street. My best friend lives next door. What's your address? What's your phone number? Have you got/Do you have an email address? These are my parents. Their names are ... How old is she/he?</i>	-препозна и употреби формалне и неформалне поздраве у зависности од доба дана и ситуације (нпр. <i>Good morning, Hello, Goodbye</i>). -представи себе и друге и размени основне информације при сусрету (нпр. <i>How are you? – I'm fine, thanks.</i>).	Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи	Уџбеници, радни листови, додатна литература, интернет
The verb 'be' I am, You are, She/ He/ It is....	-тачно користи потврдни, одрични и упитни облик глагола <i>to be</i> у једнини и множини (укључујући и пуне и скраћене облике: <i>I'm, he isn't, they are</i>). -даје кратке одговоре на питања (нпр. <i>Yes, I am. / No, she isn't.</i>).		
Possessive adjectives/Family members Присвојни придеви <i>my, your...</i> <i>Mum, Dad, Grandma, Grandpa...</i>	-правилно изрази припадност користећи присвојне придеве (<i>my, your, his, her, its, our, their</i>). -разликује присвојне придеве у односу на личне заменице (нпр. разлика између <i>he</i> и <i>his</i>). -именује уже и шире чланове породице на енглеском језику. -укратко опише своју породицу или породично стабло користећи научени вокабулар и глагол <i>to be/have got</i> .		

Present Simple Tense The Present Simple Tense за изражавање уобичајених и сталних радњи <i>I usually walk to school. He takes out the rubbish every day.</i>	-препозна и користи ово време за изражавање навика, рутина и општих чињеница. -правилно примени наставак -s/-es у 3. лицу једнини (<i>he/she/it</i>). -користи помоћне глаголе do/does (и <i>don't/doesn't</i>) за грађење упитних и одричних реченица.		
Nouns Бројиве и небројиве именице – <i>pounds, money, sugar, coffee...</i>	-разликује и правилно гради регуларну множину именица (додавањем наставака -s/-es -препозна и користи најчешће неправилне именице у множини (нпр. <i>child – children, man – men, tooth – teeth</i>). -правилно употреби неодређени члан a/an испред сугласника и самогласника.		

Додатна настава

Наставни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Разред:пети

Годишњи број часова: 36

Циљ: Омогућити ученицима да се припреме за такмичење из српског језика и језичке културе и да савладају основна правила граматике и језичке културе

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
1. Језик (15) 2. Језичка култура(10) 3. Књижевност (11) ●Врсте речи ●Падежи ●Служба речи у реченици ●Књижевна дела и писци ●Стилске фигуре Правопис	– разликује променљиве речи од непроменљивих; – разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају деклина- цију; – разликује основне функције и значења падежа; – употребљава падежне облике у складу са нормом; – употребљава глаголске облике у складу са нормом; – разликује основне реченичне чланове (у типичним случајевима); – доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; састављеног и растављеног писања речи; интерпункцијских знакова; – користи правопис (школско издање);	Дијалогска, монолошка, текстовна	- Задаци са ранијих тестова са такмичења - Граматика - Читанка - свеска

	- правилно изговара речи водећи рачуна о месту акцента и интонацији реченице; - говори јасно поштујући књижевнојезичку норму; - течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове; - користи различите облике казивања: дескрипцију (портрет и пејзаж), приповедање у 1. и 3. лицу, дијалог; - издваја делове текста (наслов, пасусе) и организује га у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста); - саставља говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и на теме из свакодневног живота и света маште; - проналази експлицитно и имплицитно садржане информације у једноставнијем књижевном и некњижевном тексту; - напамет говори одабране књижевне текстове или одломке; —		

Наставни предмет: Биологија

Разред: пети

Годишњи број часова: 36

Циљ: Додатна настава се организује за ученике који показују веће интересовање и жељу за новим сазнањима која превазилазе оквире предвиђене планом и програмом, са циљем повезивања и примене наученог у свакодневном животу.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
- Особине живих бића. - Једноћелијски и вишећелијски организми. - Основе класификације: главни (морфолошки) карактери и особине важне за класификацију. Формирање скупова карактера који се уклапају једни у друге (груписање живих бића). - Храна као извор енергије и градивних супстанци. - Дисање као размена гасова у различитим срединама. - Излучивање. - Надражљивост. - Покретљивост – кретање. - Размножавање: бесполно и полно. - Раст и развиће. Дужина живота. - Промене које човек пролази током развића; пубертет и полна зрелост. - Живот у води: изглед, прилагођености на начин живота. - Живот на копну: изглед прилагођености на начин живота. - Живот под земљом: изглед, прилагођености на начин живота. - Варијабилност организама унутар врсте је предуслов за еволуцију. - Позитиван и негативан утицај људи на жива бића и животну средину. - Заштита живих бића и животне средине. - Пројекат очувања природе у мом крају. - Здрава исхрана и унос воде. - Енергетски напаци. - Штетност дуванског дима и психоактивних супстанци. - Физичка активност и здравље.	- Истражује особине живих бића према упутствима. - Одабира макроморфолошки видљиве особине важне за класификацију. - Идентификује прилагођености на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење. - Једноставним цртежом приказује биолошке објекте које посматра и истражује и означава кључне детаље. - Користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради податаке и прикаже резултате; - Прикупља податке о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи закључке; - Разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине, на моделима из свакодневног живота; - Поставља једноставне претпоставке, огледом испитује утицај срединских фактора на ненаследне особине живих бића и критички сагледава резултате; - Предлаже акције - бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу, учествује у њима, сарађује са осталим учесницима и решава конфликте на ненасиљан начин. - Илуструје примерима деловање људи на животну средину и процењује последице таквих дејстава.	- Дијалогска, монолошка, демонстративна, илустративна, групни рад, рад у паровима, теренски рад.	- Свеска, прибор за писање, прибор за бојење, лупа, - уџбеник за пети разред.

Наставни предмет: Техника и технологија

Разред: 5

Годишњи број часова: 9

Циљ: Проширити садржаје са оним ученицима, који показују изванредне резултате и заинтересованост за предмет у редовној настави применом индивидуализације.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Животно и радно окружење Саобраћај Техничка и дигитална писменост. Ресурси и производња Конструкторско моделовање	– повеже развој грађевинарства и значај урбанизма у побољшању услова живљења; Повезује неопходност изградње прописне инфраструктуре са безбедношћу учесника у саобраћају; Класификује грађевинске материјале према врсти и својствима и процењује могућности њихове примене; Изради модел грађевинске машине или пољопривредне машине уз примену мера заштите на раду;	Монолошка Дијалошка Демонстративана метода Текстуална Метода путем истраживања Фронтални Индивидуални	Уџбеник Свеска Пројектор Конструкторски комплет

Наставни предмет : Математика

Разред : пети

Годишњи број часова : 18

Циљ : Додатна настава обухвата нове садржаје, који се надовезују на програм редовне наставе. Додатна настава обухвата припрему за такмичење и/или активности у складу са утврђеним интересовањима ученика. Организује се за ученике који врло успешно савладавају наставене садржаје, показују интересовање и жељу за продубљивањем знања и имају изражене способности за математику. У додатној настави ученици се припремају за такмичења из математике. Реализује се са фондом од 18 часова. Циљ је проширивање и продубљивање математичких знања ученика.

Тема (области)	Садржај	Исходи	Наставне методе	Наставна средства
Коцка и квадар	Површина и запремина коцке и квадра – задаци напредног нивоа	Рачуна површину и запремину коцке и квадра на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломастери Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор
Природни бројеви	Гаусова метода решавања задатака Математичке реконструкције Решавање једначина Задаци са заградама Дистрибутивност Узастопни бројеви Сложенији проблемски задаци Задаци са заменом бројева	Користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама и оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама.		

Скупови и скуповне операције Основни појмови геометрије	Скупови и скуповне операције. Основни појмови геометрије. Пребројавање скупова тачака, фигура и бројева.			
Угао		Рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера; закључује користећи особине паралелних и нормалних правих, укључујући углове на трансверзали.		
Дељивост	Својства дељивости Дељивост са 7, 11, 13 и 19 Дељење са остатком Прости и сложени бројеви Заједнички садржалац и делилац	Оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама.		
Разломци	Једнакост и упоређивање разломака. Сабирање и одузимање разломака.	Оперише са појмом разломка у проблемским ситуацијама		

	(задаци напредног нивоа)			
Логичко – комбинаторни задаци	Dirchletov принцип Магични квадрат Комбинаторика Задаци који се решавају цртањем Игре са заменама	Решавање задатака логичког типа на различите начине ради подстицања ученикове креативности и потенцијала.		

ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ (ЧОС)

Разред: пети

Годишњи број часова: 36

Циљ: олакшавање процеса адаптације на школску средину и подстицање социјалне интеграције и успостављање и развијање односа другарства и сарадње са вршњацима и одраслима.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА

1. Усвајање плана рада одељењске заједнице, избор чланова одељењске заједнице, упознавање са Календаром рада	- Упознавање ученика са дечијим правима и обавезама; - Упознавање са Правилницима Установе;	- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Цртање - Певање - Презентација	- Фотографије - Сlike - Постери - Плакати - Краћи текстови - Правилници Установе
2. Тумачење понашања у школи	- Успостављање и развијање односа другарства и сарадње са вршњацима и одраслима;	- Радионице - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу - Истраживање - Израда плаката	- Буквар дечјих права - Дидактички материјали
3. Стварамо одељењска правила	- Подстицање дечијих интересовања, питања, идеја и одговора у вези са појавама, процесима и ситуацијама у окружењу;		
4. Укључивање ученика у слободне активности	- Подстицање и развијање истраживачких активности деце;		
5. Методике и технике успешног учења	- Подстицање учачања једноставних узрочно-последичних веза, појава и процеса, слободног исказивања својих запажања и предвиђања;		
6. Дечија недеља	- Развијање одговорног односа према себи и окружењу и уважавање других;		
7. Подстицање социјалних односа у групи	- Упознавање са психофизичким променама у пубертету;		
8. Организација слободног времена	- Подстицање социјалног сазнања, разумевања и прихватања међусобних разлика;		
9. Адаптација на пети разред	- Подстицање групног рада, споразумевања и сарадње;		
10. Одговорност ученика према радним обавезама	- Развијање комуникативне способности са вршњацима и одраслима;		
11. Анализа успеха ученика на крају првог тромесечја	- Развијање креативног истраживања;		
12. Проблеми у учењу и савлађивању знања			
13. Шта кажем и како ме разумеју			
14. Анализа другарства у школи			
15. Решавање проблема и нејасноћа			
16. Шаљемо лепе поруке			
17. Новогодишњи празници			

18. Анализа успеха ученика на крају првог полугодишта	- Подстицање и оспособљавање за активну партиципацију у животу школе при чему је битно да све што ученици раде, раде из унутрашње, позитивне мотивације, а не због принуде и послушности засноване на страху.		
19. Обележавање Дана Светог Саве			
20. Такмичења ученика			
21. Учионица без насиља			
22. Поштовање људских права и толеранција			
23. Непожељне особине личности			
24. Како се понашам на улици и у саобраћају			
25. Како препознати осећања			
26. Узајамна помоћ ученика у савладавању градива			
27. Анализа успеха ученика на крају трећег тромесечја			
28. Светски дан здравља – здравље је...			
29. Правилна исхрана, општа и лична хигијена			
30. Грађење и јачање личних ставова			
31. Недеља сећања и заједништва			
32. Организовање и извођење екскурзије			
33. Дан изазова- уређење учионице			
34. Помоћ ученицима са slabим оценама			

35. Мој хоби			
36. Сумирање резултата на крају другог полугодишта			

Ваннаставне активности

Литерарна секција

Разред:5

Годишњи број часова: 36

Циљ: Стицање умећа у уметности писаног изражавања. Развијање смисла за прецизно, јасно, економично и уверљиво писано излагање. Читање и критичко процењивање ученичких литерарних радова. Подстицање и неговање оригиналног литерарног стваралаштва.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА

1. Организовање секције /договор о начину и времену рада (4) 2. Стваралачки књижевни покушаји/читање самосталних радова, дискусија о радовима, упутства за даљи рад (8) 3. Анализа примера различите обраде једног мотива / пажњу посветити способности посматрања, уочавање проблема, критичко мишљање и неговање говорне културе (8) 4. Обележавање годишњице књижевника / читају се радови књижевника, води се разговор о књижевнику, читају се одабрани радови ученика (6) 5. Обележавање значајних датума (Св. Сава, Дан школе...)/ израда и читање радова, јавни наступи, избор радова и израда паноа...(2) 6. Стилске вежбе/ разговор о стилским фигурама, вежбе	–чита са разумевањем књижевноуметничке текстове и остале типове текстова, примењујући различите стратегије читања; –тумачи значења, језичке, естетске и структурне особине уметничких текстова, користећи књижевне термине и појмове; –критички промишља о стварности на основу прочитаних дела; –истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; –повеже писце и дела из обавезног дела програма од 5. до 8. разреда; –издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у конкретном тексту, као и језичко-стилске карактеристике текста у склопу интерпретације; –уочи слојевитост књижевног дела и међужанровско прожимање; –повеже књижевна дела са историјским или другим одговарајућим контекстом; –одреди временски оквир у којем је писац стварао; –разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта; –препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину, поштујући особености сопственог народа и других народа; –учествује у избору књижевних дела и начина њихове обраде и представљања;	Дијалогска Монолошка Текстовна демонстративна	Хамер папир за литерарни кутак Свеска Мејл

сажимања и проширивања текста, анализа и исправљање текста (6)			
7. Књижевни родови и врсте / анализа и издавања основних одлика, као и самостално стварање (бајка, лирска песма, поема...) (2)			
8. Разматрање Извештаја о раду секције /Оцењивање рада секције и предлагање чланова секције за похвале и награде (1)			

Хор и оркестар

Циљ	Образовни циљ обухвата развијање слуха и ритма, ширење гласовних могућности и учвршћивање интонације, способност за фино нијансирање и изражајно певање применом елемената музичке изражајности (темпо, динамика...), упознавање страних језика, литерарних текстова, што све води ка развијању естетских критеријума. Васпитни циљ обухвата развијање осећања припадности колективу – тимски рад, развијање толеранције, дисциплине, поштовања различитости и правила понашања, развијање одговорности, стицање самопоуздања, савладавање треме и пружање помоћи у смислу вршњачког учења и сарадње.Значајан је утицај музике на здравље (психолошки, социолошки, емоционални развој), тако да и певање у хору значајно доприноси смањењу стреса, агресивности.		
Разред	5		
Годишњи фонд часова	36		
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	

изводи музичке примере користећи глас, самостално и у групи; примењује правилну технику певања; примењује различита средства изражајног певања; примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању;	Репертоар школских хорова обухвата одговарајућа дела домаћих и страних аутора разних епоха, као и народне, пригодне, песме савремених дечијих композитора и композиције са фестивала дечијег стваралаштва. Садржај рада: 1. одабир и разврставање гласова; 2. вежбе дисања, дикције и интонације; 3. хорско распевавање и техничке вежбе; 4. интонативне вежбе и решавање појединих проблема из хорске партитуре (интервалски, хармонски, стилски); 5. музичка и психолошка обрада композиције; 6. увежбавање хорских деоница појединачно и заједно; 7. остваривање програма и наступа према Школском и Годишњем програму рада школе.	- Вокализе - Аудиције за гласове - Хармонизације кроз песме - вокално инструментално извођење - вежбање са хармоникама - хорско распевавање и техничке вежбе - интонативне вежбе и решавање појединих проблема из хорске партитуре (интервалски, хармонски, стилски) - Одабир песама - „Нек свуд Љубав сја“ - „Пјеват ћемо што нам срце зна“ - „Деца Неба“ - „Једна земља, један тим“ - „Даире“ - „Музика на струју“	

Новинарска секција

Разред: пети разред

Годишњи број часова: 30 часова

Циљ: Усвајање знања о облицима новинарског изражавања, упознавање са настанком новина и њиховим уређивањем; осамостаљивање ученика, описмењавање, развијање истраживачког и критичког духа.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
1. Формирање секције 2. Планирање рада новинарске секције 3. Основни облици новинарског изражавања 4. Интервју 5. Креативна новинарска радионица 6. Прикупљање материјала за часопис ученика школе, као и за зидне новине 7. Лектура прикупљеног материјала 8. Обрада корица и импресума 9. Истраживачко новинарство 10. Анкетирање 11. Унос и куцање текстова	-Ученик разликује облике новинарског изражавања. -Уме да напише новинарски чланак. -Ученик уме да примени истраживачко новинарство. -Зна да спроведе анкету. -Познаје и примењује правопис приликом лектуре.	-дијалошка -монологска -демонстративна -текстовна -истраживачка	Часописи у папирној форми, часописи у електронском облику, интернет, енциклопедије, приручници

Драмска секција

Разред: пети

Годишњи број часова:током године.

Циљ: Утврдити предвиђене садржаје са оним ученицима који желе да учествују у драмској секцији и који су талентовани. То се врши применом индивидуализације како би се постигао што бољи успех и како би ученици савладали текстове у што већој мери. Потребно је одабрати ученике и материјале који им одговарају.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА

Текст поводом Светог Саве Текст за Дан школе	Ученици треба да се оспособе да одабрани драмски текст увежбају како треба, да течно, разумљиво и гласно изговарају реплике како би у публици произвели одговарајући ефекат.	Диференцијација задатака Индивидуални рад Рад у групи	Текстови

Спортска секција- предметна настава од 5. до 8. разреда

Годишњи фонд часова: 34/36

ЦИЉЕВИ:

- додатна едукација ученика везана за спорт који су изабрали
- вежбање са ученицима на напреднијем нивоу техничко-тактичких елемената спортова
- припрема екипа за међушколска такмичења

НАЧИН РАДА:

Организација додатних часова у виду тренинга са ученицима

САРАДЊА:

Сарадња и координација се остварује са Савезом за школски спорт општине Смедерево као и са републичким Савезом за школски спорт

	П Л А Н Р А Д А	А Т Л Е Т И К А		
	С Е К Ц И Ј Е И З А Т Л Е Т И К Е			
		М		Ж
Час	Н а с т а в н а ј е д и н и ц а	Обуч	Увеж	Утврђ
1	Окупљање ученика, формирање екипе			1
2	Тркачка дисциплина, ниски старт - спринт 60м	1		
3	Тркачка дисциплина, ниски старт - спринт 60м			1
4	Тркачка дисциплина, ниски старт - спринт 100м		1	
5	Тркачка дисциплина, ниски старт - спринт 100м			1
6	Тркачка дисциплина, ниски старт - спринт 200м		1	
7	Тркачка дисциплина, ниски старт - спринт 200м			1

8	Трчкачка дисциплина, високи старт - штафета 4x100м	1		
9	Трчкачка дисциплина, високи старт - штафета 4x100м			1
10	Вежбе снаге, лагана истрчавања		1	
11	Трчкачка дисциплина, спринт / штафета		1	
12	Трчкачка дисциплина, спринт / штафета		1	
13	1000м издржљивости		1	
14	Бацачка дисциплина, кугла - техника, полазни положај и поскок		1	
15	Бацачка дисциплина, кугла - техника, избачајна позиција			1
16	Бацачка дисциплина, кугла - техника, фаза избацивања и одржавања равнотеже	1	1	
17	Вежбе снаге		1	
18	Бацачка дисциплина, кугла - тестирање			1
19	Бацачка дисциплина, копље	1		
20	Бацачка дисциплина, копље		1	

21	Бацачка дисциплина, копље			1
22	Скакачка дисциплина, скок у даљ, са кратким залетом		1	
23	Скакачка дисциплина, скок у даљ, техника, залет		1	
24	Скакачка дисциплина, скок у даљ, техника, скок-одраз		1	
25	Скакачка дисциплина, скок у даљ, техника, доскок		1	
26	Скакачка дисциплина, скок у даљ, техника, тестирање			1
27	Вежбе снаге		1	
28	Скакачка дисциплина, скок у вис	1		
29	Скакачка дисциплина, скок у вис		1	
30	Скакачка дисциплина, скок у вис			1
31	1000м издржљивости		1	
32	Скакачка дисциплина, троскок са кратким залетом		1	
33	Скакачка дисциплина, троскок	1		

34	Скакачка дисциплина, троскок		1	
35	Скакачка дисциплина, троскок			1
36	Вежбе снаге		1	

Саобраћајна секција

Разред: 5

Годишњи број часова: 9

Циљ: Проширити садржаје са оним ученицима, који показују изванредне резултате и заинтересованост за предмет у редовној настави применом индивидуализације.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА

Пешак у саобраћају Прелазак и кретае пешака коловозом Саобраћајни знаци Саобраћајна култура, раскрснице, безбедност Саобраћајни полигон спретности Полигон практичног понашања у саобраћају Практичне вежбе на полигону	· Знање и разумевање: Ученици успешно препознају и тумаче саобраћајне знакове, семафоре и ознаке на коловозу. · Безбедно понашање: Оспособљеност за безбедан прелазак улице, употребу бицикла и кретање у својству пешака. · Саобраћајна култура: Развијање одговорног односа према себи и другима у саобраћају, као и усвајање етике саобраћајне културе. · Практична примена: Продубљивање знања из свакодневног живота и њихова примена у симулираним и реалним ситуацијама	Монолошка Дијалогска Демонстративана метода Текстуална Метода путем истраживања Фронтални Индивидуални	Уџбеник Свеска Пројектор Полигон

Основна школа “Сава Ковачевић” Михајловац

**ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ШЕСТИ
РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И
ВАСПИТАЊА**

за период 2026/2027–2029/2030.године

*Основна школа "Сава Ковачевић"
11312 Михајловац*

Директор: Биљана Тодоровић

ШЕСТИ РАЗРЕД

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

НАСТАВНИ ПЛАН ЗА ПЕТИ И ШЕСТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред.број	А.ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик и књижевност	5	180	4	144
3.	Страни језик	2	72	2	72
4.	Историја	1	36	2	72
5.	Географија	1	36	2	72
6.	Биологија	2	72	2	72
7.	Математика	4	144	4	144
8.	Информатика и рачунарство	1	36	1	36
9.	Техника и технологија	2	72	2	72
10.	Ликовна култура	2	72	1	36
11.	Музичка култура	2	72	1	36
12.	Физичко и здравствено васпитање	2	72+54*	2	72+54*
13.	Физика	/	/	2	72
14.	Хемија	/	/	/	/
УКУПНО:А		24	918	25	954
Б.ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ					
1	Версканастава/Грађанско васпитање**	1	36	1	36
2.	Други страни језик***	2	72	2	72
УКУПНО:Б		3	108	3	108
УКУПНО:А+Б		27	1026	2	1062

*Обавезне физичке активности реализују се у оквиру предмета Физичко и здравствено васпитање

**Ученик бира један од понуђених изборних наставних предмета

***Ученик као други страни језик немачки језик

Напомена: Ученик не бира други страни језик и ако спада у изборне предмете, јер школа у складу са својим кадровским могућностима може ученицима да понуди само као други страни језик немачки језик.

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни и изборни наставни предмети

Ред.број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	27	1026	28	1062
2.	Слободне наставне активности*	1	36	1	36
3.	Допунска настава	1	36	1	36
4.	Додатна настава	1	36	1	36
Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности**	1	36	1	36
3.	Екскурзија	1 дан годишње		До 2 дана годишње	

* Слободне наставне активности Школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученикобавезно бира једну активност са листе од три слободне наставне активности које Школа нуди и изучава је у току једне школске године.

**Ваннаставне активности могу да буду:друштвене,уметничке,техничке,хуманитарне,културне,као и друге активности у складу са простором и људским ресурсима школе.

Програм обавезних предмета, изборних предмета са начинима и поступцима за њихово остваривање, слободне наставне активности, допунска и додатна настава, час одељењског старешине и ваннаставне активности

Наставни предмет: Српски језик и књижевност

Разред: Шести

Годишњи фонд часова: 144

Циљ: Циљеви учења Српског језика и књижевности јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције, које уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, Наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		

Књижевност 45+5=50	ЛИРИКА Лектира Обредне лирске народне песме (избор) Ђура Јакшић: Вече Јован Дучић: Село Мирослав Антић: Плава звезда Вељко Петровић: Ратар/ Алекса Шантић: О, класе моје Десанка Максимовић: Грчаница/ Војислав Илић: Свети Сава Стеван Раичковић: Хвала сунцу, земљи, трави Милован Данојлић: Овај дечак зове се Пепео Крста Сергеј Јесењин: Песма о керуши Књижевни термини и појмови Врста строфе према броју стихова у лирској песми: дистих; терцет; врста стиха по броју слогова (лирски и епски десетерац). Одлике лирске поезије: рима – парна, укрштена, обгрљена; улога риме у обликовању стиха. Стилске фигуре: контраст, хипербола. Врсте ауторске и народне лирске песме: социјалне песме, дитирамб, елегича; обредне песме (коледарске, краљичке, додолске, божићне).	Повеже књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима са новим делима која чита; чита са разумевањем; парафразира прочитано и описује свој доживљај различитих врста књижевних дела и научно-популарних текстова; одреди род књижевног дела и књижевну врсту; прави разлику између дела лирског, епског и драмског карактера; разликује ауторску приповетку од романа; анализира структуру лирске песме (строфа, стих, рима); уочава основне елементе структуре књижевноуметничког дела: тема, мотив; радња, време и место радње; разликује заплет и расплет као етапе драмске радње; разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца; рувића звучне, визуелне, тактилне, олфакторне	- Монолошко дијалогско метода, -демонстративна метода, -илустративна метода, текстуална ,учбеник, школска лектира пројектор, ЦД, интернет, литература, фронтални, индивидуални, групни, исраживачки	Активн о слуша Упознаје нове наставне садржаје Препознаје и именује књижевне појмове Наводи и понавља, - дефинише и закључује Предлаже, дискутује Истражује	Одређује садржаје за реализацију циљева и исхода Организује и реализује наставни час Објашњава, обавештава, предлаже и подстиче Мисаоно активира и подстиче ученике Прати ток ученичких активности на часу Процењује рад ученика и сопствени рад	Усмена провера, писмена провера, вршњачко оцењивање Израда пројекта	Комуник ативна компетен ција, компетен ција за учење, компетен ција за сарадњу, естетичка компетен ција, дигиталн а компетен ција, решавање проблем

	ЕПИКА Лектира Народна песма: Смрт МајкеЈуговића Народна песма: Марко Краљевић укида свадбарину Петар Кочић: Јаблан Исидора Секулић: Буре(одломак)/БранкоЋопић: Чудесна справа ИвоАндрић: Аска и вук Антон Павлович Чехов: Вањка/Италио Калвино: Шуманаауто-пугу(из збирке прича Марковалдошличаровнадоба у граду) Светлана Велмар Јанковић: Сирото ждребе (изКњиге за Марка) Књижевни термини и појмови Основна тема и кључни мотиви. Облици казивања: нарација (хронолошко приповедање), описивање, дијалог, монолог. Фабула/радња, редослед догађаја. Врсте Епских дела: приповетка, роман. Културно-историјско предање (нпр. Смрт Марка Краљевића) ДРАМА Лектира Књижевни термини и појмови	елементе песничке слике; одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевноуметничком тексту; анализира узрочно- последичне односе у тексту и вреднује истакнуте идеје које текст нуди; анализира поступке лика у књижевноуметничком делу, служећи се аргументима из текста; уочава хумор у књижевном делу; разликује хумористички и драмски тон од елегичног тона илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; уважава националне вредности и негује културно историјску баштину; препоручи књижевно дело уз кратко образложење; упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст;азликује облике казивања;					

Драмске врсте: комедија – основне одлике. Монолог и дијалог у драми. Дидаскалије, реплика. Етапе драмске радње (заплет и расплет) ДРАМА Лектира Коста Трифковић: Избирачица (одломак) Миодраг Станисављевић: И ми трку за коња имамо(одломак) Бранислав Нушић: Аналфабета(одломак) НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ (бирати 2 дела) Вук Караџић: Живот и обичаји народа српскога: Божић (одломак); Ђурђевдан (одломак); Додоле, прпоруке и иароце (одломци) Владимир Хулпах: Легенде о европским градовима(избор) Никола Тесла: Моји изуми(поглавље по избору) Жан-Бернар Пиј, Серж Блок, Ан Бланшар: Енциклопедија Лоших ђака, бунтовника и осталих генијалаца(избор) Гроздана Олујић: Били су деца као и ти (избор) ДОМАЋА ЛЕКТИРА Епске народне песме о Косовском боју (избор)							

Епске народне песме о Марку Краљевићу (избор) Бранислав Нушић: Аутобиографија Анђела Нанети: Мој дека је био трешња Весна Алексић: Каљави коњ(Прича о богињи Лади – Звездана вода; Прича о богу Сварогу – Небески ковачи Прича о богу Стрибору – Сеченско светло) Бранко Ћопић: Орлови рано лете Ференц Молнар: Дечац Павлове улице Допунски избор лектире (бирати 3 дела) Добрица Ерић: Месечев миљеници (песме о свицима) (избор) Владимир Стојаковић: Писмо писац(Писмо Бранку Ћопићу) Владимир Андрић: Пустолов Тиодор Росић: Приче старог чаробњака (једна прича по избору) Ивана Брлић Мажуранић: Приче из давнина (избор) Владислава Војновић: Приче из главе(прича Позориште – одломци) Јасминка Петровић: Ово је најстрашнији дан у мом животу							

ЈЕЗИК 25+25=50	Подела речи по настанку: просте и творенице; породица речи, корен речи. Саставни делови твореница (творбене основе, префикси и суфикси). Граматичка основа и наставци творбена основа и суфикси. Настанак гласова и говорни органи; самогласници и сугласници (прави сугласници и сонанти); Подела сугласника по звучности и по месту изговора. Подела речи на слоге; слоготворно р. Гласовне промене – непостојано а; промена л у о; палатализација; сибиларизација; јотовање; једначење сугласника по звучности; једначење сугласника по месту изговора; губљење сугласника. Заменице: неличне именичке заменице (односно-упитне, неодређене, опште, одричне); придевске заменице: присвојне (с нагласком на употребу заменице свој, показне, односно-упитне, неодређене, опште, одричне). Граматичке категорије заменица: род, број, падеж и лице. Грађење и основна значења глаголских времена: аорист, имперфекат (само на нивоу препознавања; имперфекат глагола бити); плусквамперфекат. Независне предикатске реченице – појам комуникативне функције; подела на обавештајне, упитне, заповедне, жељне и узвичне реченице	Повеже граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима Препозна делове речи у вези са њиховим грађењем; Разликује гласове српског језика по звучности и месту изговора; Разликује врсте гласовних промена у једноставним примерима и примењује књижевно језичку норму; Одреди врсте и подврсте заменица, као и њихов облик; Препознаје глаголска времена и употребљава их у складу са нормом; Разликује реченице по комуникативној функцији;					

	Писање имена васионских тела. Растављање речи на крају реда (основна правила). Правописна решења у вези са гласовним променама. Писање именичких и придевских одричних заменица са предлозима. Писање заменице Ваш великим почетним словом. Правописна решења у вези са писањем обрађених глаголских облика Правилан изговор гласова ц, ћ, џ, р Дуги и кратки акценти						
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА 14+30=44	Текстови у функцији унапређивања језичке културе. Говорне вежбе на унапред одређену тему. Учтиве форме обраћања. Лексикологија: аугментативи (са пејоративима), деминутиви (са хипокористцима). Правописне вежбе: диктат; допуњавање текста; уочавање и објашњавање научених правописних правила у тексту. Богаћење речника: лексичко-семантичке вежбе(нпр. избегавање сувишних речи и туђица; фигуративна значења речи; проналажење изостављених реченичних делова); стилске вежбе: (нпр. Текст као подстицај за сликовито казивање;	Доследно примењује правописну норму; Користи правопис (школско издање); Разликује дуги и кратки акценат у изговореној речи; употребљава различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање различитих типова текстова, без сажимања и са сажимањем, причање (о догађајима и доживљајима) и описивање; разликује и гради аугментативе и деминутиве; саставља обавештење, вест и кратак извештај;					

	ситуациони предлог за тражење погодног израза). Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу. Четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту (један час за израду задатка и два за анализу и писање унапређене верзије састава).	разуме основна значења књижевног и неуметничког текста; проналази, повезује и тумачи експлицитно и имплицитно садржане информације у краћем, једноставнијем књижевном и неуметничком тексту; драматизује одломак одабраног књижевно уметничког текста; говори јасно, поштујући стандардно језичку норму; изражајно чита обрађене књижевне текстове					
Корелација са другим предметима: Историја, Географија, Верска настава, Грађанско васпитање, Ликовна култура, Музичка култура, Информатика и рачунарство, Енглески језик, Немачки језик, Физичко и здравствено васпитање, Физика, Хемија, Математика.							
Међупредметно повезивање: Историја- повезивање књижевних дела са историјским догађајима, Географија- просторно повезивање Верска настава- повезивање књижевних дела са верским празницима, Енглески и немачки језик- повезивање граматике							

Кључни појмови садржаја програма: књижевност, језик, језичка култура.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Кључна интересовања ученика проистичу из њиховог узраста, претходних знања као и тренутних интересовања и индивидуалних разлика. Уважавам њихове потребе и интересовања кроз разговор, тешање, одговарање, понављање и прилагођавање колико је коме потребно.
Најефикасније методе и облици рада	Групни рад, квизови, игре, мултимедијални садржаји, дискусије, понављање и повезивање градива.
Избор наставних средстава	Читанка, Граматика Лектира, Збирка, Мултимедијални садржаји...

Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Библиотека, културно-историјски споменици.
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Активно учење, кроз дискусију, игру, текстове, тестове, савремене технологије, повезивање градива са савременим животом.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ Специфичности	Темпо се одређује према броју ученика, њиховом интересовању и способности да нешто савладају, броју часова, тежини градива. Треба водити рачуна како би могли сви ученици да постигну одређено квалитетно усвајање нових садржаја.
Могући застоји у раду	Ученицима често недостаје мотивације, уморни су, оптерећени градивом из других предмета, неки садржаји нису прилагођени њиховом узрасту, немају довољно средстава..
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Праћење се врши на сваком часу, слушање, бележење активности, оцењивање, тестови, писмени и контролни задаци. Критеријуми су знање и разумевање садржаја, вештине ,компетенције, однос према раду и предмету.
Остале специфичности школе које могу да утичу на остављање наставног процеса	Број ученика и структура одељења, услови у школи, локала заједница, интересовања сваког ученика за језик, књижевност и културу.

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: Српски језик и књижевност

Разред: Шести

Општа предметна компетенција (ОПК) Ученици су оспособљени за функционалну писменост, ефикасну комуникацију, критичко мишљење и разумевање језичких норми. Обухвата развијање вештина слушања, говорења, читања и писања, уз свест о језику као средству за учења, изражавање и примену у свакодневним ситуацијама.

Специфична предметна компетенција (СПК) Функционално-прагматична компетенција (комуникација у различитим ситуацијама), Језичка компетенција (граматика и правопис), социолингвистичка компетенција (примена језичких норми). Оне подразумевају способност ефикасног слушања, говорења, читања и писања уз разумевање књижевних и некњижевних текстова.

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Књижевно ст	CJ.1.4.2. разликује типове књижевногстваралаштва (усмена и ауторска књижевност) CJ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епiku и драму CJ.1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац) CJ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: наратив, опис, дијалог и монолог CJ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономатопеја) CJ.1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и месторадње, лик... CJ.1.4.8. има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе* CJ.1.4.9. способан је за естетски доживљај уметничких дела	CJ.2.4.1. повезује дело из обавезне лектире савременом у којем је настало и савременом које се узима за оквир приповедања CJ.2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и ликидела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација CJ.2.4.3. разликује лирско-епске врсте (балладу, поему) CJ.2.4.4. разликује књижевнаучне врсте: биографију, аутобиографију, дневник и путопис и научно-популарне текстове CJ.2.4.5. препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст) CJ.2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност CJ.2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог CJ.2.4.8. уочава разлику између препричавања и анализе дела CJ.2.4.9. уме да води дневник о прочитаним књигама* Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на напредном нивоу.	CJ.3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова карактеристичних тема и мотива CJ.3.4.2. издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту CJ.3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу CJ.3.4.4. проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту CJ.3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе CJ.3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело CJ.3.4.7. изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га о

ЈЕЗИК	J.1.3.1. зна особине и врсте гласова; дели реч на слоге у једноставнијим примерима; примењуј екњижевно језичку норму у вези са гласовним променама CJ.1.3.2. уочава разлику између књижевне и некњижевне акцентуације* CJ.1.3.3. одређује место реченичног акцента у једноставним примерима CJ.1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевно језичкунорму у вези с облицима речи CJ.1.3.5. разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела	CJ.2.3.8. препознаје главна значења и функције глаголских облика	CJ.3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама CJ.3.3.5. познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица) CJ.3.3.6. познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима)
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	CJ.1.1.6. разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног CJ.1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу CJ.1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста) CJ.1.2.4. уме да преприча текст CJ.1.2.5. свој језик прилагођава медијуму изражавања* (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални) CJ.1.2.6. влада основним жанровима писане комуникације: саставља писмо; попуњава различите брасце и формуларе с којима се сусреће у школи и свакодневном животу	CJ.2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан	CJ.3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслов деловима текста

Наставни предмет: **Енглески језик**

Разред: **шести**

Годишњи фонд часова: **72**

Циљ: Циљ учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
Поздрављање и представљање себе и других и тражење/давање основних информација о себи и другима 6 (2+4)	Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на поздрављање и представљање (дијалози, наративни текстови, формулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима.	разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе; поздравља и отпоздравља, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства; размени једноставније информације личне природе; у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима;	Демонстративна, дијалогска, текстуална, Фронтални, индивидуални, групни, рад у пару Уџбеник, радна свеска, дигитални уџбеник, текстови и видеи прилагођени темама	Активно слуша, повезује појмове, чита, доноси логичке закључке, преписује, бележи, разговара, развија логичко размишљање, изводи закључке, сарађује у пару и групи...	Објашњава, усмерава интеракцијски однос у учioniци, помаже, похваљује, мотивише ученике на рад, надгледа, исправља..	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	компетенција за целоживотно учење, вештина комуникације, решавање проблема, вештина сарадње, вештина за живот у демократском друштву, естетска компетенција, брига за здравље, дигитална компетенција, одговоран однос према околини

Описивање бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања 6 (2+4)	Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; усмено и писано описивање/поређење бића, предмета, појава и места.	разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; опише и упоређи жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства;					
Изношење предлога и савета, упућивање позива за учешће у заједничкој активности и реаговање на њих 3 (1+2)	Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге; усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање позивнице за прославу/журку или имејла/СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање/одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања/ изговора.	разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; упуту предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности					

Изражавање молби , захтева, обавештења, извињења, честитања и захвалности 3 (1+2)	Слушање и читање једноставнијих исказа којима се нешто честита, тражи/нуди помоћ, услуга, обавештње или се изражава извињење, захвалност; усмено и писано честитање, тражење и давање обавештења, упућивање молбе за помоћ/услугу и реаговање на њу, изражавање извињења и захвалности.	разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих; упути уобичајене молбе и захтеве; честита, захвали и извини се користећи мање сложена језичка средства;					
Разумевање и давање упутстава 3 (1+2)	Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за израду задатака, пројеката и сл.) с визуелном подршком и без ње; усмено и писано давање упутстава	разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; пружи једноставнија упутства у вези са уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;					

Описивање радњи у садашњости 8 (3+5)	Слушање и читање описа и размењивање исказа у вези са сталним, уобичајеним и тренутним догађајима/активностима и способностима; усмено и писано описивање сталних, уобичајених и тренутних догађаја/активности и способности.	разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа; размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа;					
Описивање радњи у прошлости 8 (3+5)	Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези са искуствима, догађајима/активностима и способностима у прошлости; усмено и писано описивање искустава, догађаја/активности и способности у прошлости; израда и презентација пројеката о историјским догађајима, личностима и сл.	разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости; размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.;					

Описивање будућих радњи 8 (3+5)	Слушање и читање краћих текстова у вези са одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; усмено и писано договарање/извештавање о одлукама, плановима, намерама и предвиђањима.	разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих; размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; саопшти шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа;					
Исказивање жеља, интересовања, потреба, осета и осећања 4 (1+3)	Слушање и читање исказа у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем жеља и потреба; предлагање решења у вези са осетима и потребама; усмено и писано исказивање својих осећања и реаговање на туђа.	разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осећањима и реагује на њих; изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима;					

Исказивање просторних односа и упутстава за оријентацију у простору 4 (1+3)	Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са смером кретања и специфичнијим просторним односима; усмено и писано размењивање информација у вези са смером кретања и просторним односима; усмено и писано описивање смера кретања и просторних односа.	питања која се односе на оријентацију/положај предмета, бића и места у простору и правац кретања и одговори на њих затражи и разуме обавештења о оријентацији/положају предмета, бића и места у простору и правцу кретања; опише правац кретања и просторне односе једноставнијим, везаним исказима;					
Изрицање дозвола, забрана, правила понашања и обавеза 3 (1+2)	Слушање и читање једноставнијих исказа у вези са забранама, правилима понашања и обавезама; постављање питања у вези са забранама, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, правила понашања и обавеза.	разуме једноставније исказе који се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе и реагује на њих; размени једноставније информације које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе код куће, у школи и на јавном месту					

Изражавање припадања и поседовања 4 (1+3)	Слушање и читање једноставнијих текстова с исказима у којима се говори шта неко има/нема или чије је нешто; постављање питања у вези са припадањем и одговарање на њих.	разуме једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање; формулише питања и једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање;					
Изражавање допадања и недопадања 4 (1+3)	Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на изражавање допадања/неподања; усмено и писано изражавање допадања/недопадања	разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих; изрази допадање и недопадање уз једноставније образложење;					

Изражавање мишљења 4 (2+2)	Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са тражењем мишљења и изражавањем слагања/неслагања; усмено и писано тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања.	разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење;					
Изражавање количине и бројева и цена 4 (1+3)	Слушање и читање једноставнијих текстова који говоре о количини и цени; постављање питања у вези с количином и ценом и одговарање на њих, усмено и писано; слушање и читање текстова на теме поруџбине у ресторану, куповине, играње улога (у ресторану, у продавници, у кухињи...); записивање и рачунање цена. Основни бројеви преко 1000.	разуме једноставније изразе који се односе на количину и цену; пита и саопшти колико нечега има/нема, користећи једноставнија језичка средства; пита/каже/израчуна колико нешто кошта.					

Корелација са другим предметима: српски језик, географија, историја, ликовна и музичка култура, информатика, час одељењског старешине, верска настава и грађанско васпитање, физичко и здравствено васпитање....
Међупредметно повезивање: кроз све наставне теме, настава страног језика у свим разредима повезана је са свим предметима

Кључни појмови садржаја програма: present simple vs. present continuous, past simple, past continuous, adverbs of manner, past simple vs. past continuous, comparatives and superlatives, will/won't, may / might, will vs. be going to, one / ones, Indefinite pronouns, modal verbs, present perfect tense, past simple vs. present perfect, conditional clauses (zero conditional and 1st type).

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Диференцирани задаци кроз уџбеник и радну свеску који се користи у настави; израда програма ИОП 3 за надарене ученике
Најефикасније методе и облици рада	Дијалoшка, илустративна, текстуална, демонстративна Индивидуални, групни, рад у пару
Избор наставних средстава	Уџбеник, радна свеска, дигитални уџбеник, текстови и видеи прилагођени темама и садржајима
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	
Активности и стратегије за мотивисање ученика	-динамично смењивање активности које не би требало да трају дуже од 15 минута; -слушање и реаговање на упутства наставника на енглеском језику или са аудио-записа (слушај, повежи, одреди, напиши, пронађи) -рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.); -мануелне активности (израда панoa, презентација, зидних новина, постера и сл.): -вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, сел тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.); -игре примерене узрасту и дидактичком захтеву (за загревање, развијање пажње и концентрације, јачање мотивације, увођење нове језичке грађе или пак утврђивање); -класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добрима, волим/не волим, компарације...); -решавање "текућих проблема" у разреду, тј. договори и мини-пројекти; -"превођење" исказа у гест и геста у исказ; -заједничко прављење илустрованих и писаних материјала (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације)
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	До краја првог полугодишта реализовати у потпуности седму тему.

Могући застоји у раду	Брзина реализације плана, сложеност садржаја, нередовно похађање наставе, неприлагођеност садржаја, нередовна израда домаћих задатака
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Напредовање ученика прати се по темама; критеријуми за праћење: активност на часу, уредност при изради домаћих задатака, усвајање граматике и вокабулара, способност разумевања и преношења поруке, медијација
Остале специфичности школе које могу да утичу на остављање наставног процеса	Интернет, пројектор и рачунари у свакој учионици

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: **Енглески језик**

Разред: **шести**

Општа предметна компетенција (ОПК)

Општа предметна компетенција или вишејезична комуникативна компетенција обухвата поседовање свести о језицима као комуникационим средствима, стицање основне језичке писмености и њено континуирано развијање, као и схватање повезаности између језика и култура. Она омогућава ученицима да се користе језичким средствима у циљу обављања усмене и писане комуникације на језицима које уче, у приватном, јавном и образовном контексту. Поседовање вишејезичне комуникативне компетенције ученицима омогућава проналажење, прикупљање, обрађивање, критичку обраду и коришћење извора и садржаја информација примерених узрасту, потребама и интересовањима. Знања, умења и ставови који чине вишејезичну комуникативну компетенцију чине основ за развој критичког мишљења и расуђивања, креативности и естетичког осећаја. Она омогућава ученицима постепено укључивање у разноврсне активности интеркултурног карактера, уз поштовање индивидуалних, групних и колективних идентитета и различитости и развијање емпатије и друштвено одговорног деловања. Учењем страних језика, користећи различите технике, ученици унапређују стратегије учења, развијају функционалну и дигиталну писменост и оспособљавају се за целоживотно учење и употребу страних језика у разноврсним комуникативним контекстима.

Основни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици углавном исправно артикулишу већину гласова и гласовних група, уз ограничења акценатско-интонацијске природе. Ученици исправно записују већину гласова и гласовних комбинација и познају основна правописна правила. Познају најфреквентније основне морфолошке облике и једноставније синтаксичке структуре. Користе ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за реализацију основних комуникативних активности у школском и ваншколском контексту. Познају основне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју вербалне и невербалне елементе једноставних порука на страном језику. Разумеју главне сличности и разлике најфреквентнијих лексичких елемената матерњег и страних језика из приватног и образовног домена. Ученици поседују основна знања о разликама у

свакодневном животу сопствене и културе страног језика и разумеју да су разлике последица сложености и разноликости култура. Познају и разумеју основне појаве и процесе који одликују свакодневицу културâ језика који уче, као и најзначајније природне и друштвене специфичности културâ језика који уче.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставних порука на страном језику и примењују основне стратегије и средства комуникације, укључујући дигиталне алате. Разумеју важне појмове и једноставне информације из усмених, писаних и мултимодалних текстова у школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, ослањајући се на знања и вештине из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селекују, прикупљају, обрађују и повезују језичке, културолошке и друге информације из различитих извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања из различитих области личних и образовних интересовања.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у рутинским и увежбаним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју фреквентне речи, изразе, фразе и краће усмене исказе и једноставне текстове на познате теме, реализују кратке и увежбане видове писане и усмене продукције и интеракције, уз употребу познатих и рутинских фраза и формулација (постављање питања и давање одговора, саопштавање и размена ограниченог спектра информација) у приватном, јавном и образовном домену. Ученици учествују у основној интеркултурној комуникацији, негујући позитиван и отворен став према различитостима, препознају и избегавају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. На једноставан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и основне стратегије учења и рада.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања-стандарди образовних постигнућа

Основни ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:

CJ1.OO.O.1.1. Познају основне интонацијске схеме и углавном разумљиво изговарају већину гласова и најчешће гласовне групе уз интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може да отежава разумљивост порука и комуникацију. CJ1.OO.O.1.2. Познају важнија правописна правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које могу да ометају разумевање. CJ1.OO.O.1.3. Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. CJ1.OO.O.1.4. Познају и повремено користе ограничени репертоар основних и једноставнијих синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. CJ1.OO.O.1.5. Разумеју и користе најједноставнији и најфреквентнији вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију CJ1.OO.O.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и разлике између заједница које користе циљни и матерњи језик. CJ1.OO.O.1.7. Поседују основна знања у вези са властитом и културама језика које уче, разумеју најфреквентније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције, о којима се обавештавају усменим, писаним и	CJ1.OO.O.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставних усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета), уз одговарајућу подршку. CJ1.OO.O.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији прибегавајући, по потреби, основним стратегијама компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. CJ1.OO.O.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе једноставне текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и процењују њихов значај за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. CJ1.OO.O.2.4. Интерпретирају значења једноставне усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл). CJ1.OO.O.2.5. Учествоју у интеркултурној комуникацији, размењујући основне информације и ставове у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање основних правила учтивости. CJ1.OO.O.2.6. Идентификују и пореде значајне појаве и процесе у контексту (властите) културе и култура заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. – CJ1.OO.O.2.7. Промишљају улогу језика у	CJ1.OO.O.3.1. Разумеју фреквентне речи и изразе у јасно контекстуализованом говору, као и у кратким саопштењима на блиске теме. CJ1.OO.O.3.2. Разумеју једноставне усмене савете и упутства која се односе на личне информације, непосредне потребе и блиско окружење уз подршку визуелних елемената (оријентација у простору, употреба апарата, правила игре). CJ1.OO.O.3.3. Разумеју глобални смисао кратких, спорим ритмом изговорених и јасно артикулисаних монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CJ1.OO.O.3.4. Разумеју предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, о познатим/блиским темама, непосредном друштвеном окружењу, природној средини. CJ1.OO.O.3.5. Разумеју основни смисао и појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у кратким и једноставнијим рекламним порукама на познате теме, уколико не садрже игру речи или неко конотативно / скривено / метафорично значење. CJ1.OO.O.3.6. Разумеју појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у популарној музици. CJ1.OO.O.3.7. Разумеју кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (писма, мејлови, СМС...). CJ1.OO.O.3.8. Разумеју општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова прилагођених узрасту и интересовањима (извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе, као и поруке личне природе са неколико суштинских информација (нпр. писма, мејлови итд.). CJ1.OO.O.3.9. Разумеју општи смисао и важније информације у једноставнијим врстама књижевних текстова прилагођених узрасту и

		интересовањима (прозни и поетски текстови, кратке приче). – СЈ1.ОО.О.3.10. Разумеју и проналазе важније

дигиталним путем у оквиру вршњачке групе.	свакодневним активностима из домена личног интересовања и користе страни језик за проучавање главних природних и друштвених феномена и за релативно успешно решавање задатака у вези са садржајима школских предмета.	информације из инфографикона и других једноставнијих визуелно-текстуалних приказа (табела, дијаграма, мапа, формулара, формула...). CJ1.OO.O.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација. CJ1.OO.O.3.12. Успостављају и накратко одржавају друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних информација о личности и непосредном окружењу, плановима, обавезама, услугама. CJ1.OO.O.3.13. Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје, уз помоћ наставника или саговорника и евентуалне краће паузе/застајкивања.
		CJ1.OO.O.3.14. Постављају једноставна питања о темама које одговарају личним интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговарају на слична питања саговорника. CJ1.OO.O.3.15. Постављају и одговарају на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања и формулишу љубазне молбе, извињења, упутства и савете, користећи једноставна језичка средства. CJ1.OO.O.3.16. Пишу једноставне податке о себи и лицима из блиског окружења у обрасцима, упитницима или табелама, повезују неколико исказа у кратак, везани текст о блиским темама и састављају текстове од понуђеног језичког материјала на блиске теме у којима описују себе, своју породицу и непосредно окружење, користећи једноставну лексику и фреквентне кохезивне елементе. CJ1.OO.O.3.17. Писаним путем достављају/траже основне информације о себи и другима, састављају краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама, кратке и једноставне поруке у личном обраћању (нпр. СМС, мејл, објаве на друштвеним

		мрежама) у којима се захваљују, извињавају или

		нешто честитају. СЈ1.ОО.О.3.18. На страном језику преносе саговорнику општи смисао и најважније информације краћих и једноставнијих писаних текстова и усмених исказа информативне природе. СЈ1.ОО.О.3.19. На матерњем језику преносе саговорнику општи смисао и најважније појединости јавних натписа и кратких текстова информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...), саопштавају основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици углавном правилно изговарају све гласове и гласовне групе, уз поштовање акценатско-интонацијске природе, уз евентуалне неправилности које не ометају комуникацију. Познају и примењују фреквентна правописна правила. Записују речи и изразе с релативном ортографском тачношћу, тако да не долази до неспоразума. Познају и користе одређени број сложенијих граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које повремено ремете комуникацију. Познају кључне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју главне сличности и разлике фреквентнијих лексичких елемената и (морфосинтаксичких) конструкција матерњег и страних језика. Познају и разумеју релевантне сличности и разлике између своје и културѝ језика који уче и препознају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. Ученици поседују најопштија знања о свакодневном животу, друштву и развоју циљне културе, разумеју утицај основних природних и друштвених појава на процесе у властитој и циљној култури, као и положај земаља и заједница циљног језика у свету и њихову везу са властитом културом.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставнијих порука на страном језику и процењују релевантност језичких елемената у комуникативном чину. Ради остваривања комуникативне намере примењују кључне стратегије и средства, укључујући дигиталне алате. Разумеју појмове, идеје и информације из усмених, писаних и мултимедијалних текстова у школском и ваншколском контексту и разликују њихова експлицитна и/или имплицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског живљења и решавања проблема користе страни језик, примењујући по потреби знања и вештине из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селекују, прикупљају, обрађују, класификују и повезују језичке, културолошке и друге информације и критички одабирају различите врсте извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања у приватном и образовном домену.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у уобичајеним, свакодневним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју једноставније писане и усмене исказе, као и кратке текстове о познатим и блиским темама, појавама и догађајима, реализују узрасно и искуствено примерене видове писане и усмене продукције и интеракције (давање и тражење, тј. размена информација о личностима, догађајима, појавама, једноставно исказивање идеја и мишљења) уз успостављање базичног али ефикасног социјалног контакта. Ученици прихватају разлике које постоје између властите и културе језика које уче и умеју да прилагоде понашање основним конвенцијама у комуникацији. Негују став отворености према култури страног језика и поседују основне

вештине за критичко истраживање и разумевање појава властите културе и културе (културѝ) језика који (које) уче. На сврсисходан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и адекватне стратегије учења и рада.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања:

Средњи ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:

CJ1.OO.C.1.1. Разумљиво изговарају већину гласова и гласовних група, уз могућу интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што повремено може да отежава разумљивост порука и комуникацију. CJ1.OO.C.1.2. Познају већину правописних правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које повремено могу да ометају разумевање. CJ1.OO.C.1.3. Познају и користе ограничен репертоар основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које повремено могу да ремете комуникацију. CJ1.OO.C.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и једноставних синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да повремено ремете комуникацију. CJ1.OO.C.1.5. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију. CJ1.OO.C.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, најмаркантније сличности и разлике између заједница које	CJ1.OO.C.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу с текстуалном врстом и комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). CJ1.OO.C.2.2. Користе страни језик у једноставнијој усменој и писаној комуникацији ослањајући се повремено на стратегије компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз употребу релевантних дигиталних алата. CJ1.OO.C.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост за потребе информисања, естетског живљења, забаве и решавања проблема. CJ1.OO.C.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају основне хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери, ослањајући се на невербалну комуникацију, односно на карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл). CJ1.OO.C.2.5. Успостављају интеркултурну комуникацију и размењују основне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање фреквентнијих правила учтивости. CJ1.OO.C.2.6. Идентификују, анализирају и пореде значајније појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја	CJ1.OO.C.3.1. Разумеју основни смисао и кључне појединости у кратким саопштењима на блиске теме. CJ1.OO.C.3.2. Разумеју краће усмене савете, упутства, молбе итд. који се тичу личних потреба и интересовања (нпр. оријентација у простору, сналажење на јавним местима, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.) који су, по потреби, праћени визуелним елементима. CJ1.OO.C.3.3. Разумеју основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама, уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. CJ1.OO.C.3.4. Разумеју основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом. CJ1.OO.C.3.5. Разумеју основни смисао и главне информације краћих медијских садржаја (радио и телевизијских емисија, подкаста или других аудио-визуелних записа, као и краћих рекламних порука које не садрже игру речи или неко конотативно/скривено / метафорично значење) о блиским темама, као и тему и основну поруку кратких телевизијских репортажа и документарних филмова помажући се визуелним информацијама. CJ1.OO.C.3.6. Разумеју општи смисао и фреквентне фразе, формулације и изразе у текстовима популарне музике. CJ1.OO.C.3.7. Разумеју општи смисао и релевантне информације на блиске теме у краћим текстовима једноставне садржине, порукама, писмима, мејловима о познатим и узрасно адекватним темама. CJ1.OO.C.3.8. Разумеју општи смисао, важније идеје и поруке једноставних линеарних и

користе циљни и матерњи језик. – CJ1.OO.C.1.7. Поседују знања у вези са властитом и културама језика које уче, разумеју и објашњавају важније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. – CJ1.OO.C.2.7. Промишљају улогу језика у свакодневним активностима и користе страни језик за проучавање природних и друштвених феномена и релативно успешно решавање задатака у приватном, јавном и образовном домену.	хипертекстуалних врста (адаптирани, поједностављени и скраћени информативни и књижевни текстови, новинске вести, брошуре, проспекти, кратке репортаже, кратки прилози на друштвеним мрежама) са интернета или из других писаних медија у складу са узрастом и интересовањима. CJ1.OO.C.3.9. Разумеју општи смисао, информације, главне идеје и поруке једноставнијих фикционалних прича и других форми из области књижевности за младе прилагођених узрасту и интересовањима. CJ1.OO.C.3.10. Разумеју и селекују потребне информације из инфографикона и других визуелно-текстуалних приказа (табела, дијаграма, мапа, формулара, формула...). CJ1.OO.C.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи и потребне информације из једноставнијих извора информација са циљем претраживања (онлајн) речника, енциклопедија, брошура и интернет страница. CJ1.OO.C.3.12. Иницирају и/или одржавају разговор и интеракцију са једним саговорником или више саговорника на блиске и познате теме. Уз минималну помоћ саговорника, траже одређени предмет, услугу, објашњење планова и обавеза, повезујући неколико краћих исказа у смислену целину. CJ1.OO.C.3.13. Описују себе и своје непосредно окружење, школски контекст и приватан живот, свакодневне активности и навике, искуства из прошлости, претходне и планиране активности и догађаје, уз евентуалне краће паузе у говору. На једноставан начин и укратко излажу на задату тему или резимирају краћи текст (прочитан или одслушан), ослањајући се по потреби и на језичка средства која се у њему појављују. CJ1.OO.C.3.14. Постављају неколико повезаних питања у низу, у вези с личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, и одговарају на слична питања саговорника. – CJ1.OO.C.3.15. Искузују допадање и недопадање,

		слагање и неслагање, молбе и извињења, упутства, захтеве, савете, забране, образлажући своје ставове и мишљење једноставнијим језичким средствима. – CJ1.OO.C.3.16. Састављају краће сажете текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота, пореде људе, ствари и појаве користећи фреквентне кохезивне елементе. Писаним путем траже и преносе детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима.
		CJ1.OO.C.3.17. Писаним путем траже и преносе детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима, састављају једноставна лична и електронска писма, поруке, имејлове у којима се са пријатељима и познаницима договарају о активностима, постављају или одговарају на питања на узрасно релевантне теме. Једноставним језичким средствима описују теме и догађаје из приватног, јавног и образовног домена и препричавају кратке (прочитане и одслушане) текстове, ослањајући се на језичка средства која се у њима појављују. CJ1.OO.C.3.18. На страном језику саопштавају основне информације добијене од трећег лица или пренете путем писаних или усмених текстова у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама. CJ1.OO.C.3.19. На матерњем језику преносе саговорнику: тему, општи смисао и најважније информације краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних) и кратких усмених исказа опште информативне природе, примерене узрасту и интересовањима.

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици углавном правилно изговарају све гласове и гласовне групе, чак и у тежим и неувежбаним комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско- интонацијске природе, или уз евентуалне мање неправилности које не угрожавају комуникацију. Познају и примењују фреквентна правописна правила. Записују речи и изразе с релативном ортографском тачношћу, тако да не долази до неспоразума. Познају и користе одређени број сложенијих граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које углавном не ремете

комуникацију. Познају различите стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју главне сличности и разлике фреквентних лексичких елемената и (морфосинтаксичких) конструкција матерњег и страних језика. Разумеју, прихватају и знају да објасне разлике које постоје између властите и културâ језика који уче и знају да прилагоде понашање основним конвенцијама. Ученици поседују темељна знања о свакодневном животу, друштву и развоју стране културе, разумеју утицај природних и друштвених појава на процесе у властитој и култури страног језика, као и положај земаља и заједница циљног језика у свету и њихову везу са властитом културом и другим најближим културама.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици препознају, схватају и интерпретирају вербалне и невербалне садржаје порука на страном језику и процењују релевантност језичких елемената у комуникативном чину. Ради остваривања комуникативне намере примењују различите стратегије и средства, укључујући дигиталне алате. Разумеју појмове, идеје и информације из усмених, писаних и мултимедијалних текстова школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна и/или имплицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, повезујући га са знањима и вештинама из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селекују, прикупљају, обрађују, класификују и повезују језичке, културолошке и друге информације и критички приступају различитим врстама извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања у приватном, јавном и образовном домену.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у разноврсним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју тематски и узрасно адекватне писане и усмене исказе, као и текстове о блиским темама, појавама и догађајима, реализују узрасно примерене видове писане и усмене продукције и интеракције (садржајна размена информација о личностима, догађајима, појавама, исказивање ставова, идеја и мишљења, допадања и недопадања) уз релативно спонтано успостављање ефикасног социјалног контакта. Прихватају и поштују разлике које постоје између властите културе и културе/културâ језика који/које уче и умеју да прилагоде вербално и невербално понашање основним конвенцијама. Негују став отворености и радозналости према култури језика који уче и поседују узрасно адекватне вештине за критичко истраживање и разумевање појава властите културе и културе (културâ) језика који (које) уче. На сврсисходан и делотворан начин приступају обради информација, развијају и унапређују функционалну и дигиталну писменост и комплексније стратегије учења и рада.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања

Напредни ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>
CJ1.OO.H.1.1. Исправно изговарају већину гласова и гласовних група, уз евентуалне утицаје других језика које користе, првенствено матерњег и повремена одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације). CJ1.OO.H.1.2. Познају правописна правила и примењују их у писаној продукцији. – CJ1.OO.H.1.3. Познају и користе ограничен репертоар правила и образаца за грађење граматичких	CJ1.OO.H.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања различитих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са текстуалном врстом и комуникативном намером, у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). CJ1.OO.H.2.2. Користе страни језик у усменој и писаној комуникацији користећи креативно стратегије компензације и примењујући различите стратегије планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз	CJ1.OO.H.3.1. Разумеју смисао и важне информације у краћим усменим саопштењима на блиске и узрасно релевантне теме. CJ1.OO.H.3.2. Разумеју усмена упутства, препоруке, савете који се односе на сналажење на јавним местима (нпр. руковање апаратима и уређајима, упозорења, безбедносне информације и сл.) уколико се говори разговетно и умереним темпом. CJ1.OO.H.3.3. Разумеју основни смисао и релевантне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича, презентација и предавања на узрасно адекватне и блиске теме (из домена науке, уметности, економије, технологије и осталих области људског деловања), уз одговарајућу визуелну подршку. Идентификују идеје, интерпретације, узрочно-последичне везе, разликују чињенице од мишљења и ставова.

облика који укључују и најфреквентија одступања од морфолошких правила и правила творбе речи. CJ1.OO.N.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и фреквентних правилно формираних синтаксичких структура у циљу кохерентне комуникације. CJ1.OO.N.1.5. Разумеју и користе релативно адекватан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена. CJ1.OO.N.1.6. Познају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, важније сличности и разлике између заједница које користе циљни и матерњи језик. CJ1.OO.N.1.7. Поседују темељна знања у вези са властитом и културама језика које уче, разумеју, тумаче и пореде појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	употребу релевантних дигиталних алата. CJ1.OO.N.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и селективно користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост, за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. CJ1.OO.N.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери у складу са њеним друштвеним, културним, временским и просторним контекстом. CJ1.OO.N.2.5. Успостављају интеркултурну комуникацију, размењују релевантне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање правила учтивости.	– CJ1.OO.N.3.4. Разумеју општи смисао, кључне информације, позиције, идеје и ставове из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом.

	CJ1.OO.N.2.6. Идентификују, анализирају и тумаче појаве и процесе у контексту (властите) културе и култура заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације. CJ1.OO.N.2.7. Промишљају улогу језика у разноврсним друштвеним активностима и користе страни језик у циљу решавања проблема и повезивање знања у приватном, јавном и образовном домену.	CJ1.OO.N.3.5. Разумеју основни смисао и могу да издвоје главне информације из аутентичних медијских садржаја (подкаста, радио и телевизијских емисија о познатим, друштвено и узрасно адекватним темама – нпр. репортажа, научно-популарних, документарних, играних, анимираних филмова, едукативних садржаја и спотова) које слушају/гледају у смисленим целинама. Разумеју општи смисао и упадљиве детаље рекламних порука и препознају ставове и тачке гледишта изречене у њима, предрасуде, стереотипе, као и различите облике медијске манипулације и убеђивања. CJ1.OO.N.3.6. Разумеју општи смисао, фреквентне фразе и изразе сложенијих, разговетних текстова популарне музике. CJ1.OO.N.3.7. Разумеју општи смисао и могу да издвоје релевантне информације у порукама, писмима и имејловима о блиским темама које се односе на различите узрасно адекватне теме и на актуелне друштвено релевантне теме од значаја за

		њихово непосредно школско окружење, ужу или ширу заједницу. CJ1.OO.N.3.8. Разумеју општи смисао, идеје, детаље, информације и поруке различитих врста текстова (прилагођени информативни и књижевни текстови, новинске вести, брошуре, проспекти, репортаже, прилози на друштвеним мрежама) са интернета или из других писаних медија у складу са узрастом и интересовањима, откривајући значења непознатих речи и конструкција на основу смисла читавог текста и садржаја појединачних делова. Идентификују идеје, интерпретације, узрочно-последичне везе, разликују чињенице од мишљења, препознају предрасуде, стереотипе, као и најупадљивије начине медијске манипулације и убеђивања. CJ1.OO.N.3.9. Разумеју општи смисао, детаље, идеје, експлицитно изражена осећања, жеље, расположења и поруке, идентификују и анализирају идеје и ставове аутора, интерпретације, различите перспективе, предрасуде, стереотипе, у узрасно примереним књижевним текстовима и прилагођеним и адаптираним верзијама белетристике за младе. CJ1.OO.N.3.10. Разумеју, проналазе, селекутују, интерпретирају и евалуирају информације из различитих визуелно- текстуалних приказа (инфографикона, табела, дијаграма, графикона, мапа, формулара, формула...). CJ1.OO.N.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи и потребне информације из различитих извора информација критички процењујући релевантност, поузданост и кредибилност извора. CJ1.OO.N.3.12. Спонтано учествују у једноставнијој интеракцији са двоје или више саговорника у оквиру дијалога, дискусија и дебата, разматрају различите перспективе, исказују своје мишљење пружајући објашњења и поткрепљујући га аргументима, излажу ставове и идеје у вези са блиским, релевантним (личним и друштвеним) темама прилагођеним узрасту и интересовањима, поштујући друштвено прихваћене норме комуникације. CJ1.OO.N.3.13. Релативно течно и с одређеном лакоћом описују себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, искуства/догађаје из прошлости и планове за будућност. Спонтано и детаљно излажу на задату тему (из узрасно и интересно примерених и блиских области људског деловања) и одговарају на питања која се односе на смисао и значај теме, кључне информације и податке, основне поруке и једноставне интерпретације, користећи разноврсна језичка средства.

		CJ1.OO.H.3.14. Учествоју у неформалном и формалном разговору (нпр. са наставницима, службеним лицима и сл.), постављају по неколико питања у низу (у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама) и одговарају на њих, уз евентуалну помоћ и понављање. CJ1.OO.H.3.15. Комплекснијим језичким средствима исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе, извињења, упутства, савете, захтеве, забране, упутства; износи образложења, ставове, мишљење, аргументацију, по потреби тражећи помоћ саговорника (вербалним и невербалним средствима). CJ1.OO.H.3.16. Пишу краће текстове/приче од неколико логички повезаних реченица на реалан или фикционалан начин о узрасно релевантним темама од локалног, националног и глобалног значаја (о себи, аспектима приватног и школског живота као и о друштвеном и природном окружењу). Резимирају и/или парафразирају одслушан или прочитан адаптиран или прилагођен текст (на једноставне и узрасно примерене теме из домена науке, уметности, економије, технологије и осталих области људског деловања), ослањајући се и на језичка средства која се у њему појављују. Описују и тумаче податке из табела, графика, инфографика, брошура и сл. CJ1.OO.H.3.17. Прецизно описују искуства, активности и догађаје из садашњости и прошлости у виду дескриптивних и наративних текстова користећи познате сложеније језичке структуре и адекватну лексику. Пишу обична и електронска писма у којима са пријатељима и познаницима договарају активности и обрађују узрасно релевантне теме поштујући друштвено прихваћене норме комуникације, различите културолошке особености и мултикултуралност. Описују себе, околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности, искуства и догађаје, резимирају или препричавају краћи (прочитан или одслушан) текст, у извесној мери користећи и језичка средства која се у њему појављују. CJ1.OO.H.3.18. На страном језику у сажетом виду саопштавају информације добијене од трећег лица или пренете путем писаних или усмених текстова у вези с релативно блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама. CJ1.OO.H.3.19. На матерњем језику саопштавају смисао, тему и детаљније информације усменог исказа или писаног текста –(новинског, књижевног, интернет прилога), примереног узрасту и интересовањима, као и информације, упутства, молбе, савете и сл. добијене од трећег лица.

ПРЕДМЕТ: **Историја**

Разред: **шести**

Годишњи фонд часова: **72**

Циљ: Циљ учења историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ (3)	Основне одлике периода средњег века и новог века (појмови средњи век, нови век, прединдустријско доба, хронолошки и просторни оквири). Историјски извори за историју средњег века и раног новог века и њихова сазнајна вредност (писани и материјални).	образложи узроке и последице историјских догађаја на конкретним примерима; пореди историјске појаве; наведе најзначајније последице настанка и развоја држава у Европи и Средоземљу у средњем и раном новом веку; на основу датих примера, изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском (на плану	- Монолошко дијалогска метода, - демонстративна метода, - илустративна метода, - текстуална уџбеник, школски историјски атлас, историјске зидне карте, пројектор, ЦД, интернет, литература, фронтални, индивидуални, групни, исраживачки	- Активно слуша - Упознаје нове наставне садржаје - Препознаје и именује историјске појмове и догађаје - Наводи и понавља, - дефинише и закључује Предлаже, дискутује Истражује,	Одређује садржаје за реализацију циљева и исхода Организује и реализује наставни час Објашњава, обавештава, предлаже и подстиче Мисаоно активира и подстиче ученике Прати ток ученичких активности на часу Процењује рад ученика и сопствени рад	Усмена провера, писмена провера, вршњачко оцењивање Израда пројекта	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција за сарадњу, естетичка компетенција, дигитална компетенција, решавање проблем

ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉ Е И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ (20)	Велика сеоба народа и стварање нових држава у Европи (германска и словенска племена, Бугари, Мађари, Викинзи). Најзначајније државе раног средњег века (Франачка држава, Визан- тијско царство, Арабљани). Религија у раном средњем веку (христијанизаци ја и хришћанска црква, Велики раскол, ислам). Феудално друштво	политике, економских прилика, друштвених и културних појава); сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; приказује на историјској карти динамику					

	(структура, друштвене категорије, вазални односи). Српске земље и Балканско полуострво (досељавање Срба и Хрвата, односи са староседеоцима и суседима, формирање српских земаља, христијанизација, ширење писмености). Истакнуте личности: Јустинијан, Карло Велики, кнез Властимир, цар Симеон, Јован Владимир, Василије II, краљ Михаило, Ћирило и Методије.	различитих историјских појава и промена; на историјској карти лоцира правце миграција и простор насељен Србима и њиховим суседима у средњем и раном новом веку; идентификује разлике између типова државног уређења у периоду средњег и раног новог века; изводи закључак о значају српске средњовековне државности и издваја најистакнутије владарске породице; пореди положај и начин живота жена и					

ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У ПОЗНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ (29)	Државно уређење (типови европских монархија; република). Сусрети и прожимања цивилизација и народа (хришћанство, ислам, јудаизам, Крсташки ратови, најзначајнији путописци и њихова путо- вања – Марко Поло, Ибн Батута и др). Српске земље и суседи (краљевина и царство, деспотовина, аутоке- фална црква, односи са Византијом, Угарском, Бугарском, Венецијом, османска освајања у југоисточној Европи). Свакодневни живот у Европи и српским земљама (двор и дворски живот, живот на селу и граду – занимања, родни односи, правоверје и јереси, куга). Опште одлике средњовековне културе	мушкараца, различитих жи- вотних доби, припадника постојећих друштвених слојева, у средњем и раном новом веку; разликује основна обележја и идентификује најзначајније последице настанка и ширења различитих					

	(верски карактер културе, ви- тешка култура, културне области, школе и универзитети, проналасци; писана и визуелна култура код Срба, легенде – Косовска, о краљу Артуру...). Истакнуте личности: Фридрих Барбароса, Ричард Лавље Срце, Саладин, Стефан Немања, Стефан Првовенчани, Сава Немањић, краљ Милутин, Стефан Душан, кнез Лазар и кнегиња Милица, Твртко I Ко- троманић, Стефан Лазаревић, деспот Ђурађ, султанија Мара, Ђурађ Кастриот Скендербег, Балшићи, Црнојевићи, Мехмед II Освајач.	верских учења у средњем и раном новом веку; на понуђеним примерима, разликује легенде и митове од историј- ских чињеница, као и историјске од легендарних личности; образлаже најважније последице научно- техничких открића у перии- ду средњег и раног новог века; идентификује основне одлике и промене у начину производње у средњем и раном новом веку; илуструје примерима значај прожимања различитих цивилизација; разликује споменике различитих епоха, са посебним освртом на оне у локалној средини; илуструје примерима важност утицаја политичких,				

ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ НОВОМ ВЕКУ (Прединдустијско доба) (20)	Прединдустијско доба (хронолошки оквири, научна и техничка открића, штампа, промене у начину производње, банкарство, успон градова – примери Фиренце, Венеције, Антверпена...). Велика географска открића и колонизација (истакнути морепловци и њихова путовања, сусрет са ваневропским цивилизацијама – Северна и Јужна Америка, Индија, Африка, Кина, Јапан, Аустралија; после- дице). Опште одлике културе раног новог века (основна обележја хуманизма и ренесансе; књижевност, политичка мисао, промене у свакодневном животу, обичаји и веровања – прогон „вештица”...). Реформација и	привредних, на- учних и културних тековина средњег и раног				

	противреформација (узроци, протестантизам, католич- ка реакција – улога језуита; верски сукоби и ратови). Појава апсолутистичких монархија (промене у државном уређењу, централизација државе, положај владара). Врхунац моћи Османског царства (освајања, држава и друштво). Живот Срба под османском, хаџбуршком и млетачком влашћу (обнова Пећке патријаршије; мењање верског и културног идентитета – исламизација, покатоличавање, унијаћење; учешће у ратовима, отпори и сеобе, положај и привилегије, Војна крајина). Истакнуте личности: Јохан Гутенберг, Изабела Кастиљска, Кри- стифор Колумбо, Фернандо Магелан, Леонардо да Винчи, Мике- ланђело Буонароти, Николо Макијавели, Никола Коперник,	новог века у савременом друштву; користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе; повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим исто- ријским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); – учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.						

	Исак Њутн, Мартин Лутер, Карло V и Филип II Хабзбуршки, Елизабета I, Вилијам Шекспир, Луј XIV, Сулејман Величанствени, Мехмед-паша Соколовић, Арсеније III Црнојевић, Арсеније IV Јовановић.							

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА: Српски језик и књижевност, Географија, Ликовна култура, Верска настава, Грађанско васпитање

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ: Географија: Учење о географским карактеристикама Европе у средњем веку, о трговинским путем, насељима и важним градовима тог времена (нпр. Константинопољ, Београд, Ати
Анализирање утицаја тих географских особитости на културни и политички развј.
Српски језик: Читање одломака из

средњовековне књижевности (нпр. „Житије светог Саве“, народне епске песме о Немањићима). Ликовна култура: Илуминације и фреске из српских манастира – представљање религијских сцена и владара. Музичка култура: Слушање средњовековне црквене музике (нпр. византијска хорска музика). Грађанско васпитање: Дискусија о тадашњим друштвеним слојевима, праву и обавезама. Верска настава: Проучавање живота и дела светитеља (нпр. Свети Сава), развој хришћанства, значај манастира као верских и културних центара.

Кључни појмови садржаја програма: феудализам, прединдустријско доба, монархија, градска комуна, Црква, религија, хуманизам и ренесанса, географска открића, научна открића и технички проналасци, сеобе, прожимање цивилизација, индивидуални и колективни идентитети.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Специфичне потребе ученика петог разреда на часовима историје проистичу из њихове развојне доби, претходног знања, интересовања и индивидуалних разлика. У овом узрасту ученици први пут систематски улазе у свет историје као научне дисциплине, што захтева посебан приступ у настави. Њихове потребе уважавам кроз развијање осећаја за временску димензију, визуелизацију и конкретне примере, активно учење и уважавање разлика у темпу и стилу учења.
Најефикасније методе и облици рада	Коришћење мултимедијалних садржаја, интерактивне игре и квизови, групни рад и дискусије, додељивање истраживачких задатака, редовно понављање и повезивање градива.
Избор наставних средстава	Уџбеник, атласи, мултимедијални материјали, књиге и енциклопедије.
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Историјски споменици и локалитети, локални музеји и збирке, сарадња са локалним установама и удружењима.
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Активно учење кроз игру и симулацију. Пројектна и тимска настава. Увођење савремених технологија. Теренска настава и учење ван учионице. Повезивање са савременим животом. Индивидуализација наставе.
Могући застоји у раду	Недостатак мотивације код ученика, преоптерећеност градивом, недовољно развијене вештине читања и разумевања, недостатак наставних средстава и услова за рад, пасивност ученика у настави, разлике у предзнању и интересовањима и емоционалне и социолошке баријере.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/специфичности	Темпо рада на часовима историје у основној школи одређује се према узрасту ученика, сложености наставног садржаја и броју часова предвиђених планом и програмом. Он мора бити пажљиво усклађен како би омогућио квалитетно усвајање знања, развијање вештина и подстицање интересовања за предмет.
Праћење напредовања ученика/начин, време критеријуми праћења	Време праћења на сваком часу, периодично, тематски и сумативно. Начин праћења - посматрање и бележење активности на часу, провера знања, самооцењивање и вршњачко оцењивање. Критеријуми за праћење напредовања - знање и разумевање садржаја, вештине и компетенције, однос према раду и предмету.
Остале специфичности школе које могу да утичу на остваривање наставног процеса	Просторни и материјално-технички услови школе, број ученика у одељењу, културни и друштвени контекст локалне заједнице.

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици учењем историје: стичу знања о прошлости и садашњости и развијају вештине и ставове; оспособљавају се да ефикасно и одговорно комуницирају о

историјским и другим темама у различитим ситуацијама школског и ваншколског окружења; развијају основне аналитичке вештине неопходне за критичко сагледавање савременог света, његових историјских корена и актуелних цивилизацијских токова. Настава историје омогућава ученицима: овладавање основним научним принципима у истраживању и њиховој даљој примени у различитим ситуацијама, као и да, посредством специфичних историјских знања и вештина, комуникације на матерњем, али и употребом страних језика, пре свега у претраживању извора и информација на интернету, развијају лични и групне идентитете (национални, државни, европски). Настава и учење историје припрема ученике за одговорно учешће у демократском друштву брзих политичко-социјалних, технолошких и економских промена, оспособљава их да самостално, као и кроз удруживање и сарадњу, развијају способност комуникације и да на креативан и предузимљив начин доприносе да се, у складу са узрастом, одговори на савремене изазове на локалном, регионалном, европском и глобалном нивоу. Учење историје: омогућава упознавање са историјским и савременим променама и изградњу историјске свести утемељене у резултатима историјске науке; подстиче изградњу демократских вредности које подразумевају поштовање људских права, исказивање иницијативе и проактивног приступа у унапређивању интеркултуралног дијалога и сарадње, одговорног односа према разноврсној културно- историјској баштини, као и толерантности према другачијим ставовима и погледима на свет.

Основни ниво**Специфична предметна компетенција 1 (СПК1)**

Ученици: користе основне појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације у образовном и свакодневном контексту; издвајају и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из прошлости и садашњости и повезују их са временским и просторним оквирима; именују раздобља прошлости, историјске

периоде и уређују их према хронолошком редоследу; показују историјски простор на историјској карти; разликују узроке од последица кључних догађаја; објашњавају значај научних открића, технолошких изума и уметничких дела за развој цивилизације.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК2)

Ученици класификују историјске изворе и описују њихову улогу у реконструкцији прошлости; користе различите историјске и друге изворе информација у елементарном истраживању; издвајају, у изворима информација, податке који су кључни за тему на којој раде; читају податке са карте, из графикона и табела; препознају стереотипе, пропаганду и манипулацију у изворима; откривају различите погледе, вишеструке перспективе на исти догађај, појаву или личност;

идентификују историјске теме у уметничким и књижевним делима.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК3)

Ученици разумеју различита значења појма историја и објашњавају повезаност историје са другим наукама и резултатима њиховог изучавања; препознају историјске корене у савременим друштвеним појавама и институцијама; познају историјски развој људских права и објашњавају кључне појаве, догађаје и процесе као и улогу личности у њиховом развоју; објашњавају значај културно-историјског наслеђа и савремене историјске културе за формирање личног и групних идентитета; издвајају репрезентативне примере културно-историјског наслеђа сопственог и других народа; учествују у активностима чији је циљ неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје, као и очување културне баштине у непосредном окружењу.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) – за крај првог циклуса обавезног образовања:**Основни ниво**

СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:

ИСТ.ОО.О.1.1. Именују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације и повезују их са описима њиховог значења. ИСТ.ОО.О.1.2. Користе основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације, у дискусији, дијалогу или дебати о историјским темама уз уважавање мишљења саговорника. – ИСТ.ОО.О.1.3. Разликују и именују основне временске одреднице и наводе раздобља прошлости и	ИСТ.ОО.О.2.1. Именују историјске изворе према основној подели и наводе њихову улогу у реконструкцији прошлости. ИСТ.ОО.О.2.2. Прикупљају информације из различитих извора и издвајају кључне податке у вези са одређеном темом. ИСТ.ОО.О.2.3. Проналазе и читају једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте (наведена легенда), табеле и/или графикона.	ИСТ.ОО.О.3.5. Наводе и примерима илуструју културно-историјско наслеђе сопственог и других народа. ИСТ.ОО.О.3.3. Наводе и објашњавају значај кључних појава, догађаја, процеса и личности за развој људских права и друштва заснованог на њиховом поштовању. ИСТ.ОО.О.3.5. Наводе и примерима илуструју културно-историјско наслеђе сопственог и других народа. ИСТ.ОО.О.3.6. Препознају и описују утицај културно-историјске баштине на изградњу идентитета. ИСТ.ОО.О.3.7. Објашњавају на карактеристичним примерима значај неговања сећања на кључне личности, догађаје и појаве из прошлости народа, државе и институција. ИСТ.ОО.О.3.8. Учествоју у активностима посвећеним очувању културно-историјске баштине у свом окружењу.

историјске периоде према хронолошком редоследу. ИСТ.ОО.О.1.4. Смештају годину у одговарајућу деценију, век, миленијум, еру, а појаву, догађај и личност у одговарајућу историјски период или век и рачунају временску удаљеност између догађаја. ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања		

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК1)

Ученици издвајају специфичности појмова из историје цивилизације и повезују их са појмовима из других наставних предмета; објашњавају утицај кључних појава, догађаја, процеса и личности на развој друштва, државе, привреде и културе у прошлости и садашњости; повезују и објашњавају узроке и последице

појава, догађаја и процеса у различитим историјским периодима; доводе у везу и објашњавају међусобни утицај географских карактеристика, друштвених и културних појава, уметничких и научно-технолошких достигнућа у националној и општој историји у различитим временским и просторним оквирима.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК2)

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици: селектују и процењују историјске изворе и друге изворе информација према релевантности и сазнајној вредности за одређену тему; идентификују вишеструке перспективе на одређене историјске појаве, догађаје и процесе; уочавају сложеност појединих историјских појава и процеса; анализирају сличности и разлике у изворима који се односе на исту појаву, догађај или личност; доводе у везу стереотипе и пропаганду са историјским околностима у којима су настали; разликују митове, легенде и уметничке представе од историјских чињеница; планирају и спроводе истраживање на одређену тему; представљају резултате

истраживања усмено, писано у различитим симболичким модалитетима уз коришћење дигиталних технологија.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК3)

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) – за крај основног образовања:

Средњи ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>
ИСТ.ОО.С.1.1. Издајају и описују специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације. ИСТ.ОО.С.1.2. Повезују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације са појмовима из других наставних предмета. – ИСТ.ОО.С.1.3. Прецизно одређују којој деценији,	– ИСТ.ОО.С.2.1. Селектују историјске изворе према основној подели и повезују их са местима где се чувају. ИСТ.ОО.С.2.2. Издајају и процењују прикупљене информације са становишта релевантности и сазнајне вредности за одређену тему.	ИСТ.ОО.С.3.4. Идентификују улогу митова и легенди у изградњи идентитета. ИСТ.ОО.С.3.5. Препознају значај локалне културне баштине у ширим цивилизацијским оквирима и учествују у њеном очувању и афирмацији. – ИСТ.ОО.С.3.6. Повезују културно-

веку, миленијуму и историјском периоду припада одређена личност, појава, догађај и процес. ИСТ.ОО.С.1.4. Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе. ИСТ.ОО.С.1.5. Препознају и лоцирају историјски простор на географској карти и на примерима описују како су одлике географског простора утицале на одређене историјске догађаје и процесе. ИСТ.ОО.С.1.6. Објашњавају узроке и последице кључних појава, догађаја и процеса из националне и опште историје. ИСТ.ОО.С.1.7. Доводе у међусобну везу друштвене, културне, научно-технолошке и уметничке појаве у националној и општој историји.	ИСТ.ОО.С.2.3. Разврставају историјске информације у различитим симболичким модалитетима према релевантности за тему истраживања. ИСТ.ОО.С.2.4. Анализирају стереотипе, пропаганду и пристрасност у изворима доводећи их у везу са историјским контекстом. ИСТ.ОО.С.2.5. Издвајају и анализирају сличности и разлике у изворима информација који се односе на исту историјску појаву, догађај или личност. ИСТ.ОО.С.2.6. Разликују митове и легенде од историјских чињеница. ИСТ.ОО.С.2.7. Разликују историјски наратив од уметничке представе о историјској личности, догађају, појави и процесу.	историјску и природну баштину са историјским и савременим контекстом и активно учествују у њиховом очувању.

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК1)

Ученици: имају развијен речник појмова и користе га за објашњавање специфичности појмова из историје цивилизације као и у комуникацији у школском и ваншколском окружењу; процењују значај историјских појава, догађаја, процеса и личности и повезују их са одговарајућим хронолошким и просторним оквиром; анализирају повезаност појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје и процењују значај те повезаности за развој друштва

и државе у националним оквирима; формулишу аргументе и објашњавају узроке и последице промена које су кроз историју доживљавала друштва, државе, културе, привреда и народи; процењују утицај научно-технолошких и уметничких достигнућа на живот појединца и група у прошлости и садашњости.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК2)

Ученици: претражују изворе информација за одређену тему на матерњем и страном језику; критички просуђују историјске, али и савремене изворе информација, њихову садржину, веродостојност и поузданост; селекују и анализирају податке о догађају, појави, процесу, личности и постављају хипотезу; формулишу истраживачко питање и, у складу са његовом природом, бирају одговарајуће методолошке принципе историјске науке; доносе закључке и резултате представљају на различите начине – усмено, писано, табеларно, графички уз коришћење дигиталних технологија; реконструишу и приказују промене на историјско-географском простору поређењем историјских карата са савременим политичким картама; разликују научну од уметничке

интерпретације историјског догађаја, појаве и/или личности.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК3)

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) – за крај основног образовања:

Напредни ниво

СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмовима историјске науке и појмова из историје	– ИСТ.ОО.Н.2.1. Анализирају значај историјских догађаја, појава, личности на основу мерила вредности времена	– ИСТ.ОО.Н.3.3. Анализирају и приказују развој савремених друштвених појава и/или институција током прошлости и садашњости и наводе промене које су уочили.

цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их у прецизне хронолошке и/или просторне оквири. ИСТ.ОО.Н.1.3. Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља. ИСТ.ОО.Н.1.4. Анализирају на карактеристичним примерима повезаност појава, догађаја, процеса и личности из националне историје са појавама, процесима, догађајима и личностима из опште историје и процењују значај те везе за државу и друштво у националном оквиру. ИСТ.ОО.Н.1.5. Повезују појаве, догађаје и процесе са динамиком промена граница на одређеном простору у различитим историјским периодима. ИСТ.ОО.Н.1.6. Аргументовано објашњавају, на примерима, узроке и последице промена које су кроз историју доживљавала друштва, државе, привреде, културе и народи. ИСТ.ОО.Н.1.7. Повезују знања из историје са знањима из других наставних предмета при описивању и објашњавању научно-технолошких и уметничких достигнућа.	одигравања, а не на основу савременог контекста. ИСТ.ОО.Н.2.2. Одређују из ког историјског периода и са ког географског простора потиче историјски извор када је текст извора непознат ученику, али су у њему наведене информације о особинама периода или географског простора. ИСТ.ОО.Н.2.3. Реконструишу промене на историјско-географском простору поређењем савремених политичких карата са историјским картама других периода.	– ИСТ.ОО.Н.3.6. Покрећу и спроводе активности које су усмерене на неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје из прошлости локалне средине/народа/државе.

Наставни предмет: **Географија**

Разред: шести

Годишњи фонд часова: 72

Циљ: Циљ учења Географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демограф-ским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
ДРУШТВО И ГЕОГРАФИЈА 2 часа	Друштвена географија, предмет проучавања и подела.	– успоставља везе између физичко-географских и друштвено-географских објеката, појава и процеса; – одређује математичко географски положај на Земљи; – анализира, чита и тумачи општегеографске и тематске карте; – оријентише се у простору користећи компас, географску карту и сателитске навигационе системе; – доводи у везу размештај светског	Облици рада: Фронтални, групни, индивидуални, радупаровима. Наставне методе: Монолошка, дијалошка метода, демонстративна метода, текстуална, илустративна,	активно слуша – упознаје нове наставне садржаје – препознаје и именује географске појмове – наводи и понавља – дефинише иза кључује – дискутује – истражује – самовреднује	– одређује садржаје за реализацију циљева и исхода – организује и реализује наставни час – објашњава, обавештава, предлаже и подстиче – мисаоно активира и подстиче ученике – прати ток ученичких активности на часу – процењује рад ученика и сопствени рад	- усменма провера постигнућа - писмена Провера - вршњачко оцењивање - Оцењивање пројекта	- Учење – Комуникација – Сарадња – Одговоран однос према околини – Рад са подацима

		становништва са природним карактеристикама простора; – анализира компоненте популационе динамике и њихов утицај на формирање укупних демографских потенцијала на примерима Србије, Европе и света; – анализира различита обележја светског становништва и развија свест о солидарности између припадника различитих социјалних, етничких и културних група; – анализира географски полова насеља; – објашњава континуиране процесе у развоју насеља и даје примере у Србији, Европи и свету; – доводи у везу типове насеља и урбане и руралне процесе са структуром становништва, миграцијама, економским и глобалним појавама и процесима; – уз помоћ географске карте анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности;	учење путем открића Дискусија истраживачка Наставна средства: Табла, слике, уџбеник, географски атлас, карта света, карта Европе, енциклопедија			-нема карта	ма и информацијама – Дигитална – Естетичка – Предузимљивост и оријентација предузетништво – Одговоран однос рема околини

		– доводи у везу размештај привредних објеката и квалитет животне средине; – вреднује алтернативе за одрживи развој у својој локалној средини, Србији, Европи и свету; – објасни политичко-географску структуру државе; – представи процесе који су довели до формирања савремене политич-ко-географске карте света; – објасни како се издвајају географске регије; илуструје уз помоћ карте најважније географске објекте, појаве и процесе на простору Европе.					

ГЕОГРАФСКА КАРТА 13 часова	Географска/карто гр афска мрежа. Географска ширина и географска дужина, часовне зоне. Појам карте и њен развој кроз историју. Елементи карте (математички, географски и допунски). Картографски знаци и методе за представљање рељефа на карти. Подела карата према садржају и величини размера. Оријентација у простору и оријентација карте, мерење на карти, сателитски навигациони системи.						

СТАНОВНИШТВО 10 часова	Основни појмови о становништву: демографски развитак и извори података о становништву. Број и распоред становништва на Земљи. Природно кретање становништва. Миграције становништва. Структуре становништва : биолошке и друштвено-економске. Савремени демографски процеси у Србији, Европи и свету.						
НАСЕЉА 7 часова	Појам и настанак првих насеља. Положај и географски размештај насеља. Величина и функције насеља. Типови насеља. Урбанизација. Град – унутрашња структура и односи са околним простором. Село и рурални процеси.						

ПРИВРЕДА 12 часова	Привреда, привредне делатности и сектори привреде. Пољопривреда и географски простор. Индустрија и географски простор. Саобраћај, туризам и географски простор. Ванпривредне делатности. Развијени и неразвијени региони и државе и савремени геоекономски односи у свету. Концепт одрживог развоја.						
ДРЖАВА И ИНТЕГРАЦИОНИ ПРОЦЕСИ 16 часова	Појам и настанак првих држава. Географски положај државе. Величина и компактност територије државе. Појам и функција државних граница. Главни град. Облик владавине. Политичко-географска карта Европе после Другог светског рата. Политичко-географска карта						

	света после Другог светског рата. Територијални интегритет и спорови. Интеграциони процеси.						
ГЕОГРАФИЈА ЕВРОПЕ 12 часова	Географске регије и регионална географија. Положај и границе Европе. Природне карактеристике Европе. Становништво Европе. Насеља Европе. Привреда Европе. ГеографскерегијеЕвропе.						
Корелација са другим предметима: Биологија, Математика, Историја Међупредметно повезивање: Српски језик и књижевност: Коришћење географских термина, читање географских текстова, описивање локација и процеса. Ликовна култура:Цртање географских карата, скица, приказа природних појава, грађевина и насеља. Музичка култура:Упознавање са народном музиком различитих крајева света и њиховим утицајем на културу. Верска настава:Истраживање места и локација битних за одређене вере, као и њихов утицај на културу. Грађанско васпитање:Прочавање локалне заједнице, људских права и одговорности према околини. Физика: Разумевање природних процеса као што су Земљина ротација.							

револуција, климатски појави и други физички феномени. Техника и технологија: Истраживање како се технологија примењује у географији, на пример, у картографији, навигацији и анализи података.

Кључни појмови садржаја програма: *географска карта, становништво, насеља, привреда, држава, регије, Европа.*

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Рад са ученицима шестог разреда захтева уважавање њихових узрастних одлика, као и чињенице да је ово друга година њиховог учења предмета. Њихова спонтана искуствена знања треба повезивати са научним сазнањима која се садржајима школских предмета уводе у наставу језика географије
Најефикасније методе и облици рада	Методе су: монолошка, дијалoшка, демонстративна, илустрациона Облици рада су: фронтални, индивидуални, рад у пару, групни рад
Избор наставних средстава	Географска карта, атлас, глобус, фотографије, илустрације, статистички материјал, дигит уџбеник
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Животна средина ученика, природно окружење опис природе, биљке, животиње, годишња доба
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Тематски дани везани за обележавање значајних датума, континуирано оцењивање, примена ИКТ у настави, дигитални уџбеник, сајтови презентације. Настава треба да обезбеди сигурну, подстицајну и подржавајућу средину за учење
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Прилагођавање садржаја, техника, метода и темпа рада у зависности од специфичности у одељења(израда ИОП1, ИОП2, ИОП3 и Индивидуализација)
Могући застоји у раду	Непредвиђене епидемиолошке, елементарне и друге ванредне околности, изостајање ученика са наставе, нередовно испуњавање радних обавеза, дигитална опремљеност и компетенција ученика Социолошки аспекти окружења ученика
Праћење напредовања ученика/начин,време,критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин,време,критеријуми праћења	Начин: формативно вредновање и сумативно оцењивање континуирано оцењивање са сталном повратном информацијом Време на крају сваког часа, теме, тромесечја, полугодишта Критеријуми: да ли је ученик усвојио појмове и повезао их у целину
Остале специфичности школе које могу да утичу на оставривање наставног процеса	Техничко-материјални услови школе, неговање традиције и положај њколе подстичу учење о предузетништву, поштовању културе свога и другог народа, развој међупредметних компетенција за учење, решавање проблема

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: географија

Разред: шести

Општа предметна компетенција (ОПК)

Компетенција за учење:

§ Има позитиван и одговоран однос према учењу.

§ Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје.

§ Користи различите изворе информација и има критички однос према њима.

§ Примењује одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и временом.

§ Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања.

Одговорно учешће у демократском друштву:

§ Има позитиван став према поштовању људских права и слобода.

§ Зна дејча и основна људска права и одговорности, уме да препозна њихово кршење и способан је да их аргументовано брани.

§ Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву.

§ Примењује процедуре демократског друштва у одлучивању и избору; поштује одлуке већине и уважава мишљења мањине.

§ Негује своју националну културну баштину и активно учествује у интеркултуралном дијалогу.

§ Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима (нпр. хуманитарне, еколошке, културно-уметничке акције; борба против насиља и дискриминације по било ком основу (нпр. верском, националном, родном, узрачном, етничком...)); акције против болести зависности, злостављања животиња итд.).

Естетичка компетенција:

§ Показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара.

§ Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања.

§ Употребљава основне појмове, схеме и правила који припадају теоријама уметничких грана које постоје у основном образовању.

Комуникација:

§ Познаје различите облике комуникације и њихове одлике (усмену и писану, невербалну, телефоном, преко интернета итд.).

§ Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и намене.

§ Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност.

§ Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин.

§ Користи на одговарајући и креативан начин језик и стил који је специфичан за различите дисциплине; кроз комуникацију негује културу изражавања и чува језички идентитет.

§ Уме да саслуша излагање саговорника до краја и без упадица.

Одговоран однос према околини:

§ Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и

квалитет животне средине и природе.

§ Активно се укључује у друштвене акције у школи и заједници које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и ка одрживом развоју.

Одговоран однос према здрављу:

§ Бира стил живота и навике имајући на уму добре стране и ризике тог избора. Разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор.

Предузимљивост и оријентација ка предузетништву:

§ Препознаје сопствене предности и своје могућности у односу на будуће образовање и професионалну оријентацију;

§ Спреман је да учествује у самосталним и тимским пројектима; способан је да развије идеју, представи је, образложи и преговара у тиму о њеној реализацији; учествује у активностима са другима у оквиру своје тимске улоге;

§ Мотивисан је и зна да истакне своје добре особине које су важне за обављање школских и радних задатака и користи ЦВ и мотивационо писмо да опише своје компетенције, жеље и очекивања.

§ Зна да постави реалне циљеве и на основу датих могућности уме да планира и проналази начине њиховог остваривања.

Рад с подацима и информацијама:

§ Зна да је за разумевање појава и догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке и разликује податак/ информацију од њиховог тумачења.

§ Користи податке из различитих извора, начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника.

§ Користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области.

Решавање проблема:

§ Препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства.

§ Планира стратегију решавања проблема (претпоставља решења, планира редослед активности, избор извора информација, средстава/опreme коју ће користити, са ким ће сарађивати, са ким ће се консултовати).

§ Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем различитих предмета и ваншколским искуством.

§ Самостално или консултујући друге особе (вршњаке, наставнике, родитеље) преиспитује начин решавања проблема, алтернативне начине решавања, тачност и прецизност решења.

§ Формулише објашњења и закључке на основу резултата до којих је дошао/дошла у раду, презентује их и дискутује са другим особама и преиспитује их у светлу добијених коментара. Стечена нова сазнања и вештине повезује у јединствену целину са претходним.

§ Проверава применљивост решења у пракси и користи стечена знања и вештине у новим ситуацијама.

Сарадња:

§ активно и конструктивно учествује у раду групе или пара,

§ поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи

§ или пару,

§ доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима или групе,

§ одговорно и савесно извршава заједничке активности стављајући интересе групе изнад сопствених,

§ критички процењује свој рад и рад чланова групе, доприноси унапређивању рада групе и уме да представи резултате рада.

Дигитална компетенција:

§ Уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ.

- § Уме да представи, организује и обликује одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средства.
- § Приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ и да га користи на одговарајући начин.
- § Ефикасно користи ИКТ за комуникацију и сарадњу.
- § Препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу ИКТ.

Специфична предметна компетенција (СПК)

ОБЛАСТ: Развијеност и примена географских способности и вештина за решавање одређених ситуација

- Основни ниво

Ученик чита географску карту, употребљава различите географске изворе и статистичке податке. Употребљава најједноставније мерне инструменте и описује податке које они приказују.

- Средњи ниво

Ученик истражује, класификује и приказује елементе географске средине на некој карти, моделом, дијаграмом, табелом, схемом, текстом. Познаје значај примене информационих технологија у свакодневним активностима.

- Напредни ниво

Ученик планира и изводи једноставна теренска истраживања, користи и анализира информације о географским чињеницама датим у писаним и електронским медијима, изводи закључке и примењује их у новим ситуацијама. Примењује информационе технологије ради обављања различитих активности.

ОБЛАСТ: Примена географских знања и концептуалног разумевања у одређеним проблемским ситуацијама

- Основни ниво

Ученик препознаје, разликује и именује физичко-географске, друштвено-географске и регионално-географске чињенице и наводи њихове вредности за рационално коришћење у свакодневном животу.

- Средњи ниво

Ученик идентификује и анализира индивидуалност, разноврсност и распрострањеност физичко-географских и друштвено-географских чињеница, а регионално-географске чињенице, везе и законитости сврстава у одређене појмовне категорије и системе.

- Напредни ниво

Ученик анализира и објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у географској средини и предлаже нова решења. Издваја и упоређује географске регије.

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

Становништво, насеља и привреда	– ГЕО.ОО.О.1.6. Изводе закључке о демографском(природно и механичко кретање, структуре становништва), насеобинском (сеоска и градска насеља и урбанизација) и привредном развоју (привредне и ванпривредне делатности). – ГЕО.ОО.О.1.7.	– ГЕО.ОО.С.1.3. Упоредјују, проналазе сличности и разлике у садржају, размери, намени и просторном обухвату географских карата. – ГЕО.ОО.С.1.7.	– ГЕО.ОО.Н.1.1. Изводе закључке о утицајима појава у Сунчевом систему на географски омотач Земље.
Географска карта	Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе). – ГЕО.ОО.О.2.1. Илуструју цртежом, скицом или моделом положај небеских тела у Сунчевом систему. – ГЕО.ОО.О.2.2. Очитавају вредности температуре ваздуха, ваздушнoг притиска и количине падавина помоћу аналогних и дигиталних мерних инструмената. – ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикана, табела и тематских карата. – ГЕО.ОО.О.2.4. Одређују стране света помоћу компаса и природних и антропогених објеката у простору и на географској карти. – ГЕО.ОО.О.2.5. Препознају и читају математичке, географске и допунске елементе карте. – ГЕО.ОО.О.2.6. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ	Анализирају факторе настанка и развоја држава у Европи и свету у ближој и даљој прошлости. – ГЕО.ОО.С.2.3. Израђују графиконе, табеле, схеме и тематске карте (картограме) над основом коју представља нема карта. – ГЕО.ОО.С.2.5. Израчунавају вредности основних демографских показатеља (стопе наталитета, морталитета, природног прираштаја, имиграције, емиграције, миграционог салда, укупне промене броја становника и густине насељености) на основу готових статистичких података. – ГЕО.ОО.С.3.2. Заступају друштвено прихватљиве ставове (поштовање различитости, толеранција, итд.) у анализи географских феномена. – ГЕО.ОО.С.3.4. Образлажу примену географских знања у свакодневном животу. – ГЕО.ОО.Н.2.6. Анализирају географске карте тумачењем размере, садржине, намене и просторног обухвата. – ГЕО.ОО.Н.2.7. Мере дужине и површине на географским картама крупног размера.	– ГЕО.ОО.Н.1.2. Уочавају контрасте у области демографских промена, развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. – ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата. – ГЕО.ОО.Н.2.3. Доводе у везу демографске промене са трансформацијом насеља и привредним развојем на основу израчунавања вредности друштвено-географских показатеља. – ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано износе свој став поштујући

	уређајима одређују свој апсолутни и релативни положај. – ГЕО.ОО.О.2.7. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима проналазе основне географске објекте у расположивим географским базама података. – ГЕО.ОО.О.3.4. Анализирају занимања у којима географска знања имају важну улогу у циљу професионалне оријентације.		

ПРЕДМЕТ: БИОЛОГИЈА

Разред: **шести**

Годишњи фонд часова: **72**

Циљ учења биологије је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином развија одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
1. Јединство грађе и функције као основе живота 41(18+23 часова)	- Грађа живих бића (спољашња и унутрашња). - Грађа људског тела: хијерархијски низ од организма до ћелије. - Једноћелијски организми – бактерија, амеба, ћелија квасца. Удруживање ћелија у колоније. Вишећелијски организми – одабрани примери гљива, биљака и животиња. - Основне животне функције на нивоу организма: исхрана, дисање, транспорт и елиминација штетних супстанци, размножавање. - Разлике у грађи биљака, гљива и животиња и начину функционисања, као и сличности и разлике у обављању основних	- упореди грађу животиња,биљака и бактерија на нивоу ћелија и нивоу организма; - повеже грађу и животне процесе на нивоу ћелије и нивоу организма; - одреди положај органа човека и њихову улогу; - цртежом или моделом прикаже основне елементе грађе ћелије једноћелијских и вишећелијских	Наставне методе: метода усменог излагања, дијалогска метода, демонстративно-илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту. Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима.	Слуша, памти, поставља питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, решава задатке у уџбенику, истражује,	Објашњава, наводи примере, црта и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	Усмене провере и петнаесто-минутни тестови, практични радови	Компетенција за учење; Комуникација; Дигитална компетенција Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Одговорно учешће у демократском друштву; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Сарадња; Естетичка компетенција

	животних процеса. - Откриће ћелије и микроскопа. - Основна грађа ћелије (мембрана, цитоплазма, једро, митохондрије, хлоропласти). - Разлика између бактеријске, и биљне и животињске ћелије. Ћелијско дисање, стварање енергије, основне чињенице о фотосинтези.	организама; - користи лабораторијски прибор и школски микроскоп за израду и посматрање препарата; - хумано поступа према организмима које истражује; - користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. - табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; - разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени; - користе више различитих релевантних извора информација током истраживачког рада; - микроскопирањем уочавају кључне структуре организама; - постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса.	Наставна средства: Уџбеник радног карактера, свеска, радни листићи, слике, шеме и фотографије.	наводи примере, повезује научено са применом у животу...			

2. Живот у екосистему Број часова: 10(5+5)	- Популација, станиште, екосистем, еколошке нише, адаптације, животне форме, трофички односи – ланци исхране. - Абиотички и биотички фактори. Значај абиотичких и биотичких фактора. - Антропогени фактор и облици загађења. - Угрожавање живих бића и њихова заштита.	- направи разлику између животне средине, станишта, популације, екосистема и еколошке нише; - размотри односе међу члановима једне популације, као и односе између различитих популација на конкретним примерима; - илуструје примерима међусобни утицај живих бића и узајамни однос са животном средином; - истражи утицај средине на испољавање особина, поштујући принципе научног метода; - користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата; - постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. - табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе	Наставне методе: метода усменог излагања, дијалошка метода, демонстративно-илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту. Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима. Наставна средства: Уџбеник радног карактера, свеска, радни листићи, слике, шеме и фотографије.	Слуша, памти, поставља питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, решава задатке у уџбенику, истражује, наводи примере, повезује научено са применом у животу...	Објашњава, наводи примере, црта и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	Усмене провере и петнаесто- минутни тестови, практичан рад	Компетенци-ја за учење; Комуникација; Дигитална компетенција Одговоран односпрема околини; Одговоран односпрема здрављу; Одговорно учешће у демократском друштву; Предузимљивости оријентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Сарадња; Естетичка компетенција

		одговарајуће закључке; - разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где га знања може да примени.					
3. Наслеђивање и еволуција Број часова: 7(3+4)	- Наследни материјал (ДНК, гени). Телесне и полне ћелије. Пренос наследног материјала. - Наследне особине (веза између гена и особина, утицај спољашње средине). - Индивидуална варијабилност. - Природна селекција на одабраним примерима. Вештачка селекција. Значај гајених биљака и припитомљених животиња за човека.	- идентификује примере природне и вештачке селекције у окружењу у задатом тексту/илустрацији; - повеже еволутивне промене са наследном варијабилношћу и природном селекцијом; - користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. - табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; - истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења.	Наставне методе: метода усменог излагања, дијалогска метода, демонстративно-илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту. Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима. Наставна средства: Уџбеник радног карактера, свеска, радни листићи, слике, шеме и фотографије.	Слуша, памти, поставља питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, решава задатке у уџбенику, истражује, наводи примере, повезује научено са применом у животу...	Објашњава, наводи примере, црта и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	Усмене провере и Петнаесто-минутни тестови, практичан рад	Дигитална компетенција Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Одговорно учешће у демократском друштву; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Рад са Подацима и информацијама; Решавање проблема; Сарадња; Естетичка компетенција

		- разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени.					
4. Порекло и разноврсност живота Број часова: 3(2+1)	- Постанак живота на Земљи (прве ћелије без једра, постанак ћелија са једром и појава вишећелијност). - „Дрво живота“ (заједничко порекло и основни принципи филогеније, сродност и сличност). - Организми без једра. Организми са једром. - Положај основних група једноћелијских и вишећелијских организама на „дрвету живота“.	- групише организме према особинама које указују на заједничко порекло живота на Земљи; - одреди положај непознате врсте на „дрвету живота“, на основу познавања општих карактеристика једноћелијских и вишећелијских организама; - користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата; - табеларно и графички	Наставне методе: метода усменог излагања, дијалогска метода, демонстративно-илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту. Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима. Наставна средства: Уџбеник радног карактера, свеска, радни листићи, слике, шеме и фотографије.	Слуша, памти, поставља питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, решава задатке у уџбенику, истражује, наводи примере, повезује научено са применом у животу...	Објашњава, наводи примере, црта и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	Усмене провере и петнаесто- минутни тестови, практичан рад	Компетенција за учење; Комуникација; Дигитална компетенција Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Одговорно учешће у демократском друштву; Предузимљивост и оријентацијака предузетништву; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Сарадња; Естетичка компетенција

		представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; - разматра, у групи, шта и како је учио и где та знања може да примени.					
5. Човек и здравље Број часова: 11(6+5)	- Обољења која изазивају, односно преносе бактерије и животиње. Бактерије и антибиотици. Пuteви преношења заразних болести. - Повреде и прва помоћ: повреде коже, убоди инсеката и других бескичмењака, тровање храном, сунчаница, топлотни удар. - Превенција и понашање у складу са климатским параметрима. - Последице болести зависности – алкохолизам.	- прикупи податке о Радовима научника који су допринели изучавању људског здравља и изнесе свој став о значају њихових истраживања; - одржава личну хигијену и хигијену животног простора у циљу спречавања инфекција; - доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци; - збрине површинске озледе коже, укаже прву помоћ у случају убода инсеката, сунчанице и топлотног удара и затражи лекарску помоћ кад процени да је потребна; - повеже узроке нарушавања	Наставне методе: метода усменог излагања, дијалoшка метода, демонстрaтивно-илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту. Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима. Наставна средства: Уџбеник радног карактера, свеска, радни листићи, слике, шеме и фотографије.	Слуша, памти, поставља питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, решава задатке у уџбенику, истражује, наводи примере, повезује научено са применом у животу...	Објашњава, наводи примере, црта и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	Усмене провере и петнаесто-минутни тестови, практичан рад	Компетенција за учење; Комуникација; Дигитална компетенција Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Одговорно учешће у демократском друштву; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Сарадња; Естетичка компетенција.

		животне средине са последицама по животну средину и људско здравље и делује личним примером у циљу заштите животне средине; - користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата; - табеларно и графички представи прикупље неподатке и изведе одговарајуће закључке; - разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени.					

Корелација са другим предметима: Математика, Физичко и здравствено васпитање, Информатика и рачунарство, Историја, Географија, Техника и технологија, Ликовна култура, Српски језик и књижевност, Грађанско васпитање;

Међупредметно повезивање:

- српски језик и књижевност – израда домаћих задатака есејског типа, рад са текстом и обрада текста приликом израде презентација, читање и разумевање текста, издвајање кључних речи и најважнијих појмова;
- математика – рад са табелама, решавање Венових дијаграма, однос површине и запремине у биолошким системима;
- информатика и рачунарство – примена ИКТ технологија у изради домаћих задатака, прикупљању података и информација и фотографија;
- ликовна култура – израда паноя, плаката, цртежа, модела, мапе ума;
- историја – истакнути научници и проналасци, временске одреднице;
- географија – употреба географских карти за одређивање распрострањености одређених група животиња, биоми, пољопривреда;
- грађанско васпитање – обрада тема које се односе на пол, род и сексуалност;
- физичко васпитање - здрави стилови живота.

Кључни појмови садржаја програма: микроскоп, једноћелијски организми, нивои организације живих бића, исхрана, дисање, кретање, надражљивост, излучивање, размножавање, адаптације, популација, екосистем, биоценоза, биотоп, наследни материјал, природна и вештачка селекција, еволуција, заразне болести.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Потреба за додатним временом за рад (дати ученику више времена), потреба за већом пажњом (ученика на радним задацима)
Најефикасније методе и облици рада	Дијалогска метода и рад у паровима
Избор наставних средстава	Уџбеник радног карактера, свеска, радни листићи, слике, шеме и фотографије.
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Предавање на тему заштите здравља од стране здравствених радника ДЗ.
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Постављање јасних циљева, пружање позитивних повратних информација, коришћење разноврсних метода, стварање пријатног окружења...
Могући застоји у раду	Не очекујем их.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Наставне теме се реализују темпом који је дат у годишњем плану.
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Усмено и писмено одговарање, тестови и квизови знања, појединачна активност ученика на часу и читавог одељења, разумевање текста и издвајање кључних појмова, попуњавање табела на основу резултата истраживања, провера цртежа, домаћих радова и радних свезака, решавање проблеме ситуација, извештавање ученика о посматраном објекту или процесу, експерименту, самостални ученички радови (панои, презентације, практични радови: збирке природног материјала, макете...)

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: БИОЛОГИЈА

Разред: шести

Општа предметна компетенција (ОПК)

Учећи биологију у основном образовању ученици овладавају знањима и вештинама који им омогућавају да разумеју биолошке концепте и основне принципе функционисања живота на Земљи, као и место и улогу човека у природи. Знања о грађи и функцији организама, наслеђивању, еволуцији и односима организама с окружењем доприносе разумевању биодиверзитета, порекла живота на Земљи, схватању повезаности организама и неживе природе и прихватању различитости. Ученици сагледавају биолошку разноврсност као природно богатство и усвајају концепт одрживог развоја као предуслов за опстанак и просперитет човечанства. Практикујући основе научног приступа и метода, ученици могу да разликују научна од ненаучних објашњења природних појава. Кроз тимски истраживачки рад ученици развијају способност решавања проблема, иницијативу, сарадњу и етичко понашање, као и језичке, комуникацијске и дигиталне компетенције. Анализирањем и интерпретирањем података и информација развијају критички однос према њиховој релевантности и поузданости извора. Могу да изаберу креативне и адекватне начине да прикажу резултате рада и ставове у вези са значајним биолошким темама. Изучавајући биолошке појаве и процесе, предлагајући идеје и дискутујући о њима, ученици развијају радозналост према природи, апстрактно, креативно и критичко мишљење, способности планирања, вођења и вредновања сопственог учења, самопоуздање и истрајност. Развијају проактиван однос у очувању здравља и унапређивању животне средине и учествују у друштвеном животу на локалном нивоу у активностима везаним за биолошка и животна питања.

Специфична предметна компетенција (СПК)

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици усвајају елементарна знања из биологије која су неопходна за разликовање живих бића од неживе природе. Ученици разумеју да су сва жива бића грађена од ћелија у којима се обављају животни процеси. Упознају се са грађом људског тела, што омогућава лакше разумевање грађе и функционисања других живих бића, као и усвајање здравих животних навика. Како би боље упознали аспекте природе, уочавају примере утицаја човека на природу, пре свега у непосредној околини, што их усмерава да својим понашањем доприносе очувању животне средине. Спознају везу између квалитета свог живота и здравља и квалитета животне средине. Увиђајући повезаност између живе и неживе природе и улоге човека у њој, ученици схватају да су човеково здравље и добробит уско повезани са очувањем природе. Разумевањем кључних биолошких појмова, ученици развијају основе логичког и критичког мишљења неопходних за разумевање појава и процеса у природи и функционисање сопственог тела.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици овладавају вештинама неопходним за разумевање основних појмова и концепата о грађи, процесима и појавама код живих бића. Посматрају, уочавају, прате и описују појаве и процесе у природи и изводе једноставне експерименте о утицају спољашње и унутрашње средине на жива бића. Приликом огледа и теренског рада ученици примењују безбедносне процедуре како би заштитили себе и друге. Такође, активно и конструктивно учествују у раду групе или пара, поштујући правила заједничког рада и уважавајући разлике у мишљењу и ставовима. До информација долазе на различите начине, а у складу са својим интересовањима и могућностима. ИКТ користе за истраживање, презентацију резултата и ефикасну комуникацију и сарадњу. Овладавајући основним вештинама експерименталног и теренског рада, ученици формирају позитиван став према науци и научним начинима сазнавања и развијају мануелне, аналитичке и дигиталне вештине. Такође, остварују ближи контакт са природом и поштују живи свет око себе. Радом са другима развијају комуникацију и толеранцију.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Сви ученици примењују стечена знања у свакодневном животу. Ученици разумеју промене кроз које пролазе у периоду пубертета. Имајући у виду могуће здравствене, породичне и социјалне последице болести зависности насталих злоупотребом психоактивних супстанци, ученици бирају и

усвајају здраве стилове живота. Разумевање извора варијабилности омогућава прихватање различитости у изгледу, понашању и мишљењу. Ученици развијају хуман однос према животињама и у дискусијама аргументују значај дивљих и домаћих врста за човека. Развијају радозналост према природи и своја запажања о њој могу да представе на креативан начин и уз коришћење ИКТ-а, водећи рачуна о безбедности на интернету. Уочавају чиниоце и понашања који нарушавају природу и квалитет животне средине у ужој и широј околини. Своје ставове у погледу права на здраву животну средину и обавеза да је штите заснивају на научним доказима. Кроз тимски рад, усвајају форме понашања и правила комуникације засноване на толерантном и праведном приступу. Критички процењују рад свих чланова тима, као и сопствени рад и улогу у тиму.

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици истражују особине живих бића и њихову разноликост и анализирају различите утицаје спољашње и унутрашње средине на животне процесе. На основу разумевања полног размножавања и механизма наслеђивања особина, објашњавају разноврсност живог света. Ученици доводе у везу порекло живог света са његовом разноврсношћу и са позицијом група организама на Дрвету живота. На примерима објашњавају природу биолошке еволуције и значај Дарвинове теорије за савремену науку и различите области људског деловања. Повезивањем грађе и функционисања живог света, уз примену математике и других природних наука, ученици објашњавају везу економичности грађе и функције на нивоима од ћелије до биосфере. Повезују узроке и последице глобалних промена на живи свет, животну средину и природне ресурсе. Разумевање последица деловања човека на животну средину, као и значаја очувања и заштите биодиверзитета, омогућава планирање активности које ученици могу да предузму за унапређивање стања и квалитета животне средине на личном нивоу, на нивоу заједнице и глобалном нивоу. Ученици идентификују факторе који унапређују или угрожавају здравље и критички процењују важност здравих животних навика у превенцији болести. Усвајањем основних биолошких концепата, као што су еволуција, екологија, заштита животне средине и очување здравља, ученици уочавају законитости на различитим нивоима организације живих бића и тако стичу систематски повезана биолошка знања.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици постављају једноставна истраживачка питања и користе једноставне методе и технике како би прикупили потребне податке (нпр. опсервирање, узорковање, мерење итд). Спровode теренска истраживања и једноставне огледе о особинама и грађи живих бића, утицају животних навика на здравље и биолошким појавама и процесима у екосистемима. Прикупљене податке обрађују и анализирају и изводе закључке. Резултате истраживања представљају графички и табеларно, израдом модела биолошких објеката и процеса и на друге креативне начине. Микроскопирањем уочавају грађу организама на различитим нивоима биолошке организације. У истраживачком и експерименталном раду ученици примењују знања из математике, природних и друштвених наука. Из релевантних извора информација издвајају и реорганизују потребне информације и податке, развијајући вештине управљања подацима и ефикасног и безбедног коришћења ИКТ-а. Кроз истраживачки рад ученици усавршавају аналитичке вештине, развијају дивергентно мишљење и оспособљавају се да заузимају критички став према подацима и информацијама. Радећи у тиму, ученици развијају способност вредновања резултата рада.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици развијају нове ставове и вештине које примењују у свакодневном животу и животу заједнице. Користе стечена знања из биологије, природних и друштвених наука, технике и технологије да коригују животне навике и побољшају квалитет сопственог живота. Ученици вреднују биодиверзитет као кључан услов за благостање људи. Дискутују о одрживом коришћењу природних ресурса, о здравим стиливима живота, производњи хране и добробити животиња. Критички процењују информације и податке из медија о климатским променама и изумирању биљних и животињских врста. Ученици разликују поуздане изворе информација од непоузданих, релевантне податке од ирелевантних, као и научна објашњења природних појава од ненаучних. У разговорима о различитим биолошким појавама и процесима развијају вештину јасног, прецизног и аргументованог изражавања идеја и ставова у усменој и писаној форми. Ученици постављају реалне циљеве учења и рада, развијају способности планирања и организације посла и закључују на основу доказа. Процењују сопствене снаге и слабости и самоуверени су и истрајни у раду.

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици повезују и примењују стечена знања у школским ситуацијама и свакодневном животу. Повезујући грађу и функционисање живог света, примерима илуструју деловање спољашњих и унутрашњих утицаја на одржавање хомеостазе организама. Развијају и негују лична интересовања у вези са одржањем хомеостазе и очувањем здравља. Ученици разумеју повезаност главних група организама на основу знања о функцији генетичког материјала, његовом преношењу кроз генерације и настанку нових врста под утицајем еволуционих механизма. Самостално и у сарадњи са другима истражују филогенетске низове, откривају и повезују сродничке односе између врста. Уочавањем промена у природи, а посебно промена под утицајем

човека, ученици објашњавају развој екосистема и угроженост биодиверзитета. Анализирањем чинилаца који нарушавају квалитет животне средине могу да разумеју положај човека у природи, његову одговорност за стање животне средине и значај концепта одрживог развоја. Овладавањем одређених биолошких појмова, као што су хомеостаза, еволуциони механизми, специјација и одрживи развој, ученици развијају логичко и критичко мишљење неопходно за разумевање утицаја животне средине на промене биодиверзитета и на здравље човека.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици на основу стечених знања, интересовања и информација из различитих извора постављају адекватне хипотезе на које ће моћи да добију одговоре применом научног приступа. Разумеју значај коришћења релевантних и поузданих података и информација за објашњавање појава и процеса у природи, у процесу учења, примени у раду, доношењу одлука и у свакодневном животу. Разликују податак/информацију од њиховог тумачења. Интерпретирају податке користећи текстуалне, математичке, графичке и аудио-визуелне форме. Ученици формулишу објашњења и закључке на основу резултата до којих су дошли. Презентују, дискутују и преиспитују резултате у светлу добијених коментара. Представљају закључке, ставове и мишљења усмено и писано, поштујући ограничења и контекст. Нова и претходно стечена сазнања и вештине повезују у јединствену целину. Примењују одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и расположивим временом. Кроз експерименталан рад, ученици продубљују способност анализе и синтезе и развијају критичко мишљење.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици кроз активности у вези са унапређивањем здравља и очувањем животне средине развијају иницијативу, креативност и бригу за друге. Разумеју утицај фармацеутских и других производа на здравље, тумаче декларације и упутства на производима, слушају савете стручњака и према њима поступају. Ученици дискутују о утицају биотехнологија на животну средину, здравље и квалитет живота. Практикују активности које подстичу бригу о природи и одрживи развој. Вреднују значај тих активности за свој будући живот, живот заједнице и живот будућих генерација. Ученици се активно укључују у планирање и реализацију друштвених акција у школи и заједници које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и ка одрживом развоју. Како би развили и спровели активности за очување биодиверзитета, препознају проблем којим ће се бавити, рашчлањују проблемску ситуацију на делове и уочавају везе између њих. Стечена научна знања и вештине омогућавају им активно укључивање у друштвени живот на локалном нивоу и доношење одлука заснованих на доказима и разумевању друштвених вредности и правила.

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1. Јединство грађе и функције као основа живота	- БИО.ОО.О.1.1. Примењују критеријуме за разликовање живих бића од неживе природе. - БИО.ОО.О.1.2. Идентификују положај, изглед и функцију органа у људском телу. - БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада. - БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. - БИО.ОО.О.3.4. Развијају радозналост према природи. - БИО.ОО.О.3.8. Развијају способност вербалног изражавања чињеница, идеја, ставова и мишљења о биолошким појавама. - БИО.ОО.О.3.9. Критички и одговорно користе дигиталне технологије у активностима у вези са истраживањем биолошких појава и процеса. - БИО.ОО.О.3.10. Критички и конструктивно процењују свој рад и учење, као и рад других. - БИО.ОО.О.3.11. Развијају поверење у закључке засноване на научним доказима	- БИО.ОО.С.1.2. Објашњавају основе животних процеса на свим нивоима биолошке организације. - БИО.ОО.С.1.3. Повезују изглед, грађу и функционисање живих бића са условима животне средине на очигледним примерима. - БИО.ОО.С.2.1. Истражују допринос научника развоју биологије и значај научних открића за развој друштва. - БИО.ОО.С.2.2. Постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама и процесима. - БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. - БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик. - БИО.ОО.С.2.5. Примењују знања из математике, природних и друштвених наука у истраживачком и експерименталном раду. - БИО.ОО.С.2.6. Користе више различитих релевантних извора информација током истраживачког рада. - БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења. - БИО.ОО.С.2.10. Микроскопирањем уочавају кључне структуре организама. - БИО.ОО.С.3.3. Артикулисано и аргументовано заступају научни поглед на свет у писаној и усменој форми. - БИО.ОО.С.3.5. Планирају, воде и вреднују сопствено учење, чиме развијају самопоуздање и истрајност.	- БИО.ОО.Н.2.1. Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. - БИО.ОО.Н.2.3. Анализирају податке, објашњавају трендове и изводе закључке.
2. Живот у екосистем у	- БИО.ОО.О.1.3. Примерима илуструју узроке и последице штетног деловања антропогеног фактора на живи свет и животну средину. - БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада. - БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и	- БИО.ОО.С.1.4. Анализирају како различити фактори спољашње и унутрашње средине утичу на животне процесе. - БИО.ОО.С.1.9. Увиђају узајамне утицаје између делова екосистема. - БИО.ОО.С.2.1. Истражују допринос научника развоју биологије и значај научних открића за развој друштва. - БИО.ОО.С.2.2. Постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама и процесима.	- БИО.ОО.Н.1.6. Критички вреднују антропогени утицај на животну средину и биодиверзитет. - БИО.ОО.Н.2.1. Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. - БИО.ОО.Н.2.3. Анализирају податке, објашњавају трендове и изводе закључке. - БИО.ОО.Н.3.1. Иницирају, осмишљавају и учествују у реализацији активности са циљем подизања свести о очувању здравља, квалитета животне средине и значају одрживог развоја.

	уважавају мишљења других. - БИО.ОО.О.2.4. Посматрају, уочавају, прате и описују појаве у живому организму из окружења и презентују резултате истраживања. - БИО.ОО.О.2.5. Уз помоћ наставника изводе једноставне експерименте у којима се истражује утицај спољашње и унутрашње средине на процесе код живих бића. - БИО.ОО.О.3.4. Развијају радозналост према природи. - БИО.ОО.О.3.5. Представљају на креативан начин право на здраву животну средину и обавезу да је штите од нарушавања. - БИО.ОО.О.3.7. Конструктивно сарађују у активностима које имају за циљ очување здравља, животне средине и биодиверзитета непосредне околине. - БИО.ОО.О.3.8. Развијају способност вербалног изражавања чињеница, идеја, ставова и мишљења о биолошким појавама. - БИО.ОО.О.3.9. Критички и одговорно користе дигиталне технологије у активностима у вези са истраживањем биолошких појава и процеса. - БИО.ОО.О.3.10. Критички и конструктивно процењују свој рад и учење, као и рад других. БИО.ОО.О.3.11. Развијају поверење у закључке засноване на научним доказима.	БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. - БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик. - БИО.ОО.С.2.5. Примењују знања из математике, природних и друштвених наука у истраживачком и експерименталном раду. - БИО.ОО.С.2.6. Користе више различитих релевантних извора информација током истраживачког рада. БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења. - БИО.ОО.С.2.9. Приказују односе, појаве и процесе у различитим екосистемима на различите креативне начине. - БИО.ОО.С.3.3. Артикулисано и аргументовано заступају научни поглед на свет у писаној и усменој форми. - БИО.ОО.С.3.4. Изражавају критички став према медијским садржајима који се баве здравим стиловима живота, климатским променама, загађивању животне средине и изумирању биљних и животињских врста. - БИО.ОО.С.3.5. Планирају, воде и вреднују сопствено учење, чиме развијају самопоуздање и истрајност.	БИО.ОО.Н.3.2. Израђују процедуре активности за очување биодиверзитета.
3.Наслеђивање и еволуција	БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада.	БИО.ОО.С.1.5. Објашњавају значај полног размножавања и наслеђивања особина за разноврсност живог света. - БИО.ОО.С.2.1. Истражују допринос научника развоју биологије и значај научних открића за развој друштва.	БИО.ОО.Н.1.2. Објашњавају функцију генетичког материјала у ћелији (хромозом, ДНК, РНК, ген) и пренос наследне информације кроз генерације. - БИО.ОО.Н.2.1. Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса.

	– БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. – БИО.ОО.О.3.4. Развијају радозналост према природи. – БИО.ОО.О.3.8. Развијају способност вербалног изражавања чињеница, идеја, ставова и мишљења о биолошким појавама. – БИО.ОО.О.3.9. Критички и одговорно користе дигиталне технологије у активностима у вези са истраживањем биолошких појава и процеса. – БИО.ОО.О.3.10. Критички и конструктивно процењују свој рад и учење, као и рад других. – БИО.ОО.О.3.11. Развијају поверење у закључке засноване на научним доказима.	– БИО.ОО.С.2.2. Постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама и процесима. – БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. – БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик. – БИО.ОО.С.2.5. Примењују знања из математике, природних и друштвених наука у истраживачком и експерименталном раду. – БИО.ОО.С.2.6. Користе више различитих релевантних извора информација током истраживачког рада. – БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења. – БИО.ОО.С.3.3. Артикулисано и аргументовано заступају научни поглед на свет у писаној и усменој форми. – БИО.ОО.С.3.5. Планирају, воде и вреднују сопствено учење, чиме развијају самопоуздање и истрајност.	– БИО.ОО.Н.2.3. Анализирају податке, објашњавају трендове и изводе закључке.
4. Порекло и разноврсност живота	– БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада. – БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. – БИО.ОО.О.3.4. Развијају радозналост према природи. – БИО.ОО.О.3.8. Развијају способност вербалног изражавања чињеница, идеја, ставова и мишљења о биолошким појавама. – БИО.ОО.О.3.9. Критички и одговорно користе дигиталне технологије у активностима у вези са истраживањем биолошких појава и процеса. – БИО.ОО.О.3.10. Критички и конструктивно процењују свој рад и учење, као и рад других. – БИО.ОО.О.3.11. Развијају поверење у закључке засноване на научним доказима.	– БИО.ОО.С.1.6. Одређују положај главних група на Дрвету живота на основу познавања основних карактеристика организама, разликујући сличност и сродност међу њима. – БИО.ОО.С.2.1. Истражују допринос научника развоју биологије и значај научних открића за развој друштва. – БИО.ОО.С.2.2. Постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама и процесима. – БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. – БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик. – БИО.ОО.С.2.5. Примењују знања из математике, природних и друштвених наука у истраживачком и експерименталном раду. – БИО.ОО.С.2.6. Користе више различитих релевантних извора информација током истраживачког рада. – БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења. – БИО.ОО.С.3.3. Артикулисано и аргументовано заступају научни поглед на свет у писаној и усменој форми.	– БИО.ОО.Н.1.3. Конструирају филогенетски низ на основу истраживања сродничких односа појединих група и њиховог еволутивног порекла. – БИО.ОО.Н.2.1. Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. – БИО.ОО.Н.2.3. Анализирају податке, објашњавају трендове и изводе закључке.

		БИО.ОО.С.3.5. Планирају, воде и вреднују сопствено учење, чиме развијају самопоуздање и истрајност.	
5. Човек и здравље	БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада. - БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. - БИО.ОО.О.3.3. Усвајају навике и знања који доприносе заштити и очувању сопственог здравља и здравља других људи. - БИО.ОО.О.3.4. Развијају радозналост према природи. - БИО.ОО.О.3.8. Развијају способност вербалног изражавања чињеница, идеја, ставова и мишљења о биолошким појавама. - БИО.ОО.О.3.9. Критички и одговорно користе дигиталне технологије у активностима у вези са истраживањем биолошких појава и процеса. - БИО.ОО.О.3.10. Критички и конструктивно процењују свој рад и учење, као и рад других. - БИО.ОО.О.3.11. Развијају поверење у закључке засноване на научним доказима.	- БИО.ОО.С.1.12. Критички вреднују важност здравих стилова живота у превенцији болести. - БИО.ОО.С.2.1. Истражују допринос научника развоју биологије и значај научних открића за развој друштва. - БИО.ОО.С.2.2. Постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама и процесима. - БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. - БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик. - БИО.ОО.С.2.5. Примењују знања из математике, природних и друштвених наука у истраживачком и експерименталном раду. БИО.ОО.С.2.6. Користе више различитих релевантних извора информација током истраживачког рада. - БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења. - БИО.ОО.С.3.3. Артикулисано и аргументовано заступају научни поглед на свет у писаној и усменој форми. - БИО.ОО.С.3.4. Изражавају критички став према медијским садржајима који се баве здравим стиливима живота, климатским променама, загађивању животне средине и изумирању биљних и животињских врста. - БИО.ОО.С.3.5. Планирају, воде и вреднују сопствено учење, чиме развијају самопоуздање и истрајност.	- БИО.ОО.Н.2.1. Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. - БИО.ОО.Н.2.3. Анализирају податке, објашњавају трендове и изводе закључке. - БИО.ОО.Н.3.1. Иницирају, осмишљавају и учествују у реализацији активности са циљем подизања свести о очувању здравља, квалитета животне средине и значају одрживог развоја. - БИО.ОО.Н.3.3. Примерима илуструју значај биотехнолошких производа и процеса у превенцији и лечењу многих болести, производњи хране и заштити животне средине.

Предмет:

Циљ учења математике је да ученик, стицањем математичких знања и вештина, развије способности апстрактног и критичког размишљања, изгради позитиван однос према математици, овлада математичким језиком и писменим изражавањем, као и да стечено знање примени у даљем образовању и решавању проблема из свакодневног живота. Осим тога, наставом математике поставља се чврст темељ за даљи развој математичких концепата.

Тема	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
1. Цели бројеви 24 (11+13)	- Скуп целих бројева - Апсолутна вредност броја - Упоредивање целих бројева - Сабирање и одузимање целих бројева - Множење и дељење целих бројева	- Ученик препознаје и записује целе бројеве (позитивне и негативне) у различитим контекстима. - Разуме и приказује целе бројеве на бројевној прави. - Разликује природне, нула и негативне целе бројеве. - Примењује појам целих бројева у свакодневним ситуацијама (температура, надморска висина, дугови и сл.). - Ученик објашњава значење апсолутне вредности броја. - Израчунава апсолутну вредност датог целог броја. - Упоредије целе бројеве помоћу њихове апсолутне вредности. - Примењује апсолутну вредност у реалним ситуацијама (удаљеност од нуле и сл.). - Ученик упоређује два цела броја и користи знакове $<$, $>$, $=$. - Уме да постави целе бројеве у растући или опадајући низ. - Разуме везу између положаја броја на бројевној прави и његове вредности. - Решава задатке у којима је потребно упоредити вредности у свакодневним контекстима	Наставне методе: -Дијалогска, -решавање проблема(хеуристички приступ), -рад на тексту -демонстративна метода Облици рада: -фронтални, групни -рад у паровима, -индивидуални и комбиновани Наставна средства: -учбеник, збирка, табла, прибор за геометрију, пројектор, припремљени материјали	Ученици прате наставника Укључују се у дискусију Одговарају на питања Дајуте гестије Редовно раде одмах и самостално	Наставник свакодневно прати и бележи активност ученика на часу као и редовну израду задатака Мађег задатка Задаје, прегледа и оцењује контролне вежбе и писмене задатке	Писмене провере Усмено испитивање	-Ученик самостално и активно приступа учењу математике и преузима одговорност за сопствени напредак. -Примењује различите стратегије учења и повезује нова знања са претходним. -Развија упорност и мотивацију у савладавању математичких изазова. -Ученик уочава и вреднује лепоту логичке структуре и уређености математичког мишљења. -Развија осећај за естетику кроз уређено и прецизно решавање математичких задатака. -Изражава креативност у приступу решавању проблема и представљању

		(нпр. промене температуре, ниво мора и сл.). - Ученик изводи операције сабирања и одузимања целих бројева. - Примењује правила за сабирање и одузимање бројева са различитим предзнацима. - Решава задатке са целим бројевима у реалним ситуацијама. - Повезује алгебарски запис са геометријском интерпретацијом на бројевној прави. - Ученик множи и дели целе бројеве, поштујући правила предзнака. - Разуме и примењује правила множења и дељења бројева са различитим знаковима. - Решава текстуалне задатке који укључују множење и дељење целих бројева. - Примењује знања у практичним контекстима (финансије, мерења и сл.).					решења - Ученик развија свест о одговорности према окружењу кроз анализу података и процену реалних ситуација. - Примењује математичка знања у контекстима који се односе на одрживи развој, штедњу ресурса и планирање. - Разуме значај тачности и поузданости података у доношењу одговорних одлука. - Ученик јасно и прецизно комуницира користећи математички језик, симболе и термине. - Уме да објасни поступке и решења задатака усмено и писмено. - Сарађује са другима у групном раду, поштујући туђе идеје и аргументе - Ученик показује иницијативу и самосталност у решавању математичких проблема. - Развија способности планирања, организовања и доношења одлука. - Повезује математичке садржаје са реалним

2. Троугао 24(14+10)	- Појам троугла - Збир углова у троуглу - Однос страница и углова у троуглу - Неједнакост троугла - Увод у геометријске конструкције - Конструкција троуглова - Подударност троуглова - Ставови подударности троуглова - Примена ставова подударности троуглова	Ученик препознаје и дефинише троугао као геометријску фигуру са три странице и три угла. Разликује врсте троуглова према странама (једнакостранични, једнакокраки, разностранични) и угловима (оштроугли, правоугли, тупоугли). Означава елементе троугла (темена, странице, углове) и користи одговарајућу ознаку у цртежима. Ученик открива и примењује правило да је збир унутрашњих углова у троуглу 180°. Израчунава непознате углове у троуглу користећи збир углова. Решава задатке који укључују примену збира углова у различитим врстама троуглова. Ученик уочава везу између величине угла и дужине стране насупрот том					

		углу. Примењује правило: већи угао лежи насупрот дужој страни и обрнуто. Упоредује странице и углове у троуглу на основу тих односа. Ученик примењује неједнакост троугла: збир дужи било које две странице је већи од дужине треће стране. Одређује да ли је могуће конструисати троугао на основу датих дужи. Решава задатке у којима је потребно проверити услове неједнакости троугла. Ученик разуме значај и примену геометријских конструкција у математици. Користи геометријске алате (лењир, шестар) прецизно и правилно. Припрема скице и планове конструкција пре извођења. Ученик конструише троуглове на основу задатих елемената (ССС, СУС, УСС и сл.). Примењује поступке и правила конструкције у складу са условима задатка. Прецизно означава и проверава елементе конструкције. Ученик препознаје подударне троуглове и објашњава шта значи да су два троугла подударна. Наводи услове подударности троуглова и примењује их у конкретним примерима. Поређењем елемената доказује подударност датих троуглова. Ученик наводи и примењује ставове подударности (ССС, СУС, УСУ, УСС).					и економским ситуацијама и препознаје њихову примену у предузетничком контексту. Ученик прикупља, организује, анализира и тумачи податке. Користи различите изворе информација (табеле, графиконе, дијаграме) за решавање задатака. Оцењује поузданост података и доноси закључке на основу анализе. -Ученик примењује логичко размишљање у идентификовању и решавању различитих математичких проблема. -Креативно приступа задацима, испитује више могућих решења и оцењује њихову ефикасност. -Упорно и самостално ради на проналажењу решења, уз критичко разматрање грешака и корекцију поступака.

		Одлучује који став подударности се примењује у конкретној ситуацији. Решава задатке који укључују доказивање подударности троуглова помоћу ставова. Ученик примењује ставове подударности у решавању геометријских задатака. Изводи закључке на основу подударности (једнакост страница, углова и сл.).					

		- Користи подударност као средство за доказивање геометријских тврђења и особина фигура.					

3.Рационални бројеви 52(26+26)	- Скуп рационалних бројева - Упоредба рационалних бројева - Децимални запис рационалног броја - Сабирање и одузимање рационалних бројева - Множење и дељење рационалних бројева - Једначине и неједначине са рационалним бројевима - Правоугли координатни систем - Директна и обрнута пропорционалност - Пропорције - График зависности међу величинама - Графички приказ података	Ученик разуме појам рационалног броја као количника два цела броја (други број различит од нуле). Разликује рационалне и ирационалне бројеве. Представља рационалне бројеве на бројевној прави. Разуме везу између скупова природних, целих и рационалних бројева Ученик упоређује два рационална броја и користи одговарајуће симболе ($<$, $>$, $=$). -Уређује скуп рационалних бројева по величини. Визуелно приказује упоређивање на бројевној прави. Ученик претвара рационалне бројеве из разломљеног у децимални запис и обрнуто. Разликује коначан и бесконачан периодичан децимални запис. Примењује децималне записе у рачунању и реалним ситуацијама. Ученик сабира и одузима рационалне бројеве у разломљеном и децималном облику. Примењује правила за рачунање са бројевима различитих предзнака. Решава текстуалне и применљиве задатке помоћу сабирања и одузимања рационалних бројева Ученик множи и дели рационалне бројеве у различитим записима. Разуме и примењује правила предзнака при множењу и дељењу. Решава сложеније изразе и проблемске задатке користећи множење и дељење.					

		Ученик решава линеарне једначине и неједначине са једном непознатом. Примењује поступак трансформације чланова ради изолације непознате. Тумачи решење једначина и неједначина у контексту реалних ситуација. - Ученик разуме појам координатног					

		система и означава тачке у равни. Уписује и чита координате тачака у првом и свим квадрантима. Решава задатке који укључују проналажење растојања и односа међу тачкама у координатном систему. Ученик препознаје и разликује директну и обрнуту пропорционалност. Израчунава једну величину на основу друге у директној или обрнутој пропорцији. Решава проблеме из свакодневног живота у којима се јавља пропорционална зависност. Ученик разуме појам пропорције и примењује својство унакрсног множења. Решава пропорције и примењује их у различитим контекстима. Израчунава непознате чланове пропорције. Ученик приказује везу између две величине графички у координатном систему. Препознаје карактеристике графика директне и обрнуте пропорционалности. Тумачи значење тачака на графику у реалним ситуацијама. Ученик представља податке графички: стубичастим дијаграмом, линијским графиком, кругом и сл. Анализира, тумачи и упоређује графички приказане податке. Користи графички приказ за доношење закључака и решавање задатака.					

4.Четвороугао 19(11+8)	- Појам четвороугла - Збир углова четвороугла - Паралелограм - Правоугаоник, ромб и квадрат - Конструкција паралелограма - Операције са векторима - Трапез - Конструкција трапеца	- Ученик препознаје четвороугао као геометријску фигуру ограничену са четири дужи. - Именује и означава елементе четвороугла (странице, темена, углови, дијагонале). - Разликује врсте четвороуглова на основу својстава (паралелост, једнакост страница, углова и др.). - Ученик утврђује да је збир унутрашњих углова у сваком четвороуглу 360°.					

	- Делтоид	- Израчунава непознате углове у четвороуглу на основу познатих. - Примењује правило о збиру углова у решавању задатака. - Ученик утврђује да је збир унутрашњих углова у сваком четвороуглу 360°. - Израчунава непознате углове у четвороуглу на основу познатих. - Примењује правило о збиру углова у решавању задатака. - Ученик описује својства правоугаоника, ромба и квадрата као посебних врста паралелограма. - Разликује и упоређује ове фигуре на основу страница, углова и дијагонала. - Примењује својства ових четвороуглова у задацима и конструкцијама. - Ученик конструише паралелограм на основу различитих комбинација датих елемената (страница, углова, дијагонала). - Прецизно користи геометријске алате (шестар, лењир, троугао) у конструкцијама. - Проверава тачност конструкције на основу својстава паралелограма. - Ученик разуме појам вектора (правце, дужину, смер). - Врши сабирање и одузимање вектора графички. - Примењује векторе у геометријским конструкцијама и доказивањима. - Ученик дефинише и препознаје трапез као четвороугао са једним паром паралелних страница. - Разликује врсте трапеза: правоугли, једнакокраки и разностранични.					

		- Наводи и примењује својства трапеца (осе симетрије, једнакост углова и страница код једнакокраког трапеца). - Ученик конструише различите врсте трапеца на основу датих података. - Користи својства трапеца приликом конструкције (паралелност основица, једнакост кракова и углова). - Прецизно означава све елементе фигуре и проверава тачност конструкције.					

		- Ученик препознаје и дефинише делтоид као четвороугао са два пара једнаких суседних страница. - Уочава и користи својства делтоида (дијагонале су нормалне, једна је оса симетрије). - Примењује својства делтоида у решавању задатака и конструкцијама.					

5.Површине троуглова и четвороуглова 17(8+9)	- Мерење површине - Површина паралелограма - Површина троугла - Површина трапеза - Површина четвороугла чије су дијагонале узајамно нормалне	Ученик разуме појам површине као величине која описује простор који фигура заузима. Разликује различите јединице за мерење површине и врши њихову конверзију. Препознаје ситуације у којима се мери и израчунава површина. Поређује површине различитих фигура на основу мерења или процене Ученик разуме формулу за површину паралелограма: $P = a \cdot h$, где је а основица, а h висина. Примењује формулу у задацима са познатим дужинама. Решава проблемске задатке који укључују површину паралелограма. Поставља и израчунава непознате елементе паралелограма (основица, висина, површина). Ученик примењује формулу за површину троугла Разуме значење основице и висине у троуглу. Израчунава површину троугла различитих врста (разностран, једнакокрак, једнакостраничан, правоугли). Примењује знање у текстуалним и реалним проблемским задацима. Ученик користи формулу за површину трапеза $P = \frac{(a+b) \cdot h}{2}$, где су а и б основице, а h висина. Разуме појам основица и висине у трапезу и правилно их идентификује. Израчунава површину различитих врста трапеза.					

		Примењује знање у практичним ситуацијама и сложенијим задацима. - Ученик разуме формулу:					

		$P = \frac{d_1 \cdot d_2}{2}$, где су d_1 и d_2 дијагонале четвороугла које се секу под правим углом. Примењује ову формулу на делтоид и сличне четвороуглове. Израчунава површину фигура на основу познатих дужина дијагонала. Повезује облик и особине фигуре са одговарајућом формулом за површину.					
	Корелација са другим предметима:	Цели бројеви: Физика (температура, кретање у супротним смеровима), Географија (надморска висина), Информатика (рад са бројевима у програмима) Троугао: Ликовна култура (облици), Техника и технологија (конструкција), Географија (карте), Физика (стабилност конструкција). Рационални бројеви: Физика (мерења), Хемија (односи), Информатика (децимални записи), Географија (размере). Четвороугао: Ликовна култура (геометријски облици), Техника и технологија (пројектовање), Географија (површине). Површина троуглова и четвороуглова: Техника и технологија (мерење и пројектовање), Географија (површина територије), Физика (површина и мерење), Ликовна култура.					
Међупредметно повезивање:		Повезивање садржаја са предметима као што су физика, географија, информатика и рачунарство, техника и технологија и ликовна култура, кроз примену бројева, мерења, геометријских облика и просторних односа у реалним ситуацијама. Развијање логичког, аналитичког и просторног мишљења, као и оспособљавање ученика за примену математичких знања у свакодневном животу, дигиталном окружењу и практичном раду.					
Кључни појмови садржаја програма:		цели бројеви, рационални бројеви, позитивни и негативни бројеви, разломци, децимални записи, бројевна права, апсолутна вредност, рачунске операције, троугао, четвороугао, странице, углови, врхови, дијагонале, врсте троуглова и четвороуглова, обим, површина, формуле за израчунавање површине, јединице мере					

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам?	- Ученици са тешкоћама у учењу имају потребу за додатним објашњењем и темпом прилагођеним њиховим могућностима. Уважавање тих потреба остварујем индивидуалним радом, понављањем градива и визуелним приказом наставних садржаја. - За ученике који показују висок ниво интересовања и напредније знање, припремам задатке вишег нивоа сложености како бих их додатно мотивисала и подстакла развој. - Ученицима са слабијим фокусом омогућавам чешће паузе, рад у краћим интервалима и примену активности које укључују покрет и практичан рад. - Ученике којима је потребна емоционална подршка подстичем позитивном повратном информацијом, пружам осећај сигурности и охрабрујем их кроз разговор и разумевање.
Најефикасније методе и облици рада?	Наставне методе: - Монолошка метода: користим је при увођењу нових појмова и поступака. Омогућава јасан преглед градива и усмеравање пажње ученика. - Дијалoшка метода: поспешује активно учешће ученика кроз постављање питања, дискусију и заједничко формулисање закључака. Посебно је ефикасна при утврђивању и обради сложенијих садржаја. - Демонстративна метода: примењујем је уз употребу наставних средстава (геометријски прибор,

	дигиталне алатке, макете) ради приказивања математичких процеса, посебно у геометрији. - Илустративна метода: укључује графичке приказе, дијаграме, скице и цртеже као визуелну подршку у разумевању апстрактних појмова, што нарочито помаже ученицима са визуелним стилем учења. Облици рада: - Фронтални облик користим за дефинисање новог градива и увођење у тему. Омогућава равномерно усмеравање наставног процеса и контролу динамике часа. - Индивидуални рад пружа могућност сваком ученику да ради сопственим темпом, што је посебно значајно приликом вежбања и провере знања. - Рад у пару подстиче сарадничко учење, развија комуникацијске вештине и олакшава решавање сложенијих задатака кроз размену мишљења. - Групни рад омогућава диференциран приступ, подстицање тимског рада и развијање логичког мишљења кроз заједничко решавање проблема и мини-пројекте.

Наставна средства	- Школска табла и маркери у више боја – користим их за визуелно јасније представљање садржаја, истицање кључних делова решења, разликовање елемената у геометрији и подстицање визуелног памћења код ученика. - Штампани материјали – уџбеници, радне свеске, збирке задатака, додатни листићи за вежбање и провере знања. - Геометријски прибор – лењир, троугао, шестар, угломер и други прибор за цртање и мерење, посебно важан у настави геометрије. - ИКТ средства – рачунар, лаптоп, пројектор, интерактивна табла и интернет. Користим их за приказивање презентација, дигиталних задатака, симулација и едукативних видео-садржаја. - Образовни софтвер и апликације – GeoGebra, Wolfram Alpha, Kahoot!, PowerPoint, као и платформе за учење на даљину (Google Classroom). - Модел и макете – употреба тродимензионалних модела тела (пирамиде, призме, ваљак, купе, лопте) за боље разумевање запремина и површина.
Активности и стратегије за мотивисање ученика:	- Повезивање градива са свакодневним животом – трудим се да ученицима покажем примену математике у стварним ситуацијама (нпр. мерење, куповина, процене, архитектура), како би увидели сврсисходност знања. - Игре и такмичарске активности – у наставу уводим квизове, математичке изазове и задатке на време, што подстиче ангажовање и развија позитиван такмичарски дух. - Похвала и подстицајна повратна информација – редовно истичем труд, напредак и постигнућа ученика, чиме градим њихово самопоуздање и унутрашњу мотивацију. - Диференцирани задаци – прилагођавам задатке нивоу знања ученика, чиме омогућавам да сваки

	ученик доживи успех и напредак у складу са својим могућностима. - Интерактивне и ИКТ активности – коришћење дигиталних алата (GeoGebra, Kahoot!, PowerPoint) чини наставу динамичнијом и ближом интересовањима ученика. - Истраживачка настава – подстичем ученике да самостално или у групама решавају проблеме, праве презентације или моделе, чиме развијају и мотивацију и креативност. - Уважавање интересовања ученика – на часовима дајем примере који су блиски интересовањима ученика (нпр. спорт, технологија, уметност), како бих повећала релевантност садржаја. - Пружање избора – омогућавам ученицима да, у појединим активностима, бирају начин решавања задатака, редослед рада или формат представљања резултата.

Могући застоји у раду:	- Неуједначен ниво предзнања ученика – ученици долазе са различитим степеном усвојених појмова, што може отежати увођење нових наставних садржаја и захтева додатну диференцијацију наставе. - Недовољна мотивација ученика – неки ученици показују слабо интересовање за наставу математике, што утиче на њихово активно учешће и залагање у раду. - Тешкоће у савладавању апстрактних појмова – посебно у темама као што су алгебарске формуле, функције или геометријска својства, што може довести до пасивности и неуспеха. - Слаба концентрација код ученика –што захтева честе промене активности и методичке прилагодбе. - Непотпуна сарадња са родитељима – отежана комуникација или неукљученост родитеља може утицати на напредак ученика и праћење домаћих обавеза. - Чести оправдани или неоправдани изостанак ученика – доводе до празнина у знању и потребе за додатним индивидуалним радом.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	- Темпо рада прилагођавам сложености наставне јединице и нивоу предзнања ученика. У увођењу апстрактнијих појмова (нпр. алгебарске формуле, функције, Питагорина теорема) радим спорије, са више примера и визуелизација, како би се обезбедило разумевање основе. - Код наставних тема које су наставак претходног градива (нпр. сабирање/одузимање разломака, мерење површине), темпо је бржи јер се надовезује на већ усвојене појмове. - У темама које садрже више формула (нпр. површине и запремине геометријских тела), темпо рада је успорен и нагласак је на постепеном увежбавању кроз разноврсне задатке и примену формула у контексту. - У сложенијим темама примењујем корак по корак приступ, при чему се сваки део градива обрађује кроз мини-целине, уз примену различитих метода и активности (демонстрација, практични примери, рад у пару). - Темпо се успорава уколико је приметна недовољна мотивисаност или разумевање ученика, а у тим случајевима организујем додатне активности, подршку и понављање.
	- Специфичност у раду примењује се и у потреби за честом диференцијацијом, нарочито у хетерогеним одељењима, где прилагођавам темпо различитим нивоима знања и стиливима учења. - Теме које укључују практичан рад или реалне задатке (нпр. статистика, мерење) омогућавају нешто бржи темпо и активније учешће ученика, што доприноси бољем усвајању.

Праћење напредовања ученика /начин, време, критеријуми праћења	Начин праћења: Ученици се прате кроз континуирану формативну и сумативну процену. Примењујем задатке различитог нивоа тежине, усмена испитивања, радне листове, кратке тестове, домаће задатке, као и посматрање активности на часу и учешћа у дискусији. Време праћења: Напредовање се прати током целог полугодишта – кроз уводне активности, обраду нових садржаја, вежбање и провере знања. Посебну пажњу посвећујем напредовању у кључним моментима – после обраде наставне целине, пред контролне и писмене задатке. Критеријуми праћења: Оцењује се разумевање појмова, примена наученог у новим ситуацијама, тачност и прецизност у решавању задатака, логичко мишљење, самосталност у раду, напредак у односу на претходни ниво знања и активност на часу. Диференцирам критеријуме у складу са индивидуалним могућностима ученика. Посебна пажња посвећује се ученицима са потешкоћама у учењу и ученицима са изузетним способностима, чији се напредак прати прилагођеним задацима и додатним облицима подршке или изазова. Резултати праћења служе као основа за даље планирање наставе, прилагођавање метода рада и обезбеђивање подршке ученицима који не напредују очекиваним темпом.
Остале специфичности школе које могу да утичу на остављање наставног процеса	Хетероген састав ученика – различит ниво предзнања, радних навика и мотивације условљава потребу за диференцираним приступом и чешћом индивидуализацијом наставе. Мањи или већи број ученика у одељењу – утиче на динамику часа, могућност интеракције, као и на фокусираност и квалитет индивидуалног праћења ученика. Недовољна или ограничена опремљеност наставним средствима и ИКТ опремом – може отежати реализацију савремених метода наставе и коришћење дигиталних алата. Активности школе (пројекти, манифестације, ваннаставне активности) – могу утицати на редован ритам наставе, али и представљати прилику за повезивање наставних садржаја са практичним и креативним радом ученика. Подршка стручне службе и колегијалност наставника – повољно утичу на решавање проблема у учењу и понашању, као и на планирање интердисциплинарних активности. Сарадња са родитељима – степен укључености родитеља у школски живот ученика значајно утиче на њихову одговорност, мотивацију и напредак.

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: **математика**
Разред: **шести**

Назив наставне теме	Стандарди образовних постигнућа по нивоима		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

ЦЕЛИ БРОЈЕВИ	– МАТ.А.ОО.О.1.2. Извршавају и правилно користе рачунске операције, њихова својства и релације у скупу природних, целих и рационалних бројева. – МАТ.А.ОО.О.1.4. Користе директну и обрнуту пропорционалност у познатом контексту. – МАТ.А.ОО.О.1.5. Решавају једноставне линеарне једначине и неједначине. – МАТ.ОО.О.2.4. Примењују једноставне математичке процедуре при решавању математичког захтева једноставног познатог контекста. – МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност	– МАТ.А.ОО.С.1.2. Имају шира знања о својствима природних, целих и рационалних бројева и усвојили су појам делове повезују у реалног броја, укључујући разлику између рационалних и ирационалних бројева. – МАТ.А.ОО.С.1.3. Решавају линеарне једначине и неједначине, као и системе линеарних једначина са две непознате. – МАТ.ОО.С.3.1. Адекватно користе математички језик и разумеју његову улогу у научној комуникацији. – МАТ.ОО.С.3.5. Интегришу своје математичко знање у друге предмете, посебно у природним наукама, што им омогућава боље разумевање тих садржаја.	– МАТ.А.ОО.Н.1.2. Ефикасно манипулишу бројевним и целим алгебарским изразима. – МАТ.А.ОО.Н.1.3. Оспособљени су за елементарно математичко моделирање у познатом контексту. – МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје. – МАТ.ОО.Н.3.3. Користе аналитичке и логичке животним ситуацијама. – МАТ.ОО.Н.3.4. Припремљени су за наставак образовања у дисциплинама које Математичких компетенција. – МАТ.ОО.Н.3.5. Спровodeћи поступке доказивања, развијају способност критичког мишљења и аналитичког расуђивања. – МАТ.ОО.Н.3.6. Користе математичко- логичка знања и вештине у критичком и конструктивном дијалогу у вези са различитим друштвеним и природним

	и одговарајући интелектуални напор. – МАТ.ОО.О.2.10. Схватају да грешке нису неуспех, већ део процеса учења. – МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. – МАТ.ОО.О.3.3. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за базичним аритметичким, алгебарским и геометријским знањима.		

	МАТ.ОО.О.3.4. Разумеју да је математичко знање важно за друге дисциплине и науке. МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.		
ТРОУГАО	– МАТ.Г.ОО.О.1.6. Препознају основне геометријске објекте у равни и простору и знају њихова основна својства. – МАТ.Г.ОО.О.1.8. Користе јединице мере за геометријски прибор и дужину, површину, запремину, масу, време углове. – МАТ.Г.ОО.О.1.9. Изводе најједноставније геометријске конструкције. – МАТ.Г.ОО.О.1.10. Препознају подударне и симетричне геометријске фигуре у равни. – МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор. – МАТ.ОО.О.3.5. Користе знања из алгебре и геометрије за разумевање	– МАТ.Г.ОО.С.1.5. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката, користе разлагања на једноставније објекте, служе се различитим јединицама мере. – МАТ.Г.ОО.С.1.7. Знају и користе основна тврђења (ставове подударности и сличности, итд.) о геометријским фигурама (угао, троугао, четвороугао, многоугао и круг) у једноставнијим проблемима. – МАТ.Г.ОО.С.1.8. Конструирају једноставне геометријске фигуре. – МАТ.Г.ОО.С.1.9. Знају и користе основне изометријске трансформације и пресликавају	– МАТ.Г.ОО.Н.1.4. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката када потребни елементи нису непосредно дати. – МАТ.Г.ОО.Н.1.5. Конструирају геометријске фигуре, по потреби примењујући више познатих тврђења. – МАТ.ОО.Н.2.4. Користе апстракцију без ослањања на конкретизацију. – МАТ.ОО.Н.2.8. Показују радозналост за апстрактне математичке концепте и виде их као интелектуални изазов.

	облика и величина, као и за сналажење у простору, што им помаже да уоче и опишу околину, уметничка дела, архитектонска остварења	фигуре конструкцијски или уз помоћ дате квадратне мреже. – МАТ.ОО.С.3.6. Користе знања из алгебре и геометрије у техничком образовању, уметности и другим областима.	
РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ	– МАТ.А.ОО.О.1.2. Извршавају и правилно користе рачунске операције, њихова својства и релације у скупу природних, целих и рационалних бројева. – МАТ.С.ОО.О.1.11. Елементарно тумаче табеларно или	– МАТ.А.ОО.С.1.2. Имају шира знања о својствима природних, целих и рационалних бројева и усвојили су појам делове повезују уреалног броја, укључујући разлику између рационалних и ирационалних бројева. – МАТ.А.ОО.С.1.3. Решавају линеарне једначине и неједначине, као и системе линеарних	– МАТ.А.ОО.Н.1.2. Ефикасно манипулишу бројевним и целим алгебарским изразима. – МАТ.А.ОО.Н.1.3. Оспособљени су за елементарно математичко моделирање у познатом контексту. – МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и

	графички представљене податке.		

	– МАТ.ОО.О.2.4. Примењују једноставне математичке процедуре при решавању математичког захтева једноставног познатог контекста. – МАТ.ОО.О.3.3. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за базичним аритметичким, алгебарским и геометријским знањима. – МАТ.А.ОО.О.1.5. Решавају једноставне линеарне једначине и неједначине. – МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик.	једначина са две непознате. – МАТ.ОО.С.3.1. Адекватно користе математички језик и разумеју његову улогу у научној комуникацији. – МАТ.ОО.С.3.5. Интегришу своје математичко знање удруге предмета, посебно у природним наукама, што им омогућава боље разумевање тих садржаја.	идеје. – МАТ.ОО.Н.3.3. Користе аналитичке и логичке животним ситуацијама.

ЧЕТВОРОУГАО	– МАТ.Г.ОО.О.1.6. Препознају основне геометријске објекте у равни и простору и знају њихова основна својства. – МАТ.Г.ОО.О.1.8. Користе јединице мере за геометријски прибор и дужину, површину, запремину, масу, време и углове. – МАТ.Г.ОО.О.1.9. Изводе најједноставније геометријске конструкције. – МАТ.Г.ОО.О.1.10. Препознају подударне и симетричне геометријске фигуре у равни. – МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор. – МАТ.ОО.О.3.5. Користе знања из алгебре и геометрије за разумевање облика и величина, као и за сналажење у простору, што им помаже да уоче и опишу околину, уметничка дела,	– МАТ.Г.ОО.С.1.5. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката, користе разлагања на једноставније објекте, служе се различитим јединицама мере. – МАТ.Г.ОО.С.1.7. Знају и користе основна тврђења (ставове подударности и сличности, итд.) о геометријским фигурама (угао, троугао, четвороугао, многоугао и круг) у једноставнијим проблемима. – МАТ.Г.ОО.С.1.8. Конструирају једноставне геометријске фигуре. – МАТ.Г.ОО.С.1.9. Знају и користе основне изометријске трансформације и пресликавају фигуре конструкцијски или уз помоћ дате квадратне мреже. – МАТ.ОО.С.3.6. Користе знања из алгебре и геометрије	– МАТ.Г.ОО.Н.1.4. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката када потребни елементи нису непосредно дати. – МАТ.Г.ОО.Н.1.5. Конструирају геометријске фигуре, по потреби примењујући више познатих тврђења. – МАТ.ОО.Н.2.4. Користе апстракцију без ослањања на конкретизацију. – МАТ.ОО.Н.2.8. Показују радозналост за апстрактне математичке концепте и виде их као интелектуални изазов.

	архитектонска остварења	у техничком образовању, уметности и другим областима.	
ПОВРШИНА ТРОУГЛОВА И ЧЕТВОРОУГЛОВА	– МАТ.Г.ОО.О.1.6. Препознају основне геометријске објекте у равни и простору и знају њихова основна својства. – МАТ.Г.ОО.О.1.8. Користе јединице мере за геометријски прибор и дужину, површину, запремину, масу, време и углове. – МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор. – МАТ.ОО.О.3.5. Користе знања из алгебре и геометрије за разумевање облика и величина, као и за сналажење у простору, што им помаже да уоче и опишу околину, уметничка дела, архитектонска остварења	– МАТ.Г.ОО.С.1.5. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката, користе разлагања на једноставније објекте, служе се различитим јединицама мере. – МАТ.Г.ОО.С.1.7. Знају и користе основна тврђења (ставове подударности и сличности, итд.) о геометријским фигурама (угао, троугао, четвороугао, многоугао и круг) у једноставнијим проблемима. – МАТ.Г.ОО.С.1.8. Конструирају једноставне геометријске фигуре. – МАТ.Г.ОО.С.1.9. Знају и користе основне изометријске трансформације и пресликавају фигуре конструкцијски или уз помоћ дате квадратне мреже. – МАТ.ОО.С.3.6. Користе знања из алгебре и геометрије у техничком образовању, уметности и другим областима.	– МАТ.Г.ОО.Н.1.4. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката када потребни елементи нису непосредно дати. – МАТ.ОО.Н.2.4. Користе апстракцију без ослањања на конкретизацију. – МАТ.ОО.Н.2.8. Показују радозналост за апстрактне математичке концепте и виде их као интелектуални изазов.

Предмет: Информатика и рачунарство

Разред: 6

Годишњи фонт часова: 36

Циљ наставе и учења *информатике и рачунарства* је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

Тема број часова по теми	Међупредметне компетенције	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Време реализације теме
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		

ИКТ Укупно: 10	- компетенција за учење - естетичка компетенција - комуникација - одговоран однос према здрављу - предузимљивост и оријентација ка предузетништву - рад са подацима и информацијама - сарадња - дигитална компетенција	... именује основне компоненте рачунара, наведе примере корисничких програма за одређену намену ... користи програм за управљање документима на рачунару ... разуме поступак дељења докумената преко Google диска ... креира текстуални документ, примењује акције едитовања и форматирања и умеће табеле у документ ... креира, уређује и структурира текстуалне документе који садрже табеле ... креира и обрађује дигиталну слику ... примењује алатке за снимање и обраду аудио- записа ... правилно користи ИКТ уређаје ... примењује алатке за снимање и обраду видео- записа ... креира, уређује и структурира дигиталне садржаје (мултимедијалне презентације) који садрже табеле, видео и аудио записе	Наставне методе: - монолошка - дијалогска - текстуална - илустративна - учење путем открића - демонстративна - интерактивна - посматрачка Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима Наставна средства: - рачунари - помоћна (табла, креда, прибор) - ППТ презентације	- Слуша - Пише - Прати - Уочава - Говори - Пита - Гледа - Размишља - Закључује - Решава -увежбава -учи -контролише - дискутује	- Планира -Организује -Бира садржаје - Реализује - Објашњава - Демонстрира -Даје упутства - Обезбеђује ресурсе - Партнер у учењу - прати рад - вреднује - оцењује	Усмено испитивање, тест, практични радови, вежбе, вршњачко оцењивање	Септембар, октобар, новембар

Дигитална писменост купно: 4	- компетенција за учење - естетичка	... препознаје и објасни функцију основних интернет сервиса					Новембар, децембар

	компетенција - комуникација – рад са подацима и информацијама - сарадња - дигитална компетенција	... ефикасно користи интернет сервисе ...одговорно и правилно користи ИКТ уређаје у мрежном окружењу ... приступа интернету, самостално претражује, проналази и процењује информације и преузима их на свој уређај поштујући ауторска права ...објасни поступак заштите дигиталног производа/садржаја одговарајућом ССлиценцом ... чува и организује податке локално и у облаку ... примењује поступке и правила за безбедно понашање и представљање на мрежи ... поставља резултат свог рада на интернет, ради дељења са другима, уз помоћ наставника					

Рачунарство купно: 15	- компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - комуникација -предузимљивост и оријентација ка предузетништву - рад са подацима и информацијама – решавање проблема - сарадња - дигитална компетенција	... разуме разлику између текстуалних и визуелних програмских језика ... објасни и примени одговарајућу програмску структуру (наредбе доделе, читавања, исписа) ... користи математичке изразе за израчунавања у једноставним програмима ... сврсисходно примењује програмске структуре (уграђене функције) ... креира програм линијске структуре у текстуалном програмском језику ... објасни и примени одговарајућу програмску					Јануар, фебруар, март, април, мај

		структуру ... разуме и предвиђа результате наредби гранања ... примени одговарајућу програмску структуру ... користи у оквиру програма нумеричке, текстуалне и једнодимензионе низовске вредности ... у визуелном окружењу креира једноставан рачунарски програм који укључује наредбе понављања ... креира једноставан рачунарски програм који укључује наредбе понављања ... разложи сложени проблем на једноставније функционалне целине (потпрограме) ... вреднује своје знање о креирању програма који укључују наредбе понављања, гранања и дефинисане функције у текстуалном програмском језику ... креира програм који укључује математички алгоритам у текстуалном програмском језику					

Пројектна настава укупно: 7	- одговорно учешће у демократском друштву – комуникација - предузимљивост и оријентација ка предузетништву - рад са подацима и информацијама – сарадња - дигитална компетенциј а	... сарађује с осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала у вези са темом ... бира и примењује технике и алатке у складу са фазама реализације пројекта ... сарађује с осталим члановима групе у прикупљању и обради материјала и					Децемба р, јануар, мај, јун

	• коришћење ГИС апликација, симулација климатских промена, приказ кретања водених и ваздушних маса • израда интерактивних мапа и дигиталних пројеката 5. Техничко и информатичко образовање / Пројектна настава • програмирање и израда апликација, веб-сајтова, игрица, симулација • интеграција знања из више предмета у пројектне активности (STEM активности)
Кључни појмови и садржаји предмета:	Кључни појмови и садржаји обухватају разумевање и примену информационо-комуникационих технологија, дигиталне писмености и безбедног понашања на интернету, основа алгоритамског размишљања и програмирања (нпр. Python), као и развој пројектног приступа кроз решавање практичних задатака и обраду података.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам

Ученици са различитим предзнањем из информатике

- Припрема задатака различитог нивоа тежине (основни, напредни).
- Рад у групама где напреднији ученици могу да помогну другима.

Ученици са тешкоћама у учењу

- Поступно увођење нових појмова, корак по корак.
- Чешћа практична вежбања и визуелна подршка (слике, видео-туторијали).
- Кратке и јасне инструкције.

Ученици са посебним интересовањима и талентима

- Укључивање у сложеније пројекте (израда програма, веб-сајтова).
- Подстицање учешћа на такмичењима из информатике.

Ученици са сметњама у развоју или инвалидитетом

- Коришћење асистивних технологија (екрански читачи, специјализовани софтвер).
- Додатно време за израду задатака.
- Рад у мањим корацима и чешћа провера разумевања.

Ученици који имају потешкоће у пажњи и концентрацији

- Кратке и разноврсне активности.
- Комбинација практичних и теоријских делова.
- Јасна структура часа и визуелни подсетници.

Најефикасније методе и облици рада	Методе рада: ● Демонстративно-илустративна метода – наставник показује поступак рада на рачунару, а ученици прате и затим самостално примењују. ● Метод практичних радова – самостално решавање задатака на рачунару (програмирање, рад у програмима). ● Разговор и дискусија – размена идеја и заједничко решавање проблема. ● Метод пројектне наставе – ученици реализују мини-пројекте (нпр. презентација, веб-страница, апликација). ● Игролика метода (game-based learning) – квизови знања, такмичења у брзини решавања задатака. Облици рада: ● Фронтални рад – увођење нових појмова и упутства за све ученике. ● Групни рад – сарадња у мањим тимовима на заједничком задатку или пројекту. ● Индивидуални рад – самостално вежбање ученика за рачунаром, решавање задатака по нивоу. ● Онлајн рад – коришћење платформи (Google Classroom, Moodle, Teams) за домаће задатке, квизове и пројекте.
Избор наставних средстава	Рачунари и мрежна опрема ● индивидуални рад ученика за рачунаром ● могућност примене софтвера и интернет ресурса Софтверски пакети ● канцеларијски пакети (обрада текста, табеле, презентације) ● окружења за програмирање (Scratch, Python)

	• графички и мултимедијални програми Интернет и едукативне платформе • Google Classroom за онлајн наставу и домаће задатке • едукативни сајтови, видео-туторијали, интерактивни квизови Пројектор и интерактивна табла • за фронтални рад и демонстрацију поступака • визуелизација сложених појмова (алгоритми, мрежни системи) Дидактички материјали • радни листићи и упутства • приручници за ученике и наставнике
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Локалне образовне установе (библиотеке, школе, факултети, културни центри) • коришћење библиотека за приступ стручној литератури и приручницима из области информатике • сарадња са другим школама на заједничким ИКТ пројектима Институције и организације у локалној заједници • гостујућа предавања стручњака за ИКТ (нпр. програмера, администратора, дизајнера) • посете локалним ИТ компанијама ради упознавања са применом информатике у пракси Локална инфраструктура • коришћење школске и градске интернет мреже за истраживачки рад • учешће у локалним радионицама, хакатонима и ИТ такмичењима Медији и културне установе

	• сарадња са локалним медијима за израду школских дигиталних часописа или веб- сајтова • израда мултимедијалних материјала за промоцију културних догађаја у месту Родитељи и локална заједница • укључивање родитеља који раде у области ИКТ као гостију на часу • презентације успешних локалних примера примене информатике у свакодневном животу
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Практична примена знања • израда веб-сајтова, мултимедијалних презентација или малих програма који су блиски интересовањима ученика (нпр. игре, квизови, блогови). Игролике активности (game-based learning) • такмичења у решавању задатака или квизови знања путем рачунарских алата (Kahoot, Quizizz, Scratch игрице). Пројектна настава • рад у мањим тимовима на пројектима који имају видљив резултат (нпр. школски дигитални часопис, веб-презентација школе). Повезивање са реалним животом • показивање примене информатике у различитим областима (медицина, дизајн, наука, економија). • позивање стручњака из локалне заједнице да представе свој рад. Подстицај креативности • давање могућности ученицима да сами бирају тему пројекта или начина презентације.

	• уметање елемената уметности и дизајна (графика, музика, видео) у информатичке пројекте. Препознавање и награђивање успеха • истицање успешних ученичких радова на школском сајту или панону. • награђивање активног учешћа похвалама, поенима или симболичним признањима. Интерактивне методе рада • ученици се смењују у улози наставника (peer teaching). • дискусија и тимска решења проблема уместо пасивног слушања.
Могући застоји у раду	Технички проблеми • неисправни рачунари, проблеми са софтвером или интернет конекцијом • решење: припрема резервних уређаја/материјала, офлајн задаци у случају нестанка интернета Неједнак ниво предзнања ученика • део ученика брзо савладава градиво, док други заостају • решење: диференцирани задаци (основни и напредни ниво), парови „ученик–ментор“ у групама Недовољна мотивација ученика • губљење интересовања ако садржај делује сувопарно или превише апстрактно • решење: повезивање наставе са практичним и занимљивим примерима из свакодневног живота, коришћење игроликих активности Проблеми у организацији групног рада • неравномерна подела задатака, неки ученици се не ангажују довољно • решење: јасно дефинисане улоге у тиму и вредновање индивидуалног доприноса Недостатак времена за реализацију сложенијих пројеката

	• пројекти захтевају више часова него што је планирано • решење: подела пројекта на мање фазе, део активности пребацити као домаћи рад или тимски онлајн рад Различити стилови учења • неки ученици боље разумеју кроз практичан рад, други кроз визуелна упутства • решење: комбиновање метода (демонстрација, рад за рачунаром, видео-материјали, радни листови)
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Увођење нових појмова и теоријских садржаја • темпо умерен, уз више примера и демонстрација • кратки теоријски блокови у комбинацији са практичним задацима Практичне вежбе за рачунаром • рад се одвија у корацима: наставник демонстрира → ученици понављају → самосталан рад • темпо прилагођен тако да сви ученици стигну да изврше основни задатак, а напреднији добијају додатне изазове Теме које захтевају сложено логичко размишљање (програмирање, алгоритми) • спорији темпо рада, уз честе провере разумевања • коришћење визуелних алата (нпр. Scratch) као увод у апстрактније језике програмирања Пројектна настава

	• флексибилан темпо: пројекти се реализују у више фаза

	• део активности се може обављати ван наставе (онлајн сарадња, домаћи задаци) Разлике у темпу ученика • обезбеђивање „основног нивоа“ који сви морају да постигну • диференцирани задаци: једноставни за ученике који теже прате, додатни задаци за напредније Специфичности наставе информатике • потреба за више времена при техничким радовима (подешавања, инсталације, евентуално решавање проблема) • неопходна пауза у темпу рада ако се јаве технички застоји (интернет, софтвер, хардвер).
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Начин праћења: • Континуирано праћење на часу – посматрање самосталног рада ученика, активност у групама, учешће у дискусијама. • Провере знања – кратки тестови, квизови, практични задаци током и на крају теме. • Пројекти и практични радови – евалуација пројеката, веб-страница, мултимедијалних презентација или програма. • Онлајн активности – праћење домаћих задатака и квизова на платформама (Google Classroom, Moodle, Teams). Време праћења: • Током часа – кратке провере разумевања, питања и дискусија. • На крају теме или блока – писмени тестови или завршни практични задаци. • Континуирано – праћење напретка кроз пројекте и домаће задатке током више недеља. Критеријуми праћења: • Разумевање појмова – могућност примене теорије у пракси. • Самосталност и активност – самосталан рад за рачунаром, иницијатива и допринос у групи. • Квалитет пројеката и задатака – исправност решења, креативност, презентација резултата. • Сарадња и тимски рад – допринос групном задатку, комуникација и помоћ другима. • Редовност и тачност – предаја домаћих задатака, учешће у активностима и поштовање рокова.

Остале специфичности школе које могу да утичу на остваривање наставног процеса	Инфраструктура школе • број и капацитет рачунарских учионица • квалитет интернет конекције и мрежне опреме • доступност пројектора и интерактивне табле Техничка опрема • стара или неисправна рачунарска опрема може успорити темпо рада • потреба за редовним одржавањем и ажурирањем софтвера Кадар и стручност наставника • ниво знања и искуства наставника у информатици и програмирању • могућност интерних обука или професионалног усавршавања Ученици и њихова доступност ресурса код куће • приступ рачунару и интернету ван школе • родитељска подршка и могућност додатног учења
	Школска култура и традиција • подстицање пројектне наставе, такмичења и сарадње међу ученицима • награђивање креативности и активног учешћа Екстерни фактори • локална заједница, сарадња са другим школама и институцијама • ванредне ситуације (нпр. прекид наставе, технички проблеми, пандемија) Прилагођавање специфичностима предмета • сложеније теме (програмирање, мрежне технологије) захтевају више времена и пажљиво планирање • могућност диференцијације и прилагођавања темпа ученицима са различитим нивоима знања

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици су изградили позитиван став према коришћењу дигиталне технологије и примењују знања и вештине из ове области у циљу ефикасног обављања различитих послова и задатака из школског и свакодневног живота. Технологију користе на безбедан начин, свесни последица њене непримерене и прекомерне употребе, водећи рачуна о свом физичком и психичком здрављу, о другим корисницима, као и о животној средини. Поседују знања и вештине које им омогућавају да из различитих домаћих и иностраних извора проналазе информације уз свест да неке од њих нису поуздане. Формално и неформално комуницирају коришћењем различитих видова дигиталне комуникације, поштујући правила језичког и дигиталног правописа, пристојне и етичне комуникације. Дигитални садржај и програме користе на етичан начин поштујући ауторска права и интелектуалну својину. Познају поступке за пријављивање непримереног садржаја и понашања на интернету. Уређују и креирају дигиталне садржаје коришћењем одговарајућих уређаја и програма. Прикупљају податке, врше њихову основну обраду, графички их приказују, анализирају и доносе одговарајуће закључке. Применом алгоритамског начина размишљања и програмирања развијају апстрактно мишљење и решавају једноставније проблеме из области математике, физике, хемије и других наука, као и из свакодневног живота. Креирају једноставне програме којима аутоматизују познате поступке, у складу са узрастом. Познају принципе и предности технологијом потпомогнутог сарадничког рада (нпр. у „облаку”) на решавању одређених проблема из школског и друштвеног окружења, чиме се стварају услови за квалитетно функционисање у савременом, информационом друштву, као и за даље школовање и целоживотно учење.

Основни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици имају свест да се дигитални уређаји састоје од хардвера (физичких делова) и софтвера (програма) и да функционишу као јединство ова два елемента. У стању су да формално или уз помоћ наставника аутоматизују процес извођења основних аритметичких операција над табеларно записаним подацима како би ефикасно вршили потребна навања. Применом алгоритамског начина размишљања, ученици могу да представе решење једноставног проблема издвајајући улазне податке, дефинишући начин њихове обраде и приказујући очекивани резултат.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици водећи одговарајућу дигиталну технологију, ученици самостално креирају и чувају текстуалне, графичке, аудио, видео и мултимедијалне датотеке ради ефикаснијег обављања различитих задатака из школског живота. Формално и неформално комуницирају коришћењем различитих видова дигиталне комуникације, поштујући правила језичког и дигиталног правописа.

и са, пристојне и етичне комуникације. Самостално претражују интернет, проналазе информације и преузимају их на свој дигитални уређај ради даље обраде и анализе. У стању логичким мишљењем и анализом, одаберу одговарајући понуђени рачунарски програм који представља аутоматизацију датог алгоритамског решења.

Фична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ребе решавања задатака ученици проналазе и критички приступају информацијама које се налазе на интернету. Они користе дигиталне технологије како би ефикасно овали у групном раду. Обезбеђују дуготрајно функционисање дигиталних уређаја примењујући правила физичке и софтверске заштите. Имајући у виду неопходност е животне средине, ученици одлажу неисправне дигиталне уређаје на еколошки начин.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања:

ни ниво		
	СПК 2	СПК 3
и:	Ученици:	Ученици:
О.О.О.1.1. Разликују хардвер од софтвера и именују е компоненте дигиталних уређаја.	– ИНФ.О.О.О.2.1. Креирају, едитују, форматирају и чувају текстуалне, графичке, аудио, видео и мултимедијалне датотеке.	
О.О.О.1.2. Самостално или уз помоћ наставника, тизују процес извођења основних рачунских операција беларно записаним подацима.	– ИНФ.О.О.О.2.2. Самостално претражују интернет, проналазе информације и преузимају их на свој дигитални уређај.	– ИНФ.О.О.О.3.1. Користећи дигиталне технологије, ефикасно учествују у групном раду.
О.О.О.1.3. Представљају решење једноставног проблема у алгоритма који садржи излистане улазне податке, исан начин њихове обраде и приказан очекивани резултат .	– ИНФ.О.О.О.2.3. Путем интернета остварују безбедну и примерену комуникацију са другим корисницима.	– ИНФ.О.О.О.3.2. Обезбеђују правилно и дуготрајно функционисање дигиталног уређаја, примењујући правила физичке и софтверске заштите.
	– ИНФ.О.О.О.2.4. Препознају који од понуђених програма (визуелних и текстуалних) је креиран на основу датог алгоритма.	– ИНФ.О.О.О.3.3. Препознајући штетност електронског отпада, одлажу га на еколошки исправан начин.

Средњи ниво

Фична предметна компетенција 1 (СПК 1)

и у виду предности одабраног окружења, ученици су у стању да одаберу одговарајући сервис или софтвер како би задатак решили на ефикасан начин. У стању су да везују податке у дигиталном окружењу на различитим медијумима како би обезбедили њихову адекватну доступност. Како би били у стању да донесу одлуке утемељене на знању, оспособљени су да у програмима за табеларне прорачуне правилно користе операције и функције. Познајући концепт умрежавања дигиталних уређаја и појам и карактеристике интернета, ученици поседују информатичка знања и дигиталну писменост која им омогућава да из различитих извора проналазе информације уз свест да све оне информације које се налазе у интернету могу бити погрешно поуздане. Кроз препознавање и навођење ситуација из свакодневног живота, објашњавају појам и улогу вештачке интелигенције у савременом свету. Примењујући и анализирајући апстрактно мишљење, аутоматизују алгоритамски осмишљено решење једноставног проблема креирајући програм применом основних елемената синтаксе и семантике одабраног програмског језика.

Графична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици креирају или спроводе адаптацију текстуалних, графичких и мултимедијалних датотека у одговарајућем софтверу или сервису примењујући акције форматирања, уређивања и уметања различитих додатних елемената у циљу стварања дигиталних продуката за сопствене или потребе познате публике. Користећи одговарајуће опције дигиталног програма, графички представљају табеларно записане податке чинећи их читљивијим широј публици. Критички се односе према подацима и информацијама које су доступне на интернету, у оквиру различитих домаћих и иностраних извора. Дигиталне продукте и програме других аутора користе на етичан начин уз навођење извора и лиценцирања, поштујући ауторска права и интелектуалну својину. Путем интернета остварују комуникацију са другим корисницима на безбедан начин, штитећи свој и туђи приватност, уважавајући правила дигиталног правописа и нетикеције, показујући емпатију и доприносећи решавању конфликта у инклузивном, мултикултуралном и еколошком окружењу. Креирају и тестирају рачунарске програме у визуелном и текстуалном програмском језику, аутоматизујући решавања узрсту примерених проблема из свакодневног живота, потенцијално доприносећи порасту квалитета живота у локалној заједници.

Графична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Користећи знање и вештине из области информатике, на основу поузданих података и информација на интернету, ученици продубљују своја знања из свих наставних предмета. Поседују способност да своје закључке презентују у дигиталном формату. Доприносе богатству интернет ресурса јавно делећи резултате свог или групног рада и промовишући националну културу, језик и писмо. У стању су да анализирају и креирају медијум, а не само да га користе. Све везу између отварања података и стварања услова за развој иновација.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања:

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања:		
Исходни ниво	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:
ИНФ.ОО.С.1.1. Описују разлику између софтвера и хардвера.	– ИНФ.ОО.С.2.1. Креирају или адаптирају датотеке у одговарајућем софтверу примењујући акције уметања елемената – слике, табеле, графиконе и друге садржаје.	– ИНФ.ОО.С.3.1. Постављају резултате свог или групног рада на интернет ради дељења са другима.
ИНФ.ОО.С.1.2. Организују податке у дигиталном окружењу на различитим медијумима.		– ИНФ.ОО.С.3.2. Успостављају везу између отварања података и стварања услова за развој.

ОО.С.1.3. Правилно примењују аритметичке опере и уграђене функције над табеларно представљеним подацима.	– ИНФ.ОО.С.2.2. Табеларно записане податке представљају графиконом користећи одговарајућу опцију програма за табеларне прорачуне.	– ИНФ. ОО.С. 3.3. Препознају позитиван утицај вештачке интелигенције на савремен живот људи и умеју да наведу неколико примера.
ОО.С.1.4. Објашњавају концепт умрежавања рачунара и интернета.	– ИНФ.ОО.С.2.3. Информацијама које проналазе на интернету приступају критички.	
ОО.С.1.5. Процењују валидност информација пронађених на интернету.	– ИНФ.ОО.С.2.4. Информације пронађене на интернету користе у складу са ауторским правима, уз навођење извора и атрибуција.	
ОО.С.1.6. Кроз навођење примера примене различитих начина објашњавају појам вештачке интелигенције.	– ИНФ.ОО.С.2.5. На безбедан начин, штитећи лични идентитет, комуницирају путем интернета уважавајући правила дигиталног правописа и нетикеције.	
ОО.С.1.7. Примењују основне елементе синтаксе и семантике одабраног визуалног или текстуалног програмског језика.	– ИНФ.ОО.С.2.6. Креирају и тестирају рачунарске програме, којим аутоматизују решавање проблема примереног узрасту.	

Напредни ниво

Функционална предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици имају свест о потенцијалу вештачке интелигенције да промени устројство света у коме живимо, ученици критички промишљају о утицају вештачке интелигенције на живот. У одабраном визуелном или текстуалном програмском језику смислено користе библиотеке, функције и сложеније типове података за стварање програма који на ефикасан начин аутоматизују проблеме из школског и свакодневног живота.

Функционална предметна компетенција 2 (СПК 2)

Самостално или у сарадњи са другима ученици креирају, деле и организују дигиталне садржаје у облаку свесни предности приступа информацијама са било ког места и у било којем тренутку. На основу анализе прикупљених података, ученици су у стању да самостално доносе одговарајуће закључке. Пре него што своје дигиталне продукте поделе јавно путем интернета, лиценцирају их применом Си-си (енгл. Creative Commons) лиценце и на тај начин доприносе етичком коришћењу отворених дигиталних ресурса.

Функционална предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици поседују искуство рада у дигиталном окружењу, у хетерогеним тимовима у оквиру којих су развили вештине комуникације на јасан и ефикасан начин. У стању су да критички осмисле фазе групног рада, организују га и управљају његовим спровођењем, преиспитујући своје одлуке и постигнућа. Кроз групни рад, смисленим и одговорним коришћењем потенцијала дигиталне технологије у узрасту примереној мери, доприносе квалитету живота у локалној заједници.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања:

Напредни ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>
– ИНФ.ОО.Н.1.1. Критички размишљају о утицају вештачке интелигенције на живот људи. – ИНФ.ОО.Н.1.2. Користе библиотеке, функције и сложеније типове података за креирање сложенијих рачунарских програма.	– ИНФ.ОО.Н.2.1. Самостално или у сарадњи са другим ученицима креирају, деле и организују дигиталне садржаје у облаку. – ИНФ.ОО.Н.2.2. Коришћењем одговарајућих програма анализирају прикупљене (отворене) податке и доносе одговарајуће закључке. – ИНФ.ОО.Н.2.3. Штите дигиталне продукте свог или тимског рада одговарајућом Си- си лиценцом.	– ИНФ.ОО.Н.3.1. Израђују дигитална решења узрасту примерених реалних проблема (сколошких, културолошких, здравствених итд.) и тиме унапређују квалитет живота у локалној заједници.

Наставни предмет: Техника и технологија

Разред: 6

Годишњи фонд часова: 72

Циљ: Циљ наставе и учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Наставни предмет техника и технологија намењен је развоју основних техничких компетенција ученика ради његовог оспособљавања за живот и рад у свету који се технички и технолошки брзо мења. Један од најважнијих задатака је да код ученика развија свест о томе да примена стечених знања и вештина у реалном окружењу подразумева стално стручно усавршавање и целоживотно учење, као и да је развијање предузимљивости један од важних предуслова личног и професионалног развоја.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		

ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ Укупно: 6 (3+3)	Значај и развој грађевинарства. Просторно и урбанистичко планирање. Култура становања у: урбаним и руралним срединама, објектима за индивидуално и колективно становање, распоред просторија, уређење стамбеног простора. Кућне инсталације	– повеже развој грађевинарства и значај урбанизма у побољшању услова живљења; – анализира карактеристике савремене културе становања; – класификује кућне инсталације на основу њихове намене;	Монолошка Дијалошка Демонстративана метода Текстуална Метода путем истраживања Фронтални Индивидуални Уџбеник Свеска Пројектор	Слуша Питањ Пише Вежба Учи	Организује Планира Предаје Проверава Вредније Слуша Прати рад	Усмено испитивање Технички цртежи Практични радови Вежбе Вршњачко оцењивање	Компененција за целоживотно учење; Комуникација; Рад са подацима и информацијама; Дигитална Компетенција; Решавање проблема; Сарадња
Саобраћај Укупно: 8 (4+4)	Саобраћајни системи. Саобраћајни објекти. Управљање саобраћајном сигнализацијом. Правила безбедног кретања пешака и возача бицикла	Класификује врсте саобраћајних објеката према намени; Повезује неопходност изградње прописне инфраструктуре са безбедношћу учесника у саобраћају; Повезује коришћење информационих технологија у саобраћајним објектима са управљањем и	Монолошка Дијалошка Демонстративана метода Текстуална Метода путем истраживања Метода практичног рада Фронтални Индивидуални У пару Уџбеник Свеска Пројектор Конструкторски комплет	Слуша Питањ Пише Вежба Учи Израђује практичан рад	Организује Планира Предаје Проверава Вредније Слуша Прати рад	Усмено испитивање Технички цртежи Практични радови Вежбе Вршњачко оцењивање	Компененција за целоживотно учење; Комуникација; Рад са подацима и информацијама; Дигитална Компетенција; Решавање проблема; Сарадња Одговора н однос према околини; Естетичка

	у јавном саобраћају	безбедношћу путника и робе; Демонстрира правилно и безбедно понашање и кретање пешака и возача бицикла на саобраћајном полигону и/или уз помоћ рачунарске симулације;					компетенција
Техничка и дигитална писменост Укупно: 18 (5+13)	Приказ грађевинских објеката и техничко цртање у грађевинарству. Техничко цртање помоћу рачунара. Представљање идеја и решења уз коришћење дигиталних презентација	– скицира просторни изглед грађевинског објекта; – чита и црта грађевински технички цртеж уважавајући фазе изградње грађевинског објекта уз примену одговарајућих правила и симбола; - Користи рачунарске апликације за техничко цртање, 3D приказ грађевинског објекта и	Монолошка Дијалoшка Демонстративана метода Текстуална Метода путем истраживања Метода практичног рада Фронтални Индивидуални У пару Уџбеник Свеска Пројектор Конструкторски комплет	Слуша Питаш Пише Вежба Учи Израђује практичан рад	Организује Планира Предаје Проверава Вредније Слуша Прати рад	Усмено испитивање Технички цртежи Практични радови Вежбе Вршњачко оцењивање	Компетенција за целоживотно учење; Комуникација; Рад са подацима и информацијама; Дигитална Компетенција; Решавање проблема; Сарадња Одговоран однос према околини; Естетичка компетенција

Ресурси и производња Укупно: 20 (8+12)	Подела, врсте и карактеристике грађевинских материјала. Техничка средства у грађевинарству и пољопривреди. Организација рада у грађевинарству и пољопривреди. Обновљиви извора енергије и мере за рационално и безбедно коришћење топлотне енергије. Рециклажа материјала у грађевинарству и пољопривреди и заштита животне средине Моделовање машина и уређаја у грађевинарству , пољопривреди или модела који користи обновљиве изворе енергије	Класификује грађевинске материјале према врсти и својствима и процењује могућности њихове примене; Повезује коришћење грађевинских материјала са утицајем на животну средину; Повезује алате и машине са врстама грађевинских и пољопривредних радова; Реализује активност која указује на важност рециклаже; Образложи на примеру коришћење обновљивих извора енергије и начине њиховог претварања у корисне облике енергије; Правилно и безбедно користи уређаје за загревање и климатизацију простора;	Монолошка Дијалошка Демонстративана метода Текстуална Метода путем истраживања Метода практичног рада Фронтални Индивидуални У пару Уџбеник Свеска Пројектор Конструкторски комплет	Слуша Питаш Пише Вежба Учи Израђује практичан рад	Организује Планира Предаје Проверава Вредније Слуша Прати рад	Усмено испитивање Технички цртежи Практични радови Вежбе Вршњачко оцењивање	Компененција за целоживотно учење; Комуникација;Рад са подацима и информацијама; Дигитална Компетен ција; Решавањ е проблема ; Сарадња Одговора н однос према околини; Естетичк а компетен ција

		Повезује значај извођења топлотне изолације са уштедом енергије; Повезује гране пољопривреде са одређеном врстом производње хране; Описује занимања у области грађевинарства, пољопривреде, производње и прераде хране;					
Конструкторско моделовање Укупно: 20 (0+20)	Израда техничке документације. Израда макете/модела у грађевинарству, пољопривреди или модела који користи обновљиве изворе енергије. Представљање идеје, поступка израде и решења производа. Одређивање тржишне вредности	Изради модел грађевинске машине или пољопривредне машине уз примену мера заштите на раду; Самостално/тимски врши избор макете/модела грађевинског објекта и образлажи избор; Самостално проналази информације о условима, потребама и начину реализације макете/модела користећи ИКТ;	Монолошка Дијалогска Демонстративана метода Текстуална Метода путем истраживања Метода практичног рада Фронтални Индивидуални У пару Уџбеник Свеска Пројектор Конструкторски комплет	Слуша Питаш Пише Вежба Учи Израђује практичан рад	Организује Планира Предаје Проверава Вредније Слуша Прати рад	Усмено испитивање Технички цртежи Практични радови Вежбе Вршњачко оцењивање	Компененција за целоживотно учење; Комуникација; Рад са подацима и информацијама; Дигитална Компетенција; Решавање проблема; Сарадња Одговора н однос према околини; Естетичка компетенција

	производа укључујући и оквирну процену трошкова. Представљање производа и креирање дигиталне презентације.	Креира планску документацију (листу материјала, редослед операција, процену трошкова) користећи програм за обраду текста; Припрема и организује радно окружење одређујући одговарајуће алате, машине и опрему у складу са захтевима посла и материјалом који се обрађује; Израђује макету/модел поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата и машина примењујући процедуре у складу са принципима безбедности на раду; Учествује у успостављању критеријума за вредновање, процењује свој рад и рад других и предлаже унапређења постојеће макете/модела;					

		Одреди реалну вредност израђене макете/модела укључујући и оквирну					

Корелација са другим предметима: физика, географија, ликовна култура, информатика и рачунарство, биологија, математика

Међупредметно повезивање:

- Физика: енергија
- Географија: одговорност човека према планети
- Ликовна култура: естетика
- Информатика и рачунарство: коришћење ИКТ технологије
- Биологија: подела биљака, човек и здравље, заштита животне средине
- Математика: основни појмови из геометрије

Кључни појмови: архитектура, грађевинарство, перспектива, традиционално начин градње, скелетни начин градње, техничка средства у грађевинарству

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Ученици са различитим предзнањем из ТиТ • Припрема задатака различитог нивоа тежине (основни, напредни). • Рад у групама где напреднији ученици могу да помогну другима. Ученици са тешкоћама у учењу • Поступно увођење нових појмова, корак по корак. • Чешћа практична вежбања и визуелна подршка . • Кратке и јасне инструкције. Ученици са посебним интересовањима и талентима • Укључивање у сложеније пројекте . • Подстицање учешћа на такмичењима из ТиТ Ученици са сметњама у развоју или инвалидитетом • Додатно време за израду задатака. • Рад у мањим корацима и чешћа провера разумевања. Ученици који имају потешкоће у пажњи и концентрацији • Кратке и разноврсне активности. • Комбинација практичних и теоријских делова. • Јасна структура часа и визуелни подсетници.
Најефикасније методе и облици рада	Методе рада: • Демонстративно-илустративна метода • Метод практичних радова • Разговор и дискусија • Метод пројектне наставе Облици рада:

	• Фронтални рад – увођење нових појмова и упутства за све ученике. • Групни рад – сарадња у мањим тимовима на заједничком задатку или пројекту. • Индивидуални рад
Избор наставних средстава	Уџбеник Свеска Пројектор Интернет Е . уџбеник Конструктроски комплет
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Локалне образовне установе (библиотеке, школе, факултети, културни центри) Институције и организације у локалној заједници Локална инфраструктура Медији и културне установе Родитељи и локална заједница
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Практична примена знања Пројектна настава Повезивање са реалним животом Подстицај креативности Препознавање и награђивање успеха

	Интерактивне методе рада
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Увођење нових појмова и теоријских садржаја • темпо умерен, уз више примера и демонстрација кратки теоријски блокови у комбинацији са практичним радом Практичне вежбе Разлике у темпу ученика • обезбеђивање „основног нивоа“ који сви морају да постигну • диференцирани задаци: једноставни за ученике који теже прате, додатни задаци за напредније Специфичности наставе ТиТ
Могући застоји у раду	Технички проблеми Неједнак ниво предзнања ученика Недовољна мотивација ученика Проблеми у организацији групног рада Недостатак времена за реализацију сложенијих пројеката Различити стилови учења
Праћење напредовања ученика/начин,време,критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин,време,критеријуми праћења	Начин праћења: • Континуирано праћење на часу • Провере знања • Пројекти и практични радови – Време праћења: • Током часа – кратке провере разумевања, питања и дискусија. • На крају теме или блока • Континуирано – праћење напретка кроз пројекте и домаће задатке током више недеља. Критеријуми праћења:

	• Разумевање појмова – • Самосталност и активност • Квалитет пројеката и задатака – • Сарадња и тимски рад – Редовност и тачност – предаја домаћих задатака, учешће у активностима и поштовање рокова.
Остале специфичности школе које могу да утичу на остављање наставног процеса	Инфраструктура школе квалитет интернет конекције и мрежне опреме • доступност пројектора и интерактивне табле Техничка опрема Кадар и стручност наставника • ниво знања и искуства наставника у информатици и програмирању • могућност интерних обука или професионалног усавршавања Ученици и њихова доступност ресурса код куће • приступ рачунару и интернету ван школе • родитељска подршка и могућност додатног учења Школска култура и традиција • подстицање пројектне наставе, такмичења и сарадње међу ученицима • награђивање креативности и активног учешћа Екстерни фактори • локална заједница, сарадња са другим школама и институцијама • ванредне ситуације (нпр. прекид наставе, технички проблеми, пандемија) Прилагођавање специфичностима предмет

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: Техника и технологија

Разред:6.

Општа предметна компетенција (ОПК)

Циљ учења технике и технологије јесте да ученици развију техничко-технолошку писменост и стваралачко и логичко мишљење кроз стицање теоретског и практичног знања израдом практичних радова и пројеката реализованих самостално или тимски, уважавајући личне способности и вештине сваког ученика. Реализацијом практичних вежби ученици развијају fine моторичке вештине, стичу знања о различитим техничким материјалима и принципима рада основних алата и уређаја. Израдом предмета/модела коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата, ученици развијају креативност, иновативност, као и способност за тимски рад, сарадњу, толеранцију, способност слушања мишљења других и конструктивно решавање конфликта. Кроз развој техничког стваралаштва стичу реалне искуствене техничке основе за будуће школовање и живот. Одговорно и флексибилно се односе према одрживом коришћењу постојећих ресурса и разматрају начине за проналажење нових – чистих извора енергије. Воде рачуна о смањењу отпада и емисије штетних гасова, о неопходној рециклажи материјала, заштити и очувању животне средине и о екологији. Ученици, као учесници у саобраћају, стичу вештине препознавања, процене и избегавања ризичног понашања и опасности. Развијају интересовања за технолошке процесе у грађевинарству, пољопривреди, машинству, електротехници, електроници, роботизици, мехатроници. Имају јасан став о потреби поштовања саобраћајних прописа. Ученици проширују стечена информатичка знања и схватају потребу њихове примене у различитим свакодневним животним ситуацијама. Развијају истраживачки дух и способност претраживања, критичког анализирања и систематизације информација у електронском облику уз употребу одговарајућих средстава ИКТ-а. Кроз реализацију различитих пројеката и задатака стичу увид у сопствена професионална интересовања, стичу искуства и самопоштовање и поступају предузимљиво, иницијативно и одговорно

Специфична предметна компетенција (СПК)

Познавањем најважнијих достигнућа и личности у техници и технологији, ученици уочавају повезаност техничко-технолошког напретка са развојем друштва и унапређивањем квалитета живота људи. На основу познавања врсте, особина и начина обраде повезују материјале са могућностима њихове употребе у свакодневном животу. На основу врсте машина наводе појам и функцију коју обављају. Наводе конструктивне елементе који чине један грађевински објекат и објашњавају њихову улогу. Ученици разумеју важност заштите животне средине и штетност утицаја загађивача ваздуха, воде и земљишта

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
.Животно и радно окружење	– ТЕХ.ОО.О.1.1. Повезују врсте, својства и начин обраде са употребом материјала – ТЕХ.ОО.О.1.3. Препознају основне карактеристике и конструктивне елементе грађевинских објеката	– ТЕХ.ОО.С.1.5. Анализирају да ли је коришћење одређене технике и технологије у складу са принципима очувања животне средине. – ТЕХ.ОО.С.3.4. Повезују стечена знања из технике и технологије са сродним садржајима из других наставних предмета. – ТЕХ.ОО.С.3.5. Иницирају и учествују у активностима рециклаже и заштите животне средине у локалној заједници.	– ТЕХ.ОО.Н.3.2. При реализацији сопствених идеја, претходно представљених техничким цртежом или употребом одговарајуће апликације, користе расположиве интерфејс технологије.

Саобраћај	– ТЕХ.ОО.О.2.5. Употребом савремених техничких и технолошких достигнућа увиђају значај технике и технологије у свакодневном животу – ТЕХ.ОО.О.3.3. Примењују правила безбедности као активни учесници у саобраћају.	– ТЕХ.ОО.С.2.1. На основу анализе симулиране саобраћајне ситуације, увиђају потенцијалне сигурносне ризике за учеснике у саобраћају.	– ТЕХ.ОО.Н.2.4. Уочавају међусобну повезаност најважнијих подсистема (погонски, преносни, управљачки и кочиони) код возила друмског саобраћаја и других саобраћајних средстава.
Техничка и дигитална писменост	– ТЕХ.ОО.О.2.3. Цртају једноставне предмете скицом и техничким цртежом примењујући правила техничког цртања – ТЕХ.ОО.О.2.4. Примењују основна знања из области технике и технологије коришћењем апликација из Office пакета	– ТЕХ.ОО.С.3.3. Креирају рекламни материјал ради промоције самостално или тимски израђеног пројекта. – ТЕХ.ОО.С.2.2. Самостално или тимски израђују техничку документацију у оквиру мини пројекта користећи прибор за техничко цртање или рачунарске апликације.	– ТЕХ.ОО.Н.3.2. При реализацији сопствених идеја, претходно представљених техничким цртежом или употребом одговарајуће апликације, користе расположиве интерфејс технологије. – ТЕХ.ОО.Н.3.2. При реализацији сопствених идеја, претходно представљених техничким цртежом или употребом одговарајуће апликације, користе расположиве интерфејс технологије. – ТЕХ.ОО.Н.1.3. Познају развој основних компоненти рачунара, таблет уређаја и паметних телефона.
Ресурси и производња	– ТЕХ.ОО.О.1.1. Повезују врсте, својства и начин обраде са употребом материјала. – ТЕХ.ОО.О.2.5. Употребом савремених техничких и технолошких достигнућа увиђају значај технике и технологије у свакодневном животу. – ТЕХ.ОО.О.3.4. Применом правила рационалног коришћења енергије у домаћинству штеде кућни буџет.	– ТЕХ.ОО.С.3.4. Повезују стечена знања из технике и технологије са сродним садржајима из других наставних предмета. – ТЕХ.ОО.С.1.5. Анализирају да ли је коришћење одређене технике и технологије у складу са принципима очувања животне средине.	– ТЕХ.ОО.Н.1.1. На основу критичке анализе карактеристика електричних машина и уређаја, креирају, самостално или тимски, иновативни електромеханички модел машине или уређаја
Конструкторска моделовање	– ТЕХ.ОО.О.3.2. Израђују једноставне моделе и макете самостално или у тиму, у циљу развоја и усавршавања мануелних вештина и радних навика. – ТЕХ.ОО.О.3.1. Примењују мере заштите на раду ради сопствене и сигурности осталих учесника у процесу рада. – ТЕХ.ОО.О.3.5. Препознају своје способности и афинитете према различитим занимањима у области технике.	ТЕХ.ОО.С.2.2. Самостално или тимски израђују техничку документацију у оквиру мини пројекта користећи прибор за техничко цртање или рачунарске апликације. – ТЕХ.ОО.С.1.1. Пореди традиционалне и савремене технологије обраде материјала.	– ТЕХ.ОО.Н.3.2. При реализацији сопствених идеја, претходно представљених техничким цртежом или употребом одговарајуће апликације, користе расположиве интерфејс технологије.

ПРЕДМЕТ: Ликовна култура

Разред: **ШЕСТИ**

Годишњи фонд часова: **36**

Циљ: Циљ наставе и учења ликовне културе је да ученик развија визуелно опажање ,стваралачко мишљење и естетске критеријуме како би био оспособљен за визуелну комуникацију и креативно решавање проблема,као и одговоран однос према наслеђу визуелне културе свог и других народа.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере оствареност и исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		

1. Боја (20)	Мешање боја, пигменти боје, дејство и симболика боје, валер, градација, контраст	Препозна боје спектра, зна које су основне, а које су изведене боје. · Објасни спектар боја. · Уочи мешање боја помоћу обојене светлости. · Препозна нове појмове: луминообјекти и витраж, пигмент, гумиарабика, суви пастел и уљани пастел. · Користи суви пастел у свом ликовном раду. · Уочи и упореди разноврсне примере из света уметности који илуструју различите приступе решавању истог или сличног ликовног проблема. · Повезује усвојена знања о бојама и пигментима с природним окружењем. · Разликује хроматске и ахроматске боје, примарне, секундарне и терцијарне боје. · Користи интернет за проналажење примера везаних за наставну тему. · Разликује светлину, тон, валер, интензитет – засићеност, нијансу, контраст и волумен.	Монолошка, дијалогска, интерактивна, разговор, тражење одговора путем реалне ситуације, хеуристички приступ Индивидуални, фронтални, и рад у пару и у групи Цртачки и сликарски прибор, дигитални видео и апликације, уметничке фотографије	Прати упуства наставника, разговара, коментарише, црта, слика и искицира, саставља, истражује, креира, утврђује нове сазнања	Мотивише, даје упуства, класификује, информише, подстиче креативност код ученика. имплементира, описује дечији свет маште	Естетска анализа приоритетне области Практичан рад ученика по нивоима постигнућа могућности и склоности Дискусија Естетска анализа процеса реализације	Компетенција за учење Дигитална компетенција Решавање проблема Естетичка компетенција

2. Комуникација (5)	Улога уметности у свакодневном животу.Теме, мотиви и поруке у визуелним уметностима.Уметност некад и сад	· Препознаје и разликује мотив, тему, поруку, жанр сцену, апстрактна уметност · Разликује постојање различитих тема у визуелним уметностима (религијска, митолошка, историјска). · Разуме различиту улогу и	Монолошка, дијалошка, интелективна,разговор,тражење одговора путем реалне ситуације, хеуристички приступ Индивидуални,фронтални и рад у пару и у групи Цртачки прибор,дигитални видео и апликације,уметничке	Прати упуства наставника,разговара,коментарише,црта,слика и скицира,саставља	Мотивише, даје упуства,класификује,информише, подстиче креативност код ученика.им	Естетска анализа приоритетне области Практичан рад ученика по нивоима постигнућа могућности и	Компетенција за учење Дигитална компетенција Решавање проблема Естетичка компетенција

		намену уметничких дела кроз историју · Разуме појмове: визуелна комуникација, фотографија, дигитална фотографија, фонтови, графички дизајн, знак – лого, мртва природа, пејзаж, портрет. · Самостално користи нова знања о митолошким мотивима у свом ликовном раду	фотографије	искуства,креира,утврђује нова сазнања	плицира,оплемењује дечији свет маште.Поможе код изградње сопственог ликовног израза и аутентичност доживљаја	склоности Дискусија Естетска анализа процеса реализације	
3.Текстура(5)	Тактилна текстура,визуелна текстура.Грађевине,паркови и скулптуре	· Уочи разлике између тактилне и визуелне текстуре. · Разликује колаж, деколаж и асамблаж. · Уочи и упореди разноврсне примере из света уметности који илуструју наставну тему. · Повезује усвојена знања о текстури с појавама у природи и окружењу	Монолошка,дијалошка,интелективна,разговор,тражење одговора путем реалне ситуације. Индивидуални,фронтални и рад у пару Цртачки,вајарски и сликарски прибор и материјали,дигитални видео и апликације,уметничке фотографије	Прати упуства наставника,разговара,коментарише,црта,слика и скицира,саставља искуства,креира,утврђује нова сазнања	Мотивише, даје упуства,класификује,информише, подстиче креативност код ученика.им плицира,оплемењује дечији свет маште	Естетска анализа приоритетне области Практичан рад ученика по нивоима постигнућа могућности и склоности Дискусија Естетска анализа процеса	Компетенција за учење Дигитална компетенција Решавање проблема Естетичка компетенција

						реализације	

4. Уобразиља (3)	Уобразиље,митови и легенде у уметничким делима,у свету маште	- Разуме нове појмове: машта, уобразиља, фантазија, имагинација. - Користи машту у самосталном стваралачком раду – - Препознаје постојање фантастике, маште, надреалних тема у визуелним уметностима, - Уочава и упоређује разноврсне примере који илуструју наставну тему, - Дискутује о свом и раду других у групи, уме да процени свој рад и рад других у групи. - Користи препоруке наставника за свој ликовни рад.	Монолошка,дијалозна,интерактивна,разговор,тражење одговора путем реалне ситуације. Индивидуални,фронтални и рад у пару Цртачки ,вајарски и сликарски прибор и материјали,дигитални видео и апликације,уметничке фотографије	Прати упутства наставника,разговара,коментарише,црта,слика и скицира,сантистише искуства,креира,утврђује нова сазнања.	Мотивише, даје упутства,класификује,информише, подстиче кривност код ученика.имплицира,оплемењује дечији свет маште	Естетска анализа приоритетне области Практичан рад ученика по нивоима постигнућа могућности и склоности Дискусија Естетска анализа процеса реализације. Презентација	Компетенција за учење Дигитална компетенција Решавање проблема Естетичка компетенција
5. Простор (3)	Простор.Обликовање школског простора	Разуме, именује и описује појмове простор, ентеријер,	Монолошка,дијалозна,тражење одговора путем реалне	Прати упутства наставника	Мотивише, даје упутства,кла	Естетска анализа приоритетне	Компетенција за учење Дигитална

		- функционалност, амбијент, дизајн ентеријера. - Наводи примере простора у свакодневном окружењу. - Активно посматра, уочава, упоређује и анализира простор, предмете и бића у њему - Изражава своје идеје о ентеријеру у ликовном раду.	ситуације,интеракција са окружењем	а,разговара,коментарише,црта,слика и скицира,сантистише искуства,креира,утврђује нова сазнања.	сификује,информише, подстиче кривност код ученика.имплицира,оплемењује дечији свет маште	области Практичан рад ученика по нивоима постигнућа могућности и склоности Дискусија Естетска анализа процеса реализације. Презентација	компетенција Решавање проблема Естетичка компетенција

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА: Српски језик и књижевност, историја, информатика и рачунарство...

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ: Културно наслеђе Срба и другог народа кроз историју народа и језичке културе

Кључни појмови садржаја програма: цртеж, слика, боја, светлост, спектар, нијанса, ликовни елементи, материјали и технике, визуелно, галерија, музеј, површина, особине материјала, реално, илузионистичко, материјал, тактилно, визуелно, знак, пиктограм, симбол, хералдика, алегорија, дизајн, маркетинг, културно наслеђе, машта, снови, асоцијација, надреализа

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Индивидуална карактеристике, моторичке способности и релевантне чињенице усвојеног програма ликовне културе 6. разреда
Најефикасније методе и облици рада	Интерактивна, монолошка, дијалогска и рад у пару или мањој групи
Избор наставних средстава	Цртачки, сликарски, вајарски прибор и материјали
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Локалитет села и историјско поднебље
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Особена потреба наставника да ученик добије повратну информацију о свом напретку постицајно биће за развој-
Могући застоји у раду	Развој моторике и социолошки аспекти.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Прилагођавање програма и времену индивидуалном процесу реализације практичног рада.
Праћење напретка ученика/начин, време, критеријуми праћења	На сваком часу, кроз практичан рад и естетску анализу
Остале специфичности школе које могу да утичу на остваривање наставног процеса	Развијање креативне атмосфере у школи и неговање колективне свести о позитивним рефлексима од сваког појединца.

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Назив наставне теме	Стандарди образовних постигнућа по нивоима		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1. Боја	ЛИК.ОО.О.1.1.-Ученици повезују и користе у раду материјале и прибор са традиционалним техникама,	ЛИК.ОО.С.1.1.-Ученици објашњавају примену елемената и принципа у компоновању визуелних уметности.	ЛИК.ОО.Н.1.1.-Ученици тумаче значај кључних карактеристика епохе, стила, правца или покрета у визуелним уметностима.
2. Комуникација	ЛИК.ОО.О.1.2.-бирају и описују медиј и одговарајућу технику/апликацију којом најефикасније могу да изразе своја запажања, идеје и имагинацију.	ЛИК.ОО.С.1.2.- Испољавају одговоран однос када објашњавају комуникативну функцију визуелних уметности и утицај на друштво и појединце.	ЛИК.ОО.Н.1.2.- Повезују водеће уметнике и њихова најпознатија дела смештајући их у епоху или друштвени контекст.
3. Текстура	ЛИК.ОО.О.1.3.-Разматрају значај занимања у визуелним уметностима и утицај визуелне уметности на развој локалне и шире заједнице.	ЛИК.ОО.С.1.3.- Објашњавају која искуства, садржаје и естетске доживљаје имају као подстицај за развијање креативних идеја.	ЛИК.ОО.Н.1.3. Процењују и наводе повезаност визуелне уметности, науке и других врста уметности.
4. Уобразиње	ЛИК.ОО.О.2.1.-Ученици истражују и примењују у стваралачком раду изражајне могућности	ЛИК.ОО.С.1.4.-Објашњавају значај визуелних уметности, археолошког	ЛИК.ОО.Н.2.1.- Ученици анализирају форму и садржај уметничког дела према одабраним критеријумима, користе релевантне изворе за истраживање и
5. Простор			

	традиционалних материјала, алата, техника и савремених уређаја који се користе за обликовање визуелних садржаја. ЛИК.ОО.О.2.2.- Обликују ликовне радове од рециклираних материјала, употребљених предмета и амбалаже. ЛИК.ОО.О.2.3.-Повезују уметничка занимања са продуктом/делом визуелних уметности који уочавају у различитим ситуацијама.	локалитета, музеја и експоната за културни идентитет, лични развој, као и развој локалне и шире заједнице. ЛИК.ОО.С.2.1.-Ученици плански примењују основна знања о материјалима, медијима, техникама, ликовним елементима, принципима, пропорцијама и плановима приликом обликовања ликовних радова.	селектовање података и информација на матерњем и страном језику.

	ЛИК.ОО.О.3.1.-Ученици изражавају своје идеје, доживљаје, осећања и машту, мотиве и поруке користећи различита средства и технике визуелних уметности. ЛИК.ОО.О.3.2.-Указују на улогу визуелне уметности у очувању животне средине у различитим животним и радним ситуацијама.	ЛИК.ОО.С.2.2.-Препознају улогу и вредности визуелне уметности као саставни део свакодневног живота, нарочито као средство комуникације и као изражавање позитивне поруке која мотивише друге. ЛИК.ОО.С.2.3.-Препознају и представљају појаве са којима се свакодневно срећу користећи начела компоновања док стварају ликовне радове. ЛИК.ОО.С.2.4.-Самостално истражују различите изворе информација или наслеђе културе и користе одабрани појам, текст, визуелне, аудитивне и аудио-визуелне информације као подстицај за стварање оригиналног ликовног рада ЛИК.ОО.С.3.1.-Ученици тумаче садржај ликовних дела, визуелних информација у свом раду и радовима других, уочавајући различита значења и идеје. ЛИК.ОО.С.3.2.- Описују усмено свој рад, естетски доживљај уметничких дела, својства материјала, техника и принципа компоновања (дизајна), природу и урбану средину користећи јасне и примерене појмове и изразе. ЛИК.ОО.С.3.3-Уважавају различитост у естетским доживљајима и начинима визуелног изражавања испољавајући разумевање и емпатију.	ЛИК.ОО.Н.2.2.- Смишљају једноставне интердисциплинаре пројекте који обједињују различите врсте уметности или уметност и науку. ЛИК.ОО.Н.3.1.-Ученици разумеју специфичности као и сличности различитих уметничких дисциплина. ЛИК.ОО.Н.3.2.-Активно траже места и изворе где могу додатно проширити знања и интересовања и развијати своје вештине. ЛИК.ОО.Н.3.3.Прате и посећују догађаје културе у заједници, подстичу друге да се укључе у културни и уметнички живот заједнице или као публика или као учесници.

Наставни предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА

Разред: ШЕСТИ

Годишњи фонд часова: 36.

Циљ : наставе музичке културе је да код ученика развије интересовање, навику и потребу за слушањем вредних музичких остварења; да подстиче, развија и негује музичко-стваралачке способности ученика; да култивише музичке, естетске и психофизичке способности личности у целини.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
1. ЧОВЕК И МУЗИКА 5(3+2)	Средњи век: • Ранохришћанска музика. • Византијско певање. • Грегоријански корал. • Рани облици вишегласја – мотет. • Световна музика средњег века: трубадури, трувериминезенгери. • Духовна и световна музика у средњовековној Европи и Србији. • Музика средњег века као инспирација за уметничку и популарну музику. • Ренесанса. • Развој духовног и световног вишегласја. • Мотет, миса, мадригал. • Највећи представници	— повеже различите видове музичког изражавања са друштвеноисторијским амбијентом у коме су настали – наведе изражајна средства музичке уметности карактеристична за период средњег века и ренесансе; – очу основне карактеристике музичког стваралаштва у средњем веку и ренесанси; – опише улогу музике у средњовековној Србији; – очу разлике између духовних и световних вокалних композиција средњег века и ренесансе; – издвоји начине коришћења изражајних средстава у одабраним музичким примерима; – разликује вокалноинструменталне и инструменталне облике сред – објасни како је музика повезана	Облици рада: Фронтални, групни, индивидуални, рад у паровима. Наставне методе: Монолошка, дијалогска метода, демонстративна метода, текстуална, илустративна, учење путем открића Наставна средства: Табла, слике, уџбеник, географски атлас, карта света, карта Европе, енциклопедија	слуша -уознаје нове наставне садржаје -препознаје музичке знакове и појмове -ратвија слух -дефинише и закључује	изражајно изводи песме, мотивише ученике за рад, подстиче ученике на повезивање са садржајима из других предмета, усмерава тумачење слушаног дела, организује наставу, прати рад појединца и група, вреднује, припрема избор из литературе	повезују, закључују, бележе, усвајају нове појмове, примењују знања на одговарајућим примерима, разумевају, доживљавају, повезују стечена знања са знањима из других предмета, уносе, учествују у тумачењу, усвајају нове	1. Компетенција за целоживотно учење 2. Комуникација 3. Рад са подацима и информацијама 4. Дигитална компетенција 6. Сарадња 7. Одговорно учешће у демократском друштву 8. Одговоран однос према здрављу 9. Одговоран однос

5.МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО 4(2+2)		врсте, намене и карактера композиције; – развије координацију и моторику кроз свирање и покрет; – примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; зи – користи обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; – комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; – учествује у креирању шк. приредби, догађаја и пројеката; – изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност); – учествује у школским приредбама и манифестацијама; – понаша се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама; – критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље; – користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво.					
Корелација са другим предметима:српски језик,ликовна култура,историја,математика,информатика и рачунарство							
МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ : Историја (Основи проучавања прошлости, Праисторија) Географија (Човек и географија) Српски језик (Књижевност) Ликовна култура (Ритам, Облик, Визуелно споразумевање) Музичка култура (све области)							

Кључни појмови садржаја програма: *уметност, средњи век, ренесанса, духовна и световна музика, музички инструмент, дирке, активно слушање, духовна музика, средњовековна музика, певање, свирање, кретање.*

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	- користити мултимедијалне садржаје; -упућивати ученика на проналажње додатних извора знања ради израде реферата и кратких излагања - бирати одабране композиције које трајањем и садржајем одговарају узрасту - наставу реализовати тако да ученици долазе до информација о инструменту путем непосредног искуства(слушање и опажање) - примена индивидуализоване наставе - примена демонстративне, дијалогске и текстуалне методе
Најефикасније методе и облици рада	Методе су: монолошка, дијалогска, демонстративна, илустрациона Облици рада су: фронтални, индивидуални, рад у пару, групни рад
Избор наставних средстава	Текстовна, аудитивна, интерактивна
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Уџбеник, клавир, илустрације, инструменти, ИКТ
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Тематски дани везани за обележавање значајних датума, континуирано оцењивање, примена ИКТ у настави, дигитални уџбеник, сајтови презентације
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Прилагођавање садржаја, техника, метода и темпа рада у зависности од специфич ученика и одељења
Могући застоји у раду	Непредвиђене епидемиолошке, елементарне и друге ванредне околности, изостајање ученика са наставе, нередовно испуњавање радних обавеза
Праћење напредовања ученика/начин,време,критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин,време,критеријуми праћења	Начин: формативно вредновање и сумативно оцењивање континуирано оцењивање са сталном повратном информацијом
Остале специфичности школе које могу да утичу на остављање наставног процеса	Начин: формативно вредновање и сумативно оцењивање континуирано оцењивање са сталном повратном информацијом

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: музичка култура

Разред:6.

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученик развија интересовања за музичку уметност кроз непосредно учешће у музичком догађају певањем, свирањем, активним слушањем и стварањем, као и стицањем основних знања из основа музичке писмености и развоја и улоге музике у човековом животу од праисторије до 20. века. Испољава одговоран однос према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа. Развијањем осетљивости за перцепцију музичког доживљаја негује потребу за истраживањем у оквиру стечених музичких знања кроз оригинално музичко изражавање у свакодневном животу кроз песму, игру, покрет и вршњачку комуникацију. Ученик ужива у музици, формира музички укус и њиме утиче на околину. Разуме како музика позитивно утиче на човеково здравље. Користи текст композиције на матерњем језику и језицима других народа, и кроз извођење музичког дела изражава емоције, имајући у виду одговоран однос према здрављу, природи и социјалном окружењу, негујући дух толеранције. Ученик у свакодневном животу примењује стечена музичка искуства и знања, прати и учествује у музичком животу заједнице у улози публике или извођача, истражује могућности ИКТ-а за слушање, стварање и извођење музике. Учешћем у припреми и реализацији музичких догађаја на матерњем и језицима других народа, индивидуално или у ансамблу, ученик развија индивидуалност, одговорност, показује самопоуздање и изражава критичко мишљење о себи и другима. Повезује основне елементе музичке писмености (нотне вредности, метрику, ритам) са математичким операцијама. Учешћем у музичким активностима ученик поштује одређена правила понашања, развија осећање припадности колективу, самопоуздање, одговорност за своје поступке, суочава се са несигурношћу и сложеностима стицања музичких вештина (певање, свирање, компоновање).

Основни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученик повезује основна знања из музичке писмености интегришући је са математиком (пропорција, размер, разломак) кроз певање, свирање, слушање музике и музичко стваралаштво. Изучава појаву и развој музичких инструмената (ударачке, жичане, дувачке и инструменте са диркама) кроз кључне карактеристике музичких стилова, као и њихове изражајности.

Специфична предметна компетенција 2(СПК2)

Ученик партиципира у музичком догађају у улози публике, уме да опише и објасни сопствени доживљај уважавајући другачије мишљење. Слушајући традиционалну музику, разуме значај очувања културне баштине. У улози извођача изражава се једноставним, кратким музичким нумерама и покретом, те примењује изражајна музичка средства која су детерминисана карактером музичког дела и тиме развија сопствене стваралачке способности и креативност. Вокално се правилно изражава контролишући ниво буке и поштујући културу певања. Разуме текст песме и обогаћује речник матерњег и језика других народа препознајући ритмичку и метричку везу између музике и речи.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

У свакодневном животу ученик примењује стечена музичка искуства и знања. Прати и учествује у музичком животу заједнице у улози публике. Учешћем у припреми музичког живота заједнице превенира вршњачко насиље и насилничко понашање, социјализује се, развија критичко мишљење и оспособљава се за повезивање наученог. Кроз песму, игру, покрет, развија сопствену координацију и моторику и остварује вршњачку комуникацију; схвата важност очувања културног наслеђа свога и других народа, развија осећање за тимски рад, индивидуалност, одговорност, показује самопоуздање.

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1(СПК1)

Користи музичку терминологију приликом праћења историјског развоја музике у оквиру одређених друштвено-историјских прилика, изучавајући стилске карактеристике музичких праваца у традиционалном, духовном и световном стваралаштву, током извођења, слушања музике и стваралаштва.

Повезује присуство, улогу и значај музике са догађајима, како из свакодневног живота појединца, тако и друштва од праисторије, преко старих цивилизација до 21. века. Разматра феномен звука као акустичне појаве и у том контексту повезује знања из физике са акустиком простора, инструмената и фреквенцијом. Разуме утицај музике на осећања и с тим у вези уочава њен утицај и на ментално здравље.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Активно партиципира у музичком догађају извођењем, слушањем музике и музичким стваралаштвом. Повезује феномен културне баштине са местом традиционалне музике у прошлости и садашњости, изучавајући обреде, народне обичаје, ношње, традиционалне певачке групе и инструменте, народне игре свога и других народа. Осмишљава једноставне ритмичке и мелодијске аранжмане користећи народне музичке инструменте.

Идентификује различиту естетику у делима за слушање музике у односу на одређени стил, жанр и музичке облике повезујући их са друштвено-историјским контекстом, природном и културном баштином. Препознаје и повезује естетске елементе у различитим уметностима (плес, глума, ликовна уметност) и у неуметничком домену као што су комуникација, медији, дизајн.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Користи стечена музичка искуства и знања приликом одабира музике за одређене животне догађаје. Бавећи се активно музицирањем, здравствено профитира кроз развој говорног апарата, органа за дисање, централног нервног система, као и мишићног система. Развија естетску перцепцију, ствара критеријуме за вредновање музике и способност изражавања сопствених погледа на музику, формира музички укус и тиме утиче на себе и околину.

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Анализом и синтезом музичке терминологије, кроз певање, свирање, слушање музике и музичко стваралаштво уочава међусобни утицај других уметности (књижевност, балет, ликовна и сценска уметност) и музике кроз различите стилове и њихову повезаност. Комбинујући звучне елементе музичких инструмената, реконструише изражајна средства музике, музичке форме и жанрове и смешта их у одговарајући стилски (историјски) контекст. Упознаје се са музичким школама и студијама, установама културе, као и са значајем учествовања у културном животу локалне заједнице. Користи ИКТ за самостално истраживање у области музике.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

У области стваралаштва, као активан учесник креира нове музичке аранжмане (на већ познате мелодије, песме из различитих музичких епоха) примењујући принцип импровизације у домену мелодије и ритма, користећи понуђени музички материјал или осмишљавајући сопствени у задатим оквирима.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Партиципира у припреми и реализацији музичких догађаја на матерњем и језицима других народа индивидуално или у ансамблу. Испољава одговоран однос према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа. Вршњачком едукацијом, кроз моторичку и естетску перцепцију музичког догађаја, осмишљава и организује различите обуке, негујући правила тимског рада. Примењује ИКТ у певању, слушању музике и музичком стваралаштву. Прави избор ИКТ-а и користи их на одговоран и креативан начин у стварању музике.

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

ЧОВЕК И МУЗИКА	МК.1.1.1.препозна основне елементе музичке писмености МК.1.1.2.опише основне карактеристике: музичких инструмената, историјско-стилских периода, музичких жанрова, народног стваралаштва	МК.2.1.1.музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (нпр. брз темпо са живахним карактером)	МК.2.1.2.структуре и драматургије одређеног музичког жанра (нпр. оперски финале са догађајима у драми) МК.2.1.3.облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота
МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТ И	МК.1.1.1.препозна основне елементе музичке писмености МК.1.1.2.опише основне карактеристике: музичких инструмената, историјско-стилских периода, музичких жанрова, народног стваралаштва	МК.2.1.1.музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (нпр. брз темпо са живахним карактером) МК.2.1.2.структуре и драматургије одређеног музичког жанра (нпр. оперски финале са догађајима у драми)	МК.2.1.3.облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота МК.3.1.1.зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела МК.3.1.2.разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора МК.3.1.3.критички и аргументовано образлаже свој суд МК.3.1.4.уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом)
СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ			
ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	МК.1.2.1.музичке изражајне елементе МК.1.2.2.извођачки састав МК.1.2.3.музичке жанрове МК.1.2.4.српски музички фолклор	МК.2.2.1.опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (нпр. узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре) МК.2.2.2.препозна структуру одређеног музичког жанра	МК.3.2.1.структуралном и драматуршком димензијом звучног примера МК.3.2.2.жанровским и историјско-стилским контекстом звучног примера МК.3.2.3.контекстом настанка и применом различитих облика музичког фолклора
МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	МК.1.3.1.пева једноставне дечје, народне или популарне композиције	МК.1.3.2.изводи једноставне дечје, народне или популарне композиције на бар једном инструменту	МК.3.3.1.изводи разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима МК.3.4.1.осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте

	МК.1.4.1.направи музичке инструменте користећи предмете из окружења	МК.1.4.2.осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела МК.1.4.3.изводи пратеће ритмичке и мелодијско-ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима	МК.3.4.2.импровизује и/или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова МК.3.4.3.осмисли музику за школску представу, приредбу, перформанс

Наставни предмет: Физичко и здравствено васпитање

Разред: 6

Годишњи фонд часова:72+54

Циљ: Циљ учења предмета Физичко и здравствено васпитање је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања изобласти физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере оствареност и исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада,настав на средства	Активност ученика	Активност наставника		

72+54	Вежбе за развој снаге Вежбе за развој покретљивости Вежбе за развој аеробне издржљивости Вежбе за развој брзине Вежбе за развој координације Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да Примени једноставне Комплексе простих и поштеприпремних вежби. Изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и искористи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама Упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак	-дијалогска -демонстрације • монолошка • практичног вежбања -стројеве вежбе -вежбе обликовања -различити облици кретања -реквизити Облици рада: Фронтални, Индивидуални, У пару, Групни, Спортско-рекреативна активност, Корективно-педагошки рад	Посматрају и прате ТВ часове слушају питају и демонстрирају вежбу учествују у организацији такмичења и практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу користи ИКТ.	Планира организује демонстрира припрема, ПП презентације, квизове, анкете, прати мотивише, евидентира, сублимира резултате, умножава и доставља остварене резултате тестова за развој моторичких способности	• извођење вежби обликовања • извођење природних облика кретања (трчање, скакање, ходање, прескакање, пењање...) • активност учествовање увежбању и игрању анализирање игре, својих поступака својих другова у игри	-Компетенција за целоживотно учење -Естетска компетенција - Брига за здравље -Вештина комуникације -Решавање проблема -Вештина сарадње - Вештина живота у демократском друштву

Корелација са другим предметима: математика, информатика, ликовно, музичко

Међупредметно повезивање: Развијање здравих животних навика, фер плеј, тимски рад

МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ	Стицање и	Компетенција за	Редовна настава,	Посматрају и	Планира	Комбинује и користи
СПОРТ И СПОРТСКЕ	усавршавање	учење,	обавезне физичке активности	прате ТВ часове	организује	досегнути ниво усвојене

ДИСЦИПЛИНЕ Атлетика 12(4+8) Обавезни садржаји Техника истрајног трчања Истрајно трчање – припрема за Крос Техника спринтерског трчања Техника високог и ниског старта Скок увис (прекорачна техника) Препоручени садржаји Техника штафетног трчања Скок удаљ Бацања кугле 2 kg Бацање „вортекс-а“ Тробојг) Спортска гимнастика 25(21+4) Основни садржаји Вежбе на тлу. Прескоци и скокови. Вежбе у упору. Вежбе у вису. Греда. Гимнастички полигон. Препоручени садржаји Вежбе на тлу (напредне варијанте) Висока греда Трамболина Прескок Вежбе у упору (сложенији састав)	моторичких умења и навика из атлетике и	естетичка компетенција, комуникација,	Кроз активности у Дечијој и Спортској недељи	слушају	демонстрира	технике кретања у спорту и
	спорстке гимнастике , учествовање на	одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња, рад са подацима и	Кросевима (јесењи и пролећни) Такмичењем (унутар одељења и међуодељењским).	питају демонстрирају	припрема, ПП презентације,	свакодневном животу Доводи у везу развој
	разним манифестацијам и догађајима и	информацијама,	Поделом ученика према полу , према нивоу усвојености вежби из претходног разред и њиховим способностима. Коришћењем станица, полигона, чувањем, помагањем , коришћењем паметне табле,	вежбају учествују у организацији	квизове, анкете, прати мотивише,	физичких способности са атлетским дисциплинама; Одржава стабилну и
	такмичењима.	дигиталне компетенције, одговоран однос према околини, естетичка компетенција.	Коришћењем станица, полигона, чувањем, помагањем , коришћењем паметне табле, примена ИКТ-а.	такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу, користи ИКТ.	поставља у виртуелној учионици сублимира, систематизује вреднује	динамичку равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела; Користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри; Процени сопствене могућности за вежбање у гимнастици.
ОСНОВЕ ТИМСКИХ СПОРТСКИХ ИГРА 20(5+15) Основни садржаји Кошарка: Основни	Стицање и усавршавање моторичких умења и навика	Компетенција за учење, естетичка компетенција,	Применом одговарајућих метода, облика и форми рада Вежбањем у сали,	Посматрају и прате ТВ часове слушају питају	Планира организује демонстрира припрема, ПП	Користи елементе технике у игри: Примењује основна правила рукомета у игри

елементи технике и правила						

-кретање у основномставу у одбрани,контрола лопте у месту и кретању, -вођење лопте , -дриблинг, -хватања и додавањалопте, -шутирања, -принципииндивидуалне одбране, -откривање ипокривање (сраднааиграча), -основна правила кошарке. Проширени садржаји Напредни елементи технике, тактике и правила игре: -дриблинг (сложеније варијанте), -финтирање. Основни принципи ОФА 46(4+42) Одбојка: Елементи технике тактике. Игра уз примену правила. Футсал: Игра уз примену правила Елементи технике и тактике. Рукомет:	из одбојке,футсала, рукомета, кошарке,	комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња.	школском дворишту и на отвореном игралишту за мали фудбал и рукомет,одбојку, вежбање у сали уз музичку пратњу. Коришћењем станица, чувањем , помагањем. Примена ИКТ-а.	демонстрирају вежбају учествују у организацији такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу, користи ИКТ.	презентације, квизове, анкете,прати мотивише поставља у виртуелној учионици сублимира, систематизује вреднује.	Учествује на унутародељенским такмичењима.

Елементи технике и тактике Игра уз примену правила Кошарка: Елементи технике и тактике Игра уз примену правила Активност по избору. ПОЛИГОНИ 10(5+5) Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима Елементарне игре						
ПЛЕС И РИТМИКА 8 (2+6) Основни садржаји Покрети уз ритам и уз музичку пратњу	Изучавање друштвених игара и једног кола из географског	Компетенција за учење, естетичка компетенција,	Применом одговарајућих метода, облика и форми рада Вежбањем у сали,	Посматрају и прате ТВ часове слушају питају	Планира организује демонстрира припрема, ПП	Изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; Игра народно коло;

Ритмичка вежба без реквизита Скокови кроз вијачу Народно коло „Моравац“ Народно коло из краја у којем се школа налази Основни кораци друштвених плесова Препоручени садржаји Вежбе са обручем Вежбе са лоптом Сложенији скокови кроз вијачу Енглески валцер.	подручја где ученици живе	комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња, рад са подацима и информацијама, дигиталне компетенције	учионици, школском дворишту; Примена ИКТ-а, онлајн настава.	демонстрирају вежбају учествују у организацији такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу, користи ИКТ.	презентације, квизове, анкете, прати мотивише, поставља у виртуелној учионици сублимира, систематизује вреднује	Изведе кретања у различитом ритму; Изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура.
Физичко вежбање и спорт Основни садржај Циљ и сврха вежбања у физичком и здравственом васпитању	Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним	Компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација,	Формирање правилног односа према физичком вежбању, здрављу и раду; развијање и	Посматрају и прате ТВ часове, онлајн наставу, слушају питају	Планира организује демонстрира припрема, ПП презентације,	Објасни својим речима сврху и значај вежбања Користи основну терминологију вежбања Поштује правила понашања у и

Основна правила Рукомета/минирукомета и Малог фудбала Понашање према осталим субјекатима у игри (према судији, играчима супротне исопствене екипе) Чување и одржавање материјалних добара која секористе у физичком и здравственом васпитању Уредно постављање и склањањесправа и реквизита неопходних за вежбање Упознавање ученика са најчешћим облицима насиља у физичком васпитању и спорту „Ферплеј” (навијање, победа, пораз решавање конфликтних ситуација) Писани и електронски извори информација из области физичког васпитања и спорта Значај развоја физичких способности за сналажење у ванредним ситуацијама	условима живота и рада (кроз игру, такмичења) Формирање вољних квалитета личности	одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња.	неговање фер-плеја; препо- знавање негативних облика понашања у спорту и навијању; вредновање естетских вредности у физичком вежбању, рекреацији и спорту; развијање креативности у вежбању; очување животне сре- дине, као и развијање и неговање здравствене културе ученика. Примена ИКТ-а, онлајн настава.	демонстрирају вежбају учествују у организацији такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу, користи ИКТ.	квизове, анкете, прати мотивише поставља у виртуелној учионици сублимира, систематизује вреднује. Користи разне плтформе за онлајн наставу.	на просторима за вежбање у школи и ван ње, као и на спортским манифестацијама Примени мере безбедности током вежбања Одговорно се односи према објектима, правима и реквизитима у просторима за вежбање Примени и поштује правила тимске и спортске игре у складу са етичким нормама Навија и бодри учеснике на такмичењима и решава конфликте на социјално прихватљив начин Користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско- рекреативних активности Прихвати сопствену победу и пораз у складу са „ферплејом“ Примењује научено у физичком и здравственом васпитању у ванредним ситуацијама Препозна лепоту покрета и

(земљотрес, поплава, пожар...) Физичко вежбање и естетика (правилно обликовање)						кретања у физичком вежбању и спорту Направи план дневних

тела) Планирање дневних активности.						Активности.
Здравствено васпитање 5(2+3) Основни садржаји Основни садржаји Значај физичке активности за здравље. Поштовање здравствено-хигијенских мера пре и после вежбања. Последице неодржавања хигијене – хигијена пре и после вежбања. Последице направилне исхране и прекомерног уношења енергетских Вежбање и играње у различитим временским условима (упутства за игру и вежбање на отвореном простору). Чување околине на отвореним просторима изабраним за вежбање.	Подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела, развој аеробних способности Оспособљавање ученика да препознају здраве животне намирнице, њихову поделу и улогу у исхрани. Стицање и практична примена знања из прве помоћи.	Компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња.	Примена ходања, трчања у школском дворишту, стадиону, парку у различитим вр. условима Мерењем пулса и притиска; Коришћењем препорука о здравом начину исхране; Подела основних намирница према енерг. вредности, улога воде, воћа; Предавање утицај дувана алкохола и енергетских пића Обуком о примени прве помоћи кроз теретске и практичне часове уз помоћ активиста Црвеног крста.	Посматрају и прате ТВ часове, виртуелну учионицу, квизове, анкете, ПП презентације, слушају питају демонстрирају вежбају учествују у организацији такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу, користи ИКТ.	Планира организује демонстрира припрема, ПП презентације, квизове, анкете, прати мотивише поставља у виртуелној учионици сублимира, систематизује вреднује.	Наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље Разликује здраве и нездраве начине исхране Направи недељни јеловник Уравнотежене исхране уз помоћ наставника. Примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања Препозна врсту повреде Правилно реагује у случају повреде Чува животну средину током вежбања.
Последице конзумирања дувана.						

Кључни појмови: Васпитање, физичко вежбање, игра, здравље, хигијена, култура

Хоризонтална и вертикална повезаност VI разред		
Предмет	Разред	Корелативни садржај

Повезаност међу предметима у оквиру разреда		Хоризонтална повезаност	Повезаност међу предметима у оквиру разреда	Вертикална повезаност
Физичко и здравствено васпитање	Математика	Спорт и спортске дисциплине Облици спортских игралишта и њихових појединих делова,реквизити, формације за вежбање	Кругобим и површина, рачунске операције сабирања, множења евидентирања математичких података	Мерења, евидентирања, разбројавања, збрајања, обрада података
	Биологија	Моторичке вештине, спортске	Грађа човечијег тела-Мишићи и нерви	МБИ

	дисциплине, плес Елементи атлетике, гимнастике, одбојке, фудбал, рукомет, кошарка Правилна исхрана Пружање прве помоћи	систем, систем органа за дисање Редовна исхрана - јеловник Повреде и прва помоћ	
Информатика и рачунарство	Здравствено васпитањеММС Здрава исхрана и спортски начин живота Примена ИКТ-а у праћењу наставе на даљину.	Заштита здрављаММС Гугл учионица, видео материјали са јутјуб канала, гејети, обрада слика, Гугл мит, имејл	Мерења – статистика обрада података, ПП презентација
Музичка култура	Моторичке вештине, спортске дисциплине, плес Вежбе обликовања, елементи атлетике, гимнастике, одбојке, фудбал, рукомет, кошарка, народне игре, валцер, ритмика	Темпо кретања, изражајност, складност, координација покрета	Креативност покрета, развој слуха
Ликовна култура		Моторичке вештине, спортске дисциплине, плес Вежбе обликовања, елементи атлетике,	Просторно обликовање, правилан и неправилан ритам

	гимнастике, одбојке, футсал, рукомет, кошарка, народне игре, валцер, ритмика	

Начин праћења остварености програма:

У настави физичког васпитања се прати и вреднује:

Стање моторичких способности - спроводи се у простору координације, статичке, репетитивне и експлозивне снаге, гipкости и издржљивости. Мерење се врши помоћу мерних инструмената (тестова) ваљаних и поузданих мерних карактеристика.

Мерење се спроводи уз увежбавање одређеног програмског задатка, како се не би губило расположиво време за вежбање, а динамика је утврђена упутством.

Достигнут ниво савладаности моторних знања, умења и навика - спроводи се према утврђеним минималним образовним захтевима.

Однос ученика према раду - прати се током целе школске године и то: кроз контролу уредности ношења и хигијене опреме за вежбање, редовног присуствовања на часовима физичког васпитања, доследног извршавања радних задатака, ангажовања у спортском животу школе.

Формативно и сумативно оцењивање:

Редовно проверавање постигнућа и праћење напредовања које се обавља полазећи од ученикових способности, степена спретности и умешности. Уколико ученик нема развијене посебне способности, приликом оцењивања узимају се у обзир индивидуално напредовање у односу на сопствена претходна постигнућа, могућности и ангажовање ученика у наставном процесу. Формативно се евидентира у педагошкој документацији наставника, а сумативно у дневник.

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ

(Упутство за формативно и сумативно оцењивање)

ЕЛЕМЕНТИ ОЦЕНЕ	КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА(Правилник о оцењивању ученика)	Поступак праћења и оцењивања	Инструменти за праћење напредовања	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагође-них стандарда и исхода Ангажовање ученика у настави Самосталност у раду	Први ниво(оцена 5) Правилно изводи форме природног облика кретања.Вешт је и спретан, тако да сеистиче при вежбању. Напредује у развоју моторичких способности. Познаје,поштује и примењује правила понашањана часу и учествује у свим заједничким активностима. Други ниво(оцена 4) Напредује у развоју моторичких способности. Правилно и вешто изводи вежбе и природне облике кретања.Познаје и поштује правила уиграма. Трећи ниво (оцена 3) Споро напредује уразвоју моторичких способности. Изводи једноставне облике кретања. Учествоје у играма. (оцена 2) Изводи одређене облике природног облика кретања.Познаје правила игре, али их се углавном придржава. Четврти ниво(незнатно напредовање) Изводи неке форме природног облика кретања, уз	<u>Начин провере</u> <u>исхода:</u> -иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -вођење прописане педагошке документације у којима су видне бележке о нивоу ангажованости,вежба-њу у адекватној опреми,постигнућима у моторичким вештинама и индивидуалном напретку свакогученика у извршавању задатака (област; скала по нивоима) -Листе: сарадња у групи (сви чланови су укључени,допри-носе заједничком циљу...)	Евиденција:белешке о елементима за оцењивање и оцењивањеСамоста-лност у извршавањузадатака (област; скала по нивоима) Чек-листе са са скалом процене Протоколи о посматрању Упитници за групни рад и рад у пару Листе: сарадња у групи(сви чланови су укључени,доприносезаједничко м циљу...) Квалитати-вно и квантитати-вно оцењива-ње резултата(пано,табела...)	Белешке сачасова током године Пресек стања на месечном нивоу Пресек стања на тромесе-чјима Процена о напретку на крају школске године

	подстицај сеукључује у заједничке активности.			

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: Физичко и здравствено васпитање

Разред: 6.

Општа предметна компетенција (ОПК)

Предмет Физичко и здравствено васпитање омогућава ученицима да учествују у разноврсном, безбедном и развојно-прикладном физичком вежбању и физичким активностима, које доприносе њиховом физичком и менталном здрављу, школском постигнућу, стицању социјалних вештина и здравих животних навика. Учењем предмета физичко и здравствено васпитање ученици унапређују физичке способности, стичу разноврсне моторичке вештине и оспособљавају се да их користе у различитим условима и животним ситуацијама. Уче основне кретне концепте и стратегије и принципе вежбања. Оснажују се да постављају личне циљеве у домену физичке форме, физичке активности, исхране и других здравих животних навика, које су неопходне за безбедно и компетентно бављење физичким активностима и за формирање основа здравог животног стила. Учествовањем у разноврсним индивидуалним и групним кретним активностима, ученици изграђују самопоуздање, формирају ставове и систем вредности, развијају сарадничке вештине, емпатију и толеранцију, преузимају иницијативу и одговорност, конструктивно комуницирају и схватају значај фер-плеја. Упознају термине везане за физичку активност и здравље. Охрабрују се да изражавају креативност покретом, да разумеју и вреднују своје културно наслеђе у области спорта, рекреације и плеса и да буду отворени за различите културе и традиције. Решавају проблемске ситуације у контексту физичке активности. Упознају се са научним и технолошким аспектима физичке активности и здравља и критички преиспитују утицај личних и срединских фактора на физичку активност, безбедност, здравље појединаца, група и друштва. Одговорно користе различите изворе информација и дигиталне технологије ради унапређивања личног и јавног здравља, као и заштите животне средине.

Основни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици успешно тумаче основне препоруке за физичку активност деце и адолесцената и могу да илуструју различите типове физичке активности адекватним примерима. Разумеју тренутне промене у организму настале као последица различитих физичких активности и адекватно реагују на знаке прекомерног физичког оптерећења. Познају правила безбедног извођења једноставних физичких вежбања, од загревања до смиривања функција организма. Демонстрирају добру контролу покрета приликом извођења основних и специфичних моторичких вештина. Придржавају се правила игре/активности и кроз ефективну комуникацију и сарадњу доприносе безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера. Баве се и физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини. Избором адекватне стратегије решавају различите кретне проблеме. Конструктивно комуницирају са вршњацима и исказују осећања одговарајућим вербалним и невербалним средствима (плес, покрет).

Унапређују сопствене моторичке способности редовним учествовањем у различитим вежбањима.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици достижу и одржавају оптималан ниво физичке форме повезане са здрављем. Испуњавају минималне здравствене препоруке за физичку активност и вреднују њен значај за здравље. Вешто изводе и комбинују основне моторичке вештине у различитим ситуацијама. Користе типичне вежбе за развој моторичких способности. Примењују основне хигијенске и безбедносне мере током физичке активности и воде рачуна о заштити животне средине. Познају карактеристике правилног обрасца исхране. Адекватно користе основне термине из области физичког вежбања, спорта и физичке активности.

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
	ФЗВ.ОО.О.1.1. Дају типичне примере за различите типове физичке активности. – ФЗВ.ОО.О.1.2. Тумаче основне препоруке за физичку активност деце и адолесцената. – ФЗВ.ОО.О.1.3. Препознају и описују промене које настају у организму током физичке активности. – ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. – ФЗВ.ОО.О.1.5. Препознају знаке прекомерног физичког оптерећења и адекватно реагују. – ФЗВ.ОО.О.1.6. Примењују правила безбедног ношења, постављања, коришћења и одлагања опреме и реквизита за вежбање. – ФЗВ.ОО.О.1.7. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења основних моторичких вештина. – ФЗВ.ОО.О.1.8. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења једноставнијих специјализованих моторичких вештина. – ФЗВ.ОО.О.1.9. Придржавају се правила игре/активности и прихватају исход игре/активности. – ФЗВ.ОО.О.1.10. Ефективно комуницирају и	– ФЗВ.ОО.О.2.1. Активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера. – ФЗВ.ОО.О.2.2. Баве се физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини. – ФЗВ.ОО.О.2.3. Редовно учествују у различитим вежбањима ради унапређивања моторичких способности. – ФЗВ.ОО.О.2.4. Бирају одговарајуће стратегије при решавању различитих кретних проблема. – ФЗВ.ОО.О.2.5. Користе одговарајућа вербална и невербална средства (плес, покрет) да искажу осећања и комуницирају са вршњацима.	ФЗВ.ОО.О.3.1. Редовно се баве физичком активношћу у складу са препорукама јавног здравља, примењујући основне хигијенске и безбедносне мере. – ФЗВ.ОО.О.3.2. Адекватно користе основне термине из области физичког вежбања, спорта и физичке активности у различитим ситуацијама. – ФЗВ.ОО.О.3.3. Пореди карактеристике правилне и неправилне исхране. – ФЗВ.ОО.О.3.4. Анализирају и вреднују своју свакодневну физичку активност. – ФЗВ.ОО.О.3.5. Примењују адекватне вежбе за унапређивање моторичких способности. – ФЗВ.ОО.О.3.6. Одржавају личну и колективну хигијену током вежбања. – ФЗВ.ОО.О.3.7. Користе и комбинују разноврсне основне моторичке вештине у различитим ситуацијама (игра, спорт, рекреација, свакодневне животне ситуације). – ФЗВ.ОО.О.3.8. Поштују друге учеснике у физичкој активности и сарађују са њима без обзира на разлике (пол, способности и др.). – ФЗВ.ОО.О.3.9. Вреднују допринос физичке активности здрављу и благостању.

	сарађују током физичке активности. – ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.		

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици успешно анализирају користи од редовне физичке активности и значај моторичких способности за добро здравље и учествовање у спорту. Препознају развојне промене и њихов утицај на бављење физичком активношћу. Могу да објасне како промене фреквенције, интензитета, трајања и типа физичке активности утичу на њене ефекте. Анализирају утицај срединских фактора на физичку активност и здравље људи и адекватно користе неопходну опрему за боравак у природи. Успешно демонстрирају технике помагања, чувања себе и других приликом вежбања. Познају стручну терминологију у области физичке активности, вежбања и спорта. Користећи основне математичке концепте и научне принципе, ученици изводе једноставна антропометријска и моторичка мерења и анализирају значај моторичких способности за здравље и учествовање у спорту. Успешно објашњавају кључне карактеристике правилног извођења моторичких вештина које демонстрирају у различитим условима у складу са постављеним задацима. Имају добру контролу и координацију покрета приликом извођења и сложенијих специфичних моторичких вештина. Објашњавају основне принципе правилне исхране и препознају штетне утицаје употребе психоактивних супстанци, допинга и енергетских пића на здравље. Идентификују занимања повезана са здрављем, физичким васпитањем и спортом и елементе националног наслеђа у физичкој активности, спорту и плесу.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Приликом учења моторичких вештина могу да идентификују добре и слабе стране извођења, као и да користе повратне информације ради побољшања контроле и координације тела. Аргументовано дискутују о утицају физичке активности на здравље и благостање. Користе концепте мерења да одреде удаљеност, брзину, висину, фреквенцију, број понављања, трајање активности, паузе и сл. приликом вежбања. Анализирају утицај коришћења дигиталних технологија на здравље и благостање деце и адолесцената.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици превазилазе минималне здравствене препоруке за физичку активност. Идентификују сопствене потребе и интересовања у домену физичке форме и физичке активности и уз одговарајућу помоћ праве план побољшања. Вешто изводе специфичне моторичке вештине у разноврсним спортским и рекреативним активностима. Примењују поступке прве помоћи приликом спортских повреда. Примењују основне принципе правилне исхране. Показују толеранцију и фер-плеј у контексту физичке активности. Адекватно користе шири вокабулар из области физичког вежбања, спорта и физичке активности у различитим ситуацијама. Укључују се у промоцију физичке активности и здравља у школи. Вреднују национално наслеђе у физичкој активности, спорту и плесу.

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
.	ФЗВ.ОО.С.1.1. Анализирају користи од редовне физичке активности. – ФЗВ.ОО.С.1.2. Анализирају значај моторичких способности за добро здравље и учествовање у спорту. – ФЗВ.ОО.С.1.3. Демонстрирају технике помагања, чувања себе и других приликом вежбања. – ФЗВ.ОО.С.1.4. Објашњавају како промене фреквенције, интензитета, трајања и типа физичке активности утичу на њене ефекте. – ФЗВ.ОО.С.1.5. Анализирају утицај срединских фактора (температура, влажност ваздуха, загађеност ваздуха/воде, УВ зрачење, ветар и др.) на физичку активност и здравље људи. – ФЗВ.ОО.С.1.6. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења сложенијих специјализованих моторичких вештина. – ФЗВ.ОО.С.1.7. Демонстрирају моторичке вештине у различитим условима у складу са постављеним задацима. – ФЗВ.ОО.С.1.8. Објашњавају кључне карактеристике правилног извођења моторичких вештина. – ФЗВ.ОО.С.1.9. Изводе једноставна антропометријска и моторичка мерења, користећи основне математичке концепте. ФЗВ.ОО.С.1.10. Препознају развојне промене и њихов утицај на бављење физичком активношћу. – ФЗВ.ОО.С.1.11. Познају стручну терминологију везану за физичку активност, вежбање и спорт. – ФЗВ.ОО.С.1.12. Објашњавају основне принципе правилне исхране. – ФЗВ.ОО.С.1.13. Користе одећу, опрему и једноставна средства и алате на безбедан начин приликом боравка у природи. – ФЗВ.ОО.С.1.14. Препознају штетне утицаје употребе психоактивних супстанци, допинга и енергетских пића. – ФЗВ.ОО.С.1.15. Идентификују занимања	– ФЗВ.ОО.С.2.2. Дају вршњацима повратне информације о извођењу моторичких вештина ради побољшања извођења. – ФЗВ.ОО.С.2.3. Користе повратне информације ради побољшања контроле и координације тела приликом извођења моторичких вештина. – ФЗВ.ОО.С.2.4. Аргументовано дискутују о утицају физичке активности на здравље и благостање. – ФЗВ.ОО.С.2.5. Користе концепте мерења да одреде удаљеност, брзину, висину, фреквенцију, број понављања, трајање активности, паузе и сл. приликом вежбања. – ФЗВ.ОО.С.2.6. Анализирају утицај коришћења дигиталних технологија на здравље и благостање деце и адолесцената.	ФЗВ.ОО.С.3.1. Редовно се баве физичком активношћу на нивоу који превазилази основне препоруке јавног здравља. – ФЗВ.ОО.С.3.2. Правилно реагују у случају повреде приликом физичке активности. – ФЗВ.ОО.С.3.3. Користе и комбинују специјализоване моторичке вештине у разноврсним ситуацијама (игра, рекреација, такмичење, свакодневне животне активности). – ФЗВ.ОО.С.3.4. Критички се односе према употреби психоактивних супстанци, допинга и енергетских пића. – ФЗВ.ОО.С.3.5. Примењују основне принципе правилне исхране у свакодневном животу. – ФЗВ.ОО.С.3.6. Примењују принципе толеранције и фер-плеја у физичкој активности и спорту. – ФЗВ.ОО.С.3.7. Препознају ризик седентарних активности и коригују свој образац дневних активности у складу са тим. – ФЗВ.ОО.С.3.8. Учествују у догађајима који промовишу физичку активност и здравље у школи, при чему се одговорно односе према животној средини. – ФЗВ.ОО.С.3.9. Вреднују национално наслеђе у физичкој активности, спорту и плесу, као и н

	повезана са здрављем, физичким васпитањем и спортом. – ФЗВ.ОО.С.1.16. Идентификују елементе националног наслеђа у физичкој активности, спорту и плесу. – ФЗВ.ОО.С.2.1. Идентификују добре и слабе стране сопственог извођења моторичке вештине ради побољшања извођења.		

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици објашњавају повезаност физичке активности, начина исхране и здравља и критички анализирају сопствени образац исхране. Познају основну терминологију физичке активности на страном језику. Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Безбедно и ефективно користе дигитална, научна и технолошка знања, као и принципе раличитих наука за прикупљање и анализу информација о физичкој активности, исхрани и здрављу, из различитих извора на матерњем и другим језицима. Истражују како учествовање у активностима у природи доприноси личном здрављу и здрављу заједнице. Учествују у организацији школских такмичења и манифестација који промовишу физичку активност и здравље. Вреднују поузданост информација из различитих извора, које се односе на физичку активност, исхрану и здравље. Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Редовно се баве физичком активношћу ради оптимизације здравља. Бирају активности у складу са сопственим потребама и интересовањима и подстичу друге на физичку активност. Полазећи од разноврсних специфичних моторичких вештина, креирају решења у одабраним спортским и рекреативним активностима. Самостално праве лични план побољшања физичке активности и моторичких способности. Користе одговарајуће термине из матерњег и других језика ради претраге дигиталних и других извора информација из области физичке активности и здравља. Укључују се у догађаје и активности промоције физичке активности и здравља у локалној заједници. Доносе одлуке у вези са физичком активношћу, исхраном и здрављем, засноване на релевантним информацијама. Негују толеранцију и фер-плеј и промовишу заштиту животне средине у свом окружењу.			

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

.	– ФЗВ.ОО.Н.1.1. Познају основну терминологију физичке активности на страном језику. – ФЗВ.ОО.Н.1.2. Критички анализирају сопствени образац исхране. – ФЗВ.ОО.Н.1.3. Објашњавају повезаност физичке активности, начина исхране и здравља.	– ФЗВ.ОО.Н.2.1. Вреднују поузданост информација из различитих извора, које се односе на физичку активност, исхрану и здравље. – ФЗВ.ОО.Н.2.2. Истражују како учествовање у активностима у природи доприноси личном здрављу и здрављу заједнице. – ФЗВ.ОО.Н.2.3. Адекватно користе различите изворе информација о физичкој активности, исхрани и здрављу на страном језику. – ФЗВ.ОО.Н.2.4. Учествоју у организацији школских такмичења и манифестација који промовишу физичку активност и здравље. – ФЗВ.ОО.Н.2.5. Адекватно користе дигитална и технолошка знања, као и принципе различитих наука за прикупљање и анализу информација о физичкој активности, исхрани и здрављу.	– ФЗВ.ОО.Н.3.1. Са самопоуздањем се редовно баве физичком активношћу у складу са сопственим потребама и интересовањима. – ФЗВ.ОО.Н.3.2. Решавају проблемске ситуације, креирајући различита решења у одабраним спортским и рекреативним активностима. – ФЗВ.ОО.Н.3.3. Учествоју у догађајима који промовишу физичку активност, здравље и заштиту животне средине у локалној заједници. – ФЗВ.ОО.Н.3.4. Уз одговарајућу помоћ креирају и спроводе план за побољшање или очување сопственог нивоа физичке активности и моторичких способности и прате његове ефекте. – ФЗВ.ОО.Н.3.5. Праве одговорне изборе у вези са физичком активношћу, исхраном и здрављем. – ФЗВ.ОО.Н.3.6. Подстичу друге да се баве физичком активношћу ради очувања здравља. – ФЗВ.ОО.Н.3.7. Идентификују понуду спортских и рекреативних активности и ресурса у локалној средини.

Наставни предмет: ФИЗИКА

Разред: ШЕСТИ

Годишњи фонд часова: 72

Циљ: Упознавање природних појава и основних природних закона, стицање основне научне писмености, оспособљавање за уочавање и распознавање физичких појава у свакодневном животу и активно стицање знања о физичким појавама истраживањем, развијање логичког мишљења.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
УВОД 4(2+2) КРЕТАЊЕ 14(6+8)	Физика као природна наука. Физичка тела, супстанца, физичка поља. Методе истраживања у физици. Физика и друге науке. Кретање у свакодневном животу, релативност кретања. Путања, пређени пут и време. Брзина, правац и смер кретања, векторски карактер брзине. Подела кретања према облику путање и брзини тела. Брзина равномерног праволинијског кретања. Одређивање пређеног пута и времена при равномерно праволинијском кретању; Графичко	– стицање појма о начину како физика истражује природу – сазнање о разлици појмова физичких тела од супстанција од којих се састоје тела – зна врсте кретања и описује их помоћу појмова и физичких величина – зна математичку зависност брзине и уме да је израчуна – користи јединицу за брзину у SI систему: m/s – уме да измери и израчуна сталну брзину – разликује временски тренутак од временског интервала	- монолошка - дијалогска - демонстративна метода, - текстуална фронтални, индивидуални групни, истраживачки - уџбеник, збирка задатака, пројектор, интернет	- истражује према задатим упутствима - активно слуша одговара на питања - преписује са табле - прати текст - чита податке - тумачи и закључује - креативно размишља - прави презентацију - издваја битне податке и излаже их - дискутује на прихватљив начин	- Одређује садржаје за реализацију циљева и исхода - Организује и реализује наставни час - Објашњава, обавештава, предлаже и подстиче - Мисаоно активира и подстиче ученике - Прати ток ученичких активности на часу - Процењује рад ученика и сопствени рад	Усмена провера, писмена провера, вршњачко оцењивање Израда пројекта	Математичка писменост и основна знања из науке и технологије, комуникација на матерњем језику, компетенција за учење, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема, комуникација, сарадња, предузимљивост и оријента

СИЛА 14(6+8)	представљање зависности брзине и пута од времена. Променљиво праволинијско кретање и средња брзина; користи јединице SI система набројаних физичких величина (m, s, ...) Узајамно деловање два тела у непосредном додиру. Трење и отпор средине при релативном кретању тела у непосредном додиру. Узајамно деловање тела која нису у непосредном додиру. Сила као мера узајамног деловања тела и векторски карактер силе. Слагање сила истог правца. Одређивање интензитета силе динамометром. Сила Земљине теже и тежина тела. Међународни систем мера, основне и изведене физичке величине и њихове јединице. Мерила и мерни инструменти. Директно и индиректно мерење (мерење дужине и	-на основу појма узајамног деловања тела (одбијања, привлачења, деформација, промене кретања) - схвати силу као меру узајамног деловања тела, која се мери динамометром – уме да измери силу динамометром – користи јединицу силе у SI систему: N – зна да је сила векторска величина -зна које су основне физичке величине и њихове мерне јединице – да повеже физичке величине са одговарајућим мерним јединицама					ција ка предузет ништву, естетичка компетенција, одговора н однос према околини, одговора н однос према здрављу

МЕРЕЊЕ 13(5+8)	времена). Мерила и мерни инструменти. Директно и индиректно мерење (мерење површине). Мерила и мерни инструменти. Директно и индиректно мерење (мерење запремине). Мерила и мерни инструменти. Директно и индиректно мерење (мерила и мерни инструменти). Појам средње вредности и грешке при директним мерењима. Инертност тела и закон инерције. Маса тела. Мерење масе тела вагом. Маса и тежина као различити појмови. Густина тела. Пливање тела и средња густина. Одређивање густине чврстих тела. Одређивање густине течности	– овлада мерењем следећих физичких величина: дужине, времена и запремине – уме да рукује мерилима и инструментима за мерење одговарајућих физичких величина лењиром, мерном траком, нонијусом, хронометром, мензуром -добије представу о маси као карактеристици физичког тела при узајамном деловању тела, да зна да се маса тела мери вагом и да је адитивна величина – уме помоћу дефиниционих формула да израчуна бројне вредности густине – уме да одреди густину чврстих тела и течности мерењем масе и запремине – зна јединице масе и густине у SI систему: kg, kg/m³					

МАСА И ГУСТИНА 15(6+9)	Притисак чврстих тела. Притисак у мирној течности. Спојени судови. Атмосферски притисак. Торичелијев оглед и барометри. Паскалов закон и његова примена.	-одреди притисак чврстих тела мерењем и израчунавањем – користи јединицу притиска у SI систему: Pa – схвати преношење притиска у течностима и гасовима – разуме Паскалов закон – разуме атмосферски притисак					

ПРИТИСАК 12(4+8)							
Корелација са другим предметима: математика, географија, информатика и рачунарство, физичко и здравствено васпитање, свет око нас, природа и друштво							
Међупредметно повезивање: математика -једначине, рачунске операције, графикони географија - свемир, Сунчев систем, атмосфера информатика и рачунарство - дигитална писменост, презентације физичко и здравствено васпитање - брзина тела							

Кључни појмови садржаја програма: *кретање, мерење, сила, маса, густина, притисак*

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Постоје ученици са израженим интересовањима за предмет и они добијају додатне задатке и усмерења. Има ученика са потешкоћама у усвајању градива и у раду са њима, на редовним часовима, допунској настави и у оквиру домаћих задатака, градиво се поједностављује, користи се већи број савремених и ученику блиских примера и демонстративна метода. Ученици имају различита интересовања и вештине, те се у складу са њиховим потребама диференцирају задаци. На овом узрасту ученици ученици развијају апстрактно мишљење, те настава прати ову етапу развоја кроз различите теме и задатке, контролишући степен развоја и дајући подршку где је потребно.
Најефикасније методе и облици рада	Групни рад, истраживачка и демонстративна, квизови, игре, мултимедијални садржаји, дискусије, понављање и повезивање градива.
Избор наставних средстава	Уџбеник, збирка задатака, мултимедијални садржаји
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Личности које могу да се укључе у решавање проблемских задатака, особености живота на селу (описи природе, загађеност, молери, керамичари, спортисти, идр.)
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Повезивање различитих садржаја и њихово осавремењивање и актуелизовање кроз довођење у везу са животом ученика.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Темпо рада прати потребе ученика и у складу је са евалуацијом од стране ученика и наставника. Такође, поједине теме се комбинују, па је могуће утврдити или проширити градиво.
Могући застоји у раду	Ученицима често недостаје мотивација, јер су оптерећени градивом, не само из физике, већ и из других предмета, неки садржаји нису прилагођени њиховом узрасту, немају довољно наставних средстава како би могли да квалитетно изучавају физику кроз демонстрационе огледе.
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Праћење се врши на сваком часу, слушање, бележење активности, оцењивање, тестови и контролни задаци. Критеријуми су знање и разумевање садржаја, вештине, компетенције, однос према раду и предмету.
Остале специфичности школе које могу да утичу на остваривање наставног процеса	Број ученика и структура одељења, услови у школи, ресурси којима школа располаже (интернет, наставна средства, идр.)

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: ФИЗИКА

Разред: ШЕСТИ

Општа предметна компетенција (ОПК):

Научно разумевање појава: Способност интерпретације физичких појава и процеса, као и повезивање теоријских знања са реалним ситуацијама.

Истраживачка умешност (експериментални метод): Планирање и извођење огледа, мерење физичких величина, обрада података, графичко приказивање и доношење закључака.

Коришћење физичких модела и језика: Примена математичких формула, дијаграма, графикона и симбола за описивање физичких закона.

Критичко мишљење и примена знања: Анализа утицаја физике на друштво, животну средину и технологију, уз коришћење научне аргументације.

Ове компетенције су усмерене на то да ученик постане функционално писмен у области природних наука, способан за самостално учење и решавање проблема.

Специфична предметна компетенција (СПК):

Разумевање физичких појмова и закона: Знање и примена основних закона из области механике, молекуларне физике, топлоте, струје, магнетизма, оптике и атомске физике.

Научно истраживање и експеримент: Способност планирања, извођења и анализе физичких експеримената, коришћење инструмената и мерење физичких величина.

Физичко моделирање и решавање проблема: Умеће примене математичких алата за решавање квалитативних и квантитативних задатака, интерпретација графика и формулисање физичких модела.

Примена физике у свакодневном животу: Разумевање технолошких процеса, појава у природи и техничких уређаја на основу физичких принципа.

Ове компетенције су дефинисане кроз стандарде за крај основног.

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

СИЛЕ	ФИ.1.1.1. Ученик/ученица уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирују или се крећу равномерно ФИ.1.1.2. Ученик/ученица уме да препозна смер деловања магнетне и електростатичке силе ФИ.1.1.3. Ученик/ученица разуме принцип спојених судова	ФИ.2.1.1. Ученик/ученица уме да препозна еластичну силу, силу потиска и особине инерције ФИ.2.1.2. Ученик/ученица зна основне особине гравитационе и еластичне силе и силе потиска ФИ.2.1.4. Ученик/ученица разуме како односи сила утичу на врсту кретања ФИ.2.1.5. Ученик/ученица разуме и примењује концепт густине ФИ.2.1.6. Ученик/ученица зна да хидростатички притисак зависи од висине стуба флуида	ФИ.3.1.2. Ученик/ученица зна какав је однос сила које делују на тело које мирује или се равномерно креће ФИ.3.1.3. Ученик/ученица зна шта је притисак чврстих тела и од чега зависи ФИ.3.1.4. Ученик/ученица разуме и примењује концепт притиска у флуидима
КРЕТАЊЕ	ФИ.1.2.1. Ученик/ученица уме да препозна врсту кретања према облику путање ФИ.1.2.2. Ученик/ученица уме да препозна равномерно кретање ФИ.1.2.3. Ученик/ученица уме да израчуна средњу брзину, пређени пут или протекло време ако су му познате друге две величине	ФИ.2.2.2. Ученик/ученица зна шта је механичко кретање и које га физичке величине описују	
МЕРЕЊЕ	ФИ.1.4.1. Ученик/ученица уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена ФИ.1.4.3. Ученик/ученица зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.4.4. Ученик/ученица уме да препозна јединице за брзину ФИ.1.4.5. Ученик/ученица зна основна правила мерења, нпр. нула ваге, хоризонтални положај, затегнута мерна трака ФИ.1.4.6. Ученик/ученица зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време	ФИ.2.4.1. Ученик/ученица уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке ФИ.2.4.2. Ученик/ученица уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI, нпр. литар или тону ФИ.2.4.3. Ученик/ученица уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре ФИ.2.4.4. Ученик/ученица зна када мерења понављамо више пута	ФИ.3.4.1. Ученик/ученица уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система ФИ.3.4.3. Ученик/ученица зна шта је грешка мерења
МАТЕМАТИЧКЕ ОСНОВЕ ФИЗИКЕ			

ЕКСПЕРИМЕНТ	ФИ.1.7.1. Ученик/ученица поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији ФИ.1.7.2. Ученик/ученица уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији	ФИ.2.6.1. Ученик/ученица разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност ФИ.2.6.2. Ученик/ученица уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу ФИ.2.6.3. Ученик/ученица уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина ФИ.2.7.1. Ученик/ученица уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења ФИ.2.7.2. Ученик/ученица уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата ФИ.2.7.3. Ученик/ученица уме да реализује експеримент по упутству	ФИ.3.7.1. Ученик/ученица уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења ФИ.3.7.2. Ученик/ученица уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом

Изборни наставни предмет: Верска настава

Разред:6.

Годишњи фонд
часова:36.

Циљ:Циљ наставе верске наставе у шестом разреду је да ученик продуби разумевање основних хришћанских вредности и њиховог значаја у личном и друштвеном животу. Подстиче се развијање свести о моралној одговорности и последицама сопствених поступака. Ученик се оспособљава да уочава духовне и етичке димензије свакодневних ситуација. Развија се способност критичког промишљања и повезивања верских садржаја са животном праксом. Јача се осећај припадности заједници и поштовања различитости. Подстиче се самостално изражавање ставова уз аргументацију.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
I УВОД 1. Упознавање садржаја програма и начина рада II - ПРИПРЕМА СВЕТА ЗА ДОЛАЗАК СИНА БОЖИЈЕГ 2. Историјске околности пред долазак Христов 3.Јеврејско ишчекивање Месије 4. Свети Јован Претеча III - УВОД У НОВИ ЗАВЕТ 5. Нови Завет је испуњење Старог Завета 6. Новозаветни списи 7. Јеванђелисти IV - БОГОЧОВЕК – ИСУС ХРИСТОС 8. Пресвета Богородица – Благовести 9. Богородичини празници 10. Рођење Христово 11. Христос је Богочовек 12. Крштење	· Историјске околности пред долазак Христов · Старозаветна пророштва о доласку Месије · Свети Јован Претеча · Нови Завет је испуњење Старог Завета · Новозаветни списи (настанак, подела, функција, аутори...) · Јеванђелисти Пресвета Богородица –	моћи да каже да су Јевреји пред долазак Месије били под Римском окупацијом и да су међу њима постојале поделе · моћи да препозна да су Јевреји очекивали Месију на основу старозаветних пророштава · моћи да преприча живот Светог Јована Претече и Крститеља Господњег и каже да је он припремао народ за долазак Христа · моћи да доживи врлински живот и покајање као припрему за сусрет са	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ У настави се примењују дијалогска, текстуална и проблемска метода рада. Користи се анализа извора и тумачење појмова кроз примере. Значајна је метода критичког читања и закључивања. Примењује се разговор са ученицима уз усмерена питања. Подстиче се повезивање теоријских садржаја са животним ситуацијама.	Ученици учествују у анализи и тумачењу садржаја. Износе сопствене ставове и аргументе. Учествују у дискусијама. Решавају проблемске задатке. Повезују градиво са свакодневним животом. Самостално закључују.	Наставник организује наставу и усмерава ток часа. Објашњава појмове и даје примере. Поставља питања која подстичу размишљање. Координира дискусију. Прати рад ученика и даје повратну информацију. Подстиче критичко мишљење.	Праћење је континуирано и засновано на активности ученика. Вреднује се разумевање, ангажовање и способност закључивања. Прати се усмено изражавање и учешће у раду. Оцењивање је описно и формативно. Уважава се индивидуални напредак.	Развија се комуникација и аргументовано изражавање. Подстиче се критичко мишљење. Јача се сарадња и тимски рад. Развија се одговорност и самосталност. Подстиче се етичко промишљање.

Христово 13. Христова чуда 14. Новозаветне заповести и Беседа на гори 15. Христос – „пут, истина и живот“ 16. Лазарева Субота и Цвети 17. Тајна Вечера – прва Литургија 18. Страдање Христово 19. Васкрсење Христово V - ЦРКВА ДУХА СВЕТОГА 20. Вазнесење и Педесетница 21. Црква у Јерусалиму 22. Павле – апостол незнабожаца 23. Прогони хришћана 24. Свети цар Константин и крштење царства	Благовести · Богородичини празници · Рођење Христово · Христос је Богочовек · Крштење Христово · Христова чуда · Новозаветне заповести и Беседа на гори · Христос – Онај који је наш „пут, истина и живот“ · Лазарева Субота и Цвети · Тајна Вечера – прва Литургија · Страдање Христово · Васкрсење Христово · Вазнесење и Педесетница · Заједница у	Христом; · моћи да закључи да је доласком Исуса Христа Бог склопио Нови Завет са људима. · моћи да наведе неке од новозаветних књига и околности њиховог настанка; · моћи да пронађе одређени библијски одељак; · моћи да каже да се Библија користи на богослужењима; · моћи да именује Јеванђелисте и препозна њихове иконографске симболе; · бити подстакнут на читање Светог Писма. · моћи да преприча догађај Благовести и да препозна да је то „почетак спасења“; · моћи да препозна службу анђела као гласника и служитеља Божијих; · моћи да препозна Богородичино прихватање воље	ОБЛИЦИ РАДА Фронтални облик рада користи се за увод и објашњења. Индивидуални рад омогућава самостално размишљање. Рад у пару подстиче размену ставова. Групни рад се користи за анализу сложенијих тема. Облици рада се флексибилно комбинују. НАСТАВНА СРЕДСТВА Користе се уџбеници, извори и радни материјали. Примењују се шеме, табеле и илустрације. Користе се дигитални садржаји и презентације. Наставник користи таблу и пројекције. Ученици користе свеске и додатне материјале.				

	Јерусалиму, према извештају из Дела апосолских · Мисионарско дело светог апостола Павла · Гоњења Цркве · Свети цар Константин и крштење царства	Божије као израз слободе; · моћи да уочи да је за разлику од Еве, Богородица послушала Бога · моћи да преприча неке од догађаја из живота Пресвете Богородице и повеже их са Богородичиним празницима; · моћи да преприча библијски опис Рођења Христовог; · моћи да препозна да је Христос дошао на свет да сједини Бога и човека · моћи да преприча библијски опис Христовог Крштења, поста и кушања; · моћи да препозна да су Христова чуда израз Његове љубави према људима; · моћи да увиди разлику између старозаветног закона и новозаветних заповести о љубави;					

		· бити подстакнут да прихвати Христа за свој животни узор; · моћи да преприча догађаје Васкрсења Лазаревог и Уласка у Јерусалим; · моћи да увиди контрадикторност између очекивања јеврејског народа спрам Христове личности; · моћи да хронолошки наведе догађаје Страсне седмице; · моћи да преприча библијски опис Тајне Вечере и у приносу хлеба и вина препозна Свету Литургију; · моћи да преприча библијски опис Христовог Страдања и Васкрсења · моћи да кроз тумачење тропара Христовог Васкрсења препозна да је Христос победио смрт и					

		омогућио свима васкрсење из мртвих; · моћи да преприча догађаје Вазнесења и Педесетнице; · моћи да каже да је силаском Духа Светог на апостоле рођена Црква Христова; · моћи да именује неколико светих апостола и наведе неке од догађаја из њиховог живота; · моћи да уочи да су у Римском царству хришћани били гоњени и наведе неке од примера мучеништва; · моћи да објасни значај доношења Миланског едикта; · моћи да усвоји вредност толеранције међу људима различитих верских убеђења; · моћи да уочи у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса у 6. разреду.					

Корелација са другим предметима: Српски језик – анализа текстова и изражавање ставова.

Историја – разумевање историјског контекста.

Географија – просторни и културни контекст.

Ликовна култура – симболичко изражавање.

Музичка култура – духовна и традиционална музика

Међупредметно повезивање: Интеграција садржаја различитих предмета. Повезивање појмова и идеја. Уочавање заједничких тема. Примена знања у пракси.

Развијање целовитог разумевања

Кључни појмови садржаја у оквиру тематских области: Припрема света за долазак Сина Божијег: Јевреји, Месија, Стари Завет, мит, религија... Увод у Нови Завет: Откровење, вере, Јеванђеље, Библија, Апостоли... Богочовек Исус Христос: Бог, Света Тројица, празници... Црква Духа Светога: Литургија, саборност, причешће, вера, православље, Црква...

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Уважавају се индивидуалне разлике. Рад се прилагођава ученицима. Пружа се додатна подршка по потреби. Напредни ученици добијају проширене задатке. Подстиче се равноправно учешће.
Најефикасније методе и облици рада	Дијалог, анализа, проблемски приступ. Рад на тексту и изворима. Фронтални, групни и индивидуални рад. Рад у пару. Активно учешће у закључивању.
Избор наставних средстава	Уџбеници и извори. Табеле и шеме. Дигитални садржаји. Презентације. Радни материјали.
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Верски објекти и културна баштина. Локална традиција. Историјски споменици. Искуства заједнице. Празници и обичаји.
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Проблемски задаци. Разговор и дискусија. Животни примери. Креативни задаци. Тимски рад.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ Специфичности	Поступно и логички повезано. Прилагођено узрасту. Време за анализу. Флексибилна динамика. Понављање по потреби.
Могући застоји у раду	Сложенији појмови. Различит ниво знања. Смањена пажња. Потреба за објашњењем. Различити стилови учења.

Праћење напредовања ученика/начин,време,критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин,време,критеријуми праћења	Континуирано праћење. Усмено изражавање. Анализа активности. Описно оцењивање. Индивидуални напредак.
Остале специфичности школе које могу да утичу на остваривање наставног процеса	Организација наставе. Број ученика. Опремљеност. Сарадња колектива. Школска клима.

Назив предмета: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ: Ученик треба да изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.

РАЗРЕД: ШЕСТИ

Годишњи фонд часова: 36

ИСХОДИ	НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ
Позавршеној теми/области ученици су у стању да:		Ученици уче и увежбавају:
– образложи везу права и одговорности на примеру; – наведе примере за групу права слобода и заштита од; – аргументује значај инклузивног образовања, права и потреба за образовањем свих ученика; – штити своја права на начин којим не угрожава друге и њихова права; – идентификује показатеље кршења права де тета у свакодневном животу, примерима из прошлости, литературе;	Људска права	Права и одговорности Моја и твоја права – наша су права. Права и одговорности. Посебна група права: слобода и припадајуће одговорности. Посебна група права: заштита од и припадајуће одговорности. Правонаочување личног, породичног, националног, културног и верског идентитета и припадајуће одговорности. Правонаквалитетно образовање и једнако могућности за све и припадајуће одговорности. Инклузивно образовање – квалитетно образовање за све.

- сврсисходнокористикључнепојмове савременог демократског друштва: демократија, грађанин, власт; – образложи улогу грађана у друштвеном систему и систему власти на примеру; – разлику јестварну партиципацију ученика у одељењу и школи од симболичке и декоративне.	Демократско друштво	Демократско друштво и партиципација грађана. Демократско друштво – појам, карактеристике. Грађанин. Дете као грађанин. Процедуре којима се регулише живот у заједници: ко је овлашћен да доноси колективне одлуке и на основу којих процедура. Власт. Ниво и границе власти. Лествица партиципације ученика у школи: манипулација, декоративна употреба, симболичка употреба, стварна партиципација. Партиципација ученика на нивоу одељења и школе.
– позитивно користи интернет мобилни телефон за учење, информисање, дружење, покретање акција; – образложи могућности коришћења друштвених мрежа наставе и деловања појединца; – примени правила за сигурно четовање и коришћење СМС порука; – препознај ситуације дигиталног насиља и знакови да реагује и ко ме да се обрати за помоћ	Процеси у савременом свету	Употреба и злоупотреба интернета и мобилних телефона. Позитивно коришћење интернета и мобилног телефона. Шта је дозвољено, а штанијено интернету. Утицај друштвених мрежа на мишљење и деловање појединца. Опасности у коришћењу интернета и мобилног телефона. Дигитално насиље и веза са Конвенцијом о правима детета. Карактеристике и последице дигиталног насиља. Седам правила за сигурно четовање и коришћење СМС порука. Реаговање у ситуацијама дигиталног насиља. Одговорности ученика и школе.

-учествује у избору теме, узорка и инструмента истраживања; – учествује у спровођењу истраживања, прикупљању и обради добијених података и извођењу закључака; – презентује спроведено истраживање и добијене резултате; – процењује ефект спроведеног истраживања и идентификује пропусте и грешке; – у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира конструктивним начин; – учествује у доношењу правила рада групе и поштује их; – проналази, критички разматра и користи информације из различитих извора.	Грађански активизам	Планирање и извођење истраживања о понашању ученика у школи и њиховим ставовима о употреби/злоупотреби интернета и мобилних телефона. Шта су ставови, наче му се заснивају и каква је њихова веза са понашањем. Избор теме, узорка и инструмента истраживања. Спровођење истраживања. Обрада података. Тумачење резултата. Припрема и презентација добијених резултата. Евалуација истраживања.

Међупредметне компетенције:	- Компетенција за учење; - Дигитална компетенција; - Одговоран однос према околини; - Одговоран однос према здрављу; - Одговорно учешће у демократском друштву; - Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; - Комуникација - Рад са подацима и информацијама; - Решавање проблема, - Сарадња - Естетичка компетенција.
Међупредметно повезивање:	Српски језик и књижевност, Историја, Географија, Биологија, Ликовна култура, Музичка култура, Народна традиција, Верска настава, Информатика и рачунарство

Начин провере постигнућа:	- усмено и писмено испитивање, - разговор, - посматрање ангажованости на часу, - ученички радови и продукци ученичких активности, - домаћи задаци, - рад на тексту, - пројекти, - продукци групних радова, вршњачко оцењивање, - праћење напредовања по исходима.

Наставни предмет: НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

Разред: ШЕСТИ

Годишњи фонд часова: 72

Циљ: Усвајање функционалних знања о језичком систему и култури и развијање стратегија учења страног језика те оспособљавање за основну писмену и усмену комуникацију и стицање позитивног односа према другим језицима и културама као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
Ferien am Mittelmeer 6 (3+3) Etwas stimmt nicht 8 (3+4+1) Wie ist den das möglich? 8 (3+3+2) Mensch ärgere dich nicht (6 (1+4+1)) Monika hat ein Gipsbein 8 (2+5+1) Die Reise durch Deutschland	Кроз наставу страног језика: -ученик богати себе упознајући другог -ученик развија радозналост и истраживачки дух -ученик овладава комуникативним вештинама и развија способности и методе учења страног језика -ослањајући се на искуства стечена учењем првог страног језика, ученик поспешује стицање	Ученици треба после шестог разреда, да разумеју и користе: Именице (заједничке, властите) Рецептивно усвајање рода, броја и падежа помоћу члана, наставака и детерминатива. Продуктивно коришћење номинатива, датива и акузатива једине и номинатива и акузатива множине, са одговарајућим предлозима и без предлога у говорним ситуацијама које су предвиђене тематиком. Саксонски генитив. Члан Рецептивно и продуктивно усвајање одређеног и неодређеног члана уз именице у	Монолошка, дијалогска, рад са књигом, индивидуални и фронтални	Подстицање ученика да постављају питања, критички размишљају	Наставник усмерава ученике, указује на грешке..	Писмено и усмено	Српски језик. Енглески језик

7 (2+5) Andreas, ein Naturfan 6 (2+3+1) Länger schlafen 7 (2+4+1) Sie sind da 8 (2+2+4) Alles ist neu 8 (2+5+1)	вишејезичке и вишекултурне компетенције - ученик уочава значај личног залагања у процесу учења страног језика - ученик стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Посебни оперативни задаци: Кроз наставу немачког језика: -ученик се даље упознаје са немачким језиком кроз четири основна језичка подручја наставе: слушање и разумијевање, усмено изражавање, читање и писмено изражавање; - ученик продубљује фонетски, лексички, граматички и правописни минимум у комуникацијск	наведеним падежима. Сажимање члана im, am, ins (рецептивно). Нулти члан уз градивне именице (рецептивно и продуктивно). Присвојни детерминативи у номинативу, дативу и акузативу једнине и множине (рецептивно). Негација Kein у номинативу и акузативу. Nein, nicht. Заменице Личне заменице у номинативу (продуктивно), дативу и акузативу једнине и множине (рецептивно). Придеви Описни придеви у саставу именског предиката, а само изузетно у атрибутивној функцији (рецептивно). Предлози Датив - bei, mit, aus, vor; акузатив - für; датив/акузатив - in, an, auf. Увежбавају се рецептивно уз именице у одговарајућим падежима (рецептивно). Прилози Најфреквентнији прилози и прилошке фразе. Глаголи Презент најфреквентнијих слабих и јаких глагола - простих и глагола са наглашеним или ненаглашеним префиксом, помоћних глагола sein и haben, модалних глагола wollen, sollen, müssen и dürfen (рецептивно), као и können и möchten (рецептивно и продуктивно) у					

	им ситуацијама и у контексту; - ученик продубљује основна знања о цивилизацији и култури Немачке	потврдном, одричном и упитном облику једнине и множине. Презент са значењем будуће радње; претерит глагола sein и haben (рецептивно и продуктивно). Најфреквентнији рефлексивни глаголи и императив јаких и слабих глагола (рецептивно). Бројеви Основни до 100. Казивање времена по часовнику (у неформалној употреби). Реченица Основне реченичне структуре у потврдном, одричном и упитном облику. Проширивање основних реченичних структура (субјекат - предикат - објекат) подацима о пропратним околностима. Продуктивно коришћење негација nicht и kein. Упитне реченице уведене упитном речју. Неуведене упитне реченице.					
Корелација са другим предметима: српски језик , енглески језик , музичка култура, информатика и рачунарство, географија							
Међупредметно повезивање: српски језик (језик, култура изражавања); енглески језик (језик, култура изражавања); музичка култура (извођење и слушање музике), информатика и рачунарство, географија							

Кључни појмови садржаја програма: *говор, слушање, писање, читање, мишљење, описивање, поређење, изражавање*

Начини и поступци за остваривање програма

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Поједини ученици показују интересовања за продубљивање знања из датог предмета. Они добијају додатне задатке како би остварили већа достигнућа.
Најефикасније методе и облици рада	Комбинација индивидуалног и фронталног
Избор наставних средстава	Књига., радна свеска, ЦД плејер, флеш картице..
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	библиотека
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Указивање на значај познавања више страних језика које у будућности могу да им буду од великог значаја
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ Специфичности	Темпо се одређује у зависности од структуре одељења. Поента је да наставне јединице буду доступне што већем броју ученика.
Могући застоји у раду	-Услед пада концентрације, оптерећивање другим предметима може доћи до мање учинковитог рада.
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Оцењивање писмено и усмено, бележење одговора, домаћи задаци...
Остале специфичности школе које могу да утичу на остављање наставног процеса	Набављање додатног наставног материјала

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици су оспособљени за функционалну писменост, ефикасну комуникацију, критичко мишљење и разумевање језичких норми. Обухвата развијање вештина слушања, говорења, читања и писања, уз свест о језику као средству за учења, изражавање и примену у свакодневним ситуацијама.

Специфична предметна компетенција (СПК)

Функционално-прагматична компетенција (комуникација у различитим ситуацијама), Језичка компетенција (граматика и правопис), социолингвистичка компетенција (примена језичких норми). Оне подразумевају способност ефикасног слушања, говорења, читања и писања уз разумевање књижевних и некњижевних текстова.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања:		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:

– CJ2.OO.O.1.1. Препознају основне интонацијске схеме и изговарају једноставније гласове и најчешће гласовне групе и уз наглашену интерференцију и одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може значајно да отежава разумљивост порука и комуникацију. – CJ2.OO.O.1.2. Препознају одређена основна правописна правила и записују фреквентне и увежбане краће речи уз неправилности које могу да ометају разумевање. – CJ2.OO.O.1.3. Препознају једноставније граматичке елементе и конструкције уз грешке и омашке које могу повремено да ометају комуникацију. – CJ2.OO.O.1.4. Препознају ограничен репертоар најједноставнијих синтаксичких структура, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију у искуствено блиским ситуацијама. – CJ2.OO.O.1.5. Препознају елементарни вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију. – CJ2.OO.O.1.6. Препознају положај циљног језика у глобалном контексту и уочавају суштинске разлике између заједница које користе циљни и матерњи језик. – CJ2.OO.O.1.7. Препознају основне сличности и разлике властите и културе језика који уче, уочавају појаве и процесе из свакодневне културе и традиције, о којима се повремено обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	– CJ2.OO.O.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања најједноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета), уз одговарајућу подршку. – CJ2.OO.O.2.2. Користе страни језик у најједноставнијој усменој и писаној комуникацији често прибегавајући основним стратегијама компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. – CJ2.OO.O.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе најједноставније текстуалне, визуелно- текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – CJ2.OO.O.2.4. Интерпретирају значења најједноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно на основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл.). – CJ2.OO.O.2.5. Реагују на једноставна питања у интеркултурној комуникацији и учествују у размени информација у вези са културом свакодневице, ослањајући се у већој мери на стратегије компензације. – CJ2.OO.O.2.6. Идентификују и пореде најзначајније појаве и процесе у контексту (властите) културе и култура заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских предмета уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. – CJ2.OO.O.2.7. Промисљају улогу језика у свакодневним активностима из домена властитог интересовања и користе страни језик при решавању задатака у вези са садржајима школских предмета.	– CJ2.OO.O.3.1. Разумеју најфреквентније речи и фразе, лична и друга имена, бројеве, најуобичајеније интернационализме и друге основне лексичке елементе у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа уколико се саопштавају споро и разговетно. – CJ2.OO.O.3.2. Разумеју и прате најједноставнија усмена упутства која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно артикулисана, као и јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење, уколико укључују и визуелне елементе. – CJ2.OO.O.3.3. Разумеју најопштији смисао кратких монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CJ2.OO.O.3.4. Разумеју основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прате, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро. – CJ2.OO.O.3.5. Разумеју појединачне речи и општи смисао у визуелно подржаним рекламним порукама. – CJ2.OO.O.3.6. Разумеју појединачне речи и општи смисао најједноставнијих текстова у популарној музици. – CJ2.OO.O.3.7. Разумеју кратке и једноставне поруке у белешкама и електронским порукама које се односе на свакодневне ситуације (имејл, СМС). – CJ2.OO.O.3.8. Разумеју општи смисао и понеки суштински детаљ у најједноставнијим врстама нефикционалних текстова (натписи, огласи, вести, кратки извештаји, сервисне информације, временске прогнозе, брошуре, проспекти, рекламе, стрипови), уколико су праћени илустративним елементима и препознатљивим начином графичког обликовања. – CJ2.OO.O.3.9. Разумеју најопштији смисао и најважније информације у познатим и једноставним врстама књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима (прозни и поетски текстови, кратке приче, дејче песме). – CJ2.OO.O.3.10. Разумеју најважније информације из инфографика и других једноставних визуелно-текстуалних приказа. – CJ2.OO.O.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација. – CJ2.OO.O.3.12. Учествују у интеракцији уз помоћ и подршку, користећи најједноставнија језичка средства (приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваливања, извињавања, размене основних личних података, тражења и добијања информација, предмета, услуга). – CJ2.OO.O.3.13. Именују и описују људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби), користећи најједноставнија језичка средства и уз

		помоћ и подршку саговорника. – CJ2.OO.O.3.14. Постављају најједноставнија питања личне природе (о блиским темама, потребама, интересовањима, предметима у нечијем поседу) и одговарају на слична питања саговорника. – CJ2.OO.O.3.15. Најједноставнијим језичким средствима исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе и извињења. – CJ2.OO.O.3.16. Пишу најједноставније податке о себи и лицима из свог блиског окружења у обрасцима, упитницима или табелама. Повезују неколико кратких исказа у везани текст о блиским темама. – CJ2.OO.O.3.17. Писаним путем формулишу најједноставније информације о себи или траже информације о другима, састављају кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или друштвених мрежа), као и сажете белешке о информацијама од непосредног личног интереса (нпр. списак за куповину). – CJ2.OO.O.3.18. На страном језику преносе саговорнику понеку кључну информацију из јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...). – CJ2.OO.O.3.19. На матерњем језику саопштавају основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа и писаног текста на страном језику.

- ❖ **Напомена:** *Критеријуме оцењивања утврдила су стручна већа школе, у складу са одредбама важећег Правилника о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању и они се примењују у процесу праћења и вредновања постигнућа ученика, а налазе се у документацији Школе.*

ОПШТЕ УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ ОД ПЕТОГ ДО ОСМОГ РАЗРЕДА ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Концепт и сврха слободних наставних активности

Слободне наставне активности (у даљем тексту СНА), су део плана наставе и учења који школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученици у сваком разреду, од петог до осмог, бирају један од три програма СНА који школа нуди што значи да ће сваки ученик током другог циклуса основног образовања и васпитања похађати четири различита програма. Ученици и њихови родитељи се пре избора упознају са понуђеним програмима на часу одељенског старешине, на родитељском састанку, путем сајта школе, лифлета и др. Одабрани програми СНА су за ученика обавезни а успех се изражава описном оценом и не утиче на општи успех.

Иако се за неке СНА може направити природна веза са одговарајућим обавезним предметима не треба их посматрати као неку врсту њиховог проширивања или продубљивања. У њиховом остваривању наставник се ослања на ученичка и школска и ваншколска знања и искуства. Програми СНА нису намењени само некој групи ученика као што су нпр. ученици који се спремају за такмичење или им је потребна додатна подршка у учењу. Сврха СНА је да допринесу остваривању општих исхода образовања и васпитања, развијању кључних и општих међупредметних компетенција потребним за сналажење у свакодневном животу. Осим тога, подршка су професионалном развоју ученика који на крају основне школе доносе важну одлуку о наставку школовања у контексту новог концепта средње школе у којој се полажу општа и стручна матура. И на крају, мада не мање важно, СНА доприносе бољем упознавању ученика и њиховој сарадњи, јер се остварују у групама састављеним од ученика из различитих одељења.

Програми СНА садрже циљ, компетенције, исходе, теме, кључне појмове садржаја, упутство за дидактичко-методичко остваривање и оцењивање ученика. Поред програма који су припремљени од стране Завода за унапређивање образовања и васпитања и програма која су припремила стручна друштва,

школа може ученицима да понуди и друге програме које је самостално припремила по истом моделу. Програми СНА које је припремио Завод и стручна већа школе дати су у две групе. Прву чине програми намењени ученицима 5. и 6. разреда, а другу 7. и 8. У првој групи су *Вежбањем до здравља, Животне вештине, Свакодневни живот у прошлости, Вредности и врлине као животни компас I, Чуvari природе* а у другој *Предузетништво, Моја животна средина, Уметност, Безбедно у саобраћају, Свакодневни живот у прошлости, Вредности и врлине као животни компас II*.

Програми СНА су тако конципирани да фаворизују активност ученика, повезивање њиховог школског и ваншколског искуства, учење путем решавања проблема, сарадњу и тимски рад, као и употребу савремених технологија у образовне сврхе.

Сваки појединачни програм СНА садржи дидактичко-методичко упутство које, заједно са овим општим упутством, даје комплетну слику о природи конкретног програма и његовом остваривању.

Програми СНА реализују се комбиновањем различитих техника рада са ученицима, као што су: презентације, демонстрације, студије случаја, симулације, играње улога, дебате, рад у малим групама, рад на пројектима, гледање и анализа видео прилога, креативне радионице, рад у групи на платформама за учење, повезивање са вршњацима из других школа или држава, гостовања стручњака, учење у другим установама, посете разним дешавањима, укључивање у акције... Потенцира се самосталност ученика у активном начину учења, а улога наставника је превасходно у томе да уведу ученике у тему, представе им кључне појмове садржаја и подстакну их на активност коју затим усмеравају, прате и вреднују. Уколико је потребно може се користити модификовано кратко предавање које држи наставник или ученик.

Због природе програма и чињенице да се у сваком разреду похађају другачије СНА увођење ученика у тему је изузетно важно. Наставник треба кратко да представи сваку тему користећи разноврсне материјале које је унапред припремио/ла (филмови, слике, приче, новински текстови...), а који имају функцију мотивисања ученика. Избор подстицаја треба да одговара не само теми већ и узрасту ученика. Дobar уводни материјал се препознаје по томе што је код ученика изазвао радозналост, потребу да о томе разговарају, постављају питања, истражују, предлажу...

Концепт СНА не базира се на коришћењу уџбеника који су посебно за њих припремљени. Напротив, ученици се подстичу да користе што различитије изворе информација и да према њима имају критички однос. Циљ је јачати ученике да се ослањају на сопствене снаге, да развијају компетенције за рад са подацима. Иако се очекује да ће се ученици у великој мери ослањати на интернет као брз и лако доступан извор информација, треба их охрабривати да користе и друге изворе као што су књиге, старе фотографије, интервју и др.

Праћење, вредновање и оцењивање

У складу са чланом 61. *Закона о основном образовању и васпитању* и *Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању* (члан 7), СНА се описно оцењују (истиче се, добар и задовољава), а оцена не улази у општи успех ученика. То подразумева да наставник континуирано прати активности ученика и њихов напредак у достизању исхода и развоју компетенција.

Имајући у виду концепт програма СНА, исходе и компетенције које треба остварити, односно развити, процес праћења и вредновања ученичких постигнућа остварује се на различите начине. Ученици треба унапред да буду упознати шта ће се и на који начин пратити и вредновати. Наставници могу да припреме материјале које ће користити за процењивање знања, вештина, ставова, пре и након обраде неке тематске целине ради објективности утврђивања ученичког напретка. Могу се користити и презентације ученика, продукти њиховог рада, писање есеја или резултати на тематским квизовима.

Током школске године наставник пратити и вреднује и друге показатеље напретка као што су нпр. начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како брани своје ставове. Посебно поуздани показатељи су квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретације, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научено, предвиде последице, дају креативна решења. Такође, наставник прати и вреднује како ученици међусобно сарађују, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам, колико су креативни.

ПРОГРАМИ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ КОЈЕ СУ ПРИПРЕМИЛИ	
Разред	ЗАВОД ЗА УНАПРЕЂИВАЊЕ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА И СТРУЧНА ВЕЋА

5-6	1. ЖИВОТНЕ ВЕШТИНЕ 2. СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ 3. ВРЕДНОСТИ И ВРЛИНЕ КАО ЖИВОТНИ КОМПАС I 4. ВЕЖБАЊЕМ ДО ЗДРАВЉА 5. ЧУВАРИ ПРИРОДЕ

ЖИВОТНЕ ВЕШТИНЕ

Циљ учења слободне наставне активности *Животне вештине* је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове који ће му омогућити да боље разуме различите животне ситуације и изазове, повећа капацитет да на одговоран начин брине о себи, другима и околини и понаша се у складу са културом безбедности.

Разред

Пети или шести

Годишњи фонд

36

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТН Е КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ На крају програма ученик ће бити у стању да:	ТЕМЕ и кључни појмови садржаја програма
Одговоран однос према здрављу Компетенција за целоживотно учење Сарадња Решавање проблема	- на одговоран начин брине о себи и околини и помаже другима у невољи; - проналази релевантне и поуздане изворе информација од значаја за снажање у свакодневним и ванредним животним ситуацијама; - критички промишља и доноси одлуке уважавајући контекст ситуације, процену последица и најбољи интерес за себе, друге и околину;	ВЕШТИНЕ ЗНАЧАЈНЕ ЗА УЧЕЊЕ, РАД И ДРУШТВЕНИ ЖИВОТ Вештине критичког мишљења, решавања проблема, доношења одлука. Организационе вештине и вештине управљања временом. Социо-емоционалне вештине: сарадња, комуникација, асертивност, решавање сукоба, препознавање сопствених и туђих емоција, превазилажење стреса.

Одговорно учешће у демократском друштву Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Комуникација Одговоран однос према околини	• јасно изрази сопствене мисли и осећања, са пажњом слуша саговорника и комуницира са другима на конструктиван начин; • сарађује са члановима групе којој припада и одупре се притиску групе на асертиван начин; • организује своје свакодневне активности на продуктиван начин; • препозна опасности и адекватно реагује; • разликује ризично од превентивног и безбедног поступања пре, током и након елементарне непогоде; • тумачи знакове опасности, посебно ЕОР и поступа у складу са упутствима надлежних служби; • процени сопствене могућности и ограничења у решавању проблема и потражи одговарајућу помоћ кад процени да ситуација превазилази његове могућности; • повезује информације од релевантних институција са потенцијалним ризицима и правилним реаговањем у кризним ситуацијама; • образложи значај солидарности са људима у невољи; • аргументује значај културе безбедности и пружања прве помоћи; • искаже афирмативни став о људима који су активисти Црвеног крста;	ВЕШТИНЕ ЗНАЧАЈНЕ ЗА ИЗГРАДЊУ КУЛТУРЕ БЕЗБЕДНОСТИ Култура безбедности и надлежности за смањење ризика од катастрофа. Климатске промене и заштита животне средине у контексту културе безбедности. Општа безбедност: безбедност у саобраћају; знаци опасности и упозорења (зрачење, биолошка опасност, ЕОС - експлозивни остаци рата, запаљиво, хемијски производи). План комуникације и евакуације у случају несреће. Елементарне непогоде: пожари, земљотреси, поплаве, екстремни метеоролошки услови. Безбедност на води. Прва помоћ.

	• наведе које надлежан за одређене ванредне ситуације и симулира позив хитним службама; • доведе у везу заштиту животне средине са климатским променама и културом безбедности; • разликује безбедно, небезбедно и ризично понашање у саобраћају и примењује мере заштите приликом вожње различитим превозним средствима; • наброји правила којих се треба придржавати у комуникацији током несреће, наведе садржај торбе за случај несреће, поступа према плану евакуације и комуникације; • наброји и објасни мере за ублажавање и смањења ризика од земљотреса, пожара, поплава и екстремних метеоролошких услова; • разликује безбедна од небезбедних купалишта, објасни улогу спасиоца, поступа у складу са правилима понашања на купалиштима и демонстрира поступак самопомоћи у случају грча мишића у води; • наведе принципе и демонстрира пружање прве помоћи на изабраном примеру.	

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Програм слободне наставне активности *Животне вештине*, као и друге СНА, доприноси остваривању општих исхода образовања и васпитања и развоју кључних и међупредметних компетенција са фокусом на припрему ученика за изазове свакодневног живота. Ослонац за остваривање програма представљају опште упутство које се односи на све СНА, као и ово које изражава специфичности програма *Животне вештине*.

СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ

Разред: ШЕСТИ РАЗРЕД

Годишњи број часова: 36

Циљ: Циљ изучавања предмета је проширивање знања из области опште културе и оспособљавање ученика да, кроз упознавање сначино м живота људи у прошлости, боље разумеју свет и време у коме живе и развију свест о континуитету и укоренености. Ученици би требало да се упознају са специфичностима динамике културних промена и да науче како да сагледају себе у контексту "другог", да би сопствени идентитет што потпуније интегрисали у шири контекст разуђене и сложене садашњости.

ОБЛАСТ/ТЕМА Број часова по теми	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ

УВОД 3	- разумевање појма свакодневни живот; - разумевање значаја проучавања свакодневног живота у прошлости; - усвајање и продубљивање знања о разликама између свакодневног живота данас и у прошлости; - упознавање са улогом и значајем грбова и застава; - упознавање са улогом и значајем грбова и застава у прошлости српског народа; - упознавање са свакодневним животом у средњем веку; - упознавање са свакодневним животом српског народа у средњем веку; - подстицање ученика на самостални истраживачки рад; - развијање способности повезивања знања из различитих области.	Појам свакодневног живота (уочавање разлике између политичке историје и историје свакодневног живота и указивање на основне тематске области истраживања - исхрана, становање, одевање, школовање, односи у породици и локалној заједници, лечење, религиозност и веровања обичних људи, забава, такмичарске игре...). Значај проучавања свакодневног живота у прошлости (прошlost не припада само владарима, војсковођама и државницима, већ и обичним људима, у историјским изворима углавном анонимним, којима се можемо приближити једино истраживањем њихове свакодневице).

Појам грба и заставе као симбола и *хералдике* као науке о грбовима (основни елементи: застава - једнобојна или вишебојна тканина на заставном копљу или стегу; грб - штит са грбвном сликом изнад кога је шлем или круна).

Улога и значај грбова и застава у садашњости (као симбола државе, нације, владара, војске, града, установе, предузећа, политичке организације, спортског друштва...).

Улога и значај грбова и застава у прошлости (појава грбова у XII веку -породични грбови на штитовима као начин распознавања витезова на турнирима и у ратним походима; грбови на заставама, новцу, печатима, поштанским маркама, споменицима, шлемовима...; најчешћи хералдички симболи - крст, орао, лав, змај, јелен, коњ, лик свеца, кула, љиљан, месечев срп...; *вексилум* - застава римских царева, *лабарум* - застава Константина Великог са знаком крста и грчким почетним словима имена Исуса Христа, значај освајања и губитка заставе у рату, значење беле заставе у рату...).

Грбови и заставе у прошлости српског народа (порекло српског грба и заставе, значење четири оцила, најчешћи хералдички симболи на грбовима српских нововековних и средњовековних династија и властелинских породица - двоглави бели орао Немањића, Лазаревића, Карађорђевића, Обреновића и Петровића-Његоша, лав Бранковића и Петровића-Његоша, вук Балшића, љиљани Котроманића...).

Свакодневни живот у средњовековној Европи
Начин исхране у средњем веку (сакупљање и припремање намирница, лов и риболов, јеловник, начини чувања хране, земљорадња, виноградарство, пића).
Одевање у средњем веку (материјали, сировине и начини обраде, накит, бојење, шминка и лична хигијена).
Породични односи у средњем веку (положај мушкарца, жене и детета, утицај обичајног права).
Становање у средњем веку (грађевински материјали, начин градње, оруђа за рад, изглед објеката и организација простора, осветљење, украшавање простора - таписерије, разлика између села и града).
Живот у средњовековном граду (примери Цариграда, Венеције, Фиренце, Париза, Лондона...; хигијенски услови, опасност од епидемија...).

Средњовековни замак (у миру и за време опсаде, одбрана замка: јарак, покретни мостови, прстенови одбране, стражарнице на капијама, поливање нападача врелим уљем и водом...).

Живот у средњовековном селу (обавезе становништва, положај зависног сељака - работника, порез, присилни рад - изградња путева, насипа, утврђења...).

Властелин на свом имању (лов - обука соколова, однос са работницима).
Образовање (писмо, техника писања, школе...).

Живот у средњовековном манастиру (свакодневица организована према литургијским часовима и молитвама, основни послови монаха...).

Војска (израда и изглед војничке опреме: оружје - мач, копље, борбена секира, праћка, лук и стрела, самострел, топуз, млат, "грчка ватра"...; оклоп - панцирна кошуља, шлем, визир, рамени оклоп, оклопне рукавице, оклоп колена, коњски оклоп...; штитови, опсадне справе - катапулти, овнови, опсадне куле...).

Витешка каријера (пут племићких синова од пажа и штитоноше до витеза, свечано проглашење за витеза, витешки закони части).
Витешки турнири и друге такмичарске игре (увежбавање ратничких вештина, мегдани, ношење знамења неке госпоје као начин показивања наклоности, перјанице-челенке на шлемовима...).

Начин остваривања наставе и учења: У реализацији планираних садржаја полази се од развоја међупредметних компетенција кроз активне позиције ученика и њихово активно учешће. Користе се задаци који од ученика захтевају примену наученог, а концепција програма заснована је на интересовањима ученика. Акценат је и поређење са савременим добом .

Корелација: остварује се са следећим предметима: историја, српски језик и књижевност, информатика и рачунарство, ликовна култура, музичка култура, географија, биологија. **Компетенција** за целоживотно учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација и дигитална компетенција, пдговоран однос према околини, сарадња.

Праћење остваривања програма: процене од старне наставника и ученика о ангажовању, учешћу, познавању садржаја, презентовању идеја и њихове реализације, мотивисаност за тимски рад и квалитет комуникације са свим актерима у настави.

Наставни предмет: **ВРЕДНОСТИ И ВРЛИНЕ КАО ЖИВОТНИ КОМПАС I**

Разред: Шести разред

Годишњи

фонд

часова:

36

Циљ: Циљ је да Ученик код себе препозна, изврши интроспекцију сопствене врлине и вредности и да их на адекватан начин имплементира у процесу социјализације, одрастања и у стварању пријатељстава, кроз образовање и радом на себи. Научи да ствара здраве релације са свима и да препозна и реагује на токсичну комуникацију, однос, или дело.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		

ЖИВОТНЕ ВРЕДНОСТИ	Перципирање , поимања свега онога што се дешава у нама и око нас на пољима:	Наведе неколико животних вредности и људских врлина и доведе их у везу са понашањем особе;	Монолошка, дијалoшка, интерактивна, дискусија, тражење одговора путем реалне ситуације, хеуристички приступ.	Слуша, укључује се у дискусију, пантомима, игра на слово, скица, плакат групно рађени,	Мотивише, подстиче рад, сугерише, укључује ученике у дискусију.	Дискусија, вршење алтеркације или визуелни приказ одређене ситуације.	Компетенције за целоживотно учење Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском Сарадња; Комуникација; Изношење своје пер Одговоран однос према здрављу; Одговоран однос према околини; Дигитална компетенција,; Рад с подацима и информацијама
ЉУДСКЕ ВРЛИНЕ	Живот; Породица; Здравље;	Идентификује код себе врлине које поседује и које жели да развије;	Индивидуални, фронтални, рад у пару и у групи.				
СОЦИЈАЛНЕ ВЕШТИНЕ	Љубав; Образовање; Мир;	Препозна и именује врлине код блиских особа и ликова у књижевности или филму;	Примери из свакодневног живота и окружења, фотографије и видеи.	прати упутства наставника.			
ДОБРОЧИНСТВО	Другарство; Заједништво; Опште добро; Социјална правда или једнакост; Праведност; Истинољубивост; Одговорност; Захвалност; Поштење; Толеранција; Емпатија; Поверење; Солидарност; Самоприхватања; Одмереност;	Покаже саосећање са другим људима, препозна примере бриге за друге и покаже спремност да помогне другом у складу са својим могућностима; Препозна и именује сопствена и туђа осећања; Разликује асертивну комуникацију од агресивне и пасивне; Образложи значај дружења и наведе како се другарство негује; Препозна примере негативног понашања где је лична добробит испред општег добра;					

Просоцијално понашање; Брига за себе и друге; Сарадња; Асертивна комуникација; Препознавање сопствених и туђих осећања; Самоконтрола; Волонтирање; Конструктивно решавање конфликта; Одређивање приоритета; Критичко мишљење; Филантропија-појам и значај; Доброчинитељи некад и сад; Црвени крст; Институт за трансфузију крви; Хуманитарне организације; Добротворне фондације; Осмишљавање и реализацијамање	Наведе неколико техника самоконтроле осећања; Прихвати одговорност за сопствено понашање; Образложи карактеристике конструктивног решавања конфликта; Наведе организације које се баве хуманитарним радом; Искаже поштовање и захвалност према људима који чине добра дела за опште добро; У дискусији покаже вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, напада проблем, а не особу; Сарађује и буде члан тима					

	акције за добробит неког појединца, групе или заједнице						

Корелација са другим предметима: Српски језик и књижевност, Ликовна култура, Физичко и здравствено васпитање

Међупредметно повезивање: српски језик, грађанско васпитање Кључне речи: породица, здравље, љубав, мир, образовање, емпатија, толеранција, слобода, поштовање, љубазно солидарност, брига о другима.

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Слободна наставна активност *Вредности и врлине као животни компас I* и *II* нуди се ученицима од петог до осмог разреда с тим да је они могу бирати само једном у другом циклусу. То су два програма која су по садржају иста али са делимично различитим исходима (захтевнији су за ученике 7. и 8. разреда) и начином рада имајући у виду разлике у узрасту ученика што се огледа у избору подстицаја, примера, техника рада и сложености захтева. Смернице за рад наставник може наћи у Општем упутству за остваривање свих СНА као и у упутствима која иду уз ова два програма која су детаљнија и изражавају њихове специфичности. За остваривање програма *Вредности и врлине као животни компас I* треба имати у виду узрасне карактеристике ученика од 11 до 13 година. То је период који се различито назива (позно детињство, пубертет, прва фаза адолесценције) али је свакако период бројних биолошких, психофизичких и социјалних промена и питања идентитета, самоприхватања, стварања слике о себи и другима. За овај програм посебно су важне промене у домену социјалног развоја ученика које карактерише комбинација растуће независности од родитеља и растуће зависности од другова. Социјални контекст који у овом периоду добија на значају је вршњачка група. За адолесцента вршњаци су извор осећаја припадности, блискости, разумевања, те непресушни извор информација о свету ван породице. Вршњачка група је заједница у којој се уче норме понашања и друштвени стандарди (репер за социјално поређење – другари пружају адолесценту информације о томе где се налази у односу на вршњачку групу и да ли је то што ради добро или лоше). Иако се у овоме најчешће види опасност, бројна истраживања показују да вршњачке групе у овом периоду јесу ресурс и за напредовање и мотивисано усвајање позитивних социјалних вредности и развијање просоцијалног понашања. Наставник који разуме узрасне карактеристике ученика 5. и 6. разреда може вршњачке групе да користи као природни ресурс који доприноси остваривању циља овог програма.

ВЕЖБАЊЕМ ДО ЗДРАВЉА

Циљ учења програма слободне наставне активности *Вежбањем до здравља* је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове и вредности од значаја за одговоран однос према сопственом здрављу, физичком вежбању и здравим животним навикама.

Разред **Пети или шести**

Годишњи фонд **36 часова**

ПРЕДМЕТ : ВЕЖБАЊЕМ ДО ЗДРАВЉА

РАЗРЕД:5, 6

БРОЈ ЧАСОВА : 36

Циљ учења слободне наставне активности *Вежбањем до здравља* је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове и вредности од значаја за одговоран однос према сопственом здрављу, физичком вежбању и здравим животним навикама.

Вежбањем до здравља

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ На крају програма ученик ће бити у стању да:	ТЕМЕ и кључни појмови садржаја
- Компетенција за целоживотно учење - Комуникација - Рад са подацима и информацијама - Дигитална компетенција - Решавање проблема - Сарадња - Одговоран однос према здрављу - Одговоран однос према околини - Одговорно учешће у демократском друштву	- дефинише појам здравља, разликује физичко, ментално и социјално здравље и образлаже утицај вежбања на здравље; - упореди специфичности вежбања у спорту и ван спорта; - разликује правилно од неправилног вежбања и планира сопствене физичке активности у складу са потребама, могућностима и интересовањима; - има увид у сопствене разлоге вежбања и истрајава у вежбању; - препозна ситуације у којима не сме да вежба; - препозна утицај различитих вежбања на физички изглед и здравље; - повеже позитиван и негативан утицај вежбања на имунитет; - поштује еколошка правила у средини где вежба; - правилно поступа у пружању прве помоћи при повредама у	ВЕЖБАЊЕ, ЗДРАВЉЕ И ЖИВОТНА СРЕДИНА Појам и врсте здравља, начини његовог праћења Утицај вежбања на здравље, раст и развој. Љу вежбање – кости, зглобови, мишићи. Специфичности вежбања у и ван спорта. Правилно и неправилно вежбање. Мотивација за вежбање и фактори који утичу одустајање. Када не треба вежбати. Вежбање и имунитет. Значај вежбања на чистом ваздуху. Вежбање и очување животне средине. Повреде при вежбању и прва помоћ.

вежбању; ● критички вреднује идеале физичког изгледа који се намећу као и начине за њихово достизање; ● користи поуздане изворе информација о утицају исхране и вежбања на здравље и физички изглед; ● разликује добро од лошег држања тела и коригује сопствено држање тела; ● препозна ризике гојазности и мршавости; ● наведе принципе правилне исхране и примењује их у свом свакодневном животу; ● критички се односи према рекламираним производима животних намирница; ● аргументовано дискутује о физичким активностима и начину исхране и ризицима неодговарајућих дијета; ● доведе у везу вежбање са правима детета; ● аргументује значај вежбања после болести и неких повреда; ● поштује потребе и могућности различитих учесника у вежбању и наведе примере равноправности и неравноправности у спорту; ● преферира физичке активности на свежем ваздуху са другом децом у односу на седење код куће за компјутером.	ИСХРАНА И ВЕЖБАЊЕ Исхрана као извор енергије. Карактеристике основних животних намирница вежбање. Гојазност и мршавост – ризици и компликациј Како и где се информишемо о здравом начину Производи који се рекламирају, а треба их изб Различите врсте дијета и њихови позитивни и ефекти. Правилна исхрана пре и после вежбања.
	ВЕЖБАЊЕ И ФИЗИЧКИ ИЗГЛЕД Идеал физичког изгледа некад и сад. Правилно држање тела и физички изглед. Претерана употреба дигиталних технологија и на здравље и физички изглед. Утицај вежбања и здравих начина живота на физички <u>изглед.</u>
	У ВЕЖБАЊУ ЈЕДНАКИ Остваривање права детета на раст, развој, здра дружење кроз вежбање прилагођено могућно потребама. Доступност опреме и простора за вежбање. Родна (не)равноправност у вежбању и спорту. Вежбање после болести и повреда. Значај вежбања за особе са сметњама у развој инвалидитетом и спортови прилагођени њихо могућностима.

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Концепт слободне наставне активности *Вежбањем до здравља* припремљен је у складу са *Законом о основама система образовања и васпитања* у коме се наводи као један од циљева развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности, као и општа међупредметна компетенција одговоран однос према здрављу.

Наставни предмет: Чувари природе

Разред: пети, шести

Годишњи фонд

часова: 36

Циљ: учења слободне наставне активности је да ученици стекну знања, понашање, ставове и вредности који су потребни за очување и унапређење животне средине, биодиверзитета, природе и одрживог развоја.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
УПОЗНАЈ ЖИВИ СВЕТ СВОЈЕ ОКОЛИНЕ	Биодиверзитет и његов значај. Истраживање биодиверзитета непосредне околине. Мапирање врста.	– препознаје проблем, планира стратегију решавања и решава проблем примењујући знања и вештине стечене у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства.	Наставне методе: метода усменог излагања, дијалогска метода, демонстративно-илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту. Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима. Наставна средства: Радни листићи, слике, шеме и фотографије, видео материјали, лап топ и пројектор	Слуша, памти, поставља питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, решава задатке, истражује, наводи примере, повезује научено са применом у животу...	Објашњава, наводи примере, црта и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	усмене провере, континуирано праћење ангажованости на часу, практичан рад	Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Естетичка компетенција
ЗНАЧАЈ ЖИВОГ СВЕТА ЗА ЧОВЕКА	Лековите биљке. Самоникле јестиве биљке. Зачинске биљке Аутохтоне расе и сорте. Значај биљног покривача. Утицај климатских промена на живи свет.	– прикаже и образложи резултате истраживања са аспеката очувања животне средине, биодиверзитета и здравља, усмено, писано, графички или одабраном уметничком техником;					
ПОМОЗИМО ДА ПРЕЖИВЕ	Угроженост врста. Значај опрашивача. Утицај пестицида на живи свет.	– користи ИКТ за комуникацију, прикупљање и обраду података и представљање резултата истраживања;					
ЈА ЧУВАМ ПРИРОДУ	Природни ресурси. Рационална употреба енергије. Рационална употреба воде. Понашање у природи. Заштићене природне вредности.	– вреднује утицај својих навика у заштити животне средине и биодиверзитета; – активно учествује у акцијама које су усмерене на заштиту, обнови и унапређењу животне					

	Позитиван и негативан утицај човека на животну средину.	средине и биодиверзитета; – повеже значај очувања животне средине и биодиверзитета са бригом о сопственом и колективном здрављу; – одговорно се односи према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу; – аргументује своје ставове према еко-култури и култури свакодневног живљења; – сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању задатог циља; – критички процени сопствени рад и рад сарадника у групи; – критички се односи према употреби и злоупотреби природе.					

Корелација са другим предметима: српски језик, биологија, географија, ликовна култура, математика, информатика

Међупредметно повезивање:

- српски језик и књижевност – израда домаћих задатака есејског типа, рад са текстом и обрада текста приликом израде презентација, читање и разумевање текста, издвајање кључних речи и најважнијих појмова;
- математика – рад са табелама, графикон, рачунарске операције;
- биологија – биодиверзитет, заштићена природна добра; грађа биљке и опрашивање, природни ресурси;
- информатика и рачунарство – примена ИКТ технологија у изради домаћих задатака, прикупљању података и информација и фотографија;
- ликовна култура – израда панора, плаката, цртежа, модела, мапе ума;
- географија – употреба географских карти;

Кључни појмови садржаја програма: биодиверзитет, врста, зачинске биљке, лековите биљке, опрашивач, природни ресурс

ДОПУНСКА И ДОДАТНА НАСТАВА

Допунска настава

Предмет: српски језик и књижевност

Разред: шести

Годишњи број часова: 36 - током године.

Наставни предмет: Циљ: Утврдити предвиђене садржаје са оним ученицима који нису у могућности да их савладају на часовима редовне наставе. То се врши применом индивидуализације како би се постигао што бољи успех и како би ученици савладали градиво у што већој мери.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
ЈЕЗИК Врсте речи, Просте, изведене и сложене речи Глаголски облици Гласовне промене	Ученици треба да се оспособе да разликују врсте речи, променљиве (глаголе, именице, придеве, заменице, бројеве) и непроменљиве (прилози, предлози, везници, речце, узвици). Ученици треба да препознају просту реч и да је разликују од сложене. Ученици треба да препознају глаголе, садашње, прошло и будуће време. Ученици треба да препознају да у неким речима долази до гласовних промена.	Диференцијација задатака Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи, домаћи задатак	Свеска Граматика Збирка Презентације квиз

Наставни предмет: Биологија

Разред: шести

Годишњи број часова: 36

Циљ: Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања и вештина из наставног градива.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
- Грађа живих бића – спољашња и унутрашња. - Грађа људског тела. - Једноћелијски организми. - Основне животне функције на нивоу организма. - Разлике у грађи биљака, гљива и животиња и начину функционисања. - Основна грађа ћелије. - Разлика између бактеријске, биљне и животињске ћелије. - Ћелијско дисање, стварање енергије, основне чињенице о фотосинтези. - Еколошке нише, адаптације, животне форме, трофички односи (ланци исхране). - Абиотички и биотички фактори. Значај абиотичких и биотичких фактора. - Антропогени фактор и облици загађења. - Угрожавање живих бића и њихова заштита. - Наследни материјал (ДНК, гени). - Телесне и полне ћелије. - Наследне особине. - Индивидуална варијабилност.	- упореди грађу животиња, биљака и бактерија на нивоу ћелија и нивоу организма; - одреди положај органа човека и њихову улогу; - цртежом или моделом прикаже основне елементе грађе ћелије једноћелијских и вишећелијских организама; - групише организме према особинама које указују на заједничко порекло живота на Земљи; - направи разлику између животне средине, станишта, популације, екосистема и еколошке нише; размотри односе међу члановима једне популације, као и односе између различитих популација. - идентификује примере природне и вештачке селекције. - повеже узроке нарушавања животне средине са последицама по животну средину и људско здравље	Дијалогска, монолошка, демонстративна, илустративна, групни рад, рад у паровима.	Свеска, прибор за писање, прибор за бојење, лупа, уџбеник за шести разред.

- Природна селекција. - Вештачка селекција. - Постанак живота на Земљи (прве ћелије без једра, постанак ћелија са једром и појава вишећелијске грађе). - „Дрво живота“ (заједничко порекло и основни принципи филогеније, сродност и сличност). - Организми без једра. - Организми са једром. - Положај основних група једноћелијских и вишећелијских организама на „дрвету живота”. - Обољења која изазивају, односно преносе бактерије и животиње. - Бактерије и антибиотици. - Путеви преношења заразних болести. - Повреде и прва помоћ: повреде коже, убоди инсеката и других бескичмењака, тровање храном, сунчаница, топлотни удар. - Превенција и понашање у складу са климатским параметрима. - Последице болести зависности (алкохолизам)	- идентификује примере природне и вештачке селекције у окружењу и у задатом тексту / илустрацији; - повеже еволутивне промене са наследном варијабилношћу и природном селекцијом; - групише организме према особинама које указују на заједничко порекло живота на Земљи; - одреди положај непознате врсте на „дрвету живота“, на основу познавања општих карактеристика једноћелијских и вишећелијских организама; - одржава хигијену у циљу спречавања инфекција; - доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци; - збрине површинске озледе коже, укаже прву помоћ у случају убода инсеката, сунчанице и топлотног удара и затражи лекарску помоћ кад процени да је потребна;		

Наставни предмет: Математика

Разред: шести

Годишњи број часова:18

Циљ: Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања и вештина из наставног градива.

ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
ЦЕЛИ БРОЈЕВИ	-Појам негативног броја ; Цели бројеви и бројевна права; Супротни бројеви ; Основне рачунске операције са целим бројевима;	· Ученик разуме појам негативног броја и целих бројева. · Приказује и упоређује целе бројеве на бројевној правој. · Одређује супротне бројеве. · Изводи основне рачунске операције са целим бројевима. · Примењује целе бројеве у једноставним проблемским ситуацијама	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломастери Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ	-Претварање рационалних бројева ;Приказивање рационалних бројева на бројевној правој ; Изрази са рационалним бројевима;	· Ученик претвара рационалне бројеве из једног облика записа у други. · Приказује рационалне бројеве на бројевној правој. · Решава изразе са рационалним бројевима поштујући редослед рачунских операција. · Примењује рационалне бројеве у практичним задацима.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломастери Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор
ТРОУГАО	- Троугао ,врсте троуглова; Конструкције неких углова (60, 120, 30)	· Ученик препознаје и именује врсте троуглова према страницама и угловима. · Црта и правилно обележава троугао и његове елементе. · Конструира углове од 30°, 60° и 120°. · Примењује геометријски прибор у конструкцијама.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломастери Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

ЧЕТВОРОУГАО	- Четвороугао, врсте; Паралелограм; Трапез ; Основне конструкције;	· Ученик препознаје и разликује врсте четвороуглова. · Описује и примењује особине паралелограма и трапеза. · Изводи основне геометријске конструкције четвороуглова. · Користи геометријски прибор за прецизно цртање и конструкције.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломастери Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор
ПОВРШИНА ТРОУГЛА И ЧЕТВОРОУГЛА	Појам површине четвороугла; Једнакост и површина фигура ; Површина троугла; Површина паралелограма и трапеза; Површина четвороугла са нормалним дијагоналама;	· Ученик разуме појам површине фигуре. · Одређује једнакост фигура и упоређује њихове површине. · Израчунава површину троугла, паралелограма и трапеза. · Израчунава површину четвороугла са нормалним дијагоналама. · Примењује формуле за површину у практичним и проблемским задацима.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломастери Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

Предмет: географија

Годишњи број часова: 9 Часови допунске наставе се могу по потреби кориговати. Број часова зависи од одељења и потреба ученика.

Циљ: Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Регионална географија Географија Европе	- боље разумевање, препознавање и усвајање знања и боље сналажење на географској карти	Дијалoшкa, монолошкa, демонстрaтивнa, илустративнa, групни рад, рад у паровимa.	Свескa, прибор зa писaње, прибор зa бојење, уџбеник зa седми разред.

Наставни предмет: Физика

Разред: шести

Годишњи број часова: 6

Циљ: Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања и вештина из наставног градива.

ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
КРЕТАЊЕ	Појам механичког кретања и физичке величине које га описују; Брзина, пређени пут и време код равномерно праволинијског кретања; Релативна брзина тела; Графичко приказивање зависности брзине и пута од времена код равномерно праволинијског кретања; Средња брзина и променљиво кретање.	· Ученик шта је механичко кретање и које физичке величине га описују. · Разликује праволинијско и криволинијско кретање кроз примере из свакодневног живота. · Зна да израчуна брзину, пређени пут и време, ако су познате две величине. · Чита вредности са графика. · Зна да израчуна средњу вредност брзине код променљивог кретања.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Рачунар Пројектор Геометријски прибор

СИЛА	Узајамно деловање тела непосредно додиром и посредством физичког поља; Појам силе, дефиниција, ознака, мерне јединице, примери; Резултујућа сила; Сила теже и тежина тела; Еластична сила	· Ученик зна да разликује деловања додиром и на даљину, као и примере из свакодневног живота. · Зна шта је сила и да наведе примере. · Зна шта је резултујућа сила и да је израчуна код колинеарних сила. · Зна шта су сила теже и тежина тела. · Зна да израчуна еластичну силу.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Рачунар Пројектор Геометријски прибор
МЕРЕЊЕ	Међународни систем мера, основне и изведене физичке величине; Одређивање дужине, времена, површине и запремине; Грешке при директном мерењу	· Ученик уме да наведе основне физичке величине, њихове ознаке и мерне јединице. · Зна да мери дужину и време и да претвара мерне јединице. · Зна да израчуна површину и запремину правилних геометријских тела. · Зна да одреди грешке мерења и да правилно прикаже резултат.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Рачунар Пројектор Лењир Штоперица

МАСА И ГУСТИНА	Први Њутнов закон; Маса тела и мерење масе тела вагом; Разлика између масе и тежине; Средња густина тела; Густина тела	· Ученик препознаје кроз примере Први Њутнов закон. · Зна шта је маса и како се мери. · Наводи разлике између масе и тежине тела. · Разуме појам средње густине тела и да објасни кроз примере из свакодневног живота.	Дијалошка, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Рачунар Пројектор Материјал за демонстрационе огледе
ПРИТИСАК	Притисак чврстих тела; Хидростатички притисак, спојени судови; Атмосферски притисак; Паскалов закон	· Ученик уме кроз примере да објасни појам притиска. · Зна да објасни кроз демонстрационе огледе зависност притиска од других физичких величина. · Разуме Паскалов закон и како се примењује у свакодневном животу.	Дијалошка, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Рачунар Пројектор Материјал за демонстрационе огледе

Наставни предмет: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Разред: ШЕСТИ

Годишњи број часова: 36

Циљ: Утврдити садржаје са оним ученицима, који нису успели да их усвоје у редовној настави применом индивидуализације како би им се омогућило усвајање програма

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Verbs 'be' and 'have got' <i>I am, You are, She/ He/ It is....</i> <i>I've got/ She's got</i>	-точно и без мешања користи облике глагола <i>be</i> и <i>have got</i> у садашњем времену за опис изгледа, особина, порекла и поседовања. -тачно гради сва три облика (потврдни, одрични, упитни) за оба глагола, укључујући кратке одговоре (нпр. <i>Has he got a dog? – Yes, he has. / No, he hasn't.</i>). -користи глагол <i>be</i> у прошлом времену (<i>was/were</i>) за лоцирање догађаја и стања у прошлости.	Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи	Уџбеници, радни листови, додатна литература, интернет
Past Simple <i>Where were you born? I was ten when I moved to London.</i> <i>They watched different film scenes. She gave the key to Marko. He didn't want to go out. Did she have a good time there? What did you do last night?</i>	-препознаје и разликује правилне глаголе (наставка <i>-ed</i>) и основне неправилне глаголе у прошлости. -уме да исприча кратку причу или опише догађај који се десио у прошлости уз временске одреднице (<i>yesterday, last week</i>). -правилно гради одрични облик помоћу глагола <i>didn't</i> и поставља питања са <i>Did</i> .		
Future with 'will' and 'going to' <i>The Future Simple Tense</i> за изражавање одлука донетих у тренутку говора, обећања и предвиђања на основу знања, искуства и веровања <i>Going to</i> за изражавање планова, намера и предвиђања на основу чулних опажања	-разликује спонтане одлуке и предвиђања (<i>will</i>) од унапред испланираних радњи и намера (<i>going to</i>). -уме да изрази своје планове за викенд или распуст и да изнесе претпоставку о будућности.		

Present Perfect The Present Perfect Simple Tense за изражавање искустава и радњи у неодређеној прошлости и са <i>ever, never, just, already, yet...</i> The Present Perfect Simple Tense за изражавање радњи које су почеле у прошлости и још увек трају	-разуме концепт прошле радње која има везу са садашњошћу (уводи се трећа колона глагола / наставак -ed). -користи ово време за изражавање животног искуства уз прилоге ever и never (нпр. I have never been to London).		

Наставни предмет: НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

Разред: 6.

Годишњи број часова: 36 или по потреби током године

Циљ: Утврдити садржаје са оним ученицима, који нису успели да их усвоје у редовној настави применом индивидуализације како би им се омогућило усвајање програма.

Кораци реализације- Идентификовање ученика који спорије напредују, организација допунског рада (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика), извођење допунске наставе, праћење ученика.

РАЗРЕД	ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА

ПЕТИ	Die Begrüßung	Hallo!Mein Name ist Marko. Wie alt bist du?Ich bin 11 Jahre alt. Wo wohnst du?Ich wohne auf der Land./in der Stadt.	Савладавање градива ученик усвојио редовној настави	Диференцијација задатака није у Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи	-учбеник, табла, маркер..
	Der Verb sein	Ich bin, du bist	Постизање минималних стандарда, оспособљавање ученика за основну комуникацију, разумевање и примену језичких структура предвиђених за тај разред-		
	Meine Famile	Meine Mutter, mein Vater.... mein Bruder...	Слушање, читање, говор, писање		
	Das Präsens	Das Präsens d schwachen un starken Verbe			
	Di Farben	rot, blau, weiß.....			
	das Perfekt	Di Kinder sind in die Schule gegangen.			
ШЕСТИ					

СЕДМИ	Präteritum wiederholen(starke Verben)	-Er ging ins Kino			
ОСМИ	Präteritumder schwachen Verben	-Mutti kaufte eine schöne Bluse. .			
	Steigerung der Adjektive	Sie singt so gut wie meine Schwester. Sie singt besser als meine Schwester.			

Додатна настава

Наставни предмет: српски језик и књижевност

Годишњи број часова: 36 (током године)

Циљ: Утврдити предвиђене садржаје са оним ученицима који желе да сазнају нешто више у односу на часове редовне наставе. То се врши применом индивидуализације како би се постигао што бољи успех и како би ученици савладали градиво у што већој мери. Ученици се уједно и припремају за такмичења из језика или књижевности или друге облике такмичења.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА

ЈЕЗИК КЊИЖЕВНОСТ ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА Врсте речи, Просте, изведене и сложене речи Глаголски облици Гласовне промене Књижевна дела и писци Стилске фигуре Правопис	Ученици треба да се оспособе да разликују врсте речи, променљиве (глаголе, именице, придеве, заменице, бројеве) и непроменљиве (прилози, предлози, везници, речце, узвици). Ученици треба да препознају просту реч и да је разликују од сложене. Ученици треба да препознају глаголе, садашње, прошло и будуће време, као и друге глаголске облике (аорист, имперфекат, плусквамперфекат). Ученици треба да препознају гласовне промене, као и оне речи у којима има више промена и да знају да их објасне.	Диференцијација задатака Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи, домаћи задатак	Свеска Граматика Збирка Презентације квиз

Предмет: Биологија

Разред: шести

Годишњи број часова: 36

Циљ: Додатна настава се организује за ученике који показују веће интересовање и жељу за новим сазнањима која превазилазе оквире предвиђене планом и програмом, са циљем повезивања и примене наученог у свакодневном животу.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА

- Грађа људског тела: хијерархијски низ од организма до ћелије. - Једноћелијски организми. - Удруживање ћелија у колоније. - Вишећелијски организми: примери гљива, биљака и животиња. - Разлике у грађи биљака, гљива и животиња и начину функционисања, као и сличности и разлике у обављању основних животних процеса. - Откриће ћелије и микроскопа. - Разлика између бактеријске, биљне и животињске ћелије. - Ћелијско дисање, стварање енергије, чињенице о фотосинтези. - Еколошке нише, адаптације, животне форме, трофички односи (ланци исхране). - Абиотички и биотички фактори. Значај абиотичких и биотичких фактора. - Антропогени фактор и облици загађења. - Угрожавање живих бића и њихова заштита. - Пренос наследног материјала. - Наследне особине (веза између гена и особина, утицај спољашње средине). - Индивидуална варијабилност. - Природна селекција на одабраним примерима. Вештачка селекција. - Значај гајених биљака и припитомљених животиња за човека. - Постанак живота на Земљи (прве ћелије без једра, постанак ћелија са једром и појава вишећелијске грађе). - „Дрво живота“ (заједничко порекло и основни принципи филогеније, сродност и сличност). - Организми без једра. - Организми са једром. - Положај основних група једноћелијских и вишећелијских организама на „дрвету живота“. - Обољења која изазивају, односно преносе	- повеже грађу и животне процесе. - користи лабораторијски прибор и школски микроскоп за израду и посматрање готових и самостално израђених препарата; - групише организме према особинама које указују на заједничко порекло живота на Земљи; - користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. - табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; - разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени. - повеже грађу и животне процесе. - користи лабораторијски прибор и школски микроскоп за израду и посматрање готових и самостално израђених препарата; - групише организме према особинама које указују на заједничко порекло живота на Земљи; - користи лабораторијски прибор и школски микроскоп за израду и посматрање готових и самостално израђених препарата; - повеже еволутивне промене са наследном варијабилношћу и природном селекцијом; - групише организме према особинама које указују на заједничко порекло живота на Земљи; - одреди положај непознате врсте на „дрвету живота“, на основу познавања општих карактеристика једноћелијских и вишећелијских организама; - одржава хигијену у циљу спречавања инфекција; - доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци; - збрине површинске озледе коже, укаже прву помоћ у случају убода инсеката, сунчанице и топлотног удара и затражи лекарску помоћ кад процени да је потребна;	Дијалошка, монолошка, демонстративна, илустративна, групни рад, рад у паровима	Свеска, прибор за писање, прибор за бојење, лупа, уџбеник за шести разред.

бактерије и животиње. – Бактерије и антибиотици. – Пuteви преношења заразних болести. – Повреде и прва помоћ: повреде коже, убои инсеката и других бескичмењака, тровање храном, сунчаница, топлотни удар. – Превенција и понашање у складу са климатским параметрима. - Последице болести зависности (алкохолизам).	- повеже узроке нарушавања животне средине са последицама по животну средину и људско здравље и делује личним примером у циљу заштите животне средине;		

Математика 6. разред

Циљ: проширити садржаје ученицима који показују интересовање и резултате у редовној настави за овај предмет.

Годишњи број часова: 18

Тема (области)	Садржај	Исходи	Наставне методе	Наставна средства

ЦЕЛИ БРОЈЕВИ	- Множење целих бројева; Рачунске операције (слагалица); Сложенији проблемски задаци;	· Ученик правилно примењује множење целих бројева и користи правила рачунских операција у различитим задацима. · Ученик решава сложеније проблемске задатке са целим бројевима и образлаже поступак решавања.	Дијалогшка, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломастери Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ	- Претварање рационалних бројева; Изрази са рационалним бројевима; Решавање једначина са рационалним бројевима;	· Ученик претвара рационалне бројеве из једног облика у други и правилно изводи рачунске операције са рационалним бројевима. · Ученик решава изразе и једначине са рационалним бројевима и примењује их у практичним ситуацијама.	Дијалогшка, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломастери Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

ТРОУГАО И ЧЕТВОРОУГАО	- Геометријски ликови; Збир унутрашњих и спољашњих углова; Површина троугла; површина четвороугла;	· Ученик препознаје и описује геометријске ликове, одређује збир унутрашњих и спољашњих углова троугла и четвороугла. · Ученик израчунава површину троугла и четвороугла и примењује знања у решавању геометријских задатака.	Дијалогшка, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломастери Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

ЛОГИЧКИ ЗАДАЦИ	- Дирихлеов принцип; Магични квадрат ; Комбинаторика;Задаци који се решавају цртањем;	· Ученик примењује Дирихлеов принцип и решава задатке магичних квадрата и комбинаторике. · Ученик користи различите стратегије, укључујући цртање, у решавању логичких и проблемских задатака.	Дијалогшка, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломастери Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

ЗАДАЦИ СА ТАКМИЧЕЊА	- Школско такмичење; Општинско такмичење; Окружно такмичење; Републичко такмичење ;	· Ученик самостално решава задатке са школских, општинских, окружних и републичких такмичења. · Ученик развија логичко мишљење, математичко закључивање и истрајност у решавању сложенијих математичких проблема.	Дијалогшка, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломастери Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

Предмет: Физика 6. разред

Годишњи број часова :10

Циљ: проширити садржаје ученицима који показују интересовање и резултате у редовној настави за овај предмет.

Тема (области)	Садржај	Исходи	Наставне методе	Наставна средства
КРЕТАЊЕ	Брзина код равномерно праволинијског кретања; Релативна брзина; Средња брзина; Графичко представљање зависности брзине и пређеног пута од времена при равномерно праволинијском кретању; Сложенији проблемски задаци	· Ученик правилно примењује научено у различитим проблемским задацима. · Ученик решава сложеније проблемске задатке и образлаже поступак решавања.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Рачунар Пројектор Часопис „Млади физичар“ Тестови са претходних такмичења Геометријски прибор

СИЛА	Сила као векторска величина; Колинеарне силе; Еластична сила; Решавање сложенијих проблемских задатака	· Ученик решава задатке са колинеарним векторима и зна да одреди резултујућу силу. · Ученик решава задатке са истезањем и сабијањем еластичне опруге	Дијалошка, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Рачунар Пројектор Часопис „Млади физичар“ Тестови са претходних такмичења Геометријски прибор
МЕРЕЊЕ	Површина и запремина тела; Грешке при директном мерењу; Решавање сложенијих проблемских задатака	· Ученик решава сложене задатке са израчунавањем површине и запремине тела. · Ученик правилно рачуна грешке мерења и записује резултат.	Дијалошка, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Рачунар Пројектор Часопис „Млади физичар“ Тестови са претходних такмичења Геометријски прибор

МАСА И ГУСТИНА	Маса тела и мерење масе тела вагом; Маса и тежина као различити појмови; Средња густина тела; Решавање сложенијих проблемских задатака	· Ученик зна како се мери маса тела и да разликује масу од тежине. · Ученик решава сложеније задатке које се односе на густину тела.	Дијалошка, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Рачунар Пројектор Часопис „Млади физичар“ Тестови са претходних такмичења Геометријски прибор
ЗАДАЦИ СА ТАКМИЧЕЊА	Школско такмичење; Општинско такмичење; Окружно такмичење; Републичко такмичење	· Ученик самостално решава задатке са школских, општинских, окружних и републичких такмичења. · Ученик развија логичко мишљење, физичко закључивање и истрајност у решавању сложенијих физичких и математичких проблема.	Дијалошка, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Рачунар Пројектор Часопис „Млади физичар“ Тестови са претходних такмичења Геометријски прибор

Наставни предмет: Техника и технологија

Разред: 6

Годишњи број часова: 9

Циљ: Проширити садржаје са оним ученицима, који показују изванредне резултате и заинтересованост за предмет у редовној настави применом индивидуализације.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Животно и радно окружење Саобраћај Техничка и дигитална писменост. Ресурси и производња Конструкторско моделовање	— повеже развој грађевинарства и значај урбанизма у побољшању услова живљења; Повезује неопходност изградње прописне инфраструктуре са безбедношћу учесника у саобраћају; Класификује грађевинске материјале према врсти и својствима и процењује могућности њихове примене; Изради модел грађевинске машине или пољопривредне машине уз примену мера заштите на раду;	Монолошка Дијалогска Демонстративна метода Текстуална Метода путем истраживања Фронтални Индивидуални	Уџбеник Свеска Пројектор Конструкторски комплет

ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ (ЧОС)

Разред: шести

Годишњи број часова: 36

Циљ: Одељењски старешина редовно прати развој ученика, помаже да усвоје асертивно понашање и конструктивно решавање сукоба, да ученици развију самопоуздање и усвоје дух заједнице

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
1. Усвајање плана рада одељењске заједнице и избор чланова одељењске заједнице 2. Упознавање са Календаром рада, чланова Вршњачког тима 3. Упознавањем са кућним редом школе 4. Уређење учионице 5. Подстицање социјалних односа у групи и асертивне комуникације 6. Дечија недеља 7. Понашање ученика на часу и ваншколским активностима 8. Методике и технике успешног учења 9. Хумани односи међу људима и емпатија 10. Однос према дисциплини и школској имовини 11. Анализа успеха ученика на крају првог класификационог периода 12. Проблеми у учењу и савлађивању градива 13. Школа без насиља: толеранција 14. Писана и неписана правила	- поштује правила понашања у школи - упознат је са функционисањем одељењске заједнице и учествује у доношењу правила - развија позитивне ставове и осећања, навике - учествује у обележавању значајних датума - разуме значај културног и ненасилног понашања - успоставља и развија однос другарства и сарадње са вршњацима и одраслима - развија одговоран однос према себи и окружењу и уважава друге	- дијалошка - интерактивна - монолошка - илустративна - радионице - демонстративна - истраживачка	- пруручници - презентације - анкете - документарни филмови - дидактички материјал - панои

14. Другарство и пријатељство је . . . 15. Шта кажем и како ме разумеју 16. Ставови ученика о настави и критеријумима оцењивања 17. Предстојећи празници и како их провести 18. Анализа успеха ученика на крају првог полугодишта 19. Обележавање Дана Светог Саве 20. Сарадња у групи 21. Праћење психофизичког развоја ученика – индивидуални разговори 22. Разговор и решавање актуелних проблема у одељењу 23. Обележавање 8. марта – Дана жена 24. Моје место моћи 25. Поштење 26. Оптерећеност ученика – редовна настава и слободне активности 27. Ускршњи празници 28. Анализа успеха на крају трећег класификационог периода 29. Праћење психофизичког развоја ученика – индивидуални разговори 30. Правилна исхрана, општа и лична хигијена 31. Недеља сећања и заједништва 32. Анализа успеха на такмичењима 33. Безбедност на интернету 34. Екскурзија ученика 35. Шта ми прија у школи, а шта бих мењао 36. Сумирање резултата на крају другог			

полугодишта			

Ваннаставне активности

САОБРАЋАЈНА СЕКЦИЈА

Наставни предмет: Техника и технологија

Разред: 6

Годишњи број часова: 9

Циљ: Проширити садржаје са оним ученицима, који показују изванредне резултате и заинтересованост за предмет у редовној настави применом индивидуализације.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА

Пешак у саобраћају Прелазак и кретање пешака коловозом Саобраћајни знаци Саобраћајна култура, раскрснице, безбедност Саобраћајни полигон спретности Полигон практичног понашања у саобраћају Практичне вежбе на полигону	Знање и разумевање: Ученици успешно препознају и тумаче саобраћајне знакове, семафоре и ознаке на коловозу. Безбедно понашање: Оспособљеност за безбедан прелазак улице, употребу бицикла и кретање у својству пешака. Саобраћајна култура: Развијање одговорног односа према себи и другима у саобраћају, као и усвајање етике саобраћајне културе. Практична примена: Продубљивање знања из свакодневног живота и њихова примена у симулираним и реалним ситуацијама	Монолошка Дијалогска Демонстративна метода Текстуална Метода путем истраживања Фронтални Индивидуални	Уџбеник Свеска Пројектор Полигон

Наставни предмет: Литерарна секција

Разред: 5, 6, 7, и 8.

Годишњи број часова: 34/36

Циљ: Стицање умећа у уметности писаног изражавања. Развијање смисла за прецизно, јасно, економично и уверљиво писано излагање. Читање и критичко процењивање ученичких литерарних радова. Подстицање и неговање оригиналног литерарног стваралаштва.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА

- Организовање секције /договор о начину и времену рада (4) - Стваралачки књижевни покушаји/читање самосталних радова, дискусија о радовима, упутства за даљи рад (8) - Анализа примера различите обраде једног мотива / пажњу посветити способности посматрања, уочавање проблема, критичко мишљење и неговање говорне културе (8) - Обележавање годишњице књижевника / читају се радови књижевника, води се разговор о књижевнику, читају се одабрани радови ученика (6) - Обележавање значајних датума (Св. Сава, Дан школе...)/ израда и читање радова, јавни наступи, избор радова и израда паноа...(2) - Стилске вежбе/ разговор о стилским фигурама, вежбе сажимања и проширивања текста, анализа и исправљање текста (6) - Књижевни родови и врсте / анализа и издвајање	–чита са разумевањем књижевноуметничк е текстове и остале типове текстова, примењујући различите стратегије читања; –тумачи значења, језичке, естетске и структурне особине уметничких текстова, користећи књижевне термине и појмове; –критички промишља о стварности на основу прочитаних дела; –истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; –повеже писце и дела из обавезног дела програма од 5. до 8. разреда; –издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у конкретном тексту, као и језичко-стилске карактеристике текста у склопу интерпретације; –уочи слојевитост књижевног дела и међужанровско прожимање; –повеже књижевна дела са историјским или другим одговарајућим контекстом; –одреди временски оквир у којем је писац стварао; –разликује аутора књижевноуметничк ог текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта; –препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину, поштујући особености сопственог народа и других народа; –учествује у избору књижевних дела и начина њихове обраде и представљања;	Дијалогска Монолошка Текстовна демонстративна	Хамер папир за литерарни кутак Свеска Мејл

основних одлика, као и самостално стварање (бајка, лирска песма, поема...) (2) -Разматрање Извештаја о раду секције /Оцењивање рада секције и предлагање чланова секције за похвале и награде (1)			

Хор и оркестар

Разред: 5,6,7,8

Годишњи број часова: 34/36

Циљ обухвата развијање слуха и ритма, ширење гласовних могућности и учвршћивање интонације, способност за фино нијансирање и изражајно певање применом елемената музичке изражајности (темпо, динамика...), упознавање страних језика, литерарних текстова, што све води ка развијању естетских критеријума, развијање осећања припадности колективу – тимски рад, развијање толеранције, дисциплине, поштовања различитости и правила понашања, развијање одговорности, стицање самопоуздања, савладавање треме и пружање помоћи у смислу вршњачког учења и сарадње. Значајан је утицај музике на здравље (психолошки, социолошки, емоционални развој), тако да и певање у хору значајно доприноси смањењу стреса, агресивности.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА

Репертоар школских хорова обухвата одговарајућа дела домаћих и страних аутора разних епоха, као и народне, пригодне, песме савремених дечијих композитора и композиције са фестивала дечијег стваралаштва. Садржај рада: 1. одабир и разврставање гласова; 2. вежбе дисања, дикције и интонације; 3. хорско распевање и техничке вежбе; 4. интонативне вежбе и решавање појединих проблема из хорске партитуре (интервалски, хармонски, стилски); 5. музичка и психолошка обрада композиције; 6. увежбавање хорских деоница појединачно и заједно; 7. остваривање програма и наступа према Школском и Годишњем програму рада школе.	изводи музичке примере користећи глас, самостално и у групи; примењује правилну технику певања; примењује различита средства изражајног певања; примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању;	наставне методе: демонстрација, вербалне методе, игровне активности, показна метода облици рада: фронтални, групни, индивидуални . наставна средства : музички инструменти, музички уређај, компјутер и пратећа опрема	Инструменти Литература, ИКТ

Спортска секција- предметна настава од 5. до 8. разреда

Годишњи број часова: 34/ 36

ЦИЉЕВИ:

- додатна едукација ученика везана за спорт који су изабрали
- вежбање са ученицима на напреднијем нивоу техничко-тактичких елемената спортова
- припрема екипа за међушколска такмичења

НАЧИН РАДА:

Организација додатних часова у виду тренинга са ученицима

САРАДЊА:

Сарадња и координација се остварује са Савезом за школски спорт општине Смедерево, као и са републичким Савезом за школски спорт.

	П Л А Н Р А Д А	А Т Л Е Т И К А		
	С Е К Ц И Ј Е И З А Т Л Е Т И К Е			
		М		Ж
Час	Н а с т а в н а ј е д и н и ц а	Обуч.	Увеж.	Утврђ.
1	Окупљање ученика, формирање екипе			1
2	Тркачка дисциплина, ниски старт - спринт 60м	1		
3	Тркачка дисциплина, ниски старт - спринт 60м			1
4	Тркачка дисциплина, ниски старт - спринт 100м		1	
5	Тркачка дисциплина, ниски старт - спринт 100м			1
6	Тркачка дисциплина, ниски старт - спринт 200м		1	
7	Тркачка дисциплина, ниски старт - спринт 200м			1
8	Тркачка дисциплина, високи старт - штафета 4x100м	1		

9	Трчкачка дисциплина, високи старт - штафета 4x100м			1
10	Вежбе снаге, лагана истрчавања		1	
11	Трчкачка дисциплина, спринт / штафета		1	
12	Трчкачка дисциплина, спринт / штафета		1	
13	1000м издржљивости		1	
14	Бацачка дисциплина, кугла - техника, полазни положај и поскок		1	
15	Бацачка дисциплина, кугла - техника, избачајна позиција			1
16	Бацачка дисциплина, кугла - техника, фаза избацивања и одржавања равнотеже	1	1	
17	Вежбе снаге		1	
18	Бацачка дисциплина, кугла - тестирање			1
19	Бацачка дисциплина, копље	1		
20	Бацачка дисциплина, копље		1	

21	Бацачка дисциплина, копље			1
22	Скакачка дисциплина, скок у даљ, са кратким залетом		1	
23	Скакачка дисциплина, скок у даљ, техника, залет		1	
24	Скакачка дисциплина, скок у даљ, техника, скок-одраз		1	
25	Скакачка дисциплина, скок у даљ, техника, доскок		1	
26	Скакачка дисциплина, скок у даљ, техника, тестирање			1
27	Вежбе снаге		1	
28	Скакачка дисциплина, скок у вис	1		
29	Скакачка дисциплина, скок у вис		1	
30	Скакачка дисциплина, скок у вис			1
31	1000м издржљивости		1	
32	Скакачка дисциплина, троскок са кратким		1	

	залетом			
33	Скакачка дисциплина, троскок	1		
34	Скакачка дисциплина, троскок		1	
35	Скакачка дисциплина, троскок			1
36	Вежбе снаге		1	

Новинарска секција

Разред: шести разред

Годишњи број часова: 30 часова

Циљ: Усвајање знања о облицима новинарског изражавања, упознавање са настанком новина и њиховим уређивањем; осамостаљивање ученика, описмењавање, развијање истраживачког и критичког духа.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
1. Формирање секције 2. Планирање рада новинарске секције 3. Основни облици новинарског изражавања 4. Интервју 5. Креативна новинарска радионица 6. Прикупљање материјала за часопис ученика школе, као и за зидне новине 7. Лектура прикупљеног материјала 8. Обрада корица и импресума	-Ученик разликује облике новинарског изражавања. -Уме да напише новинарски чланак. -Ученик уме да примени истраживачко новинарство. -Зна да спроведе анкету. -Познаје и примењује правопис приликом лектуре.	-дијалошка -монолошка -демонстративна -текстовна -истраживачка	Часописи у папирној форми, часописи у електронском облику, интернет, енциклопедије, приручници

9. Истраживачко новинарство 10. Анкетирање 11. Унос и куцање текстова			

Драмска секција

Разред: шести

Годишњи број часова: током године.

Циљ: Утврдити предвиђене садржаје са оним ученицима који желе да учествују у драмској секцији и који су талентовани. То се врши применом индивидуализације како би се постигао што бољи успех и како би ученици савладали текстове у што већој мери. Потребно је одабрати ученике и материјале који им одговарају.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Текст поводом Светог Саве Текст за Дан школе	Ученици треба да се оспособе да одабрани драмски текст увежбају како треба, да течно, разумљиво и гласно изговарају реплике како би у публици произвели одговарајући ефекат.	Диференцијација задатака Индивидуални рад Рад у групи	Текстови

Основна школа “Сава Ковачевић” Михајловац

**ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА СЕДМИ
РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И
ВАСПИТАЊА**

за период 2026/2027–2029/2030.године

*Основна школа "Сава Ковачевић"
11312 Михајловац
Директор: Биљана Тодоровић*

СЕДМИ РАЗРЕД

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЕДМИ И ОСМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик и књижевност	4	144	4	136
3.	Страни језик	2	72	2	68
4.	Ликовна култура	1	36	1	34
5.	Музичка култура	1	36	1	34
6.	Историја	2	72	2	68
7.	Географија	2	72	2	68
8.	Физика	2	72	2	68
9.	Математика	4	144	4	136
10.	Биологија	2	72	2	68
11.	Хемија	2	72	2	68
11.	Техника и технологија	2	72	2	68
12.	Информатика и рачунарство	1	36	1	34
13.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	102
	УКУПНО:А	28	1008	28	952
Ред.бр	Б. ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ				
1.	Верска настава/Грађанско васпитање	1	36	1	34
2.	Други страни језик	2	72	2	68
	УКУПНО:Б	3	108	3	102
	УКУПНО:А+Б	31	1116	31	1054

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети ,изборни предмети и активности

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО–ВАСПИТНОГ РАДА	СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	31	1026	31	1054
2.	Слободне наставне активности	1	36	1	34
3.	Допунска настава	1	36	1	34
4.	Додатна настава	1	36	1	34

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	34
2.	Ваннаставне активности	1	36	1	34
3.	Екскурзија	До 2 дана годишње		До 3 дана годишње	

Програм обавезних предмета, изборних предмета са начинима и поступцима за њихово остваривање, слободне наставне активности, допунска и додатна настава, час одељењског старешине и ваннаставне активности

Наставни предмет: **Српски језик и књижевност**

Разред: седми разред

Годишњи фонд часова: 144 часа

Циљ: Циљеви учења Српског језика и књижевности јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
1. Књижевност (48+6=54)	ЛЕКТИРА ЛИРИКА 1. Јован Дучић: Подне 2. Милан Ракић: Божур 3. Владислав Петковић Дис: Међу својима 4. Милутин Бојић: Плава гробница 5. Десанка Максимовић: Крвава бајка 6. Стеван Раичковић: После кише	-користи књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима и повезује их са новим делима која чита; -истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; -чита са разумевањем различите врсте текстова и коментарише их, у складу са узрастом; -разликује народну од ауторске књижевности и одлике књижевних родова и основних књижевних врста;	Наставне методе: истраживачка, дијалогска, монолошка, текстовна, демонстративна, аналитичко-синтетичка. Облици рада: фронтални, индивидуални, групни, рад у пару. Наставна средства: учбеници, књиге, приручници,	-истражује према задатим упутствима -активно слуша -одговара на питања -преписује са табле -прати текст -чита податке -тумачи и закључује - креативно пише - прави презентацију - издваја битне податке и излаже их - дискутује на прихватљив начин	- планира - смишља, објашњава и посредује при изради задатака - пише - упућује - подстиче - похваљује - вреднује	-усмено и писмено (контролне вежбе, писмени задатак, блиц тест, састави, анализа домаће лектире, домаћи задаци, презентације...)	Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Комуникација;

7. Јован Јовановић Змај: Јутугунска јухахаха	-разликује основне одлике стиха и строфе – укрштену, обгрљену и парну риму; слободни и везани стих; рефрен;	Правопис, географске карте, Јутјуб, Википедија, постери, фотографије, пројектор и интерактивна табла, сајтови образовног усмерења...	-изражајно рецитије/чита -вреднује			Одговор ан однос према околини ;
8. Рабиндра нат Тагоре: Папирни бродови	-тумачи мотиве (према њиховом садејству или контрастивности) и песничке слике у одабраном лирском тексту;					Одговор ан однос према здрављу ;
9. Вислава Шимборска: Облаци	-локализује књижевна дела из обавезног школског програма;					Прецузи мљивос т и оријент ација ка предузе тнштв у;
ЕПИКА	-разликује етапе драмске радње;					Рад са подаци ма и информ ацијама;
1. Народна бајка (једна по избору): Међедовић / Чудотворни прстен / Златоруни ован	-разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта;					Решава ње проблем а;
2. Стефан Митров Љубиша: Кањош Мацедоновић (одломак)	-разликује облике казивања (форме приповедања); -идентификује језичко- стилска изражајна средства и разуме њихову функцију;					Сарадњ а;
3. Радоје Домановић: Вођа (одломак)	-анализира идејни слој књижевног дела служећи се аргументима из текста;					Дигитал на
4. Петар Кочић: Кроз међаву	-уочи разлике у карактеризацији ликова према особинама:					
5. Иво Андрић: Јелена, жена које нема(одломак)	физичким, говорним,					

	6. Данило Киш: Прича о печуркама / Еолска харфа 7. Алфонс Доде: Последњи час / Владимир Набоков: Лош дан 8. Дневник Ане Франк (одломак) 9. Ефраим Кишон: Код куће је најгоре (једна прича по избору) 10. Афоризми (Душан Радовић и други) ДРАМА 1. Бранислав Нушић: Власт (одломак) 2. Вида Огњеновић: Кањош Мацедоновић (одломак о сусрету Кањоша и Фурлана) НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ	психолошким, друштвеним и етичким; -разликује хумористички од ироничног и сатиричног тона књижевног дела; -критички промишља о смислу књижевног текста и аргументовано образложи свој став; -доведе у везу значење пословица и изрека са идејним слојем текста; -препозна националне вредности и негује културно историјску баштину; -размотри аспекте родне равноправности у вези са ликовима књижевно-уметничких текстова; -препоручи књижевно дело уз кратко образложење; -упореди књижевно и филмско дело настало по истом предлошку, позоришну представу и драмски текст.					компетенција.

Обавезна дела

1. Михајло
Пупин: Са
пашњака до
научењака
(одломак)

2. Јелена
Димитријевић:

Седам мора и три
океана (одломак)
/ Милош
Црњански:
Нашанебеса
(„Крф,
плавагробница“ –
одломак)

Једно дело по
избору

1. Јован Цвијић:
Охридско језеро
(одломак) / Пеђа
Милосављевић:
Потера за
пејзажима

2. Светлана
ВелмарЈанковић:
Српски Београд
деспота Стефана
(Капија Балкана)

3. Уметнички и
научно
популарни
текстови о
природнимлепот
ама и

културноисториј ским споменицима завичаја 4. Избор из енциклопедија и часописа за децу ДОМАЋА ЛЕКТИРА 1. Епске народне песме покосовског тематског круга (Смрт војводе Пријезде, Диоба Јакшића и песма по избору) 2. Епске народне песме о хајдуцима и ускоцима (Мали Радојица, Стари Вујадин, Старина Новак и кнез Богосав; Иво Сенковић и ага од Рибника, Ропство Јанковић Стојана) 3. Свети Сава у књижевности: - одломак из Житија Светог Симеона (о опроштају оца одс ина); - избор из народних прича и предања (на					

пример Свети
Сава и Ђаво,
легенде о Светом
Сави);

- избор из
ауторске поезије
о Св. Сави (на
пример Матија
Бећковић: Прича
о Светом Сави)

4. Мирослав
Антић: Плави
чуперак и
Шашава
књига(избор)

5. Антоан де
Сент Егзипери:
Мали Принц;
Момо
Капор:Мали
Принц

6. Јован Стерија
Поповић:
Покондирена
тиква

7. Душан
Ковачевић:
Свемирски змај

8. Дејан
Алексић:Ципела
на крају света /
Игор
Коларов:Дванаес
то море

ДОПУНСКИ
ИЗБОР
ЛЕКТИРЕ

(бирати 3 дела)

1. Милорад
Павић: Руски
хрт(одломак)

2. Тургенев:
Шума и степа

3. Антон
Павлович Чехов:
Чиновникова
смрт

4. Јанко
Веселиновић:
Хајдук Станко
(одломак из
првог дела
романа)

5. Гордана
Малетић:
Катарке
Београда(прича
Зебња и друге)

6. Урош
Петровић:
Загонетне приче

1.
Александар
Манић: У
свитање света

2. Јасминка
Петровић: Лето
кад сам научила
да летим

3. Градимир
Стојковић:

Хајдук у Београду 4. Корнелија Функе: Срце од мастила 5. Душица Лукић: Земља је у квару (избор) 6. Гордана Брајовић: из збирке песама Индија, Индија (Пролази слон пун мириса, Пролази слон пун Хималаја) 7. Душан Поп Ђурђев: Лет лионског Икара КЊИЖЕВНИ ТЕРМИНИ И ПОЈМОВИ Опкорачење. Рефрен. Цезура. Везани и слободни стих. ауторске лирске песме: рефлексивна и сатирична песма. Језичко-стилска изражајна средства: метафора,					

алегорија, градација, словенска антитеза, фигуре понављања (асонанца и алитерација). Функција мотива у композицији лирске песме. Песма у прози. Фабула и сиже. Статички и динамички мотиви. Композиција. Епизода. Идејни слој књижевног текста. Хумор, иронија и сатира. Врсте карактеризације књижевноглика. Унутрашњимоно лог. Хронолошко и ретроспективно приповедање. Дневник. Путопис. Аутобиографија. Легендарна прича. Предања о постанку бића, места и ствари.						

2. Језик (граматика, ортоепија и правопис) (26+26=52)	Афоризам. Пословице, изреке; питалице; загонетке. Драмска радња; етапе драмске радње: увод, заплет, врхунац, перипетија, расплет. Драмска ситуација. Драма у ужем смислу. Грамматика Грађење и основна значења глаголских облика: футур II, императив, потенцијал; трпни гл. придев, гл. Прилог садашњи и гл. Прилог прошли. Подела глаголских облика на просте и сложене и на личне (времена и начини) и неличне.						

Непроменљиве врсте речи: везници, речце, узвици. Појам синтагме (главни члан и зависни чланови); врсте синтагми: именичке, придевске, прилошке и глаголске. Атрибут у оквиру синтагме. Логички субјекат. Сложени глаголски предикат. Напоредни односи међу реченичним члановима – саставни, раставни и супротни. Појам комуникативне и предикатске реченице. Независне предикатске реченице – напоредни односи међу независним реченицама (саставни, раставни, супротни). Зависне предикатске реченице (изричне, односне, месне, временске, узрочне, условне, допусне, намерне, последичне и поредбене).						

3. Језичка култура (усмено и писмено изражавање) (6+32=38)	Реченични чланови исказани речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом. Конгруенција – основни појмови. Ортоепија Дугоузлазни и дугосилазни акценат. Правопис Правописна решења у вези са обрађеним глаголским облицима. Интерпункција у вези са зависним реченицама (запета, гачка и запета). Писање скраћеница. Правописних знакова. Књижевни и остали типови текстова у функцији унапређивања језичке културе.						

Књижевноуметнички и публицистички текстови. Усмени и писмени састави према унапред задатим смерницама (ограничен број речи; задата лексика; одређени граматички модели и сл.). Текст заснован на аргументима. Технички и сугестивни опис. Репортажа. Цитати и фусноте из различитих књижевних и неуметничких текстова. Нелинеарни текстови: табеле, легенде, графикони, мапе ума и друго. Говорне вежбе: интерпретативно-уметничке (изражајно читање, рецитовање); вежба аргументовања (дебатни разговор). Правописне вежбе: диктат, исправљање					

Кључни појмови садржаја програма: књижевност, језик, језичка култура.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Постоје ученици са израженим интересовањима за предмет и они добијају додатне задатке и усмерења. Има ученика са потешкоћама у усвајању градива и у раду са њима, на редовним часовима, допунској настави и у оквиру домаћих задатака, градиво се поједностављује, користи се већи број савремених и ученику блиских примера и демонстративна метода. Ученици имају различита интересовања и вештине, те се у складу са њиховим потребама диференцирају задаци. На овом узрасту ученици развијају апстрактно мишљење, те настава прати ову етапу развоја кроз различите теме и задатке, контролишући степен развоја и дајући подршку где је потребно.
Најефикасније методе и облици рада	Дијалогска метода, истраживачка и демонстративна. Најефикаснији је комбиновани метод рада: индивидуални и фронтални.
Избор наставних средстава	Уџбеник, едукативни сајтови, Википедија, Јутјуб, Правопис, књиге, постери, уметничке слике, музика,...
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Личности које могу да се укључе у решавање проблемских задатака, особености живота на селу (описи природе, загађеност...), библиотека, Центар за културу, сарадња са удружењима
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Повезивање различитих садржаја и њихово осавремењивање и актуелизовање кроз довођење у везу са животом ученика.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Темпо рада прати потребе ученика и у складу је са евалуацијом од стране ученика и наставника. Такође, поједине теме се комбинују, па је могуће утврдити или проширити градиво.
Могући застоји у раду	Могуће је да ученици имају потешкоћа приликом савладавања појединих наставних јединица, тада се комбинује рад на часу, са допунском и додатном наставом, као и одговарајући домаћи задаци.
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Напредовање ученика се прати редовно (електронски дневник и педагошка свеска наставника). Учеников рад се вреднује писмено и усмено, пружа се подршка за сваки уложени труд и исправљају погрешке континуирано.

Остале специфичности школе које могу да утичу на остваривање наставног процеса	-Ресурси којима школа располаже (нестанак интернета, недостатак приручника- правописи, речници, енциклопедије..) -Ресурси којима ученици располажу (недостатак интернета, уџбеника...) - Ресурси локалне заједнице (недостатак позоришта, библиотека не ради сваког дана...).

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: Српски језик и књижевност

Разред: Седми разред

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици овладавају вештинама слушања и говорења, читања и писања. Користе ћирилично и латиничко писмо. Разумеју улогу језика као средства комуникације и учења, као део националног идентитета и културе. У комуникацији поштују саговорника и бирају речи, усвајају општеприхваћене друштвене норме. Овладавају знањем српског стандардног језика. Стварају писане и усмене текстове различитог садржаја, структуре и намене. Читају ради уживања, да би учили, да би се сналазили у свакодневном животу, неговали традицију и културу српског народа, развијали интеркултуралност. Читају естетски вредне текстове српске и светске књижевности за децу и релевантне информативне текстове у складу са узрастом и интересовањима. Проширују фонд речи и израза, као и опсег њиховог значења. Воле и чувају свој језик користећи речи и изразе српскога језика у различитим комуникативним ситуацијама и дигиталном окружењу. Одговорно користе различите медије за учење српског језика, водећи рачуна о безбедности. Разумеју значај учења других језика. Пружају подршку вршњацима који уче српски језик као нематерњи. Постављају краткорочне циљеве учења, праве планове и истрајавају у њиховој реализацији и траже подршку.

Специфична предметна компетенција (СПК)

Основни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК1)

Учествују у разговору. Говоре и пишу логично се изражавајући реченицама једноставне структуре. Уредно и читко пишу слова и бројеве. Читају с разумевањем уметничке и неуметничке текстове. Препознају формалне одлике поезије, прозе и драме. У једноставним примерима уочавају одређена граматичка правила која се односе на реченицу и врсте речи.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК2)

Слушају саговорнике, на постављена питања дају одговоре потпуним реченицама. Састављају реченице и текстове једноставне структуре у говору и писању. Читају различите врсте уметничких и неуметничких текстова и упознају њихове основне одлике. Проналазе и репродукују експлицитне информације у тексту и на основу тога стварају мапе ума. Одговарају на питања о утисцима, ликовима, догађајима, месту и времену радње у књижевноуметничком тексту. У једноставним примерима издвајају одређена граматичка правила која се односе на реченицу и врсте речи у њима. Уче самостално и у сарадњи са вршњацима, у пару и групи.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК3)

Слушају и говоре уважавајући саговорнике. Користе знања из језика како би се изражавали писаним и усменим путем у свакодневном животу. Читају да би уживали, сазнавали и учили. Доносе директне закључке, износе своје ставове о прочитаним текстовима и повезују са личним искуствима. Користе и примењују информације и сазнања у свакодневним животним ситуацијама. Развијају способност емпатије, заинтересовани су за учешће и допринос заједничким активностима. Воле српски језик и доживљавају га као део свог идентитета.

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК1)

Користе језик као низ могућности које им служе у усменом и писаном изражавању: препричавају, описују, причају и учествују у разговору. Поштују језичку норму и правописна правила. Течно и с разумевањем читају уметничке и неуметничке текстове. Проналазе и повезују битне информације у различитим врстама текстова. Познају садржинске и формалне елементе уметничког и неуметничког текста. Овладавају граматичким појмовима и језичким законитостима.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК2)

Говоре и пишу стварајући правилно структуриране реченице и текстове, поштујући језичку норму. У разговору постављају одговарајућа питања и образлажу своје идеје уважавајући саговорнике. Читајући повезују експлицитне информације и проналазе имплицитне информације у тексту. Прикупљају додатне информације из различитих извора. Представљају линеарни текст у одговарајућој нелинеарној форми и обрнуто. Разумеју информације приказане илустрацијама и фотографијама. Вођено анализирају књижевна дела користећи одговарајуће књижевне термине. Исказују и објашњавају своје утиске, доживљаје и мишљења о прочитаном тексту. Уочавају и издвајају у реченицама примере одређених граматичких појмова и правила. Учествују у дискусијама и дебатама, уче кроз пројекте, проблемске и креативне задатке, драматизације и игре улога.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК3)

Изражавају се правилно, јасно и примерено комуникативној ситуацији писаним и усменим путем. Користе основне граматичке термине како би разумели и примењивали правописна правила и учили друге језике. Размењују своја запажања, мисли, осећања и закључке о прочитаним текстовима и посетама културним догађајима. Спознају да читање пружа могућност за учење, развијање интелектуалних и језичких капацитета, лични развој. Упознају свој читалачки сензибилитет, негују читалачке навике и љубав према читању. Поштују вредности националне културе и култура других народа. Користе табеле, графиконе, дијаграме и мапе у контексту, као и информације садржане у илустрацијама и на фотографијама. Представљају резултате свог језичког стваралаштва, формирају се у друштвено активне, еколошки свесне и одговорне личности које цене здравље и безбедност. Разумеју важност вршњачке размене и подршке.

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК1)

Стваралачки примењују језичке вештине у говору и писању. Тумаче текст, критички читају и аргументују своје ставове. Познају најзначајније ствараоце из српске и светске књижевности за децу и њихова дела. Користе књижевне и граматичке термине.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК2)

Састављају усмени и писани текст интегришући језичке вештине којима владају. Читају и дискутују о прочитаним текстовима и медијским садржајима. Анализирају књижевна дела и интегришу елементе издвојене анализом. Критички процењују сврху текста, визуелних и интерактивних информација из различитих извора. Разговарају о истакнутим вредностима, износе и преиспитују аргументе. Уче кроз истраживачке активности и креативно писање.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК3)

Говоре и пишу негујући аутентичност и слободу личног изражавања у складу са комуникативном ситуацијом. Радо читају и развијају своје образовне потребе у мултимедијалном окружењу. Критички приступају истраживању различитих извора информација. Износе и преиспитују своје мишљење и спремни су да уваже другачија мишљења. Развијају и негују животне вредности. Разумеју важност националне културе и идентитета у интеркултуралном контексту.

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Књижевност	– СРП.ОО1.О.1.4. Вођено препричавају, причају и описују на задату тему. – СРП.ОО1.О.1.5. Владају техником читања ћириличног и латиничког текста и разумеју информације експлицитно исказане у краћим уметничким и неуметничким текстовима (линеарним и нелинеарним) идентификујући речи и изразе који су им непознати. – СРП.ОО1.О.1.6. Уз помоћ наставника, разликују врсте текстова. – СРП.ОО1.О.1.7. Процењују садржај прочитаног текста на основу сопственог доживљаја, уочавају ликове, догађаје, време и место у књижевном тексту. – СРП.ОО1.О.2.6. Читањем текстова упознају основне одлике и функције различитих врста текстова.	– СРП.ОО1.С.1.6. Разликују основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник) и именују формалне елементе уметничких и неуметничких текстова (пасус, стих, строфа, рима, опис, приповедање, дијалог). – СРП.ОО1.С.1.7. Разликују књижевне врсте (бајка, басна, песма, прича, приповетка, роман, драмски текст, кратке народне умотворине); разликују народну од ауторске књижевности. – СРП.ОО1.С.1.8. Одређују садржинске елементе књижевноуметничког текста (тему, главне и споредне ликове, догађаје, време и место...). – СРП.ОО1.С.1.9. Примењују стратегије читања и разумевања прочитаног. – СРП.ОО1.С.1.10. Издвајају и именују поређење и персонификацију у тексту.	– СРП.ОО1.Н.1.2. Читају и критички промишљају, издвајају и повезују релевантне изворе и информације, уочавају различите перспективе и гледишта аутора, као и сврху текста. – СРП.ОО1.Н.1.3. Именују књижевне врсте и наводе њихове одлике; познају најзначајније ствараоце и њихова дела. – СРП.ОО1.Н.1.4. Тумаче и интегришу догађаје, поступке, особине, главне идеје, мисли и осећања; прате развој ликова у књижевноуметничком тексту. – СРП.ОО1.Н.1.5. Препознају фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту и свакодневној комуникацији (нпр. пренесено значење).

	– СРП.ОО1.О.2.7. Изражавају својим речима читалачки доживљај идентификујући осећања која текст покреће у њима; одговарају на питања у вези са ликовима, догађајима, местом и временом радње, доживљавајући грешке током рада као фазе учења. – СРП.ОО1.О.3.4. Веродостојно препричавају и описују оно што су прочитали, видели или чули. – СРП.ОО1.О.3.5. Изводе директне закључке о догађајима, поступцима и осећањима ликова и размењују их са вршњацима; проширују фонд речи мање фреквентним речима ради квалитетнијег изражавања и разумевања других. – СРП.ОО1.О.3.6. Користе информације из различитих врста текстова у свакодневном животу. – СРП.ОО1.О.3.7. Износе лични доживљај прочитаног текста; повезују поступке ликова са животним искуством преиспитујући своје поступке; развијају отпорност и самопоуздање.	– СРП.ОО1.С.2.6. Проналазе информације користећи основне делове текста и књиге и издвајају тражене формалне елементе уметничког и неуметничког текста. – СРП.ОО1.С.2.7. Уочавају специфичности конкретних књижевних дела и закључују о основним одликама књижевних врста. – СРП.ОО1.С.2.8. Анализирају догађаје, поступке, осећања и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту; одређују тему. – СРП.ОО1.С.2.9. Прате и предвиђају даљи ток радње, преиспитују претпоставке, повезују очигледне узроке и последице, поткрепљују своје закључке позивајући се на текст – СРП.ОО1.С.2.10. Истражују функцију поређења и персонификације у тексту и на основу тога разумеју његов смисао. – СРП.ОО1.С.3.6. Сналазе се у литератури и другим изворима сазнања. – СРП.ОО1.С.3.7. Књижевна дела која самостално читају, разумеју у одговарајућем жанровском кључу. – СРП.ОО1.С.3.8. Формирају етичке и естетско-емоционалне вредности, развијају емпатију. – СРП.ОО1.С.3.9. Проналазе решења за животне ситуације свесни веза између узрока и последица (одговоран однос према здрављу, безбедност, друштвено ангажовање, еколошка свест итд.). – СРП.ОО1.С.3.10. Развијају машту и истражују могућности језичко-стилског обликовања мисли и идеја	– СРП.ОО1.Н.2.3. Образлажу одлике књижевне врсте у конкретном делу. – СРП.ОО1.Н.2.4. Уочавају сложеност ликова и узрочно-последичне везе међу догађајима, изводе закључке о догађајима, намерама, поступцима и осећањима ликова, објашњавају чиме су мотивисани поступци и осећања ликова и своје ставове поткрепљују доказима из текста. – СРП.ОО1.Н.2.5. Тумаче фигуративну употребу језика. – СРП.ОО1.Н.3.3. Бирају текстове према интересовањима, уживају у читању и граде своје читалачко искуство. – СРП.ОО1.Н.3.4. Решавају проблеме, упоређују и образлажу догађаје кроз процену узрока и последица у свакодневном животу; формирају се као моралне личности које познају и негују општеприхваћене људске и друштвене вредности. – СРП.ОО1.Н.3.5. Користе језик као низ могућности у изражавању, употребљавајући речи и изразе у основном и фигуративном значењу.

Језик	– СРП.ОО1.О.1.1. Знају све гласове и слова ћириличног и латиничког писма, као и значења речи и фразеологизама које користе у свакодневном говору и писању. – СРП.ОО1.О.1.2. Почињу реченицу великим словом, завршавају је одговарајућим интерпункцијским знаком, употребљавају велико почетно слово у једноставнијим примерима. – СРП.ОО1.О.1.8. Препознају врсте речи и подврсте именица (заједничке и властите) у низу; препознају службу субјекта, предиката и прилошких одредби за место и време у једноставним реченицама; препознају врсте реченица по комуникативној функцији. – СРП.ОО1.О.2.8. Уочавају заједничке одлике издвојених речи и закључују којој врсти припадају; закључују о заједничким одликама главних функција речи у реченици и реченица у комуникативном контексту. – СРП.ОО1.О.3.8. Користе знања из језика како би се јасно изражавали писаним и усменим путем; доживљавају језик као део свог идентитета и као основу за учење других језика. – СРП.ОО1.О.2.1. Изговарају све гласове и пишу сва слова оба писма поштујући језичку норму у говору и писању; употребљавају речи и изразе у одговарајућем контексту. – СРП.ОО1.О.2.2. Пишу кратким, потпуним реченицама једноставне структуре.	– СРП.ОО1.С.1.11. Одређују врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) и подврсте речи (властите, заједничке и градивне именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве) и препознају збирне именице; разликују граматичке категорије глагола и глаголско време, као и граматичке категорије именица, бројева, придева и заменица. – СРП.ОО1.С.1.12. У простој реченици одређују субјекат, глаголски предикат и прилошке одредбе за време, место и начин исказане речју или скупом речи; одређују врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, заповедне, узвичне) и по облику. – СРП.ОО1.С.1.13. Препознају односе антонимије, синонимије, хипонимије/хиперонимије, хомонимије; владају основним творбеним обрасцима (нпр. грађење умањеница). – СРП.ОО1.С.2.11. У реченици/тексту уочавају и издвајају одговарајуће примере речи, а затим индуктивно и по аналогiji закључују о одликама врсте и подврсте којој припадају (користе табеле, праве мапе ума...); мењају облике речи према задатим критеријумима (лице, број и род). – СРП.ОО1.С.2.12. Рашчлањују реченицу издвајајући реченичне чланове; састављају реченице различите по комуникативној функцији и облику. – СРП.ОО1.С.2.13. Кроз игру спарују и групишу задате речи препознајући лексичке	– СРП.ОО1.Н.1.6. Именују врсте и подврсте речи, именују граматичке категорије глагола и глаголско време, као и граматичке категорије именица, бројева, придева и заменица; именују субјекат, глаголски предикат и прилошке одредбе за време, место и начин. – СРП.ОО1.Н.2.6. Анализирају реченицу/текст издвајајући врсте и подврсте речи, састављају реченице према задатим синтаксичким критеријумима. – СРП.ОО1.Н.3.6. Стилски овладавају реченицом у свакодневном говору и писању, користе знања из језика у стваралачком изражавању, као и приликом учења страних језика.

	– СРП.ОО1.О.3.1. Разговорно и јасно говоре тако да их саговорник разуме и писано се изражавају у одговарајућим ситуацијама. – СРП.ОО1.О.3.2. Пишу кратке поруке, текстове и попуњавају једноставне обрасце. СРП.ОО1.О.1.3. Познају основна начела вођења разговора и форме учтивог обраћања, препознају говор мржње као негативну појаву. – СРП.ОО1.О.1.4. Вођено препричавају, причају и описују на задату тему. – СРП.ОО1.О.2.3. Постављају питања, траже и дају објашњења, учтиво прихватају или одбијају, захваљују се или се извињавају.	односе међу њима; примењују основне творбене обрасце. – СРП.ОО1.С.3.11. Користе знања из језика како би се јасно и правилно изражавали писаним и усменим путем и учили друге језике. – СРП.ОО1.С.3.12. Користе различите врсте реченица сходно комуникативној ситуацији; граде свој стил изражавања у свакодневном говору, писању и језичком стваралаштву играјући се могућностима варирања редоследа речи у реченици. – СРП.ОО1.С.3.13. Језички израз усклађују са контекстом. – СРП.ОО1.С.1.1. Читају и казују текст одговарајућом динамиком. – СРП.ОО1.С.1.2. Познају значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и идентификују оно што им је непознато. – СРП.ОО1.С.1.3. Усмено и писано препричавају, причају, описују и учествују у разговору на задату тему; у писаном изражавању примењују правописна правила. – СРП.ОО1.С.1.4. У кратким цртама образлажу своје идеје. – СРП.ОО1.С.1.5. Идентификују битне информације у линеарном и нелинеарном тексту. – СРП.ОО1.С.2.1. Течно читају и природно казују текст одговарајућим темпом и	– СРП.ОО1.Н.1.1. Умеју аргументовано и на занимљив начин да почну, развију и заврше своје усмено и писано излагање користећи богат фонд речи у јасним и потпуним реченицама.

Језичка култура	– СРП.ОО1.О.2.4. Прате дати план, предлажу и бележе идеје за усмено и писано изражавање. – СРП.ОО1.О.3.3. Пажљиво слушају саговорнике, постављају питања у складу са својим потребама, поштују правила уљудног опхођења, без говора мржње. – СРП.ОО1.О.3.4. Веродостојно препричавају и описују оно што су прочитали, видели или чули.	интонацијом, правилно наглашавајући речи у реченици, поштујући смисао текста. – СРП.ОО1.С.2.2. Одређују значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и контекста у којем су употребљени, издвајају делове текста који су им нејасни, траже објашњење и прикупљају додатне информације из различитих извора. – СРП.ОО1.С.2.3. Држе се теме, јасно структурирају излагање (уводни, средишњи и завршни део); пишу јасним и потпуним реченицама, исправљају своје грешке. – СРП.ОО1.С.2.4. Описују како су дошли до идеје, зашто је та идеја добра и како се може реализовати. – СРП.ОО1.С.2.5. Издвајају, упоређују и повезују битне информације исказане у различитим деловима текста, као и различитим врстама текстова; представљају информације на различите начине. – СРП.ОО1.С.2.6. Проналазе информације користећи основне делове текста и књиге и издвајају тражене формалне елементе уметничког и неуметничког текста. – СРП.ОО1.С.3.1. Користе вештине читања (читање у себи, читање с оловком у руци, летимично читање...) и казивања у свакодневном животу, учествују у културним догађајима у школи и заједници. – СРП.ОО1.С.3.2. У свакодневној комуникацији користе одговарајуће речи и фразеологизме; уважавају саговорнике.	– СРП.ОО1.Н.2.1. Усмено и писано излагање обogaђују детаљима, образлажу своје ставове. – СРП.ОО1.Н.2.2. Промишљају о комплексним информацијама из различитих делова текста и различитих извора, раздвајају чињенице од интерпретације, процењују релевантност, упоређују, тумаче и интегришу информације приказане на различите начине (графикон, дијаграм, илустрација, фотографија, звук и анимација). – СРП.ОО1.Н.3.1. Слободно и аутентично исказују своје мисли у говору и писању придобијајући пажњу других. – СРП.ОО1.Н.3.2. Изводе сложеније закључке да би процењивали садржај и сврху текста, да би предвиђали, описивали, упоређивали, објашњавали, повезивали и обједињавали; критички се односе према изворима информација водећи рачуна о релевантности информација и безбедности на интернету.

		– СРП.ОО1.С.3.3. Правилно пишу и говоре на одговарајућу тему у различитим комуникативним ситуацијама/дигиталном окружењу. – СРП.ОО1.С.3.4. Слободно изражавају своје идеје у различитим комуникативним ситуацијама, одговорно се односе према интелектуалној својини. – СРП.ОО1.С.3.5. Размењују информације и закључке у вези са различитим врстама текстова; процењују квалитет информација и примереност илустрација које прате текст; користе табеле, графиконе, дијаграме и мапе у контексту.	

Наставни предмет: **Енглески језик**

Разред: седми

Годишњи фонд часова: 72

Циљ: Циљ учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		

Поздрављање и представљање себе и других Тражење/давање основних информација о себи и другима 2 (1+1)	Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на поздрављање и представљање (дијалози, наративни текстови, формулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање и проширивање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима (подаци о личности, приватним и школским активностима, друштвеним улогама и сл.).	разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе; поздравља и отпоздравља, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства; размени једноставније информације личне природе; у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима;	Демонстративна, дијалогска, текстуална, Фронтални, индивидуални, групни, рад у пару Уџбеник, радна свеска, дигитални уџбеник, текстови и видеи прилагођени темама	Активно слуша, повезује појмове, чита, доноси логичке закључке, преписује, бележи, разговара, развија логичко размишљање, изводи закључке, сарађује у пару и групи...	Објашњава, усмерава интеракцијски однос у учioniци, помаже, похваљује, мотивише ученике на рад, надгледа, исправља..	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	компетенција за целоживотно учење, вештина комуникације, решавање проблема, вештина сарадње, вештина за живот у демократском друштву, естетска компетенција, брига за здравље, дигитална компетенција, одговоран однос према околини
Описивање бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања 3 (1+2)	Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се описују бића, предмети, места, појаве, радње, стања и збивања; усмено и писано описивање/поређење живих бића, предмета, појава, места, из искуственог света и фикционалног спектра.	разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; опише и упоређи жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства;					

Изношење предлога и савета, упућивање позива за учешће у заједничкој активности и реговање на њих 3 (1+2)	Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге; усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање позивнице за прославу/журку или имејла/ СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање/одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања/изговора; образложење спремности за прихватање предлога, уз исказивање емотивних и експресивних реакција (радости, усхићености и сл.).	разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности;					

Изражавање молби, захтева, обавештења, извињења, честитања и захвалности 3 (1+2)	Слушање и читање једноставнијих исказа којима се нешто честита, тражи/нуди помоћ, услуга, обавештење или се изражава извињење, захвалност; усмено и писано честитање, тражење и давање обавештења, упућивање молбе за помоћ/услугу и реаговање на њу, изражавање извињења и захвалности.	разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих; упути уобичајене молбе и захтеве; честита, захвали и извини се користећи мање сложена језичка средства;					
Разумавање и давање упутстава 3 (1+2)	Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за израду задатака, пројеката и сличних наставних и ваннаставних активности), с визуелном подршком и без ње; усмено и писано давање упутстава.	разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; пружи једноставнија упутства у вези са уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;					

Описивање радњи у садашњости 10 (3+7)	Слушање и читање описа и размењивање исказа у вези са сталним, уобичајеним и тренутним догађајима/ активностима и способностима; усмено и писано описивање активности, радњи испособности у садашњости	разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа; размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа;					
Описивање радњи у прошлости 10 (3+7)	Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези с личним искуствима, догађајима, активностима, способностима и особеностима у прошлости; усмено и писано описивање искустава, активности и способности у прошлости, историјских догађаја и личности.	разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости; размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.;					

Описивање будућих радњи (намере, планова, предвиђања) 10 (3+7)	Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; усмено и писано договарање/ извештавање о одлукама, плановима, намерама и предвиђањима.	разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих; размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; саопшти шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа;					
Исказивање жеља, интересовања, потреба, осета и осећања 4 (1+3)	Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези с задовољавањем жеља и потреба; предлагање решења у вези са осећањима и потребама; усмено и писано исказивање својих осећања и реаговање на туђа.	разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осећањима и реагује на њих; изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима;					

Исказивање просторних односа и упутстава за оријентацију у простору 4 (1+3)	Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са смером кретања и специфичнијим просторним односима; усмено и писано размeњивање информација у вези са смером кретања и просторним односима; усмено и писано описивање смера кретања и просторних односа	питања која се односе на оријентацију/положај предмета, бића и места у простору и правац кретања и одговори на њих; затражи и разуме обавештења о оријентацији/положају предмета, бића и места у простору и правцу кретања; опише правац кретања и просторне односе једноставнијим, везаним исказима;					
Изрицање дозвола, забрана, упозорења, правила понашања и обавеза 3 (1+2)	Слушање и читање једноставнијих исказа у којима се изражавају дозволе, упозорења, правила понашања и обавезе; постављање питања у вези са забранама, дозволама, упозорењима, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, дозвола, упозорења, правила понашања и обавеза.	разуме једноставније исказе који се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе и реагује на њих; размени једноставније информације које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе код куће, у школи и на јавном месту					

Изражавање припадања и поседовања 7 (3+4)	Слушање и читање једноставнијих текстова, у којима се говори о томе шта неко има/нема или чије је нешто; постављање питања у вези са припадањем и одговарање на њих.	разуме једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање; формулише питања и једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање;					
Изражавање допадања и недопадања 5 (2+3)	Слушање и читање једноставнијих текстова којима се изражава допадање/не допадање; усмено и писано изражавање допадања/ не допадање.	разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих; изрази допадање и недопадање уз једноставније образложење;					
Изражавање мишљења 5 (2+3)	Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се тражи и износи мишљење и изражава слагање/неслагање; усмено и писано тражење изношење мишљења и изражавање слагања и неслагања.	разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење;					
Корелација са другим предметима: српски језик, географија, историја, ликовна и музичка култура, информатика, час одељењског старешине, верска настава и грађанско васпитање, физичко и здравствено васпитање.							
Међупредметно повезивање: кроз све наставне теме, настава страног језика у свим разредима повезана је са свим предметима							

Кључни појмови садржаја програма: present simple vs. present continuous, past simple vs. past continuous, present perfect tense, phrasal verbs, passive voice(present simple and past simple), modal verbs, conditional clauses(1st and 2nd type).

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Диференцирани задаци кроз уџбеник и радну свеску који се користи у настави; израда програма ИОП 3 за надарене ученике
Најефикасније методе и облици рада	Дијалoшка, илустративна, текстуална, демонстративна Индивидуални, групни, рад у пару
Избор наставних средстава	Уџбеник, радна свеска, дигитални уџбеник, текстови и видеи прилагођени темама и садржајима
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	
Активности и стратегије за мотивисање ученика	-динамично смењивање активности које не би требало да трају дуже од 15 минута; -слушање и реаговање на упутства наставника на енглеском језику или са аудио-записа (слушај, повежи, одреди, напиши, пронађи) -рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.); -мануелне активности (израда панoa, презентација, зидних новина, постера и сл.): -вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, сел тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.); -игре примерене узрасту и дидактичком захтеву (за загревање, развијање пажње и концентрације, јачање мотивације, увођење нове језичке грађе или пак утврђивање); -класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добрима, волим/не волим, компарације...); -решавање "текућих проблема" у разреду, тј. договори и мини-пројекти; -"превођење" исказа у гест и геста у исказ; -заједничко прављење илустрованих и писаних материјала (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације)
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	До краја првог полугодишта реализовати у потпуности седму тему.
Могући застоји у раду	Брзина реализације плана, сложеност садржаја, нередовно похађање наставе, неприлагођеност садржаја, нередовна израда домаћих задатака
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Напредовање ученика прати се по темама; критеријуми за праћење: активност на часу, уредност при изради домаћих задатака, усвајање граматике и вокабулара, способност разумевања и преношења поруке, медијација

Остале специфичности школе које могу да утичу на остављање наставног процеса	Интернет, пројектор и рачунари у свакој учионици

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: **Енглески језик**

Разред: **седми**

Стандарди образовних постигнућа за крај основног образовања

Општа предметна компетенција (ОПК)

Општа предметна компетенција или вишејезична комуникативна компетенција обухвата поседовање свести о језицима као комуникационим средствима, стицање основне језичке писмености и њено континуирано развијање, као и схватање повезаности између језика и култура. Она омогућава ученицима да се користе језичким средствима у циљу обављања усмене и писане комуникације на језицима које уче, у приватном, јавном и образовном контексту. Поседовање вишејезичне комуникативне компетенције ученицима омогућава проналажење, прикупљање, обрађивање, критичку обраду и коришћење извора и садржаја информација примерених узрасту, потребама и интересовањима. Знања, умења и ставови који чине вишејезичну комуникативну компетенцију чине основ за развој критичког мишљења и расуђивања, креативности и естетичког осећаја. Она омогућава ученицима постепено укључивање у разноврсне активности интеркултурног карактера, уз поштовање индивидуалних, групних и колективних идентитета и различитости и развијање емпатије и друштвено одговорног деловања. Учењем страних језика, користећи различите технике, ученици унапређују стратегије учења, развијају функционалну и дигиталну писменост и оспособљавају се за целоживотно учење и употребу страних језика у разноврсним комуникативним контекстима.

Основни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици углавном исправно артикулишу већину гласова и гласовних група, уз ограничења акценатско-интонацијске природе. Ученици исправно записују већину гласова и гласовних комбинација и познају основна правописна правила. Познају најфреквентније основне морфолошке облике и једноставније синтаксичке структуре. Користе ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за реализацију основних комуникативних активности у школском и ваншколском контексту. Познају основне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју вербалне и невербалне елементе једноставних порука на страном језику. Разумеју главне сличности и разлике најфреквентнијих лексичких елемената матерњег и страних језика из приватног и образовног домена. Ученици поседују основна знања о разликама у

свакодневном животу сопствене и културе страног језика и разумеју да су разлике последица сложености и разноликости култура. Познају и разумеју основне појаве и процесе који одликују свакодневицу култура језика који уче, као и најзначајније природне и друштвене специфичности култура језика који уче.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставних порука на страном језику и примењују основне стратегије и средства комуникације, укључујући дигиталне алате. Разумеју важне појмове и једноставне информације из усмених, писаних и мултимодалних текстова у школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, ослањајући се на знања и вештине из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селекују, прикупљају, обрађују и повезују језичке, културолошке и друге информације из различитих извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања из различитих области личних и образовних интересовања.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у рутинским и увежбаним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју фреквентне речи, изразе, фразе и краће усмене исказе и једноставне текстове на познате теме, реализују кратке и увежбане видове писане и усмене продукције и интеракције, уз употребу познатих и рутинских фраза и формулација (постављање питања и давање одговора, саопштавање и размена ограниченог спектра информација) у приватном, јавном и образовном домену. Ученици учествују у основној интеркултурној комуникацији, негујући позитиван и отворен став према различитостима, препознају и избегавају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. На једноставан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и основне стратегије учења и рада.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања

Основни ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:

CJ1.OO.O.1.1. Познају основне интонацијске схеме и углавном разумљиво изговарају већину гласова и најчешће гласовне групе уз интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може да отежава разумљивост порука и комуникацију. CJ1.OO.O.1.2. Познају важнија правописна правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које могу да ометају разумевање. CJ1.OO.O.1.3. Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. CJ1.OO.O.1.4. Познају и повремено користе ограничени репертоар основних и једноставнијих синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. CJ1.OO.O.1.5. Разумеју и користе најједноставнији и најфреквентнији вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију CJ1.OO.O.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и разлике између заједница које користе циљни и матерњи језик. CJ1.OO.O.1.7. Поседују основна знања у вези са властитом и културама језика које уче, разумеју најфреквентније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције, о којима се обавештавају усменим, писаним и	CJ1.OO.O.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставних усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета), уз одговарајућу подршку. CJ1.OO.O.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији прибегавајући, по потреби, основним стратегијама компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. CJ1.OO.O.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе једноставне текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и процењују њихов значај за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. CJ1.OO.O.2.4. Интерпретирају значења једноставне усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл). CJ1.OO.O.2.5. Учествоју у интеркултурној комуникацији, размењујући основне информације и ставове у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање основних правила учтивости. CJ1.OO.O.2.6. Идентификују и пореде значајне појаве и процесе у контексту (властите) културе и култура заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. – CJ1.OO.O.2.7. Промишљају улогу језика у	CJ1.OO.O.3.1. Разумеју фреквентне речи и изразе у јасно контекстуализованом говору, као и у кратким саопштењима на блиске теме. CJ1.OO.O.3.2. Разумеју једноставне усмене савете и упутства која се односе на личне информације, непосредне потребе и блиско окружење уз подршку визуелних елемената (оријентација у простору, употреба апарата, правила игре). CJ1.OO.O.3.3. Разумеју глобални смисао кратких, спорим ритмом изговорених и јасно артикулисаних монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CJ1.OO.O.3.4. Разумеју предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, о познатим/блиским темама, непосредном друштвеном окружењу, природној средини. CJ1.OO.O.3.5. Разумеју основни смисао и појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у кратким и једноставнијим рекламним порукама на познате теме, уколико не садрже игру речи или неко конотативно / скривено / метафорично значење. CJ1.OO.O.3.6. Разумеју појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у популарној музици. CJ1.OO.O.3.7. Разумеју кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (писма, мејлови, СМС...). CJ1.OO.O.3.8. Разумеју општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова прилагођених узрасту и интересовањима (извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе, као и поруке личне природе са неколико суштинских информација (нпр. писма, мејлови итд.). CJ1.OO.O.3.9. Разумеју општи смисао и важније информације у једноставнијим врстама књижевних текстова прилагођених узрасту и

		интересовањима (прозни и поетски текстови, кратке приче). – СЈ1.ОО.О.3.10. Разумеју и проналазе важније

дигиталним путем у оквиру вршњачке групе.	свакодневним активностима из домена личног интересовања и користе страни језик за проучавање главних природних и друштвених феномена и за релативно успешно решавање задатака у вези са садржајима школских предмета.	информације из инфографикона и других једноставнијих визуелно-текстуалних приказа (табела, дијаграма, мапа, формулара, формула...). СЈ1.ОО.О.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација. СЈ1.ОО.О.3.12. Успостављају и накратко одржавају друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних информација о личности и непосредном окружењу, плановима, обавезама, услугама. СЈ1.ОО.О.3.13. Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје, уз помоћ наставника или саговорника и евентуалне краће паузе/застајкивања.

		CJ1.OO.O.3.14. Постављају једноставна питања о темама које одговарају личним интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговарају на слична питања саговорника. CJ1.OO.O.3.15. Постављају и одговарају на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања и формулишу љубазне молбе, извињења, упутства и савете, користећи једноставна језичка средства. CJ1.OO.O.3.16. Пишу једноставне податке о себи и лицима из блиског окружења у обрасцима, упитницима или табелама, повезују неколико исказа у кратак, везани текст о блиским темама и састављају текстове од понуђеног језичког материјала на блиске теме у којима описују себе, своју породицу и непосредно окружење, користећи једноставну лексику и фреквентне кохезивне елементе. CJ1.OO.O.3.17. Писаним путем достављају/траже основне информације о себи и другима, састављају краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама, кратке и једноставне поруке у личном обраћању (нпр. СМС, мејл, објаве на друштвеним мрежама) у којима се захваљују, извињавају или

		нешто честитају. CJ1.OO.O.3.18. На страном језику преносе саговорнику општи смисао и најважније информације краћих и једноставнијих писаних текстова и усмених исказа информативне природе. CJ1.OO.O.3.19. На матерњем језику преносе саговорнику општи смисао и најважније појединости јавних натписа и кратких текстова информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...), саопштавају основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици углавном правилно изговарају све гласове и гласовне групе, уз поштовање акценатско-интонацијске природе, уз евентуалне неправилности које не ометају комуникацију. Познају и примењују фреквентна правописна правила. Записују речи и изразе с релативном ортографском тачношћу, тако да не долази до неспоразума. Познају и користе одређени број сложенијих граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које повремено ремете комуникацију. Познају кључне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју главне сличности и разлике фреквентнијих лексичких елемената и (морфосинтаксичких) конструкција матерњег и страних језика. Познају и разумеју релевантне сличности и разлике између своје и културâ језика који уче и препознају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. Ученици поседују најопштија знања о свакодневном животу, друштву и развоју циљне културе, разумеју утицај основних природних и друштвених појава на процесе у властитој и циљној култури, као и положај земаља и заједница циљног језика у свету и њихову везу са властитом културом.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставнијих порука на страном језику и процењују релевантност језичких елемената у комуникативном чину. Ради остваривања комуникативне намере примењују кључне стратегије и средства, укључујући дигиталне алате. Разумеју појмове, идеје и информације из усмених, писаних и мултимедијалних текстова у школском и ваншколском контексту и разликују њихова експлицитна и/или имплицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, примењујући по потреби знања и вештине из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селекују, прикупљају, обрађују, класификују и повезују језичке, културолошке и друге информације и критички одабирају различите врсте извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања у приватном и образовном домену.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у уобичајеним, свакодневним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју једноставније писане и усмене исказе, као и кратке текстове о познатим и блиским темама, појавама и догађајима, реализују узрасно и искуствено примерене видове писане и усмене продукције и интеракције (давање и тражење, тј. размена информација о личностима, догађајима, појавама, једноставно исказивање идеја и мишљења) уз успостављање базичног али ефикасног социјалног контакта. Ученици прихватају разлике које постоје између властите и културе језика које уче и умеју да прилагоде понашање основним конвенцијама у комуникацији. Негују став отворености према култури страног језика и поседују основне

вештине за критичко истраживање и разумевање појава властите културе и културе (културâ) језика који (које) уче. На сврсисходан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и адекватне стратегије учења и рада.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања:

Средњи ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:

CJ1.OO.C.1.1. Разумљиво изговарају већину гласова и гласовних група, уз могућу интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што повремено може да отежава разумљивост порука и комуникацију. CJ1.OO.C.1.2. Познају већину правописних правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које повремено могу да ометају разумевање. CJ1.OO.C.1.3. Познају и користе ограничен репертоар основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које повремено могу да ремете комуникацију. CJ1.OO.C.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и једноставних синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да повремено ремете комуникацију. CJ1.OO.C.1.5. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију. CJ1.OO.C.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, најмаркантније сличности и разлике између заједница које	CJ1.OO.C.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу с текстуалном врстом и комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). CJ1.OO.C.2.2. Користе страни језик у једноставнијој усменој и писаној комуникацији ослањајући се повремено на стратегије компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз употребу релевантних дигиталних алата. CJ1.OO.C.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост за потребе информисања, естетског живљења, забаве и решавања проблема. CJ1.OO.C.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају основне хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери, ослањајући се на невербалну комуникацију, односно на карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл). CJ1.OO.C.2.5. Успостављају интеркултурну комуникацију и размењују основне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање фреквентнијих правила учтивости. CJ1.OO.C.2.6. Идентификују, анализирају и пореде значајније појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја	CJ1.OO.C.3.1. Разумеју основни смисао и кључне појединости у кратким саопштењима на блиске теме. CJ1.OO.C.3.2. Разумеју краће усмене савете, упутства, молбе итд. који се тичу личних потреба и интересовања (нпр. оријентација у простору, сналажење на јавним местима, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.) који су, по потреби, праћени визуелним елементима. CJ1.OO.C.3.3. Разумеју основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама, уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. CJ1.OO.C.3.4. Разумеју основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом. CJ1.OO.C.3.5. Разумеју основни смисао и главне информације краћих медијских садржаја (радио и телевизијских емисија, подкаста или других аудио-визуелних записа, као и краћих рекламних порука које не садрже игру речи или неко конотативно/скривено / метафорично значење) о блиским темама, као и тему и основну поруку кратких телевизијских репортажа и документарних филмова помажући се визуелним информацијама. CJ1.OO.C.3.6. Разумеју општи смисао и фреквентне фразе, формулације и изразе у текстовима популарне музике. CJ1.OO.C.3.7. Разумеју општи смисао и релевантне информације на блиске теме у краћим текстовима једноставне садржине, порукама, писмима, мејловима о познатим и узрасно адекватним темама. CJ1.OO.C.3.8. Разумеју општи смисао, важније идеје и поруке једноставних линеарних и

користе циљни и матерњи језик. – CJ1.OO.C.1.7. Поседују знања у вези са властитом и културама језика које уче, разумеју и објашњавају важније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. – CJ1.OO.C.2.7. Промишљају улогу језика у свакодневним активностима и користе страни језик за проучавање природних и друштвених феномена и релативно успешно решавање задатака у приватном, јавном и образовном домену.	хипертекстуалних врста (адаптирани, поједностављени и скраћени информативни и књижевни текстови, новинске вести, брошуре, проспекти, кратке репортаже, кратки прилози на друштвеним мрежама) са интернета или из других писаних медија у складу са узрастом и интересовањима. CJ1.OO.C.3.9. Разумеју општи смисао, информације, главне идеје и поруке једноставнијих фикционалних прича и других форми из области књижевности за младе прилагођених узрасту и интересовањима. CJ1.OO.C.3.10. Разумеју и селекују потребне информације из инфографикона и других визуелно-текстуалних приказа (табела, дијаграма, мапа, формулара, формула...). CJ1.OO.C.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи и потребне информације из једноставнијих извора информација са циљем претраживања (онлајн) речника, енциклопедија, брошура и интернет страница. CJ1.OO.C.3.12. Иницирају и/или одржавају разговор и интеракцију са једним саговорником или више саговорника на блиске и познате теме. Уз минималну помоћ саговорника, траже одређени предмет, услугу, објашњење планова и обавеза, повезујући неколико краћих исказа у смислену целину. CJ1.OO.C.3.13. Описују себе и своје непосредно окружење, школски контекст и приватан живот, свакодневне активности и навике, искуства из прошлости, претходне и планиране активности и догађаје, уз евентуалне краће паузе у говору. На једноставан начин и укратко излажу на задату тему или резимирају краћи текст (прочитан или одслушан), ослањајући се по потреби и на језичка средства која се у њему појављују. CJ1.OO.C.3.14. Постављају неколико повезаних питања у низу, у вези с личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, и одговарају на слична питања саговорника. – CJ1.OO.C.3.15. Искузују допадање и недопадање,

		слагање и неслагање, молбе и извињења, упутства, захтеве, савете, забране, образлажући своје ставове и мишљење једноставнијим језичким средствима. – CJ1.OO.C.3.16. Састављају краће сажете текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота, пореде људе, ствари и појаве користећи фреквентне кохезивне елементе. Писаним путем траже и преносе детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима.
		CJ1.OO.C.3.17. Писаним путем траже и преносе детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима, састављају једноставна лична и електронска писма, поруке, имејлове у којима се са пријатељима и познаницима договарају о активностима, постављају или одговарају на питања на узрасно релевантне теме. Једноставним језичким средствима описују теме и догађаје из приватног, јавног и образовног домена и препричавају кратке (прочитане и одслушане) текстове, ослањајући се на језичка средства која се у њима појављују. CJ1.OO.C.3.18. На страном језику саопштавају основне информације добијене од трећег лица или пренете путем писаних или усмених текстова у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама. CJ1.OO.C.3.19. На матерњем језику преносе саговорнику: тему, општи смисао и најважније информације краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних) и кратких усмених исказа опште информативне природе, примерене узрасту и интересовањима.

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици углавном правилно изговарају све гласове и гласовне групе, чак и у тежим и неувежбаним комбинацијама гласова, уз поштовање акцентско- интонацијске природе, или уз евентуалне мање неправилности које не угрожавају комуникацију. Познају и примењују фреквентна правописна правила. Записују речи и изразе с релативном ортографском тачношћу, тако да не долази до неспоразума. Познају и користе одређени број сложенијих граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које углавном не ремете

комуникацију. Познају различите стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју главне сличности и разлике фреквентних лексичких елемената и (морфосинтаксичких) конструкција матерњег и страних језика. Разумеју, прихватају и знају да објасне разлике које постоје између властите и културâ језика који уче и знају да прилагоде понашање основним конвенцијама. Ученици поседују темељна знања о свакодневном животу, друштву и развоју стране културе, разумеју утицај природних и друштвених појава на процесе у властитој и култури страног језика, као и положај земаља и заједница циљног језика у свету и њихову везу са властитом културом и другим најближим културама.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици препознају, схватају и интерпретирају вербалне и невербалне садржаје порука на страном језику и процењују релевантност језичких елемената у комуникативном чину. Ради остваривања комуникативне намере примењују различите стратегије и средства, укључујући дигиталне алате. Разумеју појмове, идеје и информације из усмених, писаних и мултимедијалних текстова школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна и/или имплицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, повезујући га са знањима и вештинама из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селекују, прикупљају, обрађују, класификују и повезују језичке, културолошке и друге информације и критички приступају различитим врстама извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања у приватном, јавном и образовном домену.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у разноврсним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју тематски и узрасно адекватне писане и усмене исказе, као и текстове о блиским темама, појавама и догађајима, реализују узрасно примерене видове писане и усмене продукције и интеракције (садржајна размена информација о личностима, догађајима, појавама, исказивање ставова, идеја и мишљења, допадања и недопадања) уз релативно спонтано успостављање ефикасног социјалног контакта. Прихватају и поштују разлике које постоје између властите културе и културе/културâ језика који/које уче и умеју да прилагоде вербално и невербално понашање основним конвенцијама. Негују став отворености и радозналости према култури језика који уче и поседују узрасно адекватне вештине за критичко истраживање и разумевање појава властите културе и културе (културâ) језика који (које) уче. На сврсисходан и делотворан начин приступају обради информација, развијају и унапређују функционалну и дигиталну писменост и комплексније стратегије учења и рада.

Исходи образовног циклуса (ИОП) за крај основног образовања

Напредни ниво

СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:

CJ1.OO.N.1.1. Исправно изговарају већину гласова и гласовних група, уз евентуалне утицаје других језика које користе, првенствено матерњег и повремена одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације). CJ1.OO.N.1.2. Познају правописна правила и примењују их у писаној продукцији. – CJ1.OO.N.1.3. Познају и користе ограничен репертоар правила и образаца за грађење граматичких	CJ1.OO.N.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања различитих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са текстуалном врстом и комуникативном намером, у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). CJ1.OO.N.2.2. Користе страни језик у усменој и писаној комуникацији користећи креативно стратегије компензације и примењујући различите стратегије планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз	CJ1.OO.N.3.1. Разумеју смисао и важне информације у краћим усменим саопштењима на блиске и узрасно релевантне теме. CJ1.OO.N.3.2. Разумеју усмена упутства, препоруке, савете који се односе на сналажење на јавним местима (нпр. руковање апаратима и уређајима, упозорења, безбедносне информације и сл.) уколико се говори разговетно и умереним темпом. CJ1.OO.N.3.3. Разумеју основни смисао и релевантне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича, презентација и предавања на узрасно адекватне и блиске теме (из домена науке, уметности, економије, технологије и осталих области људског деловања), уз одговарајућу визуелну подршку. Идентификују идеје, интерпретације, узрочно-последичне везе, разликују чињенице од мишљења и ставова.

облика који укључују и најфреквентија одступања од морфолошких правила и правила творбе речи. CJ1.OO.N.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и фреквентних правилно формираних синтаксичких структура у циљу кохерентне комуникације. CJ1.OO.N.1.5. Разумеју и користе релативно адекватан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена. CJ1.OO.N.1.6. Познају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, важније сличности и разлике између заједница које користе циљни и матерњи језик. CJ1.OO.N.1.7. Поседују темељна знања у вези са властитом и културама језика које уче, разумеју, тумаче и пореде појаве и процесе из свакодневне	употребу релевантних дигиталних алата. CJ1.OO.N.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и селективно користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост, за потребе информисања, естетског живљења, забаве и решавања проблема. CJ1.OO.N.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери у складу са њеним друштвеним, културним, временским и просторним контекстом. CJ1.OO.N.2.5. Успостављају интеркултурну комуникацију, размењују релевантне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање правила учтивости.	– CJ1.OO.N.3.4. Разумеју општи смисао, кључне информације, позиције, идеје и ставове из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом.

културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.		
	CJ1.OO.N.2.6. Идентификују, анализирају и тумаче појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације. CJ1.OO.N.2.7. Промишљају улогу језикâ у разноврсним друштвеним активностима и користе страни језик у циљу решавања проблема и повезивање знања у приватном, јавном и образовном домену.	CJ1.OO.N.3.5. Разумеју основни смисао и могу да издвоје главне информације из аутентичних медијских садржаја (подкаста, радио и телевизијских емисија о познатим, друштвено и узрасно адекватним темама – нпр. репортажа, научно-популарних, документарних, играних, анимираних филмова, едукативних садржаја и спотова) које слушају/гледају у смисленим целинама. Разумеју општи смисао и упадљиве детаље рекламних порука и препознају ставове и тачке гледишта изречене у њима, предрасуде, стереотипе, као и различите облике медијске манипулације и убеђивања. CJ1.OO.N.3.6. Разумеју општи смисао, фреквентне фразе и изразе сложенијих, разговетних текстова популарне музике. CJ1.OO.N.3.7. Разумеју општи смисао и могу да издвоје релевантне информације у порукама, писмима и имејловима о блиским темама које се односе на различите узрасно адекватне теме и на актуелне друштвено релевантне теме од значаја за

		њихово непосредно школско окружење, ужу или ширу заједницу. CJ1.OO.N.3.8. Разумеју општи смисао, идеје, детаље, информације и поруке различитих врста текстова (прилагођени информативни и књижевни текстови, новинске вести, брошуре, проспекти, репортаже, прилози на друштвеним мрежама) са интернета или из других писаних медија у складу са узрастом и интересовањима, откривајући значења непознатих речи и конструкција на основу смисла читавог текста и садржаја појединачних делова. Идентификују идеје, интерпретације, узрочно-последичне везе, разликују чињенице од мишљења, препознају предрасуде, стереотипе, као и најупадљивије начине медијске манипулације и убеђивања. CJ1.OO.N.3.9. Разумеју општи смисао, детаље, идеје, експлицитно изражена осећања, жеље, расположења и поруке, идентификују и анализирају идеје и ставове аутора, интерпретације, различите перспективе, предрасуде, стереотипе, у узрадно примереним књижевним текстовима и прилагођеним и адаптираним верзијама белетристике за младе. CJ1.OO.N.3.10. Разумеју, проналазе, селекутују, интерпретирају и свалуирају информације из различитих визуелно- текстуалних приказа (инфографикона, табела, дијаграма, графикона, мапа, формулара, формула...). CJ1.OO.N.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи и потребне информације из различитих извора информација критички процењујући релевантност, поузданост и кредибилност извора. CJ1.OO.N.3.12. Спонтано учествују у једноставнијој интеракцији са двоје или више саговорника у оквиру дијалога, дискусија и дебата, разматрају различите перспективе, исказују своје мишљење пружајући објашњења и поткрепљујући га аргументима, излажу ставове и идеје у вези са блиским, релевантним (личним и друштвеним) темама прилагођеним узрасту и интересовањима, поштујући друштвено прихваћене норме комуникације. CJ1.OO.N.3.13. Релативно течно и с одређеном лакоћом описују себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, искуства/догађаје из прошлости и планове за будућност. Спонтано и детаљно излажу на задату тему (из узрадно и интересно примерених и блиских области људског деловања) и одговарају на питања која се односе на смисао и значај теме, кључне информације и податке, основне поруке и једноставне интерпретације, користећи разноврсна језичка

		средства. CJ1.OO.N.3.14. Учествоју у неформалном и формалном разговору (нпр. са наставницима, службеним лицима и сл.), постављају по неколико питања у низу (у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама) и одговарају на њих, уз евентуалну помоћ и понављање. CJ1.OO.N.3.15. Комплекснијим језичким средствима исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе, извињења, упутства, савете, захтеве, забране, упутства; износе образложења, ставове, мишљење, аргументацију, по потреби тражећи помоћ саговорника (вербалним и невербалним средствима).

		CJ1.OO.N.3.16. Пишу краће текстове/приче од неколико логички повезаних реченица на реалан или фикционалан начин о узрасно релевантним темама од локалног, националног и глобалног значаја (о себи, аспектима приватног и школског живота као и о друштвеном и природном окружењу). Резимирају и/или парафразирају одслушан или прочитан адаптиран или прилагођен текст (на једноставне и узрасно примерене теме из домена науке, уметности, економије, технологије и осталих области људског деловања), ослањајући се и на језичка средства која се у њему појављују. Описују и тумаче податке из табела, графикана, инфографика, брошура и сл. CJ1.OO.N.3.17. Прецизно описују искуства, активности и догађаје из садашњости и прошлости у виду дескриптивних и наративних текстова користећи познате сложеније језичке структуре и адекватну лексику. Пишу обична и електронска писма у којима са пријатељима и познаницима договарају активности и обрађују узрасно релевантне теме поштујући друштвено прихваћене норме комуникације, различите културолошке особености и мултикултуралност. Описују себе, околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности, искуства и догађаје, резимирају или препричавају краћи (прочитан или одслушан) текст, у извесној мери користећи и језичка средства која се у њему појављују. CJ1.OO.N.3.18. На страном језику у сажетом виду саопштавају информације добијене од трећег лица или пренете путем писаних или усмених текстова у вези с релативно блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама. CJ1.OO.N.3.19. На матерњем језику саопштавају смисао, тему и детаљније информације усменог исказа или писаног текста (новинског, књижевног, интернет прилога), примереног узрасту и интересовањима, као и информације, упутства, молбе, савете и сл. добијене од трећег лица.

Наставни
предмет:
Историја
Разред: седми

Годишњи фонд часова: 72

Циљ: Циљ учења историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере оствареност и исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ (3)	Основне одлике, хронолошки и просторни оквири периода од Индустијске револуције до завршетка Првог светског рата. Историјски извори за изучавање периода од Индустијске револуције до завршетка Првог светског рата и	– доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима; – изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском, на основу датих примера; – уочава везу између развоја српске државности током новог века и савремене српске државе; – сагледа значај и улогу истакнутих личности у	- Монолошко - дијалогска метода, -демонстративна метода, - илустративна метода, - текстуална уџбеник, школски историјски атлас, историјске зидне карте, пројектор, ЦД, интернет,	- Активно слуша - Упознаје нове наставне садржаје - Препознаје и именује историјске појмове и догађаје - Наводи и понавља, - дефинише	Одређује садржаје за реализацију циљева и исхода Организује и реализује наставни час Објашњава, обавештава, предлаже и подстиче Мисаоно активира и подстиче	Усмена провера, писмена провера, вршњачко оцењивање Израда пројекта	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција за сарадњу, естетичка компетенција, дигитална компетенција, решавање проблема

	њихова сазнајна вредност (материјални, писани, аудио и визуелни).	датом историјском контексту; – наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку; – препознаје основне карактеристике различитих идеологија; – анализира процес настанка модерних нација и наводи њихове основне карактеристике; – уочава утицај и улогу књижевних и уметничких дела на формирање националног идентитета у прошлости; – уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом друштву; – препознаје историјску подлогу савремених институција и друштвених појава (грађанска права, парламентаризам, уставност); – анализирајући дате примере, уочава утицај научно-технолошког развоја на промене у друштвеним и привредним односима и природном окружењу; – пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених слојева и група у индустријско доба;	литература, фронтални, индивидуални, групни, исраживачки	и закључује Предлаже, дискутује Истражује,	ученике Прати ток ученичких активности на часу Процењује рад ученика и сопствени рад		
ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД НА ПОЧЕТКУ ИНДУСТРИЈСКОГ ДОБА (до средине ХИХ века) (24)	Индустријска револуција (парна машина и њена примена; промене у друштву – јачање грађанске и појава радничке класе). Политичке револуције (узроци, последице и обележја, европске монархије уочи револуција, просветитељске идеје, примери америчке и француске револуције; појмови уставности и поделе власти, Декларација о правима човека и грађанина, укидање феудализма). Наполеоново доба (Наполеонова владавина, ратови, тековине, Бечки конгрес). Свакодневни живот и култура (промене у начину живота). Источно питање и балкански народи	Индустријска револуција (парна машина и њена примена; промене у друштву – јачање грађанске и појава радничке класе). Политичке револуције (узроци, последице и обележја, европске монархије уочи револуција, просветитељске идеје, примери америчке и француске револуције; појмови уставности и поделе власти, Декларација о правима човека и грађанина, укидање феудализма). Наполеоново доба (Наполеонова владавина, ратови, тековине, Бечки конгрес). Свакодневни живот и култура (промене у начину живота). Источно питање и балкански народи					

	(политика великих сила, борба	– приказује на историјској карти динамику					
	балканских народа за ослобођење). Живот Срба под османском и хабзбуршком влашћу. Српска револуција 1804–1835 (основна обележја, ток Првог и Другог српског устанка, последице и значај). Развој модерне српске државе (аутономија Кнежевине Србије, успостава државе, оснивање образовних и културних установа). Црна Гора у доба владичанства (основна обележја државног и друштвеног уређења). Истакнуте личности: Џејмс Ват, Волтер, Катарина ИИ, Марија Терезија, Робеспјер, Наполеон Бонапарта, вожд Карађорђе, кнез Милош, кнегиња Љубица, Доситеј Обрадовић, Вук Карацић, прота Матеја Ненадовић, Петар И и Петар	различитих историјских појава и промена у новом веку; – уочава историјске промене, поређењем политичке карте савременог света са историјским картама других епоха; – пореди информације приказане на историјској карти са информацијама датим у другим симболичким модалитетима; – повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским конткарактеристикелoшки, политички, друштвени, културни); – пореди различите историјске изворе и класификује их на основу њихове сазнајне вредности; – анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; – уочава специфичности у тумачењу одређених историјских догађаја и појава на основу поређења извора различитог порекла; – уочи пристрасност, пропаганду и стереотипе у садржајима историјских извора; – употреби податке из графикана и табела у					

	ИИ Петровић Његош, Сава	елементарном истраживању;					
	Текелија, митрополит Стефан Стратимировић.	– презентује, самостално или у групи, резултате елементарног					
ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ ХИХ ВЕКА (31)	Рађање модерних држава, међународни односи и кризе (револуције 1848/49 – „пролеће народа”, политичке идеје, настанак модерне Италије и Немачке, успон САД и грађански рат, борба за колоније у Африци и Азији, Персија, Индија, Кина, опаданье Османског царства). Промене у привреди, друштву и култури (Друга индустријска револуција, људска права и слободе – право гласа, укидање робовласништва, положај деце и жена; култура, наука, образовање, свакодневни живот). Кнежевина и Краљевина Србија и њено окружење (развој државних установа и политичког живота, унутрашња и спољна политика, међународно признање – Берлински конгрес;	истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе, користећи ИКТ; – упоређује, анализира и уочава разлике између својих и ставова других; – раздваја битно од небитног у историјској нарацији; – препознаје смисао и сврху неговања сећања на важне личности и догађаје из историје државе и друштва; – идентификује историјске споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.					

	културна и просветна политика, свакодневни живот; положај Срба под хабзбуршком и османском влашћу). Истакнуте личности: Ђузепе Гарибалди, Ото фон Бизмарк, Наполеон III, краљица Викторија, Абрахам Линколн, Карл Маркс, браћа Лимијер, Алфред Нобел, кнез Александар Карађорђевић, кнез Михаило, краљ Милан, краљица Наталија и краљ Александар Обреновић, књаз Никола Петровић, Илија Гарашанин, Јован Ристић, Никола Пашић, Стојан Новаковић, патријарх Јосиф Рајачић, Катарина Ивановић, Светозар Милетић, Бењамин Калај, Алекса Шантић.						
ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД НА ПОЧЕТКУ XX ВЕКА (14)	Међународни односи и кризе (формирање савеза, сукоби око колонија, Руско-јапански рат, Мароканска криза, Анексиона криза,						

Либигски рат, балкански ратови). Култура, наука и свакодневни живот (Светска изложба у Паризу, примена научних достигнућа, положај жена). Краљевина Србија и њено окружење (Мајски преврат, политички живот, унутрашња и спољна политика; појава југословенства, наука, култура, свакодневни живот, положај Срба под аустроугарском и османском влашћу, Црна Гора – доношење устава, проглашење краљевине; учешће Србије и Црне Горе у балканским ратовима). Велики рат (узроци и повод, савезништва и фронтови, Србија и Црна Гора у рату; преломнице, ток и последице рата; аспекти рата – технологија рата, пропаганда, губици и жртве, глад и епидемије; човек у рату – живот у позадини и на фронту; живот под окупацијом и у							

избеглиштву; Велики рат у сећању). Истакнуте личности: Алберт Ајнштајн, Пјер и Марија Кири, Сигмунд Фројд, Михајло Пупин, Никола Тесла, Хенри Форд, Вилхелм ИИ, Николај ИИ Романов, Вудро Вилсон, краљ Петар и престолонаследник Александар Карађорђевић, Јован Цвијић, Надежда Петровић, Арчибалд Рајс, Милунка Савић, Флора Сендс, Радомир Путник, Степа Степановић, Живојин Мишић, Петар Бојовић, Јанко Вукотић, Драгутин Димитријевић Апис.							

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА: Српски језик и књижевност, Географија, Ликовна култура, Верска настава, Грађанско васпитање
Међупредметно повезивање: Географија: Географски утицај револуција и рата на обликовање нових граница и политичких ентитета. Проучавање топографије Балкана у 19. веку и утицаја ратова на миграције и промене граница.

Српски језик: Читање народних песама о Карађорђу и Милошу Обреновићу; анализа просветитељских идеја у књижевности. Ликовна култура: Израда плаката на тему слободе и правде, анализа портрета револуционара.

Музичка култура: Извођење и слушање народних песама из времена устанка, као и родољубивих песама. Грађанско васпитање: Разумевање идеја слободе, једнакости и грађанских права кроз историјске контексте.

Верска настава: Улога цркве у очувању националног идентитета током Отоманске власти, значај вере у борби за слободу (нпр. свештеници као вође народа).

Кључни појмови садржаја предмета: револуција, индустријско доба, Источно питање, људска права, уставност, Сретењски устав, уставна и парламентарна монархија, република, Кнежевина Србија, Краљевина Србија, Велики рат, либерализам, национализам, социјализам, империјализам, колонијализам, расизам

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Специфичне потребе ученика петог разреда на часовима историје проистичу из њихове развојне доби, претходног знања, интересовања и индивидуалних разлика. У овом узрасту ученици први пут систематски улазе у свет историје као научне дисциплине, што захтева посебан приступ у настави. Њихове потребе уважавам кроз развијање осећаја за временску димензију, визуелизацију и конкретне примере, активно учење и уважавање разлика у темпу и стилу учења.
Најефикасније методе и облици рада	Коришћење мултимедијалних садржаја, интерактивне игре и квизови, групни рад и дискусије, додељивање истраживачких задатака, редовно понављање и повезивање градива.
Избор наставних средстава	Уџбеник, атласи, мултимедијални материјали, књиге и енциклопедије.
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Историјски споменици и локалитети, локални музеји и збирке, сарадња са локалним установама и удружењима.
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Активно учење кроз игру и симулацију. Пројектна и тимска настава. Увођење савремених технологија. Теренска настава и учење ван учионице. Повезивање са савременим животом. Индивидуализација наставе.
Могући застоји у раду	Недостатак мотивације код ученика, преоптерећеност градивом, недовољно развијене вештине читања и разумевања, недостатак наставних средстава и услова за рад, пасивност ученика у настави, разлике у предзнању и интересовањима и емоционалне и социолошке баријере.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/специфичности	Темпо рада на часовима историје у основној школи одређује се према узрасту ученика, сложености наставног садржаја и броју часова предвиђених планом и програмом. Он мора бити пажљиво усклађен како би омогућио квалитетно усвајање знања, развијање вештина и подстицање интересовања за предмет.
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Време праћења на сваком часу, периодично, тематски и сумативно. Начин праћења - посматрање и бележење активности на часу, провера знања, самооцењивање и вршњачко оцењивање. Критеријуми за праћење напредовања - знање и разумевање садржаја, вештине и компетенције, однос према раду и предмету.
Остале специфичности школе које могу да утичу на остваривање наставног процеса	Просторни и материјално-технички услови школе, број ученика у одељењу, културни и друштвени контекст локалне заједнице.

Стандарди образовних постигнућа

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици учењем историје: стичу знања о прошлости и садашњости и развијају вештине и ставове; оспособљавају се да ефикасно и одговорно комуницирају о историјским и другим темама у различитим ситуацијама школског и ваншколског окружења; развијају основне аналитичке вештине неопходне за критичко

сагледавање савременог света, његових историјских корена и актуелних цивилизацијских токова. Настава историје омогућава ученицима: овладавање основним научним принципима у истраживању и њиховој даљој примени у различитим ситуацијама, као и да, посредством специфичних историјских знања и вештина,

комуникације на матерњем, али и употребом страних језика, пре свега у претраживању извора и информација на интернету, развијају лични и групне идентитете (национални, државни, европски). Настава и учење историје припрема ученике за одговорно учешће у демократском друштву брзих политичко-социјалних, технолошких и економских промена, оспособљава их да самостално, као и кроз удруживање и сарадњу, развијају способност комуникације и да на креативан и предузимљив начин доприносе да се, у складу са узрастом, одговори на савремене изазове на локалном, регионалном, европском и глобалном нивоу. Учење историје: омогућава упознавање са историјским и савременим променама и изградњу историјске свести утемељене у резултатима историјске науке; подстиче изградњу демократских вредности које подразумевају поштовање људских права, исказивање иницијативе и проактивног приступа у унапређивању интеркултуралног дијалога и сарадње, одговорног односа према разноврсној културно- историјској баштини, као и толерантности према другачијим ставовима и погледима на свет.

Основни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК1)

Ученици: користе основне појмове из историје цивилизације у излагању историјске наративе у образовном и свакодневном контексту; издвајају и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из прошлости и садашњости и повезују их са временским и просторним оквирима; именују раздобља прошлости, историјске периоде и уређују их према хронолошком редоследу; показују историјски простор на историјској карти; разликују узроке од последица кључних догађаја; објашњавају значај научних открића, технолошких изума и уметничких дела за развој цивилизације.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК2)

Ученици класификују историјске изворе и описују њихову улогу у реконструкцији прошлости; користе различите историјске и друге изворе информација у елементарном истраживању; издвајају, у изворима информација, податке који су кључни за тему на којој раде; читају податке са карте, из графикана и табела; препознају стереотипе, пропаганду и манипулацију у изворима; откривају различите погледе, вишеструке перспективе на исти догађај, појаву или личност; идентификују историјске теме у уметничким и књижевним делима.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК3)

Ученици разумеју различита значења појма историја и објашњавају повезаност историје са другим наукама и резултатима њиховог изучавања; препознају историјске корене у савременим друштвеним појавама и институцијама; познају историјски развој људских права и објашњавају кључне појаве, догађаје и процесе као и улогу личности у њиховом развоју; објашњавају значај културно-историјског наслеђа и савремене историјске културе за формирање личног и групних идентитета; издвајају

репрезентативне примере културно-историјског наслеђа сопственог и других народа; учествују у активностима чији је циљ неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје, као и очување културне баштине у непосредном окружењу.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) – за крај основног образовања:

Основни ниво

СПК 1	СПК 2	СПК 3

<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>
ИСТ.ОО.О.1.1. Именују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације и повезују их са описима њиховог значења. ИСТ.ОО.О.1.2. Користе основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације, у дискусији, дијалогу или дебати о историјским темама уз уважавање мишљења саговорника. ИСТ.ОО.О.1.3. Разликују и именују основне временске одреднице и наводе раздобља прошлости и историјске периоде према хронолошком редоследу. ИСТ.ОО.О.1.4. Смештају годину у одговарајућу деценију, век, миленијум, еру, а појаву, догађај и личност у одговарајући историјски период или век и рачунају временску удаљеност између догађаја.	— ИСТ.ОО.О.2.1. Именују историјске изворе према основној подели и наводе њихову улогу у реконструкцији прошлости. ИСТ.ОО.О.2.2. Прикупљају информације из различитих извора и издвајају кључне податке у вези са одређеном темом. ИСТ.ОО.О.2.3. Проналазе и читају једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте (наведена легенда), табеле и/или графикана. ИСТ.ОО.О.2.4. Препознају и описују пристрасности, стереотипе или пропаганду у садржајима извора и/или њиховом тумачењу.	ИСТ.ОО.О.3.1. Разликују историју као науку, наставни предмет и раздобље прошлости и објашњавају повезаност историје са другим наставним предметима. ИСТ.ОО.О.3.2. Препознају на карактеристичним примерима историјске корене у савременим друштвеним појавама и институцијама. ИСТ.ОО.О.3.3. Наводе и објашњавају значај кључних појава, догађаја, процеса и личности за развој људских права и друштва заснованог на њиховом поштовању. ИСТ.ОО.О.3.4. Препознају и описују утицај различитих врста манипулација на појединце, групе и друштво у прошлости и садашњости.

ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. ИСТ.ОО.О.1.8. Наводе кључне научно- технолошке изуме и уметничка дела и објашњавају њихов значај за развој цивилизације.	ИСТ.ОО.О.2.5. Пореде различите изворе о истој историјској појави, догађају и/ или личности и идентификују сличности и разлике у њиховом представљању и/ или интерпретацији. ИСТ.ОО.О.2.6. Препознају историјске теме у књижевним и уметничким делима и идентификују сличности и разлике у њиховој научној и уметничкој интерпретацији.	ИСТ.ОО.О.3.5. Наводе и примерима илуструју културно-историјско наслеђе сопственог и других народа. ИСТ.ОО.О.3.6. Препознају и описују утицај културно-историјске баштине на изградњу идентитета. ИСТ.ОО.О.3.7. Објашњавају на карактеристичним примерима значај неговања сећања на кључне личности, догађаје и појаве из прошлости народа, државе и институција. ИСТ.ОО.О.3.8. Учествоју у активностима посвећеним очувању културно-историјске баштине у свом окружењу.

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК1)

Ученици издвајају специфичности појмова из историје цивилизације и повезују их са појмовима из других наставних предмета; објашњавају утицај кључних појава, догађаја, процеса и личности на развој друштва, државе, привреде и културе у прошлости и садашњости; повезују и објашњавају узроке и последице појава, догађаја и процеса у различитим историјским периодима; доводе у везу и објашњавају међусобни утицај географских карактеристика, друштвених и културних појава, уметничких и научно-технолошких достигнућа у националној и општој историји у различитим временским и просторним оквирима.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК2)**Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)**

Ученици: селекутују и процењују историјске изворе и друге изворе информација према релевантности и сазнајној вредности за одређену тему; идентификују вишеструке перспективе на одређене историјске појаве, догађаје и процесе; уочавају сложеност појединих историјских појава и процеса; анализирају сличности и разлике у изворима који се односе на исту појаву, догађај или личност; доводе у везу стереотипе и пропаганду са историјским околностима у којима су настали; разликују митове, легенде и уметничке представе од историјских чињеница; планирају и спроводе истраживање на одређену тему; представљају резултате

истраживања усмено, писано у различитим симболичким модалитетима уз коришћење дигиталних технологија.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК3)**Исходи образовног циклуса (ИОЦ) – за крај основног образовања:****Средњи ниво**

СПК 1	СПК 2	СПК 3
<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>
— ИСТ.ОО.С.1.1. Издвајају и описују специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације. – ИСТ.ОО.С.1.2. Повезују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације са појмовима из других наставних предмета.	ИСТ.ОО.С.2.1. Селекутују историјске изворе према основној подели и повезују их са местима где се чувају. ИСТ.ОО.С.2.2. Издвајају и процењују прикупљене информације са становишта релевантности и	ИСТ.ОО.С.3.2. Дискутују или дебатују у различитим окружењима* о историјским и савременим темама уз уважавање разлика у становиштима и мишљењима других. – ИСТ.ОО.С.3.3. Илуструју, на примерима из

ИСТ.ОО.С.1.3. Прецизно одређују којој деценији, веку, миленијуму и историјском периоду припада одређена личност, појава, догађај и процес. ИСТ.ОО.С.1.4. Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе. ИСТ.ОО.С.1.5. Препознају и лоцирају историјски простор на географској карти и на примерима описују како су одлике географског простора утицале на одређене историјске догађаје и процесе. ИСТ.ОО.С.1.6. Објашњавају узроке и последице кључних појава, догађаја и процеса из националне и опште историје. ИСТ.ОО.С.1.7. Доводе у међусобну везу друштвене, културне, научно-технолошке и уметничке појаве у националној и општој историји.	сазнајне вредности за одређену тему. ИСТ.ОО.С.2.3. Разврставају историјске информације у различитим симболичким модалитетима према релевантности за тему истраживања. ИСТ.ОО.С.2.4. Анализирају стереотипе, пропаганду и пристрасност у изворима доводећи их у везу са историјским контекстом. ИСТ.ОО.С.2.5. Издвајају и анализирају сличности и разлике у изворима информација који се односе на исту историјску појаву, догађај или личност. ИСТ.ОО.С.2.6. Разликују митове и легенде од историјских чињеница. ИСТ.ОО.С.2.7. Разликују историјски наратив од уметничке представе о историјској личности, догађају, појави и процесу. ИСТ.ОО.С.2.8. Планирају и спроводе истраживање одређеног историјског догађаја/појаве/личности. ИСТ.ОО.С.2.9. Представљају резултате истраживања на различите начине и уз коришћење дигиталних технологија.	прошлости и садашњости, последице различитих врста манипулације на појединца, групе и друштво. ИСТ.ОО.С.3.4. Идентификују улогу митова и легенди у изградњи идентитета. ИСТ.ОО.С.3.5. Препознају значај локалне културне баштине у ширим цивилизацијским оквирима и учествују у њеном очувању и афирмацији. ИСТ.ОО.С.3.6. Повезују културно- историјску и природну баштину са историјским и савременим контекстом и активно учествују у њиховом очувању.

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК1) Ученици: имају развијен речник појмова и користе га за објашњавање специфичности појмова из историје цивилизације као и у комуникацији у школском и ваншколском окружењу; процењују значај историјских појава, догађаја, процеса и личности и повезују их са одговарајућим хронолошким и просторним оквиром; анализирају повезаност појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје и процењују значај те повезаности за развој друштва и државе у националним оквирима; формулишу аргументе и објашњавају узроке и последице промена које су кроз историју доживљавала друштва, државе, културе, привреда и народи; процењују утицај научно-технолошких и уметничких достигнућа на живот појединца и група у прошлости и садашњости.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК2) Ученици: претражују изворе информација за одређену тему на матерњем и страном језику; критички просуђују историјске, али и савремене изворе информација, њихову садржину, веродостојност и поузданост; селекују и анализирају податке о догађају, појави, процесу, личности и постављају хипотезу; формулишу истраживачко питање и, у складу са његовом природом, бирају одговарајуће методолошке принципе историјске науке; доносе закључке и резултате представљају на различите начине – усмено, писано, табеларно, графички уз коришћење дигиталних технологија; реконструишу и приказују промене на историјско-географском простору поређењем историјских карата са савременим политичким картама; разликују научну од уметничке интерпретације историјског догађаја, појаве и/или личности.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК3)

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) – за крај основног образовања:

СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:

ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмовима историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их у прецизне хронолошке и/или просторне оквири. ИСТ.ОО.Н.1.3. Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља. ИСТ.ОО.Н.1.4. Анализирају на карактеристичним примерима повезаност појава, догађаја, процеса и личности из националне историје са појавама, процесима, догађајима и личностима из опште историје и процењују значај те везе за државу и друштво у националном оквиру. ИСТ.ОО.Н.1.5. Повезују појаве, догађаје и процесе са динамиком промена граница на одређеном простору у различитим историјским периодима. ИСТ.ОО.Н.1.6. Аргументовано објашњавају, на примерима, узроке и последице промена које су кроз историју доживљавала друштва, државе, привреде, културе и народи. ИСТ.ОО.Н.1.7. Повезују знања из историје са знањима из других наставних предмета при описивању и објашњавању научно-технолошких и уметничких достигнућа.	– ИСТ.ОО.Н.2.1. Анализирају значај историјских догађаја, појава, личности на основу мерила вредности времена одигравања, а не на основу савременог контекста. ИСТ.ОО.Н.2.2. Одређују из ког историјског периода и са ког географског простора потиче историјски извор када је текст извора непознат ученику, али су у њему наведене информације о особинама периода или географског простора. ИСТ.ОО.Н.2.3. Реконструишу промене на историјско-географском простору поређењем савремених политичких карата са историјским картама других периода. ИСТ.ОО.Н.2.4. Постављају хипотезу о разлозима за појаву разлика у тумачењима исте историјске појаве, догађаја или личности у различитим изворима информација. ИСТ.ОО.Н.2.5. Издвајају и наводе разлике у научној и уметничкој интерпретацији књижевног или уметничког дела.	ИСТ.ОО.Н.3.1. Образлажу у различитим ситуацијама (околностима, контекстима) улогу и значај историјске науке за разумевање развоја друштва и његових савремених токова. ИСТ.ОО.Н.3.2. Образлажу значај цивилизацијских тековина за развој хуманистичког, демократског, инклузивног друштва заснованог на поштовању различитости и интеркултуралности. ИСТ.ОО.Н.3.3. Анализирају и приказују развој савремених друштвених појава и/или институција током прошлости и садашњости и наводе промене које су уочили. ИСТ.ОО.Н.3.4. Изражавају и представљају ставове, засноване на научним аргументима, који се супротстављају различитим видовима манипулације.* ИСТ.ОО.Н.3.5. Објашњавају и представљају значај научних достигнућа и уметничких дела у грађењу идентитета. ИСТ.ОО.Н.3.6. Покрећу и спроводе активности које су усмерене на неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје из прошлости локалне средине/народа/државе.

Наставни предмет: **Географија**

Разред: седми

Годишњи фонд часова: 72

Циљ: Циљ наставе географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насебинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА Број часова 3	- Регионална географија, - принципи регионализације- Хомогеност и хетерогеност географског простора.	- уз помоћ географске карте објашњава специфичност и појединих просторних целина и предлаже различите начине издвајања регија; - доводе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко- географским одликама простора	Облици рада: Фронталн и, групни, индивидуални, рад у паровима. Наставне методе: Монолошка, дијалогска метода, демонстративна метода, текстуална, илустративна, учење путем открића Дискусија истраживачка Наставна средства: Табла, слике, уџбеник,	Активно слуша- уознаје нове наставне садржаје - препознаје и именује географске појмове и појаве - наводи и понавља - дефинише и закључује - дискутује истражује - самовреднују	- одређује садржаје реализацију циљева и исхода - организује и реализује наставни час - објашњава, обавештава, предлаже и подстиче - мисаоно активира и подстиче ученике - прати ток ученичких активности на часу - процењује рад ученика и сопствени рад	- усмена провера постигнућа - писмена провера вршњачко оцењивање пројекат нема карта	– компетенција за учење; – комуникација; – дигитална компетенција; – одговоран однос према околини; – одговоран однос према здрављу; – одговорно учешће у демократском друштву; – предузимљиво с ти орјентација ка предузетништву; – рад са подацима и информацијама; – решавање проблема;

			географск и атлас, карта света, карта Европе, карта азије, Карта Африке, Карта Северне америке. Карта Јужне Америке, енциклоп едија				–сарадња; –естетичка компетенција
ГЕОГРАФСKE РЕГИЈЕ ЕВРОПЕ Број часова 20	Јужна Европа – културно- цивилизацијске тековине, етничка хетерогеност, туризам, политичка подела. Државе Јужне Европе: државе бивше СФРЈ, Италија, Шпанија и Грчка – основне географске карактеристике. Средња Европа – културно- цивилизацијске тековине, савремени демографски	☐ -проналази на карти државе проучаване регије и именује их; ☐ -приказује на немој карти најважније географске појмове: континенте, океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке, језера, државе, градове, туристичке атракције, културно- историјске споменике; ☐ -препознаје облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан занаведену регију;					

	процеси, природни ресурси и економски развој, урбанизација, политичка подела. Немачка – основне географске карактеристике. Западна Европа – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, природни ресурси и економски развој, урбанизација, политичка подела. Француска и Уједињено Краљевство – основне географске карактеристике. Северна Европа – природни ресурси и економски развој, народи, политичка подела. Норвешка – основне географске карактеристике. Источна Европа – културно-цивилизацијске тековине, етничка хетерогеност, природни ресурси и економски развој, политичка	анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу; проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине са највећом концентрацијом становништва у свету; укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама; тумачи и израђује тематске карте становништва по континентима, регијама и одабраним државама; открива узроке и последице процеса урбанизације на различитим континентима, регијама и у одабраним државама; доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености					

	подела. Руска Федерација – основне географске карактеристике. Европска унија – пример интеграционих процеса.	појединих регија и одабраних држава; анализира примере позитивног утицаја човека на животну средину у државама које улажу напоре на очувању природе и упоређује их са сличним примерима у нашој земљи; истражује утицај Европске уније на демографске, економске и политичке процесе у Европи и свету; - доводе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко-географским одликама простора.					

АЗИЈА Број часова 17	Географски положај, границе и величина Азије. Природне одлике Азије. Становништво Азије. Насеља Азије. Привред а Азије. Политичка и регионална подела. Југозападна Азија – природни ресурси и економски развој, културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, урбанизација, политичка подела. Јужна Азија – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, етничка хетерогеност, урбанизација, политичка	☐ дефинише границе континента и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе; ☐ проналази на карти државе проучаване регије и именује их; ☐ приказује на немој карти најважније географске појмове: континенте, океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке, језера, државе, градове, туристичке атракције, културно- историјске споменике; ☐ препознаје облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан занаведену регију; анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу; објашњава настанак пустиња на територији проучаваног					

	подела. Југоисточна Азија – природни ресурси економски развој, политичка подела. Источна Азија – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, етничка хетерогеност, природни ресурси и економски развој, урбанизација, политичка подела. Централна Азија – природни ресурси, политичка подела, насеља и становништво	континента; проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине са највећом концентрацијом становништва у свету; укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама; тумачи и израђује тематске карте становништва по континентима, регијама и одабраним државама; открива узроке и последице процеса урбанизације на различитим континентима, регијама и у одабраним државама; доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија и одабраних држава;					

		изводи закључак о могућим решењима за коришћење чистих извора енергије у државама чија се привреда заснива највише на експлоатацији нафте и угља; објашњава узроке и последице глобалних феномена као што су сиромаштво, унутрашње и спољашње миграције, демографска експлозија и пренасељеност, болести и епидемије, политичка нестабилност; доводе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко- географским одликама простора; - препознаје негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма на проучаваним континентима, регијама и у одабраним државама.					

АФРИКА Број часова 12	Географски положај, границе и величина Африке. Природне одлике Африке. Становништво Африке. Насеља Африке. Привреда Африке. Политичка и регионална подела. Афрички Медитеран и Сахарска Африка. Подсахарска Африка.	☐ дефинише границе континента и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе; проналази на карти државе проучаване регије и именује их; приказује на некој карти најважније географске појмове: континенте, океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке, језера, државе, градове, туристичке атракције, културно- историјске споменике; препознаје облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену регију; анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу; објашњава настанак пустиња на територији проучаваног континента; проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине					

		са највећом концентрацијом становништва у свету; укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама; тумачи и израђује тематске карте становништва по континентима, регијама и одабраним државама; открива узроке и последице процеса урбанизације на различитим континентима, регијама и у одабраним државама; доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија и одабраних држава; објашњава узроке и последице глобалних феномена као што су сиромаштво, унутрашње и спољашње миграције, демографска експлозија и пренасељеност, болести и епидемије, политичка нестабилност; доведе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко-географским одликама					

		простора; - препознаје негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма на проучаваним континентима, регијама и у одабраним државама					
СЕВЕРНА АМЕРИКА Број часова 6	Географски положај, границе, величина и регионална подела Северне Америке. Природне одлике Северне Америке. Становништво Северне Америке. Насеља Северне Америке. Привреда Северне	☐ дефинише границе континента и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе; ☐ проналази на карти државе проучаване регије и именује их; ☐ приказује на немој карти најважније географске појмове: континенте, океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке, језера, државе, градове,					

	Америке. Политичкаподела.	туристичке атракције, културно- историјске споменике; ☐ препознаје облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену регију; ☐ анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу; ☐ објашњава настанак пустиња на територији проучаваног континента; ☐ проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине са највећом концентрацијом становништва у свету; укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама;					

		тумачи и израђује тематске карте становништва по континентима, регијама и одабраним државама; открива узроке и последице процеса урбанизације на различитим континентима, регијама и у одабраним државама; доводе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко-географским одликама простора; - доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија и одабраних држава.					

ЈУЖНА АМЕРИКА Бројчасова 6	Географски положај, границе и величина Јужне Америке. Природне одлике Јужне Америке. Становништво Јужне Америке. Насеља Јужне Америке. Привреда Јужне Америке. Политичка подела.	☐ дефинише границе континента и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент око окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе; проналази на карти државе проучаване регије и именује их; приказује на немој карти најважније географске појмове: континенте, океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке, језера, државе, градове, туристичке атракције, културно- историјске споменике; препознаје облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену регију; анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу; објашњава настанак пустиња на територији проучаваног континента; проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине са највећом					

		концентрацијом становништва у свету; укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама; тумачи и израђује тематске карте становништва по континентима, регијама и одабраним државама; открива узроке и последице процеса урбанизације на различитим континентима, регијама и у одабраним државама; доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија и одабраних држава; објашњава узроке и последице глобалних феномена као што су сиромаштво, унутрашње и спољашње миграције, демографска експлозија и пренасељеност, болести и епидемије, политичка нестабилност; доведе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко-географским одликама					

		простора; - препознаје негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма на проучаваним континентима, регијама и у одабраним државама.					
АУСТРАЛИЈА И ОКЕАНИЈА Број часова 5	Географски положај, границе и величина Аустралије и Океаније. Природне одлике Аустралије. Колонијални период и становништво Аустралије. Насеља Аустралије. Привреда Аустралије. Океанија – основна географска обележја. Политичка и регионална дела.	☐ анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу; ☐ објашњава настанак пустиња на територији проучаваног континента; ☐ проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине са највећом концентрацијом становништва у свету;					

		☐ укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама; ☐ тумачи и израђује тематске карте становништва по континентима, регијама и одабраним државама; ☐ открива узроке и последице процеса урбанизације на различитим континентима, регијама и у одабраним државама; ☐ доводе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко-географским одликама простора; - доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија и одабраних држава.					

ПОЛАРНЕ ОБЛАСТИ	Основне географске одлике Антарктика – откриће, назив, географски положај, природне одлике, природни ресурси и научна истраживања . Основне географске одлике Арктика – откриће, назив, географски положај, природне одлике, природни ресурси и савремена научна истраживања	☐ дефинише границе континента и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окожуен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе; ☐ анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу; ☐ приказује на немој карти најважније географске појмове: континенте, океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке, језера, државе, градове, туристичке атракције, културно- историјске споменике; - вреднује улогу међународних организација у свету.					

Корелација са другим предметима: биологија, физика, хемија, историја, математика, информатика и рачунарство, ликовна култура

Међупредметно повезивање: Географија у 7. разреду често корелира са: историјом (географско-историјске везе), биологијом (екологија, биогеографија, станишта), хемијом (природни ресурси, загађење), физиком (клима, временске појаве, енергија), српским језиком (анализа текстова, извештавање), математиком (карте, статистике, скале), и уметношћу (географске лепоте, културна размена). Корекција помаже бољем разумевању света, повезујући природне и друштвене појаве кроз различите дисциплине.

Историја:Истраживање како су географија и клима утицале на цивилизације, миграције и развој друштава. Учење о географском положају држава и њиховом значају у историјским догађајима.

Биологија:Упознавање са биогеографским зонама, екосистемима и врстама биљака и животиња у различитим регионима. Разумевање утицаја климатских промена на биодиверзитет и опстанак живог света.

Хемија и Физика:Учење о природним ресурсима, њиховом значају и проблемима загађења околине. Истраживање временских појава, климатских зона и како физички процеси утичу на формирање пејзажа.

Српски језик:Развијање вештина за анализа текста, писање извештаја и презентација о географским темама. Обогаћивање речника кроз географске термине и појмове.

Математика:Упознавање са картама, скалама, ргоросіопіа и другим математичким елементима у географским приказима. Анализа статистичких података о становништву, клими и економији.

Уметност:Упознавање са културним разменама, утицајем географије на уметност, архитектуру и музику. Истраживање лепоте различитих географских подручја кроз уметничке приказе.

Кључни појмови садржаја програма: *регије Европе, Азија, Африка, Северна Америка, Јужна Америка, Аустралија и Океанија, поларне области*

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Рад са ученицима седмог разреда захтева издизање процеса презентаци и усвајања градива на виши ниво у односу на претходне разреде
Најефикасније методе и облици рада	Методе су: монолошка, дијалoшка, демонстративна, илустрациона Облици рада су: фронтални, индивидуални, рад у пару, групни рад
Избор наставних средстава	Географска карта, атлас, глобус, фотографије, илустрације, статистички материјал, дигитални уџбеник,
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Животна средина ученика, природно окружење-опис природе, биљке, животиње, годишња доба
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Тематски дани везани за обележавање значајних датума, континуирано оцењивање, примена ИКТ у настави, дигитални уџбеник, сајтови презентације
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Прилагођавање садржаја, техника, метода и темпа рада у зависности од специфичности ученика и одељења(израда ИОП1, ИОП2, ИОП3 и индивидуализација
Могући застоји у раду	Непредвиђене епидемиолошке, елементарне и друге ванредне околности, изостајање ученика са наставе, нередовно испуњавање радних обавеза
Праћење напредовања ученика/начин,време,критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин,време,критеријуми праћења	Начин: формативно вредновање и сумативно оцењивање континуирано оцењивање са сталном повратном информацијом
Остале специфичности школе које могу да утичу на оставривање наставног процеса	Техничко-материјални услови школе, неговање традиције и положај њколе подстичу учење о предузетништву, поштовању културе свога и другог народа, развој међупредметних компетенција за учење, решавање проблема

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: Географија

Разред: седми

Општа предметна компетенција (ОПК)

Компетенција за учење:

- § Има позитиван и одговоран однос према учењу.
- § Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје.
- § Користи различите изворе информација и има критички однос према њима.
- § Примењује одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и временом.
- § Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања.

Одговорно учешће у демократском друштву:

- § Има позитиван став према поштовању људских права и слобода.
- § Зна дечја и основна људска права и одговорности, уме да препозна њихово кршење и способан је да их аргументовано брани.
- § Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву.
- § Примењује процедуре демократског друштва у одлучивању и избору; поштује одлуке већине и уважава мишљења мањине.
- § Негује своју националну културну баштину и активно учествује у интеркултуралном дијалогу.
- § Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима (нпр. хуманитарне, еколошке, културно-уметничке акције; борба против насиља и дискриминације по било ком основу (нпр. верском, националном, родном, узрасном, етничком...); акције против болести зависности, злостављања животиња итд.).

Естетичка компетенција:

- § Показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара.
- § Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања.
- § Употребљава основне појмове, схеме и правила који припадају теоријама уметничких грана које постоје у основном образовању.

Комуникација:

- § Познаје различите облике комуникације и њихове одлике (усмену и писану, невербалну, телефоном, преко интернета итд.).
- § Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и намене.
- § Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност.
- § Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин.

§ Користи на одговарајући и креативан начин језик и стил који је специфичан за различите дисциплине; кроз комуникацију негује културу изражавања и чува језички идентитет.

§ Уме да саслуша излагање саговорника до краја и без упадица.

Одговоран однос према околини:

§ Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе.

§ Активно се укључује у друштвене акције у школи и заједници које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и ка одрживом развоју.

Одговоран однос према здрављу:

§ Бира стил живота и навике имајући на уму добре стране и ризике тог избора. Разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор.

Предузимљивост и оријентација ка предузетништву:

§ Препознаје сопствене предности и своје могућности у односу на будуће образовање и професионалну оријентацију;

§ Спреман је да учествује у самосталним и тимским пројектима; способан је да развије идеју, представи је, образложи и преговара у тиму о њеној реализацији; учествује у активностима са другима у оквиру своје тимске улоге;

§ Мотивисан је и зна да истакне своје добре особине које су важне за обављање школских и радних задатака и користи ЦВ и мотивационо писмо да опише своје компетенције, жеље и очекивања.

§ Зна да постави реалне циљеве и на основу датих могућности уме да планира и проналази начине њиховог остваривања.

Рад с подацима и информацијама:

§ Зна да је за разумевање појава и догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке и разликује податак/ информацију од њиховог тумачења.

§ Користи податке из различитих извора, начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника.

§ Користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области.

Решавање проблема:

§ Препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства.

§ Планира стратегију решавања проблема (претпоставља решења, планира редослед активности, избор извора информација, средстава/опreme коју ће користити, са ким ће сарађивати, са ким ће се консултовати).

§ Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем различитих предмета и ваншколским искуством.

§ Самостално или консултујући друге особе (вршњаке, наставнике, родитеље) преиспитује начин решавања проблема, алтернативне начине решавања, тачност и прецизност решења.

§ Формулише објашњења и закључке на основу резултата до којих је дошао/дошла у раду, презентује их и дискутује са другим особама и преиспитује их у светлу добијених коментара. Стечена нова сазнања и вештине повезује у јединствену целину са претходним.

§ Проверава применљивост решења у пракси и користи стечена знања и вештине у новим ситуацијама.

Сарадња:

§ активно и конструктивно учествује у раду групе или пара,

§ поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи

§ или пару,

§ доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима или групе,

§ одговорно и савесно извршава заједничке активности стављајући интересе групе изнад сопствених,

§ критички процењује свој рад и рад чланова групе, доприноси унапређивању рада групе и уме да представи резултате рада.

Дигитална компетенција:

§ Уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ.

§ Уме да представи, организује и обликује одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средства.

§ Приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ и да га користи на одговарајући начин.

§ Ефикасно користи ИКТ за комуникацију и сарадњу.

§ Препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу ИКТ

Специфична предметна компетенција (СПК)

ОБЛАСТ: Развијеност и примена географских способности и вештина за решавање одређених ситуација

- Основни ниво

Ученик чита географску карту, употребљава различите географске изворе и статистичке податке. Употребљава најједноставније мерне инструменте и описује податке које они приказују.

- Средњи ниво

Ученик истражује, класификује и приказује елементе географске средине на немој карти, моделом, дијаграмом, табелом, схемом, текстом. Познаје значај примене информационих технологија у свакодневним активностима.

- Напредни ниво

Ученик планира и изводи једноставна теренска истраживања, користи и анализира информације о географским чињеницама датим у писаним и електронским медијима, изводи закључке и примењује их у новим ситуацијама. Примењује информационе технологије ради обављања различитих активности.

ОБЛАСТ: Примена географских знања и концептуалног разумевања у одређеним проблемским ситуацијама

- Основни ниво

Ученик препознаје, разликује и именује физичко-географске, друштвено-географске и регионално-географске чињенице и наводи њихове вредности за рационално коришћење у свакодневном животу.

- Средњи ниво

Ученик идентификује и анализира индивидуалност, разноврсност и распрострањеност физичко-географских и друштвено-географских чињеница, а регионално-географске чињенице, везе и законитости сврстава у одређене појмовне категорије и системе.

- Напредни ниво

Ученик анализира и објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у географској средини и предлаже нова решења. Издваја и упоређује географске регије.

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Регионална географија	ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији. – ГЕО.ОО.О.2.3.	– ГЕО.ОО.С.1.7. Анализирају факторе настанка и развоја држава у Европи и свету у ближој и даљој прошлости.	– ГЕО.ОО.Н.1.2. Уочавају контрасте у области демографских промена, развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије, Европе и света.
Географија Европе	Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата.	– ГЕО.ОО.С.1.8. Изводе закључке о елементима географских регија у Србији, Европи и свету. – ГЕО.ОО.С.3.2. Заступају друштвено прихватљиве ставове (поштовање различитости, толеранција, итд.) у анализи географских феномена.	– ГЕО.ОО.Н.2.4. Спровode истраживање појединих природних и/или друштвених појава у конкретној географској регији.

ПРЕДМЕТ: Биологија

Разред: седми

Годишњи фонд часова: 72

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
1. Наслеђивање и еволуција (6+6=12 часова)	– Улога и значај једра у метаболизму ћелије. Деоба ћелије (хромозоми, настајање телесних и полних ћелија). – ДНК и појам гена (алел, генотип, фенотип) – Прво Менделово правило, крвне групе, трансфузија и трансплантација. – Наслеђивање пола. – Наследне болести. – Животни циклуси биљака и животиња. Смена генерација. Једнополни и двополни организми. Значај и улога полног размножавања.	– прикупи и анализира податке о животним циклусима почевши од оплођења; – упореди бесполно и полно размножавање; – идентификује разлике између митозе и мејозе на основну промене броја хромозома и њихове улоге у развићу и репродукцији; – одреди однос између гена и хромозома и основну улогу генетичког материјала у ћелији; – шематски прикаже наслеђивање пола и других особина према првом Менделовом правилу; – објашњавају функцију генетичког материјала у ћелији (хромозом, ДНК, РНК, ген) и пренос наследне информације кроз генерације; – користи ИКТ и другу	Наставне методе: метода усменог излагања, дијалогска метода, демонстративно-илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту. Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима. Наставна средства:	Слуша, памти, поставља питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, решава задатке у уџбенику, истражује, наводи	Објашњава, наводи примере, црта и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	Усмене провере и петнаесто-минутни тестови, практичан рад	Компетенција за учење; Комуникација; Дигитална компетенција Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Одговорно учешће у демократском друштву; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Сарадња; Естетичка компетенција

		опрему у истраживању, обради података и приказу резултата;ž – табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; – разматра, у групи, шта и како је учио и где та знања може да примени; - постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса.	Уџбеник радног карактера, свеска, радни листићи, слике, шеме и фотографије.	примере, повезује научено са применом у животу...			
2. Јединство грађе и функције 14+20=(34 часова)	- Основни принципи организације живих бића. Појам симетрије - типични примери код једноћелијских и вишећелијских организама; биолошки значај. Симетрија, цефализација и сегментација код животиња. - Присуство или одсуство биљних органа, (симетрија и сегментација код биљака). - Ћелије са специфичном функцијом: мишићне, крвне, нервне, ћелије затварачице... - Грађа и улога ткива,	- одреди положај организма на дрвету живота на основу прикупљених и анализираних информација о његовој грађи; - упореди организме на различитим позицијама на „дрвету живота“ према начину на који обављају животне процесе; - користи микроскоп за посматрање грађе гљива, биљних и животињских ткива; - упореди грађу животиња, биљака и бактерија на нивоу ћелија и нивоу организма; - повеже грађу и животне процесе на нивоу ћелије и нивоу организма; - одреди положај човекових органа и њихову	Наставне методе: метода усменог излагања, дијалогска метода, демонстративно-илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту. Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима. Наставна средства:	Слуша, памти, поставља питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, решава задатке у уџбенику, истражује, наводи примере,	Објашњава, наводи примере, црта и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	Усмене провере и петнаесто-минутни тестови, практичан рад	Компетенци-ја за учење; Комуникација; Дигитална компетенција Одговоран односпрема околини; Одговоран односпрема здрављу; Одговорно учешће у демократском друштву; Предузимљивости орјентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Сарадња; Естетичка

	органа, органских система и значај за функционисање организма. - Компаративни преглед грађе главних група биљака, гљива и животиња – сличности и разлике у обављању основних животних процеса на методски одабраним представницима.	улогу; - цртежом или моделом прикаже основне елементе грађе ћелије једноћелијских и вишећелијских организама; - користи лабораторијски прибор и школски микроскоп за израду и посматрање препарата; - постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса.	Уџбеник радног карактера, свеска, радни листићи, слике, шеме и фотографије.	повезује научено са применом у животу...			компетенција
3. Порекло и разноврсност живота (6+6=12 часова)	- Основни принципи систематике (Карл Лине, биномна номенклатура). - Приказ разноврсности живота кроз основне систематске категорије до нивоа кола и класе. - Докази еволуције, фосили и тумачење филогенетских низова (предачке и потомачке форме, прелазни фосили).	- одреди положај организма на дрвету живота на основу прикупљених и анализираних информација о његовој грађи; - упореди организме на различитим позицијама на „дрвету живота“ према начину на који обављају животне процесе; - користи микроскоп за посматрање грађе гљива, биљних и животињских ткива; - разврста организме према задатим критеријумима применом дихотомих кључева; - повеже принципе систематике са филогенијом и еволуцијом на основу данашњих и изумрлих врста – фосила; - користи ИКТ и другу опрему у истраживању,	Наставне методе: метода усменог излагања, дијалогска метода, демонстративно-илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту. Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима. Наставна средства: Уџбеник радног карактера, свеска, радни листићи, слике, шеме и фотографије.	Слуша, памти, поставља питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, решава задатке у уџбенику, истражује, наводи примере, повезује научено са применом у животу...	Објашњава, наводи примере, црта и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	Усмене провере и Петнаесто-минутни тестови, практичан рад	Дигитална компетенција Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Одговорно учешће у демократском друштву; Предузимљивост и орјентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Сарадња; Естетичка компетенција

		обради података и приказу резултата; – табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; – разматра, у групи, шта и како је учио и где та знања може да примени.					
4. Живот у екосистему (4+4=8 часова)	– Састав и структура популација. Популациона динамика (природни прираштај и миграције). – Абиотички фактори и биотички односи као чиниоци природне селекције (адаптације). – Мреже исхране. – Животне области. – Конвергенција и дивергенција животних форми. – Заштита природе. Заштита биодиверзитета.	– идентификује основне односе у биоценози на задатим примерима; – илуструје примерима однос између еколошких фактора и ефеката природне селекције; – упореди прикупљене податке о изабраној врсти и њеној бројности на различитим стаништима; – повеже утицај абиотичких чинилаца у одређеној животној области – биому са животним формама које га насељавају; – анализира разлику између сличности и сродности организама на примерима конвергенције и	Наставне методе: метода усменог излагања, дијалогска метода, демонстративно-илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту. Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима. Наставна средства: Уџбеник радног карактера, свеска, радни листићи, слике, шеме и фотографије.	Слуша, памти, поставља питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, решава задатке у уџбенику, истражује, наводи примере, повезује научено са применом у животу...	Објашњава, наводи примере, црта и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	Усне провере и петнаесто-минутни тестови, практичан рад	Компетенција за учење; Комуникација; Дигитална компетенција Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Одговорно учешће у демократском друштву; Предузимљивост и оријентацијака предузетништву; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Сарадња; Естетичка компетенција

		дивергенције; – идентификује трофички ниво организма у мрежи исхране; – предложи акције заштите биодиверзитета и учествује у њима; – користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата; – табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; – разматра, у групи, шта и како је учио и где та знања може да примени; - постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса.					
5. Човек и здравље (4+2=6 часова)	Примери наследних болести. Особине и грађа вируса. Болести изазване вирусима. Имунитет, вакцине. Пулс и крвни притисак. Прва помоћ: повреде крвних судова	- анализира задати јеловник са аспекта уравнотежене и разноврсне исхране; - идентификује поремећаје исхране на основу типичних симптома (гојазност, анорексија, булимија); - планира време за рад, одмор и рекреацију; - доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци;	Наставне методе: метода усменог излагања, дијалогска метода, демонстративно-илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту. Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима. Наставна средства:	Слуша, памти, поставља питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, решава задатке у уџбенику, истражује, наводи примере, повезује научено са применом у животу...	Објашњава, наводи примере, црта и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	Усмене провере и петнаесто-минутни тестови	Компетенција за учење; Комуникација; Дигитална компетенција Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Одговорно учешће у демократском друштву; Предузимљивост и оријентација ка

	(практичан рад). - Принципи уравнотежене исхране и поремећаји у исхрани. - Значај правилног чувања, припреме и хигијене намирница; тровање храном. - Промене у адолесценцији.	- аргументује предности вакцинације; - примени поступке збрињавања лакших облика крварења; - расправља о различитости међу људима са аспекта генетичке варијабилности, толеранције и прихватања различитости; - користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата; - табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; - примерима илуструју значај биотехнолошких производа и процеса у превенцији и лечењу многих болести, производњи хране и заштити животне средине.	Уџбеник радног карактера, свеска, радни листићи, слике, шеме и фотографије.				предузетништву; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Сарадња; Естетичка компетенција.

Корелација са другим предметима: Математика, Физичко и здравствено васпитање, Информатика и рачунарство, Историја, Географија, Техника и технологија, Ликовна култура, Српски језик и књижевност, Физика, Хемија, Грађанско васпитање;

Међупредметно повезивање:

- српски језик и књижевност – израда домаћих задатака есејског типа, рад са текстом и обрада текста приликом израде презентација, читање и разумевање текста, издвајање кључних речи и најважнијих појмова;
- математика – рад са табелама, решавање Венових дијаграма, однос површине и запремине у биолошким системима;
- информатика и рачунарство – примена ИКТ технологија у изради домаћих задатака, прикупљању података и информација и фотографија;
- ликовна култура – израда паноя, плаката, цртежа, модела, мапе ума;
- географија – употреба географских карти за одређивање распрострањености одређених група животиња, биоми, пољопривреда;
- историја – истакнути научници и временске одреднице;

- грађанско васпитање – обрада тема које се односе на пол, род и сексуалност;

- физика - физичке појаве у телу организама, притисак, брзина;

- хемија – биохемијски процеси;

- физичко васпитање (здрави стилови живота)

Кључни појмови садржаја програма: наслеђивање, митоза, мејоза, генотип, фенотип, наследне болести, симетрија, сегментација, једноћелијски организми, животни процеси, транспорт супстанци, систематика, еволуција, биоми, популација, еколошки фактори, биодиверзитет, вирус, имунитет

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Потреба за додатним временом за рад (дати ученику више времена), потреба за већом пажњом (ученика на радним задацима)
Најефикасније методе и облици рада	Дијалогска метода и рад у паровима
Избор наставних средстава	Уџбеник радног карактера, свеска, радни листићи, слике, шеме и фотографије.
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Предавање на тему заштите здравља од стране здравствених радника ДЗ.
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Постављање јасних циљева, пружање позитивних повратних информација, коришћење разноврсни метода, стварање пријатног окружења...
Могући застоји у раду	Не очекујем их.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Наставне теме се реализују темпом који је дат у годишњем плану.
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Усмено и писмено одговарање, тестови и квизови знања, појединачна активност ученика на часу и читавог одељења, разумевање текста и издвајање кључних појмова, попуњавање табела основу резултата истраживања, провера цртежа, домаћих радова и радних свезака, решавање проблема, извештавање ученика о посматраном објекту или процесу, експерименту, ученички радови (панои, презентације, практични радови: збирке природног материјала, макете...)

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: БИОЛОГИЈА

Разред: СЕДМИ

Општа предметна компетенција (ОПК)

Учећи биологију у основном образовању ученици овладавају знањима и вештинама који им омогућавају да разумеју биолошке концепте и основне принципе функционисања живота на Земљи, као и место и улогу човека у природи. Знања о грађи и функцији организама, наслеђивању, еволуцији и односима организама с окружењем доприносе разумевању биодиверзитета, порекла живота на Земљи, схватању повезаности организама и неживе природе и прихватању различитости. Ученици сагледавају биолошку разноврсност као природно богатство и усвајају концепт одрживог развоја као предуслов за опстанак и просперитет човечанства. Практикујући основе научног приступа и метода, ученици могу да разликују научна од ненаучних објашњења природних појава. Кроз тимски истраживачки рад ученици развијају способност решавања проблема, иницијативу, сарадњу и етичко понашање, као и језичке, комуникацијске и дигиталне компетенције. Анализирањем и интерпретирањем података и информација развијају критички однос према њиховој релевантности и поузданости извора. Могу да изаберу креативне и адекватне начине да прикажу резултате рада и ставове у вези са значајним биолошким темама. Изучавајући биолошке појаве и процесе, предлажући идеје и дискутујући о њима, ученици развијају радозналост према природи, апстрактно, креативно и критичко мишљење, способности планирања, вођења и вредновања сопственог учења, самопоуздање и истрајност. Развијају проактиван однос у очувању здравља и унапређивању животне средине и учествују у друштвеном животу на локалном нивоу у активностима везаним за биолошка и животна питања.

Специфична предметна компетенција (СПК)

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици усвајају елементарна знања из биологије која су неопходна за разликовање живих бића од неживе природе. Ученици разумеју да су сва жива бића грађена од ћелија у којима се обављају животни процеси. Упознају се са грађом људског тела, што омогућава лакше разумевање грађе и функционисања других живих бића, као и усвајање здравих животних навика. Како би боље упознали аспекте природе, уочавају примере утицаја човека на природу, пре свега у непосредној околини, што их усмерава да својим понашањем доприносе очувању животне средине. Спознају везу између квалитета свог живота и здравља и квалитета животне средине. Увиђајући повезаност између живе и неживе природе и улоге човека у њој, ученици схватају да су човеково здравље и добробит уско повезани са очувањем природе. Разумевањем кључних биолошких појмова, ученици развијају основе логичког и критичког мишљења неопходних за разумевање појава и процеса у природи и функционисање сопственог тела.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици овладавају вештинама неопходним за разумевање основних појмова и концепата о грађи, процесима и појавама код живих бића. Посматрају, уочавају, прате и описују појаве и процесе у природи и изводе једноставне експерименте о утицају спољашње и унутрашње средине на жива бића. Приликом огледа и теренског рада ученици примењују безбедносне процедуре како би заштитили себе и друге. Такође, активно и конструктивно учествују у раду групе или пара, поштујући правила заједничког рада и уважавајући разлике у мишљењу и ставовима. До информација долазе на различите начине, а у складу са својим интересовањима и могућностима. ИКТ користе за истраживање, презентацију резултата и ефикасну комуникацију и сарадњу. Овладавајући основним вештинама експерименталног и теренског рада, ученици формирају позитиван став према науци и научним начинима сазнавања

и развијају мануелне, аналитичке и дигиталне вештине. Такође, остварују ближи контакт са природом и поштују живи свет око себе. Радом са другима развијају комуникацију и толеранцију.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Сви ученици примењују стечена знања у свакодневном животу. Ученици разумеју промене кроз које пролазе у периоду пубертета. Имајући у виду могуће здравствене, породичне и социјалне последице болести зависности насталих злоупотребом психоактивних супстанци, ученици бирају и усвајају здраве стилове живота. Разумевање извора варијабилности омогућава прихватање различитости у изгледу, понашању и мишљењу. Ученици развијају хуман однос према животињама и у дискусијама аргументују значај дивљих и домаћих врста за човека. Развијају радозналост према природи и своја запажања о њој могу да представе на креативан начин и уз коришћење ИКТ-а, водећи рачуна о безбедности на интернету. Уочавају чиниоце и понашања који нарушавају природу и квалитет животне средине у ужој и широј околини. Своје ставове у погледу права на здраву животну средину и обавеза да је штите заснивају на научним доказима. Кроз тимски рад, усвајају форме понашања и правила комуникације засноване на толерантном и праведном приступу. Критички процењују рад свих чланова тима, као и сопствени рад и улогу у тиму.

Средњи ниво

ву доказа. Процењују сопствене снаге и слабости и самоуверени су и истрајни у раду.

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици истражују особине живих бића и њихову разноликост и анализирају различите утицаје спољашње и унутрашње средине на животне процесе. На основу разумевања полног размножавања и механизма наслеђивања особина, објашњавају разноврсност живог света. Ученици доводе у везу порекло живог света са његовом разноврсношћу и са позицијом група организама на Дрвету живота. На примерима објашњавају природу биолошке еволуције и значај Дарвинове теорије за савремену науку и различите области људског деловања. Повезивањем грађе и функционисања живог света, уз примену математике и других природних наука, ученици објашњавају везу економичности грађе и функције на нивоима од ћелије до биосфере. Повезују узроке и последице глобалних промена на живи свет, животну средину и природне ресурсе. Разумевање последица деловања човека на животну средину, као и значаја очувања и заштите биодиверзитета, омогућава планирање активности које ученици могу да предузму за унапређивање стања и квалитета животне средине на личном нивоу, на нивоу заједнице и глобалном нивоу. Ученици идентификују факторе који унапређују или угрожавају здравље и критички процењују важност здравих животних навика у превенцији болести. Усвајањем основних биолошких концепата, као што су еволуција, екологија, заштита животне средине и очување здравља, ученици уочавају законитости на различитим нивоима организације живих бића и тако стичу систематски повезана биолошка знања.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици постављају једноставна истраживачка питања и користе једноставне методе и технике како би прикупили потребне податке (нпр. опсервирање, узорковање, мерење итд). Спровode теренска истраживања и једноставне огледе о особинама и грађи живих бића, утицају животних навика на здравље и биолошким појавама и процесима у екосистемима. Прикупљене податке обрађују и анализирају и изводе закључке. Резултате истраживања представљају графички и табеларно, израдом модела биолошких објеката и процеса и на друге креативне начине. Микроскопирањем уочавају грађу организама на различитим нивоима биолошке организације. У истраживачком и експерименталном раду ученици примењују знања из математике, природних и друштвених наука. Из релевантних извора информација издвајају и реорганизују потребне информације и податке, развијајући вештине управљања подацима и ефикасног и безбедног коришћења ИКТ-а. Кроз истраживачки рад ученици усавршавају аналитичке вештине, развијају дивергентно мишљење и оспособљавају се да заузимају критички став према подацима и информацијама. Радећи у тиму, ученици развијају способност вредновања резултата рада.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици развијају нове ставове и вештине које примењују у свакодневном животу и животу заједнице. Користе стечена знања из биологије, природних и друштвених наука, технике и технологије да коригују животне навике и побољшају квалитет сопственог живота. Ученици вреднују биодиверзитет као кључан услов за благостање људи. Дискутују о одрживом коришћењу природних ресурса, о здравим стиливима живота, производњи хране и добробити животиња. Критички процењују информације и податке из медија о климатским променама и изумирању биљних и животињских врста. Ученици разликују поуздане изворе информација од непоузданих, релевантне податке од ирелевантних, као и научна објашњења природних појава од ненаучних. У разговорима о различитим биолошким појавама и процесима развијају вештину јасног, прецизног и аргументованог изражавања идеја и ставова у усменој и писаној форми. Ученици постављају реалне циљеве учења и рада, развијају способности планирања и организације посла и закључују на основу компетенција 1 (СПК 1)

Ученици повезују и примењују стечена знања у школским ситуацијама и свакодневном животу. Повезујући грађу и функционисање живог света, примерима илуструју деловање спољашњих и унутрашњих утицаја на одржавање хомеостазе организама. Развијају и негују лична интересовања у вези са одржањем хомеостазе и очувањем здравља. Ученици разумеју повезаност главних група организама на основу знања о функцији генетичког материјала, његовом преношењу кроз генерације и настанку нових врста под утицајем еволуционих механизма. Самостално и у сарадњи са другима истражују филогенетске низове, откривају и повезују сродничке односе између врста. Уочавањем промена у природи, а посебно промена под утицајем човека, ученици објашњавају развој екосистема и угроженост биодиверзитета. Анализирањем чинилаца који нарушавају квалитет животне средине могу да разумеју положај човека у природи, његову одговорност за стање животне средине и значај концепта одрживог развоја. Овладавањем одређених биолошких појмова, као што су хомеостаза, еволуциони механизми, специјација и одрживи развој, ученици развијају логичко и критичко мишљење неопходно за разумевање утицаја животне средине на промене биодиверзитета и на здравље човека.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици на основу стечених знања, интересовања и информација из различитих извора постављају адекватне хипотезе на које ће моћи да добију одговоре применом научног приступа. Разумеју значај коришћења релевантних и поузданих података и информација за објашњавање појава и процеса у природи, у процесу учења, примени у раду, доношењу одлука и у свакодневном животу. Разликују податак/информацију од њиховог тумачења. Интерпретирају податке користећи текстуалне, математичке, графичке и аудио-визуелне форме. Ученици формулишу објашњења и закључке на основу резултата до којих су дошли. Презентују, дискутују и преиспитују резултате у светлу добијених коментара. Представљају закључке, ставове и мишљења усмено и писано, поштујући ограничења и контекст. Нова и претходно стечена сазнања и вештине повезују у јединствену целину. Примењују одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и расположивим временом. Кроз експерименталан рад, ученици продубљују способност анализе и синтезе и развијају критичко мишљење.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици кроз активности у вези са унапређивањем здравља и очувањем животне средине развијају иницијативу, креативност и бригу за друге. Разумеју утицај фармацеутских и других производа на здравље, тумаче декларације и упутства на производима, слушају савете стручњака и према њима поступају. Ученици дискутују о утицају биотехнологија на животну средину, здравље и квалитет живота. Практикују активности које подстичу бригу о природи и одрживи развој. Вреднују значај тих активности за свој будући живот, живот заједнице и живот будућих генерација. Ученици се активно укључују у планирање и реализацију друштвених акција у школи и заједници које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и ка одрживом развоју. Како би развили и спровели активности за очување биодиверзитета, препознају проблем којим ће се бавити, рашчлањују проблемску ситуацију на делове и уочавају везе између њих. Стечена научна знања и вештине омогућавају им активно укључивање у друштвени живот на локалном нивоу и доношење одлука заснованих на доказима и разумевању друштвених вредности и правила.

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: Биологија

Разред: седми

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1. Наслеђивање и еволуција	БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада. БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. БИО.ОО.О.3.4. Развијају радозналост према природи.	БИО.ОО.С.1.5. Објашњавају значај полног размножавања и наслеђивања особина за разноврсност живог света. БИО.ОО.С.1.7. Илуструју примерима еволуционе промене код живих бића условљене антропогеним фактором и другим утицајима спољашње средине. БИО.ОО.С.2.1. Истражују допринос научника развоју биологије и значај научних открића за развој друштва.	БИО.ОО.Н.1.2. Објашњавају функцију генетичког материјала у ћелији (хромозом, ДНК, РНК, ген) и пренос наследне информације кроз генерације. БИО.ОО.Н.2.1. Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. БИО.ОО.Н.2.3. Анализирају податке, објашњавају трендове и изводе закључке.

	- БИО.ОО.О.3.8. Развијају способност вербалног изражавања чињеница, идеја, ставова и мишљења о биолошким појавама. - БИО.ОО.О.3.9. Критички и одговорно користе дигиталне технологије у активностима у вези са истраживањем биолошких појава и процеса. - БИО.ОО.О.3.10. Критички и конструктивно процењују свој рад и учење, као и рад других. - БИО.ОО.О.3.11. Развијају поверење у закључке засноване на научним доказима.	- БИО.ОО.С.2.2. Постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама и процесима. - БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. - БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик. - БИО.ОО.С.2.5. Примењују знања из математике, природних и друштвених наука у истраживачком и експерименталном раду. - БИО.ОО.С.2.6. Користе више различитих релевантних извора информација током истраживачког рада. - БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења. - БИО.ОО.С.3.3. Артикулисано и аргументовано заступају научни поглед на свет у писаној и усменој форми. - БИО.ОО.С.3.5. Планирају, воде и вреднују сопствено учење, чиме развијају	
2. Јединство грађе и функције као основа живота	- БИО.ОО.О.1.1. Примењују критеријуме за разликовање живих бића од неживе природе. - БИО.ОО.О.1.2. Идентификују положај, изглед и функцију органа у људском телу. БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада. - БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. - БИО.ОО.О.3.4. Развијају радозналост према природи. - БИО.ОО.О.3.8. Развијају способност вербалног изражавања чињеница, идеја,	- БИО.ОО.С.1.2. Објашњавају основе животних процеса на свим нивоима биолошке организације. - БИО.ОО.С.1.3. Повезују изглед, грађу и функционисање живих бића са условима животне средине на очигледним примерима. - БИО.ОО.С.2.1. Истражују допринос научника развоју биологије и значај научних открића за развој друштва. - БИО.ОО.С.2.2. Постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама и процесима. - БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања.	- БИО.ОО.Н.2.1. Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. - БИО.ОО.Н.2.3. Анализирају податке, објашњавају трендове и изводе закључке.

	ставова и мишљења о биолошким појавама. БИО.ОО.О.3.9. Критички и одговорно користе дигиталне технологије у активностима у вези са истраживањем биолошких појава и процеса. БИО.ОО.О.3.10. Критички и конструктивно процењују свој рад и учење, као и рад других. БИО.ОО.О.3.11. Развијају поверење у закључке засноване на научним доказима.	БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик. БИО.ОО.С.2.5. Примењују знања из математике, природних и друштвених наука у истраживачком и експерименталном раду. БИО.ОО.С.2.6. Користе више различитих релевантних извора информација током истраживачког рада. БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења. БИО.ОО.С.2.10. Микроскопирањем уочавају кључне структуре организама. БИО.ОО.С.3.3. Артикулисано и аргументовано заступају научни поглед на свет у писаној и усменој форми. БИО.ОО.С.3.5. Планирају, воде и вреднују сопствено учење, чиме развијају самопоуздање и истрајност.	
3.Порекло и разноврсност живота	БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада. БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. БИО.ОО.О.3.4. Развијају радозналост према природи. БИО.ОО.О.3.8. Развијају способност вербалног изражавања чињеница, идеја, ставова и мишљења о биолошким појавама. БИО.ОО.О.3.9. Критички и одговорно користе дигиталне технологије у активностима у вези са истраживањем биолошких појава и процеса. БИО.ОО.О.3.10. Критички и конструктивно процењују свој рад и учење, као и рад других.	БИО.ОО.С.2.1. Истражују допринос научника развоју биологије и значај научних открића за развој друштва. БИО.ОО.С.2.2. Постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама и процесима. БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик. БИО.ОО.С.2.5. Примењују знања из математике, природних и друштвених наука у истраживачком и експерименталном раду. БИО.ОО.С.2.6. Користе више различитих релевантних извора информација током истраживачког рада. БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења.	БИО.ОО.Н.1.3. Конструирају филогенетски низ на основу истраживања сродничких односа појединих група и њиховог еволутивног порекла. – БИО.ОО.Н.2.2. Користе критеријуме, организују податке и закључују на алгоритамски начин користећи дихотоме кључеве. БИО.ОО.Н.2.1. Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. БИО.ОО.Н.2.3. Анализирају податке, објашњавају трендове и изводе закључке.

	– – БИО.ОО.О.3.11. Развијају поверење у закључке засноване на научним доказима.	БИО.ОО.С.3.3. Артикулисано и аргументовано заступају научни поглед на свет у писаној и усменој форми. БИО.ОО.С.3.5. Планирају, воде и вреднују сопствено учење, чиме развијају самопоуздање и истрајност.	
4. Живот у екосистему	БИО.ОО.О.1.3. Примерима илуструју узроке и последице штетног деловања антропогеног фактора на живи свет и животну средину. БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада. БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. БИО.ОО.О.2.3. Проналазе на интернету и у литератури податке о адаптацијама карактеристичних врста на услове који владају у екосистемима типичним за Србију. БИО.ОО.О.2.4. Посматрају, уочавају, прате и описују појаве у животу организама из окружења и презентују резултате истраживања. БИО.ОО.О.2.5. Уз помоћ наставника изводе једноставне експерименте у којима се истражује утицај спољашње и унутрашње средине на процесе код живих бића. БИО.ОО.О.3.4. Развијају радозналост према природи. БИО.ОО.О.3.5. Представљају на креативан начин право на здраву животну средину и обавезу да је штите од нарушавања. БИО.ОО.О.3.6. Учествују у дискусијама и дебатама о	БИО.ОО.С.1.3. Повезују изглед, грађу и функционисање живих бића са условима животне средине на очигледним примерима. БИО.ОО.С.1.4. Анализирају како различити фактори спољашње и унутрашње средине утичу на животне процесе. БИО.ОО.С.1.9. Увиђају узајамне утицаје између делова екосистема. БИО.ОО.С.2.1. Истражују допринос научника развоју биологије и значај научних открића за развој друштва. БИО.ОО.С.2.2. Постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама и процесима. БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик. БИО.ОО.С.2.5. Примењују знања из математике, природних и друштвених наука у истраживачком и експерименталном раду. БИО.ОО.С.2.6. Користе више различитих релевантних извора информација током истраживачког рада. БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења. БИО.ОО.С.2.9. Приказују односе, појаве и процесе у различитим екосистемима на различите креативне начине. БИО.ОО.С.3.3. Артикулисано и аргументовано заступају научни поглед на свет у писаној и усменој форми.	БИО.ОО.Н.1.6. Критички вреднују антропогени утицај на животну средину и биодиверзитет. БИО.ОО.Н.2.1. Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. БИО.ОО.Н.2.3. Анализирају податке, објашњавају трендове и изводе закључке. БИО.ОО.Н.3.2. Израђују процедуре активности за очување биодиверзитета. БИО.ОО.Н.3.3. Примерима илуструју значај биотехнолошких производа и процеса у превенцији и лечењу многих болести, производњи хране и заштити животне средине.

	значају дивљих и гајених врста за човека. – БИО.ОО.О.3.7. Конструктивно сарађују у активностима које имају за циљ очување здравља, животне средине и биодиверзитета непосредне околине. – БИО.ОО.О.3.8. Развијају способност вербалног изражавања чињеница, идеја, ставова и мишљења о биолошким појавама. – БИО.ОО.О.3.9. Критички и одговорно користе дигиталне технологије у активностима у вези са истраживањем биолошких појава и процеса. – БИО.ОО.О.3.10. Критички и конструктивно процењују свој рад и учење, као и рад других. – БИО.ОО.О.3.11. Развијају поверење у закључке засноване на научним доказима.	– БИО.ОО.С.3.4. Изражавају критички став према медијским садржајима који се баве здравим стиловима живота, климатским променама, загађивању животне средине и изумирању биљних и животињских врста. – БИО.ОО.С.3.5. Планирају, воде и вреднују сопствено учење, чиме развијају самопоуздање и истрајност.	
5. Човек и здравље	БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада. – БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. – БИО.ОО.О.3.4. Развијају радозналост према природи. – БИО.ОО.О.3.8. Развијају способност вербалног изражавања чињеница, идеја, ставова и мишљења о биолошким појавама. – БИО.ОО.О.3.9. Критички и одговорно користе дигиталне технологије у активностима у вези са истраживањем биолошких појава и процеса. – БИО.ОО.О.3.10. Критички и конструктивно	– БИО.ОО.С.1.12. Критички вреднују важност здравих стилова живота у превенцији болести. – БИО.ОО.С.2.1. Истражују допринос научника развоју биологије и значај научних открића за развој друштва. – БИО.ОО.С.2.2. Постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама и процесима. – БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. – БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик. – БИО.ОО.С.2.5. Примењују знања из математике, природних и друштвених наука у истраживачком и експерименталном раду. – БИО.ОО.С.2.6. Користе више различитих релевантних извора	– БИО.ОО.Н.2.1. Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. – БИО.ОО.Н.2.3. Анализирају податке, објашњавају трендове и изводе закључке. – БИО.ОО.Н.3.1. Иницирају, осмишљавају и учествују у реализацији активности са циљем подизања свести о очувању здравља, квалитета животне средине и значају одрживог развоја. – БИО.ОО.Н.3.3. Примерима илуструју значај биотехнолошких производа и процеса у превенцији и лечењу многих болести, производњи хране и заштити животне средине.

	процењују свој рад и учење, као и рад других. БИО.ОО.О.3.11. Развијају поверење у закључке засноване на научним доказима.	информација током истраживачког рада. БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења. БИО.ОО.С.2.8. Изводе једноставна истраживања о утицају животних навика на здравље (утицај буке на слух, физичка неактивност, неправилна исхрана). БИО.ОО.С.3.1. Решавају проблеме одрастања повезујући их са физиолошким процесима који их узрокују. БИО.ОО.С.3.2. Процењују сопствене животне навике у односу на елементе здравог начина живота и принципе одрживог развоја. БИО.ОО.С.3.3. Артикулисано и аргументовано заступају научни поглед на свет у писаној и усменој форми. БИО.ОО.С.3.4. Изражавају критички став према медијским садржајима који се баве здравим стиловима живота, климатским променама, загађивању животне средине и изумирању биљних и животињских врста. БИО.ОО.С.3.5. Планирају, воде и вреднују сопствено учење, чиме развијају самопоуздање и истрајност.	

ПРЕДМЕТ: Математика

Разред: седми

Годишњи фонд часова: 144

Циљ учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитиван став према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом, као и примену стечених знања у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота. Такође, циљ је да ученик формира добар темељ за даљи развој математичких појмова и логичког размишљања.

Тема	Садржаји	Исходи	Начино стваривања исхода		

			Наставне методе, облика рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника	Начин провере остварено сти исхода	Међупредметне компетет е нције

Питагорина теорема 20(7+13)	– Питагорина теорема – Примена ПТ на правоугаоник – Примена ПТ на квадрат – Примена ПТ на једнакокраки троугао – Примена ПТ на једнакостранични троугао – Примена ПТ на ромб – Примена ПТ на једнакокраки трапез – Примена ПТ на правоугли трапез – Правоугли троуглови чији су углови 30°и 60° – Примена ПТ у конструкцијама – Растојање две тачке у координатном систему – Обрат Питагорине теореме	– Ученик разуме и примењује Питагорину теорему $c^2 = a^2 + b^2$ – Препознаје да се теорема односи само на правоугле троуглове. – Израчунава дужине страница правоуглог троугла на основу познате две стране. – Ученик примењује ПТ за израчунавање дијагонале правоугаоника. – Повезује димензије правоугаоника са дужином дијагонале у задацима. – Ученик користи ПТ за израчунавање дијагонале квадрата и обрнуто. – Примењује формулу $d = a\sqrt{2}$ у конкретним ситуацијама. – Примењује ПТ за израчунавање висине или дужине страница једнакокраког троугла. – Решава геометријске проблеме који укључују дељење једнакокраког троугла на два правоугла. – Израчунава висину једнакостраничног троугла применом ПТ. – Повезује дужину странице са висином и применом теореме у контексту симетрије. – Ученик користи ПТ за израчунавање дијагонале или страница ромба. – Препознаје да се дијагонале ромба секу под правим углом и користи ту особину у прорачунима. – Ученик примењује ПТ на правоугле троуглове који настају спуштањем висине у једнакокрак трапез. – Израчунава непознате елементе на основу познатих дужина основица, крака и висине. – Примењује ПТ директно унутар правоуглог троугла који чини део трапеза. – Израчунава непознате странице, висину или дијагоналу правоуглог трапеза.										

		□ Препознаје карактеристичне односе страница у овим троугловима. □ Израчунава странице користећи стандардне односе: – хипотенуза = $2a$		

РЕАЛНИ БРОЈЕВИ 23(13+12) Цели алгебарски изрази 22(8+14) 23(9+14)	– Степен чији је изложилац природан број – Множење и дељење степена једнаких основа – Степен производа и количника – Степен степена – Алгебарски изрази – Полиноми – Сабирање и одузимање полинома – Множење полинома – Квадрат бинома – Разлика квадрата – Растављање полинома на просте чиниоце	□ Ученик дефинише степен броја са природним експонентом. □ Израчунава степене бројева у једноставним примерима. □ Разликује основу и изложилац степена □ Примењује правила: $a^n \cdot a^n = a^{n+m}$ $a^n : a^n = a^{n-m}$ Решава задатке са целобројним и позитивним експонентима. □ Упореди резултате множења и дељења степена. □ Примењује правила: $(a \cdot b)^n = a^n \cdot b^n$ $\frac{a^n}{b^n} = \left(\frac{a}{b}\right)^n$ Решава задатке са бројевима и словним изразима. □ Примењује правило: $(a^n)^m = a^{n \cdot m}$ □ Комбинује више правила степеновања у сложеним изразима. □ Решава задатке који укључују више узастопних степеновања. □ Препознаје и записује једночлане и сложене алгебарске изразе. □ Разуме значење променљивих и коефицијената. □ Упрошћава изразе коришћењем правила за операције. Препознаје полиноме и одређује њихов степен. Разликује појмове: једночлан, двочлан (бином), трочлан, полином. □ Записује и чита полиноме у стандардном облику. □ Изводи сабирање и одузимање полинома груписањем сличних чланова. □ Упрошћава резултат и уређује по степену. □ Решава текстуалне задатке који укључују полиноме. □ Примењује дистрибутивност при множењу једночлана са полиномом. Множи два полинома. Упрошћава добијене изразе и						

уређује их по степенима.

□ Примењује формулу

$$(a \pm b)^2 = a^2 \pm 2ab + b^2$$

▮ Препознаје и проширује квадрат

4. Многоугао 21(9+12)	- Број дијагонала многоугла - Основне теореме геометрије (унакрсни углови, углови на трансверзали, сагласни, наизменични и супротни углови) - Збир углова многоугла - Примене ставова подударности - Значајне тачке троугла - Правилни многоуглови - Геометријске конструкције - Обим и површина многоугла	Ученик израчунава број дијагонала у правилним и неправилним многоугловима. Примењује формулу за број дијагонала: $D_n = \frac{n \cdot (n - 3)}{2}$ Повезује број темена и дијагонала у различитим типовима многоуглова. Разуме и примењује особине углова при пресекању правих трансверзалом. Препознаје типове углова: сагласни, наизменични, унакрсни и супротни. Примењује теореме у задацима који укључују паралелне праве. Израчунава збир унутрашњих углова многоугла коришћењем формуле: $S_n = (n - 2) \cdot 180^\circ$ Израчунава један унутрашњи угао правилног многоугла. Примењује ставове подударности троуглова (СУС, УСУ, ССС, ССУ) Утврђује подударност фигура на основу дужина и углова. Решава геометријске проблеме применом подударности. Препознаје и конструише значајне тачке троугла: тежиште, ортоцентар, центар уписаног и описаног круга. Разуме положај значајних тачака у односу на врсте троуглова. Примењује појмове у геометријским конструкцијама и задацима. Препознаје и описује правилне многоуглове. Израчунава унутрашње и спољашње углове правилног многоугла.					

		Примењује основне алате (шестар и лењир) у извођењу конструкција. Конструира троуглове и многоуглове на основу задатих услова. Примењује геометријске особине у практичним конструкцијама. Израчунава обим и површину правилних и неправилних многоуглова. Примењује одговарајуће формуле за различите облике (на основу дељења на троуглове). Решава текстуалне задатке везане за примену површине у реалном контексту.					

Круг 18(6+12)	- Централни и периферијски угао - Прмена Питагорине теореме на круг - Ротација - Обим круга - Дужина кружног лука - Површина круга - Површина кружног исечка и кружног прстена	Разликује централни и периферијски угао.			

Разуме однос између централног и периферијског угла над истом кружном линијом.

Примењује особине углова у задацима са кругом.

Примењује Питагорину теорему у задацима који укључују пречник, полупречник и тетиве круга.

Решава проблеме који укључују нормалу из центра на тетиву.

Повезује круг са правоуглим троугловима унутар или око круга.

Разуме појам ротације и идентификује њене елементе (центар, угао, смер).

Извршава ротацију тачака и облика на координатној равни.

Препознаје симетрију и понављање при ротацији фигура.

Примењује формулу:

$$O = 2r\pi$$

Израчунава обим круга и полуокруга.

Разуме зависност између обима и пречника (π).

Израчунава дужину лука на основу централног угла:

$$l = \frac{2r\pi}{360^\circ} \cdot \alpha$$

Разликује целокупан обим и део обима (кружни лук).

Примењује појам лука у практичним и геометријским проблемима.

Примењује формулу за површину круга:

$$P = r^2\pi$$

Израчунава површину пуног круга и делова круга.

Повезује површину са радијусом и обимом.

Израчунава површину кружног исечка на основу централног угла:

$$P_i = \frac{r^2\pi}{360^\circ} \cdot \alpha$$

Израчунава површину кружног прстена као разлику две површине:

$$P_p = (r_1^2 - r_2^2) \cdot \pi$$

Примењује знања у геометријским и практичним контекстима (нпр.

6.Обрада података 5(2+3)	- Средња вредност, медијана и мод - Прикупљање, обрада и анализа података	израчунава аритметичку средину скупа података; одређује медијану и мод за дати скуп података; тумачи значење сваке од ових мера у контексту реалног проблема; разликује када је погодна употреба средње вредности, медијане или мода; примењује ове мере у анализи статистичких података. прикупља податке путем анкете, посматрања или мерења; систематизује податке у табеле и дијаграме (стубичасти, секторски и сл.); чита и тумачи графички приказане податке; примењује одговарајуће статистичке мере (средња вредност, медијана, мод) за анализу података; закључује и аргументује на основу анализираних података. 					
Корелација са другим предметима:	Физика, хемија, биологија (Употреба бројева и јединица мере; Прорачуни у експериментима (брзина, густина, запремина, концентрација); Симетрија и обрасци у природи (цветови, снежне пахуље)). Информатика и рачунарство (Алгоритамско мишљење, решавање проблема корак по корак; Графички прикази у дигиталним алатима. Програмирање – услови, понављања (везе са логиком и низовима)). Техника и технологија (Практична примена мерења и прорачуна (пројекти, макете); Склопови и модели – просторне фигуре; Конструкције у приручним материјалима). Историја и географија (Временске линије (хронологија, редослед догађаја); Мерење раздаљина на географским картама, размера; Статистички подаци о становништву, графички прикази). Ликовна и музичка култура (Геометријске фигуре и тела у цртежу; Симетрија, орнаменти, шаре; Ритам...)						
Међупредметно повезивање:	Физика, Хемија, Биологија, Техника и технологија, Информатика и рачунарство, Историја, Географија, Ликовна култура.						
Кључни појмови предмета:	Кључни појмови математике за 7. разред обухватају рационалне бројеве, алгебарске изразе, степене, линеарне једначине и неједначине, као и пропорценте. Такође се обрађују геометријски појмови (троугао, четвороуглови, обим и површина), Питагорина теорема, појам функције и графичко представљање и основни појмови статистике.						

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам?	Ученици са тешкоћама у учењу имају потребу за додатним објашњењем и темпом прилагођеним њиховим могућностима. Уважавање тих потреба остварујем индивидуалним радом, понављањем градива и визуелним приказом наставних садржаја. За ученике који показују висок ниво интересовања и напредније знање, припремам задатке вишег нивоа сложености како бих их додатно мотивисала и подстакла Ученицима са слабијим фокусом омогућавам чешће паузе, рад у краћим

	интервалима и примену активности које укључују покрет и практичан рад. Ученике којима је потребна емоционална подршка подстичем позитивном повратном информацијом, пружам осећај сигурности и охрабрујем их кроз разговор и разумевање.
Најефикасније методе и облици рада?	Наставне методе: - Монолошка метода: користим је при увођењу нових појмова и поступака. Омогућава јасан преглед градива и усмеравање пажње ученика. - Дијалогска метода: поспешује активно учешће ученика кроз постављање питања, дискусију и заједничко формулисање закључака. Посебно је ефикасна при утврђивању и обради сложенијих садржаја. - Демонстративна метода: примењујем је уз употребу наставних средстава (геометријски прибор, дигиталне алатке, макете) ради приказивања математичких процеса, посебно у геометрији. - Илустративна метода: укључује графичке приказе, дијаграме, скице и цртеже као визуелну подршку у разумевању апстрактних појмова, што нарочито помаже ученицима са визуелним стилем учења. Облици рада: - Фронтални облик користим за дефинисање новог градива и увођење у тему. Омогућава равномерно усмеравање наставног процеса и контролу динамике часа. - Индивидуални рад пружа могућност сваком ученику да ради сопственим темпом, што је посебно значајно приликом вежбања и провере знања. - Рад у пару подстиче сарадничко учење, развија комуникацијске вештине и олакшава решавање сложенијих задатака кроз размену мишљења. - Групни рад омогућава диференциран приступ, подстицање тимског рада и развијање логичког мишљења кроз заједничко решавање проблема и мини-пројекте.
Наставна средства	- Школска табла и маркери у више боја – користим их за визуелно јасније представљање садржаја, истицање кључних делова решења, разликовање елемената у геометрији и подстицање визуелног памћења код ученика. - Штампани материјали – уџбеници, радне свеске, збирке задатака, додатни листићи за вежбање и провере знања. - Геометријски прибор – лењир, троугао, шестар, угломер и други прибор за цртање и мерење, посебно важан у настави геометрије. - ИКТ средства – рачунар, лаптоп, пројектор, интерактивна табла и интернет. Користим их за приказивање презентација, дигиталних задатака, симулација и едукативних видео-садржаја. - Образовни софтвер и апликације – GeoGebra, Wolfram Alpha, Kahoot!, PowerPoint, као и платформе за учење на даљину (Google Classroom). - Модел и макете – употреба тродимензионалних модела тела (пирамиде, призме, ваљак, купе, лопте) за боље разумевање запремина и површина.
Активности и стратегије за мотивисање ученика:	- Повезивање градива са свакодневним животом – трудим се да ученицима покажем

	примену математике у стварним ситуацијама (нпр. мерење, куповина, процене, архитектура), како би увидели сврсисходност знања. - Игре и такмичарске активности – у наставу уводим квизове, математичке изазове и задатке на време, што подстиче ангажовање и развија позитиван такмичарски дух. - Похвала и подстицајна повратна информација – редовно истичем труд, напредак и постигнућа ученика, чиме градим њихово самопоуздање и унутрашњу мотивацију. - Диференцирани задаци – прилагођавам задатке нивоу знања ученика, чиме омогућавам да сваки ученик доживи успех и напредак у складу са својим могућностима. - Интерактивне и ИКТ активности – коришћење дигиталних алата (GeoGebra, Kahoot!, PowerPoint) чини наставу динамичнијом и ближом интересовањима ученика. - Истраживачка настава – подстичем ученике да самостално или у групама решавају проблеме, праве презентације или моделе, чиме развијају и мотивацију и креативност. - Уважавање интересовања ученика – на часовима дајем примере који су блиски интересовањима ученика (нпр. спорт, технологија, уметност), како бих повећала релевантност садржаја. - Пружање избора – омогућавам ученицима да, у појединим активностима, бирају начин решавања задатака, редослед рада или формат представљања резултата.
Могући застоји у раду:	- Неуједначен ниво предзнања ученика – ученици долазе са различитим степеном усвојених појмова, што може отежати увођење нових наставних садржаја и захтева додатну диференцијацију наставе. - Недовољна мотивација ученика – неки ученици показују слабо интересовање за наставу математике, што утиче на њихово активно учешће и залагање у раду. - Тешкоће у савладавању апстрактних појмова – посебно у темама као што су алгебарске формуле, функције или геометријска својства, што може довести до пасивности и неуспеха. - Слаба концентрација код ученика –што захтева честе промене активности и методичке прилагодбе. - Непотпуна сарадња са родитељима – отежана комуникација или неукљученост родитеља може утицати на напредак ученика и праћење домаћих обавеза. - Чести оправдани или неоправдани изостанак ученика – доводе до празнина у знању и потребе за додатним индивидуалним радом.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	- Темпо рада прилагођавам сложености наставне јединице и нивоу предзнања ученика. У увођењу апстрактнијих појмова (нпр. алгебарске формуле, функције, Питагорина теорема) радим спорије, са више примера и визуелизација, како би се обезбедило разумевање основе. - Код наставних тема које су наставак претходног градива (нпр. сабирање/одузимање разломака, мерење површине), темпо је бржи јер се надовезује на већ усвојене појмове. - У темама које садрже више формула (нпр. површине и запремине геометријских тела), темпо рада је успорен и нагласак је на постепеном увежбавању кроз

	разноврсне задатке и примену формула у контексту. - У сложенијим темама примењујем корак по корак приступ, при чему се сваки део градива обрађује кроз мини-целине, уз примену различитих метода и активности (демонстрација, практични примери, рад у пару). - Темпо се успорава уколико је приметна недовољна мотивисаност или разумевање ученика, а у тим случајевима организујем додатне активности, подршку и понављање. - Специфичност у раду примећује се и у потреби за честом диференцијацијом, нарочито у хетерогеним одељењима, где прилагођавам темпо различитим нивоима знања и стиловима учења. - Теме које укључују практичан рад или реалне задатке (нпр. статистика, мерење) омогућавају нешто бржи темпо и активније учешће ученика, што доприноси бољем усвајању.
Праћење напредовања ученика /начин, време, критеријуми праћења	Начин праћења: Ученици се прате кроз континуирану формативну и сумативну процену. Примењујем задатке различитог нивоа тежине, усмена испитивања, радне листове, кратке тестове, домаће задатке, као и посматрање активности на часу и учешћа у дискусији. Време праћења: Напредовање се прати током целог полугодишта – кроз уводне активности, обраду нових садржаја, вежбање и провере знања. Посебну пажњу посвећујем напредовању у кључним моментима – после обраде наставне целине, пред контролне и писмене задатке. Критеријуми праћења: Оцењује се разумевање појмова, примена наученог у новим ситуацијама, тачност и прецизност у решавању задатака, логичко мишљење, самосталност у раду, напредак у односу на претходни ниво знања и активност на часу. Диференцирам критеријуме у складу са индивидуалним могућностима ученика. Посебна пажња посвећује се ученицима са потешкоћама у учењу и ученицима са изузетним способностима, чији се напредак прати прилагођеним задацима и додатним облицима подршке или изазова. Резултати праћења служе као основа за даље планирање наставе, прилагођавање метода рада и обезбеђивање подршке ученицима који не напредују очекиваним темпом.
Остале специфичности школе које могу да утичу на остављање наставног процеса	Хетероген састав ученика – различит ниво предзнања, радних навика и мотивације условљава потребу за диференцираним приступом и чешћом индивидуализацијом наставе. Мањи или већи број ученика у одељењу – утиче на динамику часа, могућност интеракције, као и на фокусираност и квалитет индивидуалног праћења ученика. Недовољна или ограничена опремљеност наставним средствима и ИКТ опремом – може отежати реализацију савремених метода наставе и коришћење дигиталних алата.

	Активности школе (пројекти, манифестације, ваннаставне активности) – могу утицати на редован ритам наставе, али и представљати прилику за повезивање наставних садржаја са практичним и креативним радом ученика. Подршка стручне службе и колегијалност наставника – повољно утичу на решавање проблема у учењу и понашању, као и на планирање интердисциплинарних активности. Сарадња са родитељима – степен укључености родитеља у школски живот ученика значајно утиче на њихову одговорност, мотивацију и напредак.

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: **математика**

Разред: **седми**

Назив наставне теме	Стандарди образовних постигнућа по нивоима		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
	– МАТ.А.ОО.О.1.3. Изводе основне поступке прираду са општим бројевима. – МАТ.ОО.О.2.4. Примењују једноставне математичке процедуре при решавању математичког захтева једноставног познатог контекста. – МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор. – МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик.	– МАТ.А.ОО.С.1.2. Имају шири знања освојствима природних, целих и рационалних бројева и усвојили су појам делове повезују у реалног броја, укључујући разлику између рационалних и ирационалних бројева. – МАТ.ОО.С.2.4. Прелазе са конкретног на апстрактно мишљење. – МАТ.ОО.С.2.5. Истражују Различите приступе проблему, уз подршку наставника или вршњака. – МАТ.ОО.С.3.5. Интегришу Своје математичко знање у друге предмете, посебно у природним наукама, што	– МАТ.А.ОО.Н.1.2. Ефикасно манипулишу бројевним и целим алгебарским изразима. – МАТ.А.ОО.Н.1.3. Оспособљени су за Елементарно математичко моделирање у познатом контексту. – МАТ.ОО.Н.3.4. Припремљени су за наставак образовања у дисциплинама које ма математичких компетенција. – МАТ.ОО.Н.3.5.

– МАТ.ОО.О.3.7. Развивају самопоуздање у своје математичке способности решавање реалних проблема. – МАТ.ОО.О.3.8. Развивају уредност, систематичности прецизност.	имомогућава боље разумевање тих садржаја.	Спроводићи поступке доказивања, развијају способност критичког мишљења и аналитичког расуђивања.

ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА	– МАТ.Г.ОО.О.1.6. Препознају основне геометријске објекте у равни и простору и знају њихова основна својства. – МАТ.Г.ОО.О.1.7. Израчунавају мерне величине једноставних геометријских објеката користећи одговарајуће формуле и Питагорину теорему. – МАТ.Г.ОО.О.1.8. Користе јединице мере за дужину, површину, запремину, масу, време и углове. – МАТ.ОО.О.2.5. Учествују у методичкој откривања дајући одговоре на једноставна питања која их воде к решењу. – МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. – МАТ.ОО.О.3.5. Користе знања из алгебре и геометрије за разумевање облика и величина, као и за сналажење у простору, што им помаже да уоче и опишу околину, уметничка дела, архитектонска остварења и сл.	– МАТ.Г.ОО.С.1.5. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката, користе разлагања најједноставније објекте, служе се различитим јединицама мере. – МАТ.Г.ОО.С.1.6. Користе Питагорину теорему за одређивање елемената геометријских фигура и тела. – МАТ.ОО.С.2.1. Користе аналогију како би повезали сличне математичке ситуације и пронашли решење у различитим, али сродним проблемима. – МАТ.ОО.С.2.2. Разлажу математички проблем на његове саставне делове (анализа), а затим те делове повезују у целовито решење (синтеза), што имомогућава да разумеју како различити делови математичких задатака међусобно утичу један на други и како се решења могу интегрисати у целину. – МАТ.ОО.С.2.4. Прелазе са конкретног на апстрактно мишљење. – МАТ.ОО.С.2.5. Истражују различите приступе проблему, уз подршку наставника или вршњака.	– МАТ.Г.ОО.Н.1.4. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката када потребни елементи нису непосредно дати. – МАТ.ОО.Н.2.2. Користе анализу и синтезу за решавање комплекснијих математичких проблема. – МАТ.Г.ОО.Н.1.6. Доказују геометријска твђења, по потреби примењујући више познатих твђења (Питагорина теорема и њен обрат, Талесова теорема, ставови подударности и сличности, значајне тачке троугла, збир углова многоугла, и друго). – МАТ.ОО.Н.3.5. Спроводићи поступке доказивања, развијају способност критичког мишљења и аналитичког расуђивања.

ЦЕЛИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ	– МАТ.А.ОО.О.1.2. Извршавају и правилно користе рачунске операције, њихова својства и релације ускупу природних, целих и рационалних бројева. – МАТ.А.ОО.О.1.3. Изводе основне поступке при раду са општим бројевим а. – МАТ.ОО.О.2.4. Примењују једноставне математичке процедуре при решавању математичког захтева једноставног познатог контекста. – МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор. – МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. – МАТ.ОО.О.3.3. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за базичним аритметичким, алгебарским и геометријским знањима. – МАТ.ОО.О.3.4. Разумеју да је математичко знање важно за друге дисциплине и науке. – МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичности прецизност.	– МАТ.А.ОО.С.1.2. Имају шири знања освојствима природних, целих и рационалних бројева и усвојили су појам делове повезују у реалног броја, укључујући разлику између рационалних и ирационалних бројева. – МАТ.ОО.С.2.5. Истражују различите приступе проблему, уз подршку наставника или вршњака. – МАТ.ОО.С.3.5. Интегришу Своје математичко знање удруге предмете, посебно у природним наукама, што им омогућава боље разумевање тих садржаја.	– МАТ.А.ОО.Н.1.2. Ефикасно манипулишу бројевним и целим алгебарским изразима. – МАТ.А.ОО.Н.1.3. Оспособљени су за елементарно математичко моделирање у познатом контексту. – МАТ.ОО.Н.2.2. Користе анализу и синтезу за решавање комплекснијих математичких проблема. – МАТ.ОО.Н.2.3. Користе аналогију у односу на објекте, својства и поступке (не само за сличност између једноставних проблема). – МАТ.ОО.Н.3.4. Припремљени су за наставак образовања у дисциплинама које математичких компетенција. – МАТ.ОО.Н.3.5. Спроводећи поступке доказивања, развијају способност критичког мишљења и аналитичког расуђивања.

КРУГ	– МАТ.Г.ОО.О.1.6. Препознају основне геометријске објекте у равни и простору и знају њихова основна својства. – МАТ.Г.ОО.О.1.7. Израчунавају мерне величине једноставних геометријских објеката користећи одговарајуће формуле и Питагорину теорему. – МАТ.Г.ОО.О.1.8. Користе јединице мере за дужину, површину, запремину, масу, време и углове. – МАТ.Г.ОО.О.1.9. Изводе најједноставније геометријске конструкције. – МАТ.Г.ОО.О.1.10. Препознају подударне и симетричне геометријске фигуре у равни. – МАТ.ОО.О.2.2. Користе конкретизацију како би разумели апстрактне математичке појмове. – МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познате чињенице како би извукли очигледне закључке. – МАТ.ОО.О.2.4. Примењују једноставне математичке процедуре при решавању математичког захтева једноставног познатог контекста. – МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор.	– МАТ.Г.ОО.С.1.5. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката, користе разлагања на једноставније објекте, служе се различитим јединицама мере. – МАТ.Г.ОО.С.1.6. Користе Питагорину теорему за одређивање елемената геометријских фигура и тела. – МАТ.Г.ОО.С.1.7. Знају и користе основна тврђења (ставове подударности и сличности, итд.) о геометријским фигурама (угао, троугао, четвороугао, многоугао и круг) у једноставнијим проблемима. – МАТ.Г.ОО.С.1.8. Конструишу једноставне геометријске фигуре – МАТ.ОО.С.2.1. Користе аналогију како би повезали сличне математичке ситуације и пронашли решење у различитим, али сродним проблемима. – МАТ.ОО.С.2.2. Разлажу математички проблем на његове саставне делове (анализа), а затим те делове повезују у целовито решење (синтеза), што им омогућава да разумеју како различити делови математичких задатака међусобно утичу један на други и како се решења могу интегрисати у целину. – МАТ.ОО.С.3.1. Адекватно користе математички језик и разумеју његову улогу у научној комуникацији.	– МАТ.Г.ОО.Н.1.4. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката када потребни елементи нису непосредно дати. – МАТ.Г.ОО.Н.1.5. Конструишу геометријске фигуре, по потреби примењујући више познатих тврђења. – МАТ.Г.ОО.Н.1.6. Доказују геометријска тврђења, по потреби примењујући више познатих тврђења (Питагорина теорема и њен обрат, Талесова теорема, ставови подударности и сличности, значајне тачке троугла, збир углова многоугла, и друго). – МАТ.ОО.Н.2.1. Користе генерализацију за формирање тврђења, које потом доказују. – МАТ.ОО.Н.2.2. Користе анализу и синтезу за решавање комплекснијих математичких проблема. – МАТ.ОО.Н.2.3. Користе аналогију у односу на објекте, својства и поступке (не само за сличност између једноставних проблема). – МАТ.ОО.Н.2.4. Користе апстракцију безослањања на конкретизацију. – МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје. – МАТ.ОО.Н.3.3. Користе аналитичке и логичке животним ситуацијама.

ОБРАДА ПОДАТАКА	– МАТ.А.ОО.О.1.2. Извршавају и правилно користе рачунске операције, њихова својства и релације у скупу природних, целих и рационалних бројева. – МАТ.А.ОО.О.1.3. Изводе основне поступке прираду са општим бројевима. – МАТ.С.ОО.О.1.11. Елементарно тумаче табеларно или графички представљене податке. – МАТ.ОО.О.2.4. Примењују једноставне математичке процедуре при решавању математичког захтева једноставног познатог контекста. – МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор. – МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. – МАТ.ОО.О.3.2. Стичу основне вештине које ће им бити корисне у свакодневним ситуацијама, као што су: мерење, управљање новцем и доношење одлука уопште. – МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје математичке способности за решавање реалних проблема. – МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичности прецизност.	– МАТ.ОО.С.2.6. Индивидуално и тимски реализују краће пројекте у којима решавају проблеме везане за реалне ситуације. – МАТ.ОО.С.3.2. Приступају проблемима у свакодневним ситуацијама логично и систематски. – МАТ.ОО.С.3.3. Доносе математичке засноване одлуке узевши са новчаним, еколошким и здравственим питањима. – МАТ.ОО.С.3.5. Интегришу своје математичко знање у друге предмете, посебно у природним наукама, што им омогућава боље разумевање тих садржаја. – МАТ.ОО.С.3.7. Схватају употребу статистичких података у природним и друштвеним наукама. – МАТ.ОО.С.3.8. Имају развијену свест о сопственим Аналитичким способностима.	– МАТ.А.ОО.Н.1.3. Оспособљени су за елементарно математичко моделирање у познатом контексту. – МАТ.С.ОО.Н.1.7. Анализирају сложене скупове прикупљених података. – МАТ.ОО.Н.2.2. Користе анализу и синтезу за решавање комплекснијих математичких проблема. – МАТ.ОО.Н.2.5. Користе ИКТ алате за решавање сложенијих математичких проблема. – МАТ.ОО.Н.2.6. Реализују пројекте у којима повезују различите дисциплине кроз једноставне математичке моделе. – МАТ.ОО.Н.3.3. Користе аналитичке и логичке животним ситуацијама. – МАТ.ОО.Н.3.4. Припремљени су за наставак образовања у дисциплинама којима математичких компетенција.

ПРЕДМЕТ: Информатика и рачунарство

Разред: 7.

Годишњи фонд часова: 36

Циљ наставе и учења *информатике и рачунарства* је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
1 ИКТ Укупно: 10	Обележавање логичке структуре и генерисање прегледа садржаја текстуалног документа. Карактеристике рачунарске графике (пиксел, резолуција, RGB и	- разликује визуелну презентацију и логичку структуру текста; - користи алате за стилско обликовање документа и креирање прегледа садржаја у програму за обраду текста; - објасни принципе растерске и векторске	Наставне методе: - монолошка - дијалошка - текстуална - илустративна - учење путем открића - демонстративна - интерактивна	- Слуша - Пише - Прати - Уочава - Говори - Пита - Гледа	- Планира - Организује - Бира садржаје - Реализује - Објашњава - Демонстрира - Даје упутства	Усмено испитивање, тест, практични радови, вежбе, вршњачко	- компетенција за учење - естетичка компетенција - комуникација - одговоран однос према здрављу - предузимљивос

	СМУК модели приказа боја, растерска и векторска графика). Рад у програму за растерску графику. Рад у програму за векторску графику. Израда гиф анимација. Коришћење алата за снимање екрана.	графике и модела приказа боја; - креира растерску слику у изабраном програму; - креира векторску слику у изабраном програму; - користи алате за уређивање и трансформацију слике; - креира гиф анимацију;	- посматрачка Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима Наставна средства: - рачунари - помоћна	- Размишља - Закључује - Решава - увежбава - учи - контролише - дискутује	- Обезбеђује ресурсе - Партнер у учењу - прати рад - вреднује - оцењује	оцењивање	т и оријентација ка предузетништв у - рад са подацима и информацијама - сарадња - дигитална компетенција

		- креира видео-запис коришћењем алата за снимање екрана;	(табла, креда, прибор) - очигледна (модел геометријских тела, скице геометријских фигура, слике)				
2. Дигитална писменост Укупно: 4	URL, DNS, IP адреса. Хипервеза и хипертекст. Електронска пошта, креирање налога, слање и пријем поште. Електронска пошта (контакти, безбедност, нежељена пошта). Рад на дељеним документима (текстуалним документима / презентацијама /упитницима...) у облаку.	- разликује појмове URL, DNS, IP адреса; - објасни појмове хипервеза и хипертекст; - креира, форматира и шаље електронску пошту; - обавља електронску комуникацију на сигуран, етички одговоран и безбедан начин водећи рачуна о приватности; - препозна непримерени садржај, нежељене контакте и адекватно се заштити; - сараднички креира и дели документе у облаку водећи рачуна о одговарајућим нивоима приступа; - подешава хипервезе према делу садржаја, другом документу или веб локацији;				- компетенција за учење - естетичка компетенција - комуникација - рад са подацима и информацијама - сарадња - дигитална компетенција	
3. Рачунарство Укупно: 15	Рад са изабраним текстуалним програмским језиком у области	- уз помоћ програмске библиотеке текстуалног програмског језика исцртава елементе 2Д				- компетенција за учење - одговорно учешће у	

	2Д графике. Основне карактеристике изабране графичке библиотеке. Методе за исцртавање основних геометријских облика. Подешавање боја и положаја објеката. Примена петљи и случајно генерисаних вредности на исцртавање геометријских облика.	графике; - употребљава петље и генератор насумичних бројева за исцртавање сложенијих облика; - планира, опише и имплементира решење једноставног проблема; - проналази и отклања грешке у програму;					демократском друштву - комуникација - предузимљивост и оријентација ка предузетништву - рад са подацима и информацијама - решавање проблема - сарадња дигитална компетенција
Пројектна настава Укупно: 7	Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења. Израда пројектног задатка у корелацији са другим предметима. Вредновање резултата пројектног задака.	- проналази и отклања грешке у програму; - сарађује са осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка: - креира, уређује и структурира дигиталне садржаје који комбинују текст, слике, линкове, табеле и анимације; - креира рачунарске програме који доприносе решавању пројектног задатка; - поставља резултат свог рада на Интернет ради дељења са другима уз помоћ наставника; - вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и					- одговорно учешће у демократском друштву - комуникација - предузимљивост и оријентација ка предузетништву - рад са подацима и информацијама - сарадња дигитална компетенција

		активности за које је био задужен.					
Корелација са другим предметима:	Биологија, математика, географија, техника и технологија, хемија, информатика и рачунарство						
Међупредметно повезивање:	1. Математика • коришћење математичких појмова и операција у програмирању и алгоритмима • анализа података, графикони и табеле у програмима за обраду података 2. Физика • симулације физичких процеса и огледа у дигиталном окружењу (PhET, Algodoo) • програмирање апликација или модела који илуструју физичке законе 3. Хемија и биологија • креирање дигиталних презентација и мултимедијалних материјала који приказују хемијске и биолошке процесе • анализа података из експеримената и приказ резултата кроз табеле и графиконе 4. Географија • коришћење ГИС апликација, симулација климатских промена, приказ кретања водених и ваздушних маса • израда интерактивних мапа и дигиталних пројеката 5. Техничко и информатичко образовање / Пројектна настава • програмирање и израда апликација, веб-сајтова, игрица, симулација • интеграција знања из више предмета у пројектне активности (STEM активности)						
Кључни појмови садржаја програма:	Кључни појмови обухватају рачунарске системе, хардвер и софтвер, интернет сервисе и безбедно коришћење ИКТ, као и претраживање и критичку процену информација, дигиталну комуникацију, заштиту података и ауторска права. Такође обухватају алгоритамско размишљање и програмирање (Python), употребу променљивих, гранања и петљи, као и пројектни рад кроз планирање, тимску сарадњу, израду и презентацију дигиталних производа.						

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Ученици са различитим предзнањем из информатике • Припрема задатака различитог нивоа тежине (основни, напредни). • Рад у групама где напреднији ученици могу да помогну другима. Ученици са тешкоћама у учењу • Поступно увођење нових појмова, корак по корак.

	• Чешћа практична вежбања и визуелна подршка (слике, видео-туторијали). • Кратке и јасне инструкције. Ученици са посебним интересовањима и талентима • Укључивање у сложеније пројекте (израда програма, веб- сајтова). • Подстицање учешћа на такмичењима из информатике. Ученици са сметњама у развоју или инвалидитетом • Коришћење асистивних технологија (екрански читачи, специјализовани софтвер). • Додатно време за израду задатака. • Рад у мањим корацима и чешћа провера разумевања. Ученици који имају потешкоће у пажњи и концентрацији • Кратке и разноврсне активности. • Комбинација практичних и теоријских делова. • Јасна структура часа и визуелни подсетници.

Најефикасније методе и облици рада	Методе рада: ● Демонстративно-илустративна метода – наставник показује поступак рада на рачунару, а ученици прате и затим самостално примењују. ● Метод практичних радова – самостално решавање задатака на рачунару (програмирање, рад у програмима). ● Разговор и дискусија – размена идеја и заједничко решавање проблема. ● Метод пројектне наставе – ученици реализују мини- пројекте (нпр. презентација, веб-страница, апликација). ● Игролика метода (game-based learning) – квизови знања, такмичења у брзини решавања задатака. Облици рада: ● Фронтални рад – увођење нових појмова и упутства за све ученике. ● Групни рад – сарадња у мањим тимовима на заједничком задатку или пројекту. ● Индивидуални рад – самостално вежбање ученика за рачунаром, решавање задатака по нивоу. ● Онлајн рад – коришћење платформи (Google Classroom, Moodle, Teams) за домаће задатке, квизове и пројекте.
Избор наставних средстава	Рачунари и мрежна опрема ● индивидуални рад ученика за рачунаром ● могућност примене софтвера и интернет ресурса Софтверски пакети ● канцеларијски пакети (обрада текста, табеле, презентације) ● окружења за програмирање (Scratch, Python) ● графички и мултимедијални програми

	Интернет и едукативне платформе ● Google Classroom за онлајн наставу и домаће задатке ● едукативни сајтови, видео-туторијали, интерактивни квизови Пројектор и интерактивна табла ● за фронтални рад и демонстрацију поступака ● визуелизација сложених појмова (алгоритми, мрежни системи) Дидактички материјали

- радни листићи и упутства
- приручници за ученике и наставнике

Које потенцијале локалне средине ћу користити и како

Локалне образовне установе (библиотеке, школе, факултети, културни центри)

- коришћење библиотека за приступ стручној литератури и приручницима из области информатике
- сарадња са другим школама на заједничким ИКТ пројектима

Институције и организације у локалној заједници

- гостујућа предавања стручњака за ИКТ (нпр. програмера, администратора, дизајнера)
- посете локалним ИТ компанијама ради упознавања са применом информатике у пракси

Локална инфраструктура

- коришћење школске и градске интернет мреже за истраживачки рад
- учешће у локалним радионицама, хакатонима и ИТ такмичењима

Медији и културне установе

- сарадња са локалним медијима за израду школских дигиталних часописа или веб-сајтова
- израда мултимедијалних материјала за промоцију културних догађаја у месту

Родитељи и локална заједница

- укључивање родитеља који раде у области ИКТ као гостију на часу
- презентације успешних локалних примера примене информатике у свакодневном животу

Активности и стратегије за мотивисање ученика	Практична примена знања - израда веб-сајтова, мултимедијалних презентација или малих програма који су блиски интересовањима ученика (нпр. игре, квизови, блогови). Игролике активности (game-based learning) - такмичења у решавању задатака или квизови знања путем рачунарских алата (Kahoot, Quizizz, Scratch игрице). Пројектна настава - рад у мањим тимовима на пројектима који имају видљив
	резултат (нпр. школски дигитални часопис, веб-презентација школе). Повезивање са реалним животом - показивање примене информатике у различитим областима (медицина, дизајн, наука, економија). - позивање стручњака из локалне заједнице да представе свој рад. Подстицај креативности - давање могућности ученицима да сами бирају тему пројекта или начина презентације. - уметање елемената уметности и дизајна (графика, музика, видео) у информатичке пројекте. Препознавање и награђивање успеха - истицање успешних ученичких радова на школском сајту или панону. - награђивање активног учешћа похвалама, поенима или симболичним признањима. Интерактивне методе рада - ученици се смењују у улози наставника (peer teaching). - дискусија и тимска решења проблема уместо пасивног слушања.

Могући застоји у раду	Технички проблеми • неисправни рачунари, проблеми са софтвером или интернет конекцијом • решење: припрема резервних уређаја/материјала, офлајн задаци у случају нестанка интернета Неједнак ниво предзнања ученика • део ученика брзо савладава градиво, док други заостају • решење: диференцирани задаци (основни и напредни ниво), парови „ученик–ментор“ у групама Недовољна мотивација ученика • губљење интересовања ако садржај делује сувопарно или превише апстрактно • решење: повезивање наставе са практичним и занимљивим примерима из свакодневног живота, коришћење играликих активности Проблеми у организацији групног рада • неравномерна подела задатака, неки ученици се не ангажују довољно • решење: јасно дефинисане улоге у тиму и вредновање индивидуалног доприноса Недостатак времена за реализацију сложенијих пројеката • пројекти захтевају више часова него што је планирано • решење: подела пројекта на мање фазе, део активности
	пребацити као домаћи рад или тимски онлајн рад Различити стилови учења • неки ученици боље разумеју кроз практичан рад, други кроз визуелна упутства • решење: комбиновање метода (демонстрација, рад за рачунаром, видео-материјали, радни листови)

Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Увођење нових појмова и теоријских садржаја • темпо умерен, уз више примера и демонстрација • кратки теоријски блокови у комбинацији са практичним задацима Практичне вежбе за рачунаром • рад се одвија у корацима: наставник демонстрира → ученици понављају → самосталан рад • темпо прилагођен тако да сви ученици стигну да изврше основни задатак, а напреднији добијају додатне изазове Теме које захтевају сложено логичко размишљање (програмирање, алгоритми) • спорији темпо рада, уз честе провере разумевања • коришћење визуелних алата (нпр. Scratch) као увод у апстрактније језике програмирања Пројектна настава • флексибилан темпо: пројекти се реализују у више фаза • део активности се може обављати ван наставе (онлајн сарадња, домаћи задаци) Разлике у темпу ученика • обезбеђивање „основног нивоа“ који сви морају да постигну • диференцирани задаци: једноставни за ученике који теже прате, додатни задаци за напредније Специфичности наставе информатике • потреба за више времена при техничким радовима (подешавања, инсталације, евентуално решавање проблема) • неопходна пауза у темпу рада ако се јаве технички застоји (интернет, софтвер, хардвер).
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Начин праћења: • Континуирано праћење на часу – посматрање самосталног рада ученика, активност у групама, учешће у дискусијама. • Провере знања – кратки тестови, квизови, практични задаци током и на крају теме. • Пројекти и практични радови – евалуација пројеката, веб- страница, мултимедијалних презентација или програма. • Онлајн активности – праћење домаћих задатака и квизова на платформама (Google Classroom, Moodle, Teams).

	Време праћења: • Током часа – кратке провере разумевања, питања и дискусија. • На крају теме или блока – писмени тестови или завршни практични задаци. • Континуирано – праћење напретка кроз пројекте и домаће задатке током више недеља. Критеријуми праћења: • Разумевање појмова – могућност примене теорије у пракси. • Самосталност и активност – самосталан рад за рачунаром, иницијатива и допринос у групи. • Квалитет пројеката и задатака – исправност решења, креативност, презентација резултата. • Сарадња и тимски рад – допринос групном задатку, комуникација и помоћ другима. • Редовност и тачност – предаја домаћих задатака, учешће у активностима и поштовање рокова.
Остале специфичности школе које могу да утичу на остваривање наставног процеса	Инфраструктура школе • број и капацитет рачунарских учионица • квалитет интернет конекције и мрежне опреме • доступност пројектора и интерактивне табле Техничка опрема • стара или неисправна рачунарска опрема може успорити темпо рада • потреба за редовним одржавањем и ажурирањем софтвера Кадар и стручност наставника • ниво знања и искуства наставника у информатици и програмирању • могућност интерних обука или професионалног усавршавања Ученици и њихова доступност ресурса код куће • приступ рачунару и интернету ван школе • родитељска подршка и могућност додатног учења Школска култура и традиција • подстицање пројектне наставе, такмичења и сарадње међу ученицима • награђивање креативности и активног учешћа Екстерни фактори

- локална заједница, сарадња са другим школама и институцијама
- ванредне ситуације (нпр. прекид наставе, технички проблеми, пандемија)

Прилагођавање специфичностима предмета

- сложеније теме (програмирање, мрежне технологије) захтевају више времена и пажљиво планирање
- могућност диференцијације и прилагођавања темпа ученицима са различитим нивоима знања

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: Информатика и
рачунарство

Разред: 7.

Назив наставне теме	Стандарди образовних постигнућа по нивоима		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

Информационо комуникационе технологије	– ИНФ.ОО.О.1.1. Разликују хардвер од софтвера и именују основне компоненте дигиталних уређаја. – ИНФ.ОО.О.2.1. Креирају, едитују, форматирају и чувају текстуалне, графичке, аудио, видео и мултимедијалне датотеке. – ИНФ.ОО.О.2.2. Самостално претражују интернет, проналазе информације и преузимају их на свој дигитални уређај. – ИНФ.ОО.О.3.1. Користећи дигиталне технологије, ефикасно учествују у групном раду. – ИНФ.ОО.О.3.2. Обезбеђују правилно и дуготрајно функционисање дигиталног уређаја, примењујући правила физичке и софтверске заштите. – ИНФ.ОО.О.3.3. Препознајући штетност електронског отпада, одлажу га на еколошки исправан начин.	– ИНФ.ОО.С.1.1. Описују разлику између софтвера и сервиса. – ИНФ.ОО.С.1.2. Организују податке у дигиталном окружењу на различитим медијумима. – ИНФ.ОО.С.2.1. Креирају или адаптирају датотеке у одговарајућем софтверу примењујући акције уметања елемената – слике, табеле, графиконе и друге садржаје. – ИНФ.ОО.С.2.3. Информацијама које проналазе на интернету приступају критички. – ИНФ.ОО.С.2.4. Информације пронађене на интернету користе у складу са ауторским правима, уз навођење извора и атрибуција. – ИНФ.ОО.С.3.2. Успостављају везу између отварања података и стварања услова за развој.	– ИНФ.ОО.Н.2.2. Коришћењем одговарајућих програма анализирају прикупљене (отворене) податке и доносе одговарајуће закључке. – ИНФ.ОО.Н.3.1. Израђују дигитална решења у складу са примереним реалним проблемима (еколошких, културолошких, здравствених итд.) и тиме унапређују квалитет живота у локалној заједници.
Дигитална писменост	– ИНФ.ОО.О.2.2. Самостално претражују интернет, проналазе информације и преузимају их на свој дигитални уређај. – ИНФ.ОО.О.2.3. Путем интернета остварују безбедну и примерену комуникацију са другим корисницима.	– ИНФ.ОО.С.1.4. Објашњавају концепт мрежавања рачунара и интернета. – ИНФ.ОО.С.1.5. Процењују валидност информација пронађених на интернету. – ИНФ.ОО.С.2.3.	– ИНФ.ОО.Н.2.1. Самостално или у сарадњи са другим ученицима креирају, деле и организују дигиталне садржаје у облаку. – ИНФ.ОО.Н.2.2. Коришћењем одговарајућих програма

	– ИНФ.ОО.О.3.1. Користећи дигиталне технологије, ефикасно учествују у групном раду. – ИНФ.ОО.О.3.2. Обезбеђују правилно и дуготрајно функционисање дигиталног уређаја, примењујући правила физичке и софтверске заштите. – ИНФ.ОО.О.3.3. Препознајући штетност електронског отпада, одлажу га на еколошки исправан начин.	Информацијама које проналазе на интернету приступају критички. – ИНФ.ОО.С.2.4. Информације пронађене на интернету користе у складу са ауторским правима, уз навођење извора и атрибуција. – ИНФ.ОО.С.2.5. На безбедан начин, штитећи лични идентитет, комуницирају путем интернета уважавајући правила дигиталног правописа и нетикеције. – ИНФ.ОО.С.3.1. Постављају резултате свог или групног рада на интернет ради дељења са другима. – ИНФ.ОО.С.3.2. Успостављају везу између отварања података и стварања услова за развој.	анализирају прикупљене (отворене) податке и доносе одговарајуће закључке. – ИНФ.ОО.Н.2.3. Штите дигиталне продукте свог или тимског рада одговарајућом Си-си лиценцом. – ИНФ.ОО.Н.3.1. Израђују дигитална решења уз расту примерених реалних проблема (еколошких, културолошких, здравствених итд.) и тиме унапређују квалитет живота у локалној заједници.
Рачунарство	– ИНФ.ОО.О.1.3. Представљају решење једноставног проблема помоћу алгоритма који садржи излистане улазне податке, дефинисан начин њихове обраде и приказан очекивани резултат (излаз). – ИНФ.ОО.О.2.4. Препознају који од понуђених програма (визуелних и текстуалних) је креиран на основу датог алгоритма. – ИНФ.ОО.О.3.2. Обезбеђују правилно и дуготрајно функционисање дигиталног уређаја, примењујући правила физичке и софтверске заштите. – ИНФ.ОО.О.3.3. Препознајући штетност електронског отпада, одлажу га на еколошки исправан начин.	– ИНФ.ОО.С.1.7. Примењују основне елементе синтаксе и семантике одабраног визуалног или текстуалног програмског језика. – ИНФ.ОО.С.2.6. Креирају и тестирају рачунарске програме, којима аутоматизују решавање проблема примереног узрасту. – ИНФ.ОО.С.3.2. Успостављају везу између отварања података и стварања услова за развој	– ИНФ.ОО.Н.1.2. Користе библиотеке, функције и сложеније типове података за креирање сложенијих рачунарских програма. – ИНФ.ОО.Н.3.1. Израђују дигитална решења уз расту примерених реалних проблема (еколошких, културолошких, здравствених итд.) и тиме унапређују квалитет живота у локалној заједници.

Пројектна настава	– ИНФ.ОО.О.2.1. Креирају, едитују, формирају и чувају текстуралне, графичке, аудио, видео и мултимедијалне датотеке. – ИНФ.ОО.О.2.2. Самостално претражују интернет, проналазе информације и преузимају их на свој дигитални уређај. – ИНФ.ОО.О.2.3. Путем интернета остварују безбедну и примерену комуникацију са другим корисницима. – ИНФ.ОО.О.3.1. Користећи дигиталне технологије, ефикасно учествују у групном раду. – ИНФ.ОО.О.3.2. Обезбеђују правилно и дуготрајно функционисање дигиталног уређаја, примењујући правила физичке и софтверске заштите. – ИНФ.ОО.О.3.3. Препознајући штетност електронског отпада, одлажу га на еколошки исправан начин.	– ИНФ.ОО.С.1.2. Организују податке у дигиталном окружењу на различитим медијумима – ИНФ.ОО.С.1.5. Процењују валиност информација пронађених на интернету. – ИНФ.ОО.С.2.1. Креирају или адаптирају датотеке у одговарајућем софтверу примењујући акције метања елемената – слике, табеле, графиконе и друге садржаје. – ИНФ.ОО.С.2.3. Информацијама које проналазе на интернету приступају критички. – ИНФ.ОО.С.2.4. Информације пронађене на интернету користе у складу са ауторским правима, уз навођење извора и атрибуција. – ИНФ.ОО.С.2.5. На безбедан начин, штитећи лични идентитет, комуницирају путем интернета уважавајући правила дигиталног правописа и нетикеције. – ИНФ.ОО.С.3.1. Постављају резултат свог или групног рада на интернет ради дељења са другима. – ИНФ.ОО.С.3.2. Успостављају везу између отварања података и стварања услова за развој.	– ИНФ.ОО.Н.2.1. Самостално или у сарадњи са другим ученицима креирају, деле и организују дигиталне садржаје у облаку. – ИНФ.ОО.Н.2.2. Коришћење модговарајућих програма анализирају прикупљене (отворене) податке и доносе одговарајуће закључке. – ИНФ.ОО.Н.2.3. Штито дигиталне продукте свог или тимског рада одговарајућом Си-си лиценцом. – ИНФ.ОО.Н.3.1. Израђују дигитална решења узрасту примерених реалних проблема (еколошких, културолошких, здравствених итд.) и тиме унапређују квалитет живота у локалној заједници.

Предмет: Техника и технологија

Разред: 7

Годишњи фонд часова: 72

Циљ: : Циљ наставе и учења Технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и

производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ Укупно: 6 (3+3)	Појам, улога и развој машина и механизма Потрошња енергије у домаћинству и могућности уштеде. Утицај дизајна и правилне употребе техничких средстава на здравље људи. Зависност очувања животне средине од технологије.	Повеже развој машина и њихов допринос подизању квалитета живота и рада; Повеже ергономију са здрављем и комфором људи при употреби техничких средстава; Анализира да ли је коришћење одређене познате технике и технологије у складу са очувањем животне средине; Истражи могућности смањења трошкова енергије у домаћинству; Повеже занимања у области производних техника и технологија са сопственим интересовањем;	Монолошка Дијалoшка Демонстративна и метода Текстуална Метода путем истраживања Фронтални Индивидуални Уџбеник Свеска Пројектор	Слуша Пита Пише Вежба Учи	Организује Планира Предаје Проверава Вредније Слуша Прати рад	Усмено испитивање Технички цртежи Практични радови Вежбе Вршњачко оцењивање	Компетенција за целоживотно учење; Комуникација; Рад са подацима и информацијама; Дигитална Компетенција; Решавање проблема; Сарадња

Саобраћај Укупно: 6 (3+3)	Машине спољашњег и унутрашњег транспорта. Подсистеми код возила друског саобраћаја (погонски, преносни, управљачки, кочиони). Исправан бицикл/моп ед као битан предуслов безбедног учешћа у саобраћају.	Разликује врсте транспортних машина; Повеже подсистеме код возила друског саобраћаја са њиховом улогом; Провери техничку исправност бицикла; Демонстрира поступке одржавања бицикла или мопеда;	Монолошка Дијалoшка Демонстративан а метода Текстуална Метода путем истраживања Метода практичног рада Фронтални Индивидуални У пару Уџбеник Свеска Пројектор Конструкторски комплет	Слуша Питаш Пише Вежба Учи Израђује практичан рад	Организује Планира Предаје Проверава Вредније Слуша Прати рад	Усмено испитивање Технички цртежи Практични радови Вежбе Вршњачко оцењивање	Компетенција за целоживотно учење; Комуникација;Рад са подацима и информацијама; Дигитална Компетенција; Решавање проблема; Сарадња Одговоран однос према околини; Естетичка компетенција
Техничка и дигитална писменост Укупно: 20 (10+10)	Специфичности техничких цртежа у машинству. Ортогoнално и просторно приказивање предмета. Коришћење функција и алата програма за CAD. Основне компоненте ИКТ уређаја. Управљање и контрола коришћењем рачунарске технике и интерфејса.	Самостално црта скицом и техничким цртежом предмете користећи ортогoнално и просторно приказивање; Користи CAD технологију за креирање техничке документације; Образложи предности употребе 3D штампе у изради трoдимензионалних модела и макета; Управља моделима користећи рачунар; Објасни улогу основних компоненти рачунара, таблета, паметних телефона и осталих савремених ИКТ уређаја; Објасни улогу и значај вештачке	Монолошка Дијалoшка Демонстративан а метода Текстуална Метода путем истраживања Метода практичног рада Фронтални Индивидуални У пару Уџбеник Свеска Пројектор Конструкторски комплет	Слуша Питаш Пише Вежба Учи Израђује практичан рад	Организује Планира Предаје Проверава Вредније Слуша Прати рад	Усмено испитивање Технички цртежи Практични радови Вежбе Вршњачко оцењивање	Компетенција за целоживотно учење; Комуникација;Рад са подацима и информацијама; Дигитална Компетенција; Решавање проблема; Сарадња Одговоран однос према околини; Естетичка компетенција

		интелигенције и примену у свакодневном животу; Аргументује значај рационалног коришћења расположивих ресурса на Земљи; Идентификује материјале који се користе у машинству и на основу њихових својстава процењује могућност примене; Користи прибор за мерење у машинству водећи рачуна о прецизности мерења;					
Ресурси и производња Укупно: 20 (11+9)	Рационално коришћење ресурса на Земљи и очување и заштита животне средине. Материјали у машинству (пластика, метали, легуре и др.). Мерење и контрола – појам и примена мерних средстава (мерила).	Врши операције обраде материјала који се користе у машинству, помоћу одговарајућих алата, прибора и машина и примени одговарајуће мере заштите на раду; Објасни улогу одређених елемената машина и механизма на једноставном примеру; Образложи значај примене савремених машина у машинској индустрији и предности роботизације производних процеса; Класификује погонске машине – моторе и повеже их са њиховом применом;	Монолошка Дијалогска Демонстративан а метода Текстуална Метода путем истраживања Метода практичног рада Фронтални Индивидуални У пару Уџбеник Свеска Пројектор Конструкторски комплет	Слуша Питањ Пише Вежба Учи Израђује практичан рад	Организује Планира Предаје Проверава Вредније Слуша Прати рад	Усмено испитивање Технички цртежи Практични радови Вежбе Вршњачко оцењивање	Компетенција за целоживотно учење; Комуникација; Рад са подацима и информацијама; Дигитална Компетенција; Решавање проблема; Сарадња Одговоран однос према околини; Естетичка компетенција

Технологија
обrade
материјала у
машинству
(обрада
материјала са и
без скидања
струготине,
савремене
технологије
обrade).

Елементи
машина и
механизма
(елементи за
везу, елементи за
пренос снаге и
кретања,
специјални
елементи).

Производне
машине: врсте,
принцип рада,
појединачна и
серијска
производња.

Појам, врсте,
намена и
конструкција
робота
(механика, погон
и управљање).

Погонске
машине – мотори
(хидраулични,
пнеуматски,
топлотни).

Моделовање
погонских
машина и/или
школског мини
робота.

Конструкторско моделовање Укупно: 20 (1+19)	Проналажење информација, стварање идеје и дефинисање задатка.	Самостално/тимски истражи и реши задати проблем у оквиру пројекта;	Монолошка Дијалошка Демонстративан а метода Текстуална Метода путем истраживања Метода практичног рада	Слуша Питаш Пише Вежба Учи Израђује практичан рад	Организује Планира Предаје Проверава Вредније Слуша Прати рад	Усмено испитивање Технички цртежи Практични радови Вежбе Вршњачко оцењивање	Компетенција за целоживотно учење; Комуникација;Рад са подацима и информацијама; Дигитална Компетенција; Решавање проблема; Сарадња Одговоран однос према околини; Естетичка компетенција
	Самосталан/тимски рад на пројекту.	Изради производ у складу са принципима безбедности на раду;					
	Израда техничке документације изабраног модела ручно или уз помоћ рачунарских апликација.	Тимски представи идеју, поступак израде и производ;	Фронтални Индивидуални У пару				
	Реализација пројекта – израда модела коришћењем алата и машина у складу са принципима безбедности на раду.	Креира рекламу за израђен производ;	Уџбеник Свеска Пројектор Конструкторски комплет				
	Представљање идеје, поступака израде и производа.	Врши е-кореспонденцију у складу са правилима и препорукама са циљем унапређења продаје;					
	Процена сопственог рада и рада других на основу постављених критеријума.	Процењује свој рад и рад других на основу постављених критеријума (прецизност, педантност и сл.).					
	Употреба електронске кореспонденције са циљем унапређења производа.						
	Одређивање оквирне цене						

	трошкова и вредност израђеног модела. Креирање рекламе за израђен производ.						
Корелација са другим предметима: физика, географија, ликовна култура, информатика и рачунарство, биологија, математика							
Међупредметно повезивање: Физика: енергија Географија: одговорност човека према планети Ликовна култура: естетика Информатика и рачунарство: коришћење ИКТ технологије Биологија: подела биљака, човек и здравље, заштита животне средине Математика: основни појмови из геометрије							

Кључни појмови: машине, механизми, ортогонална пројекција, погонске машине-мотори, сус мотори.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Ученици са различитим предзнањем из ТиТ • Припрема задатака различитог нивоа тежине (основни, напредни). • Рад у групама где напреднији ученици могу да помогну другима. Ученици са тешкоћама у учењу • Поступно увођење нових појмова, корак по корак. • Чешћа практична вежбања и визуелна подршка . • Кратке и јасне инструкције. Ученици са посебним интересовањима и талентима • Укључивање у сложеније пројекте . • Подстицање учешћа на такмичењима из ТиТ Ученици са сметњама у развоју или инвалидитетом • Додатно време за израду задатака. • Рад у мањим корацима и чешћа провера разумевања. Ученици који имају потешкоће у пажњи и концентрацији • Кратке и разноврсне активности. • Комбинација практичних и теоријских делова. • Јасна структура часа и визуелни подсетници.
Најефикасније методе и облици рада	Методе рада: • Демонстративно-илустративна метода • Метод практичних радова • Разговор и дискусија • Метод пројектне наставе Облици рада: • Фронтални рад – увођење нових појмова и упутства за све ученике.

	• Групни рад – сарадња у мањим тимовима на заједничком задатку или пројекту. • Индивидуални рад
Избор наставних средстава	Уџбеник Свеска Пројектор Интернет Е - уџбеник Конструктроски комплет
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Локалне образовне установе (библиотеке, школе, факултети, културни центри) Институције и организације у локалној заједници Локална инфраструктура Медији и културне установе Родитељи и локална заједница
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Практична примена знања Пројектна настава Повезивање са реалним животом Подстицај креативности Препознавање и награђивање успеха Интерактивне методе рада
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Увођење нових појмова и теоријских садржаја • темпо умерен, уз више примера и демонстрација кратки теоријски блокови у комбинацији са практичним радом Практичне вежбе Разлике у темпу ученика • обезбеђивање „основног нивоа“ који сви морају да постигну • диференцирани задаци: једноставни за ученике који теже прате, додатни задаци за напредније

	Специфичности наставе ТиТ
Могући застоји у раду	Технички проблеми Неједнак ниво предзнања ученика Недовољна мотивација ученика Проблеми у организацији групног рада Недостатак времена за реализацију сложенијих пројеката Различити стилови учења
Праћење напредовања ученика/начин,време,критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин,време,критеријуми праћења	Начин праћења: • Континуирано праћење на часу • Провере знања • Пројекти и практични радови – Време праћења: • Током часа – кратке провере разумевања, питања и дискусија. • На крају теме или блока • Континуирано – праћење напретка кроз пројекте и домаће задатке током више недеља. Критеријуми праћења: • Разумевање појмова – • Самосталност и активност • Квалитет пројеката и задатака – • Сарадња и тимски рад – Редовност и тачност – предаја домаћих задатака, учешће у активностима и поштовање рокова.
Остале специфичности школе које могу да утичу на оставривање наставног процеса	Инфраструктура школе квалитет интернет конекције и мрежне опреме

	• доступност пројектора и интерактивне табле Техничка опрема Кадар и стручност наставника • ниво знања и искуства наставника у информатици и програмирању • могућност интерних обука или професионалног усавршавања Ученици и њихова доступност ресурса код куће • приступ рачунару и интернету ван школе • родитељска подршка и могућност додатног учења Школска култура и традиција • подстицање пројектне наставе, такмичења и сарадње међу ученицима • награђивање креативности и активног учешћа Екстерни фактори • локална заједница, сарадња са другим школама и институцијама • ванредне ситуације (нпр. прекид наставе, технички проблеми, пандемија) Прилагођавање специфичностима предмета

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: Техника и технологија

Разред:7

Општа предметна компетенција (ОПК)

Циљ учења технике и технологије јесте да ученици развију техничко-технолошку писменост и стваралачко и логичко мишљење кроз стицање теоретског и практичног знања израдом практичних радова и пројеката реализованих самостално или тимски, уважавајући личне способности и вештине сваког ученика. Реализацијом практичних вежби ученици развијају fine моторичке вештине, стичу знања о различитим техничким материјалима и принципима рада основних алата и уређаја. Израдом предмета/модела коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата,

ученици развијају креативност, иновативност, као и способност за тимски рад, сарадњу, толеранцију, способност слушања мишљења других и конструктивно решавање конфликта. Кроз развој техничког стваралаштва стичу реалне искуствене техничке основе за будуће школовање и живот. Одговорно и флексибилно се односе према одрживом коришћењу постојећих ресурса и разматрају начине за проналажење нових – чистих извора енергије. Воде рачуна о смањењу отпада и емисије штетних гасова, о неопходној рециклажи материјала, заштити и очувању животне средине и о екологији. Ученици, као учесници у саобраћају, стичу вештине препознавања, процене и избегавања ризичног понашања и опасности. Развијају интересовања за технолошке процесе у грађевинарству, пољопривреди, машинству, електротехници, електроници, роботизи, мехатроници. Имају јасан став о потреби поштовања саобраћајних прописа. Ученици проширују стечена информатичка знања и схватају потребу њихове примене у различитим свакодневним животним ситуацијама. Развијају истраживачки дух и способност претраживања, критичког анализирања и систематизације информација у електронском облику уз употребу одговарајућих средстава ИКТ-а. Кроз реализацију различитих пројеката и задатака стичу увид у сопствена професионална интересовања, стичу искуства и самопоштовање и поступају предузимљиво, иницијативно и одговорно

Специфична предметна компетенција (СПК)

Познавањем најважнијих достигнућа и личности у техници и технологији, ученици уочавају повезаност техничко-технолошког напретка са развојем друштва и унапређивањем квалитета живота људи. На основу познавања врсте, особина и начина обраде повезују материјале са могућностима њихове употребе у свакодневном животу. На основу врсте машина наводе појам и функцију коју обављају. Наводе конструктивне елементе који чине један грађевински објект и објашњавају њихову улогу. Ученици разумеју важност заштите животне средине и штетност утицаја загађивача ваздуха, воде и земљишта

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Животно и радно окружење	– ТЕХ.ОО.О.1.1. Повезују врсте, својства и начин обраде са употребом материјала – ТЕХ.ОО.О.1.3. Препознају основне карактеристике и конструктивне елементе грађевинских објеката – ТЕХ.ОО.О.1.2. Познају основне врсте машина у зависности од функција које обављају	– ТЕХ.ОО.С.1.5. Анализирају да ли је коришћење одређене технике и технологије у складу са принципима очувања животне средине. – ТЕХ.ОО.С.3.4. Повезују стечена знања из технике и технологије са сродним садржајима из других наставних предмета. – ТЕХ.ОО.С.3.5. Иницирају и учествују у активностима рециклаже и заштите животне средине у локалној заједници.	– ТЕХ.ОО.Н.3.2. При реализацији сопствених идеја, претходно представљених техничким цртежом или употребом одговарајуће апликације, користе расположиве интерфејс технологије.

Саобраћај	– ТЕХ.ОО.О.2.5. Употребом савремених техничких и технолошких достигнућа увиђају значај технике и технологије у свакодневном животу – ТЕХ.ОО.О.3.3. Примењују правила безбедности као активни учесници у саобраћају.	– ТЕХ.ОО.С.2.1. На основу анализе симулиране саобраћајне ситуације, увиђају потенцијалне сигурносне ризике за учеснике у саобраћају.	– ТЕХ.ОО.Н.2.4. Уочавају међусобну повезаност најважнијих подсистема (погонски, преносни, управљачки и кочиони) код возила друмског саобраћаја и других саобраћајних средстава.
Техничка и дигитална писменост	– ТЕХ.ОО.О.2.3. Цртају једноставне предмете скицом и техничким цртежом примењујући правила техничког цртања – ТЕХ.ОО.О.2.4. Примењују основна знања из области технике и технологије коришћењем апликација из Office пакета	– ТЕХ.ОО.С.3.3. Креирају рекламни материјал ради промоције самостално или тимски израђеног пројекта. – ТЕХ.ОО.С.2.2. Самостално или тимски израђују техничку документацију у оквиру мини пројекта користећи прибор за техничко цртање или рачунарске апликације.	– ТЕХ.ОО.Н.3.2. При реализацији сопствених идеја, претходно представљених техничким цртежом или употребом одговарајуће апликације, користе расположиве интерфејс технологије. – ТЕХ.ОО.Н.3.2. При реализацији сопствених идеја, претходно представљених техничким цртежом или употребом одговарајуће апликације, користе расположиве интерфејс технологије. – ТЕХ.ОО.Н.1.3. Познају развој основних компоненти рачунара, таблет уређаја и паметних телефона.
Ресурси и производња	– ТЕХ.ОО.О.1.1. Повезују врсте, својства и начин обраде са употребом материјала. – ТЕХ.ОО.О.2.5. Употребом савремених техничких и технолошких достигнућа увиђају значај технике и технологије у свакодневном животу. – ТЕХ.ОО.О.3.4. Применом правила рационалног коришћења енергије у домаћинству штеде кућни буџет.	– ТЕХ.ОО.С.3.4. Повезују стечена знања из технике и технологије са сродним садржајима из других наставних предмета. – ТЕХ.ОО.С.1.5. Анализирају да ли је коришћење одређене технике и технологије у складу са принципима очувања животне средине. – ТЕХ.ОО.С.1.7. Објашњавају начине производње, трансформацију и пренос електричне енергије	– ТЕХ.ОО.Н.1.1. На основу критичке анализе карактеристика електричних машина и уређаја, креирају, самостално или тимски, иновативни електромеханички модел машине или уређаја

Конструкторско моделовање	– ТЕХ.ОО.О.3.2. Израђују једноставне моделе и макете самостално или у тиму, у циљу развоја и усавршавања мануелних вештина и радних навика. – ТЕХ.ОО.О.3.1. Примењују мере заштите на раду ради сопствене и сигурности осталих учесника у процесу рада. – ТЕХ.ОО.О.3.5. Препознају своје способности и афинитете према различитим занимањима у области технике.	ТЕХ.ОО.С.2.2. Самостално или тимски израђују техничку документацију у оквиру мини пројекта користећи прибор за техничко цртање или рачунарске апликације. – ТЕХ.ОО.С.1.1. Пореде традиционалне и савремене технологије обраде материјала. – ТЕХ.ОО.С.3.3. Креирају рекламни материјал ради промоције самостално или тимски израђеног пројекта.	– ТЕХ.ОО.Н.3.2. При реализацији сопствених идеја, претходно представљених техничким цртежом или употребом одговарајуће апликације, користе расположиве интерфејс технологије. – ТЕХ.ОО.Н.1.2. Повезују основе конструкција различитих врста робота са њиховом наменом.

Предмет: **Ликовна култура**

Разред: седми

Годишњи фонд часова: 36

Циљ: Циљ наставе и учења ликовне културе је да ученик развија визуелно опажање ,стваралачко мишљење и естетске критеријуме како би био оспособљен за визуелну комуникацију и креативно решавање проблема,као и одговоран однос према наслеђу визуелне културе свог и других народа.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
1. Композиција и простор (26)	Пропорције, пропорције главе. Пропорције тела.Перспектива, Контраст,Равнотежа, Понављање и степеновање облика у простору,Композиција,врсте композиција.Композиција линија облика и боја.Боје и	– користи традиционалне технике и одабрана савремена средства за ликовна истраживања; – изражава, одабраним ликовним елементима, емоције, стање или имажинацију; – обликује композиције примењујући основна знања о пропорцијама, перспективи и композицији; – користи,	Монолошка,дијалогска,интерактивна, разговор, тражење одговора путем реалне ситуације, хеуристички приступ Индивидуални, фронтални и рад у пару и у групи. Цртачки и сликарски прибор,дигитални видео и апликације,уметничке фотографије.Рад са подацима и информацијама	Прати упутства наставника,разговара,коментарише,црта,слискицира,синтезира,искуства,креира,утврђује нова сазнања	Мотивише, даје упутства,класификује,информише, подстиче креативност код ученика.имплицира,оплемењује дечији свет маште	Естетска анализа приоритетне области Практичан рад ученика по нивоима постигнућа могућности и склоности Дискусија Естетска анализа	Компетенција за учење .Сарадња,Комуникација.Дигитална компетенција Решавање проблема Естетичка компетенција

	емоције. Аутопортрет, селфи. Анимација. Дигитална фотографија	сам или у сарадњи са другима, одабране изворе, податке и информације као подстицај за стваралачки рад; – разговара о одабраним идејама, темама или мотивима у уметничким остварењима различитих култура и епоха;				процеса реализације	
2. Комуникација (6)	Уметност покрета игре и звука, Теме у уметности	– користи традиционалне технике и одабрана савремена средства за ликовна истраживања; – користи, сам или у сарадњи са другима, одабране изворе, податке	Монолошка, дијалогска, интерактивна, разговор, тражење одговора путем реалне ситуације. Индивидуални, фронтални и рад у пару Цртачки прибор, дигитални	Прати упутства наставника, разговара, коментарише, црта, слика и	Мотивише, даје упутства, класификује, информише, подстиче кративност	Естетска анализа приоритетне области Практичан рад ученика по нивоима	Компетенција за учење Дигитална компетенција Решавање проблема Естетичка

		и информације као подстицај за стваралачки рад; – разговара о одабраним идејама, темама или мотивима у уметничким остварењима различитих култура и епоха; – учествује у заједничком креативном раду који обједињује различите уметности – уважава себе и друге када снима, обрађује и дели дигиталне фотографије; – изражава, одабраним ликовним елементима, емоције, стање или имажинацију;	видо и апликације, уметничке фотографије	скицира, скицира, скулптише искуства, креира, утврђује нова сазнања	код ученика. имплементира, оплеменује ученички свет маште. Поможе код изградње сопственог ликовног израза и аутентичност доживљаја	постигнућа могућности и склоности Дискусија Естетска анализа процеса реализације	компетенција
3. Уметност око нас (4)	Уметност око нас. Уметничка занимања и производи. Савремена технологија и уметност	– користи традиционалне технике и одабрана савремена средства за ликовна истраживања; – користи, сам или у сарадњи са другима, одабране изворе, податке и информације као подстицај за стваралачки рад; – прави, самостално или у тиму, презентације о одабраним темама повезујући кључне текстуалне податке и	Монолошка, дијалогска, интерактивна, разговор, тражење одговора путем реалне ситуације. Индивидуални, фронтални и рад у пару Цртачки, вајарски и сликарски прибор и материјали, дигитални видео и апликације, уметничке фотографије	Прати упутства наставника, разговара, коментарише, црта, слика и скицира, скулптише искуства, креира, утврђује нова сазнања	Мотивише, даје упутства, класификује, информише, подстиче кративношћу код ученика. имплементира, оплеменује дечији свет маште	Естетска анализа приоритетне области Практичан рад ученика по нивоима постигнућа могућности и склоности Дискусија Естетска анализа процеса	Компетенција за учење Дигитална компетенција Решавање проблема Естетичка компетенција. Рад са подацима и информацијама

	визуелне информације; – представи своје и радове других, кратко, аргументовано и афирмативно; – предлаже идеје за уметничку рециклажу, хуманитарне акције кроз ликовно стваралаштво или обилазак места и установа културе; – разматра своја интересовања и				реализације	

		могућности у односу на занимања у визуелним уметностима. – учествује у заједничком креативном раду који обједињује различите уметности и/или уметност и технологију					

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА: Српски језик и књижевност, историја, информатика рачунарство..

МЕЋУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ: Културно наслеђе Срба и другог народа кроз историју народа и језичке културе.

Кључни појмови садржаја програма: Композиција, елементи композиције, принципи компоновања, пропорције, профил, ентеријер, екстеријер, амбијент, естетика, дизајн, рециклажа, визуелне поруке, тема, мотив, знак, симбол, метафора, фотографија, експозиција, бленда, фокус, савремена комуникација, кадар, анимација, сценографија, костимографија, презентација.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Индивидуалне карактеристике, моторичке способности и релевантне усвојеног програма ликовне културе 7. разреда
Најефикасније методе и облици рада	Интерактивна, Монолошка, дијалогска и рад у пару или мањој групи
Избор наставних средстава	Цртачки, сликарски, вајарски прибор и материјали
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Локалитет села и историјско поднебље
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Особена потреба наставника да ученик добије повратну информацију о с постицајно биће за развој-
Могући застоји у раду	Развој моторике и социолошки аспекти.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Прилагођавање програма и времену индивидуалном процесу реализациј практичног рада.
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења	На сваком часу, кроз практичан рад и естетску анализу
Остале специфичности школе које могу да утичу на остваривање наставног процеса	Развијање креативне атмосфере у школи и неговање колективне свести с позитивним рефлексјама од сваког појединца.

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

1. Композиција и простор 2. Комуникација 3. Уметност око нас	ЛИК.ОО.О.1.1.-Ученици повезују и користе у раду материјале и прибор са традиционалним техникама, ЛИК.ОО.О.1.2.-бирају и описују медиј и одговарајућу технику/апликацију којом најефикасније могу да изразе своја запажања, идеје и имагинацију. ЛИК.ОО.О.1.3.-Разматрају значај занимања у визуелним уметностима и утицај визуелне уметности на развој локалне и шире заједнице. ЛИК.ОО.О.2.1.-Ученици истражују и примењују у стваралачком раду изражајне могућности традиционалних материјала, алата, техника и савремених уређаја који се користе за обликовање визуелних садржаја. ЛИК.ОО.О.2.2.- Обликују ликовне радове од рециклираних материјала, употребљених предмета и амбалаже. ЛИК.ОО.О.2.3.-Повезују уметничка занимања са продуктом/делом визуелних уметности који уочавају у различитим ситуацијама. ЛИК.ОО.О.3.1.-Ученици изражавају своје идеје, доживљаје, осећања и машту, мотиве и поруке користећи различита средства и технике визуелних уметности.	ЛИК.ОО.С.1.1.-Ученици објашњавају примену елемената и принципа у компоновању визуелних уметности. ЛИК.ОО.С.1.2.- Испољавају одговоран однос када објашњавају комуникативну функцију визуелних уметности и утицај на друштво и појединце. ЛИК.ОО.С.1.3,- Објашњавају која искуства, садржаје и естетске доживљаје имају као подстицај за развијање креативних идеја. ЛИК.ОО.С.1.4.-Објашњавају значај визуелних уметности, археолошког локалитета, музеја и експоната за културни идентитет, лични развој, као и развој локалне и шире заједнице. ЛИК.ОО.С.2.1.-Ученици плански примењују основна знања о материјалима, медијима, техникама, ликовним елементима, принципима, пропорцијама и плановима приликом обликовања ликовних радова. ЛИК.ОО.С.2.2.-Препознају улогу и вредности визуелне уметности као саставни део свакодневног живота, нарочито као средство комуникације и као изражавање позитивне поруке која мотивише друге.	ЛИК.ОО.Н.1.1.-Ученици тумаче значај кључних карактеристика епохе, стила, правца или покрета у визуелним уметностима. ЛИК.ОО.Н.1.2.- Повезују водеће уметнике и њихова најпознатија дела смештајући их у епоху или друштвени контекст ЛИК.ОО.Н.1.3. Процењују и наводе повезаност визуелне уметности, науке и других врста уметности. ЛИК.ОО.Н.2.1.-.Ученици анализирају форму и садржај уметничког дела према одабраним критеријумима, користе релевантне изворе за истраживање и селектовање података и информација на матерњем и страном језику. ЛИК.ОО.Н.2.2.- Смишљају једноставне интердисциплинарне пројекте који обједињују различите врсте уметности или уметност и науку. ЛИК.ОО.Н.3.1.-Ученици разумеју специфичности као и сличности различитих уметничких дисциплина. ЛИК.ОО.Н.3.2.-Активно траже места и изворе где могу додатно проширити знања и интересовања и развијати своје вештине. ЛИК.ОО.Н.3.3.Прате и посећују догађаје културе у заједници, подстичу друге да се укључе у културни и уметнички живот заједнице или као публика или као учесници.

	ЛИК.ОО.О.3.2.-Указују на улогу визуелне уметности у очувању животне средине у различитим животним и радним ситуацијама	ЛИК.ОО.С.2.3.-Препознају и представљају појаве са којима се свакодневно срећу користећи начела компоновања док стварају ликовне радове. ЛИК.ОО.С.2.4.-Самостално истражују различите изворе информација или наслеђе културе и користе одабрани појам, текст, визуелне, аудитивне и аудио-визуелне информације као подстицај за стварање оригиналног ликовног рада. ЛИК.ОО.С.2.5.-Истражују самостално или у сарадњи са другима културне ресурсе у локалној и широј заједници. ЛИК.ОО.С.3.1.-Ученици тумаче садржај ликовних дела, визуелних информација у свом раду и радовима других, уочавајући различита значења и идеје. ЛИК.ОО.С.3.2.-Описују усмено свој рад, естетски доживљај уметничких дела, својства материјала, техника и принципа компоновања (дизајна), природу и урбану средину користећи јасне и примерене појмове и изразе. ЛИК.ОО.С.3.3-Уважавају различитост у естетским доживљајима и начинима визуелног изражавања испољавајући разумевање и емпатију. ЛИК.ОО.С.3.4. Активно и аргументовано, предлажу посете установама културе или уметничким манифестацијама, прате и посећују догађаје културе у заједници	

Предмет : Музичка култура

Разред: седми

Годишњи фонд часова: 72

Циљ: Развијање интересовања, музикалности и креативности, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме према музичкој култури оспособљавање за разумевање и могућности музичког изражавања; формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свог и других народа.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
1. ЧОВЕК И МУЗИКА (6+3=9)	Барок. Рођење опере. Клаудио Монтеверди. Облици вокално-инструменталне музике (ораторијум, кантата). Инструментална музика: солистичко, камерно и оркестарско музицирање. Инструментални облици: свита, концерто гресо. Антонио Вивалди, Јохан Себастијан Бах и Георг Фридрих Хендл. Класицизам Појам сонате и симфоније. Жанровикласичне музике – опера, црквени жанрови, симфонијска, концертантна,	– користи музичке образце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; – комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; – учествује у креирању и реализацији школских	Облици рада: Фронтални, групни, индивидуални, рад у паровима. Наставне методе: Монолошка, дијалогска метода, демонстративна метода, текстуална, илустративна, учење путем открића Наставна средства: Табла, слике, уџбеник, географски атлас, карта света, карта Европе, енциклопедија	слуша -уознаје нове наставне садржаје -препознаје музичке знакове и појмове -ратвија слух -дефинише и закључује	изражајно изводи песме, мотивише ученике за рад, подстиче ученике на повезивање са садржајима из других предмета, усмерава тумачење слушаног дела, организује наставу, прати рад појединца и група, вреднује, припрема избор из литературе	повезују, закључују, бележе, усвајају нове појмове, примењују знања на одговарајућим примерима, разумевају, доживљавају, повезују стечена знања са знањима из других предмета, износе утиске, учествују у тумачењу, усвајају нове термине,	1. Компетенција за целовито учење 2. Комуникација 3. Рад с подацима и информацијама 4. Дигитална компетенција 6. Сарадња 7. Одговорно учешће у демократском друштву 8. Одговоран однос према здрављу 9. Одговоран однос

2.МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ (4+3=7)	камерна (посебно гудачки квартет), солистичка музика. Јозеф Хајдн, Волфганг Амадеус Моцарт и Лудвиг ван Бетовен. Развој српске црквене музике. Жичани: трзалачки и гудачки. Градитељске школе. Појам симфонијског оркестра Српски народни музички инструменти. Елементи музичке изражајности: темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената. Слушање световне и духовне музике барока и класицизма. Слушање вокалних, вокалноинструменталних и инструменталних композиција, домаћих и страних композитора. Слушање дела традиционалне народне Певање песама по слуху и из нотног текста (солмизацијом) самостално и у групи. Певање песама у комбинацији са					излажу усмено,	
3.СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ (6+3=9)							
4.ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ (4+3=7)							
5.МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО							

(4+3=7)	покретом. Певање и свирање из нотног текста народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима. Извођење једноставнијих музичких примера у вези са обрађеном темом. Извођење (певање или свирање) једноставних ритмичких и мелодијских репрезентативни х примера (одломака/тема) у стилу музикебарока, класицизма.Креи рање покрета уз музику коју ученици изводе. Креирање ритмичке пратње. Реконструкција музичких догађаја у стилу барока и класицизма.						
Корелација са другим предметима: српски језик,ликовна култура,историја,математика,информатика и рачунарство							
МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ : Историја (Основи проучавања прошлости, Праисторија) Географија (Човек и географија) Српски језик (Књижевност) Ликовна култура (Ритам, Облик, Визуелно споразумевање) Музичка култура (све области)							

Кључни појмови садржаја програма:*барок, ораторијум, кантата, свита, концерто гросо, класицизам, соната, симфонија, камерна музика*
НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	- користити мултимедијалне садржаје; -упућивати ученика на проналажње додатних извора знања ради израде реферата и кратких излагања - бирати одабране композиције које трајањем и садржајем одговарају узрасту - наставу реализовати тако да ученици долазе до информација о инструменту путем непосредног искуства(слушање и опажање) - примена индивидуализоване наставе - примена демонстративне, дијалогичке и текстуалне методе
Најефикасније методе и облици рада	Методе су: монолошка, дијалогичка, демонстративна, илустрациона Облици рада су: фронтални, индивидуални, рад у пару, групни рад
Избор наставних средстава	Текстовна, аудитивна, интерактивна
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Уџбеник, клавир, илустрације, инструменти, ИКТ
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Тематски дани везани за обележавање значајних датума, континуирано оцењивање, примена ИКТ у настави, дигитални уџбеник, сајтови презентације
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Прилагођавање садржаја, техника, метода и темпа рада у зависности од специфич ученика и одељења
Могући застоји у раду	Непредвиђене епидемиолошке, елементарне и друге ванредне околности, изостајање ученика са наставе, нередовно испуњавање радних обавеза
Праћење напредовања ученика/начин,време,критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин,време,критеријуми праћења	Начин: формативно вредновање и сумативно оцењивање континуирано оцењивање са сталном повратном информацијом
Остале специфичности школе које могу да утичу на остављање наставног процеса	Начин: формативно вредновање и сумативно оцењивање континуирано оцењивање са сталном повратном информацијом

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: Музичка култура

Разред: седми

Општа предметна компететенција

Ученик развија интересовања за музичку уметност кроз непосредно учешће у музичком догађају певањем, свирањем, активним слушањем и стварањем, као и стицањем основних знања из основа музичке писмености и развоја и улоге музике у човековом животу од праисторије до 20. века. Испољава одговоран однос према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа. Развијањем осетљивости за перцепцију музичког доживљаја негује потребу за истраживањем у оквиру стечених музичких знања кроз оригинално музичко изражавање у свакодневном животу кроз песму, игру, покрет и вршњачку комуникацију. Ученик ужива у музици, формира музички укус и њиме утиче на околину. Разуме како музика позитивно утиче на човеково здравље. Користи текст композиције на матерњем језику и језицима других народа, и кроз извођење музичког дела изражава емоције, имајући у виду одговоран однос према здрављу, природи и социјалном окружењу, негујући дух толеранције. Ученик у свакодневном животу примењује стечена музичка искуства и знања, прати и учествује у музичком животу заједнице у улози публике или извођача, истражује могућности ИКТ-а за слушање, стварање и извођење музике. Учешћем у припреми и реализацији музичких догађаја на матерњем и језицима других народа, индивидуално или у ансамблу, ученик развија индивидуалност, одговорност, показује самопоуздање и изражава критичко мишљење о себи и другима. Повезује основне елементе музичке писмености (нотне вредности, метрику, ритам) са математичким операцијама. Учешћем у музичким активностима ученик поштује одређена правила понашања, развија осећање припадности колективу, самопоуздање, одговорност за своје поступке, суочава се са несигурношћу и сложеностима стицања музичких вештина (певање, свирање, компоновање) .

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученик повезује основна знања из музичке писмености интегришући је са математиком (пропорција, размер, разломак) кроз певање, свирање, слушање музике и музичко стваралаштво. Изучава појаву и развој музичких инструмената (ударачке, жичане, дувачке и инструменте са диркама) кроз кључне карактеристике музичких стилова.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученик партиципира у музичком догађају у улози публике, уме да опише и објасни сопствени доживљај уважавајући другачије мишљење. Слушајући традиционалну музику, разуме значај очувања културне баштине. У улози извођача изражава се једноставним, кратким музичким нумерама и покретом, те примењује изражајна музичка средства која су детерминисана карактером музичког дела и тиме развија сопствене стваралачке способности и креативност. Вокално се правилно изражава контролишући ниво буке и поштујући културу певања.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

У свакодневном животу ученик примењује стечена музичка искуства и знања. Прати и учествује у музичком животу заједнице у улози публике. Учешћем у припреми музичког живота заједнице превенира вршњачко насиље и насилничко понашање, социјализује се, развија критичко мишљење и оспособљава се за повезивање наученог. Кроз песму, игру, покрет, развија сопствену координацију и моторику и остварује вршњачку комуникацију; схвата важност очувања културног наслеђа свога и других народа, развија осећање за тимски рад, индивидуалност, одговорност, показује самопоуздање.

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

ЧОВЕК И МУЗИКА	МК.1.1.1.препозна основне елементе музичке писмености МК.1.1.2.опише основне карактеристике: музичких инструмената, историјско-стилских периода, музичких жанрова, народног стваралаштва	МК.2.1.1.музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (нпр. брз темпо са живахним карактером)	МК.2.1.2.структуре и драматургије одређеног музичког жанра (нпр. оперски финале са догађајима у драми) МК.2.1.3.облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота
МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	МК.1.1.1.препозна основне елементе музичке писмености МК.1.1.2.опише основне карактеристике: музичких инструмената, историјско-стилских периода, музичких жанрова, народног стваралаштва	МК.2.1.1.музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (нпр. брз темпо са живахним карактером) МК.2.1.2.структуре и драматургије одређеног музичког жанра (нпр. оперски финале са догађајима у драми)	МК.2.1.3.облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота МК.3.1.1.зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела МК.3.1.2.разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора МК.3.1.3.критички и аргументовано образлаже свој суд МК.3.1.4.уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом)
СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	МК.1.2.1.музичке изражајне елементе МК.1.2.2.извођачки састав МК.1.2.3.музичке жанрове МК.1.2.4.српски музички фолклор	МК.2.2.1.опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (нпр. узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре) МК.2.2.2.препозна структуру одређеног музичког жанра	МК.3.2.1.структуралном и драматуршком димензијом звучног примера МК.3.2.2.жанровским и историјско-стилским контекстом звучног примера МК.3.2.3.контекстом настанка и применом различитих облика музичког фолклора
ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	МК.1.3.1.пева једноставне децје, народне или популарне композиције	МК.1.3.2.изводи једноставне децје, народне или популарне композиције на бар једном инструменту	МК.3.3.1.изводи разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима
МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	МК.1.4.1.направи музичке инструменте користећи предмете из окружења	МК.1.4.2.осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела МК.1.4.3.изводи пратеће ритмичке и мелодијско-ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима	МК.3.4.1.осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте МК.3.4.2.импровизује и/или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова

			МК.3.4.3.осмисли музику за школску представу, приредбу, перформанс

Наставни предмет: **Физичко и здравствено васпитање**

Разред: 7.

Годишњи фонд часова:108

Циљ: Циљ учења предмета Физичко и здравствено васпитање је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из

Оdboјка:	из	комуникација,	школском дворишту и на	демонстрирају	презентације,	Учествује на
Основни елементи технике, тактике и правила игре; Футсал: Игра уз примену правила Рукомет: Игра уз примену	одбојке,футсала, рукомета, кошарке,	одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња.	отвореном игралишту за мали фудбал и рукомет,одбојку, вежбање у сали уз музичку пратњу. Коришћењем станица, чувањем , помагањем. Примена ИКТ-а.	вежбају учествују у организацији такмичења практично примењују стечена знања на часовима	квизове, анкете,прати мотивише поставља у виртуелној учионици сублимира,	унутародељенским такмичењима.

правила Кошарка: Сложенији елементи технике, тактике и правила игре Активност по избору. ПОЛИГОНИ 10(5+5) Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима Елементарне игре				и у реалном животу, користи ИКТ.	систематизује вреднује.	
ПЛЕС И РИТМИКА 19(5+14) Основни садржаји Покрети уз ритам и уз музичку пратњу	Изучавање друштвених игара и једног кола из географског	Компетенција за учење, естетичка компетенција,	Применом одговарајућих метода, облика и форми рада Вежбањем у сали,	Посматрају и прате ТВ часове слушају питају	Планира организује демонстрира припрема, ПП	Изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; Игра народно коло;
Ритмичка вежба без реквизита Скокови кроз вијачу Народно коло „Моравац“ Народно коло из краја у којем се школа налази	подручја где ученици живе	комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња, рад са	учионици, школском дворишту; Примена ИКТ-а, онлајн настава.	демонстрирају вежбају учествују у организацији такмичења	презентације, квизове, анкете,прати мотивише, поставља у	Изведе кретања у различитомритму; Изведе основне кораке плесаиз народне традиције других култура.

Основни кораци друшвених плесова		подацима и информацијама,		практично	виртуелној	
Препоручен и садржаји Вежбе са обручем Вежбе са лоптом Сложенији скокови кроз вијачу Енглески валцер		дигиталне компетенције		примењују стечена знања на часовима и у реалном животу, користи ИКТ.	учионици сублимира, систематизује вреднује	
ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА Физичко вежбање и спорт Основни садржај Основна подела вежби. Функција скелетно-мишићног система. Основна правила Одбојке. Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и	Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада(кроз игру, такмичења) Формирање вољних квалитета личности	Компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња.	Формирање правилног односа према физичком вежбању, здрављу и раду; развијање и неговање фер-плеја; препо- знавање негативних облика понашања у спорту и навијању; вредновање естетских	Посматрају и прате ТВ часове, онлајн наставу, слушају питају демонстрирају вежбају учествују у организацији такмичења практично	Планира организује демонстрира припрема, ПП презентације, квизове, анкете, прати мотивише поставља у виртуелној учионици	Објасни својим речима сврху и значај вежбања Користи основну терминологију вежбања Поштује правила понашања у и на просторима за вежбање у школи и ван ње, као и на спортским манифестацијама Примени мере безбедности током вежбања Одговорно се односи према

одржавање материјалних добара која се користе у вежбању. Облици насиља у физичком васпитању и спорту. Навијање, победа, пораз решавање спорних ситуација. Писани и електронски извори информација из области физчког васпитања и спорта. Вежбање у функцији сналажења у ванредним ситуацијама. Значај вежбања за одбрамбене безбедносне потребе. Повезаност физичког вежбања и естетике. Породица и вежбање Планирање вежбања.		вредности у физичком вежбању, рекреацији и спорту; развијање креативности у вежбању; очување животне средине, као и развијање и неговање здравствене културе ученика. Примена ИКТ-а, онлајн настава.	примењују стечена знања на часовима и у реалном животу, користи ИКТ.	сублимира, систематизује вреднује. Користи разне плтформе за онлајн наставу.	објектима, правама и реквизитима у просторима за вежбање Примени и поштује правила тимске и спортске игре у складу са етичким нормама Навија и бодри учеснике на такмичењима и решава конфликте на социјално прихватљив начин Користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекративних активности Прихвати сопствену победу и пораз у складу са „ферплејом“ Примењује научено у физичком и здравственом васпитању у ванредним ситуацијама Препозна лепоту покрета и

(земљотрес, поплава, пожар...) Физичко вежбање и естетика(правилно обликовање тела) Планирање дневних активности.						кретања у физичком вежбању и спорту Направи план дневних Активности.
Здравствено васпитање Основни садржаји Утицај аеробног вежбања (ходања, трчања и др.) на кардио-респираторни систем. Здравствено-хигијенске мере пре и после вежбања. Значај употребе воћа и поврћа и градивних материја (протеини и беланчевине) у исхрани. Подела енергетских напитака и последице њиховог прекомерног конзумирања. Прва помоћ након површинских повреда (посекотина и одеротина). Вежбање у различитим временским условима. Чување околине при вежбању.	Подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела,развој аеробних способности Оспособљавање ученика да препознају здраве животне намирнице , њихову поделу и улогу у исхрани . Стицање и практична примена знања из прве помоћи.	Компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња.	Примена ходања, трчања у школскм дворишту, стадиону, парку у различитим вр. условима Мерењем пулса и притиска; Коришћењем препорука о здравом начину исхране; Подела основних намирница према енерг. вредности, улога воде, воћа; Предавање утицај дувана алкохола и енергетских пића Обуком о примени прве помоћи кроз теретске и практичне часове уз помоћ активиста Црвеног крста.	Посматрају и прате ТВ часове, виртуелну учионицу, квизове, анкете, ПП презентације, слушају питају демонстрирају вежбају учествују у организацији такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу, користи ИКТ.	Планира организује демонстрира припрема, ПП презентације, квизове, анкете, прати мотивише поставља у виртуелној учионици сублимира, систематизује вреднује.	Наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље Разликује здраве и нездраве начине исхране Направи недељни јеловник Уравнотежене исхране уз помоћ наставника. Примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања Препозна врсту повреде Правилно реагује у случају повреде Чува животну средину током вежбања.

Кључни појмови садржаја програма: Васпитање, физичко вежбање, игра, здравље, хигијена, култура

Хоризонтална и вертикална повезаност VII разред			
Предмет	Разред	Корелативни садржај	
Повезаност међу предметима у оквиру разреда	Хоризонтална повезаност	Повезаност међу предметима у оквиру разреда	Вертикална повезаност
Физичко и здравствено васпитање	Математика	Спорт и спортске дисциплине Облици спортских игралишта и њихових појединих делова, реквизити, формације за вежбање	Кругобим и површина, рачунске операције сабирања, множења евидентирања математичких података
Биологија	Моторичке вештине, спортске	Грађа човечијег тела-Мишићи и нерви	Мерења, евидентирања, разбројавања, збрајања, обрада података

	дисциплине, плес Елементи атлетике, гимнастике, одбојке, фудбал, рукомет, кошарка Правилна исхрана Пружање прве помоћи	систем, систем органа за дисање Редовна исхрана - јеловник Повреде и прва помоћ	
Информатика и рачунарство	Здравствено васпитање ММС Здрава исхрана и спортски начин живота Примена ИКТ-а у праћењу наставе на даљину.	Заштита здравља ММС Гугл учионица, видео материјали са јутјуб канала, гејети, обрада слика, Гугл мит, имејл	Мерења – статистика обрада података, ПП презентација
Музичка култура	Моторичке вештине, спортске дисциплине, плес Вежбе обликовања, елементи атлетике, гимнастике, одбојке, фудбал, рукомет, кошарка, народне игре, валцер, ритмика	Темпо кретања, изражајност, складност, координација покрета	Креативност покрета, развој слуха

Ликовна култура		Моторичке вештине, спортске дисциплине, плес Вежбе обликовања, елементи атлетике, гимнастике, одбојке, фудсал, рукомет, кошарка, народне игре, валцер, ритмика	Просторно обликовање, правилан и неправилан ритам

Начин праћења остварености програма:

У настави физичког васпитања се прати и вреднује:

Стање моторичких способности - спроводи се у простору координације, статичке, репетативне и експлозивне снаге, гипкости и издржљивости. Мерење се врши помоћу мерних инструмената (тестова) ваљаних и поузданих мерних карактеристика.

Мерење се спроводи уз увежбавање одређеног програмског задатка, како се не би губило расположиво време за вежбање, а динамика је утврђенаупутством.

Достигнут ниво савладаности моторних знања, умења и навика - спроводи се према утврђеним минималним образовним захтевима.

Однос ученика према раду - прати се током целе школске године и то: кроз контролу уредности ношења и хигијене опреме за вежбање, редовног присуствовања на часовима физичког васпитања, доследног извршавања радних задатака, ангажовања у спортском животу школе.

Формативно и сумативно оцењивање:

Редовно проверавање постигнућа и праћење напредовања које се обавља полазећи од ученикових способности, степена спретности и умешности. Уколико ученик нема развијене посебне способности, приликом оцењивања узимају се у обзир индивидуално напредовање у односу на сопствена претходна постигнућа, могућности и ангажовање ученика у наставном процесу. Формативно се евидентира у педагошкој документацији наставника, а сумативно у дневник.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Ученици 7. разреда налазе се у периоду интензивног раста и развоја, са израженим разликама у моторичким способностима, координацији и нивоу физичке активности. Присутне су и разлике у мотивацији, самопоуздању и интересовањима. Потребе уважавам кроз диференциран приступ настави, прилагођавање оптерећења, избор задатака различите тежине и укључивање свих ученика у рад у складу са њиховим могућностима. Посебна пажња посвећује се безбедности и правилном извођењу вежби.
Најефикасније методе и облици рада	Методе: демонстрација, усмено излагање, разговор, практичан рад, метод вежбања и понављања. Облици рада: фронтални, групни, рад у пару и индивидуални рад. Акценат је на активном учешћу ученика, учењу кроз игру и

	ситуационом учењу (нпр. елементарне игре, спортске игре).
Избор наставних средстава	Користе се: лопте различитих величина, вијаче, чуњеви, струњаче, шведске лествице, гимнастичке справе, маркери за терен, као и мултимедијални садржаји (видео прикази правилног извођења вежби). Средства се бирају у складу са наставном јединицом и узрастом ученика.
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Користе се школска сала, отворени терени, школско двориште и спортски објекти у локалној заједници. По потреби се организују активности у природи (крос, шетње, оријентација). Сарадња са локалним спортским клубовима може допринети упознавању ученика са различитим спортовима.
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Примена игара, такмичарских и сарадничких активности, постављање достижних циљева, похвала и подстицај, праћење личног напретка. Укључивање ученика у избор активности и уважавање њихових интересовања. Развијање позитивне атмосфере и фер-плеј понашања.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Темпо рада прилагођава се узрасту, моторичким способностима и сложености наставне јединице. Нови садржаји се уводе постепено, уз довољно времена за увежбавање и понављање. Код сложенијих моторичких задатака примењује се успоренији темпо и рад по фазама.
Могући застоји у раду	Недостатак мотивације код појединих ученика, различит ниво физичких способности, временски услови (код наставе на отвореном), недовољна опремљеност или просторни услови. Застоји се превазилазе прилагођавањем активности, алтернативним решењима и додатном подршком ученицима.
Праћење напредовања ученика/начин,време,критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин,време,критеријуми праћења	Праћење се врши континуирано током наставе кроз посматрање, тестирање моторичких способности, проверу технике извођења вежби и ангажовање ученика. Критеријуми: напредак у односу на почетно стање, редовност, залагање, правилност извођења и поштовање правила.
Остале специфичности школе које могу да утичу на остављавање наставног процеса	Просторни услови (величина сале, доступност терена), број ученика у одељењу, опремљеност наставним средствима, организација распореда часова. Такође, утицај има и подршка школе и родитеља у промоцији физичке активности.

Наставни предмет: Физичко и здравствено васпитање

Разред: 7.

Општа предметна компетенција (ОПК)

Предмет Физичко и здравствено васпитање омогућава ученицима да учествују у разноврсном, безбедном и развојно-прикладном физичком вежбању и физичким активностима, које доприносе њиховом физичком и менталном здрављу, школском постигнућу, стицању социјалних вештина и здравих животних навика. Учењем предмета физичко и здравствено васпитање ученици унапређују физичке способности, стичу разноврсне моторичке вештине и оспособљавају се да их користе у различитим условима и животним ситуацијама. Уче основне кретне концепте и стратегије и принципе вежбања. Оснажују се да постављају личне циљеве у домену физичке форме, физичке активности, исхране и других здравих животних навика, које су неопходне за безбедно и компетентно бављење физичким активностима и за формирање основа здравог животног стила. Учествовањем у разноврсним индивидуалним и групним кретним активностима, ученици изграђују самопоуздање, формирају ставове и систем вредности, развијају сарадничке вештине, емпатију и толеранцију, преузимају иницијативу и одговорност, конструктивно комуницирају и схватају значај фер-плеја. Упознају термине везане за физичку активност и здравље. Охрабрују се да изражавају креативност покретом, да разумеју и вреднују своје културно наслеђе у области спорта, рекреације и плеса и да буду отворени за различите културе и традиције. Решавају проблемске ситуације у контексту физичке активности. Упознају се са научним и технолошким аспектима физичке активности и здравља и критички преиспитују утицај личних и срединских фактора на физичку активност, безбедност, здравље појединаца, група и друштва. Одговорно користе различите изворе информација и дигиталне технологије ради унапређивања личног и јавног здравља, као и заштите животне средине.

Основни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици успешно тумаче основне препоруке за физичку активност деце и адолесцената и могу да илуструју различите типове физичке активности адекватним примерима. Разумеју тренутне промене у организму настале као последица различитих физичких активности и адекватно реагују на знаке прекомерног физичког оптерећења. Познају правила безбедног извођења једноставних физичких вежбања, од загревања до смиривања функција организма. Демонстрирају добру контролу покрета приликом извођења основних и специфичних моторичких вештина. Придржавају се правила игре/активности и кроз ефективну комуникацију и сарадњу доприносе безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера. Баве се и физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини. Избором адекватне стратегије решавају различите кретне проблеме. Конструктивно комуницирају са вршњацима и исказују осећања одговарајућим вербалним и невербалним средствима (плес, покрет). Унапређују сопствене моторичке способности редовним учествовањем у различитим вежбањима.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици достижу и одржавају оптималан ниво физичке форме повезане са здрављем. Испуњавају минималне здравствене препоруке за физичку активност и вреднују њен значај за здравље. Вешто изводе и комбинују основне моторичке вештине у различитим ситуацијама. Користе типичне вежбе за развој моторичких способности. Примењују основне хигијенске и безбедносне мере током физичке активности и воде рачуна о заштити животне средине. Познају карактеристике правилног обрасца исхране. Адекватно користе основне термине из области физичког вежбања, спорта и физичке активности.

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа

	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
.	ФЗВ.ОО.О.1.1. Дају типичне примере за различите типове физичке активности. – ФЗВ.ОО.О.1.2. Тумаче основне препоруке за физичку активност деце и адолесцената. – ФЗВ.ОО.О.1.3. Препознају и описују промене које настају у организму током физичке активности. – ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. – ФЗВ.ОО.О.1.5. Препознају знаке прекомерног физичког оптерећења и адекватно реагују. – ФЗВ.ОО.О.1.6. Примењују правила безбедног ношења, постављања, коришћења и одлагања опреме и реквизита за вежбање. – ФЗВ.ОО.О.1.7. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења основних моторичких вештина. – ФЗВ.ОО.О.1.8. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења једноставнијих специјализованих моторичких вештина. – ФЗВ.ОО.О.1.9. Придржавају се правила игре/активности и прихватају исход игре/активности. – ФЗВ.ОО.О.1.10. Ефективно комуницирају и сарађују током физичке активности. – ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.	– ФЗВ.ОО.О.2.1. Активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера. – ФЗВ.ОО.О.2.2. Баве се физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини. – ФЗВ.ОО.О.2.3. Редовно учествују у различитим вежбањима ради унапређивања моторичких способности. – ФЗВ.ОО.О.2.4. Бирају одговарајуће стратегије при решавању различитих кретних проблема. – ФЗВ.ОО.О.2.5. Користе одговарајућа вербална и невербална средства (плес, покрет) да искажу осећања и комуницирају са вршњацима.	ФЗВ.ОО.О.3.1. Редовно се баве физичком активношћу у складу са препорукама јавног здравља, примењујући основне хигијенске и безбедносне мере. – ФЗВ.ОО.О.3.2. Адекватно користе основне термине из области физичког вежбања, спорта и физичке активности у различитим ситуацијама. – ФЗВ.ОО.О.3.3. Пореди карактеристике правилне и неправилне исхране. – ФЗВ.ОО.О.3.4. Анализирају и вреднују своју свакодневну физичку активност. – ФЗВ.ОО.О.3.5. Примењују адекватне вежбе за унапређивање моторичких способности. – ФЗВ.ОО.О.3.6. Одржавају личну и колективну хигијену током вежбања. – ФЗВ.ОО.О.3.7. Користе и комбинују разноврсне основне моторичке вештине у различитим ситуацијама (игра, спорт, рекреација, свакодневне животне ситуације). – ФЗВ.ОО.О.3.8. Поштују друге учеснике у физичкој активности и сарађују са њима без обзира на разлике (пол, способности и др.). – ФЗВ.ОО.О.3.9. Вреднују допринос физичке активности здрављу и благостању.

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици успешно анализирају користи од редовне физичке активности и значај моторичких способности за добро здравље и учествовање у спорту. Препознају развојне промене и њихов утицај на бављење физичком активношћу. Могу да објасне како промене фреквенције, интензитета, трајања и типа физичке активности утичу на њене ефекте. Анализирају утицај срединских фактора на физичку активност и здравље људи и адекватно користе неопходну опрему за боравак у природи. Успешно демонстрирају технике помагања, чувања себе и других приликом вежбања. Познају стручну терминологију у области физичке активности, вежбања и спорта. Користећи основне математичке концепте и научне принципе, ученици изводе једноставна антропометријска и моторичка мерења и анализирају значај моторичких способности за здравље и учествовање у спорту. Успешно објашњавају кључне карактеристике правилног извођења моторичких вештина које демонстрирају у различитим условима у складу са постављеним задацима. Имају добру контролу и координацију покрета приликом извођења и сложенијих специфичних моторичких вештина. Објашњавају основне

принципе правилне исхране и препознају штетне утицаје употребе психоактивних супстанци, допинга и енергетских пића на здравље. Идентификују занимања повезана са здрављем, физичким васпитањем и спортом и елементе националног наслеђа у физичкој активности, спорту и плесу.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Приликом учења моторичких вештина могу да идентификују добре и слабе стране извођења, као и да користе повратне информације ради побољшања контроле и координације тела. Аргументовано дискутују о утицају физичке активности на здравље и благостање. Користе концепте мерења да одреде удаљеност, брзину, висину, фреквенцију, број понављања, трајање активности, паузе и сл. приликом вежбања. Анализирају утицај коришћења дигиталних технологија на здравље и благостање деце и адолесцената.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици превазилазе минималне здравствене препоруке за физичку активност. Идентификују сопствене потребе и интересовања у домену физичке форме и физичке активности и уз одговарајућу помоћ праве план побољшања. Вешто изводе специфичне моторичке вештине у разноврсним спортским и рекреативним активностима. Примењују поступке прве помоћи приликом спортских повреда. Примењују основне принципе правилне исхране. Показују толеранцију и фер-плеј у контексту физичке активности. Адекватно користе шири вокабулар из области физичког вежбања, спорта и физичке активности у различитим ситуацијама. Укључују се у промоцију физичке активности и здравља у школи. Вреднују национално наслеђе у физичкој активности, спорту и плесу.

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
.	ФЗВ.ОО.С.1.1. Анализирају користи од редовне физичке активности. – ФЗВ.ОО.С.1.2. Анализирају значај моторичких способности за добро здравље и учествовање у спорту. – ФЗВ.ОО.С.1.3. Демонстрирају технике помагања, чувања себе и других приликом вежбања. – ФЗВ.ОО.С.1.4. Објашњавају како промене фреквенције, интензитета, трајања и типа физичке активности утичу на њене ефекте. – ФЗВ.ОО.С.1.5. Анализирају утицај срединских фактора (температура, влажност ваздуха, загађеност ваздуха/воде, УВ зрачење, ветар и др.) на физичку активност и здравље људи. – ФЗВ.ОО.С.1.6. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења сложенијих специјализованих моторичких вештина. – ФЗВ.ОО.С.1.7. Демонстрирају моторичке вештине у различитим условима у складу са постављеним задацима. – ФЗВ.ОО.С.1.8. Објашњавају кључне карактеристике правилног извођења моторичких вештина. – ФЗВ.ОО.С.1.9. Изводе једноставна антропометријска и моторичка мерења, користећи основне математичке концепте. ФЗВ.ОО.С.1.10. Препознају развојне промене и	– ФЗВ.ОО.С.2.2. Дају вршњацима повратне информације о извођењу моторичких вештина ради побољшања извођења. – ФЗВ.ОО.С.2.3. Користе повратне информације ради побољшања контроле и координације тела приликом извођења моторичких вештина. – ФЗВ.ОО.С.2.4. Аргументовано дискутују о утицају физичке активности на здравље и благостање. – ФЗВ.ОО.С.2.5. Користе концепте мерења да одреде удаљеност, брзину, висину, фреквенцију, број понављања, трајање активности, паузе и сл. приликом вежбања. – ФЗВ.ОО.С.2.6. Анализирају утицај коришћења дигиталних технологија на здравље и благостање деце и адолесцената.	ФЗВ.ОО.С.3.1. Редовно се баве физичком активношћу на нивоу који превазилази основне препоруке јавног здравља. – ФЗВ.ОО.С.3.2. Правилно реагују у случају повреде приликом физичке активности. – ФЗВ.ОО.С.3.3. Користе и комбинују специјализоване моторичке вештине у разноврсним ситуацијама (игра, рекреација, такмичење, свакодневне животне активности). – ФЗВ.ОО.С.3.4. Критички се односе према употреби психоактивних супстанци, допинга и енергетских пића. – ФЗВ.ОО.С.3.5. Примењују основне принципе правилне исхране у свакодневном животу. – ФЗВ.ОО.С.3.6. Примењују принципе толеранције и фер-плеја у физичкој активности и спорту. – ФЗВ.ОО.С.3.7. Препознају ризик седентарних активности и коригују свој образац дневних активности у складу са тим. – ФЗВ.ОО.С.3.8. Учествују у догађајима који промовишу физичку активност и здравље у школи, при чему се одговорно односе према животној средини. – ФЗВ.ОО.С.3.9. Вреднују национално наслеђе у

	њихов утицај на бављење физичком активношћу. – ФЗВ.ОО.С.1.11. Познају стручну терминологију везану за физичку активност, вежбање и спорт. – ФЗВ.ОО.С.1.12. Објашњавају основне принципе правилне исхране. – ФЗВ.ОО.С.1.13. Користе одећу, опрему и једноставна средства и алате на безбедан начин приликом боравка у природи. – ФЗВ.ОО.С.1.14. Препознају штетне утицаје употребе психоактивних супстанци, допинга и енергетских пића. – ФЗВ.ОО.С.1.15. Идентификују занимања повезана са здрављем, физичким васпитањем и спортом. – ФЗВ.ОО.С.1.16. Идентификују елементе националног наслеђа у физичкој активности, спорту и плесу. – ФЗВ.ОО.С.2.1. Идентификују добре и слабе стране сопственог извођења моторичке вештине ради побољшања извођења.		физичкој активности, спорту и плесу, као и н

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици објашњавају повезаност физичке активности, начина исхране и здравља и критички анализирају сопствени образац исхране. Познају основну терминологију физичке активности на страном језику.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Безбедно и ефективно користе дигитална, научна и технолошка знања, као и принципе раличитих наука за прикупљање и анализу информација о физичкој активности, исхрани и здрављу, из различитих извора на матерњем и другим језицима. Истражују како учествовање у активностима у природи доприноси личном здрављу и здрављу заједнице. Учествују у организацији школских такмичења и манифестација који промовишу физичку активност и здравље. Вреднују поузданост информација из различитих извора, које се односе на физичку активност, исхрану и здравље.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Редовно се баве физичком активношћу ради оптимизације здравља. Бирају активности у складу са сопственим потребама и интересовањима и подстичу друге на физичку активност. Полазећи од разноврсних специфичних моторичких вештина, креирају решења у одабраним спортским и рекреативним активностима. Самостално праве лични план побољшања физичке активности и моторичких способности. Користе одговарајуће термине из матерњег и других језика ради претраге дигиталних и других извора информација из области физичке активности и здравља. Укључују се у догађаје и активности промоције физичке активности и здравља у локалној заједници. Доносе одлуке у вези са физичком активношћу, исхраном и здрављем, засноване на релевантним информацијама. Негују толеранцију и фер-плеј и промовишу заштиту животне средине у свом окружењу.

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

.	– ФЗВ.ОО.Н.1.1. Познају основну терминологију физичке активности на страном језику. – ФЗВ.ОО.Н.1.2. Критички анализирају сопствени образац исхране. – ФЗВ.ОО.Н.1.3. Објашњавају повезаност физичке активности, начина исхране и здравља.	– ФЗВ.ОО.Н.2.1. Вреднују поузданост информација из различитих извора, које се односе на физичку активност, исхрану и здравље. – ФЗВ.ОО.Н.2.2. Истражују како учествовање у активностима у природи доприноси личном здрављу и здрављу заједнице. – ФЗВ.ОО.Н.2.3. Адекватно користе различите изворе информација о физичкој активности, исхрани и здрављу на страном језику. – ФЗВ.ОО.Н.2.4. Учествоју у организацији школских такмичења и манифестација који промовишу физичку активност и здравље. – ФЗВ.ОО.Н.2.5. Адекватно користе дигитална и технолошка знања, као и принципе различитих наука за прикупљање и анализу информација о физичкој активности, исхрани и здрављу.	– ФЗВ.ОО.Н.3.1. Са самопоуздањем се редовно баве физичком активношћу у складу са сопственим потребама и интересовањима. – ФЗВ.ОО.Н.3.2. Решавају проблемске ситуације, креирајући различита решења у одабраним спортским и рекреативним активностима. – ФЗВ.ОО.Н.3.3. Учествоју у догађајима који промовишу физичку активност, здравље и заштиту животне средине у локалној заједници. – ФЗВ.ОО.Н.3.4. Уз одговарајућу помоћ креирају и спроводе план за побољшање или очување сопственог нивоа физичке активности и моторичких способности и прате његове ефекте. – ФЗВ.ОО.Н.3.5. Праве одговорне изборе у вези са физичком активношћу, исхраном и здрављем. – ФЗВ.ОО.Н.3.6. Подстичу друге да се баве физичком активношћу ради очувања здравља. – ФЗВ.ОО.Н.3.7. Идентификују понуду спортских и рекреативних активности и ресурса у локалној средини.

Наставни предмет: **Физика**

Разред: седми

Годишњи фонд часова: 72

Циљ: Напредовање ка реализацији одговарајућих стандарда образовних постигнућа, оспособљавање за решавање проблема и задатака у новим и непознатим ситуацијама, изражавање и образлагање сопственог мишљења у дискусијама, развијање мотивисаности за учење и заинтересованости за предметне садржаје.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада,наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		

СИЛА И КРЕТАЊЕ (7+6=23)	Сила као узрок промене брзине тела. Појам убрзања. Успостављање везе између силе, масе тела и убрзања. Други Њутнов закон. Динамичко мерење силе. Мерење силе динамометром. Међусобно деловање два тела – силе акције и реакције. Трећи Њутнов закон. Равномерно променљиво праволинијско кретање. Интензитет, правац и смер брзине и убрзања. Тренутна и средња брзина тела. Зависност брзине и пута од времена код равномерно променљивог праволинијског кретања. Графичко представљање зависности брзине од времена код равномерно променљивог праволинијског кретања.	– разликује скаларне и векторске физичке величине – користи и анализира резултате мерења различитих физичких величина и приказује их табеларно и графички – анализира зависност брзине и пређеног пута од времена код праволинијских кретања са сталним убрзањем – примењује Њутнове законе динамике на кретање тела из окружења – користи и анализира резултате мерења различитих физичких величина и приказује их табеларно и графички – анализира зависност брзине и пређеног пута од времена код праволинијских кретања са сталним убрзањем	- монолошка - дијалoшка - демонстративна метода, - текстуална фронтални, индивидуални групни, истраживачки - уџбеник, збирка задатака, пројектор, интернет	-истражује према задатим упутствима -активно слуша -одговара на питања -преписује са табле -прати текст -чита податке -тумачи и закључује - креативно размишља - прави презентацију - издваја битне податке и излаже их - дискутује на прихватљив начин	- Одређује садржаје за реализацију циљева и исхода - Организује и реализује наставни час - Објашњава, обавештава, предлаже и подстиче - Мисаоно активира и подстиче ученике -Прати ток ученичких активности на часу -Процењује рад ученика и сопствени рад	Усмена провера, писмена провера, вршњачко оцењивање Израда пројекта	Математичка писменост и основна знања из науке и технологије, комуникација на матерњем језику, компетенција за учење, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема, комуникација, сарадња, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу
КРЕТАЊЕ ТЕЛА ПОД ДЕЈСТВОМ СИЛЕ ТЕЖЕ. СИЛЕ ТРЕЊА (5+8=13)	Убрзање при кретању тела под дејством силе теже. Галилејев оглед. Слободно падање тела, бестежинско стање. Падање	– анализира зависност					

Корелација са другим предметима: математика, географија, информатика и рачунарство, техничко и информатичко образовање, хемија
Међупредметно повезивање: математика - једначине, рачунске операције, графикони географија - Земља, сила Земљине теже информатика и рачунарство - дигитална писменост, презентације техничко и информатичко образовање - просте машине, полуга хемија - агрегатна стања, Брауново кретање, елементарне честице, супстанције

Кључни појмови садржаја програма: *сила земљине теже, полуга, агрегатна стања*

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Постоје ученици са израженим интересовањима за предмет и они добијају додатне задатке и усмерења. Има ученика са потешкоћама у усвајању градива и у раду са њима, на редовним часовима, допунској настави и у оквиру домаћих задатака, градиво се поједностављује, користи се већи број савремених и ученику блиских примера и демонстративна метода. Ученици имају различита интересовања и вештине, те се у складу са њиховим потребама диференцирају задаци. На овом узрасту ученици ученици развијају апстрактно мишљење, те настава прати ову етапу развоја кроз различите теме и задатке, контролишући степен развоја и дајући подршку где је потребно.
Најефикасније методе и облици рада	Групни рад, истраживачка и демонстративна, квизови, игре, мултимедијални садржаји, дискусије, понављање и повезивање градива.
Избор наставних средстава	Уџбеник, збирка задатака, мултимедијални садржаји
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Личности које могу да се укључе у решавање проблемских задатака, особености живота на селу (описи природе, загађеност, , спортисти, идр.), дечје игралиште (клацкалица)
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Повезивање различитих садржаја и њихово осавременјивање и актуелизовање кроз довођење у везу са животом ученика.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Темпо рада прати потребе ученика и у складу је са евалуацијом од стране ученика и наставника. Такође, поједине теме се комбинују, па је могуће утврдити или проширити градиво.
Могући застоји у раду	Ученицима често недостаје мотивација, јер су оптерећени градивом, не само из физике, већ и из других предмета, неки садржаји нису прилагођени њиховом узрасту, немају довољно наставних средстава како би могли да квалитетно изучавају физику кроз демонстрационе огледе.
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Праћење се врши на сваком часу, слушање, бележење активности, оцењивање, тестови и контролни задаци. Критеријуми су знање и разумевање садржаја, вештине ,компетенције, однос према раду и предмету.
Остале специфичности школе које могу да утичу на остављање наставног процеса	Број ученика и структура одељења, услови у школи, ресурси којима школа располаже (интернет, наставна средства, идр.)

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: ФИЗИКА

Разред: СЕДМИ

Општа предметна компетенција (ОПК)

Научно разумевање појава: Способност интерпретације физичких појава и процеса, као и повезивање теоријских знања са реалним ситуацијама.

Истраживачка умешност (експериментални метод): Планирање и извођење огледа, мерење физичких величина, обрада података, графичко приказивање и доношење закључака.

Коришћење физичких модела и језика: Примена математичких формула, дијаграма, графикона и симбола за описивање физичких закона.

Критичко мишљење и примена знања: Анализа утицаја физике на друштво, животну средину и технологију, уз коришћење научне аргументације.

Ове компетенције су усмерене на то да ученик постане функционално писмен у области природних наука, способан за самостално учење и решавање проблема.

Специфична предметна компетенција (СПК)

Разумевање физичких појмова и закона: Знање и примена основних закона из области механике, молекуларне физике, топлоте, струје, магнетизма, оптике и атомске физике.

Научно истраживање и експеримент: Способност планирања, извођења и анализе физичких експеримената, коришћење инструмената и мерење физичких величина.

Физичко моделирање и решавање проблема: Умеће примене математичких алата за решавање квалитативних и квантитативних задатака, интерпретација графика и формулисање физичких модела.

Примена физике у свакодневном животу: Разумевање технолошких процеса, појава у природи и техничких уређаја на основу физичких принципа.

Ове компетенције су дефинисане кроз стандарде за крај основног.

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

СИЛЕ	ФИ.1.1.1. Ученик/ученица уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирују или се крећу равномерно	ФИ.2.1.1. Ученик/ученица уме да препозна еластичну силу, силу потиска и особине инерције ФИ.2.1.2. Ученик/ученица зна основне особине гравитационе и еластичне силе и силе потиска ФИ.2.1.3. Ученик/ученица уме да препознаје када је полуга у стању равнотеже ФИ.2.1.4. Ученик/ученица разуме како односи сила утичу на врсту кретања	ФИ.3.1.1. Ученик/ученица разуме и примењује услове равнотеже полуге ФИ.3.1.2. Ученик/ученица зна какав је однос сила које делују на тело које мирује или се равномерно креће
	КРЕТАЊЕ		
МЕРЕЊЕ	ФИ.1.2.1. Ученик/ученица уме да препозна врсту кретања према облику путање ФИ.1.2.2. Ученик/ученица уме да препозна равномерно кретање ФИ.1.2.3. Ученик/ученица уме да израчуна средњу брзину, пређени пут или протекло време ако су му познате друге две величине	ФИ.2.2.1. Ученик/ученица уме да препозна убрзано кретање ФИ.2.2.2. Ученик/ученица зна шта је механичко кретање и које га физичке величине описују	ФИ.3.2.1. Ученик/ученица уме да примени односе између физичких величина које описују равномерно променљиво праволинијско кретање ФИ.3.4.1. Ученик/ученица уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система
	ЕНЕРГИЈА И ТОПЛОТА	ФИ.2.4.1. Ученик/ученица уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке ФИ.2.4.2. Ученик/ученица уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI, нпр. литар или тону ФИ.2.4.3. Ученик/ученица уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре ФИ.2.4.4. Ученик/ученица зна када мерења понављамо више пута	ФИ.3.5.1. Ученик/ученица разуме да се укупна механичка енергија тела при слободном паду одржава ФИ.3.5.2. Ученик/ученица уме да препозна карактеристичне процесе и термине који описују промене агрегатних стања
МАТЕМАТИЧКЕ	ФИ.1.5.1. зна да агрегатно стање тела зависи од његове температуре ФИ.1.5.2. Ученик/ученица уме да препозна да се механичким радом може мењати температура тела	ФИ.2.5.1. Ученик/ученица зна да кинетичка и потенцијална енергија зависе од брзине, односно висине на којој се тело налази ФИ.2.5.3. Ученик/ученица уме да препозна појмове рада и снаге ФИ.2.5.4. Ученик/ученица зна да унутрашња енергија зависи од температуре	

ОСНОВЕ ФИЗИКЕ		ФИ.2.5.5. Ученик/ученица зна да запремина тела зависи од температуре ФИ.2.6.1. Ученик/ученица разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност ФИ.2.6.2. Ученик/ученица уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу ФИ.2.6.3. Ученик/ученица уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина ФИ.2.7.1. Ученик/ученица уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења ФИ.2.7.2. Ученик/ученица уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата ФИ.2.7.3. Ученик/ученица уме да реализује експеримент по упутству	
ЕКСПЕРИ МЕНТ	ФИ.1.7.1. Ученик/ученица поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији ФИ.1.7.2. Ученик/ученица уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији		ФИ.3.7.1. Ученик/ученица уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења ФИ.3.7.2. Ученик/ученица уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом

Наставни предмет: Хемија

Разред: седми

Годишњи фонд часова: 72

Циљ: Циљ учења Хемије је да ученик развије систем основних хемијских појмова и вештине за правилно руковање лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, да се оспособи за примену стеченог знања и вештина за решавање проблема у свакодневном животу и наставку

образовања, да развије способности апстрактног и критичког мишљења, способности за сарадњу и тимски рад, и одговоран однос према себи, другима и животној средини.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
ХЕМИЈА КАО ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА НАУКА И ХЕМИЈА У СВЕТУ ОКО НАС 3	Хемија као природна наука. Примена хемије у различитим делатностима и свакодневном животу. Супстанца. Врсте супстанци: хемијски елементи, хемијска једињења и смеше.	идентификује и објашњава појмове који повезују хемију са другим наукама и различитим професијама, и принципима одрживог развоја; правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животној средини;	- монолошка - дијалoшка - демонстративна метода, - текстуална фронтални, индивидуални групни, истраживачки - уџбеник, збирка задатака, пројектор, интернет	истражује према задатим упутствима - активно слуша - одговара на питања - преписује са табле - прати текст - чита податке - тумачи и закључује - креативно размишља - прави презентацију - издваја битне податке и излаже их - дискутује на прихватљив начин	Одређује садржаје за реализацију циљева и исхода - Организује и реализује наставни час - Објашњава, обавештава, предлаже и подстиче - Мисаоно активира и подстиче ученике - Прати ток ученичких активности на часу - Процењује рад ученика и сопствени рад	Усмена провера, писмена провера, вршњачко оцењивање Израда пројекта	Математичка писменост и основна знања из науке и технологије, комуникација на матерњем језику, компетенција за учење, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблем, комуникација, сарадња, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, естетичка компетенци
ХЕМИЈСКА ЛАБОРАТОРИЈА 7	- Хемијска лабораторија и експеримент. Лабораторијско посуђе и прибор. Мерење у хемији Физичка и хемијска својства супстанци. Физичке и хемијске промене супстанци. Лабораторијска вежба I: основне лабораторијске технике рада: мешање, уситњавање, загревање супстанци.	експериментално појединачно и у групи испита, опише и објасни физичка и хемијска својства супстанци, и физичке и хемијске промене супстанци; повезује физичка и хемијска својства супстанци са применом у свакодневно животу и различитим професијама; налази					

АТОМИ И ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТИ 10	Лабораторијска вежба II: физичка својства супстанци, мерење масе, запремине и температуре супстанце. Лабораторијска вежба III: физичке и хемијске промене супстанци. Атоми хемијских елемената. Хемијски симболи. Грађа атома: атомско језгро и електронски омотач. Атомски и масени број, изотопи. Распоред електрона по нивоима у атомима елемената. Периодни систем елемената (ПСЕ), закон периодичности и веза између броја и распореда електрона по нивоима у атомима елемената и положаја елемената у ПСЕ. Племенити гасови. Својства и примена. Лабораторијска вежба IV: одређивање валентног нивоа и броја валентних електрона Ковалентна веза: молекули елемената и молекули једињења.	потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику; објашњава основну разлику између хемијских елемената и једињења, и препознаје примере хемијских елемената и једињења у свакодневном животу; објашњава по чему се разликују чисте супстанце од смеша и илуструје то примерима; представља структуру атома, молекула и јона помоћу модела, хемијских симбола и формула; повезује распоред електрона у атому елемента с положајем елемента у Периодном систему елемената и својствима елемента;					ја, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу

МОЛЕКУЛИ ЕЛЕМЕНАТА И ЈЕДИЊЕЊА, ЈОНИ И ЈОНСКА ЈЕДИЊЕЊА 10	Атомска и молекулска кристална решетка. Јонска веза и јонска кристална решетка. Валенца. Хемијске формуле и називи. Лабораторијска вежба V: упоређивање својстава супстанци са јонском и супстанци са ковалентном везом. Смеше: хомогене и хетерогене. Раствори – хомогене смеше. Растварање и растворљивост. Вода и ваздух – хомогене смеше у природи. Масени процентни састав смеша. Раздвајање састојака смеша: декантовање, цеђење и одвајање помоћу магнета.	разликује хемијске елементе и једињења на основу хемијских симбола и формула; разликује типове хемијских веза, препознаје тип хемијске везе у супстанцама и повезује са својствима тих супстанци;				
ХОМОГЕНЕ И ХЕТЕРОГЕНЕ СМЕШЕ 11	Лабораторијска вежба VI: испитивање растворљивости супстанци. Лабораторијска вежба VII: раздвајање састојака смеша: декантовање, цеђење и одвајање помоћу магнета. Хемијске реакције. Закон о одржању масе.	објасни процес растварања супстанце и квантитативно значење растворљивости супстанце; изводи израчунавања у вези с масеним процентним саставом раствора; разликује хомогене и хетерогене смеше, наводи примере из свакодневног живота и раздваја састојке смеша;				

ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ХЕМИЈСКЕ ЈЕДНАЧИНЕ 7	Хемијске једначине. Лабораторијска вежба VIII: састављање једначина хемијских реакција. Релативна атомска и релативна молекулска маса. Количина супстанце и мол. Моларна маса. Закон сталних односа маса. Масени процентни састав једињења. Израчунавања на основу једначина хемијских реакција. Лабораторијска вежба IX: мерење масе супстанце и израчунавање моларне масе и количине супстанце.	напише једначине хемијских реакција и објасни њихово квалитативно и квантитативно значење;				
ИЗРАЧУНАВАЊА У ХЕМИЈИ 12	Водоник. Кисеоник. Оксидација, сагоревање и корозија. Оксиди: хемијске формуле, називи и основна својства Киселине: хемијске формуле, називи и основна својства. Хидроксиди (базе): хемијске формуле, називи и основна својства.	квантитативно тумачи хемијске симболе и формуле користећи појмове релативна атомска молекулска маса, количина супстанце и моларна маса				
ВОДОНИК И КИСЕОНИК И ЊИХОВА ЈЕДИЊЕЊА. СОЛИ 12	Мера киселости раствора: рН-скала. Неутрализација хемијска реакција киселина и хидроксида (база).					

	Соли: формуле и називи. Лабораторијска вежба X: испитивање кисело-базних својстава раствора помоћу индикатора	описи и објасни физичка и хемијска својства водоника и кисеоника; разликује оксиде, киселине, хидроксиде и соли на основу хемијске формуле и назива, и описи основна својства ових класа једињења; индикаторима испита и на рН скали процени киселост раствора; тумачи ознаке са амбалаже супстанци/ комерцијлних производа					

Корелација са другим предметима: математика, географија, биологија, историја, информатика и рачунарство, физичко и здравствено васпитање, свет око нас, природа и друштво.

Међупредметно повезивање: математика -једначине, рачунске операције, графикони

географија – Ваздух, вода земљиште, састав земљине

информатика и рачунарство - дигитална писменост, презентације

физичко и здравствено васпитање – здрава исхрана

биологија- грађа ћелије на молекулском нивоу, хемијски процеси у живим бићима, супстанце које улазе у састав живих бића

историја- временска динамика развоја хемије, велика хемијска открића

свет око нас и природа и друштво – својства супстанци, промене и хемијске реакције

Компетенција за учење:

-Има позитиван и одговоран однос према учењу.

-Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје.

-Користи различите изворе информација и има критички однос према њима.

-Примењује одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и временом.

-Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања.

Рад с подацима и информацијама

-Зна да је за разумевање појава и догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке и разликује податак/ информацију од њиховог тумачења.

-Користи податке из различитих извора, начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника. -

Користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области.

Комуникација

-Познаје различите облике комуникације и њихове одлике (усмену и писану, невербалну, телефоном, преко интернетаитд.).

-Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и намене.

-Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност.

-Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин.

-Користи на одговарајући и креативан начин језик и стил који је специфичан за различите дисциплине; кроз комуникацију негује културу изражавања и чува језички идентитет.

-Уме да саслуша излагање саговорника до краја и без упадица

Одговорно учешће у демократском друштву

-Има позитиван став према поштовању људских права и слобода.

-Зна дејча и основна људска права и одговорности, уме да препозна њихово кршење и способан је да их аргументовано брани.

-Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву.

-Примењује процедуре демократског друштва у одлучивању и избору; поштује одлуке већине и уважава мишљења мањине.

-Негује своју националну културну баштину и активно учествује у интеркултуралном дијалогу.

-Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима (нпр. хуманитарне, еколошке, културно-уметничке акције; борба против насиља и дискриминације по било ком основу (нпр. верском, националном, родном, узрасном, етничком...); акције против болести зависности, злостављања животиња итд.).

Естетичка компетенција

-Показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара

-Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативносту свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања.

-Употребљава основне појмове, схеме и правила који припадају теоријама уметничких грана које постоје у основном образовању.

Решавање проблема

-Препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства.

-Планира стратегију решавања проблема (претпоставља решења, планира редослед активности, избор извора информација, средстава/опреме коју ће користити, са ким ће сарађивати, са ким ће секонсултовати).

-Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем различитих предмета и ваншколским искуством.

-Самостално или консултујући друге особе (вршњаке, наставнике, родитеље) преиспитује начин решавања проблема, алтернативне начине решавања, тачност и прецизност решења.

-Формулише објашњења и закључке на основу резултата до којих је дошао/дошла у раду, презентује их и дискутује са другим особама и преиспитује их у светлу добијених коментара.

-Стечена нова сазнања и вештине повезује у јединствену целину са претходним. -Проверава применљивост решења у пракси и користи стечена знања и вештине у новим ситуацијама

Сарадња

- Активно и конструктивно учествује у раду групе или пара,
- Поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи или пару,
- Доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима или групе,
- Одговорно и савесно извршава заједничке активности стављајући интересе групе изнад сопствених,
- Критички процењује свој рад и рад чланова групе, доприноси унапређивању рада групе и уме да представи резултате рада.

Дигитална компетенција

- Уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ.

-Уме да представи, организује и обликује одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средстава.

-Приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ и да га користи на одговарајући начин.

-Ефикасно користи ИКТ за комуникацију и сарадњу.

-Препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењуИКТ.

Одговоран однос према околини

-Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине иприроде.

—

Активно се укључује у друштвене акције у школи и заједници које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и ка одрживом развоју.

Одговоран од нос према здрављу

-Бира стил живота и навике имајући на уму добре стране и ризике тог избора.

Разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор

Кључни појмови садржаја програма: хемија, супстанца, елемент, једињење, смеша, хемијска лабораторија, оглед, хемијско својство, хемијска промена/хемијска реакција, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, хемијски симбол, хемијска формула, хемијска једначина, Периодни систем елемената, масени процентни састав, количина супстанце, оксид, киселина, хидроксид, со, рН вредност.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Постоје ученици са израженим интересовањима за предмет и они добијају додатне задатке и усмерења. За ученике са потешкоћама у усвајању градива и у раду са њима, на редовним часовима, допунској настави и у оквиру домаћих задатака, градиво се поједностављује, користи се већи број савремених и ученику блиских примера и демонстративна метода. Ученици имају различита интересовања и вештине, те се у складу са њиховим потребама диференцирају задаци. На овом узрасту ученици развијају апстрактно мишљење, те настава прати ову етапу развоја кроз различите теме и задатке, контролишући степен развоја и дајући подршку где је потребно.
Најефикасније методе и облици рада	Групни рад, лабораторијски рад, демонстрациони огледи, квизови, игре, мултимедијални садржаји, дискусије, понављање и повезивање градива.
Избор наставних средстава	Уџбеник, збирка задатака, мултимедијални садржаји, Лабораторијско посуђе и прибор, супстанце
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Личности које могу да се укључе у решавање проблемских задатака, особености живота на селу (описи природе, загађеност, мере заштите воде и ваздуха, рециклажа, спортисти, идр.)
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Повезивање различитих садржаја и њихово осавремењивање и актуелизовање кроз довођење у везу са животом ученика.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Темпо рада прати потребе ученика и у складу је са евалуацијом од стране ученика и наставника. Такође, поједине теме се комбинују, па је могуће утврдити или проширити градиво.
Могући застоји у раду	Ученицима често недостаје мотивација, јер су оптерећени градивом, и из других предмета, немају довољно наставних средстава како би могли да квалитетно изучавају хемију кроз практичан рад, истраживањем и кроз демонстрационе огледе.
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Праћење се врши на сваком часу, слушање, бележење активности, оцењивање, тестови и контролни задаци. Критеријуми су знање и разумевање садржаја, вештине, компетенције, однос према раду и предмету.
Остале специфичности школе које могу да утичу на остављање наставног процеса	Број ученика и структура одељења, услови у школи, ресурси којима школа располаже (интернет, наставна средства, идр.)

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: ХЕМИЈА

Разред: СЕДМИ

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученик повезује структуру супстанци са својствима и променама супстанци, као и својстава супстанци с њиховом практичном применом. У породичном окружењу и друштву вршњака ученик примењује стечена знања и вештине, доноси одлуке и предузима активности у вези с правилним коришћењем материјала и комерцијалних производа, правилним разврставањем и одлагањем отпада, правилном исхраном, брине о здрављу и животној средини. Знање хемије ученику служи да прати и користи информације о супстанцама, исказане хемијским терминима, хемијским симболима, формулама и хемијским једначинама, као и да сагледава допринос хемије развоју медицине, фармације, индустрије, пољопривреде. Ученик развија научну писменост и вештине за експериментални рад и оспособљен је да самостално или у сарадњи с другима примењује знање хемије за решавање проблема.

Основни ниво

Ученик зна да су супстанце предмет изучавања хемије и познаје улогу хемије у различитим областима људске делатности. Ученик познаје заступљеност најзначајнијих супстанци у природи и различитим производима. Избор и примену производа (материјала, прехранбених производа, средстава за хигијену и сл.) заснива на познавању својстава супстанци и промена којима подлежу. Рукује комерцијалним производима у складу с ознакама опасности, упозорења и обавештења на амбалажи, придржава се правила о начину чувања производа и одлагању отпада, и предузима активности које доприносе заштити животне средине. Правилну исхрану и остале активности у вези с очувањем здравља заснива на познавању својстава и извора биолошки важних једињења и њихове улоге у живим системима. У свакодневном животу препознаје примере хомогених смеша (раствора) и хетерогених смеша, повезује својства смеша с њиховим саставом, припрема смеше према потребама или издваја жељени састојак из смеше. Ученик препознаје значење хемијских симбола, формула, хемијских једначина и ознака за процентни састав раствора.

Средњи ниво

Ученик повезује структуру супстанци са својствима и променама супстанци, и примењује знање да се при физичким и хемијским променама не мења укупна маса супстанци које учествују у променама. На основу хемијске формуле ученик одређује назив супстанце, а на основу назива пише формулу супстанце. Према хемијској формули и називу ученик може да сврста најважније супстанце у одговарајуће класе и опише заједничка својства супстанци које припадају истој класи. Хемијске промене представља помоћу хемијских једначина. Ученик уме правилно и безбедно да изведе једноставне огледе, да припреми раствор одређеног процентног састава за потребе у свакодневном животу, да испита основна својства неорганских и органских једињења, опише и објасни запажања користећи се хемијским терминима, симболима, формулама и хемијским једначинама.

Напредни ниво

Ученик објашњава својства супстанци примењујући стечена знања о њиховој структури. Ученик има развијене вештине за лабораторијски рад, испитивање својстава и промена супстанци и решавање проблема; планира, правилно и безбедно изводи огледе, израчунава масу и количину супстанци које учествују у променама. У објашњавању својстава и промена супстанци користи одговарајуће хемијске термине, хемијске симболе, формуле и хемијске једначине. На основу посматрања својстава супстанци и резултата огледа изводи закључке и генерализације. Ученик на основу разумевања својстава и промена супстанци иницира активности на нивоу породице и/или вршњака у вези са заштитом животне средине.

Специфична предметна компетенција (СПК)

1.ХЕМИЈСКА ПИСМЕНОСТ:

Ученик је формирао хемијску писменост као основ за разумевање својстава и промена супстанци у природи и примене супстанци у свакодневном животу и различитим професијама. Хемијску писменост примењује у доношењу одлука у вези са коришћењем различитих материјала и комерцијалних производа у свакодневном животу, и као основ за активан и одговоран однос према очувању здравља и животне средине.

Основни ниво

Ученик је формирао основне хемијске појмове о својствима и променама супстанци и повезује их с комерцијалним производима с којима је у контакту у свакодневном животу. Безбедно и одговорно рукује производима, правилно складишти отпад, брине о очувању здравља и животне средине.

Средњи ниво

Ученик је формирао систем хемијских појмова о структури, својствима и променама супстанци, класификује супстанце, примењује знање да се при физичким и хемијским променама не мења укупна маса супстанци које учествују у променама, припрема раствор одређеног процентног састава, доноси одлуке у вези с начином коришћења комерцијалних производа на основу познавања својстава састојака тих производа.

Напредни ниво

Ученик објашњава структуру, својства и промене супстанци и примењује знање у решавању проблема. Формиран систем хемијских појмова омогућава ученику сагледавање значаја хемије у различитим областима живота и различитим професијама, и праћење доприноса хемије развоју технологије и друштва.

2.ВЕШТИНЕ ЗА ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИ РАД И ХЕМИЈСКИ ЈЕЗИК:

Ученик прикупља податке о својствима и променама супстанци посматрањем и мерењем, планира и описује поступак, правилно и безбедно рукује супстанцама, прибором и посуђем, представља резултате табеларно и графички, уочава правилности и користи хемијски језик (хемијске термине, хемијске симболе, формуле и хемијске једначине) у описивању опажених својстава и промена супстанци, објашњењима и закључцима.

Основни ниво:

Ученик прати поступак у датом упутству за рад и уме да: испита својства и промене супстанци, измери масу, запремину и температуру супстанце, правилно и безбедно рукује супстанцама, прибором и посуђем, опише поступак и резултате користећи хемијску терминологију.

Средњи ниво:

Ученик уме да: у експерименталном раду прикупи податке о својствима и променама супстанци, користи одговарајућу апаратуру, формулише објашњења и закључке користећи хемијски језик (термине, хемијске симболе, формуле и хемијске једначине).

Напредни ниво:

Ученик планира и изводи експерименте, анализира податке, објашњава уочене правилности и изводи закључке. С другима размењује информације из области хемије усмено, у писаном виду, у виду табеларних и графичких приказа, помоћу хемијских симбола, формула и хемијских једначина

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ХЕМИЈА КАО ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА НАУКА И ХЕМИЈА У СВЕТУ ОКО НАС	ХЕ 1.2.1. да прави разлику између елемената, једињења и смеша из свакодневног живота, на основу њихове сложености ХЕ 1.2.2. о практичној примени елемената, једињења и смеша из сопственог окружења, на основу њихових својстава	ХЕ.2.6.3.* изводи једноставна уопштавања и систематизацију резултата	
ХЕМИЈСКА ЛАБОРАТОРИЈА	ХЕ 1.2.3. на основу којих својстава супстанце могу да се разликују, којим врстама промена супстанце подлежу ХЕ 1.2.4. загрева супстанцу на безбедан начин ХЕ 1.2.6. у једноставним огледима испита својства супстанци (агрегатно стање, мирис, боју, магнетна својства, растворљивост), као и да та својства опише ХЕ 1.6.1. * безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама ХЕ.1.6.2.* изведе експеримент према датом упутству	ХЕ 3.2.3. да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблему/питању за истраживање, да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е	ХЕ.2.6.2.* табеларно и графички прикаже резултате посматрања или мерења ХЕ 2.2.1. у огледима испитује својства супстанци и податке о супстанцама приказује табеларно или шематски

АТОМИ И ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТИ	ХЕ.1.1.4. . да су чисте супстанце изграђене од атома, и те честице међусобно разликује по сложености грађе ХЕ.1.1.6. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, ХЕ.1.1.8. значење следећих термина:елемент, атом,	ХЕ.2.1.2. значење термина: изотоп	ХЕ.3.1.4. структуру атома, које га елементарне честице изграђују и како од њиховог броја зависи наелектрисање атома ХЕ.3.1.1. разлику између чистих супстанци (елемената и једињења) и смеша, на основу врста честица које их изграђују ХЕ.3.1.3. да су својства супстанци и промене којима подлежу условљене разликама на нивоу честица
МОЛЕКУЛИ ЕЛЕМЕНАТА И ЈЕДИЊЕЊА, ЈОНИ И ЈОНСКА ЈЕДИЊЕЊА	ХЕ.1.1.4. . да су чисте супстанце изграђене од атома, молекула и јона, и те честице међусобно разликује по наелектрисању и сложености грађе ХЕ.1.1.5. тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима ХЕ.1.1.6. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, ХЕ.1.1.8. значење следећих термина:елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид,	ХЕ.2.1.1. како тип хемијске везе одређује својства супстанци (температуре топљења и кључања, као и растворљивост супстанци) ХЕ.2.1.4. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских и органских једињења	ХЕ.3.1.1. разлику између чистих супстанци (елемената и једињења) и смеша, на основу врста честица које их изграђују ХЕ.3.1.3. да су својства супстанци и промене којима подлежу условљене разликама на нивоу честица ХЕ.3.1.4. структуру атома, молекула и јона, које их елементарне честице изграђују и како од њиховог броја зависи наелектрисање атома, молекула и јона

ХОМОГЕНЕ И ХЕТЕРОГЕНЕ СМЕШЕ	ХЕ 1.2.1. да прави разлику између елемената, једињења и смеша из свакодневног живота, на основу њихове сложености ХЕ 1.4.1. шта су раствори, како настају и примере раствора у свакодневном животу ХЕ 1.6.1.* изведе експеримент према датом упутству ХЕ 1.2.5. састави апаратуру и изведе поступак цеђења	ХЕ 2.4.1. шта је засићен, незасићен и презасићен раствор ХЕ 2.4.2. изабере најпогоднији начин за повећање брзине растварања супстанце (повећањем температуре растварача, уситњавањем супстанце, мешањем) ХЕ 2.4.3. промени концентрацију раствора додавањем растворене супстанце или растварача (разблаживање и концентровање) ХЕ 2.4.4. израчуна масу растворене супстанце и растварача, на основу процентног састава раствора и обрнуто ХЕ.2.4.5. направи раствор одређеног процентног састава ХЕ 2.5.2. израчуна процентни састав једињења на основу формуле	ХЕ 3.2.2. на основу својстава састојака смеше да изабере и изведе одговарајући поступак за њихово раздвајање ХЕ 3.2.3. да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблему/питању за истраживање, да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е ХЕ 3.4.1. зависност растворљивости супстанце од природе супстанце и растварача ХЕ 3.6.1.* препозна питање / проблем које се може експериментално истражити постави хипотезе ХЕ 3.6.2. * постави хипотезе ХЕ 3.6.3. * планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе ХЕ 3.6.4. * донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду ХЕ 3.5.1. да израчуна процентуалну заступљеност неке супстанце у смеси,
ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ХЕМИЈСКЕ ЈЕДНАЧИНЕ	ХЕ 1.5.1. квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације ХЕ 1.2.3. којим врстама промена супстанце подлежу, као и да се при променама укупна маса супстанци не мења	ХЕ 2.5.1. анализа и синтеза ХЕ 2.5.2. израчуна масу реактаната и производа на основу хемијске једначине, то јест да покаже на основу израчунавања да се укупна маса супстанци не мења при хемијским реакцијама	
ИЗРАЧУНАВАЊА У ХЕМИЈИ	ХЕ.1.1.3. на основу којих својстава супстанце могу да се разликују, којим врстама промена супстанце подлежу, као и да се при променама укупна маса супстанци не мења ХЕ.1.1.6. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације ХЕ.1.1.8. значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со, индикатор ХЕ.2.1.8. израчуна процентни састав једињења на основу формуле и масу реактаната и производа на	ХЕ 2.5.2. израчуна масу реактаната и производа на основу хемијске једначине, то јест да покаже на основу израчунавања да се укупна маса супстанци не мења при хемијским реакцијама ХЕ.2.1.8. израчуна процентни састав једињења на основу формуле и масу реактаната и производа на основу хемијске једначине, то јест да покаже на основу израчунавања да се укупна маса супстанци не мења при хемијским реакцијама ХЕ.2.6.1. прикупи податке посматрањем и мерењем, и да при том користи одговарајуће инструменте	ХЕ 3.5.1. да изводи стехиометријска израчунавања која обухватају реактант у вишку и однос масе и количине супстанце ХЕ.3.1.9. да израчуна процентуалну заступљеност неке супстанце у смеси, да изводи стехиометријска израчунавања која обухватају реактант у вишку и однос масе и количине супстанце ХЕ.3.6.1. препозна питање/проблем које се може експериментално истражити ХЕ.3.6.2. постави хипотезе ХЕ.3.6.3. планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе ХЕ.3.6.4. донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду

	основу хемијске једначине, то јест да покаже на основу израчунавања да се укупна маса супстанци не мења при хемијски	ХЕ.2.6.3. изводи једноставна уопштавања и систематизацију резултата	
ВОДНИК И КИСЕОНИК И ЊИХОВА ЈЕДИЊЕЊА. СОЛИ	ХЕ 1.1.3. докаже кисело-базна својства супстанци помоћу индикатора ХЕ 1.3.1. да на основу формуле именује основне класе неорганских једињења ХЕ 1.3.2. примере оксида, киселина, база и соли у свакодневном животу као и практичну примену ових једињења ХЕ 1.3.3. основна физичка и хемијска својства оксида, киселина, база и соли	ХЕ2.1.1. значење термина: анализа и синтеза, анхидрид, ХЕ2.1.2. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских једињења, и једначине хемијских реакција ХЕ2.1.3. на основу назива оксида, хидроксида, соли и киселина, састави формулу ових супстанци ХЕ2.1.4. пише једначине хемијских реакција синтезе и анализе бинарних једињења	ХЕ3.3.5. изведе реакцију неутрализације ХЕ 3.1.1. да су физичка и хемијска својства неметала одређена структуром њихових атома/молекула

ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

Наставни предмет: **Верска настава**

Разред: седми

Годишњи фонд часова:36

Циљ: Циљ наставе верске наставе у седмом разреду је да ученик продуби разумевање хришћанског учења и његовог значаја у савременом друштву.

Подстиче се развијање способности критичког промишљања и вредновања различитих животних ставова. Ученик се оспособљава да повезује верске садржаје са етичким и друштвеним питањима. Развија се свест о одговорности у личном и друштвеном деловању. Јача се способност аргументованог изношења ставова и поштовања различитости. Подстиче се развој духовних и моралних вредности.

Тема Број часова по теми 26+6+4	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
1 УВОД 1. Упознавање садржаја програма и начина рада II – БОГОПОЗНАЊЕ 2. Процес сазнавања 3. Личносно познање 4. Познање Бога 5. Бог је један, али није сам III – ЈЕДИНСТВО ЦРКВЕ ХРИСТОВЕ 6. Сабори као израз јединства Цркве 7. Васељенски сабори 8. Символ вере 9. Богочовек Христос IV - СВЕТОТАЈИНСКИ ЖИВОТ ЦРКВЕ 10. Светотајински живот Цркве 11. Света Литургија – светајна Цркве 12. Свете Тајне Крштења и Миропомазања 13. Света Тајна Исповести	- Процес сазнавања као дело целе личности: чула, разум, слободна воља, искуство - Личносно познање, упознавање кроз љубав - Познање Бога - Бог је један, али није сам (Бог је заједница три личности: Отац, Син и Свети Дух) - Сабори као израз јединства	- моћи да уочи да су знање и учење важни у његовом животу; - моћи да кроз очигледне примере и експерименте закључи да постоје различити начини сазнавања - моћи да кроз примере из личног искуства уочи да једино онај кога заволимо за нас постаје личност - непоновљиво и бескрајно важно биће; - моћи да повезује личносно познање са нашим познањем Бога; - моћи да препозна да нам Христос открива	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ Примењују се дијалогска, текстуална и проблемска метода рада. Користи се анализа извора, тумачење и критичко читање текстова. Значајно је вођено истраживачко учење кроз питања и дискусију. Примењује се метода поређења различитих ставова и примера. Подстиче се самостално закључивање и аргументација.	Ученици учествују у анализи и тумачењу садржаја. Износе сопствене ставове и аргументе. Учествују у дискусијама. Решавају проблемске задатке. Повезују градиво са свакодневним животом. Самостално закључују.	Наставник организује наставу и усмерава ток часа. Објашњава појмове и даје примере. Поставља питања која подстичу размишљање. Координира дискусију. Прати рад ученика и даје повратну информацију. Подстиче критичко мишљење.	Праћење је континуирано и засновано на активности ученика. Вреднује се разумевање, ангажовање и способност закључивања. Прати се усмено изражавање и учешће у раду. Оцењивање је описно и формативно. Уважава се индивидуални напредак.	Развија се комуникација и аргументовано изражавање. Подстиче се критичко мишљење. Јача се сарадња и тимски рад. Развија се одговорност и самосталност. Подстиче се етичко промишљање.

14. Света Тајна Брака 15. Монашка заједница 16. Света Тајна Рукоположења 17. Молитвословља Цркве V - СРПСКА ЦРКВА КРОЗ ВЕКОВЕ 18. Света браћа Кирило и Методије 19. Свети Сава 20. Срби светитељи 21. Крсна слава и обичаји 22. Српска црквена баштина	Цркве · Васељенски сабори · Символ вере · Христос је истинити Бог и истинити Човек · Светотајински живот Цркве · Света Литургија као светајна Цркве · Свете Тајне Крштења и Миропомазања · Света Тајна Исповести · Света Тајна брака (слика Христа и Цркве) · Монашка заједница (искорак ка животу будућег века) · Света Тајна Рукоположења · Молитвословља Цркве · Света браћа	Бога као љубавну заједницу три личности; · моћи да вреднује своје понашање на основу љубави коју исказује према својим ближњима; · бити подстакнут на одговорније обликовање заједничког живота са другима. · моћи да уочи да је Црква на Саборима решавала проблеме са којима се сусретала кроз историју; · бити подстакнут да своје проблеме и несугласице са другима решава кроз разговор и заједништво; · знати да је Символ вере установљен на Васељенским саборима; · умети да интерпретира Символ вере; · знати да се Символ вере изговара на Крштењу и Литургији; · моћи да уочи да појам Богочовека описује Христа као истинитог Бога и истинитог Човека; · моћи да увиди да Црква	ОБЛИЦИ РАДА Фронтални рад користи се за увод и објашњења. Индивидуални рад развија самосталност у размишљању. Рад у пару подстиче размену ставова. Групни рад се користи за анализу сложенијих тема. Облици рада се прилагођавају садржају и динамици одељења. НАСТАВНА СРЕДСТВА Користе се уџбеници, извори и додатни текстови. Примењују се шеме, табеле и дијаграми. Користе се мултимедијални садржаји и презентације. Наставник користи дигиталне алате и таблу. Ученици користе свеске и радне материјале.				

	Кирило и Методије · Свети Сава · Срби светитељи (вероучитељи на више часова) описати живот и подвиге неколико светитеља Српске Цркве по избору: - Света лоза Немањића - Св. цар Лазар - Св. Василије Острошки - Св. Николај Жички и Охридски - Св. Петар Цетињски - Св. Вукашин из Клепаца) · Крсна слава и обичаји (литије, храмовне и градске славе...) · Српска црквена баштина	Светим Тајнама повезује човека са Богом у најважнијим моментима његовог живота (рођење и духовно рођење – Крштење, венчање и Брак, Црквена брига за болесне у јелеосвећењу...) · моћи да увиди да је Литургија извор и циљ свих Тајни Цркве; · знати да је Причешће врхунац светотајинског живота · моћи да препозна Крштење и Миропомазање као Тајне уласка у Цркву; · бити подстакнут да на покајање гледа као на промену начина живота; · моћи да увиди да су брак и монаштво два пута која воде ка Богу; · моћи да разликује и именује службе у Цркви (епископ, свештеник, ђакон и народ); · моћи да препозна своју службу у Цркви; · моћи да у					

		молитвословљима уочи важност природних елемената (воде, грожђа, жита, светлости...) · бити подстакнут на учествовање у светотајинском животу Цркве; · моћи да препозна да култура и писменост Словена имају корен у мисионарској делатности просветитеља равноапостолних Кирила и Методија; · моћи да објасни просветитељску улогу и значај Светога Саве за српски народ; · бити подстакнут да доживи српске светитеље као учитеље хришћанских врлина; · моћи да препозна неговање српских православних обичаја као начин преношења искуства вере и прослављања Бога и светитеља · моћи да препозна евхаристијску симболику у елементима Крсне Славе;					

		· бити подстакнут да прослављање Крсне славе везује за Литургију · бити подстакнут да доживи, вреднује и негује богатство и лепоту српске културне баштине. · моћи да уочи у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса у 7. разреду.					
Корелација са другим предметима: Српски језик – анализа текстова и изражавање ставова. Историја – разумевање историјског контекста. Географија – просторни и културни контекст. Ликовна култура – симболичко изражавање. Музичка култура – духовна и традиционална музика.							
Међупредметно повезивање: Интеграција садржаја различитих предмета. Повезивање појмова и идеја. Уочавање заједничких тема. Примена знања у пракси. Развијање целовитог разумевања.							

Кључни појмови садржаја програма: Бог, човек, Литургија, Свете Тајне, саборност, заједница, вера, прсвославље, светитељи, слава...

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Уважавају се индивидуалне разлике. Рад се прилагођава ученицима. Пружа се додатна подршка по потреби. Напредни ученици добијају проширене задатке. Подстиче се равноправно учешће.
Најефикасније методе и облици рада	Дијалог, анализа, проблемски приступ. Рад на тексту и изворима. Фронтални, групни и индивидуални рад. Рад у пару. Активно учешће у закључивању.
Избор наставних средстава	Уџбеници и извори. Табеле и шеме. Дигитални садржаји. Презентације. Радни материјали.
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Верски објекти и културна баштина. Локална традиција. Историјски споменици. Искуства заједнице. Празници и обичаји.
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Проблемски задаци. Разговор и дискусија. Животни примери. Креативни задаци. Тимски рад.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Поступно и логички повезано. Прилагођено узрасту. Време за анализу. Флексибилна динамика. Понављање по потреби.
Могући застоји у раду	Сложенији појмови. Различит ниво знања. Смањена пажња. Потреба за објашњењем. Различити стилови учења.
Праћење напредовања ученика/начин,време,критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин,време,критеријуми праћења	Континуирано праћење. Усмено изражавање. Анализа активности. Описно оцењивање. Индивидуални напредак.
Остале специфичности школе које могу да утичу на остваривање наставног процеса	Организација наставе. Број ученика. Опремљеност. Сарадња колектива. Школска клима.

Назив предмета: **Грађанско васпитање**

Циљ: Циљ учења Грађанског васпитања је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе других и спреман да активно делује у заједници.

Разред: седми

Годишњи фонд часова: 36

ИСХОДИ	НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	Стандарди постигнућа /Начин провере остварености стандарда
По завршеној теми/области ученици су у стању да:		Ученици уче и увежбавају:	
наведе и опише основне карактеристике људских права; својим речима опише везу између права појединца и општег добра; дискутује о односу права и правде и о сукобу права; образложи личну одговорност у заштити свог здравља; штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права;	Људска права	Карактеристике људских права – урођеност, универзалност, неотуђивост, недељивост. Опште добро. Права појединца и опште добро. Сукоб појединачних права и општег добра. Права и правда. Социјална правда.	
образложи сврху постојања политичких странака; аргументује потребу ограничења и контролу власти; наведе кораке од предлагања до усвајања закона;	Демократско друштво	Политичке странке у вишепартијском систему –владајуће и опозиционе. Народна скупштина – сврха и надлежности. Народни посланици, посланичке групе. Процедуре у раду Народне скупштине. Скупштинске дебате.	

образложи на примеру могућност утицаја грађана на одлуке Народне скупштине;		Предлагање и доношење закона.	
препозна и одупре се различитим облицима вршњачког притиска; препозна опасност када се нађе у великој групи људи и заштити се;	Процеси у савременом свету	Припадност групи. Групни идентитет као део идентитета младих.Односи у вршњачкој групи и њен утицај на појединца. Вршњачки притисак. Конформизам. Приватност – обим и границе. Понашање људи у маси и угроженост права појединца.	
учествује у организацији, реализацији и евалуацији симулације Народне скупштине; у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин; проналази, критички разматра и користи информације из различитих извора.	Грађански активизам	Симулација Народне скупштине Одређивање улога и процедура у скупштини. Формирање посланичких група. Избор председника скупштине. Формулисање предлога закона. Скупштинска дебата. Гласање. Евалуација симулације	
Међупредметне компетенције:	1.КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА ЦЕЛОЖИВОТНО УЧЕЊЕ 2.ВЕШТИНА КОМУНИКАЦИЈЕ 3.РАД СА ПОДАЦИМА И ИНФОРМАЦИЈАМА 4. ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА 5.РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА 6. ВЕШТИНА САРАДЊЕ 7.ВЕШТИНА ЗА ЖИВОТ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ 8. БРИГА ЗА ЗДРАВЉЕ 9.ЕКОЛОШКА КОМПЕТЕНЦИЈА 10.ЕСТЕТСКА КОМПЕТЕНЦИЈА		

	11.ПРЕДУЗЕТНИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА
Међупредметно повезивање:	Српскијезик и књижевност, Историја, Географија, Ликовнакултура, Музичкакултура, Енглескијезик, Немачкијезик, Информатика и рачунарство
Начин провере постигнућа:	Усмене и писмене провере, петнаестоминутне и петоминутнепровере, дискусија, презентације

Наставни предмет: **Немачки језик**

Разред: седми

Годишњи фонд часова: 72

Циљ: Усвајање функционалних знања о језичком систему и култури и развијање стратегија учења страног језика те оспособљавање за основну писмену и усмену комуникацију и стицање позитивног односа према другим језицима и културама као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода	Начин провере	Међупредметне компетенције

			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника	остварености исхода	
ГРАМАТИКА, ТЕКСТОВИ	Оперативни задачи Кроз наставу страног језика: -ученик богати себе упознајући другог -ученик развија радознаlost и истраживачки дух -ученик овладава комуникативним вештинама и развија способности и методе учења страног језика - ослањајући се на искуства стечена учењем првог страног језика, ученик поспешује стицање вишејезичке и вишекултурне компетенције - ученик уочава значај личног залагања у процесу учења страног језика - ученик стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Посебни	Ученици треба после седмог разреда, да разумеју и користе: 1. Именице - у номинативу, акузативу, дативу и генитиву (за изражавање посесивних односа). Множина именица . Суплетивну множину. Властите именице, посебно имена људи и географски називи немачког говорног подручја, з аједничке именице мушког, женског и средњег рода, бројиве и небројиве именице. 2. Члан: одређени, неодређени и нулти а) Одређени члан: - разлика између неодређеног и одређеног члана у ширем контексту (неодређено и непознато, одређено и познато - контраховани (сажети) члан, уз глаголе кретања, уз годишња доба, уз стране света, уз доба дана, уз датуме, уз географске појмове (називи планина, мора, река, језера, држава које су мушког или женског рода или у множини) б) Неодређени члан у изразима г) Нулти члан уз називе спортова, уз називе музичких инструмената, у изразима, уз географске појмове ,уз називе занимања и	Монолошка, дијалог ка, рад са књигом, индивидуалн и, фронтални	Подстицање ученика да постављају питања, критички размишљају	Наставник усмерава ученике, указује на грешке..	Писмено и усмено	Српски језик. Енглески језик
Umzug nach Serbien 8 (4+3+1)							
Sport treiben – fit bleiben 8 (3+3+2)							
Eine schöne Überraschung 8 (3+3+2)							
Prosit Neujahr! 6 (2+3+1)							
Musikalisch begabt 8 (3+4+1)							
Meine Stadt 7 (1+5+1)							
So war es vor vielen, vielen Jahren 6 (2+3+1)							
Ich packe schon 7 (2+4+1)							
Hier ist es auch schön 8 (2+5+1)							

Alles ist neu 6 (1+4+1)	оперативни задаци: Кроз наставу немачког језика: -ученик се даље упознаје са немачким језиком кроз четири основна језичка подручја наставе: слушање и разумијевање, усмено изражавање, читање и писмено изражавање; - ученик продубљује фонетски, лексички, граматички и правописни минимум у комуникацијским ситуацијама и у контексту; - ученик продубљује основна знања о цивилизацији и култури Немачке.	националности после глагола sein и werden 3. Показне, присвојне, упитне и најфреквентније неодређене детерминативе у номинативу, генитиву, дативу и акузативу: 4. Придеве у слабој, јакој и мешовитој промени, придеве у компаративу и суперлативу (правилне поредбене облике и неправилне поредбене облике) Изведене придеве са наставцима -bar, -lich и -ig (рецептивно), придеве који изражавају националну припадност и то најфреквентније, придеве изведене од имена града . 5. Личне заменице у номинативу, акузативу и дативу Присвојне заменице 6. Фреквентне предлоге за означавање положаја у простору, за правац кретања за време,за порекло, за средство, за намену,за узрок. 7. Глаголе (потврдне, упитне и одричне облике) у следећим временима: а) презент слабих и јаких глагола; презент најфреквентнијих глагола са наглашеним и ненаглашеним префиксима б) претерит слабих и најфреквентнијих јаких глагола в) перфект слабих и најфреквентнијих јаких глагола; перфект најфреквентнијих глагола					

		са наглашеним и ненаглашеним префиксима г) футур д) конјунктив претерита за постављање учтивих питања и изражавање жеље (без граматичких објашњења): - најфреквентнији глаголи са предложном допуном - повратни глаголи 8. Прилоге и прилошке одредбе (и рецептивно и продуктивно) за време, за место и правац кретања, за начин, за учесталост. 9. Бројеве Просте бројеве преко 1000. Редне бројеве до 100. Године. 10. Упитне реченице: а. које захтевају одговоре Ја/Nein; б. са упитним речима на w-: wer, was, wann, wo, warum, womit, wie oft, wie viel. 11. Везнике за напоредне реченице (рецептивно и продуктивно): und, aber, oder, denn. Везнике за зависно-сложене реченице; релативне заменице и прилоге (рецептивно и продуктивно): weil, ob, dass, weil, wenn, als					
Корелација са другим предметима: српски језик ; енглески језик , музичка култура , информатика и рачунарство, грађанско васпитање, географија							
Међупредметно повезивање: српски језик (језик, култура изражавања); енглески језик (језик, култура изражавања); музичка култура (извођење и слушање музике), информатика и рачунарство, грађанско васпитање, географија							

Кључни појмови садржаја програма: *говор, слушање, писање, читање, мишљење, описивање, поређење, изражавање*

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Поједини ученици показују интересовања за продубљивање знања из датог предмета. Они добијају додатне задатке како би остварили већа достигнућа.
Најефикасније методе и облици рада	Комбинација индивидуалног и фронталног
Избор наставних средстава	Књига., радна свеска, ЦД плејер, флеш картице..
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	библиотека
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Указивање на значај познавања више страних језика које у будућности могу да им буду од великог значаја
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Темпо се одређује у зависности од структуре одељења. Поента је да наставне јединице буду доступне што већем броју ученика.
Могући застоји у раду	-Услед пада концентрације, оптерећивање другим предметима може доћи до мање учинковитог рада.
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Оцењивање писмено и усмено, бележење одговора, домаћи задаци...
Остале специфичности школе које могу да утичу на оставривање наставног процеса	Набављање додатног наставног материјала

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: Немачки језик

Разред: 7. разред

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици су оспособљени за функционалну писменост, ефикасну комуникацију, критичко мишљење и разумевање језичких норми. Обухвата развијање вештина слушања, говорења, читања и писања, уз свест о језику као средству за учења, изразу и примену у свакодневним ситуацијама.

Специфична предметна компетенција (СПК)

Функционално-прагматична компетенција (комуникација у различитим ситуацијама), Језичка компетенција (граматика и правопис), социolingвистичка компетенција (примена језичких норми). Оне подразумевају способност ефикасног слушања, говорења, читања и писања уз разумевање књижевних и некњижевних текстова.

СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:

– CJ2.OO.O.1.1. Препознају основне интонацијске схеме и изговарају једноставније гласове и најчешће гласовне групе и уз наглашену интерференцију и одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може значајно да отежава разумљивост порука и комуникацију. – CJ2.OO.O.1.2. Препознају одређена основна правописна правила и записују фреквентне и увежбане краће речи уз неправилности које могу да ометају разумевање. – CJ2.OO.O.1.3. Препознају једноставније граматичке елементе и конструкције уз грешке и омашке које могу повремено да ометају комуникацију. – CJ2.OO.O.1.4. Препознају ограничен репертоар најједноставнијих синтаксичких структура, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију у искуствено блиским ситуацијама. – CJ2.OO.O.1.5. Препознају елементарни вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете	– CJ2.OO.O.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања најједноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета), уз одговарајућу подршку. – CJ2.OO.O.2.2. Користе страни језик у најједноставнијој усменој и писаној комуникацији често прибегавајући основним стратегијама компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. – CJ2.OO.O.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе најједноставније текстуалне, визуелно- текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – CJ2.OO.O.2.4. Интерпретирају значења најједноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно на основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл.). – CJ2.OO.O.2.5. Реагују на једноставна питања у интеркултурној комуникацији и учествују у размени информација у вези са културом свакодневице, ослањајући се у већој мери на стратегије компензације. – CJ2.OO.O.2.6. Идентификују и пореде најзначајније појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских предмета уз	– CJ2.OO.O.3.1. Разумеју најфреквентније речи и фразе, лична и друга имена, бројеве, најуобичајеније интернационализме и друге основне лексичке елементе у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа уколико се саопштавају споро и разговетно. – CJ2.OO.O.3.2. Разумеју и прате најједноставнија усмена упутства која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно артикулисана, као и јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење, уколико укључују и визуелне елементе. – CJ2.OO.O.3.3. Разумеју најопштији смисао кратких монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CJ2.OO.O.3.4. Разумеју основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прате, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро. – CJ2.OO.O.3.5. Разумеју појединачне речи и општи смисао у визуелно подржаним рекламним порукама. – CJ2.OO.O.3.6. Разумеју појединачне речи и општи смисао најједноставнијих текстова у популарној музици. – CJ2.OO.O.3.7. Разумеју кратке и једноставне поруке у белешкама и електронским порукама које се односе на свакодневне ситуације (имејл, СМС). – CJ2.OO.O.3.8. Разумеју општи смисао и понеки суштински детаљ у најједноставнијим врстама нефункционалних текстова (натписи, огласи, вести, кратки извештаји, сервисне информације, временске прогнозе, брошуре, проспекти, рекламе, стрипови), уколико су праћени илустративним елементима и препознатљивим начином графичког обликовања. – CJ2.OO.O.3.9. Разумеју најопштији смисао и најважније

комуникацију. – CJ2.OO.O.1.6. Препознају положај циљног језика у глобалном контексту и уочавају суштинске разлике између заједница које користе циљни и матерњи језик. – CJ2.OO.O.1.7. Препознају основне сличности и разлике властите и културе језика који уче, уочавају појаве и процесе из свакодневне културе и традиције, о којима се повремено обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. – CJ2.OO.O.2.7. Промишљају улогу језика у свакодневним активностима из домена властитог интересовања и користе страни језик при решавању задатака у вези са садржајима школских предмета.	информације у познатим и једноставним врстама књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима (прозни и поетски текстови, кратке приче, деље песме). – CJ2.OO.O.3.10. Разумеју најважније информације из инфографика и других једноставних визуелно-текстуалних приказа. – CJ2.OO.O.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација. – CJ2.OO.O.3.12. Учествују у интеракцији уз помоћ и подршку, користећи најједноставнија језичка средства (приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних личних података, тражења и добијања информација, предмета, услуга). – CJ2.OO.O.3.13. Именују и описују људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби), користећи најједноставнија језичка средства и уз помоћ и подршку саговорника. – CJ2.OO.O.3.14. Постављају најједноставнија питања личне природе (о блиским темама, потребама, интересовањима, предметима у нечијем поседу) и одговарају на слична питања саговорника. – CJ2.OO.O.3.15. Најједноставнијим језичким средствима исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе и извињења. – CJ2.OO.O.3.16. Пишу најједноставније податке о себи и лицима из свог блиског окружења у обрасцима, упитницима или табелама. Повезују неколико кратких исказа у везани текст о блиским темама. – CJ2.OO.O.3.17. Писаним путем формулишу најједноставније информације о себи или траже

		информације о другима, састављају кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или друштвених мрежа), као и сажете белешке о информацијама од непосредног личног интереса (нпр. списак за куповину). – СЈ2.ОО.О.3.18. На страном језику преносе саговорнику понеку кључну информацију из јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...). – СЈ2.ОО.О.3.19. На матерњем језику саопштавају основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа и писаног текста на страном језику.

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици углавном исправно артикулишу већину гласова и гласовних група и гласовних група, уз ограничења акценатско-интонацијске природе. Ученици исправно записују већину гласова и гласовних комбинација и познају основна правописна правила. Познају најфреквентније основне морфолошке облике и једноставније синтаксичке структуре. Користе ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање основних комуникативних активности у школском и ваншколском контексту. Познају основне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју вербалне и невербалне елементе једноставних порука на страном језику. Разумеју главне сличности и разлике најфреквентнијих лексичких елемената матерњег и страних језика из приватног и образовног домена. Ученици поседују основна знања о разликама у свакодневном животу сопствене и културе страног језика и разумеју да су разлике последица сложености и разноликости култура. Познају и разумеју основне појаве и процесе који одликују свакодневицу културâ језика који уче, као и најзначајније природне и друштвене специфичности културе језика који уче.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставних порука на страном језику и примењују основне стратегије и средства комуникације, укључујући дигиталне алате. Разумеју важне појмове и једноставне информације из усмених, писаних и мултимодалних текстова у школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, ослањајући се на знања и вештине из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селекују, прикупљају, обрађују и повезују језичке, културолошке и друге информације из различитих извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања из различитих области личних и образовних интересовања.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у рутинским и увежбаним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју фреквентне речи, изразе, фразе и краће усмене исказе и једноставне текстове на познате теме, реализују кратке и увежбане видове писане и усмене продукције и интеракције, уз употребу познатих и рутинских фраза и формулација (постављање питања и давање одговора, саопштавање и размена ограниченог спектра информација) у приватном, јавном и образовном домену. Ученици учествују у основној интеркултурној комуникацији, негујући позитиван и отворен став према различитостима, препознају и избегавају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. На једноставан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и основне стратегије учења и рада.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања:

Средњи ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>

– CJ2.OO.C.1.1. Познају основне интонацијске схеме и углавном разумљиво изговарају једноставније гласове и најчешће гласовне групе и уз наглашену интерференцију и одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може значајно да отежава разумљивост порука и комуникацију. – CJ2.OO.C.1.2. Познају важнија правописна правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које могу да ометају разумевање. – CJ2.OO.C.1.3. Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – CJ2.OO.C.1.4. Познају и повремено користе ограничени репертоар основних и једноставнијих синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – CJ2.OO.C.1.5. Разумеју и користе најједноставнији и најфреквентнији вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – CJ2.OO.C.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и разлике између заједница које користе циљни и матерњи језик.	– CJ2.OO.C.2.1. Примењују основне стиллове и стратегије разумевања једноставних усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета) уз одговарајућу подршку. – CJ2.OO.C.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији примењујући основне стратегије планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. – CJ2.OO.C.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе једноставне текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и процењују њихов значај за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – CJ2.OO.C.2.4. Интерпретирају значења једноставне усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно на основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл). – CJ2.OO.C.2.5. Учествују у интеркултурној комуникацији размењујући основне информације и ставове у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање основних правила	– CJ2.OO.C.3.1. Разумеју фреквентне речи и изразе у јасно контекстуализованом говору, као и у кратким саопштењима на блиске теме. – CJ2.OO.C.3.2. Разумеју једноставне усмене савете и упутства која се односе на личне информације, непосредне потребе и блиско окружење уз подршку визуелних елемената (оријентација у простору, употреба апарата, правила игре). – CJ2.OO.C.3.3. Разумеју глобални смисао кратких, спорим ритмом изговорених и јасно артикулисаних монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CJ2.OO.C.3.4. Разумеју предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, о познатим/блиским темама, о непосредном друштвеном окружењу и природној средини. – CJ2.OO.C.3.5. Разумеју основни смисао и појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у кратким и једноставнијим рекламним порукама на познате теме, уколико не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење. – CJ2.OO.C.3.6. Разумеју појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у популарној музици. – CJ2.OO.C.3.7. Разумеју кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (писма, мејлови, СМС...). – CJ2.OO.C.3.8. Разумеју општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова прилагођених узрасту и интересовањима (извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе, као и поруке личне природе са неколико суштинских информација (нпр. писма,

– CJ2.OO.C.1.7. Поседују основна знања у вези са властитом и културама језикâ које уче, разумеју најфреквентније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем у оквиру вршњачке групе.	учтивости. – CJ2.OO.C.2.6. Идентификују и пореде значајне појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и уз одговарајућу подршку. – CJ2.OO.C.2.7. Промишљају улогу језикâ у свакодневним активностима из домена личног интересовања и користе страни језик за проучавање главних природних и друштвених феномена и за релативно успешно решавање задатака у вези са садржајима школских предмета.	мејлови итд.). – CJ2.OO.C.3.9. Разумеју општи смисао и важније информације у једноставнијим врстама књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима (прозни и поетски текстови, кратке приче). – CJ2.OO.C.3.10. Разумеју и проналазе важније информације из инфографикона и других једноставнијих визуелно- текстуалних приказа. – CJ2.OO.C.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација. – CJ2.OO.C.3.12. Успостављају и накратко одржавају друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних информација о личности и непосредном окружењу, плановима, обавезама, услугама. – CJ2.OO.C.3.13. Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје уз помоћ наставника или саговорника и уз евентуалне краће паузе/застајкивање.

		– CJ2.OO.C.3.14. Постављају једноставна питања о темама које одговарају личним интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговарају на слична питања саговорника. – CJ2.OO.C.3.15. Постављају и одговарају на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања и формулишу љубазне молбе, извињења, упутства и савете користећи једноставна језичка средства. – CJ2.OO.C.3.16. Пишу једноставне податке о себи и лицима из блиског окружења у обрасцима, упитницима или табелама, повезују неколико исказа у кратак, везани текст о блиским темама и састављају текстове од понуђеног језичког материјала на блиске теме у којима описују себе, своју породицу и непосредно окружење користећи једноставну лексику и фреквентне кохезивне елементе. – CJ2.OO.C.3.17. Писаним путем достављају/траже основне информације о себи и другима, састављају краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама, кратке и једноставне поруке у личном обраћању (нпр. СМС, мејл, објаве на друштвеним мрежама) у којима се захваљују, извињавају или нешто честитају. – CJ2.OO.C.3.18. На страном језику преносе саговорнику општи смисао и најважније информације краћих и једноставнијих писаних текстова и усмених исказа информативне природе. – CJ2.OO.C.3.19. На матерњем језику преносе саговорнику општи смисао и најважније појединости јавних натписа и кратких текстова информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...), саопштавају основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици углавном правилно изговарају све гласове и гласовне групе, уз поштовање акцентско-интонацијске природе, уз евентуалне неправилности које не ометају комуникацију. Познају и примењују фреквентна правописна правила. Записују речи и изразе с релативном ортографском тачношћу, тако да не долази до неспоразума. Познају и користе одређени број сложенијих граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које повремено ремете комуникацију. Познају кључне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју главне сличности и разлике фреквентнијих лексичких елемената и (морфосинтаксичких) конструкција матерњег и страних језика. Познају и разумеју релевантне сличности и разлике између своје и културе језика који уче и препознају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. Ученици поседују најопштија знања о свакодневном животу, друштву и развоју циљне културе, разумеју утицај основних природних и друштвених појава на процесе у властитој и циљној култури, као и положај земаља и заједница циљног језика у свету и њихову везу са властитом културом.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставнијих порука на страном језику и процењују релевантност језичких елемената у комуникативном чину. Ради остваривања комуникативне намере примењују кључне стратегије и средства, укључујући дигиталне алате. Разумеју појмове, идеје и информације из усмених, писаних и мултимодалних текстова у школском и ваншколском контексту и разликују њихова експлицитна и/или имплицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, примењујући по потреби знања и вештине из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селекују, прикупљају, обрађују, класификују и повезују језичке, културолошке и друге информације и критички бирају различите врсте извора укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања у приватном и образовном домену.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у уобичајеним, свакодневним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју једноставније писане и усмене исказе, као и кратке текстове о познатим и блиским темама, појавама и догађајима, реализују узрасно и искуствено примерене видове писане и усмене продукције и интеракције (давање и тражење, тј. размена информација о личностима, догађајима, појавама, једноставно исказивање идеја и мишљења) уз успостављање базичног али ефикасног социјалног контакта. Ученици прихватају разлике које постоје између властите и културе језика који уче и умеју да прилагоде понашање основним конвенцијама у комуникацији. Негују став отворености према култури страног језика и поседују основне вештине за критичко истраживање и разумевање појава властите културе и културе (културâ) језика који уче. На сврсисходан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и адекватне стратегије учења и рада.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања:

Напредни ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>
– CJ2.OO.H.1.1. Разумљиво изговарају већину гласова и гласовних група, уз могућу интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што повремено може да отежава разумљивост порука и комуникацију. – CJ2.OO.H.1.2. Познају већину правописних правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које повремено могу да ометају разумевање (написаног). – CJ2.OO.H.1.3. Познају и користе ограничен репертоар основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које повремено могу да ремете комуникацију.	– CJ2.OO.H.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу с текстуалном врстом и комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). – CJ2.OO.H.2.2. Користе страни језик у једноставнијој усменој и писаној комуникацији ослањајући се повремено на стратегије компензације и планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз употребу релевантних дигиталних алата. – CJ2.OO.H.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе текстуалне, визуелно- текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема.	– CJ2.OO.H.3.1. Разумеју основни смисао и кључне појединости у кратким саопштењима на блиске теме. – CJ2.OO.H.3.2. Разумеју краће усмене савете, упутства, молбе итд. који се тичу личних потреба и интересовања (нпр. оријентација у простору, сналажење на јавним местима, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.) који су, по потреби, праћени визуелним елементима. – CJ2.OO.H.3.3. Разумеју основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CJ2.OO.H.3.4. Разумеју основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом.

– CJ2.OO.H.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и једноставних синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију. – CJ2.OO.H.1.5. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију. – CJ2.OO.H.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, најмаркантније сличности и разлике између заједница које користе циљни и матерњи језик. – CJ2.OO.H.1.7. Поседују знања у вези са властитом и културама језика које уче, разумеју и објашњавају важније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	– CJ2.OO.H.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају основне хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери, ослањајући се на невербалну комуникацију, односно на карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл.). – CJ2.OO.H.2.5. Успостављају интеркултурну комуникацију и размењују основне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице уз примену вишејезичних ресурса и уважавање фреквентнијих правила учтивости. – CJ2.OO.H.2.6. Идентификују, анализирају и пореде значајније појаве и процесе у контексту (властите) културе и култура заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. – CJ2.OO.H.2.7. Промисљају улогу језика у свакодневним активностима и користе страни језик за проучавање природних и друштвених феномена и за релативно успешно решавање задатака у приватном, јавном и образовном домену.	– CJ2.OO.H.3.5. Разумеју основни смисао и главне информације краћих медијских садржаја који не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење), као и тему и основну поруку кратких телевизијских репортажа и документарних филмова помажући се визуелним информацијама. – CJ2.OO.H.3.6. Разумеју општи смисао и фреквентне фразе, формулације и изразе у текстовима популарне музике. – CJ2.OO.H.3.7. Разумеју општи смисао и релевантне информације на блиске теме у краћим текстовима једноставне садржине, порукама, писмима, имејловима о познатим и узрасно адекватним темама. – CJ2.OO.H.3.8. Разумеју општи смисао, важније идеје и поруке једноставних линеарних и хипертекстуалних врста (адаптирани, поједностављени и скраћени информативни и књижевни текстови, новинске вести, брошуре, проспекти, кратке репортаже, кратки прилози на друштвеним мрежама) са интернета или из других писаних медија у складу са узрастом и интересовањима. – CJ2.OO.H.3.9. Разумеју општи смисао, информације, главне идеје и поруке једноставнијих фикционалних прича и других форми из области књижевности за младе прилагођених узрасту и интересовањима. – CJ2.OO.H.3.10. Разумеју и селекују потребне информације из инфографика и других визуелно-текстуалних приказа. – CJ2.OO.H.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи и потребне информације из једноставнијих извора информација са циљем претраживања (онлајн) речника, енциклопедија, брошура и интернет страница. – CJ2.OO.H.3.12. Иницирају и/или одржавају разговор и интеракцију са једним саговорником или више саговорника на блиске и познате теме. Уз минималну

		помоћ саговорника, траже одређени предмет, услугу, објашњење планова и обавеза, повезујући неколико краћих исказа у смислену целину. – CJ2.OO.H.3.13. Описују себе и своје непосредно окружење, школски контекст и свакодневни (приватан) живот, свакодневне активности и навике, искуства из прошлости, претходне и планиране активности и догађаје, уз евентуалне краће паузе у говору. На једноставан начин и укратко излажу на задату тему или резимирају краћи текст (прочитан или одслушан) ослањајући се по потреби и на језичка средства која се у њему појављују. – CJ2.OO.H.3.14. Постављају неколико повезаних питања у низу у вези с личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама; одговара на слична питања саговорника. – CJ2.OO.H.3.15. Исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе и извињења, упутства, захтеве, савете, забране образлажући своје ставове и мишљење једноставнијим језичким средствима. – CJ2.OO.H.3.16. Састављају краће сажете текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота; пореде људе, ствари и појаве користећи фреквентне кохезивне елементе. Писаним путем траже и преносе детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима. – CJ2.OO.H.3.17. Састављају једноставна лична и електронска писма, поруке, мејлове у којима се са пријатељима и познаницима договарају о активностима, постављају или одговарају на питања на узрасно релевантне теме. Једноставним језичким средствима описују теме и догађаје из приватног, јавног и образовног домена и препричавају кратке (прочитане или одслушане) текстове, ослањајући се на језичка средства која се у њима појављују. – CJ2.OO.H.3.18. На страном језику саопштавају основне

информације добијене од трећег лица или пренете путем писаних или усмених текстова у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама.

– CJ2.OO.H.3.19. На матерњем језику преносе саговорнику тему, општи смисао и најважније информације краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних) и кратких усмених исказа опште информативне природе, примерене узрасту и интересовањима.

Упутство за формативно и сумативно оцењивање

- ❖ **Напомена:** *Критеријуме оцењивања утврдила су стручна већа школе, у складу са одредбама важећег Правилника о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању и они се примењују у процесу праћења и вредновања постигнућа ученика, а налазе се у документацији Школе.*

ОКВИР СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ

ОПШТЕ УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ ОД ПЕТОГ ДО ОСМОГ РАЗРЕДА ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Концепт и сврха слободних наставних активности

Слободне наставне активности (у даљем тексту СНА), су део плана наставе и учења који школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученици у сваком разреду, од петог до осмог, бирају један од три програма СНА који школа нуди што значи да ће сваки ученик током

другог циклуса основног образовања и васпитања похађати четири различита програма. Ученици и њихови родитељи се пре избора упознају са понуђеним програмима на часу одељенског старешине, на родитељском састанку, путем сајта школе, лифлета и др. Одабрани програми СНА су за ученика обавезни а успех се изражава описном оценом и не утиче на општи успех.

Иако се за неке СНА може направити природна веза са одговарајућим обавезним предметима не треба их посматрати као неку врсту њиховог проширивања или продубљивања. У њиховом остваривању наставник се ослања на ученичка и школска и ваншколска знања и искуства. Програми СНА нису намењени само некој групи ученика као што су нпр. ученици који се спремају за такмичење или им је потребна додатна подршка у учењу. Сврха СНА је да допринесу остваривању општих исхода образовања и васпитања, развијању кључних и општих међупредметних компетенција потребним за сналажење у свакодневном животу. Осим тога, подршка су професионалном развоју ученика који на крају основне школе доносе важну одлуку о наставку школовања у контексту новог концепта средње школе у којој се полажу општа и стручна матура. И на крају, мада не мање важно, СНА доприносе бољем упознавању ученика и њиховој сарадњи, јер се остварују у групама састављеним од ученика из различитих одељења.

Програми СНА садрже циљ, компетенције, исходе, теме, кључне појмове садржаја, упутство за дидактичко-методичко остваривање и оцењивање ученика. Поред програма који су припремљени од стране Завода за унапређивање образовања и васпитања и програма која су припремила стручна друштва, школа може ученицима да понуди и друге програме које је самостално припремила по истом моделу. Програми СНА које је припремио Завод и стручна већа школе дати су у две групе. Прву чине програми намењени ученицима 5. и 6. разреда, а другу 7. и 8. У првој групи су *Вежбањем до здравља, Животне вештине, Свакодневни живот у прошлости, Вредности и врлине као животни компас I, Чувари природе* а у другој *Предузетништво, Моја животна средина, Уметност, Безбедно у саобраћају, Свакодневни живот у прошлости, Вредности и врлине као животни компас II*.

Програми СНА су тако конципирани да фаворизују активност ученика, повезивање њиховог школског и ваншколског искуства, учење путем решавања проблема, сарадњу и тимски рад, као и употребу савремених технологија у образовне сврхе.

Сваки појединачни програм СНА садржи дидактичко-методичко упутство које, заједно са овим општим упутством, даје комплетну слику о природи конкретног програма и његовом остваривању.

Програми СНА реализују се комбиновањем различитих техника рада са ученицима, као што су: презентације, демонстрације, студије случаја, симулације, играње улога, дебате, рад у малим групама, рад на пројектима, гледање и анализа видео прилога, креативне радионице, рад у групи на платформама за учење, повезивање са вршњацима из других школа или држава, гостовања стручњака, учење у другим установама, посете разним дешавањима, укључивање у акције... Потенцира се самосталност ученика у активном начину учења, а улога наставника је превасходно у томе да уведу ученике у тему, представе им кључне појмове садржаја и подстакну их на активност коју затим усмеравају, прате и вреднују. Уколико је потребно може се користити модификовано кратко предавање које држи наставник или ученик.

Због природе програма и чињенице да се у сваком разреду похађају другачије СНА увођење ученика у тему је изузетно важно. Наставник треба кратко да представи сваку тему користећи разноврсне материјале које је унапред припремио/ла (филмови, слике, приче, новински текстови...), а који имају функцију мотивисања ученика. Избор подстицаја треба да одговара не само теми већ и узрасту ученика. Дobar уводни материјал се препознаје по томе што је код ученика изазвао радозналост, потребу да о томе разговарају, постављају питања, истражују, предлажу...

Концепт СНА не базира се на коришћењу уџбеника који су посебно за њих припремљени. Напротив, ученици се подстицају да користе што различитије изворе информација и да према њима имају критички однос. Циљ је јачати ученике да се ослањају на сопствене снаге, да развијају компетенције за рад са подацима. Иако се очекује да ће се ученици у великој мери ослањати на интернет као брз и лако доступан извор информација, треба их охрабривати да користе и друге изворе као што су књиге, старе фотографије, интервју и др.

Праћење, вредновање и оцењивање

У складу са чланом 61. *Закона о основном образовању и васпитању и Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању* (члан 7), СНА се описно оцењују (истиче се, добар и задовољава), а оцена не улази у општи успех ученика. То подразумева да наставник континуирано прати активности ученика и њихов напредак у достизању исхода и развоју компетенција.

Имајући у виду концепт програма СНА, исходе и компетенције које треба остварити, односно развити, процес праћења и вредновања ученичких постигнућа остварује се на различите начине. Ученици треба унапред да буду упознати шта ће се и на који начин пратити и вредновати. Наставници могу да припреме материјале које ће користити за процењивање знања, вештина, ставова, пре и након обраде неке тематске целине ради објективности утврђивања ученичког напретка. Могу се користити и презентације ученика, продукти њиховог рада, писање есеја или резултати на тематским квизовима.

Током школске године наставник пратити и вреднује и друге показатеље напретка као што су нпр. начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како брани своје ставове. Посебно поуздани показатељи су квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретације, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научено, предвиде последице, дају креативна решења. Такође, наставник прати и вреднује како ученици међусобно сарађују, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам, колико су креативни.

ПРОГРАМИ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ КОЈЕ СУ ПРИПРЕМИЛИ	
Разред	ЗАВОД ЗА УНАПРЕЂИВАЊЕ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА И СТРУЧНА ВЕЋА
7-8	1. МОЈА ЖИВОТНА СРЕДИНА 2. УМЕТНОСТ 3. ВРЕДНОСТИ И ВРЛИНЕ КАО ЖИВОТНИ КОМПАС II 4. БЕЗБЕДНО У САОБРАЋАЈУ 5. СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ 6. ПРЕДУЗЕТНИШТВО

Предмет: **Моја животна средина**

Разред: седми

Годишњи фонд часова: 36

Циљ: учења слободне наставне активности је да допринесе развоју компетенција потребних за одговорну улогу у друштву у погледу очувања животне средине, биодиверзитета и одрживог развоја.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада,	Активност ученика	Активност наставника		

			наставна средства				
ЕКОЛОШКИ ОТИСАК И ОПСТАНАК	Еколошки отисак. Биокапаците т. Еколошки дуг. Одрживи развој Еколошко право.	– образложи избор теме/истражи вања из области одрживог развоја, циљ и план рада користећи вештину јавног говора; – формулише истраживачки задатак; – планира ресурсе и управља њима, усмерен на достизање реалног циља; – прикупи, одабере и обрати информације релевантне за истраживање, користећи поуздане изворе информација,	Наставне методе: метода усменог излагања, дијалогска метода, демонстративно- илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту. Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима. Наставна средства: Радни листићи,	Слуша, памти, поставља питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, истражује, наводи примере, повезује научено са применом у животу...	Објашњава, наводи примере, црта и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	усмене провере, практичан рад, континуирано праћење ангажованости на часу	Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Естетичка компетенција Предузимљивост и оријентација ка предузетништву

УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ	Врсте отпада. Управљање отпадом. Комунални отпад. Депонија.	наводећи извор и аутора; – прикаже и образложи резултате истраживања са аспеката очувања животне средине, биодиверзитет а и здравља, усмено, писано, графички или одабраном уметничком техником; – користи ИКТ за комуникацију, прикупљање и обраду	слике, шеме и фотографије, видео материјали, лап топ и пројектор				

РЕЦИКЛАЖА, РЕМЕДИЈАЦИЈА И ПОНОВНА УПОТРЕБА ДОБАРА И СИРОВИНА	Секундарне сировине: папир, уља у исхрани, текстил, пластика. Предности и недостаци поновне употребе добара и сировина. ЗР правила.	података и представљање резултата истраживања; – вреднује утицај својих навика у потрошњи ресурса и одлагању отпада; – учествује у акцијама које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и одрживом развоју; – повеже значај очувања животне средине са бригом о сопственом и колективном здрављу; – одговорно се односи према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу; – користи					

ОБНОВЉИВИ ИЗВОРИ ЕНЕРГИЈЕ	Извори енергије. Енергетска ефикасност. Обновљиви извори енергије. Предности и недостаци обновљивих извора енергије.	језик и стил комуникације који су специфични за поједине научне и техничке дисциплине и чува језички идентитет; – сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању договора и афирмишући толеранцију и равноправност у дијалогу; – критички процени сопствени рад и рад сарадника у групи.					
Корелација са другим предметима: српски језик, биологија, географија, ликовна култура, хемија, физика, математика, грађанско васпитање, информатика							

Међупредметно повезивање:

- српски језик и књижевност – израда домаћих задатака есејског типа, рад са текстом и обрада текста приликом израде презентација, читање и разумевање текста, издвајање кључних речи и најважнијих појмова;
- математика – рад са табелама, графикон, рачунарске операције;
- биологија – загађење животне средине, одрживи развој, извори енергије;
- информатика и рачунарство – примена ИКТ технологија у изради домаћих задатака, прикупљању података и информација и фотографија;
- ликовна култура – израда панора, плаката, цртежа, модела, мапе ума;
- географија – употреба географских карти;
- грађанско васпитање – еколошка права, одрживи развој;
- физика – енергија, кретање, топлота;
- хемија – хемијска једињења и хемијске реакције;

Кључни појмови садржаја програма: одрживи развој, еколошки отисак, рециклажа, отпад, извори енергије.

Предмет: Уметност

Циљ учења програма слободне наставне активности *Уметност* је да ученик развија вештине комуникације и сарадње, критичко и стваралачко мишљење, осетљивост за естетику, радозналост, мотивацију за истраживање и изражавање у различитим медијима као и одговоран однос према очувању уметничког наслеђа и културе свога и других народа.

Разред **Седми или осми**
Годишњи фонд часова **36 или 34**

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ На крају програма ученик ће бити у стању да	ТЕМЕ и кључни појмови садржаја

Компетенција за целоживотно учење		
Естетичка компетенција		
Решавање проблема		
Комуникација		
Сарадња		
Рад са подацима и информацијама		
Дигитална компетенција		
Одговорно учешће у демократском друштву		
Предузимљивост и оријентација ка предузетништву		
Одговоран однос према здрављу		
Одговоран однос према околини		
	• образложи значај традиционалне визуелне уметности за идентитет народа и појединца; • повеже карактеристичан артефакт са континентом и културом којој припада; • обликује ликовне радове са препознатљивим елементима одабране културе; • опише одабрани продукт визуелних уметности и процес његове израде; • пореди основне одлике традиционалне визуелне уметности два или више народа; • објасни значај и улогу културног наслеђа; • објасни главне карактеристике традиционалне музике на простору Балкана и Србије и њихов међусобни утицај; • прикаже елементе прожимања традиционалне музике различитих народа на простору Балкана на музичким примерима; • презентује традиционалну музику карактеристичну за различите крајеве Балкана и Србије; • прикаже начине очувања музичког културног наслеђа; • објасни како савремене технологије утичу на развој музике; • презентује начине промоције музичких дела и догађаја; • прикаже примену музике у другим уметностима; • истражи и објасни шта је музичка критика и која је њена улога; • аргументовано исказе утисак о слушаним делима. • комуницира учтиво, јасно и аргументовано уз уважавање различитих мишљења, идеја и естетских доживљаја; • проналази, самостално и у сарадњи са другима, релевантне податке и информације користећи савремену технологију;	ТРАДИЦИОНАЛНА ВИЗУЕЛНА УМЕТНОСТ ШИРОМ СВЕТА Визуелна уметност народа Аустралије и Новог Зеланда (сликарство аустралијских Аборигина, традиционална тетоважа Маора) Уметност америчких народа (тотеми, керамика, ћилими, корпе) Култура древне Индије, Кине и Јапана (градови, храмови, одећа, писмо) Уметност народа Африке (маске и штитови) Словенска традиција (митологија, симболика и орнаментика) ТРАДИЦИОНАЛНА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ БАЛКАНА И СРБИЈЕ Културно наслеђе (значај и улога) Традиционална музичка уметност Балкана (основне карактеристике у односу на ентитет и међусобни утицаји, сличности и разлике) Традиционална музика Србије (певање, свирање, обичаји, обреди, ношња, кола...) Начини очувања културног наслеђа МОДЕРНО ДОБА И МУЗИКА Савремене технологије и музика. Маркетинг у музици. Примењена музичка уметност. Музичка критика и интервју.

	• учествује активно, према сопственим способностима и интересовањима, у истраживачком и радионичком раду.	

УПУТСТВО ЗА МЕТОДИЧКО-ДИДАКТИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Програм слободне наставне активности *Уметност* интегрише садржаје из културе, различитих уметности и више уметничких дисциплина. Он омогућава ученицима: да упознају културу и уметност народа свих континената, њихове сличности, разлике и међусобне утицаје; да открију како се прожимају различите врсте уметности; да уче како да користе разноврсне, релевантне и поуздане податке и информације за истраживачки и стваралачки рад; да ефикасно сарађују и комуницирају; да развијају критичко мишљење, конструктивно размењују мишљења и формирају позитивне вредносне судове са циљем очувања културе и идентитета, развијања самопоуздања и самопоштовања, поштовања и заштите људских права; да развијају радозналост, мотивацију, као и афинитет према култури и уметности; да се изражавају у одабраним уметничким дисциплинама и медијима.

Ослонац за остваривање програма представљају опште упутство које се односи на све СНА, као и ово које изражава специфичности програма *Уметност*.

ВРЕДНОСТ И ВРЛИНЕ КАО ЖИВОТНИ КОМПАС II

Циљ програма је оснаживање личног развоја ученика и подстицање развоја вредности и врлина као главних ослонаца и водича у животу за добробит појединца и друштва, као и развој социјалних вештина значајних за просперитет, физичко и ментално здравље и живот у атмосфери узајамног уважавања и бриге једних за друге.

Разред: седми

Годишњи фонд часова: 36

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		

ЖИВОТНЕ ВРЕДНОСТИ	Перципирање , поимања свега онога што се дешава у нама и око нас на пољима:	-доведе у везу вредности, врлине и осећања са понашањем људи; -критички разматра систем	Монолошка, дијалoшка, интерактивна, дискусија, тражење одговора путем реалне ситуације, хеуристички приступ.	Слуша, укључује се у дискусију, пантомима, игра на слово, скица, плакат групно рађени,	Мотивише, подстиче рад, сугерише, укључује ученике у дискусију.	Дискусија, вршење алтеркације или визуелни приказ одређене ситуације.	Компетенције за целоживотно учење; Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву;
ЉУДСКЕ ВРЛИНЕ	Живот; Породица; Здравље; Љубав;	вредности у друштву; -препозна активности којима се промовишу	Индивидуални, фронтални, рад у пару и у групи.	прати упутства наставника.			Сарадња;
СОЦИЈАЛНЕ ВЕШТИНЕ	Образовање; Мир; Другарство;	људске врлине и вредности и изражава позитиван став према томе; -се одупре притиску	Примери из свакодневног живота и окружења, фотографије и видеи.				Комуникација; Изношење своје перцепције;
ДОБРОЧИНСТВО	Заједништво; Опште добро; Социјална правда или једнакост; Праведност; Истинољубивост; Одговорност; Захвалност; Поштење; Толеранција;	вршњака да се понаша супротно сопственом систему вредности; -препозна примере бриге за друге и позитивно се о томе изјасни; -покаже саосећање са другим људима и спремност да помогне другоме у складу са својим					Одговоран однос према здрављу; Одговоран однос према околини; Дигитална компетенција,; Рад с подацима и информацијама

	Емпатија; Поверење; Солидарност; Самоприхватања; Одмереност; Просоцијално понашање; Брига за себе и друге; Сарадња; Асертивна комуникација; Препознавање сопствених и туђих осећања; Самоконтрола; Волонтирање; Конструктивно решавање конфликта; Одређивање приоритета; Критичко мишљење;	могућностима; -идентификује код себе врлине које поседује и које жели да развије; -препозна и именује врлине код блиских особа и у примерима из живота, књижевности, филма; препозна и именује сопствена и туђа осећања; -користи асертивну комуникацију; образложи значај дружења и наведе шта другови једни другима не треба да раде; -препозна примере негативног понашања где се лично добро ставља испред општег добра и исказе свој негативни став према томе; -користи технике					

	Филантропија-појам и значај; Доброчинитељи некад и сад; Црвени крст; Институт за трансфузију крви; Хуманитарне организације; Добротворне фондације; Осмишљавање и реализацијамање акције за добробит неког појединца, групе или заједнице	самоконтроле осећања; -прихвати одговорност за сопствено понашање; конструктивно решава конфликте; -наведе неколико глобалних и локалних организација које се баве хуманитарним радом и исказује позитиван став према волонтирању; -искаже поштовање и захвалност према људима који чине добра дела за опште добро; -у дискусији покаже вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, напада проблем а не особу; -сарађује и буде члан тима.					

Корелација са другим предметима: Српски језик и књижевност, Ликовна култура, Физичко и здравствено васпитање

Међупредметно повезивање: Српски језик и књижевност, -кроз књижевност, и ликове, Ликовна култура- цртежи, радови, Физичко и здравствено васпитање-заједништво , другарство кроз активности у спорту, тимски рад. Кључне речи: породица, здравље, мир, слобода, солидарност, праведност, морал, добротинство, карактер, емпатија, одговорност, толеранција, етика, понашање.

ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Слободна наставна активност *Вредности и врлине као животни компас I и II* нуди се ученицима од петог до осмог разреда с тим да је они могу бирати само једном у другом циклусу. То су два програма која су по садржају иста али са нешто различитим исходима (захтевнији су за ученике 7. и 8. разреда) и начином рада имајући у виду разлике у узрасту ученика што се огледа у избору подстицаја, примера, техника рада и сложености захтева. Смернице за рад наставник може наћи у Општем упутству за остваривање свих СНА као и у упутствима која иду уз ова два програма која су детаљнија и изражавају њихове специфичности.

Безбедно у саобраћају

Разред: седми

Годишњи фонд часова:36

Циљ програма: је да ученици кроз стицање знања, развоја вештина и усвајање ставова и вредности постану осетљивији за питања безбедности саобраћаја и спремнији за самостално и безбедно учешће у саобраћају.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере оствареност и исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		

ЗНАЧАЈ САОБРАЋАЈА	Значај саобраћаја за појединца и друштво некад и сад. Доступност саобраћаја и степен остварености људских права (здравствена заштита, образовање, рад, култура...). Саобраћајно васпитање кроз стицање знања, развој вештина, усвајање ставова и вредности у породици, школи, путем медија. Примери кампања за безбедно понашање у саобраћају и неговање вредности, као што су: људски живот, здравље, животна средина, материјална добра. Институције и организације које се баве саобраћајем.	1. . опише значај саобраћаја за човека и друштво некад и сад; - повезује доступност саобраћаја са степеном остварености неких људских права; - доведе у везу знања, вештине, ставове и вредности о саобраћају са понашањем учесника у саобраћају; - дискутује о начинима саобраћајног васпитања деце и младих у породици, школи, медијима; - наведе неколико установа који се баве безбедношћу саобраћаја и телефонске бројеве полиције, хитне помоћи и ватрогасаца; - препозна примере којима се у јавности	Наставне методе: метода усменог излагања, дијалошка метода, демонстративно-илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту. Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима. Наставна средства: Радни листићи, слике, шеме и фотографије, видео материјали, лап топ и пројектор	Слуша, памти, поставља питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, решава задатке, истражује, наводи примере, повезује научено са применом у животу...	Објашњава, наводи примере, црта и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	усмене провере, континуирано праћење ангажованости на часу, практичан рад	Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учење у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Естетичка компетенција

САОБРАЋАЈ КАО УРЕЂЕНИ СИСТЕМ	Саобраћај као уређена комуникација. Учесници у саобраћају – пешаци, возачи, путници. Осетљиве категорије учесника у саобраћају – деца, особе са инвалидитетом, старије особе, бициклисти. Значај поштовања саобраћајних правила свих учесника у саобраћају за безбедност. Комуникација између различитих учесника у саобраћају и безбедност. Последице непоштовања саобраћајних правила по појединца, друштво и	промовишу позитивни ставови и правилна понашања у саобраћају; - заступа мишљење да су највеће вредности у саобраћају људски живот, здравље, животна средина, материјална добра; - разликује различите учеснике у саобраћају и препознаје оне који су посебно осетљиви; - доведе у везу поштовање саобраћајних правила и безбедност свих учесника у саобраћају; - опише начине комуникације учесника у саобраћају и значај који има за безбедност; - дискутује о санкционисању појединаца који се небезбедно понашају у					

	материјална добра.	саобраћају;					
	Санкционисање небезбедног понашања у саобраћају.	- наведе последице небезбедног понашања у саобраћају;					
	Највећи непријатељи безбедности у саобраћају – умор, алкохол, психоактивне супстанце, мобилни телефони.	- на примеру саобраћајне ситуације критички разматра небезбедна понашања и могуће последице; - опише штетни утицај умора, употребе алкохола, психоактивних супстанци, мобилних телефона на безбедност у саобраћају; - не користи мобилни телефон приликом преласка улице; - наведе како све ученици основношколског узраста могу да учествују у саобраћају; - опише основне психофизичке карактеристике деце основношколског узраста значајне за					

ДЕЦА У САОБРАЋАЈУ	Деца као учесници у саобраћају – пешаци, бициклисти, путници. Психофизичке карактеристике деце основношколског узраста значајне за учешће у саобраћају. Примери најчешћег страдања деце у саобраћају. Безбедно понашање деце као пешака у саобраћају. Безбедно понашање деце као бициклиста у саобраћају. Безбедно понашање деце као путника у саобраћају.	учешће у саобраћају; - наведе примере најчешћег страдања деце у саобраћају; - опише и демонстрира правилно понашање деце као пешака; - опише и демонстрира правилно управљање бициклом и коришћење заштитне опреме; - наведе начине на које се деца правилно превозе у саобраћају;- правилно прелази улицу; - изрази позитиван став према употреби заштитне опреме при вожњи бицикла и користи заштитну опрему кад вози бицик - наведе понашања пешака и бициклиста која могу да ометају друге учеснике у					

САОБРАЋАЈ И ЖИВОТНА СРЕДИНА	Ефекти саобраћаја на животну средину. Мере за смањење негативних ефеката саобраћаја на животну средину.	саобраћају; - не подлеже притиску вршњака да се небезбедно понаша у саобраћају; -наведе негативне ефекте саобраћаја на животну средину и могуће мере за њихово смањење; -покаже спремност да повређенима у саобраћају помогне у складу са својим могућностима или затражи помоћ других; -критички промишља о сопственом безбедном и небезбедном понашању у саобраћају и прихвата одговорност за сопствено понашање у саобраћају; наведе примере културног и некултурног понашања у саобраћају и доводи их у везу					

		са безбедношћу					
КУЛТУРНО ЈЕ БЕЗБЕДНО	Културно понашање различитих категорија учесника у саобраћају и безбедност. Пружање помоћи у саобраћајним незгодама.						
Корелација са другим предметима: српски језик, биологија, географија, ликовна култура, математика, информатика							
Међупредметно повезивање: - српски језик и књижевност – израда домаћих задатака есејског типа, рад са текстом и обрада текста приликом израде презентација, читање и разумевање текста, издвајање кључних речи и најважнијих појмова; - математика – рад са табелама, графикон, рачунарске операције; - информатика и рачунарство – примена ИКТ технологија у изради домаћих задатака, прикупљању података и информација и фотографија; - ликовна култура – израда панона, плаката, цртежа, модела, мапе ума; - географија – употреба географских карти;							

Кључни појмови садржаја програма: саобраћај, саобраћајни знакови, хијерархија, коловоз, саобраћајна трака.

СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ

Разред: СЕДМИ

Годишњи број часова: 36

Циљ: Циљ изучавања предмета је проширивање знања из области опште културе и оспособљавање ученика да, кроз упознавање сначино м живота људи у прошлости, боље разумеју свет и време у коме живе и развију свест о континуитету и укоренености. Ученици би требало да се упознају са специфичностима динамике културних промена и да науче како да сагледају себе у контексту "другог", да би сопствени идентитет што потпуније интегрисали у шири контекст разумејене и сложене садашњости.

ОБЛАСТ/ТЕМА Број часова по теми	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ

УВОД 2

Ученици треба да:

- разумеју појам свакодневног живот
- разумеју значај проучавања свакодневног живота у прошлости
- усвоје и прошире знања о разликама између свакодневног живота данас и у прошлости
- усвоје и прошире знања о улози новца и банака у свакодневном животу људи некад и сад
- употпуне знања о историји српског новца
- стекну знања о свакодневном животу у новом веку
- стекну знања о свакодневном животу Срба у новом веку
- развијају истраживачку радозналост
- развијају способност повезивања знања из различитих области.

Појам свакодневног живота (уочавање разлике између политичке историје и историје свакодневног живота и указивање на основне тематске области истраживања исхрана, становање, одевање, образовање, односи у породици и локалној заједници, лечење, религиозност и веровања обичних људи, забава, такмичарске игре...).

Значај проучавања свакодневног живота у прошлости (прошлост не припада само владарима, војсковођама и државницима, већ и обичним људима, којима се можемо приближити једино истраживањем њихове свакодневице).

Појмови нумизматика, новац и банка (нумизматика као наука о постанку, развоју и употреби кованог новца; новац као специфична роба, мера вредности, платежно средство и као једно од обележја самосталности државе; банка као предузеће које тргује новцем).
 Новац и банке у садашњости (сврха и значај постојања новца и банака; појмови - штедња, трезор, кредит, камата, деоница, инфлација, дефлација; фалсификовања новца, савремено потрошачко друштво у коме је новац највиша вредност...).

Новац и банке у прошлости (историјат новца и банака - од старог века до данас: од плаћања у натури до кованог, папирног, "пластичног" и "електронског" новца и од малих мењачница у Старој Грчкој и Риму, преко ренесансних банака, до модерних мултинационалних финансијских институција; материјали од којих је израђиван новац, историјски феномен "кварења" новца _____; ликови и различити симболи на кованом и папирном новцу...).

Новац у Србији некад и сад (историјат новца од средњег века до данас: перпер, динар, дукат, грош, акча-аспра, талир, форинта, марка; динар као званична валута модерне Србије; мотиви на новчаницама; настанак и развој Народне банке као прве финансијске институције у Србији).

СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У НОВОМ
ВЕКУ 30

Свакодневни живот у Европи и свету од краја XV до краја XIX века

Начин исхране (сакупљање и припремање намирница, употреба источњачких зачина, јеловник, понашање за столом, прибор за јело, начини чувања хране и њено конзервирање, пиће, конзумирање кафе, чаја и дувана...).

Одевање (материјали и начини обраде, појава шиваће машине, стилови у одевању, модне куће, свакодневна и свечана одећа, накит, фризуре, перике, шминка, парфеми, лична хигијена...).

Породични односи (традиционални и модерни погледи на породицу, положај детета; промене настале после Француске револуције).

Становање у доба ренесансе и барока (грађевински материјали, начин градње, оруђа

за рад, изглед објеката и организација простора - палата, дворана, ложница, студио,

кабинет, оцаклија; осветљење, грејање, украшавање стамбеног простора - слике, портрети чланова породице; кућни инвентар; разлика у начину становања између села и града и између богатих и сиромашних).

Становање у индустријско доба (врсте објеката и организација простора; осветљење - гас и струја; грејање, кућни инвентар; украшавање стамбеног простора - слике, портрети чланова породице, отографије).

Живот у ренесансном и барокном граду (просторно и урбано планирање, примери

Венеције, Фиренце, Напуља, Мадрида, Париза, Лондона, Антверпена, Амстердама...).

Живот у граду индустријског доба (просторно и урбано планирање, нове улице - појава булевара; настанак индустријских четврти, радничка насеља и предграђа; боемске четврти; појава модерне инфраструктуре - водовод, канализација, метро; примери Париза, Лондона, Берлина, Њујорка).

Живот на селу (основни ритмови аграрне производње, организација радног дана...).

Образовање и васпитање (школе и универзитети, улога

цркве и државе – појава световног и обавезног образовања; појава штампарства и ширење писмености, појава школских уџбеника, забрањене књиге, појава легата и задужбина; положај ученика - награђивање и кажњавање, одевање ученика).

Верски живот (обележја свакодневног живота припадника различитих верских конфесија - сличности и разлике између католика, протестаната, православаца, муслимана, Јевреја; појава атеизма).

Војска (израда и изглед војничке опреме: мачеви, копља, ватрено оружје - од

примитивних пушака аркебуза и мускета до разорне артиљерије; увођење стајаће војске, развој модерне војне стратегије и тактике - појава генералштаба, увођење униформи и војних одликовања; војно образовање).

Класична музика и класично позориште (музички инструменти - клавир, оргуље, виолина, флаута, гитара; позориште у доба Шекспира и Молијера, настанак опере).

Доколица и забавни живот (игре, плес уз музику, балови, маскирање, улични забављачи, путујућа позоришта, коцкање...).

Комуникације у индустријско доба (развој поштанског, телеграфског и железничког саобраћаја; појава телефона, пароброд, новине и новинарство).

Путовање и туризам (откривање нових дестинација, гостионице и хотели, бање).

Однос према другом и различитом (према странцима, припадницима друге професије, пола, вероисповести, политичког уверења; прогон вештица).

Страхови становништва (од смака света, помрачења сунца и месеца, комета, природних непогода, глади, болести, митских бића - вампира, вукодлака, духов...).

Лечење (болнице, начини здравствене заштите и превентиве, хуманитарне

организације - Црвени крст; лекови и лековито биље, апотеке, заразне болести, болести

морнара, хигијенски услови, епидемије, карантини...).

Свакодневни живот Срба од краја XV до краја XIX века

Начин исхране (реконструкција могућег јеловника - двор, град, село; припремање

хране, посни и мрсни циклуси, утицаји других кухиња на карактер исхране; пиће, конзумирање кафе и дувана).

Одевање (материјали и тканине - чоја, крзно, кожа, лан, свила; накит, разлика у одевању код Срба у Хабзбуршком и Турском царству, као и код припадника различитих друштвених група; црна одећа монаха и плава одећа свештеника у Карловачкој митрополији; средњоевропски узор у облачењу српског грађанског сталежа у Хабзбуршкој монархији; забрана хришћанима у Турској да носе зелену и скарлетну боју одеће, као и беле турбане како би се разликовали од муслимана; грађанско одело, униформе државних чиновника, лекара, цариника, професора Лицеја и гимназија у обновљеној Србији; народна ношња у Србији - опанци, шарене чарапе, гаће од платна, чакшире од чоје, везене кошуље, гуњ, шубара, фес, јелек, прегача, зубун...).

Становање (грађевински материјали, начин градње, изглед објеката и организација простора; разлике у становању код Срба у Хабзбуршком и Турском царству: дворци, градске куће, конаци, сеоске куће - брвнаре, чатмаре, бондручаре, кућери - преносне куће; дворови владара - вожда Карађорђа, кнеза Милоша, кнеза Михаила, кнеза Александра, владике Петра II, књаза Данила, књаза Николе; украшавање стамбеног простора - намештај, иконе, портрети чланова породице, српских владара и црквених великодостојника, фотографије; уређење дворишта).

Живот у граду (основни типови градских насеља - варошица, варош и град; оријентални и европски утицаји; примери Београда, Новог Сада, Ниша, Крагујевца...).

Трговина и занатство (еснафи, занати - турски и немачки називи за занатлије:

ћурчија, терзија, абација, болтација, папуција, мумџија, туфегџија, кујунџија, чаругџија, шлосер, тишлер, шустер, шнајдер...).

Живот на селу (основни ритмови аграрне производње; основна обележја

земљорадње, виноградарства и сточарства; задруга, моба, позајмица; пољопривредна

оруђа, млинови, ветрењаче, чување и складиштење хране).

Породица (обичаји животног циклуса - рођење, свадба, смрт, сахрана; положај мушкарца, жене и детета у породици и локалној заједници, живот у ужој и широкој породици - задруга и инокосна породица).

Друштвени живот (основни празници заједнице - верски и државни; породични празници - крсна слава; радни и нерадни дани; улога кафана, крчми и механа; различити облици забавних активности: на селу - коло, прела, посела, панађури; у граду - балови, соареи, излети, књижевне дружине и читалишта, позориште...).

Однос према другом и различитом (према странцима, припадницима друге професије, пола, вероисповести, политичког уверења; гостопримство).

Образовање (ширење основне писмености у локалним срединама - парохијски

свештеник као учитељ писања и читања, манастири као центри писмености и образовања;

оснивање световних школа - гимназија и Велика школа;

један дан у школи; школска слава;

одевање ученика; школовање женске деце; слање ђака на школовање у иностранство).

Војска (оружје устаника, начин ратовања устаничке војске - значај шанчева и

утврђења; пешадија, коњица, артиљерија; војна организација за време кнеза Михаила и

кнеза Милана - оружје, униформе и одликовања; порекло шајкаче, војно образовање).

Лечење (начини здравствене заштите и превентиве, хуманитарне организације -

Црвени крст; лекови и лековито биље, апотеке, заразне болести, хигијенски услови,

епидемије, карантини; прве болнице и први Срби лекари у

јужној Угарској у XVIII веку,
отварање болница у Србији у време кнеза Милоша;
надрилекарство, враџбине...).

Комуникације (писмо, пошта, телеграф; путеви, новине и
новинарство, поклоничка
путовања - хаџилуци).__

Начин остваривања наставе и учења: У реализацији планираних садржаја полази се од развоја међупредметних компетенција кроз активне позиције ученика и њихово активно учешће. Користе се задаци који од ученика захтевају примену наученог, а концепција програма заснована је на интересовањима ученика. Акценат је и поређење са савременим добом. Компетенција за целоживотно учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација и дигитална компетенција, пдговоран однос према околини, сарадња.

Корелација: остварује се са следећим предметима: историја, српски језик и књижевност, информатика и рачунарство, ликовна култура, музичка култура, географија, биологија.

Праћење остваривања програма: процене од старне наставника и ученика о ангажовању, учешћу, познавању садржаја, презентовању идеја и њихове реализације, мотивисаност за тимски рад и квалитет комуникације са свим актерима у настави.

ПРЕДУЗЕТНИШТВО 7. или 8. разред

Годишњи фонд часова: 34/36

Циљ: развој и подстицање креативности, иновативности, предузимљивости и креативног мишљења код ученика. Ученици развијају своје идеје, самосталност, тимски духи и решавају проблеме кроз орактичан рад и примену основних животних вештина.

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ По завршетку програма ученик ће бити у стању да	ТЕМЕ и кључни појмови садржаја
Комуникација Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у	– наведе основна права потрошача и начине њихове заштите; – на декларацији пронађе најважније информације о производу и одреди однос цене и квалитета; – посматра занимања из перспективе некад и сад и предвиди могућности њиховог развоја у будућности; – повезује одређена занимања и врсту и нивое	ЗАШТИТА ПРАВА ПОТРОШАЧА 3 + 3 1. Однос цене и квалитета производа/услуге о 2. Однос цене и квалитета производа/услуге в 3. Декларација производа. в 4. Уговорна обавеза за услугу. о 5. Остваривање права потрошача. о 6. Остваривање права потрошача. в

демократском друштву	образовања;	СВЕТ РАДА 4 + 6 7. Свет занимања некад, сад и у будућности. О + в 8. Професионална оријентација. О + в 9. Професионална оријентација. О + в 10. Професионални развој. О + в 11. Професионални развој. в 12. Форма и функција CV и мотивационог писма. О + в 13. Форма и функција CV и мотивационог писма. О + в 14. Форма и функција CV и мотивационог писма. в 15. Концепт целоживотног учења. О + в 16. Концепт целоживотног учења. О + в
Одговоран однос према здрављу	– препозна проблеме у свом непосредном окружењу и дискутује о могућностима њиховог решавања;	
Одговоран однос према околини	– се укључи у иницијативе које се покрећу у школи;	ПОКРЕНИ СЕБЕ И ДРУГЕ 1 + 3 17. Покретање иницијативе. О + в 18. Покретање иницијативе. в 19. Менаџмент и лидерство. О + в 20. Менаџмент и лидерство. в
Естетичка компетенција	– разликује особине лидера и менаџера;	
Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	– одговорно преузима задужења у тиму, сарађује са другим члановима тима и учествује у доношењу одлука;	
	– планира, распоређује и управља ресурсима (знања и вештине, време, новац, технологије);	
	– учествује у осмишљавању пословне идеје;	
	– информише се о постојању сличних производа на тржишту;	
	– комуницира са окружењем о креативним идејама свога тима;	
	– примењује правила пословне комуникације;	
	– поштује етичке принципе у пословању;	
	– израчуна трошкове израде производа према	

	датим инструкцијама; – прикупи информације о ценама сличних производа на тржишту и на основу њих одреди цену свог производа; – учествује у промоцији и продаји производа; – презентује рад свог тима.	УЧЕНИЧКА ПРЕДУЗЕЋА 3 + 11 21. Појам предузећа (привредног субјекта). О + в 22. Производ и/или услуга. О + в 23. Појам тржишта. в 24. Људски и материјални ресурси . в 25. Пословна комуникација. О 26. Пословна комуникација в 27. Основни етички принципи у пословању. О + в 28. Основни етички принципи у пословању в 29. Процес производње и процес пружања услуга. в 30. Цена производа или услуге. О+ в 31. Цена производа или услуге в 32. Облици промовисања производа. В 33. Облици промовисања производа. В 34. Продаја производа или услуге. в

Допунска и додатна настава

Допунска настава

Наставни предмет: Српски језик и књижевност

Разред: седми разред

Годишњи број часова: 30 часова

Циљ: Ученици треба да усвоје и примене научено градиво. Кроз индивидуализацију и повезивање области унутар предмета, на синхронијском и дијахронијском нивоу, ученику се пружа подршка при стицању знања, умења и вештина. Развија се љубав према матерњем језику и ниво усменог и писменог изражавања.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Глаголски облици Синтагма Непроменљиве врсте речи Реченични чланови Реченице Правопис Језичке вежбе	-Ученик препознаје глаголске бобликеи правилно их користи у говору и писању. -Зна да одреди врсту синтагме и да је анализира. - Разликује врсте речи по њиховим особинама. - Уме да одреди врсту реченице. - Пише и говори у складу са Правописом.	-дијалoшка -монолошка - демонстративна -текстовна	Граматика, Радна свеска, вежбања, приручници, свеске ученика, интернет.

Наставни предмет: Математика

Разред: седми

Годишњи број часова:18

Циљ: Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања и вештина из наставног градива.

ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА

РЕАЛНИ БРОЈЕВИ	Квадрат рационалног броја ; Основна својства операција са реалним бројевима	· Ученик израчунава квадрат рационалног броја. · Примењује основна својства рачунских операција са реалним бројевима. · Решава изразе са реалним бројевима поштујући редослед рачунских операција. · Примењује реалне бројеве у практичним и проблемским задацима.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломасте-ри Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА	- Питагорина теорема ; Важније примене Питагорине теореме ;	· Ученик разуме и примењује Питагорину теорему. · Израчунава непознату страну правоуглог троугла. · Препознаје примену Питагорине теореме у геометрији и свакодневним ситуацијама. · Решава проблемске задатке применом Питагорине теореме.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломасте-ри Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

РАЦИОНАЛНИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ	- Степен чији је изложилац природни број ; Операције са степенима ; Алгебарски изрази са полиномима ; Квадрат бинома , Разлика квадрата ;	· Ученик одређује вредност степена са природним изложиоцем. · Примењује правила рачунања са степенима. · Сређује и израчунава алгебарске изразе са полиномима. · Примењује формуле за квадрат бинома и разлику квадрата. · Решава задатке применом алгебарских израза и идентитета.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломасте-ри Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

МНОГОУГАО	- Многоугао (појам и врсте) ; Збир углова и број дијагонала у многоуглу ; Обим и површина многоугла ;	· Ученик препознаје и именује врсте многоуглова. · Одређује збир унутрашњих углова и број дијагонала многоугла. · Израчунава обим и површину многоугла. · Примењује особине многоуглова у геометријским задацима.	Збирка задатака Свеска Текстови Фломасте-ри Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

КРУГ	- Елементи и обележавање круга ; обим и површина круга ;	· Ученик препознаје елементе круга и правилно их обележава. · Израчунава обим и површину круга. · Примењује формуле за круг у практичним задацима. · Користи геометријски прибор за цртање и конструкцију круга.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломасте-ри Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

Наставни предмет: **Енглески језик**

Разред: седми

Годишњи број часова: 36

Циљ: Утврдити садржаје са оним ученицима, који нису успели да их усвоје у редовној настави применом индивидуализације како би им се омогућило усвајање програма

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА

Past Simple <i>The Past Simple Tense</i> правилних и неправилних глагола, све употребе <i>Used to</i> <i>Could u was/were able to</i> за изражавање способности у прошлости	-точно и без оклевања користи шири спектар правилних и неправилних глагола у прошлости. -способан је да самостално напише дужи састав или води дијалог о прошлим догађајима и путовањима.	Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи	Уџбеници, радни листови, додатна литература, интернет
Future with 'will' and 'going to' <i>The Future Simple Tense</i> за изражавање одлука донетих у тренутку говора, обећања и предвиђања на основу знања, искуства и веровања <i>Going to</i> за изражавање планова, намера и предвиђања на основу чулних опажања	-прецизно примењује <i>will</i> за обећања, понуде и предвиђања на основу личног мишљења. -правилно користи <i>going to</i> када постоје јасни тренутни докази да ће се нешто десити у блиској будућности (нпр. <i>Look at the clouds, it's going to rain</i>).		
Present Perfect <i>The Present Perfect Simple Tense</i> за изражавање искустава и радњи у неодређеној прошлости и <i>sa ever, never, just, already, yet...</i> <i>The Present Perfect Simple Tense</i> за изражавање радњи које су почеле у прошлости и још увек трају.	-проширује употребу времена на радње које су тек завршене или трају од прошлости до сада. -правилно користи временске одреднице <i>for, since, already, yet</i> и <i>just</i> . -јасно уочава и прави разлику између <i>Present Perfect</i> и <i>Past Simple</i> времена.		
Past Continuous <i>The Past Continuous Tense</i> , све употребе Контрастирање употребе и значења глаголских облика <i>The Past Simple Tense</i> и <i>The Past Continuous Tense</i>	-уме да опише радњу која је дуже трајала у одређеном тренутку у прошлости. -користи ово време за постављање сцене/сценографије унутар приче (нпр. <i>The sun was shining...</i>). -успешно комбинује <i>Past Continuous</i> и <i>Past Simple</i> у истој реченици користећи везнике <i>when</i> и <i>while</i> (нпр. <i>I was reading when the phone rang</i>).		

Наставни предмет: **НЕМАЧКИ ЈЕЗИК**

Разред: 7.

Годишњи број часова: 36 или по потреби током године

Циљ: Утврдити садржаје са оним ученицима, који нису успели да их усвоје у редовној настави применом индивидуализације како би им се омогућило усвајање програма.

Кораци реализације- Идентификовање ученика који спорије напредују, организација допунског рада (избор садржаја за одређени разред

или за одређеног ученика), извођење допунске наставе, праћење ученика.

РАЗРЕД	ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА

ПЕТИ	Die Begrüßung	<i>Hallo! Mein Name ist Marko. Wie alt bist du? Ich bin 11 Jahre alt. Wo wohnst du? Ich wohne auf dem Land./in der Stadt.</i>	Савладавање градива које ученик није усвојио у редовној настави Постизање минималних стандарда, оспособљавање ученика за основну комуникацију, разумевање и примену језичких структура предвиђених за тај разред-Слушање, читање, говор, писање	Диференцијација задатака Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи	учбеник, табла, маркер..
	Der Verb sein	<i>Ich bin, du bist....</i>			
	Meine Famile	Meine Mutter, mein Vater.... mein Bruder...			
	Das Präsens	Das Präsens der schwachen und starken Verben			
	Di Farben	rot, blau, weiß.....			
	das Perfekt	Di Kinder sind in die Schule gegangen.			
ШЕСТИ					

СЕДМИ	Präteritum wiederholen(st arke Verben)	-Er ging ins Kino -Mutti kaufte eine schöne Bluse.			
	Präteritumder schwachen Verben	.			
ОСМИ	Steigerung der Adjektive	Sie singt so gut wie meine Schwester. Sie singt besser als meine Schwester.			

Наставни предмет: **Биологија**

Разред: седми

Годишњи број часова: 36

Циљ: Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања и вештина из наставног градива.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
- Деоба ћелије. – ДНК и појам гена. – Прво Менделово правило. – Наслеђивање пола. – Једнополни и двополни организми. – Значај полног размножавања. – Симетрија, цефализација и сегментација – Присуство/ одсуство биљних органа. – Грађа и улога ткива, органа, органских система и значај за функционисање организма. – Компаративни преглед грађе главних група биљака, гљива и животиња. – Основни принципи систематике. – Разноврсност живота кроз основне систематске категорије. – Докази еволуције, фосили и тумачење	- упореди полно и бесполно размножавање; - идентификује разлике између митозе и мејозе; - шематски прикаже наслеђивање према Менделовим правилима; - упореди организме на различитим позицијама на „дрвету живота“ према начину на који обављају животне процесе; - разврста организме према задатим критеријумима применом дихотомних кључева; - повеже принципе систематике са филогенијом и еволуцијом на основу данашњих и изумрлих врста фосила; - идентификује основне односе у	Дијалогска, монолошка, демонстративна, илустративна, групни рад, рад у паровима	Свеска, прибор за писање, прибор за бојење, уџбеник за седми разред.

филогенетских низова. –Састав и структура популација. –Абиотички фактори и биотички односи. –Мреже исхране. –Животне области. - Болести изазване вирусима. –Имунитет. Вакцине. –Принципи уравнотежене исхране и поремећаји у исхрани. –Здрави стилови живота (сан, кондиција...) - Последице болести зависности (наркоманија).	биоценози; - повеже утицај абиотичких чинилаца у одређеној животној области са животним формама које га насељавају; - идентификује трофички ниво организма у мрежи исхране; - идентификује поремећаје исхране на основу типичних симптома (гојазност, анорексија, булимија); - доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци; - аргументује предности вакцинације; - примени поступке збрињавања лакших облика крварења;		

Наставни предмет: **Географија**

Разред: седми

Годишњи број часова:9

Часови допунске наставе се могу по потреби кориговати. Број часова зависи од одељења и потреба ученика

Циљ: Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање,са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања,умења и вештина из наставног градива.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Регионална географија Географија Европе	- боље разумевање, препознавање и усвајање знања и боље сналажење на географској карти	Дијалогска, монолошка, демонстративна, илустративна, групни рад, рад у паровима.	Свеска, прибор за писање, прибор за бојење, учбеник за седми разред.

Наставни предмет: **Физика**

Разред: седми

Годишњи број часова: 6

Циљ: Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања и вештина из наставног градива.

ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
СИЛА И КРЕТАЊЕ	Појам убрзања; Њутнови закони; Равномерно променљиво праволинијско кретање; Графичко приказивање зависности брзине тела од времена при равномерно променљивом праволинијском кретању	· Ученик разуме појам убрзања. · Зна Њутнове законе кроз примере из свакодневног живота. · Ученик зна шта је механичко кретање и које физичке величине га описују. · Разликује равномерно и променљиво кретање кроз примере из свакодневног живота. · Зна да израчуна брзину, пређени пут, време и убрзање. · Чита вредности са графика.	Дијалошка, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Рачунар Пројектор Геометријски прибор

КРЕТАЊЕ ТЕЛА ПОД ДЕЈСТВОМ СИЛЕ ТЕЖЕ. СИЛЕ ТРЕЊА	Слободан пад, хитац навише и хитац наниже; Трење и коефицијент трења; Сила отпора средине	· Ученик зна да разликује кретања слободан пад, хитац навише и хитац наниже. · Зна шта је трење и врсте сила трења. · Зна од чега зависи и не зависи сила трења. · Зна од чега зависи сила отпора средине.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Рачунар Пројектор
РАВНОТЕЖА ТЕЛА	Појам и врсте равнотеже; Полуга и врсте полуге; Момент силе; Равнотежа полуге; Архимедов закон; Пливање и тоњење тела	· Ученик зна услове равнотеже. · Зна врсте равнотеже кроз примере. · Зна шта је полуга и кроз примере да наведе врсте полуге. · Зна како се рачуна момент силе. · Зна када је полуга у равнотежи. · Зна услове пливања и тоњења тела.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Рачунар Пројектор Материјал за демонстрационе огледе

МЕХАНИЧКИ РАД И ЕНЕРГИЈА. СНАГА	Механички рад, рад силе теже и рад силе трења; Механичка енергија; Кинетичка и потенцијална енергија; Закон о одржању механичке енергије; Снага и коефицијент корисног дејства	· Ученик зна шта је механички рад и на примерима покаже када је рад позитиван, када негативан, а када једнак нули. · Зна шта је механичка енергија. · Зна када тело има кинетичку, а када потенцијалну енергију. · Примењује закон о одржању механичке енергије. · Зна шта је снага и коефицијент корисног дејства.	Дијалошка, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Рачунар Пројектор
ТОПЛОТНЕ ПОЈАВЕ	Брауново кретање; Појам и мерење температуре; Количина топлоте; Топлотна равнотежа; Агрегатна стања	· Ученик уме кроз примере и оглед да објасни Брауново кретање. · Зна појам температуре и како се мери. · Зна да израчуна количину топлоте и када је тело у тоplotној равнотежи. · Зна агрегатна стања и прелазе.	Дијалошка, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Рачунар Пројектор Материјал за демонстрационе огледе

Предмет: **Хемија**
Разред: Седми

Орјентациони број часова годишње: 18

Циљеви допунске наставе: Допунска настава из хемије се организује за ученике који спорије усвајају знања, ученике који нису били присутни на неким часовима, ученике који желе да утврде знање или уклоне евентуалне нејасноће, што доприноси бољем усвајању знања и вештина везаних за наставно градиво.

Теме /Садржај	Исходи	Наставне методе	Наставна средства
ХЕМИЈСКА ЛАБОРАТОРИЈА Физичка и хемијска својства супстанци Физичке и хемијске промене супстанци Мерења у хемији	-правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животној средини; – идентификује и објашњава појмове који повезују хемију са другим наукама и различитим професијама, и принципима одрживог развоја;	вербално- текстуалне методе; илустративно -	Збирка задатака Свеска Уџбеник Фломастери
АТОМИ И ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТИ Грађа атома Периодни систем елемената	повезује физичка и хемијска својства супстанци са применом	демонстратив не методе;	Панои Постери Модел
МОЛЕКУЛИ ЕЛЕМЕНАТА И ЈЕДИЊЕЊА, ЈОНИ И ЈОНСКА ЈЕДИЊЕЊА Ковалентна веза Јонска веза Валенца Молекули елемената и једињења	у свакодневном животу и различитим професијама; – тумачи ознаке са амбалаже супстанци/комерцијалних производа представља структуру атома, молекула и јона помоћу модела, хемијских симбола и формула; – повезује распоред електрона у атому елемента с положајем елемента у Периодном систему елемената и својствима елемента; – разликује хемијске елементе и једињења на основу хемијских симбола и формула – објашњава основну разлику између хемијских елемената и једињења, и препознаје примере хемијских елемената и једињења у свакодневном животу;	лабораторијс коекспериме нталне методе; методе	атома Пројектор
ХОМОГЕНЕ И ХЕТЕРОГЕНЕ СМЕШЕ Смеше, Својства раствора Растворљивост Процентни састав раствора	– представља структуру атома, молекула и јона помоћу модела, хемијских симбола и формула; – повезује распоред електрона у атому елемента с положајем елемента у Периодном систему елемената и својствима елемента;	практичног рада и методе писмених и графичких радова.	
ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ХЕМИЈСКЕ ЈЕДНАЧИНЕ Анализа и синтеза Писање хемијских једначина Закон о одржању масе Релативна атомска и релативна молекулска маса			
ИЗРАЧУНАВАЊА У ХЕМИЈИ			

Закон сталних односа маса Израчунавања на основу хемијских једначина	– разликује типове хемијских веза, препознаје тип хемијске везе у супстанцама и повезује са својствима тих супстанци;; – објашњава по чему се разликују чисте супстанце од смеша и илуструје то примерима; – разликује хомогене и хетерогене смеше, наводи примере из свакодневног живота и раздваја састојке смеша; -изводи израчунавања у вези с масеним процентним саставом раствора; – напише једначине хемијских реакција и објасни њихово квалитативно и квантитативно значење; – квантитативно тумачи хемијске симболе и формуле користећи појмове релативна атомска и молекулска маса, количина супстанце и моларна маса -описује и објасни физичка и хемијска својства водоника и кисеоника; – разликује оксиде, киселине, хидроксиде и соли на основу хемијске формуле и назива, и описује основна својства ових класа једињења; – индикаторима испита и на рН скали процени киселост раствора;		
ВОДОНИК И КИСЕОНИК И ЊИХОВА ЈЕДИЊЕЊА. СОЛИ Водоник. Кисеоник. Оксидација, сагоревање и корозија. Оксиди: хемијске формуле, називи и основна својства. Киселине, Хидроксиди, Неутрализација Соли			

Додатна настава

Наставни предмет: **Српски језик и књижевност**

Разред: седми разред

Годишњи број часова: 30 часова

Циљ: Продубљивање и проширивање знања даровитих ученика кроз научно-истраживачки и стваралачки рад, развој критичког мишљења и усавршавање језичке културе. Ова настава подстиче самосталност, припрема ученике за такмичења и омогућава већу примену књижевнојезичке норме у говору и писању.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
- Глаголски облици - Синтагма - Непроменљиве врсте речи - Реченични чланови - Реченице - Правопис - Језичке вежбе - Анализа књижевних дела - Прављење презентације	-Ученик зна садржаје предвиђених наставних јединица, као и изузетке. -Ученик самостално долази до релевантних информација и користи их у истраживачком раду и презентовању. . Ученик чита додатну литературу, анализира је и примењује је.	-дијалошка -монологска - демонстративна -текстовна -истраживачка	Граматика, Радна свеска, вежбања, приручници, свеске ученика, интернет.

Наставни предмет : Математика

Разред : седми

Годишњи број часова : 18

Циљ : Додатна настава обухвата нове садржаје, који се надовезују на програм редовне наставе. Додатна настава обухвата припрему за такмичење

и/или активности у складу са утврђеним интересовањима ученика. Организује се за ученике који врло успешно савладавају наставне садржаје, показују интересовање и жељу за продубљивањем знања и имају изражене способности за математику. У додатној настави ученици се припремају за такмичења из математике. Реализује се са фондом од 18 часова. Циљ је проширивање и продубљивање математичких знања ученика.

Тема (области)	Садржај	Исходи	Наставне методе	Наставна средства

ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА	- Откривање Питагорине теореме ; Питагорина теорема (увод, исказ, доказ) ; Примена Питагорине теореме;	· Ученик открива и објашњава везу између страница правоуглог троугла. · Примењује Питагорину теорему у решавању различитих математичких и проблемских задатака. · Разликује катете и хипотенузу и правилно користи формуле. · Развија логичко закључивање и математичко мишљење кроз доказивање теореме.	Дијалошка, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломастери Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

КРУГ	- Кругови у житу ; Историја броја p ; Површина круга и чаробни број p ; Круг и кружница и кружни делови ;	· Ученик разликује круг, кружницу и кружне делове. · Израчунава обим и површину круга применом броја π. · Повезује историјски развој броја π са савременом применом у математици. · Примењује знања о кругу у практичним и геометријским задацима.	Дијалошка, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломастери Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

ЗАДАЦИ СА ТАКМИЧЕЊА	- Школско такмичење ; Општинско такмичење; Окружно такмичење ; Републичко такмичење ;	· Ученик примењује стечена математичка знања у сложенијим и нестандартним задацима. · Развија стратегије решавања проблема и логичко мишљење. · Анализира различите начине решавања такмичарских задатака. · Упорно и самостално приступа решавању математичких проблема.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломастери Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

ЛОГИЧКИ ЗАДАЦИ	- Дирихлеов принцип ; Магични квадрат ; Комбинаторика ; Задаци који се решавају цртањем;	· Ученик примењује Дирихлеов принцип у једноставним логичким ситуацијама. · Решава магичне квадрате и комбинаторне задатке користећи логичко закључивање. · Примењује цртање и приказивање као стратегију за решавање проблема. · Развија креативност, прецизност и аналитичко размишљање.	Дијалошка, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломастери Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

Наставни предмет: **ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК**

Разред: СЕДМИ

Годишњи број часова: 36

Циљ: Проширивање и продубљивање садржаја редовне наставе ради боље комуникације ученика на енглеском језику.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Глаголски облици (Садашње просто време, Садашње трајно време, Прошло просто време, Будуће просто време – будући планови и намере-going to, Садашњи перфекат, used to) модални глаголи (should, shouldn't, must, mustn't, have to, don't have to, needn't)	-разуме текстове и упутстава и реагује на одговарајући начин - разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима, - уочава сличности и разлике између матерњег и страног језика који учи, - покушава да одгонетне значење на основу контекста и проверава питајући неког ко добро зна (друга, наставника) - обраћа пажњу на речи и изразе који се више пута понављају, као и на наслове и поднасловe у писаним текстовима, - уколико не зна појам на страном језику, покушава да је изрази мимиком док не добије помоћ од друга или наставника, -интерпретација и практична примена стечених знања - Уме да нађе задату реч на страном језику у свом речнику или у штампаном издању, - Уме да нађе синоним задате речи на страном језику,	Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи	Уџбеници, радни листови, додатна литература, интернет
Први и други тип кондиционала			
Индиректни говор			
Пасивни облик реченице (сва садашња, прошла и будућа времена)			
Говорне вежбе (брзалице, препричавање непознатог, управо прочитаног текста)			

Наставни предмет: **Биологија**

Разред: седми

Годишњи број часова: 36

Циљ: Додатна настава се организује за ученике који показују веће интересовање и жељу за новим сазнањима која превазилазе оквире предвиђене планом и програмом, са циљем повезивања и примене наученог у свакодневном животу.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
- Деоба ћелије, хромозоми, настајање телесних и полних ћелија. -ДНК и појам гена (алел, генотип, фенотип). - Прво Менделово правило, крвне групе, трансфузија и трансплантација. - Наслеђивање пола. - Наследне болести. - Смена генерација. - Значај и улога полног размножавања. - Симетрија, цефализација и сегментација код животиња. - Ћелије са специфичном функцијом: мишићне, крвне, нервне, ћелије затварачице... - Компаративни преглед грађе главних група биљака, гљива и животиња. - Карл Лине, биномна номенклатура. - Приказ разноврсности живот.а - Докази еволуције, фосили и тумачење филогенетских низова (предачке и потомачке форме, прелазни фосили). - Популациона динамика (природни прираштај и миграције); - Абиотички фактори и биотички односи као чиниоци природне селекције (адаптације). - Конвергенција и дивергенција животних форми. - Заштита биодиверзитета. - Принципи уравнотежене исхране и поремећаји у исхрани. - Здрави стилови живота (сан, кондиција...).	– прикупи и анализира податке о животним циклусима почевши од оплођења; – идентификује разлике између митозе и мејозе на основу промене броја хромозома и основну улогу гентичког материјала у ћелији; – шематски прикаже наслеђивање пола и других особина према Менделовом правилу; – упореди организме на различитим позицијама на „дрвету живота“ према начину на који обављају животне процесе; – користи микроскоп за посматрање грађе гљива, биљних и животињских ткива; – разврста организме према задатим критеријумима применом дихотомних кључева; – повеже принципе систематике са филогенијом и еволуцијом на основу данашњих и изумрлих врста фосили; – упореди прикупљене податке о изабраној врсти и њеној бројности на различитим стаништима; – анализира разлику између сличности и сродности организама на примерима конвергенције и дивергенције; – предложи акције заштите биодиверзитета и учествује у њима.	Дијалогска, монолошка, демонстративна, илустративна, групни рад, рад у паровима	Свеска, прибор за писање, прибор за бојење, лупа, уџбеник за седми разред.

	– анализира задати јеловник са аспекта уравнотежене и разноврсне исхране; – расправља о различитости међу људима са аспекта генетичке варијабилности, толеранције и прихватања различитости.		

Наставни предмет: **Географија**

Разред: седми

Годишњи број часова: 36

Циљеви додатног рада: додатни рад је планиран за заинтересоване и талентоване ученике, за стицање знања већег обима, израду и представљање презентација географских појава и процеса, размену мишљења и извођење закључака о географским одликама различитог типа.

Часови додатне наставе се могу по потреби кориговати. Број часова зависи од одељења и потреба ученика

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Регионална географија Географија Европе	Оспособљавање за учење повезивањем и упоређивањем, демонстрацијом - радозналост и самостални рад	- фронтални - индивидуални - групни	-Табла, маркер, пројектор, свеска, прибор за писање, прибор за бојење, уџбеник за седми разред.

Наставни предмет: **Физика**

Циљ: проширивање градива ученицима који показују интересовање и изванредне резултате према предмету у редовној настави.

Разред: седми

Годишњи број часова: 36

Тема (области)	Садржај	Исходи	Наставне методе	Наставна средства
СИЛА И КРЕТАЊЕ	Њутнови закони; Равномерно променљиво праволинијско кретање; Графичко представљање зависности брзине, убрзања и силе од времена при равномерно променљивом праволинијском кретању; Сложенији проблемски задаци	· Ученик правилно примењује научено у различитим проблемским задацима. · Ученик решава сложеније проблемске задатке и образлаже поступак решавања.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Рачунар Пројектор Часопис „Млади физичар“ Тестови са претходних такмичења Геометријски прибор

КРЕТАЊЕ ТЕЛА ПОД ДЕЈСТВОМ СИЛЕ ТЕЖЕ. СИЛЕ ТРЕЊА	Слободан пад, хитац навише и хитац наниже; Силе трења и сила отпора средине; Решавање сложенијих проблемских задатака	- Ученик правилно примењује научено у различитим проблемским задацима. - Ученик решава сложеније проблемске задатке и образлаже поступак решавања.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Рачунар Пројектор Часопис „Млади физичар“ Тестови са претходних такмичења Геометријски прибор
РАВНОТЕЖА ТЕЛА	Момент силе; Равнотежа полуге; Архимедов закон и сила потиска; Решавање сложенијих проблемских задатака	- Ученик решава сложене задатке са израчунавањем површине и запремине тела. - Ученик правилно рачуна грешке мерења и записује резултат.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Рачунар Пројектор Часопис „Млади физичар“ Тестови са претходних такмичења Геометријски прибор
МЕХАНИЧКИ РАД И ЕНЕРГИЈА. СНАГА	Механички рад, рад силе теже и рад силе трења; Кинетичка и потенцијална енергија; Закон о одржању механичке енергије; Снага и коефицијент корисног дејства; Решавање сложенијих проблемских задатака	- Ученик зна како се мери маса тела и да разликује масу од тежине. - Ученик решава сложеније задатке које се односе на густину тела.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Рачунар Пројектор Часопис „Млади физичар“ Тестови са претходних такмичења Геометријски прибор

ЗАДАЦИ СА ТАКМИЧЕЊА	Школско такмичење; Општинско такмичење; Окружно такмичење; Републичко такмичење	· Ученик самостално решава задатке са школских, општинских, окружних и републичких такмичења. · Ученик развија логичко мишљење, физичко закључивање и истрајност у решавању сложенијих физичких и математичких проблема.	Дијалoшка, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Рачунар Пројектор Часопис „Млади физичар“ Тестови са претходних такмичења Геометријски прибор

Предмет: **Хемија**

Разред : Седми

Орјентациони број часова годишње: 18

Циљ: Додатна настава се организује за напредније ученике који желе да прошире своја знања из хемије.

Теме /Садржај	Исходи	Наставне методе	Наставна средства
ХЕМИЈСКА ЛАБОРАТОРИЈА Физичка и хемијска својства супстанци Физичке и хемијске промене супстанци Мерења у хемији	– идентификује и објашњава појмове који повезују хемију са другим наукама и различитим професијама, и принципима одрживог развоја; – правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животној средини; – експериментално појединачно и у групи испита, опише и објасни физичка и хемијска својства супстанци, и физичке и хемијске промене супстанци;	вербално- текстуалне методе; илустративно- демонстративне методе; лабораторијско- експерименталне методе; методе практичног рада и методе писмених и графичких радова.	Збирка задатака Свеска Уџбеник Фломастери Панои Постери Модел атома Пројектор
АТОМИ И ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТИ Грађа атома Периодни систем елемената	– повезује физичка и хемијска својства супстанци са применом свакодневног живота и различитим професијама;		
МОЛЕКУЛИ ЕЛЕМЕНАТА И ЈЕДИЊЕЊА, ЈОНИ И ЈОНСКА ЈЕДИЊЕЊА Ковалентна веза Јонска веза Валенца Молекули елемената и једињења	- тумачи ознаке са амбалаже супстанци/комерцијалних производа налази потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику; – представља структуру атома, молекула и јона помоћу модела, хемијских симбола и формула;		
ХОМОГЕНЕ И ХЕТЕРОГЕНЕ СМЕШЕ Смеше,	– повезује распоред електрона у атому елемента с положајем елемента у Периодном систему елемената и својствима елемента;		

Својства раствора Растворљивост Процентни састав раствора Лабораторијска вежба: Кристализација плавог камена	– разликује хемијске елементе и једињења на основу хемијских симбола и формула; – налази потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику; – објашњава основну разлику између хемијских елемената и једињења, и препознаје примере хемијских елемената и једињења у свакодневном животу;		
ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ХЕМИЈСКЕ ЈЕДНАЧИНЕ Анализа и синтеза Писање хемијских једначина Закон о одржању масе	– разликује типове хемијских веза, препознаје тип хемијске везе у супстанцама и повезује са својствима тих супстанци; – објашњава по чему се разликују чисте супстанце од смеша и илуструје то примерима; – разликује хомогене и хетерогене смеше, наводи примере из свакодневног живота и раздваја састојке смеша;		
ИЗРАЧУНАВАЊА У ХЕМИЈИ Релативна атомска и релативна молекулска маса Количина супстанце, мол, моларна маса Закон сталних односа маса Израчунавања на основу хемијских једначина	– представља структуру атома, молекула и јона помоћу модела, хемијских симбола и формула; – објасни процес растварања супстанце и квантитативно значење растворљивости супстанце;		
ВОДОНИК И КИСЕОНИК И ЊИХОВА ЈЕДИЊЕЊА. СОЛИ Водоник. Кисеоник. Оксидација, сагоревање и корозија. Оксиди: хемијске формуле, називи и основна својства. Киселине, Хидроксида, Неутрализација Соли	– изводи израчунавања у вези с масеним процентним саставом раствора; - опише и објасни физичка и хемијска својства водоника и кисеоника; – разликује оксиде, киселине, хидроксида и соли на основу хемијске формуле и назива, и опише основна својства ових класа једињења; – индикаторима испита и на рН скали процени киселост раствора; – тумачи ознаке са амбалаже супстанци/комерцијалних производа		

НАЧИНИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	
ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА	Програм наставе и учења Хемије првенствено је оријентисан на процес учења и остваривање исхода. Исходи су искази о томе шта ученици умеју да ураде на основу знања која су стекли учећи хемију. Они омогућавају да се циљ наставе хемије достигне у складу са предметним и међупредметним компетенцијама и стандардима постигнућа. Исходи представљају ученичка постигнућа и као такви су основна водила наставнику који креира наставу и учење. Програм наставе и учења хемије је тематски конципиран. За сваку област/тему предложени су садржаји, а ради лакшег планирања наставе предлаже се оријентациони број часова по темама. Главна карактеристика наставе усмерене на остваривање исхода Хемије је настава усмерена на учење у школи, што значи да ученик треба да учи: – смислено: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем оног што учи са оним што је учио из хемије и других предмета; – проблемски: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема; – дивергентно: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у нове целине; – критички: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената; – кооперативно: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргументе саговорника.
ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА, МЕТОДЕ И ОБЛИЦИ РАДА	Програм наставе и учења оријентисан на исходе наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења. При планирању наставе и учења важно је имати у виду да се исходи разликују по потребном времену за њихово постизање. Неки се лакше и брже могу остварити, али је за већину исхода потребно више времена и више различитих активности. Потребно је да наставник за сваку наставну јединицу, у фази планирања и писања припреме за час, у односу на одабрани исход, дефинише исходе специфичне за дату наставну јединицу. Препорука је да наставник планира и припрема наставу самостално и у сарадњи са колегама због успостављања корелација са предметима. У фази планирања наставе и учења треба имати у виду да је уџбеник наставно средство и да он не одређује садржаје предмета. Препоручен је број часова за реализацију сваке теме који укључује и предвиђене лабораторијске вежбе, вежбе и демонстрационе огледе. Формирање појмова треба базирати на демонстрационим огледима и лабораторијским вежбама. Ако у школи не постоје супстанце предложене за извођење демонстрационих огледа и лабораторијских вежби, огледи се могу извести са доступним супстанцама. На часовима треба комбиновати различите методе и технике рада, што доприни већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја, предвиђених исхода, специфичности одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА
Прати се: У настави оријентисаној на постизање исхода вреднује се процес и продукти учења. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша учење и резултат 1.Формативно оцењивање: Свака активност је прилика за процену напредовања и давања повратне информације, а ученике треба оспособљавати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета. Тако, на пример, питања у вези с демонстрацијом огледа, ученичка запажања, објашњења и закључци, могу бити један од начина формативног проверавања. Анализа ученичких одговора пружа увид у то како они примају информације из огледа и издвајају битне, анализирају ситуације, повезују хемијске појмове и појмове формиране у настави других предмета у формулисању објашњења и извођењу закључака о својствима и променама супстанци. Таква пракса праћења напредовања ученика поставља их у позицију да повезују и примењују научне појмове у контекстима обухваћеним

демонстрираним огледима, доприноси развоју концептуалног разумевања и критичког мишљења, и припрема ученике да на тај начин разматрају својства и промене супстанци с којима су у контакту у свакодневном животу. Праћење напредовања ученика требало би да обухвати све нивое презентовања хемијских садржаја: макроскопски, честични и симболички ниво. Питањима би требало подстицати ученике да предвиде шта ће се десити, да оправдају избор, објасне зашто се нешто десило и како се десило, повежу различите области садржаја, препознају питања постављена на нови начин, извуку корисне податке, али и да процењују шта нису разумели. Ученике би требало охрабривати да презентују, објашњавају и бране стратегије које користе у решавању проблема. Тиме се они подстичу да реструктурирају и организују садржај на нов начин, издвајају релевантан део садржаја за решавање проблема, цртају дијаграме, анализирају везе између компоненти, објашњавају како су решили проблем или трагају за различитим начинима решавања проблема. Улога наставника је да води питањима или сугестијама резонување ученика, као и да пружа повратне информације. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења

2. Оцењивање (сумативно проверавање) је саставни део процеса наставе и учења којим се обезбеђује стално праћење остваривања циља, исхода и стандарда постигнућа. Ученик се оцењује на основу усмене провере постигнућа, писмене провере и практичног рада. Важно је да активности ученика у процесу наставе и учења буду усаглашени са очекиваним исходима, и да се од ученика не очекују знања и вештине које у настави нису имали прилике да развију. Наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика, и процес наставе и учења, као и себе и сопствени рад. Преиспитивање наставе према резултатима које постижу ученици је важна активност наставника и подразумева промену у методама наставе и учења, активностима и задацима ученика, изворима за учење, наставним средствима, тако да се ученицима обезбеди напредовање ка бољим постигнућима.

Поступак и инструменти оцењивања	Критеријуми	Време
Усмено одговарање	Свеобухватност одговора, Сналажење на зидним сликама, природном материјалу. Хоризонтално и вертикално повезивање градива	По потреби, бар једном у полугодишту
Домаћи задаци	Редовност израде задатака Тачност израде задатака	Свакодневно током године праћење/ пресек стања за тромесечје
Писане провере	Бодовна скала	Након сваке теме
Практичан рад	Тачност, уредност, редовност	Након сваког практичног рада/ пресек стања за тромесечје
Активност на часу	Број јављања, тачност одговора	Свакодневно бележење током године, пресек стања на крају полугодишта
Рад у пару или групи	Сарадња у групи (укљученост свих чланова, сви имају белешке у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно оцењивање резултата рада група	По потреби, пресек стања на крају полугодишта
Учешће у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација..)	Квалитативно и квантитативно оцењивање резултата рада	По потреби, пресек стања на крају полугодишта

Провера остварености стандарда ученичких постигнућа (остварености исхода)					
Шта пратимо			Поступак и инструменти оцењивања	Критеријуми	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета	П роцењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака.	Оцену одличан (5) добија ученик који: – у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; – лако логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује	Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не зна одговор -	Свакодневно бележење током године
		Оцену врло добар (4) добија ученик који: – у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује	- Усмено одговарање, свеска евиденције наставника	Свеобухватност одговора Хоризонтално и вертикално повезивање градива	По потреби, бар једном у полугодишту
		Оцену добар (3) добија ученик који: – у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; – у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; – већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; – у довољној мери критички расуђује;	Редовност доношења домаћег, свеска евиденције	Прегледање домаћих задатака	Свакодневно током године
		Оцену довољан (2) добија ученик који: – знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; – у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; – понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује;	Писане провере, свеска евиденције	Бодовање: 35-49%-2 50-74,9%-3 75-89,9%-4 90-100%-5	Након сваке теме
Ангажовање ученика у настави.	Одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовањ	– показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања. (5) – – показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања.(4) – показује делимични степен активности и ангажовања(3) – показује мањи степен активности и ангажовања.(2)	Вођење евиденције од стране наставника о: -Броју јављања на часовима -Броју успешности у	Све што је рађено на часу налази се у свескама Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко	-Пресек стања по тромесечјима

	е и мотивацију за учење и напредовање . активно учествовање у настави, сарадњу	– не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање (1)	групном раду, раду у пару -Учешћу на такмичењима -Несебичном пружању помоћи другим ученицима..	предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)	

Наставни предмет: **ИСТОРИЈА**

Циљ	Упознавање ученика који имају посебна интересовања за историју са детаљима везаним за теме које се раде у оквиру редовних часова. Проширивање знања обрађивањем тема које нису у редовном наставном програму. Припрема ученика за такмичење.	
Кораци реализације	Уочавање ученика који брже напредују, организација додатног рада (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика), извођење додатне наставе, праћење ученика.	
Начин реализације (облици и методе рада)	Диференцијација задатака Индивидуалнирад, рад у пару, рад у групи	
Временски оквир	Током школске године	
Вредновање – начин коришћења резултата вредновања	Усмена и писмена провер апостигнућа ученика, вођење педагошке документације, учешће даровитих ученика на свим нивоима такмичења (школско, општинско, градско, републичко)	
	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈ:
СЕДМИ РАЗРЕД	- Основи проучавања прошлости - Европа, свет и српски народ на почетку индустријског доба	Основнеодликепериода 1780 – 1918; историјскиизвори 1780 – 1918 Индустријскареволуција, просветитељства, Енглеска и Америчкареволуција, Францускареволуција, Наполеоноводоба, српскинародподстраномвлашћу у другојполовини 18 века, Првисрпскиустанак,

	- Европа, свет и српски народ у другој половини 19. века - Европа, свет и српскинароднапочетк у 20. века	Другисрпскиустанак, прва влада Милоша и Михаила Обреновића Револуције 1848/1849, уједињење Немачке и уједињење Италије, Успон САД и грађански рат, источно питање и балкански народи, међународни односи у другој половини 19. века, промене у привреди, друштву и култури у другој половини 19. века, уставо branитељи, друга влада Милоша и Михаила Обреновића, Србија на путу ка независности, Србија од Берлинског конгреса до Мајског преврата, српски народ у 19. веку. Међународни односи и криза почетком 20. века, наука и култура на почетку 20. века, краљевина Србија 1903 – 1912, Црна Гора почетком 20. века, Србија под аустроугарском и османском влашћу почетком 20. века, Балкански ратови 1912-1913, Свет у великом рату, човек у рату, Србија у Великом рату.

Наставни предмет: **Техника и технологија**

Разред: 7

Годишњи број часова: 9

Циљ: Проширити садржаје са оним ученицима, који показују изванредне резултате и заинтересованост за предмет у редовној настави применом индивидуализације.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Животно и радно окружење Саобраћај Техничка и дигитална писменост. Ресурси и производња Конструкторско моделовање	Повеже развој машина и њихов допринос подизању квалитета живота и рада; Разликује врсте транспортних машина; Повеже подсистеме код возила друмског саобраћаја са њиховом улогом; Самостално црта скицом и техничким цртежом предмете користећи ортогонално и просторно приказивање; Образложи значај примене савремених машина у машинској индустрији и предности роботизације производних процеса;	Монолошка Дијалогска Демонстративана метода Текстуална Метода путем истраживања Фронтални Индивидуални	Уџбеник Свеска Пројектор Конструкторски комплет

Ваннаставне активности

Саобраћајна секција

Наставни предмет: Техника и технологија

Разред: 7

Годишњи број часова: 9

Циљ: Проширити садржаје са оним ученицима, који показују изванредне резултате и заинтересованост за предмет у редовној настави применом индивидуализације.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Пешак у саобраћају Прелазак и кретае пешака коловозом Саобраћајни знаци Саобраћајна култура, раскрснице, безбедност Саобраћајни полигон спретности Полигон практичног понашања у саобраћају Практичне вежбе на полигону	Знање и разумевање: Ученици успешно препознају и тумаче саобраћајне знакове, семафоре и ознаке на коловозу. Безбедно понашање: Оспособљеност за безбедан прелазак улице, употребу бицикла и кретање у својству пешака. Саобраћајна култура: Развијање одговорног односа према себи и другима у саобраћају, као и усвајање етике саобраћајне културе. Практична примена: Продубљивање знања из свакодневног живота и њихова примена у симулираним и реалним ситуацијама	Монолошка Дијалошка Демонстративана метода Текстуална Метода путем истраживања Фронтални Индивидуални	Уџбеник Свеска Пројектор Полигон

Наставни предмет: **Литерарна секција**

Разред: 5, 6, 7, и 8.

Годишњи број часова: 36

Циљ: Стицање умећа у уметности писаног изражавања. Развијање смисла за прецизно, јасно, економично и уверљиво писано излагање.

Читање и критичко процењивање ученичких литерарних радова. Подстицање и неговање оригиналног литерарног стваралаштва.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА

Организовање секције /договор о начину и времену рада (4) Стваралачки књижевни покушаји/читање самосталних радова, дискусија о радовима, упутства за даљи рад (8) Анализа примера различите обраде једног мотива / пажњу посветити способности посматрања, уочавање проблема, критичко мишљање и неговање говорне културе (8) Обележавање годишњице књижевника / читају се радови књижевника, води се разговор о књижевнику, читају се одабрани радови ученика (6) Обележавање значајних датума (Св. Сава, Дан школе...)/ израда и читање радова, јавни наступи, избор радова и израда паноа...(2) Стилске вежбе/ разговор о стилским фигурама, вежбе сажимања и проширивања текста, анализа и исправљање текста (6) Књижевни родови и врсте	– чита са разумевањем књижевноуметничк е текстове и остале типове текстова, примењујући различите стратегије читања; – тумачи значења, језичке, естетске и структурне особине уметничких текстова, користећи књижевне термине и појмове; – критички промишља о стварности на основу прочитаних дела; – истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; – повеже писце и дела из обавезног дела програма од 5. до 8. разреда; – издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у конкретном тексту, као и језичко-стилске карактеристике текста у склопу интерпретације; – уочи слојевитост књижевног дела и међужанровско прожимање; – повеже књижевна дела са историјским или другим одговарајућим контекстом; – одреди временски оквир у којем је писац стварао; – разликује аутора књижевноуметничк ог текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта; – препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину, поштујући особености сопственог народа и других народа; – учествује у избору књижевних дела и начина њихове обраде и представљања;	Дијалoшка Монолошка Текстовна демонстративна	Хамер папир за литерарни кутак Свеска Мејл

/ анализа и издвајање основних одлика, као и самостално стварање (бајка, лирска песма, поема...) (2) Разматрање Извештаја о раду секције /Оцењивање рада секције и предлагање чланова секције за похвале и награде (1)			

ХОР И ОРКЕСТАР

Разред: 5,6,7,8

Годишњи број часова: 1

Циљ обухвата развијање слуха и ритма, ширење гласовних могућности и учвршћивање интонације, способност за фино нијансирање и изражајно певање применом елемената музичке изражајности (темпо, динамика...), упознавање страних језика, литерарних текстова, што све води ка развијању естетских критеријума, развијање осећања припадности колективу – тимски рад, развијање толеранције, дисциплине, поштовања различитости и правила понашања, развијање одговорности, стицање самопоуздања, савладавање треме и пружање помоћи у смислу вршњачког учења и сарадње.Значајан је утицај музике на здравље (психолошки, социолошки, емоционални развој), тако да и певање у хору значајно доприноси смањењу стреса, агресивности.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА

Репертоар школских хорова обухвата одговарајућа дела домаћих и страних аутора разних епоха, као и народне, пригодне, песме савремених дечијих композитора и композиције са фестивала дечијег стваралаштва. Садржај рада: 1. одабир и разврставање гласова; 2. вежбе дисања, дикције и интонације; 3. хорско распевање и техничке вежбе; 4. интонативне вежбе и решавање појединих проблема из хорске партитуре (интервалски, хармонски, стилски); 5. музичка и психолошка обрада композиције; 6. увежбавање хорских деоница појединачно и заједно; 7. остваривање програма и наступа према Школском и Годишњем програму рада школе.	изводи музичке примере користећи глас, самостално и у групи; примењује правилну технику певања; примењује различита средства изражајног певања; примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању;	наставне методе: демонстрација, вербалне методе, игровне активности, показна метода облици рада: фронтални, групни, индивидуални. наставна средства: музички инструменти, музички уређај, компјутер и пратећа опрема	Инструменти Литература, ИКТ

Новинарска секција

Наставни предмет: Српски језик и књижевност

Разред: седми разред

Годишњи број часова: 30 часова

Циљ: Усвајање знања о облицима новинарског изражавања, упознавање са настанком новина и њиховим уређивањем; осамостаљивање ученика, описмењавање, развијање истраживачког и критичког духа.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
1. Формирање секције 2. Планирање рада новинарске секције 3. Основни облици новинарског изражавања 4. Интервју	-Ученик разликује облике новинарског изражавања. -Уме да напише новинарски чланак. -Ученик уме да примени истраживачко новинарство.	-дијалогска -монологска -демонстративна -текстовна	Часописи у папирној форми, часописи у електронском облику, интернет, енциклопедије, приручници

5. Креативна новинарска радионица 6. Прикупљање материјала за часопис ученика школе, као и за зидне новине 7. Лектура прикупљеног материјала 8. Обрада корица и импресума 9. Истраживачко новинарство 10. Анкетирање 11. Унос и куцање текстова	-Зна да спроведе анкету. - Познаје и примењује правопис приликом лектуре.	-истраживачка	

Спортска секција- предметна настава од 5. до 8. разреда

Годишњи број часова:34/ 36

ЦИЉЕВИ:

- додатна едукација ученика везана за спорт који су изабрали
- вежбање са ученицима на напреднијем нивоу техничко-тактичких елемената спортова
- припрема екипа за међушколска такмичења

НАЧИН РАДА:

Организација додатних часова у виду тренинга са ученицима

САРАДЊА:

Сарадња и координација се остварује са Савезом за школски спорт општине Смедерево, као и са републичким Савезом за школски спорт.

	П Л А Н Р А Д А	А Т Л Е Т И К А		
	С Е К Ц И Ј Е И З А Т Л Е Т И К Е			
		М		Ж
Час	Н а с т а в н а ј е д и н и ц а	Обуч	Увеж	Утврђ
1	Окупљање ученика, формирање екипе			1
2	Трчка дисциплина, ниски старт - спринт 60м	1		
3	Трчка дисциплина, ниски старт - спринт 60м			1
4	Трчка дисциплина, ниски старт - спринт 100м		1	
5	Трчка дисциплина, ниски старт - спринт 100м			1
6	Трчка дисциплина, ниски старт - спринт 200м		1	
7	Трчка дисциплина, ниски старт - спринт 200м			1
8	Трчка дисциплина, високи старт - штафета 4x100м	1		
9	Трчка дисциплина, високи старт - штафета 4x100м			1
10	Вежбе снаге, лагана истрчавања		1	
11	Трчка дисциплина, спринт / штафета		1	
12	Трчка дисциплина, спринт / штафета		1	

13	1000м издржљивости		1	
14	Бацачка дисциплина, кугла - техника, полазни положај и поскок		1	
15	Бацачка дисциплина, кугла - техника, избачајна позиција			1
16	Бацачка дисциплина, кугла - техника, фаза избацивања и одржавања равнотеже	1	1	
17	Вежбе снаге		1	
18	Бацачка дисциплина, кугла - тестирање			1
19	Бацачка дисциплина, копље	1		
20	Бацачка дисциплина, копље		1	
21	Бацачка дисциплина, копље			1
22	Скакачка дисциплина, скок у даљ, са кратким залетом		1	
23	Скакачка дисциплина, скок у даљ, техника, залет		1	
24	Скакачка дисциплина, скок у даљ, техника, скок-одраз		1	
25	Скакачка дисциплина, скок у даљ, техника, доскок		1	
26	Скакачка дисциплина, скок у даљ, техника, тестирање			1
27	Вежбе снаге		1	

28	Скакачка дисциплина, скок у вис	1		
29	Скакачка дисциплина, скок у вис		1	
30	Скакачка дисциплина, скок у вис			1
31	1000м издржљивости		1	
32	Скакачка дисциплина, троскок са кратким залетом		1	
33	Скакачка дисциплина, троскок	1		
34	Скакачка дисциплина, троскок		1	
35	Скакачка дисциплина, троскок			1
36	Вежбе снаге		1	

Драмска секција

Разред: седми

Годишњи број часова: током године.

Циљ: Утврдити предвиђене садржаје са оним ученицима који желе да учествују у драмској секцији и који су талентовани. То се врши применом индивидуализације како би се постигао што бољи успех и како би ученици савладали текстове у што већој мери. Потребно је одабрати ученике и материјале који им одговарају.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА

Текст поводом Светог Саве Текст за Дан школе	Ученици треба да се оспособе да одабрани драмски текст увежбају како треба, да течно, разумљиво и гласно изговарају реплике како би у публици произвели одговарајући ефекат.	Диференцијација задатака Индивидуални рад Рад у групи	Текстови

Час одељењског старешине

Разред: седми разред

Годишњи број часова: 36 часова

Циљ: Разредни старешина редовно прати развој ученика, помаже да усвоје асертивно понашање и конструктивно решавање сукоба, да ученици развију самопоуздање и усвоје дух заједнице.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
1. Усвајање плана рада одељењске заједнице, избор чланова одељењске заједнице, упознавање са Календаром рада 2. Правила понашања у школи 3. Договор о узајамним очекивањима, потребама и захтевима	-поштује правила понашања у школи -упознат је са функционисањем одељењске заједнице и учествује у доношењу правила - критички разматра појаве око себе и процењује избор будућег занимања -развија позитивне ставове и осећања, навике -учествује у обележавању значајних датума - разуме значај културног и ненасилног	- дијалошка, монолошка, истраживачка, демонстративна	Пруручници, презентације, анкете, документарни филмови, књижевна дела, дидактички материјал.

4. Увод у Професионалну оријентацију 5. Дечија недеља 6. Подстицање социјалних односа у групи 7. Однос према дисциплини и школској имовини 8. Развијање толеранције и емпатије 9. Асертивно реаговање у конфликтним ситуацијама 10. Анализа успеха ученика на крају првог тромесечја 11. Радионица- Професионална оријентација 12. Одговорност ученика према радним обавезама, врсте учења 13. Однос према својој заједници (породица, одељење, место, држава) 14. Културне и хигијенске навике 15. Праћење психо-физичког развоја ученика 16. Анализа успеха ученика на крају првог полугодишта 17. Новогодишњи празници - израда поклона /Новогодишњи базар 18. Радионица- Професионална оријентација 19. Обележавање Дана Светог Саве 20. Радионица- Професионална оријентација 21. Како препознати осећања и поступати у складу са њима 22. Суочење са неуспехом и изградња одбрамбених механизма 23. Такмичење ученика	понашања		

24. Међувршњачко насиље, превентивно деловање 25. Живот у одељењу – однос дечак/девојчица 26. Грађење и јачање личних ставова 27. Анализа успеха ученика на крају трећег тромесечја 28. Дан сећања на Доситеја Обрадовића 29. Радионица- Професионална оријентација 30. Светски дан књиге 31. Недеља сећања и заједништва 32. Дан изазова- уређење школског дворишта 33. Организовање и извођење екскурзије 34. Радионица- Професионална оријентација 35. Како да организујемо слободно време на квалитетан начин 36. Анализа успеха ученика на крају другог полугодишта и сређивање педагошке документације			

Основна школа “Сава Ковачевић” Михајловац

**ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ОСМИ
РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И
ВАСПИТАЊА**

за период 2026/2027–2029/2030.године

*Основна школа "Сава Ковачевић"
11312 Михајловац*

Директор: Биљана Тодоровић

ОСМИ РАЗРЕД

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЕДМИ И ОСМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик и књижевност	4	144	4	136
3.	Странијезик	2	72	2	68
4.	Ликовна култура	1	36	1	34
5.	Музичка култура	1	36	1	34
6.	Историја	2	72	2	68
7.	Географија	2	72	2	68
8.	Физика	2	72	2	68
9.	Математика	4	144	4	136
10.	Биологија	2	72	2	68
11.	Хемија	2	72	2	68
11.	Техника и технологија	2	72	2	68
12.	Информатика и рачунарство	1	36	1	34
13.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	102
	УКУПНО:А	28	1008	28	952
Ред.бр	Б. ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТ				
1.	Верска настава/Грађанско васпитање	1	36	1	34
2.	Други страни језик	2	72	2	68
	УКУПНО:Б	3	108	3	102
	УКУПНО:А+Б	31	1116	31	1054

*Обавезне физичке активности реализују се у оквиру предмета Физичко и здравствено васпитање

**Ученик бира један од понуђених изборних наставних предмета

***Ученик као други страни језик бира немачки језик.

Напомена: Ученик не бира други страни језик и ако спада у изборне предмете, јер школа у складу са својим кадровским могућностима може ученицима да понуди само као други страни језик немачки језик.

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети ,изборни предмети и активности

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО–ВАСПИТНОГ РАДА	СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	31	1026	31	1054
2.	Слободне наставне активности	1	36	1	34
3.	Допунска настава	1	36	1	34

4.	Додатна настава	1	36	1	34

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	34
2.	Ваннаставне активности	1	36	1	34
3.	Екскурзија	До 2 дана годишње		До 3 дана годишње	

Програм обавезних предмета, изборних предмета са начинима и поступцима за њихово остваривање, слободне наставне активности, допунска и додатна настава, час одељењског старешине и ваннаставне активности

Наставни предмет: **Српски језик и књижевност**

Разред:осми

Годишњи фонд часова:136

Циљ: Циљеви учења Српског језика и књижевности јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере оствареност и исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставн асредства	Активност ученика	Активност наставника		
КЊИЖЕВ НОСТ (52= 48 и 4)	ЛЕКТИРА ЛИРИКА Ђура Јакшић: „Отаџбина” Јован Јовановић Змај: „Светли гробови” Јован Јовановић Змај: „Ђулићи” (избор) Десанка Максимовић: „Пролетња песма” / „Опомена” Момчило Настасијевић: „Труба” Иван В. Лалић: „Ветар” Марина Цветајева: „Месечев сјај” ЕПСКО-ЛИРСКЕ ВРСТЕ Бранко Радичевић: Ђачки растанак (одломак „Ој Карловци, место моје драго...”) Народна епско-лирска песма: Женидба Милића Барјактара ЕПИКА Вук Стефановић Караџић: О народним певачима Вук Стефановић Караџић: Житије Ајдук Вељка Петровића (одломак) Доситеј Обрадовић: Живот и прикљученија (одломак) Прота Матеја Ненадовић: Мемоари (одломак) Петар Петровић Његош: Горски вијенац (одломак „Бадње вече”) Симо Матавуљ: „Пилипенда” Лаза Лазаревић: „Све ће то народ позлатити”	– чита са разумевањем књижевноуметничк е текстове и остале типове текстова, примењујући различите стратегије читања; – тумачи значења, језичке, естетске и структурне особине уметничких текстова, користећи књижевне термине и појмове; – критички промишља о стварности на основу прочитаних дела; – истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; – повеже писце и дела из обавезног дела програма од 5. до 8. разреда; – издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у конкретном тексту, као и језичко-стилске карактеристике текста у склопу интерпретације;	Дијалoшкa Монолошкa Истраживачкa Сазнајна Текстуална Рад на тексту Дискусија Фронтални Индивидуалн и Рад у пару Групни рад Читанка Граматика Радна свеска Пројектор Интернет Правопис	Пажљиво слуша, преписује са табле, пише диктирано, логички повезује појмове/чињенице. Доноси логичке закључке и развија логичко размишљање. Одговара на постављена питања. Говори јасно и разумљиво. Изражајно чита и рецитује. Самостално анализира. Дискутује. Самооцењивање	Добро је припремљен за час. Јасно дефинише, разумљиво и прецизно предаје. Записује читко на табли. Ради презентаци је, занимљиве квизове, па и предавања у облику часописа.	Петнаест оминут не провере знања Контрол ни задачи из граматик е Контрол ни задачи из књижевн ости Контрол ни задачи из правопис а Писмени задачи Домаћи задачи Изражај но рецитова ње Изражај но читање Правила н	Комуни ка вна компете н ја, компете н ја за учењ компете н ја за сарадњу , естетичк а компете н ја, дигитал на компете н ја, решавањ е проблем а

	Милош Црњански: Сеобе (одломак) / Роман о Лондону („Пролеће је стигло у Лондон”) Бранимир Ћосић: Покошено поље (одломак из прве књиге „Читава једна младост”) 10. Дино Буцати: „Колумбар” 11. Херман Хесе: „Магија књиге” / Нил Гејмен: „Зашто наша будућност зависи од библиотека, читања и сањарења” / Милорад Павић: Роман као држава (избор одломака из огледа: „Кратка историја читања”, „Последњих сто читалаца”, „Нова генерација електронске књиге”, „Скакутаво читање или повратак фусноте”, „Романи без речи”) ДРАМА Данило Киш: Ноћ и магла Петар Кочић: Јазавац пред судом (одломак) Жан Батист Поклен Молијер: Грађанин племић (одломак) НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ Веселин Чајкановић: „О ускршњим обичајима” Милутин Миланковић: Кроз васиону и векове (одломак) Хилда Дајч: Писма – одломак, (обавезна напомена о власнику права: Јеврејски историјски музеј) Споменка Крајчевић: Кругом двојке (избор	– уочи слојевитост књижевног дела и међужанровско прожимање; – повеже књижевна дела са историјским или другим одговарајућим контекстом; – одреди временски оквир у којем је писац стварао; – разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта; – препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину, поштујући особености сопственог народа и других народа; – учествује у избору књижевних дела и начина њихове обраде и представљања;				изговор речи Правопис Усмено излагање Вредновање пројекта	

одломака: „Унутрашња пруга”: „Станица пристаниште” – „Почетак и крај”, „Одлазак”; „Станица Калемегдан” – „Гозбе”, „Теорија”; „Станица Браће Барух” – „Извесност”, „Тајна”; „Станица Вуков споменик” – „Простор”, „Булеварска бајка”) Герман Титов: „25 сати у свемиру” Са наведеног списка, обавезан је избор два дела за обраду. ДОМАЋА ЛЕКТИРА 1. Народне епске песме новијих времена (тематски круг о ослобођењу Србије: „Почетак буне против дахија”; „Бој на Мишару”, „Бој на Чокешини”...) 2. Љубавне народне лирске песме („Српска дјевојка”, „Љубавни растанак”...); обичајне народне лирске песме (избор) 3. Избор из савремене српске поезије (нпр. Васко Попа: „Очију твојих да није”, Бранко Миљковић: „Критика метафоре”, Војислав Карановић: „О читању поезије”, Момчило Мошо Одаловић: „Ршуме, јеси ли знао Црњанског”, Ана Ристовић: „Гледајући у дрвеће”...) 4. Иво Андрић: Деца						

(„Деца”, „Књига” и „Панорама”) 5. Бранислав Нушић: Сумњиво лице 6. Клод Кампањ: Збогом мојих петнаест година 7. Давид Албахари, Мамац ДОПУНСКИ ИЗБОР ЛЕКТИРЕ (бирати 3–6 дела) 1. Милош Црњански: „Ја, ти и сви савремени парови” 2. Оскар Давичо: „Србија” / „Детињство” (избор) 3. Бранко Топић: Мала моја из Босанске Крупе 4. Станислав Винавер: Ратни другови („Аритон”) 5. Народна приповетка: Усуд 6. Вук Стефановић Карацић: Српски рјечник (избор, нпр. „Отмица”...); 7. Растко Петровић: Африка (одломци) 8. Радослав Братић: Мајсторова рука (одломак) 9. Милорад Павић: Хазарски речник, одреднице о Ћирилу и Методију (одломци) 10. Душан Ковачевић: Ко то тамо пева 11. Гроздана Олујић: Гласам за љубав 12. Џон Селинџер: Ловац у житу 13. Ричард Бах: Галеб Џонатан Ливингстон 14. Кајо Ритер: Дечко који није био из Ливерпула 15. Џон Бојн: Дечак у пругастој пиџами						

	16. Сју Таузенд: Дневник Адријана Мола. КЊИЖЕВНИ ТЕРМИНИ И ПОЈМОВИ Стилска средства: анафора и епифора, апострофа. Лирске врсте: народне љубавне песме, обичајне песме (сватовске, тужбалице и здравице); љубавна песма (ауторска). Епско-лирске врсте: поема, балада. Драмски спев. Мемоари. Биографија.						
	– Народна приповетка: Усуд – Вук Стефановић Караџић: Српски рјечник (избор, нпр. „Отмица”...); – Растко Петровић: Африка (одломци) – Радослав Братић: Мајсторова рука (одломак) – Милорад Павић: Хазарски речник, одреднице о Ћирилу и Методију (одломци) – Душан Ковачевић: Ко то тамо пева – Гроздана Олујић: Гласам за љубав – Џон Селинџер: Ловац у житу – Ричард Бах: Галеб Џонатан Ливингстон – Кајо Ритер: Дечко који није био из Ливерпула – Џон Бојн: Дечак у пругастој пицами – Сју Таузенд: Дневник Адријана Мола. КЊИЖЕВНИ ТЕРМИНИ И ПОЈМОВИ Стилска средства: анафора и епифора,						

	апострофа. Лирске врсте: народне љубавне песме, обичајне песме (сватовске, тужбалице и здравице); љубавна песма (ауторска). Епско-лирске врсте: поема, балада. Драмски спев. Мемоари. Биографија.						
ЈЕЗИК (50=19 и 31)			Дијалoшка Монолошка Истраживачка Сазнајна Текстуална Рад на тексту Дискусија Фронтални Индивидуални и Рад у пару Групни рад Читанка Граматика Радна свеска Пројектор Интернет Правопис	Пажљиво слуша, преписује са табле, пише диктирано, логички повезује појмове/чињенице. Доноси логичке закључке и развија логичко размишљање. Одговара на постављена питања. Говори јасно и разумљиво. Изражајно чита и рецитије. Самостално анализира. Дискутује. Самооцењивање	Добро је припремљен за час. Јасно дефинише, разумљиво и прецизно предаје. Записује читко на табли. Ради презентације, занимљиве квизове, па и предавања у облику часописа.	Петнаест оминут не провере знања Контролни задаци из граматике Контролни задаци из књижевности Контролни задаци из правописа	Комуникациона компетенција за учење компетенција за сарадњу, естетичка компетенција, дигитална компетенција, решавање

						Писмени задаци Домаћи задаци Изражајно рецитованьеИзражајно читање Правила изговор речи Правопис Усмено излагање Вредновање пројекта	проблема
ГРАМАТИКА	Језик Словена у прапостојбини; сеобе Словена и стварање словенских језика. Мисија Ћирила и Методија. Почетак писмености код Срба. Старословенски језик и писма (глагољица и ћирилица). Развој српског књижевног језика: српскословенски, рускословенски, славеносрпски језик. Вук Караџић – реформа језика, писма и правописа. Књижевни језик код Срба од Вука до данас (основни подаци). Основне језичке групе у Европи и место српског језика у породици словенских језика. Дијалекти српског језика: екавски (призренско-тимочки, косовско- ресавски, шумадијско-војвођански) и ијекавски (зетско-рашки и источнохерцеговачки). Народни језик (језик као скуп дијалеката) и књижевни (нормирани) језик. Службена употреба језика и писма према Уставу.	– објасни настанак и развој српског књижевног језика; – разуме значај књижевног језика за културу и историју српског народа; – сврста српски језик у одговарајућу језичку групу у Европи; – именује дијалекте српског језика; – разуме постојеће језичке прилике у Србији; – издвоји делове творенице и препозна основне моделе њиховог грађења; – користи садржаје из граматике обрађене у претходним разредима и повеже их са новим градивом;					

	Језици националних мањина (основни подаци). Језик – основне особине говорног и писаног језика. Грађење речи: – основни модели: извођење, слагање, префиксација; – просте речи и творенице (изведенице, сложенице, префиксалне творенице); – састав твореница: корен, творбена основа, префикс, суфикс. Систематизација претходно обрађених садржаја из фонетике, морфологије и синтаксе. Фонетика: подела гласова и гласовне промене. Морфологија: врсте и подврсте речи и њихове категорије. Синтакса: реченични чланови (састав и функција); независне и зависне реченице; слагање реченичних чланова.						
ПРАВОП ИС	Писање имена из страних језика са акцентом на њихову промену. Спојено и одвојено писање речи (сложенице, полусложенице, синтагме). Генитивни знак. Црта и цртица; други интерпункцијски и правописни знаци.	-доследно примени правописну норму;					
ОРТОЕПИ ЈА	Краткоузлазни и краткосилазни акценат; правила о распореду акцената и неакцентованих дужина (основни појмови).	– примени основна правила о распореду акцената					

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА (34=13 и 21)	Књижевни и остали типови текстова у функцији унапређивања језичке културе. Текстови писани различитим функционалним стилима: публицистички стил (репортажа, интервју); административни стил (молба, жалба, уплатница, обрасци, радна биографија; бирократски језик); научни стил (примери из текстова у уџбеницима других наставних предмета; употреба термина). Лексикологија: – једнозначност и вишезначност речи; – лексичка метафора и лексичка метонимија као механизми остваривања вишезначности; – синонимија, антонимија и хомонимија; – застареле речи; нове речи – неологизми; – речник, лексикон, енциклопедија. Пропагандни текстови (рекламе и слично). Расправа и есеј на задату тему.	– уочи разлику између научног, административног и разговорног функционалног стила; – пише и говори поштујући карактеристике различитих функционалних стилова; – уочи разлику између речи и лексеме; – препозна метафору и метонимију као лексичке механизме и разуме значење вишезначних речи карактеристичних за свакодневну комуникацију; – разуме значење застарелих речи и неологизама; – користи речник,	Дијалогска Монолошка Истраживачка Сазнајна Текстуална Рад на тексту Дискусија Фронтални Индивидуални Рад у пару Групни рад Читанка Граматика Радна свеска Пројектор Интернет Правопис	Пажљиво слуша, преписује са табле, пише диктирано, логички повезује појмове/чињенице. Доноси логичке закључке и развија логичко размишљање. Одговара на постављена питања. Говори јасно и разумљиво. Изражајно чита и рецитије. Самостално анализира. Дискутује. Самооцењивање	Добро је припремљен за час. Јасно дефинише, разумљиво и прецизно предаје. Записује читко на табли. Ради презентације, занимљиве квизове, па и предавања у облику часописа.	Петнаест оминута не провере знања Контролни задаци из граматике Контролни задаци из књижевности Контролни задаци из правописа Писмени задаци Домаћи задаци Изражајно рецитованье Изражајно читање Правила изговор речи Правопис Усмено излагање Вредновање пројекта	Комуникациона компетенција, компетенција за учење компетенција за сарадњу, естетичка компетенција, дигитална компетенција, решавање проблема

	Приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.). ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА Говорне вежбе: интерпретативно-уметничке (изражајно читање, рецитоване); анализа снимљеног разговора; интервју; расправа (дискусија); презентовање чињеница и коментара. Правописне вежбе: диктат, уочавање и објашњавање правописних грешака у тексту; писање имена из страних језика; писање позајмљеница (информатички термини, мејл и сл.); писање сложеница, полусложеница и синтагми; писање црте и цртице; запета у независносложеним реченицама. Језичке вежбе: уочавање и исправљање грешака у неправилно маркираном тексту; попуњавање текста са празнинама; тражење грешака у тексту и исправљање. Лексичко-семантичке вежбе: допуњавање реченица хомонимима (хомоними и акценти); проналажење одговарајућег синонима; антонимски ланац; одређивање значења метафоре и метонимије у тексту; тумачење застарелих речи и неологизама; дефинисање лексема. Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу. Четири школска писмена задатка – по два у сваком полуугодишту	енциклопедију и лексикон; – уочи манипулацију у пропагандним текстовима; – напише приказ, расправу и краћи есеј; – разликује делове текста и књиге – укључујући индекс, појмовник, библиографију – и уме да их користи; – повезује информације и идеје изнесене у тексту, уочава јасно исказане односе и изводи закључак заснован на тексту					
Корелација са другим предметима : Историја, Географија, Музичка култура, Ликовна култура, Верска настава, Грађанско васпитање, Свакодневни живот у прошлости, Информатика и рачунарство, Енглески језик..							
Међупредметно повезивање: ИСТОРИЈА (говоримо о историјским приликама о којима говори дело и повезујемо са садашњим временом), ВЕРСКА НАСТАВА (ученицима се скреће пажња на битне библијске приче и симболе), ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК (читање „ Ромео и Јулија”- Виљема Шекспира), ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО (гледање и прављење ПП презентација за час)..							

Кључни појмови садржаја програма: *књижевност, језик, језичка култура.*

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Образовне: допунска, додатна настава, индивидуални, саветодавни рад; Васпитне: информисање, неговање културе лепог понашања, сарадња са ученицима и родитељима; Социјалне: стварање безбедног и стимулативног окружења, праћење адаптираности ученика и њиховог напредовања, инклузивно образовање, тестирања, награђивања ученика
Најефикасније методе и облици рада	Методе: вербално-текстуалне, илустративно - демонстративне Облици рада: рад у пару, групни рад, фронтални, индивидуални
Избор наставних средстава	Наставно - радна средства (учбеници, приручници, радне свеске итд.) Демонстрациона средства (слике, модели, филмови, колекције, ПП презентације) Аудиовизуелна (тонски наставни филм, телевизијска емисија).
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Школска библиотека
Активности и стратегије за мотивисање ученика	- различити облици стваралачког и истраживачког учења (приредбе, тематски дани, конкурси, такмичења) - коришћење активних и флексибилних метода - стварање услова у којима ученик може да има самоконтролу и самопроцену
Могући застоји у раду	- потреба за већим бројем часова утврђивања градива - неиспуњавање радних обавеза - изостајање ученика са наставе - пандемија, елементарне непогоде
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/специфичности	Прилагођавање садржаја, метода и техника за ученике којима је потребна подршка у учењу.
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Начин: формативно и сумативно оцењивање, самооцењивање Време: по завршетку области, на тромесечју, полугодишту Критеријуми: у којој мери је ученик савладао планиране исходе
Остале специфичности школе које могу да утичу на остваривање наставног процеса	- материјални и технички услови - подршка стручних сарадника - секције - развијање компетенција за целоживотно учење

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: Српски језик

Разред: осми

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици говоре и пишу користећи оба писма, дајући предност ћирилици, у различитим комуникативним ситуацијама и дигиталном окружењу, примењујући књижевно-језичку и правописну норму. Негују културу дијалога и поштују основне норме комуникације. Имају развијен речник и способни су да користе језик да би исказали своје стваралачке могућности.

Примењују основна знања у тумачењу књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине градећи постепено свој естетски укус. Читањем и доживљавањем књижевних дела развијају маштовитост, способност истраживачког посматрања, разумевања себе и других, критичко мишљење; негује се морално просуђивање, емпатија и асоцијативно повезивање. Ученици читају и усмерено приступају тумачењу различитих неуметничких текстова (укључујући дигиталне изворе и медијске садржаје) како би развијали способност одабира, вредновања и коришћења информација, одговорно се односећи према интелектуалној својини. Безбедно користе информационо-комуникационе технологије у сврхе учења.

Стечена знања из језика и књижевности користе ради даљег учења и усавршавања, као и сналажења у друштвеном животу (решавање проблемских ситуација, сарадња, предузимање иницијативе, развијање одговорног односа према себи и околини и сл.).

У складу са узрастом, разумеју место, улогу и значај језика и књижевности у очувању националног идентитета и традиције, како би неговали културу свог народа и поштовали и уважавали различитости других култура.

Применом знања из српског језика лакше усвајају стране језике.

Примењују разноврсне стратегије учења и функционално повезују садржаје различитих наставних предмета.

Основни ниво

Специфична предметна компетенција (СПК1)

Ученици разумеју појам језика, знају којим језиком говоре и препознају место и улогу српског књижевног језика у друштву. Разликују књижевни језик од дијалеката. Примењују књижевнојезичку норму у говору и писању. Имају развијен речник, у складу са узрастом, а речи употребљавају у складу са комуникативном ситуацијом. Умеју да опишу свој доживљај књижевног дела и издвоје тражене информације у неуметничком тексту (линеарном и нелинеарном). Познају најзначајније ствараоце из националне и светске књижевности и њихова дела из програма. Повезују прочитана књижевна дела предвиђена програмом са њиховим ауторима. Праве разлику између народне и ауторске књижевности. Интерпретирају књижевна дела из програма по задатим критеријумима (самостално или уз помоћ наставника).

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици повезују знања из граматике и правописа са језичким ситуацијама у којима их примењују. Говоре јасно, читају течно, умеју да искажу своје мишљење. Саговорника слушају пажљиво, уважавајући његово мишљење. Састављају једноставан говорени или писани текст о доживљају књижевног дела, као и о темама из свакодневног живота и света маште. Читају књижевне и неуметничке текстове користећи различите технике

читања. Разликују експлицитна и имплицитна значења у различитим врстама текстова. Користе различите изворе сазнавања, пореде информације и вреднују их.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици се служе књижевним језиком у различитим комуникативним ситуацијама. Изражавају своје мишљење аргументовано, уважавајући туђе ставове. Бирају одговарајући језички израз у складу са контекстом. Стварају различите врсте текстова. Читају, разумеју и парафразирају књижевне и неуметничке текстове. Користе читалачку писменост и различите стратегије читања и учења. Исказују љубав према књижевности и поштују вредности националне културе и културе других народа. Имају развијене читалачке навике и схватају значај читања за развој сопствене опште културе и знања. Препознају облике вербалне агресије (неучтиво обраћање, непоштовање саговорника) као говор мржње.

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици знају основне податке о пореклу и развоју књижевног језика, његовој дијалекатској разуђености и положају у европској породици језика. Разликују основне језичке групе у Европи и одређују место српског језика у породици словенских језика. Имају основна знања из различитих области граматике (фонетике, морфологије, синтаксе, лексикологије, стилистике) и правописа и примењују их у говору и писању. Имају развијен речник у складу са образовањем, разликују формално од неформалног изражавања и повезују начин изражавања са комуникативном ситуацијом. При тумачењу књижевног дела уочавају основне тематске, композиционе и језичко-стилске карактеристике епског, лирског и драмског текста. Познају основне књижевне термине и адекватно их примењују у тумачењу књижевних дела. Самостално анализирају издвојен проблем у књижевном и неуметничком тексту.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици повезују информације из различитих области служећи се речницима, приручницима, енциклопедијама и другим изворима информација, укључујући и дигиталне. Своје мишљење о свакодневним темама умеју јасно да формулишу, аргументују и јавно исказу. Састављају логичан и структуриран сложенији говорени или писани текст. Тумаче кључне чиниоце структуре књижевног текста као и његове тематске, идејне, стилске, језичке и композиционе особине. Тумаче идејне и формалне елементе књижевног и неуметничког текста. Анализирају издвојен проблем у тексту и умеју да аргументују своје мишљење.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици негују сопствени говор и састављају сложеније писане текстове о различитим темама поштујући језичку норму. Користе основну и секундарну литературу и умеју да препоруче књижевно дело и да образложе свој избор. Примењују основне књижевне термине у тумачењу књижевних дела. Имају развијену читалачку културу, читају ради уметничког доживљаја књижевног дела, знања, богаћења лексичког фонда. Повезују информације из неуметничких текстова поредећи их са личним искуством. Користе знања из језика и књижевности за креирање различитих културних садржаја.

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК1)

Ученици разумеју функције и значај језика и вишејезичности. Имају детаљнија знања о граматички српског језика (акцентима, саставу речи, значењу падежа и глаголских облика, структури реченице); познају структуру речничког чланка. Владају усменим и писаним облицима потребним за школовање, грађанску и социјалну укљученост. Процењују стилске поступке у књижевном и неуметничком тексту и тумаче њихову улогу у остваривању естетских и значењских одлика различитих врста текстова. Разумеју и успостављају везе између књижевности и других уметности, науке и технологије. Развијају лични, национални и културни идентитет, свест о припадности европском и светском културном наслеђу на основу дела српске и светске књижевности, позоришне и филмске уметности, научне и уметничке баштине и различитих облика медијске културе.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК2)

Ученици говоре јавно и пред већим аудиторијумом о темама из језика, књижевности и културе. Уочавају истраживачке и стваралачке могућности у процесу учења језика и књижевности и примењују стечена знања и вештине у свакодневном животу. Истражују карактеристике регистара и стилова везаних за речнике и избор одговарајућих језичких израза. Упореджују информације из различитих дисциплина и медијских извора и критички се односи према њима.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК3)

Ученици имају навику и потребу да развијају говорну и читалачку културу, како ради сопственог усавршавања тако и ради учешћа у грађанском и друштвеном животу. Прате утицај социоекономских кретања на језик, књижевност, културу и науку; брину о одрживом начину живота у заједници. Негују хумани и критички однос у дијалогу међу културама. Спремни су да преузму одговорност за изборе и одлуке који утичу на лични живот и живот заједнице.

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ЈЕЗИК (развој језика, морфологија, синтакса)	– СРП.ОО.О.1.1. Знају које дијалекатске зоне обухвата српски језик. – СРП.ОО.О.1.2. Разликују самогласнике од сугласника, правилан од неправилног изговора гласа. – СРП.ОО.О.1.3. Разликују променљиве и непроменљиве речи, именују врсте речи и разврставају их према основним граматичким категоријама. – СРП.ОО.О.1.4. Разликују просте речи од твореница. – СРП.ОО.О.1.5. Препознају основне реченичне чланове; разликују независне од зависних предикатских реченица; именују врсте независних реченица према њиховој комуникативној функцији. – СРП.ОО.О.2.1. Повезују теоријска знања из граматике са класификацијом	– СРП.ОО.С.1.1. Разврставају европске језике на основне језичке групе и знају место српског језика у породици словенских језика. – СРП.ОО.С.1.2. Наводе основне етапе у развоју књижевног језика код Срба и најзначајније културноисторијске споменике; класификују дијалекте српског језика. – СРП.ОО.С.1.3. Уочавају евентуалне разлике између свог и књижевног акцентовања речи; умеју да одреде место акцента у речи. – СРП.ОО.С.1.4. Примењују знања о подели гласова и гласовним алтернацијама у свом говору и писању. – СРП.ОО.С.1.5. Разликује подврсте променљивих речи и њихове граматичке категорије, као и све	– СРП.ОО.Н.1.1. Разумеју и објашњавају основне функције језика (комуникативну и стваралачку); познају појмове једнојезичности и вишејезичности и знају одговарајуће језичке прилике у Србији. – СРП.ОО.Н.1.2. Умеју да одреде дужину/квантитет акценатског слога и примене правила акцентуације у једноставним примерима (унутрашњи слогови и једносложне речи); – СРП.ОО.Н.1.3. Одредују гласовне алтернације и примењују књижевнојезичку

	језичких појава у једноставној језичкој ситуацији. – СРП.ОО.О.3.1. Користе знања из језика како би се правилно, јасно и примерено комуникативној ситуацији изражавали писаним и усменим путем	глаголске облике (осим имперфекта). – СРП.ОО.С.1.6. Препознају делове твореница (корен, творбену основу, префикс, суфикс) у једноставнијим примерима, развијајући језичко осећање и богатећи свој речник. – СРП.ОО.С.1.7. Уочавају синтагме и умеју да анализирају једноставније реченице грађене по основним моделима; познају врсте зависних реченица и разумеју њихову функцију. – СРП.ОО.С.2.1. Примењују теоријска знања у уочавању, илустровању и анализи граматичких појава у сложенијој језичкој ситуацији.	норму у вези са њима. – СРП.ОО.Н.1.4. Проналазе и именују делове речи у вези са облицима речи (граматичку основу и наставак за облик); знају основна значења падежа, именују личне и неличне, просте и сложене глаголске облике и правилно их употребљавају у писању и говору. – СРП.ОО.Н.1.5. Именују основне творбене моделе (префиксација, извођење, слагање) и користе их ради богаћења свог речника. – СРП.ОО.Н.1.6. Анализирају синтагме, предикатске и комуникативне реченице и увиђају њихов међусобни однос у језичком систему; примењују основна правила слагања реченичних чланова.
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА (лексика, правопис)	– СРП.ОО.О.1.6. Разумеју значења речи, устаљених израза и фразеологизама са којима се срећу у школским текстовима и свакодневној комуникацији. – СРП.ОО.О.1.7. Уочавају основне лексичке појаве (једнозначност и вишезначност речи) и лексичке односе (синонимију, хомонимију и антонимију). – СРП.ОО.О.1.8. Знају правописна правила и примењују их у једноставнијим примерима. – СРП.ОО.О.2.2. Служи се „Правописом српског језика” и речницима за решавање језичких и правописних правила. – СРП.ОО.О.1.9. Разликују формално од неформалног изражавања и повезују начин изражавања са комуникативном ситуацијом. – СРП.ОО.О.2.4. Исказују свој доживљај о говореном или писаном тексту (нпр. колико им се текст допада, да ли им је занимљив/необичан; које је основно осећање и тон текста и сл.). – СРП.ОО.О.3.2. Умеју да прочитају информацију исказану у различитим облицима (табела, графикон, хипертекст...) и интерпретирају је на различите начине (усмено, писмено, визуелно, дигитално). – СРП.ОО.О.3.3. Пишу примењујући различите форме казивања и различите	– СРП.ОО.С.1.8. Знају и тумаче значења речи и фразеологизама који се јављају у литерарним и медијским текстовима намењеним младима и правилно их употребљавају. – СРП.ОО.С.1.9. Препознају функционалне стилове (књижевноуметнички, научни, административни, публицистички и разговорни) на основу њихових одлика и примењују их у складу са комуникативном ситуацијом. – СРП.ОО.С.1.10. Доследно примењују правописна правила и уочавају грешке у свом и туђем тексту – СРП.ОО.С.2.2. Уочавају и исправљају грешке у свом и туђем тексту у складу са правописном нормом. – СРП.ОО.С.3.1. Изражавају своје мишљење у школском, приватном, јавном и медијском контексту служећи се књижевним језиком, уз свест о социјалним конвенцијама и културолошким различитостима. – СРП.ОО.С.3.2. Користе изграђене вештине сарадње и културу комуникације, културу сопственог вербалног и невербалног изражавања, као и вештине слушања и поштовања туђег мишљења у	– СРП.ОО.Н.1.7. Одређују значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени; познају и користе метафору и метонимију као лексичке механизме. – СРП.ОО.Н.3.2. Имају интерактиван однос према медијима; препознају различите врсте медијских манипулација и њихов утицај на обликовање стварности. – СРП.ОО.Н.3.3.Развијају лични стил у вербалном и невербалном изражавању. – СРП.ОО.Н.3.4. Негуј позитивне интеракције и сарадњу у тимском раду уз истрајност и проактивност у остваривању циљева; спремни су да учествују у активностима заједнице и друштва. – СРП.ОО.Н.3.6. Уочавају и прате развој и утицај уметности, науке и технологије на писменост и језик; брину о очувању културно-историјских споменика, о безбедности и одрживости животне средине

	функционалне стилове. – СРП.ОО.О.3.4. Усклађују одговарајући језички израз са контекстом (укључујући и конструктивну комуникацију у сарадњи са другима, у групи, на друштвеним мрежама и интернету).	различитим аспектима, медијима и комуникацијским ситуацијама. – СРП.ОО.С.3.3. Негују културу свог народа и поштују и уважавају различитости других култура.	– СРП.ОО.Н.3.7. Користе читалачку писменост да би објективно и критички разматрали садржај и форму текста, његову структуру, жанр, начин и стил писања; разликују чињенице од интерпретације, као и ауторове евентуалне пристрасности и предрасуде.
КЊИЖЕВН ОСТ	самостално саопштавају основну садржину дела, основну тему, главни мотив дела и његове главне ликове, време и место радње; разликују основне форме казивања. – СРП.ОО.О.1.11. Класификују текстове према различитим критеријумима: књижевни/некњижевни текст, народна/ауторска књижевност; дело у прози/дело у стиху; књижевни род (епски, лирски, драмски). – СРП.ОО.О.2.3. Читају књижевне и неуметничке текстове (линеарне и нелинеарне) и с пажњом и разумевањем слушају једноставније излагање (нпр. предавање уживо или аудио, аудиовизуелно или дигитално излагање) изграђујући навике читања и пажљивог слушања. – СРП.ОО.О.2.5. Повезују садржај књижевног дела са сопственим или туђим искуством. – СРП.ОО.О.2.6. Сажимају и препричавају прозни текст разликујући главно од споредног; интерпретирају текст (описују ликове, поступке, изводе закључке...) – СРП.ОО.О.2.7. Одабирају и прилагођавају комуникативној ситуацији одговарајућа изражајна (вербална и невербална) средства, лексику и облике казивања у писаном и говореном тексту. – СРП.ОО.О.2.8. Уочавају информације у тексту које не разумеју и налазе начине за сазнавање (постављају питања); проналазе информације из текста према задатом критеријуму. – СРП.ОО.О.3.5. Изражавају аргументовано своје мишљење у складу са контекстом, уважавајући туђе ставове. – СРП.ОО.О.3.6. Препознају говор мржње и дискриминаторне ставове у свакодневним	– СРП.ОО.С.1.12. Уочавају у делу лирске, епске и драмске елементе; именују основне књижевне (песма, приповетка, роман...) и књижевно-научне врсте (биографију, аутобиографију, дневник, путопис, мемоаре и научно-популарне текстове). – СРП.ОО.С.1.13. Разликују аутора књижевног дела од наратора, драмског лица или лирског субјекта; књижевни текст од неуметничког текста који обрађују исте/сличне теме, ликове и догађаје. – СРП.ОО.С.1.14. Именују различите облике казивања (приповедање у 1. и 3. лицу, хронолошко и ретроспективно; описивање, врсте описа; монолог, унутрашњи монолог и дијалог), језичко стилска изражајна средства, као и врсте стиха, строфе и риме приликом интерпретације и анализе књижевних дела. – СРП.ОО.С.1.15. Паве разлику између парафразе (препричавања) и анализе дела. – СРП.ОО.С.2.3. Користе различите стратегије читања и учења у складу са постављеним циљем. – СРП.ОО.С.2.4. Редовно читају књижевна дела из школског програма и дела по свом слободном избору, стичући читалачке навике и развијајући књижевни/естетски укус. – СРП.ОО.С.2.5. Доживљавају књижевно дело исказујући личне утиске; интерпретирају књижевни и неуметнички текст истичући битне детаље; повезују, упоређују и образлажу своје закључке чињеницама из текста и личног искуства. – СРП.ОО.С.2.6. Тумаче узрочно-последичне односе у вези са догађајима у	различитим књижевним делима и у књижевним врстама на међи (нпр. драмски спев, лирско-епске врсте). – СРП.ОО.Н.1.9. Уочавају и описују језичке, структурне и/или естетске особине књижевног и неуметничког дела и користе их у вредновању књижевног дела и развијању властитог стила изражавања. – СРП.ОО.Н.3.8. Читајући и пишући, проширују своје видике и развијају свој мисаони и емоционални свет, уз спремност да преузму одговорност за изборе и одлуке који утичу на лични живот и живот заједнице. – СРП.ОО.Н.3.9. Негују хумани и критички однос према културним различитостима и начину на који се књижевношћу и другим уметностима може доживети и обликовати свет. – СРП.ОО.Н.3.10. Вреднују језик као медиј националне културе, националну културну баштину и културну разноликост Европе и света.

	ситуацијама и у медијима као негативну појаву; поштују личне и културолошке различитости. – СРП.ОО.О.3.7. Користе читалачку писменост (проналазе информације, разумеју опште значење текста, интерпретирају значење текста) као средство за учење других предмета. – СРП.ОО.О.3.8. Примењују различите стратегије читања и прилагођавају их природи текста и сврси читања (информисање, учење, естетски доживљај, забава); читају, разумеју и интерпретирају нелинеарне текстове. – СРП.ОО.О.3.9. Имају развијене читалачке навике и схватају значај читања за развој сопствене опште културе и знања. – СРП.ОО.О.3.10. Разумеју значај књижевности и културе у свом животу; развијају креативност и сопствене стваралачке способности на свим пољима; вреднују књижевност као суштински део националне, европске и светске културе и као средство за промоцију различитих култура. – СРП.ОО.О.3.11. Користе знања из језика и књижевности за учествовање у различитим културним садржајима (приредбе, представе, књижевне вечери, изложбе, перформансе...), реализују унапред осмишљене идеје, учествују у пројектима који се тичу школе и локалне заједнице. – СРП.ОО.О.3.12. Састављају једноставнији говорени или писани текст према задатом критеријуму, одговорно се односећи према питањима везаним за интелектуалну својину. – СРП.ОО.О.3.13. Увиђају значај језика у неговању културног и националног идентитета; поштују језике националних мањина у Србији и познају елементе њихове културне баштине и историјског наслеђа	тексту, поступцима и карактеристикама ликова, историјским и друштвеним контекстом, тј. мотивима, стилско језичким средствима у поезији; откривају идејни слој текста. – СРП.ОО.С.2.7. Процењују поступке и особине ликова и тако формирају и преиспитују моралне ставове. – СРП.ОО.С.2.8. Разликују субјективност од објективности у изражавању, чињенице метафоричност; хумор, иронију, сатиру; препознају сврху и циљ изражавања (пропаганда, манипулација, реклама, информисање...). – СРП.ОО.С.2.9. Организују говорени или писани текст (осмишљавају и преобликују план, структурирају и преуређују садржај, повезују делове у складну говорену или писану целину). – СРП.ОО.С.2.10. Самостално проналазе, повезују информације из текстова из различитих области и користе их у учењу и свакодневним животним ситуацијама. – СРП.ОО.С.3.4. Користе читалачку писменост (размишљају о тексту и вреднују његов садржај; пореде чињенице и ставове изнете у тексту с властитим представама, траже доказе у тексту и супротстављају их доказима из других извора информација, користећи општа и специфична знања, али и способност апстрактног размишљања) у различитим сферама, (уметничкој, дигиталној, информатичкој, финансијској, здравственој, медијској, научној, математичкој...). – СРП.ОО.С.3.5. Проширују интересовање за читање – од различитих неуметничких текстова до књижевности за младе, националне и светске белетристике; умеју да препоруче књигу и да вреднују препоруке других. – СРП.ОО.С.3.6. Разумеју међусобне везе књижевности и културе; обликују своје естетске и етичке ставове уз помоћ литературе. – СРП.ОО.С.3.7. Користе знања из језика и књижевности за креирање и/или вредновање различитих културних садржаја; спремни су да учествују у самосталним и тимским пројектима;	

		способни су да развију идеју и да је представе препознајући и остварујући личну, друштвену и комерцијалну вредност. – СРП.ОО.С.3.8. Састављају говорене или писане текстове на основу наученог, основне и секундарне литературе; умеју да од интерпретација, препознају цитирају и/или парафразирају туђе текстове. – СРП.ОО.С.3.9. Уважавају културну разноликост Србије, цене културну баштину свог завичаја; имају развијене културне потребе, знају како да их искажу и задовоље.	

Наставни предмет: **Енглески језик**

Разред: осми

Годишњи фонд часова: **68**

Циљ: Циљ учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
Поздрављање и представљање себе и других Тражење/давање основних информација о себи и другима 3 (1+2)	Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на представљање (дијалози, наративни текстови, формулари и сл); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање и проширивање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима (подаци о личности, приватним и школским активностима, друштвеним улогама и сл).	разуме општи смисао и главне информације из уобичајених текстова који се односе на представљање и тражење/ давање информација личне природе; тражи, саопшти, пренесе информације личне природе или податке о себи и другима; у неколико повезаних исказа представи себе, своју ужу/ширу породицу и пријатеље користећи једноставнија језичка средства;	Демонстративна, дијлошка, текстуална, Фронтални, индивидуални, групни, рад у пару Уџбеник, радна свеска, дигитални уџбеник, текстови и видеи прилагођени темама	Активно слуша, повезује појмове, чита, доноси логичке закључке, преписује, бележи, разговара, развија логичко размишљање, изводи закључке, сарађује у пару и групи...	Објашњава, усмерава интеракцијски однос у учioniци, помаже, похваљује, мотивише ученике на рад, надгледа, исправља..	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	компетенција за целоживотно учење, вештина комуникације, решавање проблема, вештина сарадње, вештина за живот у демократском друштву, естетска компетенција, брига за здравље, дигитална компетенција, одговоран однос према околини

Описивање бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања 3 (1+2)	Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се описују бића, предмети, места, појаве, радње, стања и збивања; усмено и писано описивање/ поређење живих бића, предмета, појава, места, из искуственог света и фикционалног спектра.	разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; размени информације које се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; повеже неколико исказа у краћи текст којим се описују и пореде бића, предмети, места, појаве, радње, стања и збивања;					
Изношење предлога и савета, упућивање позива за учешће у заједничкој активности и реговање на њих 3 (1+2)	Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге; усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање позивнице за прославу/журку или имејла/ СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање/одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања/изговора; образложење спремности за прихватање предлога, уз исказивање емотивних и експресивних	разуме краће низове исказа који се односе на предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; затражи и пружи детаљније информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности; разуме краће низове обавештења, молби и захтева који се односе на потребе и интересовања и реагује на њих; саопшти краће низове обавештења, молби и захтева који се односе на потребе и интересовања					

	реакција (радости, усхићености и сл.).						
Изражавање молби, захтева, обавештења, извињења, честитања и захвалности 3 (1+2)	Слушање и читање једноставнијих исказа којима се нешто честита, тражи/нуди помоћ, услуга, обавештење или се изражава извињење, захвалност; усмено и писано честитање, тражење и давање обавештења, упућивање молбе за помоћ/услугу и реаговање на њу, изражавање извињења и захвалности.	разуме и на прикладан начин одговори на честитку, захвалност и извињење; упути честитку, захвалност и извињење користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе;					

Разумавање и давање упутстава 3 (1+2)	Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за израду задатака, пројеката и сличних наставних и ваннаставних активности), с визуелном подршком и без ње; усмено и писано давање упутстава.	разуме и следи краће низове упутстава у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; тражи и пружи неколико везаних једноставнијих упутстава у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;					
Описивање радњи у садашњости 10 (3+7)	Слушање и читање описа и размењивање исказа у вези са сталним, уобичајеним и тренутним догађајима/ активностима и способностима; усмено и писано описивање активности, радњи испособности у садашњости	разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање радњи и ситуација у садашњости; разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање способности и умећа у садашњости;					

Описивање радњи у прошлости 10 (3+7)	Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези с личним искуствима, догађајима, активностима, способностима и особеностима у прошлости; усмено и писано описивање искустава, активности и способности у прошлости, историјских догађаја и личности.	разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање искустава, догађаја и способности у прошлости; размени неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; опише искуства, догађаје и способности из прошлости повезујући неколико краћих исказа у смислену целину;					
Описивање будућих радњи (намере, планова, предвиђања) 10 (3+7)	Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; усмено и писано договарање/ извештавање о одлукама, плановима, намерама и предвиђањима.	разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања у будућности; размени неколико исказа у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима у будућности; саопшти планове, намере и предвиђања					

Исказивање жеља, интересовања, потреба, осета и осећања 3 (1+2)	Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези с задовољавањем жеља и потреба; предлагање решења у вези са осећањима и потребама; усмено и писано исказивање својих осећања и реаговање на туђа.	разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на жеље, интересовања, потребе, осете и осећања; размени неколико повезаних информација у вези са жељама, интересовањима, осетима и осећањима; искаже и образложи жеље, интересовања, потребе, осете и осећања;					
Исказивање просторних односа и упутстава за оријентацију у простору 4 (1+3)	Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са смером кретања и специфичнијим просторним односима; усмено и писано размењивање информација у вези са смером кретања и просторним односима; усмено и писано описивање смера кретања и просторних односа	разуме краће низове исказа који описују просторне односе, оријентацију и правац кретања; затражи и пружи обавештења о просторним односима, оријентацији и правцу кретања;					

Изрицање дозвола, забрана, упозорења, правила понашања и обавеза 3 (1+2)	Слушање и читање једноставнијих исказа у којима се изражавају дозволе, упозорења, правила понашања и обавезе; постављање питања у вези са забранама, дозволама, упозорењима, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, дозвола, упозорења, правила понашања и обавеза.	разуме једноставније текстове који се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе и реагује на њих; размени неколико информација које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе;					
Изражавање припадања и поседовања 3 (1+2)	Слушање и читање једноставнијих текстова, у којима се говори о томе шта неко има/нема или чије је нешто; постављање питања у вези са припадањем и одговарање на њих.	разуме општи смисао и главне информације из краћих текстова који се односе на поседовање и припадање; размени неколико краћих, везаних исказа који се односе на поседовање и припадање;					
Изражавање допадања и недопадања 4 (2+2)	Слушање и читање једноставнијих текстова којима се изражава допадање/не допадање; усмено и писано изражавање допадања/ не допадање.	смисао и главне информације из краћих текстова који се односе на изражавање допадања и недопадања; размени неколико краћих, везаних исказа који се односе на изражавање допадања и недопадања и даје кратка образложења;					

Изражавање мишљења 4 (2+2)	Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се тражи и износи мишљење и изражава слагање/неслагање; усмено и писано тражење изношење мишљења и изражавање слагања и неслагања.	разуме општи смисао и главне информације из краћих текстова који се односе на изражавање мишљења; тражи и саопшти мишљење, слагање/ неслагање и даје кратка образложења					
Изражавање количине, димензија и цена 2 (1+1)	Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се наводе количине, димензије и цене; размењивање информација у вези с количином, димензијама и ценама, усмено и писано.	разуме краће низове исказа који се односе на количину, димензије и цене; размени информације у вези са количином, димензијама и ценама.					
Корелација са другим предметима: српски језик, географија, историја, ликовна и музичка култура, информатика, час одељењског старешине, верска настава и грађанско васпитање, физичко и здравствено васпитање							
Међупредметно повезивање: кроз све наставне теме, настава страног језика у свим разредима повезана је са свим предметима							

Кључни појмови садржаја: present simple vs. present continuous, past simple vs. past continuous, present perfect tense, phrasal verbs, passive voice (present simple, past simple present perfect and future), modal verbs, conditional clauses (1st and 2nd types), plural of nouns – regular and irregular, pronouns, adjectives and adverbs

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Диференцирани задаци кроз уџбеник и радну свеску који се користи у настави; израда програма ИОП 3 за надарене ученике
Најефикасније методе и облици рада	Дијалогска, илустративна, текстуална, демонстративна Индивидуални, групни, рад у пару
Избор наставних средстава	Уџбеник, радна свеска, дигитални уџбеник, текстови и видеи прилагођени темама и садржајима
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	
Активности и стратегије за мотивисање ученика	-динамично смењивање активности које не би требало да трају дуже од 15 минута; -слушање и реаговање на упутства наставника на енглеском језику или са аудио-записа (слушај, повежи, одреди, напиши, пронађи) -рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.); -мануелне активности (израда панова, презентација, зидних новина, постера и сл.): -вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, сел тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.); -игре примерене узрасту и дидактичком захтеву (за загревање, развијање пажње и концентрације, јачање мотивације, увођење нове језичке грађе или пак утврђивање); -класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добрима, волим/не волим, компарације...); -решавање "текућих проблема" у разреду, тј. договори и мини-пројекти; -"превођење" исказа у гест и геста у исказ; -заједничко прављење илустрованих и писаних материјала (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације)
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	До краја првог полугодишта реализовати у потпуности седму тему.
Могући застоји у раду	Брзина реализације плана, сложеност садржаја, нередовно похађање наставе, неприлагођеност садржаја, нередовна израда домаћих задатака
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Напредовање ученика прати се по темама; критеријуми за праћење: активност на часу, уредност при изради домаћих задатака, усвајање граматике и вокабулара, способност разумевања и преношења поруке, медијација
Остале специфичности школе које могу да утичу на остављање наставног процеса	Интернет, пројектор и рачунари у свакој учионици

Наставни предмет: **Енглески језик**

Разред: **осми**

СТРАНИ ЈЕЗИЦИ – ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК

Стандарди образовних постигнућа за крај основног образовања

Општа предметна компетенција (ОПК)

Општа предметна компетенција или вишејезична комуникативна компетенција обухвата поседовање свести о језицима као комуникационим средствима, стицање основне језичке писмености и њено континуирано развијање, као и схватање повезаности између језика и култура. Она омогућава ученицима да се користе језичким средствима у циљу обављања усмене и писане комуникације на језицима које уче, у приватном, јавном и образовном контексту. Поседовање вишејезичне комуникативне компетенције ученицима омогућава проналажење, прикупљање, обрађивање, критичку обраду и коришћење извора и садржаја информација примерених узрасту, потребама и интересовањима. Знања, умења и ставови који чине вишејезичну комуникативну компетенцију чине основ за развој критичког мишљења и расуђивања, креативности и естетичког осећаја. Она омогућава ученицима постепено укључивање у разноврсне активности интеркултурног карактера, уз поштовање индивидуалних, групних и колективних идентитета и различитости и развијање емпатије и друштвено одговорног деловања. Учењем страних језика, користећи различите технике, ученици унапређују стратегије учења, развијају функционалну и дигиталну писменост и оспособљавају се за целоживотно учење и употребу страних језика у разноврсним комуникативним контекстима.

Основни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици углавном исправно артикулишу већину гласова и гласовних група, уз ограничења акценатско-интонацијске природе. Ученици исправно записују већину гласова и гласовних комбинација и познају основна правописна правила. Познају најфреквентније основне морфолошке облике и једноставније синтаксичке структуре. Користе ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за реализацију основних комуникативних активности у школском и ваншколском контексту. Познају основне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју вербалне и невербалне елементе једноставних порука на страном језику. Разумеју главне сличности и разлике најфреквентнијих лексичких елемената матерњег и страних језика из приватног и образовног домена. Ученици поседују основна знања о разликама у

свакодневном животу сопствене и културе страног језика и разумеју да су разлике последица сложености и разноликости култура. Познају и разумеју основне појаве и процесе који одликују свакодневицу културâ језика који уче, као и најзначајније природне и друштвене специфичности културâ језика који уче.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставних порука на страном језику и примењују основне стратегије и средства комуникације, укључујући дигиталне алате. Разумеју важне појмове и једноставне информације из усмених, писаних и мултимодалних текстова у школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, ослањајући се на знања и вештине из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селекују, прикупљају, обрађују и повезују језичке, културолошке и друге информације из различитих извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања из различитих области личних и образовних интересовања.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у рутинским и увежбаним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју фреквентне речи, изразе, фразе и краће усмене исказе и једноставне текстове на познате теме, реализују кратке и увежбане видове писане и усмене продукције и интеракције, уз употребу познатих и рутинских фраза и формулација (постављање питања и давање одговора, саопштавање и размена ограниченог спектра информација) у приватном, јавном и образовном домену. Ученици учествују у основној интеркултурној комуникацији, негујући позитиван и отворен став према различитостима, препознају и избегавају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. На једноставан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и основне стратегије учења и рада.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања

Основни ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:

CJ1.OO.O.1.1. Познају основне интонацијске схеме и углавном разумљиво изговарају већину гласова и најчешће гласовне групе уз интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може да отежава разумљивост порука и комуникацију. CJ1.OO.O.1.2. Познају важнија правописна правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које могу да ометају разумевање. CJ1.OO.O.1.3. Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. CJ1.OO.O.1.4. Познају и повремено користе ограничени репертоар основних и једноставнијих синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. CJ1.OO.O.1.5. Разумеју и користе најједноставнији и најфреквентнији вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију CJ1.OO.O.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и разлике између заједница које користе циљни и матерњи језик. CJ1.OO.O.1.7. Поседују основна знања у вези са властитом и културама језика које уче, разумеју најфреквентније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције, о којима се обавештавају усменим, писаним и	CJ1.OO.O.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставних усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета), уз одговарајућу подршку. CJ1.OO.O.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији прибегавајући, по потреби, основним стратегијама компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. CJ1.OO.O.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе једноставне текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и процењују њихов значај за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. CJ1.OO.O.2.4. Интерпретирају значења једноставне усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексики и сл). CJ1.OO.O.2.5. Учествоју у интеркултурној комуникацији, размењујући основне информације и ставове у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање основних правила учтивости. CJ1.OO.O.2.6. Идентификују и пореде значајне појаве и процесе у контексту (властите) културе и култура заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. – CJ1.OO.O.2.7. Промишљају улогу језика у	CJ1.OO.O.3.1. Разумеју фреквентне речи и изразе у јасно контекстуализованом говору, као и у кратким саопштењима на блиске теме. CJ1.OO.O.3.2. Разумеју једноставне усмене савете и упутства која се односе на личне информације, непосредне потребе и блиско окружење уз подршку визуелних елемената (оријентација у простору, употреба апарата, правила игре). CJ1.OO.O.3.3. Разумеју глобални смисао кратких, спорим ритмом изговорених и јасно артикулисаних монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CJ1.OO.O.3.4. Разумеју предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, о познатим/блиским темама, непосредном друштвеном окружењу, природној средини. CJ1.OO.O.3.5. Разумеју основни смисао и појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у кратким и једноставнијим рекламним порукама на познате теме, уколико не садрже игру речи или неко конотативно / скривено / метафорично значење. CJ1.OO.O.3.6. Разумеју појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у популарној музици. CJ1.OO.O.3.7. Разумеју кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (писма, мејлови, СМС...). CJ1.OO.O.3.8. Разумеју општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова прилагођених узрасту и интересовањима (извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе, као и поруке личне природе са неколико суштинских информација (нпр. писма, мејлови итд.). CJ1.OO.O.3.9. Разумеју општи смисао и важније информације у једноставнијим врстама књижевних текстова прилагођених узрасту и

		интересовањима (прозни и поетски текстови, кратке приче). – СЈ1.ОО.О.3.10. Разумеју и проналазе важније

дигиталним путем у оквиру вршњачке групе.	свакодневним активностима из домена личног интересовања и користе страни језик за проучавање главних природних и друштвених феномена и за релативно успешно решавање задатака у вези са садржајима школских предмета.	информације из инфографикона и других једноставнијих визуелно-текстуалних приказа (табела, дијаграма, мапа, формулара, формула...). CJ1.OO.O.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација. CJ1.OO.O.3.12. Успостављају и накратко одржавају друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних информација о личности и непосредном окружењу, плановима, обавезама, услугама. CJ1.OO.O.3.13. Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје, уз помоћ наставника или саговорника и евентуалне краће паузе/застајкивања.
		CJ1.OO.O.3.14. Постављају једноставна питања о темама које одговарају личним интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговарају на слична питања саговорника. CJ1.OO.O.3.15. Постављају и одговарају на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања и формулишу љубазне молбе, извињења, упутства и савете, користећи једноставна језичка средства. CJ1.OO.O.3.16. Пишу једноставне податке о себи и лицима из блиског окружења у обрасцима, упитницима или табелама, повезују неколико исказа у кратак, везани текст о блиским темама и састављају текстове од понуђеног језичког материјала на блиске теме у којима описују себе, своју породицу и непосредно окружење, користећи једноставну лексику и фреквентне кохезивне елементе. CJ1.OO.O.3.17. Писаним путем достављају/траже основне информације о себи и другима, састављају краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама, кратке и једноставне поруке у личном обраћању (нпр. СМС, мејл, објаве на друштвеним

		мрежама) у којима се захваљују, извињавају или

		нешто честитају. СЈ1.ОО.О.3.18. На страном језику преносе саговорнику општи смисао и најважније информације краћих и једноставнијих писаних текстова и усмених исказа информативне природе. СЈ1.ОО.О.3.19. На матерњем језику преносе саговорнику општи смисао и најважније појединости јавних натписа и кратких текстова информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...), саопштавају основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици углавном правилно изговарају све гласове и гласовне групе, уз поштовање акценатско-интонацијске природе, уз евентуалне неправилности које не ометају комуникацију. Познају и примењују фреквентна правописна правила. Записују речи и изразе с релативном ортографском тачношћу, тако да не долази до неспоразума. Познају и користе одређени број сложенијих граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које повремено ремете комуникацију. Познају кључне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју главне сличности и разлике фреквентнијих лексичких елемената и (морфосинтаксичких) конструкција матерњег и страних језика. Познају и разумеју релевантне сличности и разлике између своје и културѝ језика који уче и препознају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. Ученици поседују најопштија знања о свакодневном животу, друштву и развоју циљне културе, разумеју утицај основних природних и друштвених појава на процесе у властитој и циљној култури, као и положај земаља и заједница циљног језика у свету и њихову везу са властитом културом.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставнијих порука на страном језику и процењују релевантност језичких елемената у комуникативном чину. Ради остваривања комуникативне намере примењују кључне стратегије и средства, укључујући дигиталне алате. Разумеју појмове, идеје и информације из усмених, писаних и мултимедијалних текстова у школском и ваншколском контексту и разликују њихова експлицитна и/или имплицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, примењујући по потреби знања и вештине из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селекују, прикупљају, обрађују, класификују и повезују језичке, културолошке и друге информације и критички одабирају различите врсте извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања у приватном и образовном домену.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у уобичајеним, свакодневним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју једноставније писане и усмене исказе, као и кратке текстове о познатим и блиским темама, појавама и догађајима, реализују узрасно и искуствено примерене видове писане и усмене продукције и интеракције (давање и тражење, тј. размена информација о личностима, догађајима, појавама, једноставно исказивање идеја и мишљења) уз успостављање базичног али ефикасног социјалног контакта. Ученици прихватају разлике које постоје између властите и културе језика које уче и умеју да прилагоде понашање основним конвенцијама у комуникацији. Негују став отворености према култури страног језика и поседују основне

вештине за критичко истраживање и разумевање појава властите културе и културе (културѝ) језика који (које) уче. На сврсисходан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и адекватне стратегије учења и рада.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања:

Средњи ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:

CJ1.OO.C.1.1. Разумљиво изговарају већину гласова и гласовних група, уз могућу интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што повремено може да отежава разумљивост порука и комуникацију. CJ1.OO.C.1.2. Познају већину правописних правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које повремено могу да ометају разумевање. CJ1.OO.C.1.3. Познају и користе ограничен репертоар основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које повремено могу да ремете комуникацију. CJ1.OO.C.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и једноставних синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да повремено ремете комуникацију. CJ1.OO.C.1.5. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију. CJ1.OO.C.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, најмаркантније сличности и разлике између заједница које	CJ1.OO.C.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу с текстуалном врстом и комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). CJ1.OO.C.2.2. Користе страни језик у једноставнијој усменој и писаној комуникацији ослањајући се повремено на стратегије компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз употребу релевантних дигиталних алата. CJ1.OO.C.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост за потребе информисања, естетског живљења, забаве и решавања проблема. CJ1.OO.C.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају основне хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери, ослањајући се на невербалну комуникацију, односно на карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл). CJ1.OO.C.2.5. Успостављају интеркултурну комуникацију и размењују основне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање фреквентнијих правила учтивости. CJ1.OO.C.2.6. Идентификују, анализирају и пореде значајније појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја	CJ1.OO.C.3.1. Разумеју основни смисао и кључне појединости у кратким саопштењима на блиске теме. CJ1.OO.C.3.2. Разумеју краће усмене савете, упутства, молбе итд. који се тичу личних потреба и интересовања (нпр. оријентација у простору, сналажење на јавним местима, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.) који су, по потреби, праћени визуелним елементима. CJ1.OO.C.3.3. Разумеју основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама, уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. CJ1.OO.C.3.4. Разумеју основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом. CJ1.OO.C.3.5. Разумеју основни смисао и главне информације краћих медијских садржаја (радио и телевизијских емисија, подкаста или других аудио-визуелних записа, као и краћих рекламних порука које не садрже игру речи или неко конотативно/скривено / метафорично значење) о блиским темама, као и тему и основну поруку кратких телевизијских репортажа и документарних филмова помажући се визуелним информацијама. CJ1.OO.C.3.6. Разумеју општи смисао и фреквентне фразе, формулације и изразе у текстовима популарне музике. CJ1.OO.C.3.7. Разумеју општи смисао и релевантне информације на блиске теме у краћим текстовима једноставне садржине, порукама, писмима, мејловима о познатим и узрасно адекватним темама. CJ1.OO.C.3.8. Разумеју општи смисао, важније идеје и поруке једноставних линеарних и

користе циљни и матерњи језик. – CJ1.OO.C.1.7. Поседују знања у вези са властитом и културама језика које уче, разумеју и објашњавају важније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. – CJ1.OO.C.2.7. Промишљају улогу језика у свакодневним активностима и користе страни језик за проучавање природних и друштвених феномена и релативно успешно решавање задатака у приватном, јавном и образовном домену.	хипертекстуалних врста (адаптирани, поједностављени и скраћени информативни и књижевни текстови, новинске вести, брошуре, проспекти, кратке репортаже, кратки прилози на друштвеним мрежама) са интернета или из других писаних медија у складу са узрастом и интересовањима. CJ1.OO.C.3.9. Разумеју општи смисао, информације, главне идеје и поруке једноставнијих фикционалних прича и других форми из области књижевности за младе прилагођених узрасту и интересовањима. CJ1.OO.C.3.10. Разумеју и селекују потребне информације из инфографикона и других визуелно-текстуалних приказа (табела, дијаграма, мапа, формулара, формула...). CJ1.OO.C.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи и потребне информације из једноставнијих извора информација са циљем претраживања (онлајн) речника, енциклопедија, брошура и интернет страница. CJ1.OO.C.3.12. Иницирају и/или одржавају разговор и интеракцију са једним саговорником или више саговорника на блиске и познате теме. Уз минималну помоћ саговорника, траже одређени предмет, услугу, објашњење планова и обавеза, повезујући неколико краћих исказа у смислену целину. CJ1.OO.C.3.13. Описују себе и своје непосредно окружење, школски контекст и приватан живот, свакодневне активности и навике, искуства из прошлости, претходне и планиране активности и догађаје, уз евентуалне краће паузе у говору. На једноставан начин и укратко излажу на задату тему или резимирају краћи текст (прочитан или одслушан), ослањајући се по потреби и на језичка средства која се у њему појављују. CJ1.OO.C.3.14. Постављају неколико повезаних питања у низу, у вези с личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, и одговарају на слична питања саговорника. – CJ1.OO.C.3.15. Искузују допадање и недопадање,

		слагање и неслагање, молбе и извињења, упутства, захтеве, савете, забране, образлажући своје ставове и мишљење једноставнијим језичким средствима. – CJ1.OO.C.3.16. Састављају краће сажете текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота, пореде људе, ствари и појаве користећи фреквентне кохезивне елементе. Писаним путем траже и преносе детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима.
		CJ1.OO.C.3.17. Писаним путем траже и преносе детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима, састављају једноставна лична и електронска писма, поруке, имејлове у којима се са пријатељима и познаницима договарају о активностима, постављају или одговарају на питања на узрасно релевантне теме. Једноставним језичким средствима описују теме и догађаје из приватног, јавног и образовног домена и препричавају кратке (прочитане и одслушане) текстове, ослањајући се на језичка средства која се у њима појављују. CJ1.OO.C.3.18. На страном језику саопштавају основне информације добијене од трећег лица или пренете путем писаних или усмених текстова у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама. CJ1.OO.C.3.19. На матерњем језику преносе саговорнику: тему, општи смисао и најважније информације краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних) и кратких усмених исказа опште информативне природе, примерене узрасту и интересовањима.

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици углавном правилно изговарају све гласове и гласовне групе, чак и у тежим и неувежбаним комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско- интонацијске природе, или уз евентуалне мање неправилности које не угрожавају комуникацију. Познају и примењују фреквентна правописна правила. Записују речи и изразе с релативном ортографском тачношћу, тако да не долази до неспоразума. Познају и користе одређени број сложенијих граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које углавном не ремете

комуникацију. Познају различите стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју главне сличности и разлике фреквентних лексичких елемената и (морфосинтаксичких) конструкција матерњег и страних језика. Разумеју, прихватају и знају да објасне разлике које постоје између властите и културâ језика који уче и знају да прилагоде понашање основним конвенцијама. Ученици поседују темељна знања о свакодневном животу, друштву и развоју стране културе, разумеју утицај природних и друштвених појава на процесе у властитој и култури страног језика, као и положај земаља и заједница циљног језика у свету и њихову везу са властитом културом и другим најближим културама.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици препознају, схватају и интерпретирају вербалне и невербалне садржаје порука на страном језику и процењују релевантност језичких елемената у комуникативном чину. Ради остваривања комуникативне намере примењују различите стратегије и средства, укључујући дигиталне алате. Разумеју појмове, идеје и информације из усмених, писаних и мултимедијалних текстова школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна и/или имплицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, повезујући га са знањима и вештинама из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селекују, прикупљају, обрађују, класификују и повезују језичке, културолошке и друге информације и критички приступају различитим врстама извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања у приватном, јавном и образовном домену.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у разноврсним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју тематски и узрасно адекватне писане и усмене исказе, као и текстове о блиским темама, појавама и догађајима, реализују узрасно примерене видове писане и усмене продукције и интеракције (садржајна размена информација о личностима, догађајима, појавама, исказивање ставова, идеја и мишљења, допадања и недопадања) уз релативно спонтано успостављање ефикасног социјалног контакта. Прихватају и поштују разлике које постоје између властите културе и културе/културâ језика који/које уче и умеју да прилагоде вербално и невербално понашање основним конвенцијама. Негују став отворености и радозналости према култури језика који уче и поседују узрасно адекватне вештине за критичко истраживање и разумевање појава властите културе и културе (културâ) језика који (које) уче. На сврсисходан и делотворан начин приступају обради информација, развијају и унапређују функционалну и дигиталну писменост и комплексније стратегије учења и рада.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања

Напредни ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:

CJ1.OO.N.1.1. Исправно изговарају већину гласова и гласовних група, уз евентуалне утицаје других језика које користе, првенствено матерњег и повремена одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације). CJ1.OO.N.1.2. Познају правописна правила и примењују их у писаној продукцији. – CJ1.OO.N.1.3. Познају и користе ограничен репертоар правила и образаца за грађење граматичких	CJ1.OO.N.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања различитих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са текстуалном врстом и комуникативном намером, у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). CJ1.OO.N.2.2. Користе страни језик у усменој и писаној комуникацији користећи креативно стратегије компензације и примењујући различите стратегије планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз	CJ1.OO.N.3.1. Разумеју смисао и важне информације у краћим усменим саопштењима на блиске и узрасно релевантне теме. CJ1.OO.N.3.2. Разумеју усмена упутства, препоруке, савете који се односе на сналажење на јавним местима (нпр. руковање апаратима и уређајима, упозорења, безбедносне информације и сл.) уколико се говори разговетно и умереним темпом. CJ1.OO.N.3.3. Разумеју основни смисао и релевантне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича, презентација и предавања на узрасно адекватне и блиске теме (из домена науке, уметности, економије, технологије и осталих области људског деловања), уз одговарајућу визуелну подршку. Идентификују идеје, интерпретације, узрочно-последичне везе, разликују чињенице од мишљења и ставова.

облика који укључују и најфреквентија одступања од морфолошких правила и правила творбе речи. CJ1.OO.N.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и фреквентних правилно формираних синтаксичких структура у циљу кохерентне комуникације. CJ1.OO.N.1.5. Разумеју и користе релативно адекватан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена. CJ1.OO.N.1.6. Познају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, важније сличности и разлике између заједница које користе циљни и матерњи језик. CJ1.OO.N.1.7. Поседују темељна знања у вези са властитом и културама језика које уче, разумеју, тумаче и пореде појаве и процесе из свакодневне	употребу релевантних дигиталних алата. CJ1.OO.N.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и селективно користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост, за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. CJ1.OO.N.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери у складу са њеним друштвеним, културним, временским и просторним контекстом. CJ1.OO.N.2.5. Успостављају интеркултурну комуникацију, размењују релевантне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање правила учтивости.	– CJ1.OO.N.3.4. Разумеју општи смисао, кључне информације, позиције, идеје и ставове из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом.

културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.		
	CJ1.OO.N.2.6. Идентификују, анализирају и тумаче појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације. CJ1.OO.N.2.7. Промишљају улогу језикâ у разноврсним друштвеним активностима и користе страни језик у циљу решавања проблема и повезивање знања у приватном, јавном и образовном домену.	CJ1.OO.N.3.5. Разумеју основни смисао и могу да издвоје главне информације из аутентичних медијских садржаја (подкаста, радио и телевизијских емисија о познатим, друштвено и узрасно адекватним темама – нпр. репортажа, научно-популарних, документарних, играних, анимираних филмова, едукативних садржаја и спотова) које слушају/гледају у смисленим целинама. Разумеју општи смисао и упадљиве детаље рекламних порука и препознају ставове и тачке гледишта изречене у њима, предрасуде, стереотипе, као и различите облике медијске манипулације и убеђивања. CJ1.OO.N.3.6. Разумеју општи смисао, фреквентне фразе и изразе сложенијих, разговетних текстова популарне музике. CJ1.OO.N.3.7. Разумеју општи смисао и могу да издвоје релевантне информације у порукама, писмима и имејловима о блиским темама које се односе на различите узрасно адекватне теме и на актуелне друштвено релевантне теме од значаја за

		њихово непосредно школско окружење, ужу или ширу заједницу. CJ1.OO.N.3.8. Разумеју општи смисао, идеје, детаље, информације и поруке различитих врста текстова (прилагођени информативни и књижевни текстови, новинске вести, брошуре, проспекти, репортаже, прилози на друштвеним мрежама) са интернета или из других писаних медија у складу са узрастом и интересовањима, откривајући значења непознатих речи и конструкција на основу смисла читавог текста и садржаја појединачних делова. Идентификују идеје, интерпретације, узрочно-последичне везе, разликују чињенице од мишљења, препознају предрасуде, стереотипе, као и најупадљивије начине медијске манипулације и убеђивања. CJ1.OO.N.3.9. Разумеју општи смисао, детаље, идеје, експлицитно изражена осећања, жеље, расположења и поруке, идентификују и анализирају идеје и ставове аутора, интерпретације, различите перспективе, предрасуде, стереотипе, у узрасто примереним књижевним текстовима и прилагођеним и адаптираним верзијама белетристике за младе. CJ1.OO.N.3.10. Разумеју, проналазе, селекутују, интерпретирају и свалуирају информације из различитих визуелно- текстуалних приказа (инфографикона, табела, дијаграма, графикона, мапа, формулара, формула...). CJ1.OO.N.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи и потребне информације из различитих извора информација критички процењујући релевантност, поузданост и кредибилност извора. CJ1.OO.N.3.12. Спонтано учествују у једноставнијој интеракцији са двоје или више саговорника у оквиру дијалога, дискусија и дебата, разматрају различите перспективе, исказују своје мишљење пружајући објашњења и поткрепљујући га аргументима, излажу ставове и идеје у вези са блиским, релевантним (личним и друштвеним) темама прилагођеним узрасту и интересовањима, поштујући друштвено прихваћене норме комуникације. CJ1.OO.N.3.13. Релативно течно и с одређеном лакоћом описују себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, искуства/догађаје из прошлости и планове за будућност. Спонтано и детаљно излажу на задату тему (из узрасто и интересно примерених и блиских области људског деловања) и одговарају на питања која се односе на смисао и значај теме, кључне информације и податке, основне поруке и једноставне интерпретације, користећи разноврсна језичка

		средства. СЈ1.ОО.Н.3.14. Учествују у неформалном и формалном разговору (нпр. са наставницима, службеним лицима и сл.), постављају по неколико питања у низу (у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама) и одговарају на њих, уз евентуалну помоћ и понављање. СЈ1.ОО.Н.3.15. Комплекснијим језичким средствима исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе, извињења, упутства, савете, захтеве, забране, упутства; износе образложења, ставове, мишљење, аргументацију, по потреби тражећи помоћ саговорника (вербалним и невербалним средствима). СЈ1.ОО.Н.3.16. Пишу краће текстове/приче од неколико логички повезаних реченица на реалан или фикционалан начин о узрасно релевантним темама од локалног, националног и глобалног значаја (о себи, аспектима приватног и школског живота као и о друштвеном и природном окружењу). Резимирају и/или парафразирају одслушан или прочитан адаптиран или прилагођен текст (на једноставне и узрасно примерене теме из домена науке, уметности, економије, технологије и осталих области људског деловања), ослањајући се и на језичка средства која се у њему појављују. Описују и тумаче податке из табела, графика, инфографика, брошура и сл. СЈ1.ОО.Н.3.17. Прецизно описују искуства, активности и догађаје из садашњости и прошлости у виду дескриптивних и наративних текстова користећи познате сложене језичке структуре и адекватну лексику. Пишу обична и електронска писма у којима са пријатељима и познаницима договарају активности и обрађују узрасно релевантне теме поштујући друштвено прихваћене норме комуникације, различите културолошке особености и мултикултуралност. Описују себе, околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности, искуства и догађаје, резимирају или препричавају краћи (прочитан или одслушан) текст, у извесној мери користећи и језичка средства која се у њему појављују. СЈ1.ОО.Н.3.18. На страном језику у сажетом виду саопштавају информације добијене од трећег лица или пренете путем писаних или усмених текстова у вези с релативно блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама. СЈ1.ОО.Н.3.19. На матерњем језику саопштавају смисао, тему и детаљније информације усменог исказа или писаног текста –(новинског, књижевног, интернет прилога), примереног узрасту и интересовањима, као и информације, упутства, молбе, савете и сл. добијене од трећег лица.

ПРЕДМЕТ: Историја

Разред: осми

Годишњи фонд часова: 68

Циљ: Циљ учења историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно- историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активно ст наставника		
ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	Основне одлике периода од завршетка Првог светског рата до наших дана. Историјски извори за изучавање периода од завршетка Првог светског рата до наших дана и њихова сазнајна вредност (материјални, писани, аудио, визуелни, усмена сведочанства, дигитални).	– смешта кључне догађаје, појаве и процесе из савремене историје на временској ленти; – уочи динамику различитих историјских појава и промена на историјској карти; – пореди различите историјске изворе и рангира их на основу њихове сазнајне вредности;	- Монолошко - дијалогска метода, -демонстративна метода, - илустративна метода, - текстуална уџбеник, школски историјски атлас, историјске зидне карте, пројектор, ЦД, интернет, литература, фронтални, индивидуални, групни, исраживачки	- Активно слуша - Упознаје нове наставне садржаје - Препознаје и именује историјске појмове и догађаје - Наводи и понавља, - дефинише и закључује Предлаже, дискутује, Истражује,	Одређује садржаје за реализацију циљева и исхода Организује и реализује наставни час Објашњава, обавештава, предлаже и подстиче Мисаоно активира и подстиче ученике Прати ток ученичких активности на часу Процењује	Усмена провера, писмена провера, вршњачко оцењивање Израда пројекта	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција за сарадњу, естетичка компетенција, дигитална компетенција, решавање проблема

		– анализира и процени ближе хронолошко			рад ученика и сопствени рад		

ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА	Последице Великог рата (демографски и материјални губици, одраз рата у друштвеном и културном животу, Мировна конференција у Паризу – нова карта Европе и света). Револуције у Русији и Европи (узроци, ток и последице). Стварање југословенске државе (југословенска идеја, процес и носиоци уједињења, међународно признање и границе). Политичке и друштвено-економске прилике у Европи и свету либералне демократије, тоталитарне идеологије, економске кризе; култура, наука и уметност, свакодневни живот). Југословенска краљевина (простор, становништво и друштво; конституисање државе, политички живот; међународни положај; економске прилике; култура, улога двора; национално и верско питање). Истакнуте личности: Николај II Романов, Владимир Иљич Лењин, Роза	порекло извора на основу садржаја; – поредећи различите изворе о истој историјској појави или догађају, анализира позицију аутора; – доведе у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима; – наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група у историјском периоду савременог доба; – образложи значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; – уочи елементе континуитета и дисконтинуитета српске државности; – изведе закључак о						
	Луксембург,	повезаности						

	Александар Флеминг, Пабло Пикасо, Волт Дизни, Чарли Чаплин, Сергеј Ејзенштајн, Бенито Мусолини, Адолф Хитлер, Јосиф Стаљин, Френклин Рузвелт, Александар I, Марија, Петар II и Павле Карађорђевић, Никола Пашић, Стјепан Радић, Милан Стојадиновић, Драгиша Цветковић, Влатко Мачек, Слободан Јовановић, Милутин Миланковић, Исидора Секулић, Ксенија Атанасијевић, Милена Павловић Барили, Иван Мештровић.	националне историје са регионалном и светском, на основу датих примера; – образложи утицај историјских догађаја, појава и процеса на савремено друштво; – идентификује основне карактеристике тоталитарних идеологија и наводи њихове последице у историјском и савременом контексту; – препозна, на примерима из савремене историје, важност поштовања људских права; – наведе примере како су идеје о родној, верској и етничкој равноправности утицале на савремене политичке прилике и развој друштва; – пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених група у					
ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ	Свет у рату – узроци, међународне кризе, сукоби и освајачка политика тоталитарних држава; почетак и ток рата, зарађене стране, савезништва, фронтови, најважније операције, нови начини ратовања; ратна свакодневица; страдање цивила и ратни злочини; крај рата, победа антифашистичке коалиције. Југославија и српски народ у рату – улазак у рат, војни пораз, окупација, подела, квислиншке творевине; геноцид и злочини; устанак, антифашистичка борба	и грађански рат; војне историјском					

	операције, живот у рату. Последице рата – људски и материјални губици; демографске и друштвене промене, миграције; уништавање културног наслеђа; суђења за ратне злочине; стварање ОУН. Истакнуте личности: Френклин Рузвелт, Винстон Черчил, Јосиф Стаљин, Адолф Хитлер, Бенито Мусолини, цар Хирохито, Франциско Франко, Мао Цедунг, Ана Франк, Петар II Карађорђевић, Драгољуб Михаиловић, Јосип Броз, Милан Недић, Анте Павелић, Диана Будисављевић.	периоду савременог доба; – илуструје примерима утицај научно-технолошког развоја на промене у друштву, економији и природном окружењу; – образложи утицај различитих друштвено-економских система на свакодневни живот људи, анализирајући дате примере; – препозна како су културне интеракције, и сарадња					
СВЕТ, ЕВРОПА И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ХЛАДНОГ РАТА	Свет после Другог светског рата – блоковска подела, трка у наоружању, глобална димензија хладног рата, ратна жаришта и кризе, деколонизација, европске интеграције, покрети еманципације – покрети за женска и мањинска права, антиратни и антирасни покрети; научна достигнућа, освајање свемира, медији, популарна култура.	различитих етничких и социјалних група утицали на политички, друштвени и привредни живот; – наведе примере утицаја спортских и уметничких достигнућа на обликовање савременог друштва; – идентификује узроке, елементе и последице историјских					

	Југославија и српски народ после Другог светског рата – изградња новог државног и друштвеног уређења, једнопартијски систем, однос власти према политичким противницима, међународни положај, економске и културне прилике, самоуправљање, несврстаност; свакодневица, популарна култура, нове тенденције у култури. Истакнуте личности: Џон Кенеди, Никита Хрушчов, Махатма Ганди, Мартин Лутер Кинг, Роза Паркс, Нелсон Мандела, Голда Меир, Енди Ворхол, Јосип Броз, Александар Ранковић, Милован Ђилас, Иво Андрић, Милош Црњански, Александар Петровић, Мира Траиловић, Душан Ковачевић.	сукоба и ратова и дискутује о могућим начинима превенције конфликта; – објасни значење појмова геноцид и Холокауст; – изведе закључке о узроцима, току и последицама ратова условљених распадом СФРЈ користећи изворе различитог порекла и сазнајне вредности; – изрази ставове, засноване на историјским аргументима, уважавајући мишљење саговорника; – препозна пропаганду, стереотипе и идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији; – критички се					

СВЕТ, ЕВРОПА, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У САВРЕМЕНИМ ПРОЦЕСИМА	Свет после хладног рата – пад Берлинског зида; слом комунизма у Европи, распад СССР-а, нова политичка карта Европе, стварање Европске уније, доминација САД, локални	односи према информацијама из медија користећи се историјским знањима и					

	конфликти и интервенције великих сила, процеси глобализације, Четврта индустријска револуција (дигитални медији, интернет, друштвене мреже и мобилна телефонија), претња тероризма, миграције, савремени културни покрети. Српски народ на крају 20. и почетком 21. века – криза СФРЈ 80-тих година, међунационалне тензије, увођење вишестраначког политичког система, распад СФРЈ, грађански рат и стварање нових држава, интернационализација сукоба и међународне интервенције, економске прилике и свакодневни живот, ратни злочини, страдање цивилног становништва, разарање културног наслеђа, НАТО агресија на СРЈ, последице ратова, политичке промене 2000. године, Република Србија као самостална држава, питање статуса Косова и Метохије, односи у региону, српски народ у дијаспори и региону, процес придруживања	вештинама; – анализира историјске догађаје и појаве на основу доступног аудио-визуелног изворног материјала; – осмисли, спроведе и презентује резултате истраживања заснованог на одабраним историјским изворима и литератури, користећи ИКТ; – образложи смисао неговања сећања на важне догађаје и личности из историје савременог доба; – истражи меморијалне споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања; – покаже одговоран однос према културно-историјском наслеђу					

	Европској унији,	сопственог и других народа;					

	култура и спорт. Истакнуте личности: Роналд Реган, Михаил Горбачов, Маргарет Тачер, Бил Гејтс, Владимир Путин, Ангела Меркел, Слободан Милошевић, Фрањо Туђман, Алија Изетбеговић, Зоран Ђинђић, Војислав Коштуница.	- уочи одраз историјских догађаја и појава у књижевним и уметничким делима; - препозна историјску димензију политичких, културних и технолошких промена у савременом свету и Републици Србији.					

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА: Српски језик и књижевност, Географија, Ликовна култура, Верска настава,

Грађанско васпитање Међупредметно повезивање:

Географија: Проучавање географских промена након два светска рата, анализа утицаја рата на границе, миграције и демографске промене. Географски аспекти Балкана ток и после распада Југославије.

Ликовна култура: Анализа пропагандних плаката из ратних времена, стварање антиратне уметности. Музичка култура: Партизанске и ратне песме, песме мира и слободе (нпр. „Бела ћао“, „Имагине“).

Грађанско васпитање: Разговор о миру, толеранцији, људским правима и последицама ратова. Верска настава: Етика мира и праштања у хришћанству, улога верских заједница у заштити људи и очувању морала у тешким временима (нпр. свештеници у рату, верска помоћ избеглицама).

Кључни појмови садржаја: Октобарска револуција, Версајски уговор, Друштво народа, тоталитаризам, диктатуре, комунизам, фашизам, нацизам, социјализам, антифашизам, антисемитизам, милитаризам, Други светски рат, гето, Холокауст, геноцид, Аушвиц, Јасеновац, Организација Уједињених нација, феминизам, шовинизам, ксенофобија, репресија, пацифизам, деколонизација, људска права, националне

мањине, дискриминација, демократија, тероризам, хладни рат, атомска енергија, глобализација, миграције, југословенска идеја, југословенска држава, Република Србија, транзиција, дигитална револуција, популарна култура

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Специфичне потребе ученика петог разреда на часовима историје проистичу из њихове развојне доби, претходног знања, интересовања и индивидуалних разлика. У овом узрасту ученици први пут систематски улазе у свет историје као научне дисциплине, што захтева посебан приступ у настави. Њихове потребе уважавам кроз развијање осећаја за временску димензију, визуелизацију и конкретне примере, активно учење и уважавање разлика у темпу и стилу учења.
Најефикасније методе и облици рада	Коришћење мултимедијалних садржаја, интерактивне игре и квизови, групни рад и дискусије, додељивање истраживачких задатака, редовно понављање и повезивање градива.
Избор наставних средстава	Уџбеник, атласи, мултимедијални материјали, књиге и енциклопедије.
Које потенцијале локалне заједнице ћу користити и како	Историјски споменици и локалитети, локални музеји и збирке, сарадња са локалним установама и удружењима, живи сведоци и локални историчари,

	стари предмети и породична сећања.
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Активно учење кроз игру и симулацију. Пројектна и тимска настава. Увођење савремених технологија. Теренска настава и учење ван учионице. Повезивање са савременим животом. Индивидуализација наставе.
Могући застоји у раду	Недостатак мотивације код ученика, преоптерећеност градивом, недовољно развијене вештине читања и разумевања, недостатак наставних средстава и услова за рад, пасивност ученика у настави, разлике у предзнању и интересовањима и емоционалне и социолошке баријере.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/специфичности	Темпо рада на часовима историје у основној школи одређује се према узрасту ученика, сложености наставног садржаја и броју часова предвиђених планом и програмом. Он мора бити пажљиво усклађен како би омогућио квалитетно усвајање знања, развијање вештина и подстицање интересовања за предмет.
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Време праћења на сваком часу, периодично, тематски и сумативно. Начин праћења - посматрање и бележење активности на часу, провера знања, самооцењивање и вршњачко оцењивање. Критеријуми за праћење напредовања - знање и разумевање садржаја, вештине и компетенције, однос према раду и предмету.

Ученици класификују историјске изворе и описују њихову улогу у реконструкцији прошлости; користе различите историјске и друге изворе информација у елементарном истраживању; издвајају, у изворима информација, податке који су кључни за тему на којој раде; читају податке са карте, из графикана и табела; препознају стереотипе, пропаганду и манипулацију у изворима; откривају различите погледе, вишеструке перспективе на исти догађај, појаву или личност; идентификују историјске теме у уметничким и књижевним делима.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици разумеју различита значења појма историја и објашњавају повезаност историје са другим наукама и резултатима њиховог изучавања; препознају историјске корене у савременим друштвеним појавама и институцијама; познају историјски развој људских права и објашњавају кључне појаве, догађаје и процесе као и улогу личности у њиховом развоју; објашњавају значај културно-историјског наслеђа и савремене историјске културе за формирање личног и групних идентитета; издвајају репрезентативне примере културно-историјског наслеђа сопственог и других народа; учествују у активностима чији је циљ неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје, као и очување културне баштине у непосредном окружењу.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) – за крај основног образовања:

Основни ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:
ИСТ.ОО.О.1.1. Именују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације и повезују их са описима њиховог значења. ИСТ.ОО.О.1.2. Користе основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације, у дискусији, дијалогу или дебати о историјским темама уз уважавање мишљења саговорника. ИСТ.ОО.О.1.3. Разликују и именују основне временске одреднице и наводе раздобља прошлости и историјске периоде према хронолошком редоследу. ИСТ.ОО.О.1.4. Смештају годину у одговарајућу деценију, век, миленијум, еру, а појаву, догађај и личност у одговарајући историјски период или век и рачунају временску удаљеност између догађаја. ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и	— ИСТ.ОО.О.2.1. Именују историјске изворе према основној подели и наводе њихову улогу у реконструкцији прошлости. ИСТ.ОО.О.2.2. Прикупљају информације из различитих извора и издвајају кључне податке у вези са одређеном темом. ИСТ.ОО.О.2.3. Проналазе и читају једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте (наведена легенда), табеле и/или графикана. ИСТ.ОО.О.2.4. Препознају и описују пристрасности, стереотипе или пропаганду у садржајима извора и/или њиховом тумачењу. ИСТ.ОО.О.2.5. Пореде различите изворе о истој историјској појави, догађају и/или личности и идентификују сличности и разлике у њиховом представљању и/или интерпретацији. ИСТ.ОО.О.2.6. Препознају историјске теме у књижевним и уметничким делима и идентификују сличности и разлике у њиховој научној и уметничкој	ИСТ.ОО.О.3.1. Разликују историју као науку, наставни предмет и раздобље прошлости и објашњавају повезаност историје са другим наставним предметима. ИСТ.ОО.О.3.2. Препознају на карактеристичним примерима историјске корене у савременим друштвеним појавама и институцијама. ИСТ.ОО.О.3.3. Наводе и објашњавају значај кључних појава, догађаја, процеса и личности за развој људских права и друштва заснованог на њиховом поштовању. ИСТ.ОО.О.3.4. Препознају и описују утицај различитих врста манипулација на појединце, групе и друштво у прошлости и садашњости. ИСТ.ОО.О.3.5. Наводе и примерима илуструју културно-историјско наслеђе сопственог и других народа. ИСТ.ОО.О.3.6. Препознају и описују утицај културно-историјске баштине на изградњу идентитета. ИСТ.ОО.О.3.7. Објашњавају на карактеристичним примерима значај неговања сећања на кључне личности, догађаје и појаве из прошлости народа, државе и институција. ИСТ.ОО.О.3.8. Учествују у активностима посвећеним очувању културно-историјске баштине у свом окружењу.

догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од	интерпретацији.	

последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.8. Наводе кључне научно- технолошке изуме и уметничка дела и објашњавају њихов значај за развој цивилизације.		

Специфична предметна компетенција 1 (СПК1)

Ученици издвајају специфичности појмова из историје цивилизације и повезују их са појмовима из других наставних предмета; објашњавају утицај кључних појава, догађаја, процеса и личности на развој друштва, државе, привреде и културе у прошлости и садашњости; повезују и објашњавају узроке и последице појава, догађаја и процеса у различитим историјским периодима; доводе у везу и објашњавају међусобни утицај географских карактеристика, друштвених и културних појава, уметничких и научно-технолошких достигнућа у националној и општој историји у различитим временским и просторним оквирима.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК2)

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици: селекују и процењују историјске изворе и друге изворе информација према релевантности и сазнајној вредности за одређену тему; идентификују вишеструке перспективе на одређене историјске појаве, догађаје и процесе; уочавају сложеност појединих историјских појава и процеса; анализирају сличности и разлике у изворима који се односе на исту појаву, догађај или личност; доводе у везу стереотипе и пропаганду са историјским околностима у којима су настали; разликују митове, легенде и уметничке представе од историјских чињеница; планирају и спроводе истраживање на одређену тему; представљају резултате истраживања усмено, писано у различитим симболичким модалитетима уз коришћење дигиталних технологија.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК3)

Ученици: објашњавају значај историје, као наставног предмета и као науке, за разумевање савремених друштвених токова, за изградњу историјске свести утемељене на резултатима историјске науке и за формирање ставова, личног и колективних идентитета; разумеју утицај стереотипа, пропаганде и различитих врста манипулације на појаве и догађаје током прошлости и садашњости; аргументовано дискутују о различитим темама и у различитим окружењима, уз уважавање мишљења и ставова саговорника; повезују културно-историјску баштину са историјским и савременим контекстом и

учествују у организовању и спровођењу активности усмерених на развој културе сећања, уз поштовање традиције и културног идентитета различитих заједница.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Средњи ниво

СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:
ИСТ.ОО.С.1.1. Издвајају и описују специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације. ИСТ.ОО.С.1.2. Повезују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације са појмовима из других наставних предмета. ИСТ.ОО.С.1.3. Прецизно одређују којој деценији, веку, миленијуму и историјском периоду припада одређена личност, појава, догађај и процес.	ИСТ.ОО.С.2.1. Селекују историјске изворе према основној подели и повезују их са местима где се чувају. ИСТ.ОО.С.2.2. Издвајају и процењују прикупљене информације са становишта релевантности и сазнајне вредности за одређену тему. ИСТ.ОО.С.2.3. Разврставају историјске информације у различитим симболичким	ИСТ.ОО.С.3.1. Објашњавају значај историје (наука и наставни предмет) за формирање ставова и за лични развој; разумевање савремених друштвених токова. ИСТ.ОО.С.3.2. Дискутују или дебатују у различитим окружењима* о историјским и савременим темама уз уважавање разлика у становиштима и мишљењима других. – ИСТ.ОО.С.3.3. Илуструју, на примерима из

ИСТ.ОО.С.1.4. Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе. ИСТ.ОО.С.1.5. Препознају и лоцирају историјски простор на географској карти и на примерима описују како су одлике географског простора утицале на одређене историјске догађаје и процесе. ИСТ.ОО.С.1.6. Објашњавају узроке и последице кључних појава, догађаја и процеса из националне и опште историје. ИСТ.ОО.С.1.7. Доводе у међусобну везу друштвене, културне, научно-технолошке и уметничке појаве у националној и општој историји.	модалитетима према релевантности за тему истраживања. ИСТ.ОО.С.2.4. Анализирају стереотипе, пропаганду и пристрасност у изворима доводећи их у везу са историјским контекстом. ИСТ.ОО.С.2.5. Издвајају и анализирају сличности и разлике у изворима информација који се односе на исту историјску појаву, догађај или личност. ИСТ.ОО.С.2.6. Разликују митове и легенде од историјских чињеница. ИСТ.ОО.С.2.7. Разликују историјски наратив од уметничке представе о историјској личности, догађају, појави и процесу. ИСТ.ОО.С.2.8. Планирају и спроводе истраживање одређеног историјског догађаја/појаве/личности. – ИСТ.ОО.С.2.9. Представљају резултате истраживања на различите начине и уз коришћење дигиталних технологија.	прошлости и садашњости, последице различитих врста манипулације на појединца, групе и друштво. ИСТ.ОО.С.3.4. Идентификују улогу митова и легенди у изградњи идентитета. ИСТ.ОО.С.3.5. Препознају значај локалне културне баштине у ширим цивилизацијским оквирима и учествују у њеном очувању и афирмацији. ИСТ.ОО.С.3.6. Повезују културно-историјску и природну баштину са историјским и савременим контекстом и активно учествују у њиховом очувању. ИСТ.ОО.С.3.7. Учествоју у организовању и спровођењу заједничких активности у вези са културом сећања и залажу се за равноправност различитих заједница, њихових традиција и културног идентитета.

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК1)

Ученици: имају развијен речник појмова и користе га за објашњавање специфичности појмова из историје цивилизације као и у комуникацији у школском и ваншколском окружењу; процењују значај историјских појава, догађаја, процеса и личности и повезују их са одговарајућим хронолошким и просторним оквиром; анализирају повезаност појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје и процењују значај те повезаности за развој друштва и државе у националним оквирима; формулишу аргументе и објашњавају узроке и последице промена које су кроз историју доживљавала друштва, државе, културе, привреда и народи; процењују утицај научно-технолошких и уметничких достигнућа на живот појединца и група у прошлости и садашњости.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК2)

Ученици: претражују изворе информација за одређену тему на матерњем и страном језику; критички просуђују историјске, али и савремене изворе информација, њихову садржину, веродостојност и поузданост; селекују и анализирају податке о догађају, појави, процесу, личности и постављају хипотезу; формулишу истраживачко питање и, у складу са његовом природом, бирају одговарајуће методолошке принципе историјске науке; доносе закључке и резултате представљају на различите начине – усмено, писано, табеларно, графички уз коришћење дигиталних технологија;

реконструишу и приказују промене на историјско-географском простору поређењем историјских карата са савременим политичким картама; разликују научну од уметничке интерпретације историјског догађаја, појаве и/или личности.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК3)

Ученици: образлажу улогу и значај историјске науке за разумевање развоја друштва и његових савремених токова; разумеју значај цивилизацијских тековина за развој хуманистичког, демократског, инклузивног друштва заснованог на поштовању различитости и интеркултуралности; анализирају друштвене појаве и институције и идентификују промене које су током историјског развоја доживеле; изражавају критички став према различитим

врстама манипулације и супротстављају им се користећи аргументе засноване на науци; покрећу и спроводе активности усмерене на неговање културно-историјске баштине и развој културе сећања.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Напредни ниво

СПК 1	СПК 2	СПК 3
<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>
ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмовима историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их у прецизне хронолошке и/или просторне оквире. ИСТ.ОО.Н.1.3. Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља. ИСТ.ОО.Н.1.4. Анализирају на карактеристичним примерима повезаност појава, догађаја, процеса и личности из националне историје са појавама, процесима, догађајима и личностима из опште историје и процењују значај те везе за државу и друштво у националном оквиру. ИСТ.ОО.Н.1.5. Повезују појаве, догађаје и процесе са динамиком промена граница на одређеном простору у различитим историјским периодима. ИСТ.ОО.Н.1.6. Аргументовано објашњавају, на примерима, узроке и последице промена које су кроз историју доживљавала друштва, државе, привреде, културе и народи. ИСТ.ОО.Н.1.7. Повезују знања из историје са знањима из других наставних предмета при описивању и објашњавању научно-технолошких и уметничких достигнућа.	ИСТ.ОО.Н.2.1. Анализирају значај историјских догађаја, појава, личности на основу мерила вредности времена одигравања, а не на основу савременог контекста. ИСТ.ОО.Н.2.2. Одређују из ког историјског периода и са ког географског простора потиче историјски извор када је текст извора непознат ученику, али су у њему наведене информације о особинама периода или географског простора. ИСТ.ОО.Н.2.3. Реконструишу промене на историјско-географском простору поређењем савремених политичких карата са историјским картама других периода. ИСТ.ОО.Н.2.4. Постављају хипотезу о разлозима за појаву разлика у тумачењима исте историјске појаве, догађаја или личности у различитим изворима информација. ИСТ.ОО.Н.2.5. Издвајају и наводе разлике у научној и уметничкој интерпретацији књижевног или уметничког дела.	ИСТ.ОО.Н.3.1. Образлажу у различитим ситуацијама (околностима, контекстима) улогу и значај историјске науке за разумевање развоја друштва и његових савремених токова. ИСТ.ОО.Н.3.2. Образлажу значај цивилизацијских тековина за развој хуманистичког, демократског, инклузивног друштва заснованог на поштовању различитости и интеркултуралности. ИСТ.ОО.Н.3.3. Анализирају и приказују развој савремених друштвених појава и/или институција током прошлости и садашњости и наводе промене које су уочили. ИСТ.ОО.Н.3.4. Изражавају и представљају ставове, засноване на научним аргументима, који се супротстављају различитим видовима манипулације.* ИСТ.ОО.Н.3.5. Објашњавају и представљају значај научних достигнућа и уметничких дела у грађењу идентитета. ИСТ.ОО.Н.3.6. Покрећу и спроводе активности које су усмерене на неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје из прошлости локалне средине/народа/државе.

Наставни предмет: **Географија**

Разред: осми

Годишњи фонд часова: 68

Циљ: циљ учења географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		

ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, ГРАНИЦЕ И ВЕЛИЧИНА ТЕРИТОРИЈЕ СРБИЈЕ Бројчасова 6	Југоисточна Европа, интеграциони и дезинтеграцион и процеси. Географски положај Србије. Историјско-географски развој Србије. - Символи Србије. Границе и проблеми пограничних крајева.	одреди географски положај Србије и доведе га у везу са историјско-географским развојем анализира карактеристике граница и пограничних крајева Србије анализира тематске карте и статистичке податке и графички их приказује	Облици рада: Фронтални, групни, индивидуални, рад у паровима. Наставне методе: Монолошка, дијалогска метода, демонстративна метода, текстуална, илустративна, учење путем открића Дискусија истраживачка Наставна средства: Табла, слике, уџбеник, географски атлас, карта света, карта Европе, Карта СРБИЈЕ, енциклопедија, Немакарата	Активно слуша Упознаје нове наставне садржаје Препознаје и именује историјске појмове и догађаје Наводи и понавља, дефинише и закључује Предлаже, дискутује Истражује,	Одређује садржаје за реализацију циљева и исхода Организује и реализује наставни час Објашњава, обавештава, предлаже и подстиче Мисаоно активира и подстиче ученике Прати ток ученичких активности на часу Процењује рад ученика и сопствени рад	усменма провера постигнућа писмена провера вршњачко оцењивање - немакарта - пројекат	•Компетенција за целоживотно учење •Вештине за живот у демократском друштву Вештина комуникације •Дигитална компетенција •Рад с подацима и информацијама •Решавањепроблема •Вештинасарадње

ФИЗИЧКО-ГЕОГРАФСKE OДЛИКЕ СРБИЈЕ Број часова 29	Геотектонски процеси на територији Србије. Сеизмизам Србије. Тектонски облици рељефа. Падински процеси и рељеф настао деловањем воде. Рељеф настао деловањем леда, ветра и човека. Утицаји ерозивних и акумулативних процеса на човека. Климатски фактори и елементи. Климатске области у Србији. Подземне воде Србије. Реке Србије. Језера Србије. Заштита вода и заштита од вода. Земљишта Србије. Распрострањеност биљног и животињског света	описује узроке и последице геотектонских процеса на територији Србије класификује облике рељефа на територији Србије и именује репрезентативне анализира утицај климатских фактора и климатских елемената на климу Србије – класификује и описује својства водних објеката користећи карту Србије – наводи начине коришћења вода Србије – препознаје ефекте утицаја физичко-географских процеса на човека и адекватно реагује у случају природних непогода – доведи у везу распрострањеност биљних и животињских врста и физичко-географске карактеристике простора – анализира тематске карте и статистичке податке и графички их приказује					

ДРУШТВЕНО-ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ Број часова 24	- Кретање броја становника и њихов просторни размештај. - Природно кретање. - Миграциони процеси. - Структуре становништва. - Демографск и проблеми и популациона политика. - Прва насеља у Србији. - Село и рурални процеси. - Градови. - Урбанизација и проблеми урбаног развоја. - Природни ресурси и привредни развој. - Друштвени услови привредног развоја и промене у структури привреде. - Пољопривреда и географски простор. - Индустрија и географски простор. - Саобраћај и географски простор. - Туризам и трговина.	- објашњава популациону динамику становништва Србије: кретање броја становника, природни прираштај и миграције; - изводи закључке о утицају популационе динамике на структуре становништва у нашој земљи - изводи закључке о важности предузимања мера популационе политике - израђује и анализира графичке приказе структура становништва - објашњава утицај природних и друштвених фактора на настанак, развој и трансформацију насеља у нашој земљи - уз помоћ карте Србије и других извора информација анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности у нашој земљи - доводи у везу размештај привредних делатности са квалитетом животне средине у нашој земљи - препознаје ефекте производње и коришћења различитих извора енергије на квалитет животне средине					

	Делатностикварта рн огсектора.						
ПРИРОДНА И КУЛТУРНА БАШТИНА СРБИЈЕ Број часова 4	Природна баштина Србије. Културна баштина Србије. Светска баштина под заштитом Унескоа у Србији.	описује репрезентативне објекте природне и културне баштине и означава их на карти процењује важност очувања природне и културне баштине Србије					
ГЕОГРАФИЈА ЗАВИЧАЈА Број часова 2	Појам и географски положај завичаја. Природнекаактери стике. Друштвенекаактер истике.	учествује у предлагању и реализацији истраживачког пројекта у локалној средини анализира тематске карте и статистичке податке и графички их приказује					

СРБИ У РЕГИОНУ И ДИЈАСПОРИ	Срби у Црној Гори. Срби у БиХ – Република Српска. Срби у Хрватској. Срби у осталим суседним државама.	– објашњава утицај историјских и савремених миграција на размештај Срба у свету					
Број часова 3	Срби у дијаспори.						

Корелација са другим предметима: биологија, физика, хемија, историја, математика, информатика и рачунарство, ликовна култура							
Међупредметно повезивање: Географија у 8. разреду основне школе има корелације са историјом (упознавање са културним и историјским наслеђем, геополитичким значајем регија), српским језиком и књижевношћу (читање и анализа књижевних дела са географском тематиком), биологијом (упознавање биљног и животињског света), хемијом (утицај загађења на животну средину), физиком (клима, природне појаве) и екологијом (заштита природе, одрживи развој). Кључне корелације: Историја: Тема: Упознавање културних и историјских споменика и њиховог географског положаја. Пример: Изучавање старих цивилизација, њихових географских подручја и утицаја на развој света. Српски језик и књижевност: Тема: Анализа књижевних дела са географском тематиком, где се описују простори, културе и животни услови. Пример: Читање и тумачење песама или приповедака које говоре о одређеном крају Србије или света. Биологија: Тема: Биљни и животињски свет на различитим подручјима, као и његова повезаност са климатским и еколошким условима. Пример: Изучавање ендемских врста биљака и животиња, или повезаност шумских екосистема са подручјем. Хемија: Тема: Утицај загађења на животну средину, извори загађења, као и мере заштите и очувања природе. Пример: Изучавање хемијског састава воде у различитим рекама и како загађење утиче на њен квалитет. Физика: Тема: Климатске појаве, природне силе, као што су земљотреси и вулкани, и њихово географско деловање. Пример: Објашњавање како се формирају облаци или како природни процеси утичу на формирање пејзажа. Екологија: Тема: Заштита животне средине, одрживи развој, утицај човека на природу и мере за очување биодиверзитета. Пример: Истраживање проблема загађења ваздуха и воде и предлози за њихово решење.							

Кључни појмови садржаја програма: географски положај, границе и величина територије Србије, физичко-географске одлике Србије, друштвено-географске одлике Србије, природна и културна баштина Србије, географија завичаја, Срби у региону и дијаспори.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Рад са ученицима осмог разреда захтева специфичан начин презентације националне географије, као и уважавање и изражавање патриотских осећања ученика и коришћење сопственог искуства на јачању тих осећања
Најефикасније методе и облици рада	Методе су: монолошка, дијалошка, демонстративна, илустрациона Облици рада су: фронтални, индивидуални, рад у пару, групни рад
Избор наставних средстава	Географска карта, атлас, глобус, фотографије, илустрације, статистички материј дигитални уџбеник,
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Животна средина ученика, природно окружење-опис природе, биљке, животиње, годишња доба
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Тематски дани везани за обележавање значајних датума, континуирано оцењивање, примена ИКТ у настави, дигитални уџбеник, сајтови презентације
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Прилагођавање садржаја, техника, метода и темпа рада у зависности од специфика ученика и одељења(израда ИОП1, ИОП2, ИОП3 и индивидуализација
Могући застоји у раду	Непредвиђене епидемиолошке, елементарне и друге ванредне околности, изостајање ученика са наставе, нередовно испуњавање радних обавеза
Праћење напредовања ученика/начин,време,критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин,време,критеријуми праћења	Начин: формативно вредновање и сумативно оцењивање континуирано оцењивање са сталном повратном информацијом
Остале специфичности школе које могу да утичу на остављање наставног процеса	Техничко-материјални услови школе, неговање традиције и положај школе подстицају учење о предузетништву, поштовању културе свога и другог народа, развој међупредметних компетенција за учење, решавање проблема

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: географија

Разред: осми

Општа предметна компетенција (ОПК) Компетенција за учење:

§ Има позитиван и одговоран однос према учењу.

§ Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје.

§ Користи различите изворе информација и има критички однос према њима.

§ Примењује одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и временом.

§ Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања.

Одговорно учешће у демократском друштву:

§ Има позитиван став према поштовању људских права и слобода.

§ Зна дечја и основна људска права и одговорности, уме да препозна њихово кршење и способан је да их аргументовано брани.

§ Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву.

§ Примењује процедуре демократског друштва у одлучивању и избору; поштује одлуке већине и уважава мишљења мањине.

§ Негује своју националну културну баштину и активно учествује у интеркултуралном дијалогу.

§ Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима (нпр. хуманитарне, еколошке, културно-уметничке акције; борба против насиља и дискриминације по било ком основу (нпр. верском, националном, родном, узрасном, етничком...); акције против болести зависности, злостављања животиња итд.).

Естетичка компетенција:

§ Показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара.

§ Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања.

§ Употребљава основне појмове, схеме и правила који припадају теоријама уметничких грана које постоје у основном образовању.

Комуникација:

§ Познаје различите облике комуникације и њихове одлике (усмену и писану, невербалну, телефоном, преко интернета итд.).

§ Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и намене.

§ Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност.

§ Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин.

§ Користи на одговарајући и креативан начин језик и стил који је специфичан за различите дисциплине; кроз комуникацију негује културу изражавања и чува језички идентитет.

§ Уме да саслуша излагање саговорника до краја и без упадица.

Одговоран однос према околини:

§ Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе.

§ Активно се укључује у друштвене акције у школи и заједници које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и ка одрживом развоју.

Одговоран однос према здрављу:

§ Бира стил живота и навике имајући на уму добре стране и ризике тог избора. Разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор.

Предузимљивост и оријентација ка предузетништву:

§ Препознаје сопствене предности и своје могућности у односу на будуће образовање и професионалну оријентацију;

§ Спреман је да учествује у самосталним и тимским пројектима; способен је да развије идеју, представи је, образложи и преговара у тиму о њеној реализацији; учествује у активностима са другима у оквиру своје тимске улоге;

§ Мотивисан је и зна да истакне своје добре особине које су важне за обављање школских и радних задатака и користи ЦВ и мотивационо писмо да опише своје компетенције, жеље и очекивања.

§ Зна да постави реалне циљеве и на основу датих могућности уме да планира и проналази начине њиховог остваривања.

Рад с подацима и информацијама:

§ Зна да је за разумевање појава и догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке и разликује податак/ информацију од њиховог тумачења.

§ Користи податке из различитих извора, начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника.

§ Користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области.

Решавање проблема:

§ Препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства.

§ Планира стратегију решавања проблема (претпоставља решења, планира редослед активности, избор извора информација, средстава/опreme коју ће користити, са ким ће сарађивати, са ким ће се консултовати).

§ Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем различитих предмета и ваншколским искуством.

§ Самостално или консултујући друге особе (вршњаке, наставнике, родитеље) преиспитује начин решавања проблема, алтернативне начине решавања, тачност и прецизност решења.

§ Формулише објашњења и закључке на основу резултата до којих је дошао/дошла у раду, презентује их и дискутује са другим особама и преиспитује их у светлу добијених коментара. Стечена нова сазнања и вештине повезује у јединствену целину са претходним.

§ Проверава применљивост решења у пракси и користи стечена знања и вештине у новим ситуацијама.

Сарадња:

§ активно и конструктивно учествује у раду групе или пара,

§ поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи

§ или пару,

§ доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима или групе,

§ одговорно и савесно извршава заједничке активности стављајући интересе групе изнад сопствених,

§ критички процењује свој рад и рад чланова групе, доприноси унапређивању рада групе и уме да представи резултате рада.

Дигитална компетенција:

§ Уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ.

§ Уме да представи, организује и обликује одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средства.

§ Приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ и да га користи на одговарајући начин.

§ Ефикасно користи ИКТ за комуникацију и сарадњу.

§ Препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу ИКТ.

Специфична предметна компетенција (СПК)

ОБЛАСТ: Развијеност и примена географских способности и вештина за решавање одређених ситуација

- Основни ниво

Ученик чита географску карту, употребљава различите географске изворе и статистичке податке. Употребљава најједноставније мерне инструменте и описује податке које они приказују.

- Средњи ниво

Ученик истражује, класификује и приказује елементе географске средине на немој карти, моделом, дијаграмом, табелом, схемом, текстом.

Познаје значај примене информационих технологија у свакодневним активностима.

- Напредни ниво

Ученик планира и изводи једноставна теренска истраживања, користи и анализира информације о географским чињеницама датим у писаним и електронским медијима, изводи закључке и примењује их у новим ситуацијама. Примењује информационе технологије ради обављања различитих активности.

ОБЛАСТ: Примена географских знања и концептуалног разумевања у одређеним проблемским ситуацијама

- Основни ниво

Ученик препознаје, разликује и именује физичко-географске, друштвено-географске и регионално-географске чињенице и наводи њихове вредности за рационално коришћење у свакодневном животу.

- Средњи ниво

Ученик идентификује и анализира индивидуалност, разноврсност и распрострањеност физичко-географских и друштвено-географских чињеница, а регионално-географске чињенице, везе и законитости сврстава у одређене појмовне категорије и системе.

- Напредни ниво

Ученик анализира и објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у географској средини и предлаже нова решења. Издваја и упоређује географске регије.

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

Културна и природна баштина Србије	- ГЕО.ОО.О.1.10. Повезују објекте геонаслеђа и геодиверзитета са географским процесима којима они настају у Србији и свету. - ГЕО.ОО.О.1.6. Изводе закључке о демографском (природно и механичко кретање, структуре становништва), насеобинском (сеоска и градска насеља и урбанизација) и привредном развоју (привредне и ванпривредне делатности).	- ГЕО.ОО.С.1.5.Анализирају просторну и временску дистрибуцију природних непогода у Србији и свету. - ГЕО.ОО.С.1.6.Пореде утицај различитих географских фактора на развој и размештај становништва, насеља и привреде. - ГЕО.ОО.С.1.9.Идентификују узроке загађивања и предлажу мере заштите воде, ваздуха и земљишта усвојој локалној средини, Србији и свету. - ГЕО.ОО.С.1.10.Аргументују своје мишљење о примењеним мерама заштите природе у Србији и свету. - ГЕО.ОО.С.2.9. Конструирају једноставније моделе управљања отпадом у својој локалној средини у циљу смањења употребе ресурса, а	- ГЕО.ОО.Н.1.2.Уочавају контрасте у области демографских промена, развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. - ГЕО.ОО.Н.1.3.Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. - ГЕО.ОО.Н.1.4. Изводе закључке о утицајима природних и антропогених процеса на стање квалитета животне средине у својој локалној средини, Србији и свету. - ГЕО.ОО.Н.3.2. Критички преиспитују мере заштите објеката културног наслеђа краја у коме живе. - ГЕО.ОО.Н.3.4. Анализирају вредност незаштићених природних и културних објеката у месту у коме живе, које по њиховом мишљењу треба ставити под заштиту.
Становништво Србије	- ГЕО.ОО.О.1.9. Упоредују географске одлике изабраних регија у Србији и свету. - ГЕО.ОО.О.2.3.Очитавају податке са графикана, табела и тематских карата. - ГЕО.ОО.О.3.1. На личном примеру показују еколошки одговорно понашање (правилно одлагање отпада, рециклажа, учешће у активностима уређења околине).		
Насеља Србије			
Привреда Србије			

ПРЕДМЕТ: Биологија

Разред: осми

Годишњи фонд часова: 68

Циљ: циљ наставе биологије је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином и биолошких процеса развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
1. Јединство грађе и функције као основа живота (15+14=26 часова)	Улога и значај појединих ћелијских органела у метаболизму ћелије: једро, ендоплазмични ретиккулум, рибозоми, хлоропласти, центриоле, лизозоми. Матичне ћелије – ћелије програмиране за	- повеже грађу ћелијских органела са њиховом улогом у метаболизму ћелије; - повеже однос површине и запремине ћелије и тела са начином обављања основних животних функција; - пореде ћелије према морфолошким и функционалним карактеристикама. - објашњавају основе животних процеса на свим нивоима биолошке	Наставне методе: метода усменог излагања, дијалогска метода, демонстративно- илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту. Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима. Наставна средства:	Слуша, памти, поставља питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, решава задатке у учбенику, истражује, наводи	Објашњава, наводи примере, црта и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	Усмене провере и петнаесто- минутни тестови, практичан рад	Компетенција за учење; Комуникација; Дигитална компетенција Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Одговорно учење у демократском друштву; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Сарадња; Естетичка компетенција

различите функције.	организације.	Уџбеник радног	примере,			
Принцип економичности	- идентификује регулаторне механизме у одржавању хомеостазе и илуструје примерима	карактера, свеска, радни листићи, слике, шеме и	повезује научено са применом у			
грађе и функције живих бића	везу између физиолошких одговора живих бића и промена у	фотографије.	животу...			
Улога и значај ензима.	спољашњој средини;					
Ендокрини систем	- илуструју примерима одржавања хомеостазе;					
и хуморална регулација.	- микроскопирањем уочавају кључне структуре организама.					
Регулаторна улога хормона биљака и животиња.	- развијају способност вербалног изражавања чињеница, идеја, ставова и мишљења о биолошким појавама;					
Надражљивост, проводљивост, контрактилност.	- постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса.					
Чулно-нервни систем животиња						
Рефлексни лук.						
Поремећаји функције						

	ендокриног система, нервног система и чула Неуротрансмитери, нервни импулси, драж, надражај. Хомеостаза – принцип повратне спреге. Фотосинтеза. Телијско дисање Транспирација. Температурна регулација.						
2. Човек и здравље (5+5=10 часова)	Резултати стандардних лабораторијских анализа крви и урина. Биолошки смисао адолесценције (родни и полни идентитет у контексту хормонске активности и индивидуалне генетичке варијабилности).Заштита од полно преносивих болести контрацепција. Одговорност за сопствено здравље.	одговорно се односи према свом здрављу; изрази критички став према медијским садржајима који се баве здравим стиливима живота; повеже промене настале у пубертету са деловањем хормона; идентификује поремећаје у раду органа и система органа изазваних нездравим начином живота; - решавају проблеме одрастања повезујући их са физиолошким процесима који их	Наставне методе: метода усменог излагања, дијалогска метода, демонстративно-илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту. Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима. Наставна средства:	Слуша, памти, поставља питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, решава задатке у учбенику, истражује,	Објашњава, наводи примере, црта и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	Усмене провере и петнаесто-минутни тестови	Компетенција за учење; Комуникација; Дигитална компетенција Одговоран односпрема околини; Одговоран односпрема здрављу; Одговорно учешће у демократском друштву; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама; Решавање

		узрокују; - примерима илуструју значај биотехнолошких производа и процеса у превенцији и лечењу многих болести, производњи хране и заштити животне средине; постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса.	Уџбеник радног карактера, свеска, радни листићи, слике, шеме и фотографије.	наводи примере, повезује научено са применом у животу...			проблема; Сарадња; Естетичка компетенција
3. Порекло и разноврсност живота (3+4=7 часова)	„Календар живота“, еволуција различитих група организама кроз геолошка доба и велика изумирања. Значај алги (цијанобактерија) и биљака за продукцију O₂ и озонског омотача, као заштита од УВ зрака, и услов за развој осталих живих бића. Строматолити. Излазак из воде на копно.	- доведе у везу промене животних услова са еволуцијом живота на планети; - истражи давно нестале екосистеме; - повезују изглед, грађу и функционисање живих бића са условима животне средине на очигледним примерима; - постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама и процесима; - користе више различитих релевантних	Наставне методе: метода усменог излагања, дијалогска метода, демонстративно-илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту. Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима. Наставна средства: Уџбеник радног карактера, свеска, радни листићи, слике, шеме и фотографије.	Слуша, памти, поставља питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, решава задатке у уџбенику, истражује, наводи примере, повезује научено са применом у животу...	Објашњава, наводи примере, црта и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	Усмене провере и Петнаесто-минутни тестови	Дигитална компетенција Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Одговорно учешће у демократском друштву; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Рад са Подацима и информацијама; Решавање проблема; Сарадња;

		извора информација током истраживачког рада; - објашњавају настанак нових врста под утицајем еволуционих механизма.					Естетичка компетенција
4. Наслеђивање и еволуција (4+5=9 часова)	Улуткавање и пресвлачење инсеката. Пубертет и адолесценција човека. Цветање, плодоношење и сазревање плодова биљака. Теорија еволуције. Постанак нових врста кроз еволуционе процесе. Еволуција човека.	- повеже промене које се догађају организму током животног циклуса са активностима гена - повеже промене наследног материјала са настанком нових врста путем природне селекције; - објашњавају настанак нових врста под утицајем еволуционих механизма; - истражују допринос научника развоју биологије и значај научних открића за развој друштва; - изводе закључак о значају и доприносу Дарвинове теорије савременој теорији	Наставне методе: метода усменог излагања, дијалогска метода, демонстративно-илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту. Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима. Наставна средства: Уџбеник радног карактера, свеска, радни листићи, слике, шеме и фотографије.	Слуша, памти, поставља питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, решава задатке у уџбенику, истражује, наводи примере, повезује научено са животу...	Објашњава, наводи примере, црта и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	Усне провере и петнаесто-минутни тестови	Компетенција за учење; Комуникација; Дигитална компетенција Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Одговорно учешће у демократском друштву; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Сарадња;

		еволуције и различитим областима људског деловања; конструишу филогенетски низ на основу истраживања сродничких односа појединих група и њиховог еволутивног порекла.					Естетичка компетенција
5. Живот у екосистему (8+8=16 часова)	Еволуција и развој екосистема. Концепт климакса. Циклуси кружења основних супстанци у природи (H₂O, C, N) и њихова повезаност. Азотофиксација, микориза, симбиоза, симбионтски организми(лишајев и). Ограниченост ресурса (капацитет средине) и одрживи развој. Нестанак врста и фактори угрожавања (Н.І.Р.Р.О.	повеже губитак врста у екосистему са негативним последицама у преносу супстанце и енергије у мрежама исхране; критички процени последице људских делатности у односу на расположиве ресурсе на Земљи; повеже утицај еколошких чинилаца са распоредом карактеристичних врста које насељавају простор Србије; описују циклусе кружења воде и угљеника у природи, пренос супстанце и	Наставне методе: метода усменог излагања, дијалогска метода, демонстративно-илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту. Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима. Наставна средства: Уџбеник радног карактера, свеска, радни листићи, слике, шеме и фотографије.	Слуша, памти, поставља питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, решава задатке у уџбенику, истражује, наводи примере, повезује научно са применом у животу...	Објашњава, наводи примере, црта и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	Усмене провере и петнаесто-минутни тестови, практичан рад	Компетенција за учење; Комуникација; Дигитална компетенција Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Одговорно учешће у демократском друштву; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама; Решавање

- информатика и рачунарство – примена ИКТ технологија у изради домаћих задатака, прикупљању података и информација и фотографија;
- ликовна култура – израда паноя, плаката, цртежа, модела, мапе ума;
- географија – употреба географских карти за одређивање распрострањености одређених група животиња, биоми, пољопривреда;
- грађанско васпитање – обрада тема које се односе на пол, род и сексуалност;
- Физика - физичке појаве у телу организама, притисак, брзина;
- хемија – биохемијски процеси, органска важна једињења, кружење материје у природи;
- физичко и здравствено васпитање - здрави стилови живота.

Кључни појмови садржаја програма: ћелијски метоболизам, матичне ћелије, неурон, чула, хуморална регулација, хормони, животни процеси, обољења нервног и ендокриног система, полне болести, геолошка доба, теорија еволуције, екосистем, кружење супстанци, интродукција, одрживи развој, глобалне промене.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Потреба за додатним временом за рад (дати ученику више времена), потреба за већом пажњом (ученика на радним задацима)
Најефикасније методе и облици рада	Дијалошка метода и рад у паровима
Избор наставних средстава	Уџбеник радног карактера, свеска, радни листићи, слике, шеме и фотографије.
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Предавање на тему заштите здравља од стране здравствених радника ДЗ.
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Постављање јасних циљева, пружање позитивних повратних информација, коришћење разноврсних метода, стварање пријатног окружења...
Могући застоји у раду	Не очекујем их.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Наставне теме се реализују темпом који је дат у годишњем плану.
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Усмено и писмено одговарање, тестови и квизови знања, појединачна активност ученика на часу и читавог одељења, разумевање текста и издвајање кључних појмова, попуњавање табела на основу понуђене литературе, провера цртежа, домаћих радова и радних свезака, решавање проблема, извештавање ученика о посматраном објекту или процесу, експерименту, самостални ученички радови (панои, презентације, практични радови: збирке природног материјала, макете...)

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: БИОЛОГИЈА

Разред: СЕДМИ

Општа предметна компетенција (ОПК)

Учећи биологију у основном образовању ученици овладавају знањима и вештинама који им омогућавају да разумеју биолошке концепте и основне принципе функционисања живота на Земљи, као и место и улогу човека у природи. Знања о грађи и функцији организама, наслеђивању, еволуцији и односима организама с окружењем доприносе разумевању биодиверзитета, порекла живота на Земљи, схватању повезаности организама и неживе природе и прихватању различитости. Ученици сагледавају биолошку разноврсност као природно богатство и усвајају концепт одрживог развоја као предуслов за опстанак и просперитет човечанства. Практикујући основе научног приступа и метода, ученици могу да разликују научна од ненаучних објашњења природних појава. Кроз тимски истраживачки рад ученици развијају способност решавања проблема, иницијативу, сарадњу и етичко понашање, као и језичке, комуникацијске и дигиталне компетенције. Анализирањем и интерпретирањем података и информација развијају критички однос према њиховој релевантности и поузданости извора. Могу да изаберу креативне и адекватне начине да прикажу резултате рада и ставове у вези са значајним биолошким темама. Изучавајући биолошке појаве и процесе, предлажући идеје и дискутујући о њима, ученици развијају радозналост према природи, апстрактно, креативно и критичко мишљење, способности планирања, вођења и вредновања сопственог учења, самопоуздање и истрајност. Развијају проактиван однос у очувању здравља и унапређивању животне средине и учествују у друштвеном животу на локалном нивоу у активностима везаним за биолошка и животна питања.

Специфична предметна компетенција (СПК)

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици усвајају елементарна знања из биологије која су неопходна за разликовање живих бића од неживе природе. Ученици разумеју да су сва жива бића грађена од ћелија у којима се обављају животни процеси. Упознају се са грађом људског тела, што омогућава лакше разумевање грађе и функционисања других живих бића, као и усвајање здравих животних навика. Како би боље упознали аспекте природе, уочавају примере утицаја човека на природу, пре свега у непосредној околини, што их усмерава да својим понашањем доприносе очувању животне средине. Спознају везу између квалитета свог живота и здравља и квалитета животне средине. Увиђајући повезаност између живе и неживе природе и улоге човека у њој, ученици схватају да су човеково здравље и добробит уско повезани са очувањем природе. Разумевањем кључних биолошких појмова, ученици развијају основе логичког и критичког мишљења неопходних за разумевање појава и процеса у природи и функционисање сопственог тела.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици овладавају вештинама неопходним за разумевање основних појмова и концепата о грађи, процесима и појавама код живих бића. Посматрају, уочавају, прате и описују појаве и процесе у природи и изводе једноставне експерименте о утицају спољашње и унутрашње средине на жива бића. Приликом огледа и теренског рада ученици примењују безбедносне процедуре како би заштитили себе и друге. Такође, активно и конструктивно учествују у раду групе или пара, поштујући правила заједничког рада и уважавајући разлике у мишљењу и ставовима. До информација долазе на различите начине, а у складу са својим интересовањима и могућностима. ИКТ користе за истраживање, презентацију резултата и ефикасну комуникацију и сарадњу. Овладавајући основним вештинама експерименталног и теренског рада, ученици формирају позитиван став према науци и научним начинима сазнавања и развијају мануелне, аналитичке и дигиталне вештине. Такође, остварују ближи контакт са природом и поштују живи свет око себе. Радом са другима развијају комуникацију и толеранцију.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Сви ученици примењују стечена знања у свакодневном животу. Ученици разумеју промене кроз које пролазе у периоду пубертета. Имајући у виду могуће здравствене, породичне и социјалне последице болести зависности насталих злоупотребом психоактивних супстанци, ученици бирају и усвајају здраве стилове живота. Разумевање извора варијабилности омогућава прихватање различитости у изгледу, понашању и мишљењу. Ученици развијају хуман однос према животињама и у дискусијама аргументују значај дивљих и домаћих врста за човека. Развијају радозналост према природи и своја запажања о њој могу да представе на креативан начин и уз коришћење ИКТ-а, водећи рачуна о безбедности на интернету. Уочавају чиниоце и понашања који нарушавају природу и квалитет животне средине у ужој и широј околини. Своје ставове у погледу права на здраву животну средину и обавеза да је штите заснивају на научним доказима. Кроз тимски рад, усвајају форме понашања и правила комуникације засноване на толерантном и праведном приступу. Критички процењују рад свих чланова тима, као и сопствени рад и улогу у тиму.

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици истражују особине живих бића и њихову разноликост и анализирају различите утицаје спољашње и унутрашње средине на животне процесе. На основу разумевања полног размножавања и механизма наслеђивања особина, објашњавају разноврсност живог света. Ученици доводе у везу порекло живог света са његовом разноврсношћу и са позицијом група организама на Дрвету живота. На примерима објашњавају природу биолошке еволуције и значај Дарвинове теорије за савремену науку и различите области људског деловања. Повезивањем грађе и функционисања живог света, уз примену математике и других природних наука, ученици објашњавају везу економичности грађе и функције на нивоима од ћелије до биосфере. Повезују узроке и последице глобалних промена на живи свет, животну средину и природне ресурсе. Разумевање последица деловања човека на животну средину, као и значаја очувања и заштите биодиверзитета, омогућава планирање активности које ученици могу да предузму за унапређивање стања и квалитета животне средине на личном нивоу, на нивоу заједнице и глобалном нивоу. Ученици идентификују факторе који унапређују или угрожавају здравље и критички процењују важност здравих животних навика у превенцији болести. Усвајањем основних биолошких концепата, као што су еволуција, екологија, заштита животне средине и очување здравља, ученици уочавају законитости на различитим нивоима организације живих бића и тако стичу систематски повезана биолошка знања.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици постављају једноставна истраживачка питања и користе једноставне методе и технике како би прикупили потребне податке (нпр. опсервирање, узорковање, мерење итд). Спровode теренска истраживања и једноставне огледе о особинама и грађи живих бића, утицају животних навика на здравље и биолошким појавама и процесима у екосистемима. Прикупљене податке обрађују и анализирају и изводе закључке. Резултате истраживања представљају графички и табеларно, изградом модела биолошких објеката и процеса и на друге креативне начине. Микроскопирањем уочавају грађу организама на различитим нивоима биолошке организације. У истраживачком и експерименталном раду ученици примењују знања из математике, природних и друштвених наука. Из релевантних извора информација издвајају и реорганизују потребне информације и податке, развијајући вештине управљања подацима и ефикасног и безбедног коришћења ИКТ-а. Кроз истраживачки рад ученици усавршавају аналитичке вештине, развијају дивергентно мишљење и оспособљавају се да заузимају критички став према подацима и информацијама. Радећи у тиму, ученици развијају способност вредновања резултата рада.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици развијају нове ставове и вештине које примењују у свакодневном животу и животу заједнице. Користе стечена знања из биологије, природних и друштвених наука, технике и технологије да коригују животне навике и побољшају квалитет сопственог живота. Ученици вреднују биодиверзитет као кључан услов за благостање људи. Дискутују о одрживом коришћењу природних ресурса, о здравим стиливима живота, производњи хране и добробити животиња. Критички процењују информације и податке из медија о климатским променама и изумирању биљних и животињских врста. Ученици разликују поуздане изворе информација од непоузданих, релевантне податке од ирелевантних, као и научна објашњења природних појава од ненаучних. У разговорима о различитим биолошким појавама и процесима развијају вештину јасног, прецизног и аргументованог изражавања идеја и ставова у усменој и писаној форми. Ученици постављају реалне циљеве учења и рада, развијају способности планирања и организације посла и закључују на основу доказа. Процењују сопствене снаге и слабости и самоуверени су и истрајни у раду.

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици повезују и примењују стечена знања у школским ситуацијама и свакодневном животу. Повезујући грађу и функционисање живог света, примерима илуструју деловање спољашњих и унутрашњих утицаја на одржавање хомеостазе организма. Развијају и негују лична интересовања у вези са одржањем хомеостазе и очувањем здравља. Ученици разумеју повезаност главних група организма на основу знања о функцији генетичког материјала, његовом преношењу кроз генерације и настанку нових врста под утицајем еволуционих механизма. Самостално и у сарадњи са другима истражују филогенетске низове, откривају и повезују сродничке односе између врста. Уочавањем промена у природи, а посебно промена под утицајем човека, ученици објашњавају развој екосистема и угроженост биодиверзитета. Анализирањем чинилаца који нарушавају квалитет животне средине могу да разумеју положај човека у природи, његову одговорност за стање животне средине и значај концепта одрживог развоја. Овладавањем одређених биолошких појмова, као што су хомеостаза, еволуциони механизми, специјација и одрживи развој, ученици развијају логичко и критичко мишљење неопходно за разумевање утицаја животне средине на промене биодиверзитета и на здравље човека.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици на основу стечених знања, интересовања и информација из различитих извора постављају адекватне хипотезе на које ће моћи да добију одговоре применом научног приступа. Разумеју значај коришћења релевантних и поузданих података и информација за објашњавање појава и процеса у природи, у процесу учења, примени у раду, доношењу одлука и у свакодневном животу. Разликују податак/информацију од њиховог тумачења. Интерпретирају податке користећи текстуалне, математичке, графичке и аудио-визуелне форме. Ученици формулишу објашњења и закључке на основу резултата до којих су дошли. Презентују, дискутују и преиспитују резултате у светлу добијених коментара. Представљају закључке, ставове и мишљења усмено и писано, поштујући ограничења и контекст. Нова и претходно стечена сазнања и вештине повезују у јединствену целину. Примењују одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и расположивим временом. Кроз експерименталан рад, ученици продубљују способност анализе и синтезе и развијају критичко мишљење.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици кроз активности у вези са унапређивањем здравља и очувањем животне средине развијају иницијативу, креативност и бригу за друге. Разумеју утицај фармацеутских и других производа на здравље, тумаче декларације и упутства на производима, слушају савете стручњака и према њима поступају. Ученици дискутују о утицају биотехнологија на животну средину, здравље и квалитет живота. Практикују активности које подстичу бригу о природи и одрживи развој. Вреднују значај тих активности за свој будући живот, живот заједнице и живот будућих генерација. Ученици се активно укључују у планирање и реализацију друштвених акција у школи и заједници које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и ка одрживом развоју. Како би развили и спровели активности за очување биодиверзитета, препознају проблем којим ће се бавити, рашчлањују проблемску ситуацију на делове и уочавају везе између њих. Стечена научна знања и вештине омогућавају им активно укључивање у друштвени живот на локалном нивоу и доношење одлука заснованих на доказима и разумевању друштвених вредности и правила.

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1. Јединство грађе и функције као основа живота	- БИО.ОО.О.1.1. Примењују критеријуме за разликовање живих бића од неживе природе. - БИО.ОО.О.1.2. Идентификују положај, изглед и функцију органа у људском телу. - БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада. - БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. - БИО.ОО.О.3.4. Развијају радозналост према природи. - БИО.ОО.О.3.8. Развијају способност вербалног изражавања чињеница, идеја, ставова и мишљења о биолошким појавама. - БИО.ОО.О.3.9. Критички и одговорно користе дигиталне технологије у активностима у вези са истраживањем биолошких појава и процеса. - БИО.ОО.О.3.10. Критички и конструктивно процењују свој рад и учење, као и рад других. - БИО.ОО.О.3.11. Развијају поверење у закључке засноване на научним доказима.	- БИО.ОО.С.1.1. Пореде ћелије према морфолошким и функционалним карактеристикама. - БИО.ОО.С.1.2. Објашњавају основе животних процеса на свим нивоима биолошке организације. - БИО.ОО.С.1.3. Повезују изглед, грађу и функционисање живих бића са условима животне средине на очигледним примерима. - БИО.ОО.С.2.1. Истражују допринос научника развоју биологије и значај научних открића за развој друштва. - БИО.ОО.С.2.2. Постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама и процесима. - БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. - БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик. - БИО.ОО.С.2.5. Примењују знања из математике, природних и друштвених наука у истраживачком и експерименталном раду. - БИО.ОО.С.2.6. Користе више различитих релевантних извора информација током истраживачког рада. - БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења. - БИО.ОО.С.2.10. Микроскопирањем уочавају кључне структуре организама. - БИО.ОО.С.3.3. Артикулисано и аргументовано заступају научни поглед на свет у писаној и усменој форми. - БИО.ОО.С.3.5. Планирају, воде и вреднују сопствено учење, чиме развијају самопоуздање и истрајност.	- БИО.ОО.Н.1.1. Илуструју примерима одржавање хомеостазе. - БИО.ОО.Н.2.1. Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. - БИО.ОО.Н.2.3. Анализирају податке, објашњавају трендове и изводе закључке.

2. Човек и здравље	БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада. – БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. БИО.ОО.О.3.1. Избегавају ризична понашања и прихватају да су пубертетске промене (физичке, психичке, емоционалне и социјалне) део одрастања. – БИО.ОО.О.3.2. Развијају толеранцију, превазилазе предрасуде и промовишу социјалну укљученост јер разумеју заједничко порекло живих бића и утицај наследног материјала и средине на развој особина организама. – БИО.ОО.О.3.3. Усвајају навике и знања који доприносе заштити и очувању сопственог здравља и здравља других људи. – БИО.ОО.О.3.4. Развијају радозналост према природи. – БИО.ОО.О.3.8. Развијају способност вербалног изражавања чињеница, идеја, ставова и мишљења о биолошким појавама. – БИО.ОО.О.3.9. Критички и одговорно користе дигиталне технологије у активностима у вези са истраживањем биолошких појава и процеса. – БИО.ОО.О.3.10. Критички и конструктивно процењују свој рад и учење, као и рад других. БИО.ОО.О.3.11. Развијају поверење у закључке засноване на научним доказима.	БИО.ОО.С.1.12. Критички вреднују важност здравих стилова живота у превенцији болести. – БИО.ОО.С.2.1. Истражују допринос научника развоју биологије и значај научних открића за развој друштва. – БИО.ОО.С.2.2. Постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама и процесима. – БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. – БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик. – БИО.ОО.С.2.5. Примењују знања из математике, природних и друштвених наука у истраживачком и експерименталном раду. – БИО.ОО.С.2.6. Користе више различитих релевантних извора информација током истраживачког рада. – БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења. – БИО.ОО.С.2.8. Изводе једноставна истраживања о утицају животних навика на здравље (утицај буке на слух, физичка неактивност, неправилна исхрана). – БИО.ОО.С.3.1. Решавају проблеме одрастања повезујући их са физиолошким процесима који их узрокују. – БИО.ОО.С.3.2. Процењују сопствене животне навике у односу на елементе здравог начина живота и принципе одрживог развоја. – БИО.ОО.С.3.3. Артикулисано и аргументовано заступају научни поглед на свет у писаној и усменој форми. – БИО.ОО.С.3.4. Изражавају критички став према медијским садржајима који се баве здравим стиливима живота, климатским променама, загађивању животне средине и изумирању биљних и животињских врста.	– БИО.ОО.Н.2.1. Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. – БИО.ОО.Н.2.3. Анализирају податке, објашњавају трендове и изводе закључке. БИО.ОО.Н.3.1. Иницирају, осмишљавају и учествују у реализацији активности са циљем подизања свести о очувању здравља, квалитета животне средине и значају одрживог развоја. – БИО.ОО.Н.3.3. Примерима илуструју значај биотехнолошких производа и процеса у превенцији и лечењу – многих болести, производњи хране и заштити животне средине.

		- БИО.ОО.С.3.5. Планирају, воде и вреднују сопствено учење, чиме развијају самопоуздање и истрајност.	
3. Порекло разноврсност живота	и БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада. - БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. - БИО.ОО.О.3.4. Развијају радозналост према природи. - БИО.ОО.О.3.8. Развијају способност вербалног изражавања чињеница, идеја, ставова и мишљења о биолошким појавама. - БИО.ОО.О.3.9. Критички и одговорно користе дигиталне технологије у активностима у вези са истраживањем биолошких појава и процеса. - БИО.ОО.О.3.10. Критички и конструктивно процењују свој рад и учење, као и рад других. БИО.ОО.О.3.11. Развијају поверење у закључке засноване на научним доказима.	- БИО.ОО.С.1.5. Објашњавају значај полног размножавања и наслеђивања особина за разноврсност живог света. - БИО.ОО.С.1.6. Одређују положај главних група на Дрвету живота на основу познавања основних карактеристика организама, разликујући сличност и сродност међу њима. - БИО.ОО.С.2.1. Истражују допринос научника развоју биологије и значај научних открића за развој друштва. БИО.ОО.С.2.2. Постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама и процесима. - БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. - БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик. - БИО.ОО.С.2.5. Примењују знања из математике, природних и друштвених наука у истраживачком и експерименталном раду. - БИО.ОО.С.2.6. Користе више различитих релевантних извора информација током истраживачког рада. - БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења. - БИО.ОО.С.3.3. Артикулисано и аргументовано заступају научни поглед на свет у писаној и усменој форми.	- БИО.ОО.Н.2.2. Користе критеријуме, организују податке и закључују на алгоритамски начин користећи дихотоме кључеве. - БИО.ОО.Н.2.1. Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. - БИО.ОО.Н.2.3. Анализирају податке, објашњавају трендове и изводе закључке.

		БИО.ОО.С.3.5. Планирају, воде и вреднују сопствено учење, чиме развијају самопоуздање и истрајност.	
4. Наслеђивање и еволуција	БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада. - БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. - БИО.ОО.О.3.4. Развијају радозналост према природи. - БИО.ОО.О.3.8. Развијају способност вербалног изражавања чињеница, идеја, ставова и мишљења о биолошким појавама. - БИО.ОО.О.3.9. Критички и одговорно користе дигиталне технологије у активностима у вези са истраживањем биолошких појава и процеса. - БИО.ОО.О.3.10. Критички и конструктивно процењују свој рад и учење, као и рад других. - БИО.ОО.О.3.11. Развијају поверење у закључке засноване на научним доказима.	- БИО.ОО.С.1.5. Објашњавају значај полног размножавања и наслеђивања особина за разноврсност живог света. - БИО.ОО.С.1.7. Илуструју примерима еволуционе промене код живих бића условљене антропогеним фактором и другим утицајима спољашње средине. - БИО.ОО.С.1.8. Изводе закључак о значају и доприносу Дарвинове теорије савременој теорији еволуције и различитим областима људског деловања. - БИО.ОО.С.2.1. Истражују допринос научника развоју биологије и значај научних открића за развој друштва. - БИО.ОО.С.2.2. Постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама и процесима. - БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. - БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик. - БИО.ОО.С.2.5. Примењују знања из математике, природних и друштвених наука у истраживачком и експерименталном раду. - БИО.ОО.С.2.6. Користе више различитих релевантних извора информација током истраживачког рада. - БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења. - БИО.ОО.С.3.3. Артикулисано и аргументовано заступају научни поглед на свет у писаној и усменој форми. - БИО.ОО.С.3.5. Планирају, воде и вреднују сопствено учење, чиме развијају самопоуздање и истрајност.	- БИО.ОО.Н.1.2. Објашњавају функцију генетичког материјала у ћелији (хромозом, ДНК, РНК, ген) и пренос наследне информације кроз генерације. - БИО.ОО.Н.1.3. Конструирају филогенетски низ на основу истраживања сродничких односа појединих група и њиховог еволутивног порекла. - БИО.ОО.Н.1.4. Објашњавају настанак нових врста под утицајем еволуционих механизма. - БИО.ОО.Н.2.1. Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. - БИО.ОО.Н.2.3. Анализирају податке, објашњавају трендове и изводе закључке.

5. Живот у екосистему	БИО.ОО.О.1.3. Примерима илуструју узроке и последице штетног деловања антропогеног фактора на живи свет и животну средину. БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада. БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. БИО.ОО.О.2.3. Проналазе на интернету и у литератури податке о адаптацијама карактеристичних врста на услове који владају у екосистемима типичним за Србију. БИО.ОО.О.2.4. Посматрају, уочавају, прате и описују појаве у животу организама из окружења и презентују резултате истраживања. БИО.ОО.О.2.5. Уз помоћ наставника изводе једноставне експерименте у којима се истражује утицај спољашње и унутрашње средине на процесе код живих бића. БИО.ОО.О.3.4. Развијају радозналост према природи. БИО.ОО.О.3.5. Представљају на креативан начин право на здраву животну средину и обавезу да је штите од нарушавања. БИО.ОО.О.3.6. Учествују у дискусијама и дебатама о значају дивљих и гајених врста за човека. БИО.ОО.О.3.7. Конструктивно сарађују у активностима које имају за циљ очување здравља, животне средине и биодиверзитета непосредне околине. БИО.ОО.О.3.8. Развијају способност вербалног изражавања чињеница, идеја, ставова и мишљења о биолошким појавама. БИО.ОО.О.3.9. Критички и одговорно користе дигиталне технологије у активностима у вези са истраживањем биолошких појава и процеса.	БИО.ОО.С.1.3. Повезују изглед, грађу и функционисање живих бића са условима животне средине на очигледним примерима. БИО.ОО.С.1.4. Анализирају како различити фактори спољашње и унутрашње средине утичу на животне процесе. БИО.ОО.С.1.9. Увиђају узајамне утицаје између делова екосистема. БИО.ОО.С.1.10. Описују циклусе кружења воде и угљеника у природи, пренос супстанце и енергије у екосистему. БИО.ОО.С.1.11. Доводе у везу узроке и последице глобалних промена на живи свет, животну средину и природне ресурсе. БИО.ОО.С.2.1. Истражују допринос научника развоју биологије и значај научних открића за развој друштва. БИО.ОО.С.2.2. Постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама и процесима. БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик. БИО.ОО.С.2.5. Примењују знања из математике, природних и друштвених наука у истраживачком и експерименталном раду. – БИО.ОО.С.2.6. Користе више различитих релевантних извора информација током истраживачког рада. БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења. БИО.ОО.С.2.9. Приказују односе, појаве и процесе у различитим екосистемима на различите креативне начине.	БИО.ОО.Н.1.5. Објашњавају развој и еволуцију екосистема на задатим примерима. БИО.ОО.Н.1.6. Критички вреднују антропогени утицај на животну средину и биодиверзитет. БИО.ОО.Н.1.7. Анализирају значај концепта одрживог развоја за природу. БИО.ОО.Н.2.1. Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. БИО.ОО.Н.2.3. Анализирају податке, објашњавају трендове и изводе закључке. БИО.ОО.Н.3.1. Иницирају, осмишљавају и учествују у реализацији активности са циљем подизања свести о очувању здравља, квалитета животне средине и значају одрживог развоја. БИО.ОО.Н.3.2. Израђују процедуре активности за очување биодиверзитета. БИО.ОО.Н.3.3. Примерима илуструју значај биотехнолошких производа и процеса у превенцији и лечењу многих болести, производњи хране и заштити животне средине. – БИО.ОО.Н.3.4. Учествују у интердисциплинарном решавању проблема у вези са одрживим развојем.

	- БИО.ОО.О.3.10. Критички и конструктивно процењују свој рад и учење, као и рад других. - БИО.ОО.О.3.11. Развијају поверење у закључке засноване на научним доказима.	- БИО.ОО.С.3.2. Процењују сопствене животне навике у односу на елементе здравог начина живота и принципе одрживог развоја. - БИО.ОО.С.3.3. Артикулисано и аргументовано заступају научни поглед на свет у писаној и усменој форми. - БИО.ОО.С.3.4. Изражавају критички став према медијским садржајима који се баве здравим стиливима живота, климатским променама, загађивању животне средине и изумирању биљних и животињских врста. БИО.ОО.С.3.5. Планирају, воде и вреднују сопствено учење, чиме развијају самопоуздање и истрајност.	

Предмет: **Математика**

Разред: осми

Годишњи фонд на часова: 136

Циљ учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитиван став према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом, као и примену стечених знања у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота. Такође, циљ је да ученик формира добар темељ за даљи развој математичких појмова и логичког размишљања.

Тема	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облици рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		

2. Тачка, права и раван 16 (7+9)	- Тачка, права и раван - Ортогоналност - Ортогонална пројекција - Полиедар	Препознаје и именује основне елементе геометрије у простору (тачка, права, раван); Разуме међусобне односе између тачке, праве и равни (припадност, пресек, паралелност, нормалност); Представља односе између ових елемената цртежом и моделом; Користи математички језик за описивање положаја и односа у простору. Разуме појам нормалности (ортогоналности) у равни и простору; Препознаје и конструише праву нормалну на дату праву или раван; Примењује појам ортогоналности у задацима из аналитичке и описне геометрије. Разуме појам ортогоналне пројекције тачке и дужи на праву и раван; Изводи ортогоналну пројекцију фигура у равни и простору; Примењује пројекције у задацима и једноставним цртежима; Објашњава примену ортогоналне пројекције у реалном животу (архитектура, инжењерство и сл.). Препознаје полиедре и разликује их од других тела (тетраедар, октаедар...); Именује елементе полиедра (стране, ивице, темена);					

Линеарне једначине и неједначине са једном непознатом 17(7+10)	- Линеарне једначине са једном непознатом - Примена линеарних једначина - Једначине које се свде на линеарне - Линеарне неједначине са једном непознатом	Разуме појам линеарне једначине и препознаје је у различитим облицима; Уме да сложеније једначине (са разломцима, негативним бројевима, заградама и променљивим са обе стране) алгебарским трансформацијама свде на основни облик и израчуна непознату величину; Решава линеарне једначине које садрже рационалне бројеве, децималне записе и разломке; Проверава исправност решења и тумачи резултат у складу са задатим условима. Формулише једначину на основу текстуалног задатка; Користи линеарне једначине за моделовање и решавање животних и математичких ситуација; Интерпретира добијено решење у контексту задатка; Решава проблеме са непознатим величинама, процентима и једноставним релацијама. Препознаје сложеније једначине које се трансформацијом свде на линеарне (нпр. уклањањем заграда, ослобађањем од разломака, скраћивањем и груписањем сличних чланова); Примењује поступке алгебарског поједностављивања; Анализира посебне случајеве: једначине без решења или са бесконачно много решења; Уме да уочава грешке у поступку решавања и самостално их исправља. Разуме значење неједначина и користи симболе неједнакости ($>$, $<$, $\geq$, $\leq$); Решава линеарне неједначине применом својстава сличних као код једначина (укључујући и случајеве са променом знака при множењу или дељењу негативним бројем);					

		Приказује решења на бројевној правој и интервалски; Примењује неједначине у текстуалним и практичним проблемима.					

- Пропорционалност дужи - Талесова теорема - Сличност троуглова - Примена сличности троуглова	Препознаје и примењује однос пропорционалности између дужи у геометријским фигурама; Решава задатке у којима се користе пропорције између сразмерних дужи; Примењује својства пропорција у реалним и математичким ситуацијама. Разуме и формулише Талесову теорему у контексту паралелних правих и сразмерних дужи; Примењује Талесову теорему у решавању задатака и конструкција; Аргументује поступак решавања задатака заснованих на овој теорему. Препознаје сличне троуглове на основу одговарајућих углова и дужи; Познаје и примењује критеријуме за сличност троуглова Објашњава и примењује однос сличности у решавању задатака. Примењује сличност троуглова у рачунским и практичним задацима (нпр. мерење висине неприступачних објеката); Користи односе сличности за израчунавање непознатих дужи и углова; Интерпретира сличност у различитим геометријским конфигурацијама.	Монолошко – дијалошка Фронтални Уџбеник Збирка задатака Табла Геометријски прибор	Ученици пратенаставнају начасу Укључују се у дискусију Одговарају на питања Дају сугестије Редовно ораде домаћи задатке Самостално раде задатке Жељук одкуће	Наставник свакодневно прати и бележи активност ученика на часу као и редовну израду домаћих задатака Задаје, прегледа и оцењује контролне вежбе и писмене задатке	Писмене провере Усмено испитивање	Ученик самостално и активно приступа учењу математике и преузима одговорност за сопствени напредак. Примењује различите стратегије учења и повезује нова знања са претходним. Развија упорност и мотивацију у савладавању математичких изазова. Ученик уочава и вреднује лепоту логичке структуре и уређености математичког мишљења. Развија осећај за естетику кроз уређено и прецизно решавање математичких задатака. Изражава креативност у приступу решавању проблема и представљању решења Ученик развија свест о одговорности према окружењу кроз анализу података и процену реалних ситуација.

							- Примењује математичка знања у контекстима који се односе на одрживи развој, штедњу ресурса и планирање. - Разуме значај тачности и поузданости података у

5. Линеарна функција 12(5+7)	- Појам линеарне функције - График линеарне функције - Особине линеарне функције	Разуме шта је функција и препознаје линеарну функцију у облику $y = kx + p$ где су k коефицијент пропорционалности, p слободан члан, x независна променљива и y зависна променљива. Идентификује коефицијенте k и p као параметре који утичу на нагиб и положај графика; Одређује вредности функције за дате аргументе x; Представља функцију табеларно, речима или формулом. Уме да нацрта график линеарне функције у координатном систему на основу табеле вредности или формуле; Одређује нулу функције (пресецање са x-осом) и тачку пресека са y-осом; разликује правце са позитивним и негативним нагибом и препознаје функцију са нула нагибом ($y = p$); Анализира утицај параметара k и p на положај графика. Описује особине линеарне функције: домен, вредности, растући/оппадајући карактер, симетрије, пресечне тачке са координатним осама или другом линеарном функцијом; Одређује да ли је функција растућа, опадајућа или константна на основу коефицијента правца; Примењује линеарну функцију за моделовање и решавање животних и текстуалних проблема; Тумачи график функције у контексту реалног задатка.					

6. Системи линеарних једначина са две непознате 13(5+8)	- Системи линеарних једначина са две непознате и методе решавања (метода замене и метода супротних коефицијената) - Примена система линеарних једначина са две непознате	Разуме појам система линеарних једначина са две непознате и шта значи решити систем; Примењује методу замене за решавање система (изоловање једне непознате, убацивање у другу једначину); Примењује методу супротних коефицијената (сабирање/одузимање уређених једначина после прилагођавања коефицијената); Уме да препозна када систем има једно решење, бесконачно много решења или нема решења; Проверава тачност добијеног решења у обе једначине система. Уме да формулише реалан проблем или текстуални задатак у облику система линеарних једначина са две непознате; Примењује систем у решавању задатака из свакодневног живота (брзина, цена, количина, односи, итд.); Користи системе једначина у различитим контекстима (геометрија, економија, мерење, пропорције); Тумачи добијено решење у контексту задатка и процењује његову смисленост.					

4. Призма и пирамида13(6+7)

- Појам и врсте (правилна тространа, четворострана и шестострана) призме
- Површина призме
- Запремина призме
- Појам и врсте (правилна тространа, четворострана и шестострана) пирамиде
- Површина пирамиде
- Запремина пирамиде

Разуме и објашњава шта је призма и препознаје њене основне елементе (основе, бочне стране, омотач, ивице, темена, висина);

Разликује врсте призми (тространа, четворострана, шестострана) и препознаје правилне призме;

Црта скицу или мрежу дате призме;

Идентификује призму у свакодневном окружењу и описује је.

Примењује формуле за израчунавање површине призме (појединачне и укупне);

Рачуна површину правилних призми на основу познатих димензија;

Тумачи јединице за површину и користи их у рачуну;

Процењује и упоређује површине у практичним задацима.

Разуме концепт запремине и примењује формулу за запремину призме:

$$V = S \cdot h$$

Рачуна запремину различитих врста призми;

Користи одговарајуће јединице за запремину и прелази између њих;

Решава реалне проблеме везане за запремину призме.

Разуме структуру пирамиде (основа, омотач, стране, темена, висина);

Препознаје и разликује правилне пирамиде према облику основе;

Црта скице и мреже пирамида; Разликује пирамиду од других геометријских тела и описује је.

Примењује формуле за израчунавање укупне површине пирамиде (површина основе + збир површина бочних троуглова);

Решава задатке у којима је потребно израчунати укупну површину;

Примењује разумевање површине на реалне ситуације.

Примењује формулу за запремину пирамиде:

1

$\square =$

$\square$

$\square 3$

Израчунава запремину на основу познатих података о основи и висини;
Разуме везу између запремине призме

Корелација са другим предметима и међупредметно повезивање:

Физика, хемија, биологија (Употреба бројева и јединица мере; Прорачуни у експериментима (брзина, густина, запремина, концентрација); Симетрија и обрасци у природи (цветови, снежне пахуље)).

Информатика и рачунарство (Алгоритамско мишљење, решавање проблема корак по корак; Графички прикази у дигиталним алатима.

Програмирање – услови, понављања (везе са логиком и низовима)).

Техника и технологија (Практична примена мерења и прорачуна (пројекти, макете); Склопови и модели – просторне фигуре; Конструкције у приручним материјалима).

Историја и географија (Временске линије (хронологија, редослед догађаја); Мерење раздаљина на географским картама, размера; Статистички подаци о становништву, графички прикази).

Ликовна и музичка култура (Геометријске фигуре и тела у цртежу; Симетрија, орнаменти, шаре; Ритам...)

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам?	- Ученици са тешкоћама у учењу имају потребу за додатним објашњењем и темпом прилагођеним њиховим могућностима. Уважавање тих потреба остварујем индивидуалним радом, понављањем градива и визуелним приказом наставних садржаја. - За ученике који показују висок ниво интересовања и напредније знање, припремам задатке вишег нивоа сложености како бих их додатно мотивисала и подстакла развој. - Ученицима са слабијим фокусом омогућавам чешће паузе, рад у краћим интервалима и примену активности које укључују покрет и практичан рад. - Ученике којима је потребна емоционална подршка подстичем позитивном повратном информацијом, пружам осећај сигурности и охрабрујем их кроз разговор и разумевање.

Најефикасније методе и облици рада?	Наставне методе: - Монолошка метода: користим је при увођењу нових појмова и поступака. Омогућава јасан преглед градива и усмеравање пажње ученика. - Дијалoшка метода: поспешује активно учешће ученика кроз постављање питања, дискусију и заједничко формулисање закључака. Посебно је ефикасна при утврђивању и обради сложенијих садржаја. - Демонстративна метода: примењујем је уз употребу наставних средстава (геометријски прибор, дигиталне алатке, макете) ради приказивања математичких процеса, посебно у геометрији. - Илустративна метода: укључује графичке приказе, дијаграме, скице и цртеже као визуелну подршку у разумевању апстрактних појмова, што нарочито помаже ученицима са визуелним стилем учења.
	Облици рада: - Фронтални облик користим за дефинисање новог градива и увођење у тему. Омогућава равномерно усмеравање наставног процеса и контролу динамике часа. - Индивидуални рад пружа могућност сваком ученику да ради сопственим темпом, што је посебно значајно приликом вежбања и провере знања. - Рад у пару подстиче сарадничко учење, развија комуникацијске вештине и олакшава решавање сложенијих задатака кроз размену мишљења. - Групни рад омогућава диференциран приступ, подстицање тимског рада и развијање логичког мишљења кроз заједничко решавање проблема и мини-пројекте.

Наставна средства	- Школска табла и маркери у више боја – користим их за визуелно јасније представљање садржаја, истицање кључних делова решења, разликовање елемената у геометрији и подстицање визуелног памћења код ученика. - Штампани материјали – уџбеници, радне свеске, збирке задатака, додатни листићи за вежбање и провере знања. - Геометријски прибор – лењир, троугао, шестар, угломер и други прибор за цртање и мерење, посебно важан у настави геометрије. - ИКТ средства – рачунар, лаптоп, пројектор, интерактивна табла и интернет. Користим их за приказивање презентација, дигиталних задатака, симулација и едукативних видео-садржаја. - Образовни софтвер и апликације – GeoGebra, Wolfram Alpha, Kahoot!, PowerPoint, као и платформе за учење на даљину (Google Classroom). - Модел и макете – употреба тродимензионалних модела тела (пирамиде, призме, ваљак, купе, лопте) за боље разумевање запремина и површина.
Активности и стратегије за мотивисање ученика:	- Повезивање градива са свакодневним животом – трудим се да ученицима покажем примену математике у стварним ситуацијама (нпр. мерење, куповина, процене, архитектура), како би увидели сврсисходност знања. - Игре и такмичарске активности – у наставу уводим квизове, математичке изазове и задатке на време, што подстиче ангажовање и развија позитиван такмичарски дух. - Похвала и подстицајна повратна информација – редовно истичем труд, напредак и постигнућа ученика, чиме градим њихово самопоуздање и унутрашњу мотивацију. - Диференцирани задаци – прилагођавам задатке нивоу знања ученика, чиме омогућавам да сваки ученик доживи успех и напредак у складу са својим могућностима.

	- Интерактивне и ИКТ активности – коришћење дигиталних алата (GeoGebra, Kahoot!, PowerPoint) чини наставу динамичнијом и ближом интересовањима ученика. - Истраживачка настава – подстичем ученике да самостално или у групама решавају проблеме, праве презентације или моделе, чиме развијају и мотивацију и креативност. - Уважавање интересовања ученика – на часовима дајем примере који су блиски интересовањима ученика (нпр. спорт, технологија, уметност), како бих повећала релевантност садржаја. - Пружање избора – омогућавам ученицима да, у појединим активностима, бирају начин решавања задатака, редослед рада или формат представљања резултата.
Могући застоји у раду:	- Неуједначен ниво предзнања ученика – ученици долазе са различитим степеном усвојених појмова, што може отежати увођење нових наставних садржаја и захтева додатну диференцијацију наставе. - Недовољна мотивација ученика – неки ученици показују слабо интересовање за наставу математике, што утиче на њихово активно учешће и залагање у раду. - Тешкоће у савладавању апстрактних појмова – посебно у темама као што су алгебарске формуле, функције или геометријска својства, што може довести до пасивности и неуспеха. - Слаба концентрација код ученика –што захтева честе промене активности и методичке прилагодбе. - Непотпуна сарадња са родитељима – отежана комуникација или неукљученост родитеља може утицати на напредак ученика и праћење домаћих обавеза. - Чести оправдани или неоправдани изостанак ученика – доводе до празнина у знању и потребе за додатним индивидуалним радом.

Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	- Темпо рада прилагођавам сложености наставне јединице и нивоу предзнања ученика. У увођењу апстрактнијих појмова (нпр. алгебарске формуле, функције, Питагорина теорема) радим спорије, са више примера и визуелизација, како би се обезбедило разумевање основе. - Код наставних тема које су наставак претходног градива (нпр. сабирање/одузимање разломака, мерење површине), темпо је бржи јер се надовезује на већ усвојене појмове. - У темама које садрже више формула (нпр. површине и запремине геометријских тела), темпо рада је успорен и нагласак је на постепеном увежбавању кроз

	разноврсне задатке и примену формула у контексту. - У сложенијим темама примењујем корак по корак приступ, при чему се сваки део градива обрађује кроз мини-целине, уз примену различитих метода и активности (демонстрација, практични примери, рад у пару). - Темпо се успорава уколико је приметна недовољна мотивисаност или разумевање ученика, а у тим случајевима организујем додатне активности, подршку и понављање. - Специфичност у раду примећује се и у потреби за честом диференцијацијом, нарочито у хетерогеним одељењима, где прилагођавам темпо различитим нивоима знања и стиловима учења. - Теме које укључују практичан рад или реалне задатке (нпр. статистика, мерење) омогућавају нешто бржи темпо и активније учешће ученика, што доприноси бољем усвајању.

Праћење напредовања ученика /начин, време, критеријуми праћења	Начин праћења: Ученици се прате кроз континуирану формативну и сумативну процену. Примењујем задатке различитог нивоа тежине, усмена испитивања, радне листове, кратке тестове, домаће задатке, као и посматрање активности на часу и учешћа у дискусији. Време праћења: Напредовање се прати током целог полугодишта – кроз уводне активности, обраду нових садржаја, вежбање и провере знања. Посебну пажњу посвећујем напредовању у кључним моментима – после обраде наставне целине, пред контролне и писмене задатке. Критеријуми праћења: Оцењује се разумевање појмова, примена наученог у новим ситуацијама, тачност и прецизност у решавању задатака, логичко мишљење, самосталност у раду, напредак у односу на претходни ниво знања и активност на часу. Диференцирам критеријуме у складу са индивидуалним могућностима ученика. Посебна пажња посвећује се ученицима са потешкоћама у учењу и ученицима са изузетним способностима, чији се напредак прати прилагођеним задацима и додатним облицима подршке или изазова. Резултати праћења служе као основа за даље планирање наставе, прилагођавање метода рада и обезбеђивање подршке ученицима који не напредују очекиваним темпом.
Остале специфичности школе које могу да утичу на остављање наставног процеса	Хетероген састав ученика – различит ниво предзнања, радних навика и мотивације условљава потребу за диференцираним приступом и чешћом индивидуализацијом наставе. Мањи или већи број ученика у одељењу – утиче на динамику часа, могућност интеракције, као и на фокусираност и квалитет индивидуалног праћења ученика.

	Недовољна или ограничена опремљеност наставним средствима и ИКТ опремом – може отежати реализацију савремених метода наставе и коришћење дигиталних алата. Активности школе (пројекти, манифестације, ваннаставне активности) – могу утицати на редован ритам наставе, али и представљати прилику за повезивање наставних садржаја са практичним и креативним радом ученика. Подршка стручне службе и колегијалност наставника – повољно утичу на решавање проблема у учењу и понашању, као и на планирање интердисциплинарних активности. Сарадња са родитељима – степен укључености родитеља у школски живот ученика значајно утиче на њихову одговорност, мотивацију и напредак.

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: **математика**

Разред: **осми**

Назив наставне теме	Стандарди образовних постигнућа по нивоима		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

СЛИЧНОСТ	– МАТ.А.ОО.О.1.4. Користе директну иобрнуту пропорционалност упознатом контексту. – МАТ.Г.ОО.О.1.10. Препознају подударне исиметричне геометријскефигуре у равни. – МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основнематематичке концепте кроз вежбу, упорност,уредност, систематичност иодговарајући интелектуални напор. – МАТ.ОО.О.3.3. Имајутемеље за даљешколовање, у којем ћеимати потребу забазичним аритметичким,алгебарским и геометријским знањима. – МАТ.ОО.О.3.5. Користезнања из алгебре игеометрије за разумевањеоблика и величина, као и за сналажење у простору,што им помаже да уоче иопишу околину, уметничка дела,архитектонска остварењаи сл.	– МАТ.Г.ОО.С.1.7. Знају икористе основна тврђења (ставове подударности исличности, итд.) огеометријским фигурама (угао, троугао,четвороугао, многоугао икруг) у једноставнијимпроблемима. – МАТ.Г.ОО.С.1.9. Знају икористе основнеизометријске трансформације ипресликавају фигуре конструкцијски или узпомоћ дате квадратнемреже. – МАТ.ОО.С.2.4. Прелазеса конкретног наапстрактно мишљење. – МАТ.ОО.С.2.5. Истражују различитеприступе проблему, узподршку наставника или вршњака. – МАТ.ОО.С.2.9. Отворени су за критичкопреиспитивањесопствених решења, али и за расправу оразличитим методамарешавања математичких проблема. – МАТ.ОО.С.3.6. Користе знања изалгебре и геометрије у техничкомобразовању,уметности и другимобластима.	– МАТ.Г.ОО.Н.1.6. Доказују геометријска тврђења, по потреби примењујући више познатих тврђења (Питагорина теорема и њен обрат,Талесова теорема, ставови подударности и сличности,значајне тачке троугла,збир углова многоугла, идруго). – МАТ.ОО.Н.3.3. Користе аналитичке и логичке животним ситуацијама. – МАТ.ОО.Н.3.4. Припремљени су за наставак образовања у дисциплинама које математичких компетенција.

ТАЧКА, ПРАВА И ПЛОСКОСТ	– МАТ.Г.О.О.1.6. Препознају основнегеометријске објекте у равни и простору и знају њихова основна својства. – МАТ.О.О.2.9. Усвајају основнематематичке концепте кроз вежбу, упорност,уредност, систематичност иодговарајући интелектуални напор. – МАТ.О.О.3.5. Користезнања из алгебре игеометрије за разумевањеоблика и величина, као и за сналажење у простору,што им помаже да уче иопишу околину, уметничка дела,архитектонска остварења и сл.	– МАТ.О.О.С.2.4. Прелазеса конкретног на апстрактно мишљење. – МАТ.О.О.С.2.5. Истражују различитеприступе проблему, узподршку наставника или вршњака.	– МАТ.О.О.С.3.2. Приступајупроблемима у свакодневнимситуацијама логично исистематски. – МАТ.О.О.С.3.6. Користе знања изалгебре и геометријеу техничком образовању,уметности и другимобластима. – МАТ.О.О.С.3.8. Имајуразвијену свест о сопствениманалитичким способностима.

ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ СА ЈЕДНОМ НЕПОЗНАТОМ	– МАТ.А.ОО.О.1.5. Решавају једноставнелинеарне једначине и неједначине. – МАТ.ОО.О.2.4. Примењују једноставнематематичке процедурепри решавањуматематичког захтеваједноставног познатог контекста. – МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основнематематичке концепте кроз вежбу, упорност,уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор. – МАТ.ОО.О.2.10. Схватају да грешкенису неуспех, већ део процеса учења. – МАТ.ОО.О.3.1. Користеосновни математичкијезик. – МАТ.ОО.О.3.2. Стичуосновне вештине које ће им бити корисне усвакодневним ситуацијама, као што су: мерење, управљањеновцем и доношење одлука уопште. – МАТ.ОО.О.3.3. Имајутемеље за даљешколовање, у којем ћеимати потребу за базичним аритметичким, алгебарским и геометријским знањима. – МАТ.ОО.О.3.7. Развијајусамопоуздање у своје математичке способности за решавање реалних проблема. – МАТ.ОО.О.3.8. Развијајууредност, систематичност и прецизност.	– МАТ.А.ОО.С.1.3. Решавају линеарнеједначине и неједначине, као и системе линеарних једначина са двенепопознате. – МАТ.ОО.С.3.1. Адекватно користематематички језик иразумеју његову улогуу научној комуникацији. – МАТ.ОО.С.3.5. Интегришу својематематичко знање у друге предмете, посебно у природним наукама, што им омогућава боље разумевање тих садржаја.	– МАТ.А.ОО.Н.1.2. Ефикасно манипулишу бројевним и целим алгебарским изразима. – МАТ.А.ОО.Н.1.3. Оспособљени су за елементарноматематичко моделирање у познатом контексту. – МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје. – МАТ.ОО.Н.3.4. Припремљени су занаставак образовања удисциплинама којематематичких компетенција.

ПРИЗМА И ПИРАМИДА	– МАТ.Г.ОО.О.1.6. Препознају основне геометријске објекте у равни и простору и знају њихова основна својства. – МАТ.Г.ОО.О.1.7. Израчунавају мерне величине једноставних геометријских објеката користећи одговарајуће формуле и Питагорину теорему. – МАТ.Г.ОО.О.1.8. Користе јединице мере за дужину, површину, запремину, масу, време и углове. – МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познате чињенице како би извукли очигледне закључке. – МАТ.ОО.О.2.5. Учествоју у методи вођеног откривања дајући одговоре на једноставна питања која их воде ка решењу. – МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. – МАТ.ОО.О.3.5. Користе знања из алгебре и геометрије за разумевање облика и величина, као и за сналажење у простору, што им помаже да уоче и опишу околину, уметничка дела, архитектонска остварења и сл.	– МАТ.Г.ОО.С.1.5. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката, користе разлагања најједноставније објекте, служе се различитим јединицама мере. – МАТ.Г.ОО.С.1.6. Користе Питагорину теорему за одређивање елемената геометријских фигура и тела. – МАТ.ОО.С.2.1. Користе аналогију како би повезали сличне математичке ситуације и пронашли решење у различитим, али сродним проблемима. – МАТ.ОО.С.2.2. Разлажу математички проблем на његове саставне делове (анализа), а затим те делове повезују у целовито решење (синтеза), што им омогућава да разумеју како различити делови математичких задатака међусобно утичу један на други и како се решења могу интегрисати у целину. – МАТ.ОО.С.2.5. Истражују различите приступе проблему, уз подршку наставника или вршњака.	– МАТ.Г.ОО.Н.1.4. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката када потребни елементи нису непосредно дати. – МАТ.ОО.Н.2.2. Користе анализу и синтезу за решавање комплекснијих математичких проблема. – МАТ.Г.ОО.Н.1.6. Доказују геометријска тврђења, по потреби примењујући више познатих тврђења (Питагорина теорема и њен обрат, Талесова теорема, ставови подударности и сличности, значајне тачке троугла, збир углова многоугла, и друго). – МАТ.ОО.Н.3.5. Спроводећи поступке доказивања, развијају способност критичког мишљења и аналитичког расуђивања.

ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА	– МАТ.А.ОО.О.1.3. Изводе основне поступке прираду са општим бројевима. – МАТ.А.ОО.О.1.5. Решавају једноставнелинеарне једначине инеједначине. – МАТ.С.ОО.О.1.11. Елементарно тумачетабеларно или графичкипредстављене податке. – МАТ.ОО.О.2.2. Користеконкретизацију како би разумели апстрактнематематичке појмове. – МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познатечињенице како би извукли очигледнезакључке. – МАТ.ОО.О.2.5. Учествују у методивођеног откривања дајући одговоре наједноставна питања која их воде карешењу. – МАТ.ОО.О.2.8. Користе едукативнесофтвере и апликацијекоје пружајуинтерактивно искуствоучења математике и решавања задатака. – МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основнематематичке концептекроз вежбу, упорност, уредност,систематичност и одговарајућиинтелектуални напор. – МАТ.ОО.О.3.7. Развијајусамопоуздање у своје математичке способностиза решавање реалнихпроблема. – МАТ.ОО.О.3.8. Развијајууредност, систематичност и прецизност.	– МАТ.А.ОО.С.1.3. Решавају линеарнеједначине и неједначине,као и системе линеарних једначина са двенепознате. – МАТ.А.ОО.С.1.4. Уочавају дубљим разумевањем зависност међу променљивим величинама и примењују линеарну функцију. – МАТ.ОО.С.2.1. Користе аналогiju како биповезали сличнематематичке ситуације и пронашли решење у различитим, али сродним проблемима. – МАТ.ОО.С.2.4. Прелазеса конкретног на апстрактно мишљење. – МАТ.ОО.С.2.5. Истражују различитеприступе проблему, уз подршку наставника или вршњака. – МАТ.ОО.С.2.8. Користеодговарајућесофтвере за решавањезадатака и усвајање математичких концепата. – МАТ.ОО.С.3.5. Интегришу својематематичко знање удруге предмете,посебно у природнимнаукама, што им омогућава бољеразумевање тих садржаја.	– МАТ.А.ОО.Н.1.2. Ефикасно манипулишу бројевним и целим алгебарским изразима. – МАТ.ОО.Н.2.6. Реализују пројекте у којима повезујуразличите дисциплинекрозједноставне математичке моделе. – МАТ.ОО.Н.3.4. Припремљени су занаставак образовања удисциплинама којематематичких компетенција. – МАТ.ОО.Н.3.5. Спровodeћи поступкедоказивања, развијају способност критичког мишљења и аналитичког расуђивања. – МАТ.ОО.Н.3.7. Спровodeанализу податка у контексту других области и доносезакључке.

И	– МАТ.А.ОО.О.1.3. Изводе основне поступке прираду са општим бројевима. – МАТ.А.ОО.О.1.5. Решавају једноставнелинеарне једначине и неједначине. – МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основнематематичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор. – МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје математичке способности за решавање реалних проблема. – МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.	– МАТ.А.ОО.С.1.3. Решавају линеарне једначине и неједначине, као и системе линеарних једначина са две непознате. – МАТ.А.ОО.С.1.4. Уочавају дубљим разумевањем зависност међу променљивим величинама и примењују линеарну функцију. – МАТ.ОО.С.2.1. Користе аналогију како би повезали сличне математичке ситуације и пронашли решење у различитим, али сродним проблемима. – МАТ.ОО.С.2.5. Истражују различите приступе проблему, уз подршку наставника или вршњака. – МАТ.ОО.С.3.5. Интегришу своје математичко знање у друге предмете, посебно у природним наукама, што им омогућава боље разумевање тих садржаја.	– МАТ.А.ОО.Н.1.2. Ефикасно манипулишу бројевним и целим алгебарским изразима. – МАТ.ОО.Н.2.6. Реализују пројекте у којима повезују различите дисциплине кроз једноставне математичке моделе. – МАТ.ОО.Н.3.4. Припремљени су за наставак образовања у дисциплинама које математичких компетенција. – МАТ.ОО.Н.3.5. Спровodeћи поступке доказивања, развијају способност критичког мишљења и аналитичког расуђивања. – МАТ.ОО.Н.3.7. Спровode анализу податка у контексту других области и доносе закључке.

ВАЉАК, КУПА И ЛОПТА	– МАТ.Г.ОО.О.1.6. Препознају основне геометријске објекте у равни и простору и знају њихова основна својства. – МАТ.Г.ОО.О.1.7. Израчунавају мерне величине једноставних геометријских објеката користећи одговарајуће формуле и Питагорину теорему. – МАТ.Г.ОО.О.1.8. Користе јединице мере за дужину, површину, запремину, масу, време и углове. – МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познате чињенице како би извукли очигледне закључке. – МАТ.ОО.О.2.5. Учествују у методи вођеног откривања дајући одговоре на једноставна питања која их воде ка решењу. – МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. – МАТ.ОО.О.3.5. Користе знања из алгебре и геометрије за разумевање облика и величина, као и за сналажење у простору, што им помаже да уоче и опишу околину, уметничка дела, архитектонска остварења и сл.	– МАТ.Г.ОО.С.1.5. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката, користе разлагања најједноставније објекте, служе се различитим јединицама мере. – МАТ.Г.ОО.С.1.6. Користе Питагорину теорему за одређивање елемената геометријских фигура и тела. – МАТ.ОО.С.2.1. Користе аналогију како би повезали сличне математичке ситуације и пронашли решење у различитим, али сродним проблемима. – МАТ.ОО.С.2.2. Разлажу математички проблем на његове саставне делове (анализа), а затим те делове повезују у целовито решење (синтеза), што им омогућава да разумеју како различити делови математичких задатака међусобно утичу један на други и како се решења могу интегрисати у целину. – МАТ.ОО.С.2.5. Истражују различите приступе проблему, уз подршку наставника или вршњака.	– МАТ.Г.ОО.Н.1.4. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката када потребни елементи нису непосредно дати. – МАТ.ОО.Н.2.2. Користе анализу и синтезу за решавање комплекснијих математичких проблема. – МАТ.Г.ОО.Н.1.6. Доказују геометријска тврђења, по потреби примењујући више познатих тврђења (Питагорина теорема и њен обрат, Талесова теорема, ставови подударности и сличности, значајне тачке троугла, збир углова многоугла, и друго). – МАТ.ОО.Н.3.5. Спроводећи поступке доказивања, развијају способност критичког мишљења и аналитичког расуђивања.

ПРЕДМЕТ: Информатика и рачунарство

Разред: осми

Годишњи фонд часова: 34

Циљ наставе и учења информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

Тема Број часова по теми	Српски	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере оствареност и исхода	Међупредмет не компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		

1 ИКТ Укупно: 13	Радно окружење програма за табеларне прорачуне. Креирање радне табеле и унос података (нумерички, текстуални, датум, време.). Формуле и функције. Примена формула за израчунавање статистика. Сортирање и филтрирање података. Груписање података и израчунавање статистика по групама. Визуелизација података – израда графикона. Форматирање табеле (вредности и ћелија) и припрема за штампу. Рачунарство у облаку – дељене табеле (нивои приступа, измене и коментари).	- унесе и мења податке у табели; - разликује типове података у ћелијама табеле; - сортира и филтрира податке по задатом критеријуму; - користи формуле за израчунавање статистике; - представи визуелно податке на одговарајући начин; - примени основне функције форматирања табеле, сачува је у PDF формату и одштампа.	Наставне методе: - монолошка - дијалогска - текстуална - илустративна - учење путем открића - демонстративна - интерактивна - посматрачка Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима Наставна средства: - рачунари - помоћна (табла, креда, прибор) - очигледна (модел геометријских тела, скице геометријских фигура, слике)	- Слуша - Пише - Прати - Уочава - Говори - Пита - Гледа - Размишља - Закључује - Решава - увежбава - учи - контролише - дискутује	- Планира - Организује - Бира садржаје - Реализује - Објашњава - Демонстрира - Даје упутства - Обезбеђује ресурсе - Партнерује - прати рад - вреднује - оцењује	Усмено испитивање, тест, практични радови, вежбе, вршњачко оцењивање	- компетенција за учење - естетичка компетенција - комуникација - одговоран однос према здрављу - предузимљивост и оријентација ка предузетништву - рад са подацима и информацијама - сарадња - дигитална компетенција

2. Дигитална писменост Укупно: 4	Заштита личних података. Права детета у дигиталном добу Отворени подаци	- приступи дељеном документу, коментарише и врши измене унутар дељеног документа; - разуме на које све начине делимо личне податке приликом коришћења интернета; - разуме потенцијалне ризике дељења личних података преко интернета, поготову личних података деце; - разуме везу између ризика на интернету и кршења права; - објасни појам „отворени подаци“.					- компетенција за учење - естетичка компетенција - комуникација - рад са подацима и информацијама - сарадња - дигитална компетенција
3. Рачунарство Укупно: 11	Програмски језици и окружења погодни за анализу и обраду података (Jupyter, Octave, R, ...). Унос података у једнодимензионе низове. Једноставне анализе низова података помоћу библиотечких функција (сабирање, просек, минимум, максимум, сортирање, филтрирање). Графичко представљање низова података. Унос и представљање	- успостави везу између отварања података и стварања услова за развој иновација и привредних грана за које су доступни отворени подаци; - унесе серију (низ) података; - изврши једноставне анализе низа података (израчуна збир, просек, проценте...); - графички представи низове података (у облику линијског, стубичастог или секторског дијаграма); - унесе табеларне податке или их прочита из локалних датотека и снимима; - изврши основне анализе и обраду табеларних података (по врстама и по колонама, сортирање,					- компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - комуникација - предузимљивост и оријентација ка предузетништву - рад са подацима и информацијама - решавање проблема - сарадња - дигитална компетенција

	табеларно записаних података. Анализе табеларно записаних података (нпр. просек сваке колоне, минимум сваке врсте, ...). Обраде табеларно записаних података (сортирање, филтрирање, ...). Груписање података и одређивање статистика за сваку групу.	филтрирање...).					

Пројектна настава Укупно: 6	Онлајн упитник (креирање – типови питања, дељење – нивои приступа и безбедност). Онлајн упитник (прикупљање и обрада података, визуализација). Отворени подаци. Инфографик.	- изврши анализе које укључују статистике по групама; - сарађује с осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка; - сараднички осмисли и спроведе фазе пројектног задатка; - самовреднује своју улогу у оквиру пројектног задатка/тима; - креира рачунарске програме који доприносе решавању пројектног задатка; - поставља резултат свог рада на интернет ради дељења с другима уз помоћ наставника; - вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и					- одговорно учешће у демократском друштву - комуникација - предузимљивост и оријентација ка предузетништву - рад са подацима и информацијама - сарадња - дигитална компетенција
	Управљање дигиталним уређајима (програмирање уређаја).						
	Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења.						
	Израда пројектног задатка у корелацији са						

	интегрисани часови и радионице у којима ученици истражују и примењују знање из различитих области
Кључни појмови садржаја програма:	ИКТ обухвата хардвер и софтвер, управљање датотекама, рачунарске мреже, интернет сервисе и безбедност података и приватности. Дигитална писменост подразумева безбедно и одговорно коришћење интернета, дигиталну комуникацију, поштовање ауторских права и критичко вредновање информација. Рачунарство обухвата алгоритме и програмирање (Python), променљиве, услове, петље, листе и обраду и приказ података. Пројектна настава подразумева планирање, истраживање, тимски рад, коришћење дигиталних алата и презентацију резултата

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Ученици са различитим предзнањем из информатике - Припрема задатака различитог нивоа тежине (основни, напредни). - Рад у групама где напреднији ученици могу да помогну другима. Ученици са тешкоћама у учењу - Поступно увођење нових појмова, корак по корак. - Чешћа практична вежбања и визуелна подршка (слике, видео-туторијали). - Кратке и јасне инструкције. Ученици са посебним интересовањима и талентима - Укључивање у сложеније пројекте (израда програма, веб-сајтова). - Подстицање учешћа на такмичењима из информатике. Ученици са сметњама у развоју или инвалидитетом - Коришћење асистивних технологија (екрански читачи, специјализовани софтвер). - Додатно време за израду задатака. - Рад у мањим корацима и чешћа провера разумевања.

	Ученици који имају потешкоће у пажњи и концентрацији • Кратке и разноврсне активности. • Комбинација практичних и теоријских делова. • Јасна структура часа и визуелни подсетници.
Најефикасније методе и облици рада	Методе рада: • Демонстративно-илустративна метода – наставник показује поступак рада на рачунару, а ученици прате и затим самостално примењују. • Метод практичних радова – самостално решавање задатака на рачунару (програмирање, рад у програмима). • Разговор и дискусија – размена идеја и заједничко решавање проблема. • Метод пројектне наставе – ученици реализују мини-пројекте (нпр. презентација, веб- страница, апликација). • Игролика метода (game-based learning) – квизови знања, такмичења у брзини решавања задатака. Облици рада: • Фронтални рад – увођење нових појмова и упутства за све ученике. • Групни рад – сарадња у мањим тимовима на заједничком задатку или пројекту. • Индивидуални рад – самостално вежбање ученика за рачунаром, решавање задатака по нивоу. Онлајн рад – коришћење платформи (Google Classroom, Moodle, Teams) за домаће задатке, квизове и пројекте.
Избор наставних средстава	Рачунари и мрежна опрема • индивидуални рад ученика за рачунаром • могућност примене софтвера и интернет ресурса

	Софтверски пакети • канцеларијски пакети (обрада текста, табеле, презентације) • окружења за програмирање (Scratch, Python) • графички и мултимедијални програми Интернет и едукативне платформе • Google Classroom за онлајн наставу и домаће задатке • едукативни сајтови, видео-туторијали, интерактивни квизови Пројектор и интерактивна табла • за фронтални рад и демонстрацију поступака • визуелизација сложених појмова (алгоритми, мрежни системи) Дидактички материјали • радни листићи и упутства • приручници за ученике и наставнике
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Локалне образовне установе (библиотеке, школе, факултети, културни центри) • коришћење библиотека за приступ стручној литератури и приручницима из области информатике • сарадња са другим школама на заједничким ИКТ пројектима Институције и организације у локалној заједници • гостујућа предавања стручњака за ИКТ (нпр. програмера, администратора, дизајнера)

	• посете локалним ИТ компанијама ради упознавања са применом информатике у пракси Локална инфраструктура • коришћење школске и градске интернет мреже за истраживачки рад • учешће у локалним радионицама, хакатонима и ИТ такмичењима Медији и културне установе • сарадња са локалним медијима за израду школских дигиталних часописа или веб- сајтова • израда мултимедијалних материјала за промоцију културних догађаја у месту Родитељи и локална заједница • укључивање родитеља који раде у области ИКТ као гостију на часу презентације успешних локалних примера примене информатике у свакодневном животу
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Практична примена знања • израда веб-сајтова, мултимедијалних презентација или малих програма који су блиски интересовањима ученика (нпр. игре, квизови, блогови). Игролике активности (game-based learning) • такмичења у решавању задатака или квизови знања путем рачунарских алата (Kahoot, Quizizz, Scratch игрице). Пројектна настава • рад у мањим тимовима на пројектима који имају видљив резултат (нпр. школски дигитални часопис, веб-презентација школе).

	Повезивање са реалним животом - показивање примене информатике у различитим областима (медицина, дизајн, наука, економија). - позивање стручњака из локалне заједнице да представе свој рад. Подстицај креативности - давање могућности ученицима да сами бирају тему пројекта или начина презентације. - уметање елемената уметности и дизајна (графика, музика, видео) у информатичке пројекте. Препознавање и награђивање успеха - истицање успешних ученичких радова на школском сајту или паноу. - награђивање активног учешћа похвалама, поенима или симболичним признањима. Интерактивне методе рада - ученици се смењују у улози наставника (peer teaching). дискусија и тимска решења проблема уместо пасивног слушања.
Могући застоји у раду	Технички проблеми - неисправни рачунари, проблеми са софтвером или интернет конекцијом - решење: припрема резервних уређаја/материјала, офлајн задаци у случају нестанка интернета Неједнак ниво предзнања ученика - део ученика брзо савладава градиво, док други заостају

	- решење: диференцирани задаци (основни и напредни ниво), парови „ученик–ментор“ у групама Недовољна мотивација ученика - губљење интересовања ако садржај делује сувопарно или превише апстрактно - решење: повезивање наставе са практичним и занимљивим примерима из свакодневног живота, коришћење игроликих активности Проблеми у организацији групног рада - неравномерна подела задатака, неки ученици се не ангажују довољно - решење: јасно дефинисане улоге у тиму и вредновање индивидуалног доприноса Недостатак времена за реализацију сложенијих пројеката - пројекти захтевају више часова него што је планирано - решење: подела пројекта на мање фазе, део активности пребацити као домаћи рад или тимски онлајн рад Различити стилови учења - неки ученици боље разумеју кроз практичан рад, други кроз визуелна упутства - решење: комбиновање метода (демонстрација, рад за рачунаром, видео-материјали, радни листови)
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Увођење нових појмова и теоријских садржаја - темпо умерен, уз више примера и демонстрација - кратки теоријски блокови у комбинацији са практичним задацима Практичне вежбе за рачунаром

	• рад се одвија у корацима: наставник демонстрира → ученици понављају → самосталан рад • темпо прилагођен тако да сви ученици стигну да изврше основни задатак, а напреднији добијају додатне изазове Теме које захтевају сложено логичко размишљање (програмирање, алгоритми) • спорији темпо рада, уз честе провере разумевања • коришћење визуелних алата (нпр. Scratch) као увод у апстрактније језике програмирања Пројектна настава • флексибилан темпо: пројекти се реализују у више фаза • део активности се може обављати ван наставе (онлајн сарадња, домаћи задаци) Разлике у темпу ученика • обезбеђивање „основног нивоа“ који сви морају да постигну • диференцирани задаци: једноставни за ученике који теже прате, додатни задаци за напредније Специфичности наставе информатике • потреба за више времена при техничким радовима (подешавања, инсталације, евентуално решавање проблема) неопходна пауза у темпу рада ако се јаве технички застоји (интернет, софтвер, хардвер).
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Начин праћења: Континуирано праћење на часу – посматрање самосталног рада ученика, активност у групама, учешће у дискусијама.

	• Провере знања – кратки тестови, квизови, практични задаци током и на крају теме. • Пројекти и практични радови – евалуација пројеката, веб-страница, мултимедијалних презентација или програма. • Онлајн активности – праћење домаћих задатака и квизова на платформама (Google Classroom, Moodle, Teams). Време праћења: • Током часа – кратке провере разумевања, питања и дискусија. • На крају теме или блока – писмени тестови или завршни практични задаци. • Континуирано – праћење напретка кроз пројекте и домаће задатке током више недеља. Критеријуми праћења: • Разумевање појмова – могућност примене теорије у пракси. • Самосталност и активност – самосталан рад за рачунаром, иницијатива и допринос у групи. • Квалитет пројеката и задатака – исправност решења, креативност, презентација резултата. • Сарадња и тимски рад – допринос групном задатку, комуникација и помоћ другима. Редовност и тачност – предаја домаћих задатака, учешће у активностима и поштовање рокова.
Остале специфичности школе које могу да утичу на остваривање наставног процеса	Инфраструктура школе • број и капацитет рачунарских учионица • квалитет интернет конекције и мрежне опреме

	• доступност пројектора и интерактивне табле Техничка опрема • стара или неисправна рачунарска опрема може успорити темпо рада • потреба за редовним одржавањем и ажурирањем софтвера Кадар и стручност наставника • ниво знања и искуства наставника у информатици и програмирању • могућност интерних обука или професионалног усавршавања Ученици и њихова доступност ресурса код куће • приступ рачунару и интернету ван школе • родитељска подршка и могућност додатног учења Школска култура и традиција • подстицање пројектне наставе, такмичења и сарадње међу ученицима • награђивање креативности и активног учешћа Екстерни фактори • локална заједница, сарадња са другим школама и институцијама • ванредне ситуације (нпр. прекид наставе, технички проблеми, пандемија) Прилагођавање специфичностима предмета • сложеније теме (програмирање, мрежне технологије) захтевају више времена и пажљиво планирање

	могућност диференцијације и прилагођавања темпа ученицима са различитим нивоима знања

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Назив наставне теме	Стандарди образовних постигнућа по нивоима		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

Информационо комуникационе технологије	– ИНФ.ОО.О.1.2. Самостално или уз помоћ наставника, аутоматизују процес извођења основних рачунаских операција над табеларно записаним подацима. – ИНФ.ОО.О.2.2. Самостално претражују интернет, проналазе информације и преузимају их на свој дигитални уређај. – ИНФ.ОО.О.3.2. Обезбеђују правилно и дуготрајно функционисање дигиталног уређаја, примењујући правила физичке и софтверске заштите. – ИНФ.ОО.О.3.3. Препознајући штетност електронског опада, одлажу га на еколошки исправан начин.	– ИНФ.ОО.С.1.3. Правилно примењују аритметичке операторе и уграђене функције над табеларно записаним подацима. – ИНФ.ОО.С.2.3. Информацијама које проналазе на интернету приступају критички. – ИНФ.ОО.С.2.4. Информације пронађене на интернету користе у складу са ауторским правима, уз навођење извора и атрибуција. – ИНФ.ОО.С.3.2. Успостављају везу између отворених података и стварања услова за развој.	– ИНФ.ОО.Н.2.2. Коришћењем одговарајућих програма анализирају прикупљене (отворе податке и доносе одговарајуће закључке. – ИНФ.ОО.Н.3.1. Израђују дигитална решења узрасту примерених реалних проблема (еколошких, културолошких, здравствених итд.) и тиме унапређују квалитет живота у локалној заједници.

Дигитална писменост	– ИНФ.ОО.О.2.2. Самостално претражуј у интернет, проналазе информације и преузимају их на свој дигитални уређај. – ИНФ.ОО.О.2.3. Путем интернета остварују безбедну и примерену комуникацију са другим корисницима. – ИНФ.ОО.О.3.1. Користећи дигиталне технологије, ефикасно чествују у групном раду. – ИНФ.ОО.О.3.2. Обезбеђују правилно и дуготрајно функционисање дигиталног уређаја, примењујући правила физичке и софтверске заштите. – ИНФ.ОО.О.3.3. Препознајући штетност телеелектронског општења, одлажу га на еколошки	– ИНФ.ОО.С.1.4. Објашњавају концепт мрежава на рачунари и интернета. – ИНФ.ОО.С.1.5. Процењују валидност информација пронађених на интернету. – ИНФ.ОО.С.2.3. Информацијама које проналазе на интернету приступу пају критички. – ИНФ.ОО.С.2.4. Информације пронађене на интернету користе у складу са ауторским правима, уз навођење извора и атрибуција. – ИНФ.ОО.С.2.5. На безбедан начин, штитећи лични и идентитет, комуницирају путем интернета уважавајући правила дигиталног правописа и нетикеције.	– ИНФ.ОО.Н.1.1. Критички размишљају о утицају вештачке интелигенције на живот људи. – ИНФ.ОО.Н.2.1. Самостално или у сарадњи са другим ученицима креирају, дигиталне садржаје у облаку. – ИНФ.ОО.Н.2.2. Коришћењем одговарајућих програма анализирају прикупљене (отворене) податке и доносе одговарајуће закључке. – ИНФ.ОО.Н.2.3. Штите дигиталне производе свог или тимског рада одговарајућом Си-си лиценцом. – ИНФ.ОО.Н.3.1. Израђују дигитална решења уз расту примерених реалних проблема (еколошких, културолошких, здравствених итд.) и тиме унапређују квалитет живота у локалној заједници.

	исправан начин.	– ИНФ.ОО.С.3.1. Постављају резултат свог или групног рада на интернет ради дељења са другима. – ИНФ.ОО.С.3.2. Успостављају везу између отварања података и стварања услова за развој. – ИНФ. ОО.С.3.3. Препознају позитиван утицај вештачке интелигенције на савремен живот људи и умеју да наведунесколико примера.	
Рачунарство	– ИНФ.ОО.О.1.3. Представљају решење једноставног проблема помоћу алгорита који садржи излистане улазне податке, дефинисан начин њихове обраде и приказано очекивано резултат (излаз). – ИНФ.ОО.О.2.4. Препознају који од понуђених програма (визуелних и текстуалних) је креиран на основу датог алгорита. – ИНФ.ОО.О.3.2. Обезбеђују правилно и дуготрајно	– ИНФ.ОО.С.1.7. Примењују основне елементе синтаксе и семантике одабраног визуалног или текстуалног програмског језика. – ИНФ.ОО.С.2.6. Креирају и тестирају рачунарске програме, којима аутоматизују решавање проблема примереног узрасту. – ИНФ.ОО.С.3.2. Успостављају везу између отварања	– ИНФ.ОО.Н.1.2. Користе библиотеке, функције и сложеније типове података за креирање сложенијих рачунарских програма. – ИНФ.ОО.Н.2.2. Коришћењем одговарајућих програма анализирају прикупљене (отворене) податке и доносе одговарајуће закључке. – ИНФ.ОО.Н.3.1. Израђују дигитална решења узрасту примерених реалних проблема (еколошких, културолошких, здравствених итд.) и тиме унапређују квалитет живота у локалној заједници.

	функционисањедигиталногуређаја, примењујућиправила физичке и софтверскезаштите. – ИНФ.ОО.О.3.3. Препознајућииштетностелектронскоготпада, одлажуганасколошки исправанначин.	података и стварањауслова за развој	
	– ИНФ.ОО.О.2.1. Креирају, едитују, форматирају и чувајутекстуалне, графичке, аудио, видео имултимедијалнедато теке. – ИНФ.ОО.О.2.2. Самосталнопретражуј уинтернет, проналазеинформације и преузимајуихна својдигиталниуређај. – ИНФ.ОО.О.2.3. Путеминтернетаоства рујубезбедну и примеренукомуникац ијусадругимкорисници ма. – ИНФ.ОО.О.3.1.	– ИНФ.ОО.С.1.2. Организујуподатке у дигиталномокружењуна раз личитиммедијумима – ИНФ.ОО.С.1.5. Процењују валидности информација пронађених наинтернету. – ИНФ.ОО.С.2.1. Креирајуили адаптирају датотеке у одговарајућем софтверупримењујући акцијеуметања елемената –слике, табеле, графиконе идруге садржаје.	– ИНФ.ОО.Н.1.1. Критички размишљајуо утицају вештачкеинтелигенције наживот људи – ИНФ.ОО.Н.2.1. Самосталноили у сарадњисадругим ученицимакреирају, деле и организују дигиталнесадржаје у облаку. – ИНФ.ОО.Н.2.2. Коришћењемодговарајућихпрограмаанализирајуприкуп (отворене) податке и доносеодговарајућезакључке. – ИНФ.ОО.Н.2.3. Штитедигиталне продукте свог или тимског рада одговарајућом Си- си лиценцом. – ИНФ.ОО.Н.3.1. Израђујудигитална решењаузрасту примеренихреалнихп ема (еколошких, културолошких,

Пројектна настава	Користећи дигиталне технологије, ефикасно учествују у групном раду. – ИНФ.ОО.О.3.2. Обезбеђују правилно и дуготрајно функционисање дигиталног уређаја, примењујући правила физичке и софтверске заштите. – ИНФ.ОО.О.3.3. Препознајући штетност телекtronског отпада, одлажу га на еколошки исправан начин.	– ИНФ.ОО.С.2.3. Информацијама које проналазе на интернету приступају критички. – ИНФ.ОО.С.2.4. Информације пронађене на интернету користе у складу са ауторским правима, уз навођење извора и атрибуција. – ИНФ.ОО.С.2.5. На безбедан начин, штитећи лични идентитет, комуницирају путем интернета уважавајући правила дигиталног правописа и нетикеције. – ИНФ.ОО.С.3.1. Постављају резултат свог или групног рада на интернет ради дељења са другима. – ИНФ.ОО.С.3.2. Успостављају везу између отварања података и стварања услова за развој. – ИНФ.ОО.С.3.3. Препознају позитивану утицај вештачке интелигенције на	здравствених (тд.) и тиме унапређују квалитет живота у локалној заједници.

		савремен живот људи иумеју да наведунеколи ко примера.	

Наставни предмет: **ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА**

Разред: 8

Годишњи фонд часова: 68

Циљ: : Циљ наставе и учења Технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварено сти исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада,наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		

ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ Укупно: 6 (4+2)	Увод у електротехнику и рачунарство Примена електричних апарата и уређаја у домаћинству и штедња енергије Електрична инсталација – опасност и мере заштите Професије у области електротехнике и мехатронике	Процењује значај електротехнике, рачунарства и мехатронике у животном и радном окружењу Образлаже важност енергетске ефикасности електричних уређаја у домаћинству; Анализира опасности од неправилног коришћења електричних апарата и уређаја и познаје поступке пружања прве помоћи; Повезује професије (занимања) у области електротехнике и мехатронике са сопственим интересовањима;	Монолошка Дијалогска Демонстративна на метода Текстуална Метода путем истраживања Фронтални Индивидуални Уџбеник Свеска Пројектор	Слуша Пита Пише Вежба Учи	Организује Планира Предаје Проверава Вредније Слуша Прати рад	Усмен о испитивање Технички цртежи Практични радови Вежбе Вршњачко оцењивање	Компетенција за целоживотно учење; Комуникација; Рад са подацима и информацијама; Дигитална Компетенција; Решавање проблема; Сарадња

Саобраћај Укупно: 6 (5+1)	Саобраћајна средства на електрични погон и хибридна возила Електрични и електронски уређаји у саобраћајним средствима Основи телекомуникације	Упоређује карактеристике електричних и хибридних саобраћајних средстава са конвенционалним; Разуме значај електричних и електронских уређаја у саобраћајним средствима Користи доступне телекомуникационе уређаје и сервисе	Монолошка Дијалошка Демонстративна метода Текстурална Метода путем истраживања Метода практичног рада Фронтални Индивидуални У пару Уџбеник Свеска Пројектор Конструкторски комплет	Слуша Питањ Пише Вежба Учи Израђује практичан рад	Организује Планира Предаје Проверава Вредније Слуша Прати рад	Усмено испитивање Технички цртежи Практични радови Вежбе Вршњачко оцењивање	Компетенција за целоживотно учење; Комуникација; Рада са подацима и информацијама; Дигитална Компетенција; Решавање проблема; Сарадња Одговоран однос према околини ; Естетичка компетенција

Техничка и дигитална писменост Укупно: 18 (6+12)	Основне компоненте ИКТ уређаја Основни симболи у електротехници Рачунарски софтвери за симулацију рада електричних коли Израда и управљање електромеханичким моделима	Класификује компоненте ИКТ уређаја према намени; Црта електричне шеме правилно користећи симболе; Користи софтвере за симулацију рада електричних кола; Саставља електромеханички модел и управља њиме помоћу интерфејса;	Монолошка Дијалошка Демонстративна метода Текстурална Метода путем истраживања Метода практичног рада Фронтални Индивидуални У пару Уџбеник Свеска Пројектор Конструкторски комплет	Слуша Питањ Пише Вежба Учи Израђује практичан рад	Организује Планира Предаје Проверава Вредније Слуша Прати рад	Усмен о испитивање Технички цртежи Практични радови Вежбе Вршњачко оцењивање	Компетенција за целоживотно учење; Комуникација; Рад са подацима и информацијама; Дигитална Компетенција; Решавање проблема; Сарадња Одговоран однос према околини ; Естетичка компетенција

Ресурси и производња Укупно: 20 (16+4)	Електроенергетски систем Производња трансформација и пренос електричне енергије Обновљиви извори електричне енергије Електроинсталацион и материјал и прибор Кућне електричне инсталације Састављање електричних кола Електричне машине Електротехнички апарати и уређаји у домаћинству Основи електронике. Рециклажаелектронских компоненти	Објасни систем производње, трансформације и преноса електричне енергије; Анализира значај коришћења обновљивих извора електричне енергије; Разликује елементе кућне електричне инсталације; Повезује електрично коло према задатој шеми, користи мултиметар; Анализира карактеристике електричних машина и повезује их са њиховом употребом; Класификује електронске компоненте на основу намене; Аргументује значај рециклаже електронских компоненти;	Монолошка Дијалогска Демонстративна на метода Текстурална Метода путем истраживања Метода практичног рада Фронтални Индивидуални У пару Уџбеник Свеска Пројектор Конструкторск и комплет	Слуша Питањ Пише Вежба Учи Израђује практичан рад	Организује Планира Предаје Проверава Вредније Слуша Прати рад	Усмен о испитивање Технички цртежи Практични радови Вежбе Вршњачко оцењивање	Компетенција за целоживотно учење; Комуникација;Рада са подацима и информацијама; Дигитална Компетенција; Решавање проблема; Сарадња Одговоран однос према околини ; Естетичка компетенција

Конструкторско моделовање Укупно: 18 (2+16)	Моделовање електричних машина и уређаја Огледи са електропанелима Коришћење интерфејса за управљање помоћу рачунара Рад на пројекту: израда производа, модела Рад на пројекту управљање моделима	Самостално/тимски истражује и осмишљава пројекат; Саставља и управља једноставним школским роботом или мехатроничким моделом; Самостално или у оквиру групе практично израђује изабрани модел, састави струјно коло, састави и управља једноставним школским роботом управљаним вештачком интелигенцијом, или да симулира рад таквог робота путем одговарајућег софтвера. Креира документацију, -развија и представља бизнис план производа; -састави производ према осмишљеном решењу; Процењује свој рад и рад других и предлаже унапређење реализованог пројекта.	Монолошка Дијалошка Демонстративна метода Текстуална Метода путем истраживања Метода практичног рада Фронтални Индивидуални У пару Уџбеник Свеска Пројектор Конструкторски комплет	Слуша Питањ Пише Вежба Учи Израђује практичан рад	Организује Планира Предаје Проверава Вредније Слуша Прати рад	Усмено испитивање Технички цртежи Практични радови Вежбе Вршњачко оцењивање	Компетенција за целоживотно учење; Комуникација; Рад са подацима и информацијама; Дигитална Компетенција; Решавање проблема; Сарадња Одговоран однос према околини ; Естетичка компетенција

Корелација са другим предметима: физика, географија, ликовна култура, информатика и рачунарство, биологија, математика Међупредметно повезивање: Физика: електрична струја, закон о одржању енергије Географија: одговорност човека према планети Ликовна култура: естетика Информатика и рачунарство: коришћење ИКТ технологије Биологија: подела биљака, човек и здравље, заштита животне средине Математика: основни појмови из геометрије							

Кључни појмови садржаја програма: *електрична струја, напон, електране, струјно коло.*

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Ученици са различитим предзнањем из ТиТ • Припрема задатака различитог нивоа тежине (основни, напредни). • Рад у групама где напреднији ученици могу да помогну другима. Ученици са тешкоћама у учењу • Поступно увођење нових појмова, корак по корак. • Чешћа практична вежбања и визуелна подршка . • Кратке и јасне инструкције. Ученици са посебним интересовањима и талентима • Укључивање у сложеније пројекте . • Подстицање учешћа на такмичењима из ТиТ Ученици са сметњама у развоју или инвалидитетом • Додатно време за израду задатака. • Рад у мањим корацима и чешћа провера разумевања. Ученици који имају потешкоће у пажњи и концентрацији • Кратке и разноврсне активности. • Комбинација практичних и теоријских делова. • Јасна структура часа и визуелни подсетници.
Најефикасније методе и облици рада	Методе рада: • Демонстративно-илустративна метода • Метод практичних радова • Разговор и дискусија • Метод пројектне наставе Облици рада: • Фронтални рад – увођење нових појмова и упутства за све ученике. • Групни рад – сарадња у мањим тимовима на заједничком задатку или пројекту. • Индивидуални рад
Избор наставних средстава	Уџбеник Свеска

	Пројектор Интернет Е . уџбеник Конструктроски комплет
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Локалне образовне установе (библиотеке, школе, факултети, културни центри) Институције и организације у локалној заједници Локална инфраструктура Медији и културне установе Родитељи и локална заједница
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Практична примена знања Пројектна настава Повезивање са реалним животом Подстицај креативности Препознавање и награђивање успеха Интерактивне методе рада
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Увођење нових појмова и теоријских садржаја • темпо умерен, уз више примера и демонстрација кратки теоријски блокови у комбинацији са практичним радом Практичне вежбе Разлике у темпу ученика • обезбеђивање „основног нивоа“ који сви морају да постигну • диференцирани задаци: једноставни за ученике који теже прате, додатни задаци за напредније Специфичности наставе ТиТ

Могући застоји у раду	Технички проблеми Неједнак ниво предзнања ученика Недовољна мотивација ученика Проблеми у организацији групног рада Недостатак времена за реализацију сложенијих пројеката Различити стилови учења
Праћење напредовања ученика/начин,време,критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин,време,критеријуми праћења	Начин праћења: • Континуирано праћење на часу • Провере знања • Пројекти и практични радови – Време праћења: • Током часа – кратке провере разумевања, питања и дискусија. • На крају теме или блока • Континуирано – праћење напретка кроз пројекте и домаће задатке током више недеља. Критеријуми праћења: • Разумевање појмова – • Самосталност и активност • Квалитет пројеката и задатака – • Сарадња и тимски рад – Редовност и тачност – предаја домаћих задатака, учешће у активностима и поштовање рокова.
Остале специфичности школе које могу да утичу на остављавање наставног процеса	Инфраструктура школе квалитет интернет конекције и мрежне опреме • доступност пројектора и интерактивне табле Техничка опрема Кадар и стручност наставника • ниво знања и искуства наставника у информатици и програмирању

	• могућност интерних обука или професионалног усавршавања Ученици и њихова доступност ресурса код куће • приступ рачунару и интернету ван школе • родитељска подршка и могућност додатног учења Школска култура и традиција • подстицање пројектне наставе, такмичења и сарадње међу ученицима • награђивање креативности и активног учешћа Екстерни фактори • локална заједница, сарадња са другим школама и институцијама • ванредне ситуације (нпр. прекид наставе, технички проблеми, пандемија) Прилагођавање специфичностима предмет

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: Техника и технологија

Разред:8

Општа предметна компетенција (ОПК)

Циљ учења технике и технологије јесте да ученици развију техничко-технолошку писменост и стваралачко и логичко мишљење кроз стицање теоретског и практичног знања израдом практичних радова и пројеката реализованих самостално или тимски, уважавајући личне способности и вештине сваког ученика. Реализацијом практичних вежби ученици развијају fine моторичке вештине, стичу знања о различитим техничким материјалима и принципима рада основних алата и уређаја. Израдом предмета/модела коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата, ученици развијају креативност, иновативност, као и способност за тимски рад, сарадњу, толеранцију, способност слушања мишљења других и конструктивно решавање конфликта. Кроз развој техничког стваралаштва стичу реалне искуствене техничке основе за будуће школовање и живот. Одговорно и флексибилно се односе према одрживом коришћењу постојећих ресурса и разматрају начине за проналажење нових – чистих извора енергије. Воде рачуна о смањењу отпада и емисије штетних гасова, о неопходној рециклажи материјала, заштити и очувању животне средине и о екологији. Ученици, као учесници у саобраћају, стичу вештине препознавања, процене и избегавања ризичног понашања и опасности. Развијају интересовања за технолошке процесе у грађевинарству, пољопривреди, машинству, електротехници, електроници, роботизи, мехатроници. Имају јасан став о потреби поштовања саобраћајних прописа. Ученици проширују стечена информатичка знања и схватају потребу њихове примене у различитим свакодневним животним ситуацијама. Развијају истраживачки дух и способност претраживања, критичког анализирања и систематизације информација у електронском облику уз употребу одговарајућих средстава ИКТ-а. Кроз реализацију различитих

пројеката и задатака стичу увид у сопствена професионална интересовања, стичу искуства и самопоштовање и поступају предузимљиво, иницијативно и одговорно

Специфична предметна компетенција (СПК)

Познавањем најважнијих достигнућа и личности у техници и технологији, ученици уочавају повезаност техничко-технолошког напретка са развојем друштва и унапређивањем квалитета живота људи. На основу познавања врсте, особина и начина обраде повезују материјале са могућностима њихове употребе у свакодневном животу. На основу врсте машина наводе појам и функцију коју обављају. Наводе конструктивне елементе који чине један грађевински објекат и објашњавају њихову улогу. Ученици разумеју важност заштите животне средине и штетност утицаја загађивача ваздуха, воде и земљишта

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
.Животно и радно окружење	– ТЕХ ОО.О.1.1. Повезују врсте, својства и начин обраде са употребом материјала – ТЕХ ОО.О.1.3. Препознају основне карактеристике и конструктивне елементе грађевинских објеката – ТЕХ ОО.О.1.2. Познају основне врсте машина у зависности од функција које обављају	– ТЕХ.ОО.С.1.5. Анализирају да ли је коришћење одређене технике и технологије у складу са принципима очувања животне средине. – ТЕХ.ОО.С.3.4. Повезују стечена знања из технике и технологије са сродним садржајима из других наставних предмета. – ТЕХ.ОО.С.3.5. Иницирају и учествују у активностима рециклаже и заштите животне средине у локалној заједници.	– ТЕХ.ОО.Н.3.2. При реализацији сопствених идеја, претходно представљених техничким цртежом или употребом одговарајуће апликације, користе расположиве интерфејс технологије.

Саобраћај	– ТЕХ.ОО.О.2.5. Употребом савремених техничких и технолошких достигнућа увиђају значај технике и технологије у свакодневном животу – ТЕХ.ОО.О.3.3. Примењују правила безбедности као активни учесници у саобраћају.	– ТЕХ.ОО.С.2.1. На основу анализе симулиране саобраћајне ситуације, увиђају потенцијалне сигурносне ризике за учеснике у саобраћају.	– ТЕХ.ОО.Н.2.4. Уочавају међусобну повезаност најважнијих подсистема (погонски, преносни, управљачки и кочиони) код возила друмског саобраћаја и других саобраћајних средстава.
Техничка и дигитална писменост	– ТЕХ.ОО.О.2.3. Цртају једноставне предмете скицом и техничким цртежом примењујући правила техничког цртања – ТЕХ.ОО.О.2.4. Примењују основна знања из области технике и технологије коришћењем апликација из Office пакета	– ТЕХ.ОО.С.3.3. Креирају рекламни материјал ради промоције самостално или тимски израђеног пројекта. – ТЕХ.ОО.С.2.2. Самостално или тимски израђују техничку документацију у оквиру мини пројекта користећи прибор за техничко цртање или рачунарске апликације.	– ТЕХ.ОО.Н.3.2. При реализацији сопствених идеја, претходно представљених техничким цртежом или употребом одговарајуће апликације, користе расположиве интерфејс технологије. – ТЕХ.ОО.Н.3.2. При реализацији сопствених идеја, претходно представљених техничким цртежом или употребом одговарајуће апликације, користе расположиве интерфејс технологије. – ТЕХ.ОО.Н.1.3. Познају развој основних компоненти рачунара, таблет уређаја и паметних телефона.
Ресурси и производња	– ТЕХ.ОО.О.1.1. Повезују врсте, својства и начин обраде са употребом материјала. – ТЕХ.ОО.О.2.5. Употребом савремених техничких и технолошких достигнућа увиђају значај технике и технологије у свакодневном животу. – ТЕХ.ОО.О.3.4. Применом правила рационалног коришћења енергије у домаћинству штеде кућни буџет.	– ТЕХ.ОО.С.3.4. Повезују стечена знања из технике и технологије са сродним садржајима из других наставних предмета. – ТЕХ.ОО.С.1.5. Анализирају да ли је коришћење одређене технике и технологије у складу са принципима очувања животне средине. – ТЕХ.ОО.С.1.7. Објашњавају начине производње, трансформацију и пренос електричне енергије	– ТЕХ.ОО.Н.1.1. На основу критичке анализе карактеристика електричних машина и уређаја, креирају, самостално или тимски, иновативни електромеханички модел машине или уређаја

Конструкторско моделовање	– TEX.OO.O.3.2. Израђују једноставне моделе и макете самостално или у тиму, у циљу развоја и усавршавања мануелних вештина и радних навика. – TEX.OO.O.3.1. Примењују мере заштите на раду ради сопствене и сигурности осталих учесника у процесу рада. – TEX.OO.O.3.5. Препознају своје способности и афинитете према различитим занимањима у области технике.	TEX.OO.C.2.2. Самостално или тимски израђују техничку документацију у оквиру мини пројекта користећи прибор за техничко цртање или рачунарске апликације. – TEX.OO.C.1.1. Пореде традиционалне и савремене технологије обраде материјала. – TEX.OO.C.3.3. Креирају рекламни материјал ради промоције самостално или тимски израђеног пројекта.	– TEX.OO.H.3.2. При реализацији сопствених идеја, претходно представљених техничким цртежом или употребом одговарајуће апликације, користе расположиве интерфејс технологије. – TEX.OO.H.1.2. Повезују основе конструкција различитих врста работа са њиховом наменом.

ПРЕДМЕТ: Ликовна култура

Разред: ОСМИ

Годишњи фонд часова: 34

Циљ: Циљ наставе и учења ликовне културе је да ученик развија визуелно опажање, стваралачко мишљење и естетске критеријуме како би био оспособљен за визуелну комуникацију и креативно решавање проблема, као и одговоран однос према наслеђу визуелне културе свог и других народа.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
1. Композиција	Простор и	– користи традиционалне	Монолошка, дијалогска, инт	Прати	Мотивише,	Естетска	Компетенција

(простор и перспектива, примена принципа Компоновања (25)	перспектива, просто р и пропорције, перспектива. Ритам, контраст, доминананта. Градација, равнотежа, хармонија. Јединство. Примена принципа компоновања	технике и одабрана средства за ликовна истраживања; – обликује композиције примењујући основна знања о пропорцијама и перспективи; – користи, сам или у сарадњи са другима, одабране изворе, податке и информације као подстицај за стваралачки рад; – бира одговарајући прибор, материјал, технику, уређај и апликативни програм за изражавање идеја, имажинације, емоција, ставова и порука; – примењује знања о елементима и принципима	ерактивна, разговор, тражење одговора путем реалне Ситуације, хеуристички приступ. Индивидуални, фронтални и рад у пару и у групи Цртачки и сликарски прибор, дигитални видео и апликације, уметничке фотографије. Рад са подацима и информацијама	упуства наставник а, разговор а, коментарише, црта, слискици ра, синтетиче искуства, креира, утврђује нова сазнања	даје упуства, класификује, информише, подстиче кративност код ученика. имплицира, оплемењује дечији свет маште	анализа приоритетне области Практичан рад ученика по нивоима постигнућа могућности и склоности Дискусија Естетска анализа процеса реализације	за учење Сарадња, комуникација. дигитална компетенција Решавање проблема Естетичка компетенција

		компоновања у стваралачком раду и свакодневном животу; – на примерима из свакодневног живота и на					

		уметничким делима уочава принципе компоновања: ритам, контраст, доминанту, градацију, равнотежу, јединство и хармонију; – реализује једноставне ликовне пројекте, самостално и у сарадњи с другима; – дискутује аргументовано о својим радовима и радовима других ученика уважавајући различита мишљења; Сарадња, комуникација, решавање проблема, естетичка компетенција, компетенција за учење, рад с подацима и информацијама Естетска анализа приоритетне области Практичан рад ученика (по нивоима постигнућа- могућности ученика) Естетска анализа резултата Дискусија – разговара о одабраним идејама, темама или мотивима у уметничким остварењима различитих култура и епоха;					

2.Комуникација (5)	Визуелна комуникација.Визуелна метафорика.Декодирање слике	– користи традиционалне технике и одабрана савремена средства за ликовна истраживања; – користи, сам или у сарадњи с другима, одабране изворе, податке и информације као подстицај за стваралачки рад; – тумачи садржаје одабраних уметничких дела и одабрану визуелну метафорику; – прави презентације усклађујући	Монолошка, дијалогска, интерактивна, разговор, тражење одговора путем реалне ситуације, хеуристички приступ Индивидуални, фронтални и рад у пару и у групи Цртачки прибор, дигитални видео и апликације, уметничке фотографије	Прати упуства наставника, разговара, коментарише, црта, слика и скицира, саставља искуства, креира, утврђује нова сазнања	Мотивише, даје упуства, класификује, информише, подстиче креативност код ученика. имплементира, оплемењује ученички свет маште. Пом	Естетска анализа приоритета области Практичан рад ученика по нивоима постигнућа и могућности и склоности Дискусија Естетска анализа процеса	Компетенција за учење Дигитална компетенција Решавање проблема Естетичка компетенција

		слику и текст и приказујући кључне податке и визуелне информације; – бира одговарајући прибор, материјал, технику, уређај и апликативни програм за изражавање идеја, имагинације, емоција, ставова и порука; – представи своје и радове других, кратко, аргументовано и афирмативно.			аже код изградње сопственог ликовног израза и аутентичност доживљаја	реализације	

3.Наслеђе (4)	Заштита и промоција културног наслеђа	– користи традиционалне технике и одабрана савремена средства за ликовна истраживања; – користи, сам или у сарадњи с другима, одабране изворе, податке и информације као подстицај за стваралачки рад; – прави, самостално или у тиму, презентације о одабраним темама повезујући кључне текстуалне податке и визуелне информације; – представи своје радове и радове других ученика кратко, аргументовано и афирмативно; – разговара о одабраним идејама, темама или мотивима у уметничким остварењима различитих култура и епоха;	Монолошка, дијалогска, интерактивна, разговор, тражење одговора путем реалне ситуације. Индивидуални, фронтални и рад у пару Цртачки, вајарски и сликарски прибор и материјали, дигитални видео и апликације, уметничке фотографије	Прати упутства наставника, разговара, коментарише, црта, слика и скицира, саставља, креира, утврђује нова сазнања, критикује и презентује	Мотивише даје упутства, класификује, информиса, подстица, креативном истраживању код ученика, имплементира, оплеменjuje дечији свет маште. Наставник даје код ученика развије критичко мишљење и развије осећај за културу и културно добро	Естетска анализа приоритетне области Практичан рад ученика по нивоима постигнућа могућности и склоности Дискусија Естетска анализа процеса реализације	Компетенција за учење Дигитална компетенција Решавање проблема Естетичка компетенција. Рада са подацима и информацијама

Корелација са другим предметима: српски језик и књижевност, историја, информатика и рачунарство.

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ: Културно наслеђе Срба и другог народа кроз историју народа и језичке културе

Кључни појмови: визуелне поруке, тема, мотив, знак, симбол, метафора, персонификација, алегорија, хералдика, ангажована уметност, наслеђе промоција, композиција, елементи композиције, принципи компоновања, пропорција, простор, склад, естетика, дизајн, рециклажа

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Индивидуалне карактеристике, моторичке способности и релевантне усвојеног програма ликовне културе 8. разреда
Најефикасније методе и облици рада	Интерактивна, Монолошка, дијалогска и рад у пару или мањој групи
Избор наставних средстава	Цртачки, сликарски, вајарски прибор и материјали
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Локалитет села и историјско поднебље
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Особена потреба наставника да ученик добије повратну информацију о с постицајно биће за развој-
Могући застоји у раду	Развој моторике и социолошки аспекти.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Прилагођавање програма и времену индивидуалном процесу реализациј практичног рада.
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења	На сваком часу, кроз практичан рад и естетску анализу
Остале специфичности школе које могу да утичу на остваривање наставног процеса	Развијање креативне атмосфере у школи и неговање колективне свести с позитивним рефлексима од сваког појединца.

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Назив наставне теме	Стандарди образовних постигнућа по нивоима		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

1. Композиција 2. Комуникација 3. Наслеђе	ЛИК.ОО.О.1.1.-Ученици повезују и користе у раду материјале и прибор са традиционалним техникама, ЛИК.ОО.О.1.2.-бирају и описују медиј и одговарајућу технику/апликацију којом најефикасније могу да изразе своја запажања, идеје и имагинацију. ЛИК.ОО.О.1.3.-Разматрају значај занимања у визуелним уметностима и утицај визуелне уметности на развој локалне и шире заједнице. ЛИК.ОО.О.2.1.-Ученици истражују и примењују у стваралачком раду изражајне могућности традиционалних материјала, алата, техника и савремених уређаја који се користе за обликовање визуелних садржаја. ЛИК.ОО.О.2.2.- Обликују ликовне радове од	ЛИК.ОО.С.1.1.-Ученици објашњавају примену елемената и принципа у компоновању визуелних уметности. ЛИК.ОО.С.1.2.- Испољавају одговоран однос када објашњавају комуникативну функцију визуелних уметности и утицај на друштво и појединце. ЛИК.ОО.С.1.3,- Објашњавају која искуства, садржаје и естетске доживљаје имају као подстицај за развијање креативних идеја. ЛИК.ОО.С.1.4.-Објашњавају значај визуелних уметности, археолошког локалитета, музеја и експоната за културни идентитет, лични развој, као и развој локалне и шире заједнице. ЛИК.ОО.С.2.1.-Ученици плански примењују	ЛИК.ОО.Н.1.1.-Ученици тумаче значај кључних карактеристика епохе, стила, правца или покрета у визуелним уметностима. ЛИК.ОО.Н.1.2.- Повезују водеће уметнике и њихова најпознатија дела смештајући их у епоху или друштвени контекст. ЛИК.ОО.Н.1.3. Процењују и наводе повезаност визуелне уметности, науке и других врста уметности. ЛИК.ОО.Н.2.1.-Ученици анализирају форму и садржај уметничког дела према одабраним критеријумима, користе релевантне изворе за истраживање и

рециклираних материјала, употребљених предмета и амбалаже. ЛИК.ОО.О.2.3.-Повезују уметничка занимања са продуктом/делом визуелних уметности који уочавају у различитим ситуацијама. ЛИК.ОО.О.3.1.-Ученици изражавају своје идеје, доживљаје, осећања и машту, мотиве и поруке користећи различита средства и технике визуелних уметности. ЛИК.ОО.О.3.2.-Указују на улогу визуелне уметности у очувању животне средине у различитим животним и радним ситуацијама. ЛИК.ОО.О.3.3. Идентификују избор средње школе и/или будућег занимања у односу на своја интересовања, могућности и способности изражавања техникама визуелних уметности.	основна знања о материјалима, медијима, техникама, ликовним елементима, принципима, пропорцијама и плановима приликом обликовања ликовних радова. ЛИК.ОО.С.2.2.-Препознају улогу и вредности визуелне уметности као саставни део свакодневног живота, нарочито као средство комуникације и као изражавање позитивне поруке која мотивише друге. ЛИК.ОО.С.2.3.-Препознају и представљају појаве са којима се свакодневно срећу користећи начела компоновања док стварају ликовне радове. ЛИК.ОО.С.2.4.-Самостално истражују различите изворе информација или наслеђе културе и користе одабрани појам, текст, визуелне, аудитивне и аудио-визуелне информације као подстицај за стварање оригиналног ликовног рада. ЛИК.ОО.С.2.5.-Истражују самостално или у сарадњи са другима културне ресурсе у локалној и широј заједници. ЛИК.ОО.С.3.1.-Ученици тумаче садржај ликовних дела, визуелних информација у свом раду и радовима других, уочавајући различита значења и идеје. ЛИК.ОО.С.3.2.-Описују усмено свој рад, естетски доживљај уметничких дела, својства материјала, техника и принципа компоновања (дизајна), природу и урбану средину користећи јасне и примерене појмове и изразе. ЛИК.ОО.С.3.3-Уважавају различитост у естетским доживљајима и начинима визуелног изражавања испољавајући разумевање и емпатију. ЛИК.ОО.С.3.4. Активно и аргументовано, предлажу посете установама културе или уметничким манифестацијама, прате и посећују догађаје културе у заједници. ЛИК.ОО.С.3.5. Реализују, самостално или у сарадњи са другима, једноставне ликовне пројекте који промовишу културу и уметност локалне или шире заједнице.	селектовање података и информација на матерњем и страном језику. ЛИК.ОО.Н.2.2.- Смишљају једноставне интердисциплинарне пројекте који обједињују различите врсте уметности или уметност и науку. ЛИК.ОО.Н.3.1.-Ученици разумеју специфичности као и сличности различитих уметничких дисциплина. ЛИК.ОО.Н.3.2.-Активно траже места и изворе где могу додатно проширити знања и интересовања и развијати своје вештине. ЛИК.ОО.Н.3.3.Прате и посећују догађаје културе у заједници, подстичу друге да се укључе у културни и уметнички живот заједнице или као публика или као учесници. ЛИК.ОО.Н.3.4.-Обликују презентације водећи рачуна о изражавању и оригиналности, ауторским правима и безбедности током рада на интернету и приликом преузимања садржаја са интернета.

Наставни предмет: **Музичка култура**

Разред: осми

Годишњи фонд часова: 34

Циљ: Развијање интересовања, музикалности и креативности, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме према музичкој култури оспособљавање за разумевање и могућности музичког изражавања; формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свог и других народа.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
1. ЧОВЕК И МУЗИКА (6+4=10)	Романтизам Програмска и апсолутна музика Соло песма Клавирска минијатура Националне и стилизоване игре (полка, мазурка, чардаш, казачок, сиртаки, валцер, танго...) Музичко-сценска дела Сметана, Дворжак, Шопен, Лист, Шуберт, Шуман, Паганини, Верди, Пучини, Росини, Чајковски, Бородин, Мусоргски, Мокрањац Импресионизам Равел, Дебиси Савремено доба Жанрови: Џез, популарна музика, апстрактна музика. Импровизација (појам) Стравински, Прокофјев, Коњовић, Константин Бабић, Вера Миланковић Елементи музичке изражајности: темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и	-повеже различите видове музичког изражавања са друштвеноисторијски м амбијентом у коме су настали; – уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у романтизму, импресионизму и савременом добу; – препознаје националне игре у делима уметничке музике; – наведе изрмузичке уметности карактеристична за период романтизма, импресионизма и савременог доба; – разликује музичке форме романтизма,	Облици рада: Фронтални, групни, индивидуални, рад у паровима. Наставне методе: Монолошка, дијалогска метода, демонстративна метода, текстуална, илустративна, учење путем открића Наставна средства: Табла, слике, уџбеник, географски	слуша -уознаје нове наставне садржаје -препознаје музичке знакове и појмове -ратвија слух -дефинише и закључује	изражајно изводи песме, мотивише ученике за рад, подстиче ученике на повезивање са садржајима из других предмета, усмерава тумачење слушаног дела, организује наставу, прати рад појединца	повезују, закључују, бележе, усвајају нове појмове, примењују знања на одговарајућим примерима, разумевају, доживљавају, повезују стечена знања са знањима из других предмета, износе утиске,	1. Компетенција за целоживотно учење 2. Комуникација 3. Рад са подацима и информацијама 4. Дигитална компетенција 6. Сарадња 7. Одговорно учење у демократском друштву

2.МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ (4+2=6)	инструмената. · Слушање световне и духовне музике романтизма, импресионизма и савременог доба. · Слушање вокалних, вокалноинструменталних и инструменталних композиција, домаћих и страних композитора. · Слушање дела традиционалне народне музике.· Певање песама по слуху и из Средњи век: • Ранохришћанска музика. • Византијско певање. • Грегоријански корал. • Рани облици вишегласја – мотет. • Световна музика средњег века:трубадури, трувериминезенгери. • Духовна и световна музика у средњовековној Европи и Србији. • Музика средњег века као инспирација за уметничку и популарну музику. • Ренес• Развој духовног и световног вишегласја. • Мотет, миса, мадригал. • Највећи представници ренесансне вокалне музике: Ђ. П. да Палестрина, О. ди Ласо. • Инструментална музика ренесансенотног текста (солмизацијом) самостално и у групи. · Певање песама у мешовитим тактовима (7/8, 5/8) по слуху. · Певање песама у комбинацији са плесним покретом. · Певање и свирање из нотног текста	импресионизма и савременог доба; – идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника романтизма, импресионизма и савременог доба; – идентификује елементе музике ранијих епоха као инспирацију у музици савременог доба;ажанска средстав– препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; – објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ванауметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената;– изводи музичке примере користећи глас, покрет и инструменте, самостално и у групи; – изрази доживљај музике језиком других уметности (плес,	атлас, карта света, карта Европе, енциклопедија		и група, вреднује, припрема избор из литературе	учествују у тумачењу, усвајају нове термине, излажу усмено,	8.Одговоран однос према здрављу 9.Одговоран однос
3.СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ (5+2=7)							

4.ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ (4+3=7)	народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима. · Извођење једноставнијих музичких примера у вези са обрађеном темом. · Извођење (певање или свирање) једноставних ритмичких и мелодијских репрезентативних примера (одломака/тема) у стилу музике романтизма, импресионизма и савременог доба. · Импровизација · Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. · Креирање ритмичке пратње. · Реконструкција музичких догађаја у стилу романтизма, импресионизма и савремене музике. · Израда дувачких инструмената од доступних материјала.	глума, писана или говорна реч, ликовна уметност); – примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у комуникацији изаједничком музицирању; – се понаша у складу са правилима музичког бонтонa у различитим музичким приликама; – критички просуђује утицај музике на здравље; – користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; – комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; – учествује у креирању и реализацији школских приредби, догађаја и пројеката; – изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност);					
Корелација са другим предметима: српски језик, ликовна култура, историја, математика, информатика и рачунарство МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ : Историја (Основи проучавања прошлости, Праисторија) Географија (Човек и географија) Српски језик (Књижевност) Ликовна култура (Ритам, Облик, Визуелно споразумевање) Музичка култура (све области)							

Кључни појмови садржаја програма :*романтизам, Програмска и апсолутна музика, соло песма, клавирска минијатура, музичко-сценска дела, савремено доба, музички жанрови*

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	- користити мултимедијалне садржаје; -упућивати ученика на проналажње додатних извора знања ради израде реферата и кратких излагања - бирати одабране композиције које трајањем и садржајем одговарају узрасту - наставу реализовати тако да ученици долазе до информација о инструменту путем непосредног искуства(слушање и опажање) - примена индивидуализоване наставе - примена демонстративне, дијалогске и текстуалне методе
Најефикасније методе и облици рада	Методе су: монолошка, дијалогска, демонстративна, илустрациона Облици рада су: фронтални, индивидуални, рад у пару, групни рад
Избор наставних средстава	Текстовна, аудитивна, интерактивна
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Уџбеник, клавир, илустрације, инструменти, ИКТ
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Тематски дани везани за обележавање значајних датума, континуирано оцењивање, примена ИКТ у настави, дигитални уџбеник, сајтови презентације
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Прилагођавање садржаја, техника, метода и темпа рада у зависности од специфич ученика и одељења
Могући застоји у раду	Прилагођавање садржаја, техника, метода и темпа рада у зависности од специфич ученика и одељења
Праћење напредовања ученика/начин,време,критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин,време,критеријуми праћења	Начин: формативно вредновање и сумативно оцењивање континуирано оцењивање са сталном повратном информацијом
Остале специфичности школе које могу да утичу на остављање наставног процеса	Начин: формативно вредновање и сумативно оцењивање континуирано оцењивање са сталном повратном информацијом

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет:Музичка култура

Разред:осми

Ученик развија интересовања за музичку уметност кроз непосредно учешће у музичком догађају певањем, свирањем, активним слушањем и стварањем, као и стицањем основних знања из основа музичке писмености и развоја и улоге музике у човековом животу од праисторије до 20. века. Испољава одговоран однос према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа. Развијањем осетљивости за перцепцију музичког доживљаја негује потребу за истраживањем у оквиру стечених музичких знања кроз оригинално музичко изражавање у свакодневном животу кроз песму, игру, покрет и вршњачку комуникацију. Ученик ужива у музици, формира музички укус и њиме утиче на околину. Разуме како музика позитивно утиче на човеково здравље. Користи текст композиције на матерњем језику и језицима других народа, и кроз извођење музичког дела изражава емоције, имајући у виду одговоран однос према здрављу, природи и социјалном окружењу, негујући дух толеранције. Ученик у свакодневном животу примењује стечена музичка искуства и знања, прати и учествује у музичком животу заједнице у улози публике или извођача, истражује могућности ИКТ-а за слушање, стварање и извођење музике. Учешћем у припреми и реализацији музичких догађаја на матерњем и језицима других народа, индивидуално или у ансамблу, ученик развија индивидуалност, одговорност, показује самопоуздање и изражава критичко мишљење о себи и другима. Повезује основне елементе музичке писмености (нотне вредности, метрику, ритам) са математичким операцијама. Учешћем у музичким активностима ученик поштује одређена правила понашања, развија осећање припадности колективу, самопоуздање, одговорност за своје поступке, суочава се са несигурношћу и сложеностима стицања музичких вештина (певање, свирање, компоновње).

Основни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученик повезује основна знања из музичке писмености интегришући је са математиком (пропорција, размер, разломак) кроз певање, свирање, слушање музике и музичко стваралаштво. Изучава појаву и развој музичких инструмената (ударачке, жичане, дувачке и инструменте са диркама) кроз кључне карактеристике музичких стилова, као и њихове изражајности.

Специфична предметна компетенција 2(СПК2)

Ученик партиципира у музичком догађају у улози публике, уме да опише и објасни сопствени доживљај уважавајући другачије мишљење. Слушајући традиционалну музику, разуме значај очувања културне баштине. У улози извођача изражава се једноставним, кратким музичким нумерама и покретом, те примењује изражајна музичка средства која су детерминисана карактером музичког дела и тиме развија сопствене стваралачке способности и креативност. Вокално се правилно изражава контролишући ниво буке и поштујући културу певања. Разуме текст песме и обogaћује речник матерњег и језика других народа препознајући ритмичку и метричку везу између музике и речи.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

У свакодневном животу ученик примењује стечена музичка искуства и знања. Прати и учествује у музичком животу заједнице у улози публике. Учешћем у припреми музичког живота заједнице превенира вршњачко насиље и насилничко понашање, социјализује се, развија критичко мишљење и оспособљава се за повезивање наученог. Кроз песму, игру, покрет, развија сопствену координацију и моторику и остварује вршњачку комуникацију; схвата важност очувања културног наслеђа свога и других народа, развија осећање за тимски рад, индивидуалност, одговорност, показује самопоуздање.

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1(СПК1)

Користи музичку терминологију приликом праћења историјског развоја музике у оквиру одређених друштвено-историјских прилика, изучавајући стилске карактеристике музичких праваца у традиционалном, духовном и световном стваралаштву, током извођења, слушања музике и стваралаштва.

Повезује присуство, улогу и значај музике са догађајима, како из свакодневног живота појединца, тако и друштва од праисторије, преко старих цивилизација до 21. века. Разматра феномен звука као акустичне појаве и у том контексту повезује знања из физике са акустиком простора, инструмената и фреквенцијом. Разуме утицај музике на осећања и с тим у вези уочава њен утицај и на ментално здравље.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Активно партиципира у музичком догађају извођењем, слушањем музике и музичким стваралаштвом. Повезује феномен културне баштине са местом традиционалне музике у прошлости и садашњости, изучавајући обреде, народне обичаје, ношње, традиционалне певачке групе и инструменте, народне игре свога и других народа. Осмишљава једноставне ритмичке и мелодијске аранжмане користећи народне музичке инструменте.

Идентификује различиту естетику у делима за слушање музике у односу на одређени стил, жанр и музичке облике повезујући их са друштвено-историјским контекстом, природном и културном баштином. Препознаје и повезује естетске елементе у различитим уметностима (плес, глума, ликовна уметност) и у неуметничком домену као што су комуникација, медији, дизајн.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Користи стечена музичка искуства и знања приликом одабира музике за одређене животне догађаје. Бавећи се активно музицирањем, здравствено профитира кроз развој говорног апарата, органа за дисање, централног нервног система, као и мишићног система. Развија естетску перцепцију, ствара критеријуме за вредновање музике и способност изражавања сопствених погледа на музику, формира музички укус и тиме утиче на себе и околину.

Напредни ниво**Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)**

Анализом и синтезом музичке терминологије, кроз певање, свирање, слушање музике и музичко стваралаштво уочава међусобни утицај других уметности (књижевност, балет, ликовна и сценска уметност) и музике кроз различите стилове и њихову повезаност. Комбинујући звучне елементе музичких инструмената, реконструише изражајна средства музике, музичке форме и жанрове и смешта их у одговарајући стилски (историјски) контекст. Упознаје се са музичким школама и студијама, установама културе, као и са значајем учествовања у културном животу локалне заједнице. Користи ИКТ за самостално истраживање у области музике.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

У области стваралаштва, као активан учесник креира нове музичке аранжмане (на већ познате мелодије, песме из различитих музичких епоха) примењујући принцип импровизације у домену мелодије и ритма, користећи понуђени музички материјал или осмишљавајући сопствени у задатим оквирима.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Партиципира у припреми и реализацији музичких догађаја на матерњем и језицима других народа индивидуално или у ансамблу. Испољава одговоран однос према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа. Вршњачком едукацијом, кроз моторичку и естетску перцепцију музичког догађаја, осмишљава и организује различите обуке, негујући правила тимског рада. Примењује ИКТ у певању, слушању музике и музичком стваралаштву. Прави избор ИКТ-а и користи их на одговоран и креативан начин у стварању музике.

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

ЧОВЕК И МУЗИКА	МК.1.1.1.препозна основне елементе музичке писмености МК.1.1.2.опише основне карактеристике: музичких инструмената, историјско-стилских периода, музичких жанрова, народног	МК.2.1.1.музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (нпр. брз темпо са живахним карактером)	МК.2.1.2.структуре и драматургије одређеног музичког жанра (нпр. оперски финале са догађајима у драми) МК.2.1.3.облика народног музицирања са спе
МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТ И	МК.1.1.1.препозна основне елементе музичке писмености 1.1.2.опише основне карактеристике: музичких инструмената, историјско-стилских периода, музичких жанрова, народног стваралаштва	МК.2.1.1.музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (нпр. брз темпо са живахним карактером) МК.2.1.2.структуре и драматургије одређеног музичког жанра (нпр. оперски финале са догађајима у драми) МК.2.1.3.облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота	3.1.1.зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела МК.3.1.2.разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора МК.3.1.3.критички и аргументовано образлаже свој суд МК.3.1.4.уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом) специфичним контекстом народног живота
СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ			
ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	МК.1.2.1.музичке изражајне елементе МК.1.2.2.извођачки састав МК.1.2.3.музичке жанрове МК.1.2.4.српски музички фолклор	МК.2.2.1.опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (нпр. узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре)	МК.2.2.2.препозна структуру одређеног музичког жанра МК.3.2.1.структуралном и драматуршком димензијом звучног примера МК.3.2.2.жанровским и историјско-стилским контекстом звучног примера МК.3.2.3.контекстом настанка и применом различитих облика музичког фолклора
МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	МК.1.3.1.пева једноставне дечје, народне или популарне композиције		МК.3.3.1.изводи разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима

	МК.1.4.1.направи музичке инструменте користећи предмете из окружења МК.1.4.2.осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела	МК.1.3.2.изводи једноставне децје, народне или популарне композиције на бар једном инструменту МК.1.4.3.изводи пратеће ритмичке и мелодијско-ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима МК.3.4.1.осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте	МК.3.4.2.импровизује и/или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова МК.3.4.3.осмисли музику за школску представу, приредбу, перформанс

ПРЕДМЕТ: Физичко и здравствено васпитање

Разред: осми

Годишњи фонд часова: 102

Циљ: : Оспособити ученике да развију основне моторичке кретње, развију снагу, брзину и моторичку спретност у складу са својим могућностима, да усвоје знања из области спорта и здравственог васпитања

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		

1. Физичке способности 2. Спортске дисциплине и моторичке вештине - Футсал - Рукомет - Гимнастика - Плес и ритмика - Пологони спретности и брзине	Вежбе за развој снаге Вежбе за развој покретљивости Вежбе за развој аеробне издржљивости Вежбе за развој брзине Вежбе за развој координације Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да Примени једноставне Комплексе простих и поштеприпремних вежби. Изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и искористи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама Упоређи резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак	-дијалoшка -демонстрације • монолошка • практичнoг вежбања -стројеве вежбе -вежбе обликовања -различити облици кретања -реквизити Облици рада: Фронтални, Индивидуални, У пару, Групни, Спортско-рекреативна активност, Корективно-педагошки рад	Посматрају и прате ТВ часове слушају питају и демонстрирају вежбу учествују у организацији такмичења и практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу користи ИКТ.	Планира организује демонстрира припрема, ПП презентације, квизове, анкете, прати мотивише, евидентира, сублимира резултате, умножава и доставља остварене резултате тестова за развој моторичких способности	• извођење вежби обликовања • извођење природних облика кретања (трчање, скакање, ходање, прескакање, пењање...) • активно учествовање увежбању и игрању анализирање игре, својих поступака својих другова у игри	-Компетенција за целоживотно учење -Естетска компетенција - Брига за здравље -Вештина комуникације -Решавање проблема -Вештина сарадње - Вештина живота у демократском друштву
Корелација са другим предметима: математика, информатика, ликовно, музичко							
Међупредметно повезивање: Развијање здравих животних навика, фер плеј, тимски рад							

МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	Стицање и усавршавање моторичких умења и навика из	Компетенција за учење, естетичка компетенција,	Редовна настава, обавезне физичке	Посматрају и прате ТВ часове слушају	Планира организује демонстрира припрема,	Комбинује и користи досегнути ниво усвојене

Атлетика 19 (4+15) Обавезни садржаји Техника спринтерског трчања Истрајно трчање – припрема за Крос Техника штафетног трчања Скок у даљ Бацање кугле Скок у вис Бацање „вортекс-а“ Проширени садржај: Скок у вис (леђна техника) Тробој Препоручени садржаји Техника штафетног трчања Скок удаљ Бацања кугле 2 kg Бацање „вортекс-а“ Тробојг) Спортска гимнастика 24 (4+20) Вежбе и комбинације вежби карактеристичних за поједине справе: Тло Прескок Трамполина Вратило Двовисински разбој Паралелни разбој Кругови Коњ са хваталкама Греда Проширени садржај: На тлу и справама сложеније вежбе и комбинације вежби Основе тимских и спортских игара 41(6+35)	атлетике и споретске гимнастике , учествовање на разним манифестацијама и догађајима и такмичењима. Стицање и усавршавање моторичких	комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња, рад са подацима и информацијама, дигиталне компетенције, одговоран однос према околини, естетичка компетенција. Компетенција за учење, естетичка	активности Кроз активности у Дечијој и Спортској недељи Кросевима (јесењи и пролећни) Такмичењем (унутар одељења и међуодељењским). Поделом ученика према полу , према нивоу усвојености вежби из претходног разред и њиховим способности ма. Коришћењем станица, полигона, чувањем, помагањем , коришћењем паметне табле, примена ИКТ-а. Применом одговарајућих метода, облика и форми рада	питају демонстрирају вежбају учествују у организацији такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу, користи ИКТ. Посматрају и прате ТВ часове слушају	ПП презентације , квизове, анкете, прати мотивише, поставља у виртуелној учионици сублимира, систематизује вреднује Планира организује демонстрира	технике кретања у спорту и свакодневном животу Доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама; Одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела; Користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри; Процени сопствене могућности за вежбање у гимнастици. Користи елементе технике у игри: Примењује основна правила

Одбојка: Основни елементи технике, тактике и правила игре; Футсал: Игра уз примену правила Рукомет: Игра уз примену правила Кошарка: Сложенији елементи технике, тактике и правила игре Активност по избору. ПОЛИГОНИ 10(5+5) Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима Елементарне игре	из одбојке,футсала, рукомета, кошарке,	комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња.	школском дворишту и на отвореном игралишту за мали фудбал и рукомет,одбојку, вежбање у сали уз музичку пратњу. Коришћењем станица, чувањем , помагањем. Примена ИКТ-а.	демонстрирају вежбају учествују у организацији такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу, користи ИКТ.	презентације, квизове, анкете,прати мотивише поставља у виртуелној учионици сублимира, систематизује вреднује.	Учествује на унутародељенским такмичењима.
ПЛЕС И РИТМИКА 24(4+20) Основни садржаји Покрети уз ритам и уз музичку пратњу	Изучавање друштвених игара и једног кола из географског	Компетенција за учење, естетичка компетенција,	Применом одговарајућих метода, облика и форми рада Вежбањем у сали,	Посматрају и прате ТВ часове слушају питају	Планира организује демонстрира припрема, ПП	Изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; Игра народно коло;
Ритмичка вежба без реквизита Скокови кроз вијачу Народно коло „Моравац“ Народно коло из краја у којем се школа налази Основни кораци друштвених плесова Препоручени садржаји Вежбе са обручем Вежбе са лоптом Сложенији скокови кроз вијачу	подручја где ученици живе	комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња, рад са подацима и информацијама, дигиталне компетенције	учионици, школском дворишту; Примена ИКТ-а, онлајн настава.	демонстрирају вежбају учествују у организацији такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу, користи ИКТ.	презентације, квизове, анкете,прати мотивише, поставља у виртуелној учионици сублимира, систематизује вреднује	Изведе кретања у различитом ритму; Изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура.

Енглески валцер.						
ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА Физичко вежбање и спорт Основни садржај 8 (3+5) Основна подела вежби. Функција скелетно-мишићног система. Основна правила Одбојке. Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара која се користе у вежбању. Облици насиља у физичком васпитању и спорту. Навијање, победа, пораз решавање спорних ситуација. Писани и електронски извори информација из области физчког васпитања и спорта. Вежбање у функцији сналажења у ванредним	Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада(кроз игру, такмичења) Формирање вољних квалитета личности	Компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња.	Формирање правилног односа према физичком вежбању, здрављу и раду; развијање и неговање фер-плеја; препо- знавање негативних облика понашања у спорту и навијању; вредновање естетских вредности у физичком вежбању, рекреацији и спорту; развијање креативности у вежбању; очување животне средине, као и развијање и неговање здравствене културе ученика. Примена ИКТ-а, онлајн настава.	Посматрају и прате ТВ часове, онлајн наставу, слушају питају демонстрирају вежбају учествују у организацији такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу, користи ИКТ.	Планира организује демонстрира припрема, ПП презентације, квизове, анкете, прати мотивише поставља у виртуелној учioniци сублимира, систематизује вреднује. Користи разне плтформе за онлајн наставу.	Објасни својим речима сврху и значај вежбања Користи основну терминологију вежбања Поштује правила понашања у и на просторима за вежбање у школи и ван ње, као и на спортским манифестацијама Примени мере безбедности током вежбања Одговорно се односи према објектима, правима и реквизитима у просторима за вежбање Примени и поштује правила тимске и спортске игре у складу са етичким нормама Навија и бодри учеснике на такмичењима и решава конфликте на социјално прихватљив начин Користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-

ситуацијама. Значај вежбања за одбрамбено-безбедносне потребе. Повезаност физичког вежбања и естетике. Породица и вежбање Планирање вежбања.						рекреативних активности Прихвати сопствену победу и пораз у складу са „ферплејом“ Примењује научено у физичком и здравственом васпитању у ванредним ситуацијама Препозна лепоту покрета и

(земљотрес, поплава, пожар...) Физичко вежбање и естетика(правилно обликовање тела) Планирање дневних активности.						кретања у физичком вежбању и спорту Направи план дневних Активности.
Здравствено васпитање Основни садржаји Утицај аеробног вежбања (ходања, трчања и др.) на кардио-респираторни систем. Здравствено-хигијенске мере пре и после вежбања. Значај употребе воћа и поврћа и градивних материја (протеини и беланчевине) у исхрани. Подела енергетских напитака и последице њиховог прекомерног конзумирања. Прва помоћ након површинских повреда (посекотина и одеротина). Вежбање у различитим	Подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела,развој аеробних способности Оспособљавање ученика да препознају здраве животне намирнице , њихову поделу и улогу у исхрани . Стицање и практична примена знања из прве помоћи.	Компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња.	Примена ходања, трчања у школскм дворишту, стадиону, парку у различитим вр. условима Мерењем пулса и притиска; Коришћењем препорука о здравом начину исхране; Подела основних намирница према енерг. вредности, улога воде, воћа; Предавање утицај дувана алкохола и енергетских пића Обуком о примени прве помоћи кроз теретске и практичне часове уз	Посматрају и прате ТВ часове, виртуелну учioniцу, квизове, анкете, ПП презентације, слушају питају демонстрирају вежбају учествују у организацији такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу, користи	Планира организује демонстрира припрема, ПП презентације, квизове, анкете, прати мотивише поставља у виртуелној учioniци сублимира, систематизује вреднује.	Наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље Разликује здраве и нездраве начине исхране Направи недељни јеловник Уравнотежене исхране уз помоћ наставника. Примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања Препозна врсту повреде Правилно реагује у случају повреде Чува животну средину током вежбања.

временским условима. Чување околине при вежбању.			помоћ активиста Црвеног крста.	ИКТ.		

Кључни појмови: Васпитање, физичко вежбање, игра, здравље, хигијена, култура

Хоризонтална и вертикална повезаност VIII разред			
Предмет	Разред	Корелативни садржај	
Повезаност међу предметима у оквиру разреда	Хоризонтална повезаност	Повезаност међу предметима у оквиру разреда	Вертикална повезаност
Физичко и здравствено васпитање Математика	Спорт и спортске дисциплине Облици спортских игралишта и њихових појединих делова, реквизити, формације за вежбање	Кругобим и површина, рачунске операције сабирања, множења евидентирања математичких података	Мерења, евидентирања, разбројавања, збрајања, обрада података
Биологија	Моторичке вештине, спортске	Грађа човечијег тела-Мишићи и нерви	МБИ

	дисциплине, плес Елементи атлетике, гимнастике, одбојке, фудсал, рукомет, кошарка Правилна исхрана Пружање прве помоћи	систем, систем органа за дисање Редовна исхрана - јеловник Повреде и прва помоћ	
Информатика и рачунарство	Здравствено васпитање ММС Здрава исхрана и спортски начин живота Примена ИКТ-а у праћењу наставе на даљину.	Заштита здравља ММС Гугл учионица, видео материјали са јутјуб канала, гејети, обрада слика, Гугл мит, имејл	Мерења – статистика обрада података, ПП презентација
Музичка култура	Моторичке вештине, спортске дисциплине, плес Вежбе обликовања, елементи атлетике, гимнастике, одбојке, фудсал, рукомет,	Темпо кретања, изражајност, складност, координација покрета	Креативност покрета, развој слуха

	кошарка, народне игре, валцер, ритмика		
Ликовна култура		Моторичке вештине, спортске дисциплине, плес Вежбе обликовања, елементи атлетике, гимнастике, одбојке, фудбал, рукомет, кошарка, народне игре, валцер, ритмика	Просторно обликовање, правилан и неправилан ритам

Начин праћења остварености програма:

У настави физичког васпитања се прати и вреднује:

Стање моторичких способности - спроводи се у простору координације, статичке, репетитивне и експлозивне снаге, гипкости и издржљивости. Мерење се врши помоћу мерних инструмената (тестова) ваљаних и поузданих мерних карактеристика.

Мерење се спроводи уз увежбавање одређеног програмског задатка, како се не би губило расположиво време за вежбање, а динамика је утврђена упутством.

Достигнут ниво савладаности моторних знања, умења и навика - спроводи се према утврђеним минималним образовним захтевима.

Однос ученика према раду - прати се током целе школске године и то: кроз контролу уредности ношења и хигијене опреме за вежбање, редовног присуствовања на часовима физичког васпитања, доследног извршавања радних задатака, ангажовања у спортском животу школе.

Формативно и сумативно оцењивање:

Редовно проверавање постигнућа и праћење напредовања које се обавља полазећи од ученикових способности, степена спретности и умешности. Уколико ученик нема развијене посебне способности, приликом оцењивања узимају се у обзир индивидуално напредовање у односу на сопствена претходна постигнућа, могућности и ангажовање ученика у наставном процесу. Формативно се евидентира у педагошкој документацији наставника, а сумативно у дневник.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Ученици 8. разреда налазе се у периоду интензивног раста и развоја, са израженим разликама у моторичким способностима, координацији и нивоу физичке активности. Присутне су и разлике у мотивацији, самопоуздању и интересовањима. Потребе уважавам кроз диференциран приступ настави, прилагођавање оптерећења, избор задатака различите тежине и укључивање свих ученика у рад у складу са

	њиховим могућностима. Посебна пажња посвећује се безбедности и правилном извођењу вежби.
Најефикасније методе и облици рада	Методе: демонстрација, усмено излагање, разговор, практичан рад, метод вежбања и понављања. Облици рада: фронтални, групни, рад у пару и индивидуални рад. Акценат је на активном учешћу ученика, учењу кроз игру и ситуационом учењу (нпр. елементарне игре, спортске игре).
Избор наставних средстава	Користе се: лопте различитих величина, вијаче, чуњеви, струњаче, шведске лестнице, гимнастичке справе, маркери за терен, као и мултимедијални садржаји (видео прикази правилног извођења вежби). Средства се бирају у складу са наставном јединицом и узрастом ученика.
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Користе се школска сала, отворени терени, школско двориште и спортски објекти у локалној заједници. По потреби се организују активности у природи (крос, шетње, оријентација). Сарадња са локалним спортским клубовима може допринети упознавању ученика са различитим спортовима.
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Примена игара, такмичарских и сарадничких активности, постављање достижних циљева, похвала и подстицај, праћење личног напретка. Укључивање ученика у избор активности и уважавање њихових интересовања. Развијање позитивне атмосфере и фер-плеј понашања.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Темпо рада прилагођава се узрасту, моторичким способностима и сложености наставне јединице. Нови садржаји се уводе постепено, уз довољно времена за увежбавање и понављање. Код сложенијих моторичких задатака примењује се успоренији темпо и рад по фазама.
Могући застоји у раду	Недостатак мотивације код појединих ученика, различит ниво физичких способности, временски услови (код наставе на отвореном), недовољна опремљеност или просторни услови. Застоји се превазилазе прилагођавањем активности, алтернативним решењима и додатном подршком ученицима.
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Праћење се врши континуирано током наставе кроз посматрање, тестирање моторичких способности, проверу технике извођења вежби и ангажовање ученика. Критеријуми: напредак у односу на почетно стање, редовност, залагање, правилност извођења и поштовање правила.
Остале специфичности школе које могу да утичу на оставривање наставног процеса	Просторни услови (величина сале, доступност терена), број ученика у одељењу, опремљеност наставним средствима, организација распореда часова. Такође, утицај има и подршка школе и родитеља у промоцији физичке активности.

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Стандарди образовних постигнућа за крај основног образовања

Општа предметна компетенција (ОПК)

Предмет Физичко и здравствено васпитање омогућава ученицима да учествују у разноврсном, безбедном и развојно-прикладном физичком вежбању и физичким активностима, које доприносе њиховом физичком и менталном здрављу, школском постигнућу, стицању социјалних вештина и здравих животних навика. Учењем предмета физичко и здравствено васпитање ученици унапређују физичке способности, стичу разноврсне моторичке вештине и оспособљавају се да их користе у различитим условима и животним ситуацијама. Уче основне кретне концепте и стратегије и принципе вежбања. Оснажују се да постављају личне циљеве у домену физичке форме, физичке активности, исхране и других здравих животних навика, које су неопходне за безбедно и компетентно бављење физичким активностима и за формирање основа здравог животног стила. Учествовањем у разноврсним индивидуалним и групним кретним активностима, ученици изграђују самопоуздање, формирају ставове и систем вредности, развијају сарадничке вештине, емпатију и толеранцију, преузимају иницијативу и одговорност, конструктивно комуницирају и схватају значај фер-плеја. Упознају термине везане за физичку активност и здравље. Охрабрују се да изражавају креативност покретом, да разумеју и вреднују своје културно наслеђе у области спорта, рекреације и плеса и да буду отворени за различите културе и традиције. Решавају проблемске ситуације у контексту физичке активности. Упознају се са научним и технолошким аспектима физичке активности и здравља и критички преиспитују утицај личних и срединских фактора на физичку активност, безбедност, здравље појединаца, група и друштва. Одговорно користе различите изворе информација и дигиталне технологије ради унапређивања личног и јавног здравља, као и заштите животне средине.

Основни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици успешно тумаче основне препоруке за физичку активност деце и адолесцената и могу да илуструју различите типове физичке активности адекватним примерима. Разумеју тренутне промене у организму настале као последица различитих физичких активности и адекватно реагују на знаке прекомерног физичког оптерећења. Познају правила безбедног извођења једноставних физичких вежбања, од загревања до смиривања функција организма. Демонстрирају добру контролу покрета приликом извођења основних и специфичних моторичких вештина. Придржавају се правила игре/активности и кроз ефективну комуникацију и сарадњу доприносе безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера. Баве се и физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини. Избором адекватне стратегије решавају различите кретне проблеме. Конструктивно комуницирају са вршњацима и исказују осећања одговарајућим вербалним и невербалним средствима (плес, покрет). Унапређују сопствене моторичке способности редовним учествовањем у различитим вежбањима.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици достижу и одржавају оптималан ниво физичке форме повезане са здрављем. Испуњавају минималне здравствене препоруке за физичку активност и вреднују њен значај за здравље. Вешто изводе и комбинују основне моторичке вештине у различитим ситуацијама. Користе типичне вежбе за развој моторичких способности. Примењују основне хигијенске и безбедносне мере током физичке активности и воде рачуна о заштити животне средине. Познају карактеристике правилног обрасца исхране. Адекватно користе основне термине из области физичког вежбања, спорта и физичке активности.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Основни ниво

СПК 1	СПК 2	СПК 3
<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>
ФЗВ.ОО.О.1.1. Дају типичне примере за различите типове физичке активности. ФЗВ.ОО.О.1.2. Тумаче основне препоруке за физичку активност деце и адолесцената. ФЗВ.ОО.О.1.3. Препознају и описују промене које настају у организму током физичке активности. – ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно	ФЗВ.ОО.О.2.1. Активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера. ФЗВ.ОО.О.2.2. Баве се физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини. – ФЗВ.ОО.О.2.3. Редовно учествују у различитим	ФЗВ.ОО.О.3.1. Редовно се баве физичком активношћу у складу са препорукама јавног здравља, примењујући основне хигијенске и безбедносне мере. – ФЗВ.ОО.О.3.2. Адекватно користе основне термине из области физичког вежбања, спорта и физичке активности у различитим ситуацијама.
загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. ФЗВ.ОО.О.1.5. Препознају знаке прекомерног физичког оптерећења и адекватно реагују. ФЗВ.ОО.О.1.6. Примењују правила безбедног ношења, постављања, коришћења и одлагања опреме и реквизита за вежбање. ФЗВ.ОО.О.1.7. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења основних моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.1.8. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења једноставнијих специјализованих моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.1.9. Придржавају се правила игре/активности и прихватају исход игре/активности. ФЗВ.ОО.О.1.10. Ефективно комуницирају и сарађују током физичке активности. ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.	вежбањима ради унапређивања моторичких способности. ФЗВ.ОО.О.2.4. Бирају одговарајуће стратегије при решавању различитих кретних проблема. ФЗВ.ОО.О.2.5. Користе одговарајућа вербална и невербална средства (плес, покрет) да искажу осећања и комуницирају са вршњацима.	ФЗВ.ОО.О.3.3. Пореди карактеристике правилне и неправилне исхране. ФЗВ.ОО.О.3.4. Анализирају и вреднују своју свакодневну физичку активност. ФЗВ.ОО.О.3.5. Примењују адекватне вежбе за унапређивање моторичких способности. ФЗВ.ОО.О.3.6. Одржавају личну и колективну хигијену током вежбања. ФЗВ.ОО.О.3.7. Користе и комбинују разноврсне основне моторичке вештине у различитим ситуацијама (игра, спорт, рекреација, свакодневне животне ситуације). ФЗВ.ОО.О.3.8. Поштују друге учеснике у физичкој активности и сарађују са њима без обзира на разлике (пол, способности и др.). ФЗВ.ОО.О.3.9. Вреднују допринос физичке активности здрављу и благостању.

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици успешно анализирају користи од редовне физичке активности и значај моторичких способности за добро здравље и учествовање у спорту. Препознају развојне промене и њихов утицај на бављење физичком активношћу. Могу да објасне како промене фреквенције, интензитета, трајања и типа физичке активности утичу на њене ефекте. Анализирају утицај срединских фактора на физичку активност и здравље људи и адекватно користе неопходну опрему за боравак у природи. Успешно демонстрирају технике помагања, чувања себе и других приликом вежбања. Познају стручну терминологију у области физичке активности, вежбања и спорта. Користећи основне математичке концепте и научне принципе, ученици изводе једноставна антропометријска и моторичка мерења и анализирају значај моторичких способности за здравље и учествовање у спорту. Успешно објашњавају кључне карактеристике правилног извођења моторичких вештина које демонстрирају у различитим условима у складу са постављеним задацима. Имају добру контролу и координацију покрета приликом извођења и сложенијих специфичних моторичких вештина. Објашњавају основне принципе правилне исхране и препознају штетне утицаје употребе психоактивних супстанци, допинга и енергетских пића на здравље. Идентификују занимања повезана са здрављем, физичким васпитањем и спортом и елементе националног наслеђа у физичкој активности, спорту и плесу.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Приликом учења моторичких вештина могу да идентификују добре и слабе стране извођења, као и да користе повратне информације ради побољшања контроле и координације тела. Аргументовано дискутују о утицају физичке активности на здравље и благостање. Користе концепте мерења да одреде удаљеност, брзину, висину, фреквенцију, број понављања, трајање активности, паузе и сл. приликом вежбања. Анализирају утицај коришћења дигиталних технологија на здравље и благостање деце и адолесцената.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици превазилазе минималне здравствене препоруке за физичку активност. Идентификују сопствене потребе и интересовања у домену физичке форме и физичке активности и уз одговарајућу помоћ праве план побољшања. Вешто изводе специфичне моторичке вештине у разноврсним спортским и рекреативним активностима. Примењују поступке прве помоћи приликом спортских повреда. Примењују основне принципе правилне исхране. Показују толеранцију и фер-плеј у контексту физичке активности. Адекватно користе шири вокабулар из области физичког вежбања, спорта и физичке активности у различитим ситуацијама. Укључују се у промоцију физичке активности и здравља у школи. Вреднују национално наслеђе у физичкој активности, спорту и плесу.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Средњи ниво

СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:

ФЗВ.ОО.С.1.1. Анализирају користи од редовне физичке активности. ФЗВ.ОО.С.1.2. Анализирају значај моторичких способности за добро здравље и учествовање у спорту. ФЗВ.ОО.С.1.3. Демонстрирају технике помагања, чувања себе и других приликом вежбања. ФЗВ.ОО.С.1.4. Објашњавају како промене фреквенције, интензитета, трајања и типа физичке активности утичу на њене ефекте. ФЗВ.ОО.С.1.5. Анализирају утицај срединских фактора (температура, влажност ваздуха, загађеност ваздуха/воде, УВ зрачење, ветар и др.) на физичку активност и здравље људи. ФЗВ.ОО.С.1.6. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења сложенијих специјализованих моторичких вештина. ФЗВ.ОО.С.1.7. Демонстрирају моторичке вештине у различитим условима у складу са постављеним задацима. ФЗВ.ОО.С.1.8. Објашњавају кључне карактеристике правилног извођења моторичких вештина. ФЗВ.ОО.С.1.9. Изводе једноставна антропометријска и моторичка мерења, користећи основне математичке концепте.	ФЗВ.ОО.С.2.1. Идентификују добре и слабе стране сопственог извођења моторичке вештине ради побољшања извођења. ФЗВ.ОО.С.2.2. Дају вршњацима повратне информације о извођењу моторичких вештина ради побољшања извођења. ФЗВ.ОО.С.2.3. Користе повратне информације ради побољшања контроле и координације тела приликом извођења моторичких вештина. ФЗВ.ОО.С.2.4. Аргументовано дискутују о утицају физичке активности на здравље и благостање. ФЗВ.ОО.С.2.5. Користе концепте мерења да одреде удаљеност, брзину, висину, фреквенцију, број понављања, трајање активности, паузе и сл. приликом вежбања. ФЗВ.ОО.С.2.6. Анализирају утицај коришћења дигиталних технологија на здравље и благостање деце и адолесцената.	ФЗВ.ОО.С.3.1. Редовно се баве физичком активношћу на нивоу који превазилази основне препоруке јавног здравља. ФЗВ.ОО.С.3.2. Правилно реагују у случају повреде приликом физичке активности. ФЗВ.ОО.С.3.3. Користе и комбинују специјализоване моторичке вештине у разноврсним ситуацијама (игра, рекреација, такмичење, свакодневне животне активности). ФЗВ.ОО.С.3.4. Критички се односе према употреби психоактивних супстанци, допинга и енергетских пића. ФЗВ.ОО.С.3.5. Примењују основне принципе правилне исхране у свакодневном животу. ФЗВ.ОО.С.3.6. Примењују принципе толеранције и фер-плеја у физичкој активности и спорту. ФЗВ.ОО.С.3.7. Препознају ризик седентарних активности и коригују свој образац дневних активности у складу са тим. ФЗВ.ОО.С.3.8. Учествују у догађајима који промовишу физичку активност и здравље у школи, при чему се одговорно односе према животnoj средини. ФЗВ.ОО.С.3.9. Вреднују национално наслеђе у физичкој активности, спорту и плесу, као и наслеђе других.
ФЗВ.ОО.С.1.10. Препознају развојне промене и њихов утицај на бављење физичком активношћу. ФЗВ.ОО.С.1.11. Познају стручну терминологију везану за физичку активност, вежбање и спорт. ФЗВ.ОО.С.1.12. Објашњавају основне принципе правилне исхране. ФЗВ.ОО.С.1.13. Користе одећу, опрему и једноставна средства и алате на безбедан начин приликом боравка у природи. ФЗВ.ОО.С.1.14. Препознају штетне утицаје употребе психоактивних супстанци, допинга и енергетских пића. ФЗВ.ОО.С.1.15. Идентификују занимања повезана са здрављем, физичким васпитањем и спортом. ФЗВ.ОО.С.1.16. Идентификују елементе националног наслеђа у физичкој активности, спорту		– ФЗВ.ОО.С. 3.10. Адекватно користе шири вокабулар из области физичког вежбања, спорта и физичке активности у усменој и писаној комуникацији у различитим ситуацијама.

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици објашњавају повезаност физичке активности, начина исхране и здравља и критички анализирају сопствени образац исхране. Познају основну терминологију физичке активности на страном језику.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Безбедно и ефективно користе дигитална, научна и технолошка знања, као и принципе раличитих наука за прикупљање и анализу информација о физичкој активности, исхрани и здрављу, из различитих извора на матерњем и другим језицима. Истражују како учествовање у активностима у природи доприноси личном здрављу и здрављу заједнице. Учествују у организацији школских такмичења и манифестација који промовишу физичку активност и здравље. Вреднују поузданост информација из различитих извора, које се односе на физичку активност, исхрану и здравље.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Редовно се баве физичком активношћу ради оптимизације здравља. Бирају активности у складу са сопственим потребама и интересовањима и подстичу друге на физичку активност. Полазећи од разноврсних специфичних моторичких вештина, креирају решења у одабраним спортским и рекреативним активностима. Самостално праве лични план побољшања физичке активности и моторичких способности. Користе одговарајуће термине из матерњег и других језика ради претраге дигиталних и других извора информација из области физичке активности и здравља. Укључују се у догађаје и активности промоције физичке активности и здравља у локалној заједници. Доносе одлуке у вези са физичком активношћу, исхраном и здрављем, засноване на релевантним информацијама. Негују толеранцију и фер-плеј и промовишу заштиту животне средине у свом окружењу.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ): Напредни ниво

СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:

ФЗВ.ОО.Н.1.1. Познају основну терминологију физичке активности на страном језику. ФЗВ.ОО.Н.1.2. Критички анализирају сопствени образац исхране. ФЗВ.ОО.Н.1.3. Објашњавају повезаност физичке активности, начина исхране и здравља.	ФЗВ.ОО.Н.2.1. Вреднују поузданост информација из различитих извора, које се односе на физичку активност, исхрану и здравље. ФЗВ.ОО.Н.2.2. Истражују како учествовање у активностима у природи доприноси личном здрављу и здрављу заједнице. ФЗВ.ОО.Н.2.3. Адекватно користе различите изворе информација о физичкој активности, исхрани и здрављу на страном језику. ФЗВ.ОО.Н.2.4. Учествоју у организацији школских такмичења и манифестација који промовишу физичку активност и здравље. ФЗВ.ОО.Н.2.5. Адекватно користе дигитална и технолошка знања, као и принципе различитих наука за прикупљање и анализу информација о физичкој активности, исхрани и здрављу.	ФЗВ.ОО.Н.3.1. Са самопоуздањем се редовно баве физичком активношћу у складу са сопственим потребама и интересовањима. ФЗВ.ОО.Н.3.2. Решавају проблемске ситуације, креирајући различита решења у одабраним спортским и рекреативним активностима. ФЗВ.ОО.Н.3.3. Учествоју у догађајима који промовишу физичку активност, здравље и заштиту животне средине у локалној заједници. ФЗВ.ОО.Н.3.4. Уз одговарајућу помоћ креирају и спроводе план за побољшање или очување сопственог нивоа физичке активности и моторичких способности и прате његове ефекте. ФЗВ.ОО.Н.3.5. Праве одговорне изборе у вези са физичком активношћу, исхраном и здрављем. ФЗВ.ОО.Н.3.6. Подстичу друге да се баве физичком активношћу ради очувања здравља. ФЗВ.ОО.Н.3.7. Идентификују понуду спортских и рекреативних активности и ресурса у локалној средини. ФЗВ.ОО.С.3.8. Користе одговарајуће термине из различитих језика ради претраге дигиталних и других извора информација из области физичке активности и здравља. – ФЗВ.ОО.С.3.9. Уз одговарајућу помоћ креирају и

Годишњи фонд часова: 68

Циљ: Напредовање ка реализацији одговарајућих стандарда образовних постигнућа, оспособљавање за решавање проблема и задатака у новим и непознатим ситуацијама, упознавање са новим врстама кретања (осцилаторно, таласно), карактеристикама звука, светлости, електричне струје.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
ОСЦИЛАТОРНО И ТАЛАСНО КРЕТАЊЕ (8+4=12)	Осцилаторно кретање. Појмови и величине које описују осцилаторно кретање. Закон о одржању механичке енергије при осциловању тела. Таласно кретање. Основни параметри којима се описује таласно кретање. Звук. Карактеристике звука и звучна резонанција. Светлост. Праволинијско простирање светлости. Закон одбијања светлости.	– повезује физичке величине које описују осцилације и таласе; – описује карактеристике звука, ултразвука и инфразвука и наводи примере примене ултразвука; – демонстрира и објасни осциловање куглице клатна и тела обешеног о опругу, осциловање жица и ваздушних стубова; – примењује превентивне мере заштите од буке; – решава квалитативне и квантитативне задатке.	- монолошка - дијалогска - демонстративна метода, - текстуална фронтални, индивидуални групни, истраживачки - уџбеник, збирка задатака, пројектор, интернет	-истражује према задатим упутствима - активно слуша одговара на питања -преписује са табле -прати текст -чита податке -тумачи и закључује - креативно размишља - прави презентацију - издваја битне податке и излаже их - дискутује на прихватљив начин	- Одређује садржаје за реализацију циљева и исхода -Организује и реализује наставни час - Објашњава, обавештава, предлаже и подстиче - Мисаоно активира и подстиче ученике -Прати ток ученичких активности на часу -Процењује рад ученика и сопствени рад	Усмена провера, писмена провера, вршњачко оцењивање Израда пројекта	Математичка писменост и основна знања из науке и технологије, комуникација на матерњем језику, компетенција за учење, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема, комуникација, сарадња,

СВЕТЛОСНЕ ПОЈАВЕ (6+6=12)	Равна и сферна огледала и конструкција ликова предмета. Брзина светлости у различитим срединама. Индекс преламања и закон преламања светлости. Тотална рефлексија. Преламање светлости кроз призму и сочива. Одређивање положаја ликова код сочива. Оптички инструменти. Лупа и микроскоп.	– анализира примере одбијања и преламања светлости, тоталне рефлексије (огледала и сочива); – демонстрира и објасни појаву сенке, помрачење Сунца и Месеца; – демонстрира и објасни функционисање ока и корекцију вида; – решава квалитативне и квантитативне задатке					предузимаљивост и оријентација ка предузетништву, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу
ЕЛЕКТРИЧНО ПОЉЕ (5+6=11)	Наелектрисавање тела. Закон о одржању количине наелектрисања. Кулонов закон. Електрично поље (хомогено, нехомогено). Рад силе електричног поља. Напон. Веза напона и јачине електричног поља. Електричне појаве у атмосфери	– прикаже и опише електрично поље – израчуна силу којом поље делује на наелектрисање – повеже електрични напон и јачину електричног поља					
	Електрична струја (једносмерна, наизменична). Услови за настајање електричне струје. Мерење електричне струје и напона. Електрична отпорност проводника.						

ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА (8+12=20)	Проводници и изолатори. Омов закон за део и за цело струјно коло. Рад и снага електричне струје. Џул-Ленцов закон. Везивање отпорника. Електрична струја у течностима и гасовима.	- решава квалитативне и квантитативне задатке - дефинише електричну струју; – опише ефекте који се манифестују при протицању електричне струје; – наведе услове за настанак електричне струје; – наводи и користи различите изворе електричне струје (EMS) и зна да их разврстава ради рециклаже; – изабере одговарајући опсег мерног инструмента и мери јачину електричне струје и напон; – израчуна јачину електричне струје помоћу количине наелектрисања и времена;					
МАГНЕТНО ПОЉЕ (3+3=6)	Магнетно поље сталних магнета. Магнетно поље Земље. Магнетно поље електричне струје. Дејство магнетног поља на струјни проводник. Допринос Николе Тесле и Михајла Пупина развоју науке о електромагнетним појавама и њиховој примени						

ЕЛЕМЕНТИ АТОМСКЕ И НУКЛЕАРНЕ ФИЗИКЕ (3+3=6)	Структура атома. Нуклеарне силе. Природна радиоактивност. Радиоактивно зрачење. Заштита од радиоактивног зрачења. Вештачка радиоактивност. Фисија и фузија. Примена нуклеарне енергије и радиоактивног зрачења. Утицај физике на развој других природних наука, медицине и технологије	– одређује вредност редно и паралелно везаних отпорника; – описује ефекте који се испољавају при протицању електричне струје; – решава квалитативне и квантитативне задатке. – описује узајамно деловање два паралелна проводника са струјом; – описује деловање магнетног поља на струјни проводник; – објасни принцип рада електромагнета и електромотора; - објасни принцип рада компаса и природу Земљиног магнетног поља. – објасни структуру атомског језгра и нуклеарне силе;					

		– опише радиоактивност, врсте зрачења, радиоактивне изотопе, препознаје њихово дејство, примену и мере заштите; - разликује фисију и фузију и наводи могућности њихове примене.					
Корелација са другим предметима: математика, географија, информатика и рачунарство, техничко и информатичко образовање, хемија, биологија, музичка култура Међупредметно повезивање: математика - једначине, рачунске операције, графикони географија - Земља, магнетно поље Земље информатика и рачунарство - дигитална писменост, презентације техничко и информатичко образовање – електрична струја, електрична енергија хемија – атом, хемијски елементи, елементарне честице, хемијске реакције биологија – чуло вида, чуло слуха, болести ока и уха музичка култура – звук, карактеристике звука							

Кључни појмови садржаја програма:*осцилације, таласи, звук, светлост, електрично поље, магнетно поље, електрична струја, атом, атомско језгро, радиоактивност.*

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Постоје ученици са израженим интересовањима за предмет и они добијају додатне задатке и усмерења. Има ученика са потешкоћама у усвајању градива и у раду са њима, на редовним часовима, допунској настави и у оквиру домаћих задатака, градиво се поједностављује, користи се већи број савремених и ученику блиских примера и демонстративна метода. Ученици имају различита интересовања и вештине, те се у складу са њиховим потребама диференцирају задаци. На овом узрасту ученици развијају апстрактно мишљење, те настава прати ову етапу развоја кроз различите теме и задатке, контролишући степен развоја и дајући подршку где је потребно.
Најефикасније методе и облици рада	Групни рад, истраживачка и демонстративна, квизови, игре, мултимедијални садржаји, дискусије, понављање и повезивање градива.
Избор наставних средстава	Уџбеник, збирка задатака, мултимедијални садржаји
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Личности које могу да се укључе у решавање проблемских задатака, особености живота на селу (описи природе, загађеност, електричари и др.)
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Повезивање различитих садржаја и њихово осавремењивање и актуелизовање кроз довођење у везу са животом ученика.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Темпо рада прати потребе ученика и у складу је са евалуацијом од стране ученика и наставника. Такође, поједине теме се комбинују, па је могуће утврдити или проширити градиво.
Могући застоји у раду	Ученицима често недостаје мотивација, јер су оптерећени градивом, не само из физике, већ и из других предмета, неки садржаји нису прилагођени њиховом узрасту, немају довољно наставних средстава како би могли да квалитетно изучавају физику кроз демонстрационе огледе.
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Праћење се врши на сваком часу, слушање, бележење активности, оцењивање, тестови и контролни задаци. Критеријуми су знање и разумевање садржаја, вештине, компетенције, однос према раду и предмету.
Остале специфичности школе које могу да утичу на остављање наставног процеса	Број ученика и структура одељења, услови у школи, ресурси којима школа располаже (интернет, наставна средства, и др.)

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: ФИЗИКА

Разред: ОСМИ

Општа предметна компетенција (ОПК)

Научно разумевање појава: Способност интерпретације физичких појава и процеса, као и повезивање теоријских знања са реалним ситуацијама.

Истраживачка умешност (експериментални метод): Планирање и извођење огледа, мерење физичких величина, обрада података, графичко приказивање и доношење закључака.

Коришћење физичких модела и језика: Примена математичких формула, дијаграма, графикона и симбола за описивање физичких закона.

Критичко мишљење и примена знања: Анализа утицаја физике на друштво, животну средину и технологију, уз коришћење научне аргументације.

Ове компетенције су усмерене на то да ученик постане функционално писмен у области природних наука, способан за самостално учење и решавање проблема.

Специфична предметна компетенција (СПК)

Разумевање физичких појмова и закона: Знање и примена основних закона из области механике, молекуларне физике, топлоте, струје, магнетизма, оптике и атомске физике.

Научно истраживање и експеримент: Способност планирања, извођења и анализе физичких експеримената, коришћење инструмената и мерење физичких величина.

Физичко моделирање и решавање проблема: Умеће примене математичких алата за решавање квалитативних и квантитативних задатака, интерпретација графика и формулисање физичких модела.

Примена физике у свакодневном животу: Разумевање технолошких процеса, појава у природи и техничких уређаја на основу физичких принципа.

Ове компетенције су дефинисане кроз стандарде за крај основног.

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

СИЛЕ	ФИ.1.1.1. Ученик/ученица уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирују или се крећу равномерно ФИ.1.1.2. Ученик/ученица уме да препозна смер деловања магнетне и електростатичке силе	ФИ.2.1.1. Ученик/ученица уме да препозна еластичну силу, силу потиска и особине инерције ФИ.2.1.2. Ученик/ученица зна основне особине гравитационе и еластичне силе и силе потиска ФИ.2.1.3. Ученик/ученица уме да препознаје када је полуга у стању равнотеже ФИ.2.1.4. Ученик/ученица разуме како односи сила утичу на врсту кретања	ФИ.3.1.2. Ученик/ученица зна какав је однос сила које делују на тело које мирује или се равномерно креће
	КРЕТАЊЕ ФИ.1.2.1. Ученик/ученица уме да препозна врсту кретања према облику путање ФИ.1.2.2. Ученик/ученица уме да препозна равномерно кретање ФИ.1.2.3. Ученик/ученица уме да израчуна средњу брзину, пређени пут или протекло време ако су му познате друге две величине	ФИ.2.2.1. Ученик/ученица уме да препозна убрзано кретање ФИ.2.2.2. Ученик/ученица зна шта је механичко кретање и које га физичке величине описују ФИ.2.2.3. Ученик/ученица уме да препозна основне појмове који описују осцилаторно кретање ФИ.2.3.1. Ученик/ученица зна да разликује електричне проводнике и изолаторе ФИ.2.3.2. Ученик/ученица зна називе основних елемената електричног кола ФИ.2.3.3. Ученик/ученица уме да препозна да ли су извори напона везани редно или паралелно ФИ.2.3.4. Ученик/ученица уме да израчуна отпор, јачину струје или напон ако су му познате друге две величине ФИ.2.3.5. Ученик/ученица уме да препозна топлотне ефекте електричне струје ФИ.2.3.6. Ученик/ученица разуме појмове енергије и снаге електричне струје	ФИ.3.2.1. Ученик/ученица уме да примени односе између физичких величина које описују равномерно променљиво праволинијско кретање ФИ.3.2.2. Ученик/ученица уме да примени односе између физичких величина који описују осцилаторно кретање ФИ.3.2.3. Ученик/ученица зна како се мењају положај и брзина при осцилаторном кретању ФИ.3.2.4. Ученик/ученица зна основне физичке величине које описују таласно кретање ФИ.3.2.5. Ученик/ученица уме да препозна основне особине звука и светлости ФИ.3.2.6. Ученик/ученица зна како се прелама и одбија светлост
ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА	ФИ.1.3.1. Ученик/ученица уме да препозна да струја тече само кроз проводне материјале ФИ.1.3.2. Ученик/ученица уме да препозна магнетне ефекте електричне струје	ФИ.2.4.1. Ученик/ученица уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке	ФИ.3.3.1. Ученик/ученица зна како се везују отпорници и инструменти у електричном колу
МЕРЕЊЕ			

ЕНЕРГИЈА И ТОПЛОТА	ФИ.1.4.1. Ученик/ученица уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена ФИ.1.4.3. Ученик/ученица зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.4.4. Ученик/ученица уме да препозна јединице за брзину ФИ.1.4.6. Ученик/ученица зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време	ФИ.2.4.2. Ученик/ученица уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI, нпр. литар или тону ФИ.2.4.3. Ученик/ученица уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре ФИ.2.4.4. Ученик/ученица зна када мерења понављамо више пута	ФИ.3.4.1. Ученик/ученица уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система ФИ.3.4.2. Ученик/ученица уме да мери јачину струје и напон у електричном колу ФИ.3.4.3. Ученик/ученица зна шта је грешка мерења
МАТЕМАТИЧКЕ ОСНОВЕ ФИЗИКЕ	ФИ.1.5.1. зна да агрегатно стање тела зависи од његове температуре ФИ.1.5.2. Ученик/ученица уме да препозна да се механичким радом може мењати температура тела	ФИ.2.5.1. Ученик/ученица зна да кинетичка и потенцијална енергија зависе од брзине, односно висине на којој се тело налази ФИ.2.5.2. Ученик/ученица уме да препозна појаве код којих се електрична енергија троши на механички рад ФИ.2.5.3. Ученик/ученица уме да препозна појмове рада и снаге ФИ.2.5.4. Ученик/ученица зна да унутрашња енергија зависи од температуре ФИ.2.5.5. Ученик/ученица зна да запремина тела зависи од температуре	ФИ.3.5.1. Ученик/ученица разуме да се укупна механичка енергија тела при слободном паду одржава ФИ.3.5.2. Ученик/ученица уме да препозна карактеристичне процесе и термине који описују промене агрегатних стања
ЕКСПЕРИМЕНТ	ФИ.1.7.1. Ученик/ученица поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији ФИ.1.7.2. Ученик/ученица уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији	ФИ.2.6.1. Ученик/ученица разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност ФИ.2.6.2. Ученик/ученица уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу ФИ.2.6.3. Ученик/ученица уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина	ФИ.3.7.1. Ученик/ученица уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења ФИ.3.7.2. Ученик/ученица уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом
		ФИ.2.7.1. Ученик/ученица уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења ФИ.2.7.2. Ученик/ученица уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата ФИ.2.7.3. Ученик/ученица уме да реализује експеримент по упутству	

Наставни предмет: **ХЕМИЈА**

Разред: осми

Годишњи фонд часова: 68

Циљ: Циљ учења Хемије је да ученик развије систем основних хемијских појмова и вештине за правилно руковање лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, да се оспособи за примену стеченог знања и вештина за решавање проблема у свакодневном животу и наставку образовања, да развије способности апстрактног и критичког мишљења, способности за сарадњу и тимски рад, и одговоран однос према себи, другима и животној средини.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
МЕТАЛИ, ОКСИДИ МЕТАЛА И ХИДРОКСИДИ (БАЗЕ) 10	Метали у неживој и живој природи. Општа физичка и хемијска својства метала. Алкални и земноалкални метали. Гвожђе, бакар, алуминијум, олово и цинк, њихове легуре и практична примена. Оксиди метала и хидроксиди, својства и примена. Демонстрационио гледи: реакција Na, K, Mg и Ca са водом; реакција MgO и CaO са водом и испитивање својстава насталог раствора помоћу лакмус	знају основна физичка и хемијска својства метала -повезују својства метала са њиховим положајем у периодном систему -знају која својства метала одређују њихову примену -знају да оксиди неметала који реагују са водом граде хидроксиде -знају да се хидроксиди могу доказати помоћу индикатора	- монолошка - дијалошка - демонстративна метода, - текстуална фронтални, индивидуални групни, истраживачки - уџбеник, збирка задатака, пројектор, интернет	-дискусија о својствима једињења и елемената -планирање огледа -бележење резултата -решавање рачунских задатака -питања	Одређује садржаје за реализацију циљева и исхода -Организује и реализује наставни час - Објашњава, обавештава, предлаже и подстиче - Мисаоно активира и подстиче ученике -Прати ток ученичких активности на часу -Процењује рад ученика и сопствени рад	Усмена провера, писмена провера, вршњачко оцењивање Израда пројекта Експериментални рад	Математичка писменост и основна знања из науке и технологије, комуникација на матерњем језику, компетенција за учење, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблем, комуникац

НЕМЕТАЛИ, ОКСИДИ НЕМЕТАЛА И КИСЕЛИНЕ 12	хартије; испитивање електропроводљиво сти раствора натријум хидроксида. Лабораторијска вежба I: испитивање физичких својстава метала; реакција метала са киселинама. Неметали у неживој и живој природи. Општа физичка и хемијска својства неметала. Халогени елементи сумпор, азот, фосфор и угљеник. Оксиди неметала и киселине, својства и примена. Демонстрациони огледи: добијање сумпор(IV) -оксида и испитивање његових својстава; разблаживање концентроване сумпорне киселине; добијање угљеник(I V)-оксида и испитивање његових својстава; испитивање електропроводљиво сти дестиловане воде и хлороводоничне киселине;	знају о заступљености неметала у природи у елементарном виду и у једињењима -знају физичка и хемијска својства важнијих неметала -повезују својства неметала са њиховим положајем у периодном систему -знају да оксиди неметала који реагују са водом са њом граде киселине -знају да се киселине могу доказати помоћу индикатора					ија, сарадња, предузимљ ивост и оријентаци ја ка предузетни штву, естетичка компетенц ија, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу

СОЛИ 6	доказивање базних својстава воденог раствора амонијака. Лабораторијска вежба II: испитивање физичких својстава неметала. Лабораторијска вежба III: доказивање киселости неорганских киселина помоћу лакмус хартије Добијање соли. Формуле соли и називи. Дисоцијација соли. Физичка и хемијска својства соли. Примена соли. Демонстрациони огледи: реакција неутрализације хлороводоничне киселине и раствора натријум-хидроксида; реакција између метала и киселине; хемијске реакције соли: између калцијум-карбоната и хлороводоничне киселине, раствора гвожђе(III)-хлорида и натријум-хидроксида, раствора сребро нитрата и натријум-хлорида. Лабораторијска	-разликују својства оксида неметала и метала и повезују киселине и хидроксида са одговарајућим формулама -разумеју електролитичку дисоцијацију -знају шта су соли и шта је неутрализација -уочавају везу између оксида, киселина и хидроксида и соли и да зна пртактичну примену основних класа неорганских једињења					

ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА И ЊИХОВА ОПШТА СВОЈСТВА <u>2</u> УГЉОВОДОНИЦИ 12	вежба IV: добиање соли и испитивање растворљивости различитих соли у води; добијање баријум сулфата; доказивање угљеник(IV)- оксида и настајање калцијум карбоната. Својства атома угљеника и многобројност органских једињења. Функционалне групе и класе органских једињења. Општа својства органских једињења. Демонстрациони огледи: упоређивање својстава органских и неорганских једињења; доказивање угљеника у органским супстанцама. Подела угљоводоника. Номенклатура. Изомерија. Физичка својства угљоводоника. Хемијска својства угљоводоника.	– разликује својства неорганских и органских супстанци и објашњава разлику на основу њихових структура; – препозна физичке и хемијске промене неорганских и органских супстанци у окружењу, и представи хемијске промене хемијским једначинама;					

ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА СА КИСЕОНИКОМ	Полимери. Нафта и земни гас. Демонстрациони огледи: испитивање растворљивости и сагоревање п- хексана (медицински бензин); разликовањ е засићених и незасићених ацикличних угљоводоника (реакција са калијум- перманганатом). Вежба V: састављање модела молекула угљоводоника, писање структурних формула и именовање угљоводоника	– напише формуле и именује представнике класа органских једињења имајући у виду структурну изомерију; – разликује органске супстанце са аспекта чиста супстанца и смеша, величина молекула, структура, порекло и то повезује са њиховом улогом и применом; – испита, опише и објасни физичка и хемијска својства представника класа органских једињења и повеже својства једињења са њиховом практичном применом; -објасни и хемијским једначинама представи хемијске промене карактеристичне за поједине класе органских једињења; – напише формуле и именује представнике класа					

10 БИОЛОШКИ ВАЖНА ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА 12	Алкохоли – номенклатура, својства и примена. Карбоксилне киселине – номенклатура, својства и примена. Масне киселине. Естри – номенклатура, својства и примена. Демонстрациони огледи: добиање алкохола алкохолним врењем; доказивање киселости карбоксилних киселина; лабораторијско добиање и испитивање својстава етил-етаноата. Лабораторијска вежба VI: физичка и хемијска својства органских једињења са кисеоником; испитивање растворљивости алкохола и карбоксилних киселина са различитим бројем атома угљеника у молекулу у води и неполарном растварачу; реакција етанске и лимунске киселине са натријум- хидрогенкарбонатом . Маси и уља. Угљени хидрати у прегледу: моносахариди (глукоза и фруктоза), дисахариди	органских једињења имајући у виду структурну изомерију; – разликује органске супстанце са аспекта чиста супстанца и смеша, величина молекула, структура, порекло и то повезује са њиховом улогом и применом; – испита, опише и објасни физичка и хемијска својства представника класа органских једињења и повеже својства једињења са њиховом практичном применом; објасни и хемијским једначинама представи хемијске промене карактеристичне за поједине класе органских једињења; – опише физичка својства: агрегатно стање и растворљивост маси и уља, угљених хидрата, протеина и растворљивост витамина; – опише основу структуре молекула који чине маси					

ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЗЕЛЕНА ХЕМИЈА 4	(сахароза и лактоза), полисахариди (скроб и целулоза). Амино-киселине. Протеини. Витамини. Демонстрациони огледи: сапонификација масти – сапуни. Лабораторијска вежба VII: испитивање растворљивост масти и уља, и угљених хидрата у води; доказивање скроба; денатурација протеина. Загађивачи, загађујуће супстанце и последице загађивања. Рециклажа. Зелена хемија.	и уља, угљене хидрате и протеине; – објасни сапонификацију триацилглицерола и хидрогенизацију незасићених триацилглицерола, наведе производе хидролизе дисахарида и полисахарида и опише услове под којима долази до денатурације протеина; – наведе заступљеност у природи и улоге масти и уља, угљених хидрата, протеина и витамина у живим организмима и доведе их у везу са здрављем и правилном исхраном људи; -рукује супстанцама и комерцијалним производима у складу с ознакама опасности, упозорења и обавештења на амбалажи, -придржава се правила о начину чувања производа и одлагању отпада; – наведе загађујуће супстанце ваздуха, воде и земљишта и опише њихов утицај на животну средину; – критички процени последице људских активности које доводе до загађивања воде, земљишта и ваздуха; – објасни значај планирања и решавања					

		проблема заштите животне средине					
Корелација са другим предметима: – Математика- израчунавања у хемији, стехиометрија – Географија- руде и рудна богатства, састав земљине коре, ваздух и вода – Биологија- биолошки важна органска једињења – Хемија 7- хемијска веза, валенца, грађа атома, смеше, физичке и хемијске промене – Историја – велика научна открића, историјски аспект употребе супстанци – Физика- електролити, проводљивост – Техника и технологија – руде, легуре, примена метала, електролити							
Међупредметно повезивање: математика, географија, биологија, историја, хемија 7, физика, техника и технологија Компетенција за учење: -Има позитиван и одговоран однос према учењу. -Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје. -Користи различите изворе информација и има критички однос према њима. -Примењује одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и временом. -Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања. Рад с подацима и информацијама -Зна да је за разумевање појава и догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке и разликује податак/ информацију од њиховог тумачења. -Користи податке из различитих извора, начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника. - Користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области. Комуникација -Познаје различите облике комуникације и њихове одлике (усмену и писану, невербалну, телефоном, преко интернетаитд.). -Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и намене. -Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност. -Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. -Користи на одговарајући и креативан начин језик и стил који је специфичан за различите дисциплине; кроз комуникацију негује културу изражавања и чува језичкиидентитет. -Уме да саслуша излагање саговорника до краја и без упадица Одговорно учешће у демократском друштву -Има позитиван став према поштовању људских права и слобода. -Зна децја и основна људска права и одговорности, уме да препозна њихово кршење и способан је да их аргументовано брани. -Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву. -Примењује процедуре демократског друштва у одлучивању и избору; поштује одлуке већине и уважава мишљења мањине.							

-Негује своју националну културну баштину и активно учествује у интеркултуралном дијалогу.

-Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима (нпр. хуманитарне, еколошке, културно-уметничке акције; борба против насиља и дискриминације по било ком основу (нпр. верском, националном, родном, узрасном, етничком...); акције против болести зависности, злостављања животиња итд.).

Естетичка компетенција

-Показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара

.-Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативносту свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања.

-Употребљава основне појмове, схеме и правила који припадају теоријама уметничких грана које постоје у основном образовању.

Решавање проблема

-Препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства.

-Планира стратегију решавања проблема (претпоставља решења, планира редослед активности, избор извора информација, средстава/опреме коју ће користити, са ким ће сарађивати, са ким ће консултовати).

-Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем различитих предмета и ваншколским искуством.

-Самостално или консултујући друге особе (вршњаке, наставнике, родитеље) преиспитује начин решавања проблема, алтернативне начине решавања, тачност и прецизност решења.

-Формулише објашњења и закључке на основу резултата до којих је дошао/дошла у раду, презентује их и дискутује са другим особама и преиспитује их у светлу добијених коментара.

-Стечена нова сазнања и вештине повезује у јединствену целину са претходним. -Проверава применљивост решења у пракси и користи стечена знања и вештине у новим ситуацијама

Сарадња

- Активно и конструктивно учествује у раду групе или пара,
- Поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи или пару,
- Доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима или групе,
- Одговорно и савесно извршава заједничке активности стављајући интересе групе изнад сопствених,
- Критички процењује свој рад и рад чланова групе, доприноси унапређењу рада групе и уме да представи резултате рада.

Дигитална компетенција

- Уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ.

- Уме да представи, организује и обликује одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ-средства.

- Приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ и да га користи на одговарајући начин.

- Ефикасно користи ИКТ за комуникацију и сарадњу.

- Препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу ИКТ.

Одговоран однос према околини

- Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе.

-

Активно се укључује у друштвене акције у школи и заједници које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и ка одрживом развоју.

Одговоран однос према здрављу

- Бира стил живота и навике имајући на уму добре стране и ризике тог избора.

Разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор

Кључни појмови садржаја програма: Метали, неметали, оксиди, киселине, хидроксиди, соли, угљоводоници, адиција, супституција, полимери, алкохоли, карбоксилне киселине, естри, масти и уља, угљени хидрати, протеини, загађујуће супстанце, рециклажа, зелена хемија

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Постоје ученици са израженим интересовањима за предмет и они добијају додатне задатке и усмерења. За ученике са потешкоћама у усвајању градива и у раду са њима, на редовним часовима, допунској настави и у оквиру домаћих задатака, градиво се поједностављује, користи се већи број савремених и ученику блиских примера и демонстративна метода. Ученици имају различита интересовања и вештине, те се у складу са њиховим потребама диференцирају задаци. На овом узрасту ученици развијају апстрактно мишљење, те настава прати ову етапу развоја кроз различите теме и задатке, контролишући степен развоја и дајући подршку где је потребно.
Најефикасније методе и облици рада	Групни рад, лабораторијски рад, демонстрациони огледи, квизови, игре, мултимедијални садржаји, дискусије, понављање и повезивање градива.
Избор наставних средстава	Уџбеник, збирка задатака, мултимедијални садржаји, Лабораторијско посуђе и прибор, супстанце
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Личности које могу да се укључе у решавање проблемских задатака, особености живота на селу (описи природе, загађеност, мере заштите воде и ваздуха, рециклажа, спортисти, идр.)
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Повезивање различитих садржаја и њихово осавремењивање и актуелизовање кроз довођење у везу са животом ученика.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Темпо рада прати потребе ученика и у складу је са евалуацијом од стране ученика и наставника. Такође, поједине теме се комбинују, па је могуће утврдити или проширити градиво.
Могући застоји у раду	Ученицима често недостаје мотивација, јер су оптерећени градивом, и из других предмета, немају довољно наставних средстава како би могли да квалитетно изучавају хемију кроз практичан рад, истраживањем и кроз демонстрационе огледе.
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Праћење се врши на сваком часу, слушање, бележење активности, оцењивање, тестови и контролни задаци. Критеријуми су знање и разумевање садржаја, вештине, компетенције, однос према раду и предмету.
Остале специфичности школе које могу да утичу на остављавање наставног процеса	Број ученика и структура одељења, услови у школи, ресурси којима школа располаже (интернет, наставна средства, идр.)

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет:ХЕМИЈА

Разред:ОСМИ

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученик повезује структуру супстанци са својствима и променама супстанци, као и својстава супстанци с њиховом практичном применом. У породичном окружењу и друштву вршњака ученик примењује стечена знања и вештине, доноси одлуке и предузима активности у вези с правилним коришћењем материјала и комерцијалних производа, правилним разврставањем и одлагањем отпада, правилном исхраном, брине о здрављу и животној средини. Знање хемије ученику служи да прати и користи информације о супстанцама, исказане хемијским терминима, хемијским симболима, формулама и хемијским једначинама, као и да сагледава допринос хемије развоју медицине, фармације, индустрије, пољопривреде. Ученик развија научну писменост и вештине за експериментални рад и оспособљен је да самостално или у сарадњи с другима примењује знање хемије за решавање проблема.

Основни ниво

Ученик зна да су супстанце предмет изучавања хемије и познаје улогу хемије у различитим областима људске делатности. Ученик познаје заступљеност најзначајнијих супстанци у природи и различитим производима. Избор и примену производа (материјала, прехранбених производа, средстава за хигијену и сл.) заснива на познавању својстава супстанци и промена којима подлежу. Рукује комерцијалним производима у складу с ознакама опасности, упозорења и обавештења на амбалажи, придржава се правила о начину чувања производа и одлагању отпада, и предузима активности које доприносе заштити животне средине. Правилну исхрану и остале активности у вези с очувањем здравља заснива на познавању својстава и извора биолошки важних једињења и њихове улоге у живим системима. У свакодневном животу препознаје примере хомогених смеша (раствора) и хетерогених смеша, повезује својства смеша с њиховим саставом, припрема смеше према потребама или издваја жељени састојак из смеше. Ученик препознаје значење хемијских симбола, формула, хемијских једначина и ознака за процентни састав раствора.

Средњи ниво

Ученик повезује структуру супстанци са својствима и променама супстанци, и примењује знање да се при физичким и хемијским променама не мења укупна маса супстанци које учествују у променама. На основу хемијске формуле ученик одређује назив супстанце, а на основу назива пише формулу супстанце. Према хемијској формули и називу ученик може да сврста најважније супстанце у одговарајуће класе и опише заједничка својства супстанци које припадају истој класи. Хемијске промене представља помоћу хемијских једначина. Ученик уме правилно и безбедно да изведе једноставне огледе, да припреми раствор одређеног процентног састава за потребе у свакодневном животу, да испита основна својства неорганских и органских једињења, опише и објасни запажања користећи се хемијским терминима, симболима, формулама и хемијским једначинама.

Напредни ниво

Ученик објашњава својства супстанци примењујући стечена знања о њиховој структури. Ученик има развијене вештине за лабораторијски рад, испитивање својстава и промена супстанци и решавање проблема; планира, правилно и безбедно изводи огледе, израчунава масу и количину супстанци које учествују у променама. У објашњавању својстава и промена супстанци користи одговарајуће хемијске термине, хемијске симболе, формуле и хемијске једначине. На основу посматрања својстава супстанци и резултата огледа изводи закључке и генерализације. Ученик на основу разумевања својстава и промена супстанци иницира активности на нивоу породице и/или вршњака у вези са заштитом животне средине.

Специфична предметна компетенција (СПК)

1.ХЕМИЈСКА ПИСМЕНОСТ :Ученик је формирао хемијску писменост као основ за разумевање својстава и промена супстанци у природи и примене супстанци у свакодневном животу и различитим професијама. Хемијску писменост примењује у доношењу одлука у вези са коришћењем различитих материјала и комерцијалних производа у свакодневном животу, и као основ за активан и одговоран однос према очувању здравља и животне средине.

Основни ниво

Ученик је формирао основне хемијске појмове о својствима и променама супстанци и повезује их с комерцијалним производима с којима је у контакту у свакодневном животу. Безбедно и одговорно рукује производима, правилно складишти отпад, брине о очувању здравља и животне средине.

Средњи ниво

Ученик је формирао систем хемијских појмова о структури, својствима и променама супстанци, класификује супстанце, примењује знање да се при физичким и хемијским променама не мења укупна маса супстанци које учествују у променама, припрема раствор одређеног процентног састава, доноси одлуке у вези с начином коришћења комерцијалних производа на основу познавања својстава састојака тих производа.

Напредни ниво

Ученик објашњава структуру, својства и промене супстанци и примењује знање у решавању проблема. Формиран систем хемијских појмова омогућава ученику сагледавање значаја хемије у различитим областима живота и различитим професијама, и праћење доприноса хемије развоју технологије и друштва.

2.ВЕШТИНЕ ЗА ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИ РАД И ХЕМИЈСКИ ЈЕЗИК: Ученик прикупља податке о својствима и променама супстанци посматрањем и мерењем, планира и описује поступак, правилно и безбедно рукује супстанцама, прибором и посуђем, представља резултате табеларно и графички, уочава правилности и користи хемијски језик (хемијске термине, хемијске симболе, формуле и хемијске једначине) у описивању опажених својстава и промена супстанци, објашњењима и закључцима.

Основни ниво:

Ученик прати поступак у датом упутству за рад и уме да: испита својства и промене супстанци, измери масу, запремину и температуру супстанце, правилно и безбедно рукује супстанцама, прибором и посуђем, опише поступак и резултате користећи хемијску терминологију.

Средњи ниво:

Ученик уме да: у експерименталном раду прикупи податке о својствима и променама супстанци, користи одговарајућу апаратуру, формулише објашњења и закључке користећи хемијски језик (термине, хемијске симболе, формуле и хемијске једначине).

Напредни ниво:

Ученик планира и изводи експерименте, анализира податке, објашњава уочене правилности и изводи закључке. С другима размењује информације из области хемије усмено, у писаном виду, у виду табеларних и графичких приказа, помоћу хемијских симбола, формула и хемијских једначина

Наставна тема	Стандарди образовних постигнућа		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Метали, оксиди метала и хидроксиди (базе)	ХЕ 1.2.1. везу између својстава неметала и метала и њихове практичне примене ХЕ 1.2.2. да препозна метале (Na, Mg, Al, Fe, Zn, Cu, Pb, Ag, Au) на основу њихових физичких и хемијских својстава ХЕ 1.2.3. утврди основна физичка својства оксида (агрегатно стање, боја, мирис) ХЕ 1.2.4. докаже кисело-базна својства супстанци помоћу индикатора ХЕ 1.2.5. безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором ХЕ 1.6.1.* безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама	ХЕ2.2.1. значење термина: анализа и синтеза, неутрализација, анхидрид ХЕ2.2.2. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских једињења и једначине хемијских реакција неутрализације ХЕ2.2.3. на основу назива оксида и база састави формулу ових супстанци ХЕ2.2.4. пише једначине хемијских реакција синтезе и анализе бинарних једињења ХЕ2.1.5 експерименталним путем испита растворљивост и хемијску реакцију оксида са водом	ХЕ 3.2.1. да су физичка и хемијска својства метала одређена структуром њихових атома / молекула ХЕ.3.6.1.* препозна питање / проблем које се може експериментално истражити ХЕ.3.6.2.* постави хипотезе ХЕ.3.6.3. *планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе ХЕ.3.6.4. *донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду

	ХЕ.1.6.2.* изведе експеримент према датом упутству		
Неметали, оксиди неметала и киселине	ХЕ 1.1.1. основна физичка и хемијска својства неметала (агрегатно стање, проводљивост топлоте и електрицитета и реакцију са кисеоником) ХЕ 1.1.2. утврди основна физичка својства оксида (агрегатно стање, боја, мирис) ХЕ 1.1.3. докаже кисело-базна својства супстанци помоћу индикатора ХЕ 1.1.4. безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором ХЕ 1.6.1.* безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама ХЕ.1.6.2. * изведе експеримент према датом упутству	ХЕ2.1.1. значење термина: анализа и синтеза, анхидрид, ХЕ2.1.2. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских једињења, и једначине хемијских реакција ХЕ2.1.3. на основу назива оксида и киселина, састави формулу ових супстанци ХЕ2.1.4. пише једначине хемијских реакција синтезе и анализе бинарних једињења ХЕ2.1.5. експерименталним путем испита растворљивост и хемијску реакцију оксида са водом ХЕ2.1.6. испита најважнија хемијска својства киселина (реакција са карбонатима и металима)	ХЕ 3.1.1. да су физичка и хемијска својства неметала одређена структуром њихових атома/молекула
Соли	ХЕ 1.3.1. да на основу формуле именује основне класе неорганских једињења ХЕ 1.3.2. примере оксида, киселина, база и соли у свакодневном животу као и практичну примену ових једињења ХЕ 1.3.3. основна физичка и хемијска својства оксида, киселина, база и соли ХЕ 1.3.4. испита растворљивост соли ХЕ 1.3.5 безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором ХЕ 1.6.1.* безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама ХЕ.1.6.2.* изведе експеримент према датом упутству	ХЕ2.3.1. значење термина: анализа и синтеза, неутрализација, анхидрид ХЕ2.3.2. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских једињења, и једначине хемијских реакција неутрализације ХЕ2.3.3. на основу назива оксида, киселина, база и соли састави формулу ових супстанци ХЕ2.3.4. пише једначине хемијских реакција синтезе и анализе бинарних једињења ХЕ2.3.5 експерименталним путем испита растворљивост и хемијску реакцију оксида са водом ХЕ.2.6.1. *прикупи податке посматрањем и мерењем, и да при том користи одговарајуће инструменте ХЕ.2.6.2. *табеларно и графички прикаже резултате посматрања или мерења ХЕ.2.6.3.* изводи једноставна уопштавања и систематизацију резултата	ХЕ 3.3.1. хемијска својства оксида (реакције са водом, киселинама, хидроксидима) ХЕ 3.3.2. да општа својства киселина зависе од њихове структуре (реакција са хидроксидима, металима, карбонатима, бикарбонатима и базним оксидима) ХЕ 3.3.3. да општа својства база зависе од њихове структуре (реакције са киселинама и са киселим оксидима) ХЕ 3.3.4. да физичка и хемијска својства соли зависе од њихове структуре ХЕ 3.3.5. изведе реакцију неутрализације ХЕ.3.6.1.* препозна питање/проблем које се може експериментално истражити ХЕ.3.6.2.* постави хипотезе ХЕ.3.6.3.* планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе ХЕ.3.6.4.* донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду

Угљоводоници	ХЕ.1.6.1. формуле, називе и функционалне групе најважнијих угљоводоника ХЕ.1.6.2. основна физичка и хемијска својства угљоводоника ХЕ.1.6.3 практичан значај угљоводоника у свакодневном животу	ХЕ.2.6.1 значење термина: супституција, адиција, изомер ХЕ.2.6.2 да саставља формуле најважнијих представника класе органских једињења и једначине хемијских реакција супституције ХЕ.2.6.3. пише једначине хемијских реакција сагоревања угљоводоника	ХЕ.3.6.1. хемиске реакције угљоводоника ХЕ.3.6.2. видови практичне примене угљоводоника на основу својства која имају ХЕ. 3.6.3. пишу једначне хемијских реакција угљоводоника
Органска једињења са кисеоником	ХЕ.1.7.1. формуле, називе и функционалне групе најважнијих алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара ХЕ.1.7.2. основна физичка и хемијска својства алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара ХЕ.1.7.3 практичан значај алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара у свакодневном животу	ХЕ.2.7.3. пише једначине хемијских реакција сагоревања једињења са кисеоником-алкохола	ХЕ.3.7.1. хемиске реакције алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара ХЕ.3.7.2. видови практичне примене алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара на основу својства која имају ХЕ. 3.7.3. пишу једначне хемијских реакција алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара
Биолошки важна органска једињења	ХЕ.1.8.1 да наведе физичка својства (агрегатно стање и растворљивост) масти и уља, угљених хидрата, протеина ХЕ.1.8.2 примере и заступљеност масти и уља, угљених хидрата и протеина у намирницама	ХЕ. 2.8.1 најважније улоге масти и уља, угљених хидрата и протеина у живим организмима	ХЕ.3.8.1. основу структуре молекула који чине масти и уља, угљене хидрате и протеине ХЕ. 3.8.2. основна хемијска својства масти и уља (сапонификацију и хидролизу) угљених хидрата и протеина
Хемија животне средине	ХЕ.1.9.1 значај безбедног поступања са супстанцама, начине њиховог правилног складиштења, а са циљем очувања здравља и животне средине		

Изборни предмети

Наставни предмет: **Верска настава**

Разред: осми

Годишњи фонд часова:34

Циљ:Циљ наставе верске наставе у осмом разреду је да ученик систематизује и продуби знања о хришћанској вери и њеном месту у савременом свету. Подстиче се развијање критичког и одговорног односа према духовним, моралним и друштвеним вредностима. Ученик се оспособљава да самостално анализира и тумачи етичке и животне ситуације. Развија се способност аргументованог изношења ставова уз уважавање различитости. Јача се свест о личној одговорности у заједници и друштву. Подстиче се формирање стабилних моралних и духовних вредносних ставова.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
I УВОД 1. Упознавање садржаја програма и начина рада II - ЧОВЕК ЈЕ ИКОНА БОЖИЈА 2. Човек - икона Божја и свештеник твари 3. Хришћанско схватање личности 4. Грех као промашај човековог назначења 5. Новозаветне заповести Божије 6. Слобода и љубав у хришћанском етосу III - ПОДВИЖНИЧКО – ЕВХАРИСТИЈСКИ ЕТОС 7. Хришћански подвиг 8. Подвизи Светитеља 9. Пост 10. Хришћанске врлине 11. Евхаристијски поглед на свет IV – ЛИТУРГИЈА 12. Молитва - лична и	· Човек - икона Божја и свештеник твари · Хришћанско схватање личности · Грех као промашај човековог назначења · Две велике заповести о љубави · Слобода и љубав у хришћанском етосу· Хришћански подвиг · Примери подвига: свети људи су имали различите подвиге · Хришћански пост (духовни смисао,	· моћи да увиди да је човек икона Божија јер је слободна личност и да је служба човекова да буде спона између Бога и света. · моћи да увиди да се човек остварује као личност у слободној заједници љубави са другим. · бити подстакнут да учествује у литургијској заједници. · моћи да сагледа грех као промашај људског назначења; · моћи да разликује слободу од самовоље; · моћи да увиди да човек	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ Примењују се дијалошка, текстуална и проблемска метода рада. Користи се анализа извора, тумачење и критичко читање текстова. Значајно је вођено истраживачко учење кроз питања и дискусију. Примењује се метода поређења различитих ставова и примера. Подстиче се самостално закључивање и аргументација.	Ученици учествују у анализи и тумачењу садржаја. Износе сопствене ставове и аргументе. Учествоју у дискусијама. Решавају проблемске задатке. Повезују градиво са свакодневним животом. Самостално закључују.	Наставник организује наставу и усмерава ток часа. Објашњава појмове и даје примере. Поставља питања која подстичу размишљање. Координира дискусију. Прати рад ученика и даје повратну информацију. Подстиче критичко мишљење.	Праћење је континуирано и засновано на активности ученика. Вреднује се разумевање, ангажовање и способност закључивања. Прати се усмено изражавање и учешће у раду. Оцењивање је описно и формативно. Уважава се индивидуални напредак.	Развија се комуникација и аргументовано изражавање. Подстиче се критичко мишљење. Јача се сарадња и тимски рад. Развија се одговорност и самосталност. Подстиче се етичко промишљање.
			ОБЛИЦИ РАДА				

саборна 13. Црква је Тело Христово 14. Божанствена Литургија (опис тока литургије) 15. Литургијски простор (делови храма) 16. Освећење времена V - ЦАРСТВО БОЖИЈЕ 17. Царство Божије – циљ стварања 18. Живот будућег века 19. Сведоци Царства Божијег 20. Обожење – циљ хришћанског живота 21. Знаци присутва Царства Божијег у овом свету (чуда, мошти...) 22. Икона – прозор у вечност	начин поста, евхаристијски, једнодневни и вишедневни пост) · Основне хришћанске врлине · Евхаристијски поглед на свет - Божанствена литургија - Проскомидија - Литургија речи (јектенија, мали вход, читања) - Евхаристија (велики вход, анафора, Молитва Господња, причешће) · Литургијски простор (делови храма) · Повезивање времена са литургијским доживљајем вечности (дневни, недељни и годишњи богослужбени круг) · Царство Божије – циљ стварања · Васкрсење мртвих и живот будућег Века · Етос хришћана као сведочанство Царства Божијег	може бити роб својих лоших особина и навика; · бити подстакнут да увиди вредност ближњег у сопственом животу; · моћи да усвоји став да једино кроз љубав човек може превазићи конфликт; · моћи да вреднује своје поступке на основу Христових заповести о љубави. · моћи да увиди да је подвиг начин живота у Цркви; · моћи да препозна различите подвиге као путеве који воде ка истом циљу; · моћи да објасни кад и како се пости; · моћи да увиди смисао и значај поста; · бити подстакнут на пост и молитву као начин служења Богу; · бити подстакнут да развија хришћанске врлине; · бити подстакнут да се критички односи према својим поступцима;	Фронтални рад користи се за увод и објашњења. Индивидуални рад развија самосталност у размишљању. Рад у пару подстиче размену ставова. Групни рад се користи за анализу сложенијих тема. Облици рада се прилагођавају садржају и динамици одељења. НАСТАВНА СРЕДСТВА Користе се уџбеници, извори и додатни текстови. Примењују се шеме, табеле и дијаграми. Користе се мултимедијални садржаји и презентације. Наставник користи дигиталне алате и таблу. Ученици користе свеске и радне материјале.				

	· Обожење – живот у савршеној заједници с Богом и другима · Знаци присутва Царства Божијег у овом свету (чуда, мошти...) · Икона – прозор у вечност	· бити подстакнут да чита Житија Светих; · бити подстакнут да заснује свој однос према Богу на захвалности. моћи да увиди да је молитва разговор са Богом; · бити подстакнут да преиспита и обогати свој молитвени живот; · моћи да схвати личну молитву као припрему за саборну молитву; · моћи да објасни значење речи Литургија и Евхаристија; · моћи да однос међу члановима Цркве пореди са повезаношћу удова у људском телу; · моћи да препозна неке од елемената Литургије; · моћи да увиди да Молитва Господња има литургијску основу; · моћи да наведе најважније делове храма и препозна њихову богослужбену намену. · моћи да именује нека богослужења и да зна да постоје покретни и непокретни празници;					

		· бити подстакнут да активније учествује у богослужењима; · моћи да објасни да је Бог створио свет са циљем да постане Царство Божије;					
Корелација са другим предметима: Српски језик – анализа текстова и изражавање ставова. Историја – разумевање историјског контекста. Географија – просторни и културни контекст. Ликовна култура – симболичко изражавање. Музичка култура – духовна и традиционална музика.							
Међупредметно повезивање: Интеграција садржаја различитих предмета. Повезивање појмова и идеја. Уочавање заједничких тема. Примена знања у пракси. Развијање целовитог разумевања							

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Уважавају се индивидуалне разлике. Рад се прилагођава ученицима. Пружа се додатна подршка по потреби. Напредни ученици добијају проширене задатке. Подстиче се равноправно учешће.
Најефикасније методе и облици рада	Дијалог, анализа, проблемски приступ. Рад на тексту и изворима. Фронтални, групни и индивидуални рад. Рад у пару. Активно учешће у закључивању.
Избор наставних средстава	Уџбеници и извори. Табеле и шеме. Дигитални садржаји. Презентације. Радни материјали.
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Верски објекти и културна баштина. Локална традиција. Историјски споменици. Искуства заједнице. Празници и обичаји.
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Проблемски задаци. Разговор и дискусија. Животни примери. Креативни задаци. Тимски рад.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Поступно и логички повезано. Прилагођено узрасту. Време за анализу. Флексибилна динамика. Понављање по потреби.
Могући застоји у раду	Сложенији појмови. Различит ниво знања. Смањена пажња. Потреба за објашњењем. Различити стилови учења.
Праћење напредовања ученика/начин,време,критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин,време,критеријуми праћења	Континуирано праћење. Усмено изражавање. Анализа активности. Описно оцењивање. Индивидуални напредак
Остале специфичности школе које могу да утичу на остваривање наставног процеса	Организација наставе. Број ученика. Опремљеност. Сарадња колектива. Школска клима.

Назив предмета: **ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ**

Разред:осми

Годишњи фонд часова:34

Циљ:Ученик треба да изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.

ИСХОДИ	НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ
По завршеној теми/области ученици су у стању да:		Ученици уче и увежбавају:
-изрази осећај љубави и поноса према својој домовини на начин који никога не угрожава; -образложи зашто су понашања која се могу описати као ксенофобија, расизам, антисемитизам, антициганизам облици дискриминације и кршења људских права; -наведе примере повезаности различитих култура у једној заједници и образложи потребу интеркултуралног дијалога за квалитетан живот свих чланова те заједнице; -покаже интересовање за упознавање различитих култура; -наведе права која националне мањине у Србији по Уставу имају;	ЉУДСКА ПРАВА Заједница припадника различитих културних група	Припадност држави и нацији Патриотизам – осећај љубави и поноса према домовини и свимљеним припадницима. Начини изражавања патриотизма. Обесправљивање и угрожавање слободе људи. Ксенофобија, расизам, антисемитизам, антициганизам. Заједница различитих културних група Културна разноликост у форми мултикултуралности и интеркултуралности. Интеркултурни дијалог као средство развоја поштовања различитих култура и заједничког живота. Припадници националних мањина у Србији – заштита права и слобода припадника националних мањина.

-разликује појмове пол и род и препознаје родне стереотипе; -уочава у рекламама, филмовима, књигама, изрекама, стриповима и другим продуктима културе на који начин се преносе родни обрасци -указује на примере родне равноправности и неравноправности у ситуацијама из свакодневног живота; -дискутује о значају уважавања родне перспективе приликом доношења одлука значајних за једну заједницу; - наведе неколико привремених позитивних мера за постизање родне равноправности и аргументе за њихову примену; -препозна у понашању особе карактеристике насилника и жртве; -наведе могуће начине реаговања у ситуацији сусрета са насилником	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Родна (не)равноправност	Пол и род Биолошке разлике (анатомске и физиолошке), насупротив разликамакоје друштво ствара (очекивања друштва од мушкараца и жена). Преношење родних образаца. Стереотипи и предрасуде о роду. Родна перспектива Укључивање родне перспективе приликом доношења одлукаважних за једну заједницу (образовање, здравље, породица, запошљавање, спорт...). Родна равноправност Родна равноправност и једнаке могућности за све ради развојадруштва. Препреке родној равноправности. Одговорност државе, организација цивилног друштва и појединцау постизању родне равноправности. Привремене позитивне мере запостизање родне равноправности (квоте уписа на факултет, субвенције за запошљавање...). Родно засновано насиље Родне разлике као основа неравнотеже моћи. Злоупотреба моћинасилника. Карактеристике особе која врши насиље, која је изложена насиљу или која му сведочи. Мере заштите од родно заснованог насиља.

-наведе основне функције медија и образложи зашто је важно да постоје кодекс новинара и кодекс деца и медији; - образложи значај слободе медија за развој демократије; -у медијима проналази примере предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама и критички их анализира; -препозна механизме манипулације медија и утицај медија на сопствено мишљење и деловање; -проналази и користи информације из различитих извора, критички их разматра и вреднује; -препозна пример злоупотребе деце у медијима	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Медији	Медији Врсте и функције медија. Слобода медија и њихов допринос развоју демократије. Медији као извор информација и дезинформација. Манипулације путем медија (одлагање информације, скретање пажње, побуђивање емоција, стварање осећаја кривице, неговање културе...). Медијска писменост Способност разумевања, критичког и аналитичког усвајања медијских садржаја. Кодекс у медијима Кодекс деца и медији. Кодекс новинара. Притисци на новинаре као инструментограничавања слободе изражавања.
-у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин; -учествује у припреми, реализацији и евалуацији кратког филма, -учествује у избору садржаја и начина рада	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Вредности грађанског друштва	Снимање кратког филма о вредностима грађанског друштва Избор теме и формулисање идеје. Писање сценарија. Подела задатака. Снимање. Монтажа. Презентација. Евалуација.
Међупредметне компетенције:	- Компетенција за учење; - Дигитална компетенција; - Одговоран однос према околини;	

	- Одговоран однос према здрављу; - Одговорно учешће у демократском друштву; - Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; - Комуникација - Рад са подацима и информацијама; - Решавање проблема, - Сарадња - Естетичка компетенција.
Међупредметно повезивање:	Српски језик и књижевност, Историја, Географија, Биологија, Ликовна култура, Музичка култура, Народна традиција, Верска настава, Информатика и рачунарство
Начин провере постигнућа:	- усмено и писмено испитивање, - разговор, - посматрање ангажованости на часу, - ученички радови и продукти ученичких активности, - домаћи задаци, - рад на тексту, - пројекти, - продукти групних радова, вршњачко оцењивање, - праћење напредовања по исходима.

Наставни предмет: **НЕМАЧКИ ЈЕЗИК**

Разред: осми

Годишњи фонд часова: 68

Циљ: Усвајање функционалних знања о језичком систему и култури и развијање стратегија учења страног језика те оспособљавање за основну писмену и усмену комуникацију и стицање позитивног односа према другим језицима и културама као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
ГРАМАТИКА И ЛЕКЦИЈЕ Sommerkurs in London 6 (2+3+1) Modetrends 8 (3+3+2) Eine Reise nach Wien 8 (3+3+2) Die Winterferien sind da! 6 (2+3+1) Schule, Probleme, Pubertät 8 (3+4+1)	Општи оперативни задаци Кроз наставу страног језика: -ученик богати себе упознајући другог -ученик развија радозналост и истраживачки дух -ученик овладава комуникативним вештинама и развија способности и методе учења страног језика - ослањајући се на искуства стечена учењем првог страног језика, ученик поспешује стицање вишејезичке и вишекултурне	Ученици треба после осмог разреда, да разумеју и користе: 1. Именица, заменица, члан Употреба именица у категоријама једнине и множине и свим падежима. Употреба најфреквентнијих образаца за извођење именица, употреба најфреквентнијих именичких сложеница; Употреба неодређеног, одређеног, нултог, негационог, упитног, присвојног и показног члана- Рецептивна употреба најфреквентнијих неодређених детерминатива (manch-, viel-, einiger-, all-). Употреба контрахованог члана Употреба личних заменица у номинативу, акузативу и дативу.	Монолошка, дијалошка, рад са књигом, индивидуални и, фронтални	Подстицање ученика да постављају питања, критички размишљају	Наставник усмерава ученике, указује на грешке..	Писмено и усмено	Српски језик. Енглески језик

Vorsicht im Verkehr 7 (1+5+1) So viele Aufgaben im Haushalt 6 (2+3+1) Mercedes 7 (2+4+1) Die magische Flimmerkiste 6 (2+3+1) Eine schöne Freundschaft 6 (1+4+1)	компетенције - ученик уочава значај личног залагања у процесу учења страног језика - ученик стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Посебни оперативни задаци: Кроз наставу немачког језика: -ученик се даље упознаје са немачким језиком кроз четири основна језичка подручја наставе: слушање и разумијевање, усмено изражавање, читање и писмено изражавање; - ученик продубљује фонетски, лексички, граматички и правописни минимум у комуникацијским ситуацијама и у контексту; - ученик продубљује основна знања о цивилизацији и култури Немачке	Употреба неодређених заменица: man jemand, etwa 2. Придеви, предлози и партикуле Употреба придева у атрибутској функцији (рецептивно). Употреба компаратива и суперлатива (укључујући и компаративске фразе) Употреба предлога за различите врсте просторних и временских односа, употреба предлога, који регирају и датив и акузатив (Wechselpräpositionen). Употреба основних партикула (рецептивно) 3. Глагол Употреба презента, употреба основних глагола у претериту помоћних, модалних и најфреквентнијих јаких глагола, употреба перфекта слабих глагола као и фреквентних глагола са наглашеним и ненаглашеним префиксом. Грађење и употреба футура. Грађење коњунктива за изражавање жеље и љубазног питања Употреба повратних глагола са повратном заменицом у акузативу и дативу Употреба модалних и основних модалитетних глагола 4. Фразе и реченица Употреба генитивске посесивне фразе					

		Употреба основних глагола, именица, придева са предложном допуном Реченички оквир. Разоквирење у комуникативне сврхе (рецептивно). Независно сложене и зависно сложене реченице (dass, ob, w-... , weil, obwohl)					
Корелација са другим предметима: српски језик ; енглески језик ; музичка култура , информатика и рачунарство, грађанско васпитање, географија							
Међупредметно повезивање: српски језик (језик, култура изражавања); енглески језик (језик, култура изражавања); музичка култура (извођење и слушање музике), информатика и рачунарство, грађанско васпитање, географија							

Кључни појмови садржаја програма: *говор, слушање, писање, читање, мишљење, описивање, поређење, изражавање*

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Поједини ученици показују интересовања за продубљивање знања из датог предмета.Они добијају додатне задатке како би остварили већа достигнућа.
Најефикасније методе и облици рада	Комбинација индивидуалног и фронталног
Избор наставних средстава	Књига., радна свеска,ЦД плејер, флеш картице..
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	библиотека
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Указивање на значај познавања више страних језика које у будућности могу да им буду од великог значаја
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Темпо се одређује у зависности од структуре одељења.Поента је да наставне јединице буду доступне што већем броју ученика.
Могући застоји у раду	-Услед пада концентрације, оптерећивање другим предметима може доћи до мање учинковитог рада.
Праћење напредовања ученика/начин,време,критеријуми праћења и оцењивања ученика/начин,време,критеријуми праћења	Оцењивање писмено и усмено,бележење одговора,домаћи задаци...
Остале специфичности школе које могу да утичу на оставривање наставног процеса	Набављање додатног наставног материјала

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет:Немачки језик

Разред:осми

Општа предметна компетенција (ОПК)

Општа предметна компетенција (ОПК) Ученици су оспособљени за функционалну писменост, ефикасну комуникацију, критичко мишљење и разумевање језичких норми. Обухвата развијање вештина слушања, говорења, читања и писања, уз свест о језику као средству за учења, изражавање и примену у свакодневним ситуацијама.

Специфична предметна компетенција (СПК)

Специфична предметна компетенција (СПК) Специфична предметна компетенција (СПК) Функционално-прагматична компетенција (комуникација у различитим ситуацијама), Језичка компетенција (граматика и правопис), социolingвистичка компетенција (примена језичких норми). Оне подразумевају способност ефикасног слушања, говорења, читања и писања уз разумевање књижевних и некњижевних текстова.

СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:

– CJ2.OO.O.1.1. Препознају основне интонацијске схеме и изговарају једноставније гласове и најчешће гласовне групе и уз наглашену интерференцију и одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може значајно да отежава разумљивост порука и комуникацију. – CJ2.OO.O.1.2. Препознају одређена основна правописна правила и записују фреквентне и увежбане краће речи уз неправилности које могу да ометају разумевање. – CJ2.OO.O.1.3. Препознају једноставније граматичке елементе и конструкције уз грешке и омашке које могу повремено да ометају комуникацију. – CJ2.OO.O.1.4. Препознају ограничен репертоар најједноставнијих синтаксичких структура, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију у искуствено блиским ситуацијама. – CJ2.OO.O.1.5. Препознају елементарни вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију. – CJ2.OO.O.1.6. Препознају положај циљног језика у глобалном контексту и уочавају суштинске разлике између	– CJ2.OO.O.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања најједноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета), уз одговарајућу подршку. – CJ2.OO.O.2.2. Користе страни језик у најједноставнијој усменој и писаној комуникацији често прибегавајући основним стратегијама компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. – CJ2.OO.O.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе најједноставније текстуалне, визуелно- текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – CJ2.OO.O.2.4. Интерпретирају значења најједноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно на основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл.). – CJ2.OO.O.2.5. Реагују на једноставна питања у интеркултурној комуникацији и учествују у размени информација у вези са културом свакодневице, ослањајући се у већој мери на стратегије компензације. – CJ2.OO.O.2.6. Идентификују и пореде најзначајније појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских предмета уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. – CJ2.OO.O.2.7. Промишљају улогу језика у свакодневним активностима из домена властитог интересовања и користе страни језик при	– CJ2.OO.O.3.1. Разумеју најфреквентније речи и фразе, лична и друга имена, бројеве, најуобичајеније интернационализме и друге основне лексичке елементе у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа уколико се саопштавају споро и разговетно. – CJ2.OO.O.3.2. Разумеју и прате најједноставнија усмена упутства која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно артикулисана, као и јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење, уколико укључују и визуелне елементе. – CJ2.OO.O.3.3. Разумеју најопштији смисао кратких монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CJ2.OO.O.3.4. Разумеју основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прате, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро. – CJ2.OO.O.3.5. Разумеју појединачне речи и општи смисао у визуелно подржаним рекламним порукама. – CJ2.OO.O.3.6. Разумеју појединачне речи и општи смисао најједноставнијих текстова у популарној музици. – CJ2.OO.O.3.7. Разумеју кратке и једноставне поруке у белешкама и електронским порукама које се односе на свакодневне ситуације (имејл, СМС). – CJ2.OO.O.3.8. Разумеју општи смисао и понеки суштински детаљ у најједноставнијим врстама нефункционалних текстова (натписи, огласи, вести, кратки извештаји, сервисне информације, временске прогнозе, брошуре, проспекти, рекламе, стрипови), уколико су праћени илустративним елементима и препознатљивим начином графичког обликовања. – CJ2.OO.O.3.9. Разумеју најопштији смисао и најважније информације у познатим и једноставним врстама књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима (прозни и поетски текстови, кратке приче, децје песме). – CJ2.OO.O.3.10. Разумеју најважније информације из инфографика и других једноставних визуелно-

заједница које користе циљни и матерњи језик. – CJ2.OO.O.1.7. Препознају основне сличности и разлике властите и културе језика који уче, уочавају појаве и процесе из свакодневне културе и традиције, о којима се повремено обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	решавању задатака у вези са садржајима школских предмета.	текстуалних приказа. – CJ2.OO.O.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација. – CJ2.OO.O.3.12. Учествоју у интеракцији уз помоћ и подршку, користећи најједноставнија језичка средства (приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних личних података, тражења и добијања информација, предмета, услуга). – CJ2.OO.O.3.13. Именују и описују људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби), користећи најједноставнија језичка средства и уз помоћ и подршку саговорника. – CJ2.OO.O.3.14. Постављају најједноставнија питања личне природе (о блиским темама, потребама, интересовањима, предметима у нечијем поседу) и одговарају на слична питања саговорника. – CJ2.OO.O.3.15. Најједноставнијим језичким средствима исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе и извињења. – CJ2.OO.O.3.16. Пишу најједноставније податке о себи и лицима из свог блиског окружења у обрасцима, упитницима или табелама. Повезују неколико кратких исказа у везани текст о блиским темама. – CJ2.OO.O.3.17. Писаним путем формулишу најједноставније информације о себи или траже информације о другима, састављају кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или друштвених мрежа), као и сажете белешке о информацијама од непосредног личног интереса (нпр. списак за куповину). – CJ2.OO.O.3.18. На страном језику преносе саговорнику понеку кључну информацију из јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...). – CJ2.OO.O.3.19. На матерњем језику саопштавају основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа и

писаног текста на страном језику.

Општа предметна компетенција (ОПК)

Општа предметна компетенција или вишејезична комуникативна компетенција обухвата поседовање свести о језицима као комуникационим средствима, стицање основне језичке писмености и њено континуирано развијање, као и схватање повезаности између језика и култура. Она омогућава ученицима да се користе језичким средствима у циљу обављања усмене и писане комуникације на језицима које уче, у приватном, јавном и образовном контексту. Поседовање вишејезичне комуникативне компетенције ученицима омогућава проналажење, прикупљање, обрађивање, критичку обраду и коришћење извора и садржаја информација примерених узрасту, потребама и интересовањима. Знања, умења и ставови који чине вишејезичну комуникативну компетенцију чине основ за развој критичког мишљења и расуђивања, креативности и естетичког осећаја. Она омогућава ученицима постепено укључивање у разноврсне активности интеркултурног карактера, уз поштовање индивидуалних, групних и колективних идентитета и различитости и развијање емпатије и друштвено одговорног деловања. Учењем страних језика, користећи различите технике, ученици унапређују стратегије учења, развијају функционалну и дигиталну писменост и оспособљавају се за целоживотно учење и употребу страних језика у разноврсним комуникативним контекстима.

Основни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици познају изговор фреквентних, понављаних и меморисаних гласова, као и неких најчешћих гласовних група. Ученици исправно записују најчешће увежбане речи и језичке конструкције. Познају ограничени репертоар најфреквентнијих основних правила морфолошких облика и једноставних синтаксичких структура. Користе елементарне и најфреквентније речи и изразе за исказивање основних комуникативних активности у школском и ваншколском контексту. Познају основне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју вербалне и невербалне елементе најједноставнијих порука на страном језику. Разумеју главне сличности и разлике најфреквентнијих лексичких елемената матерњег и страних језика из приватног и образовног домена. Познају основне појаве и процесе који одликују свакодневицу култура језика који уче, као и најзначајније личности и дела из историје и савременог доба културе језика који уче. Ученици познају и разумеју основне природне и друштвене специфичности културе страног језика који уче, основне сличности и разлике између своје и стране културе.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици препознају и разумеју вербалне и невербалне садржаје најједноставнијих порука на страном језику и примењују најосновније стратегије и средства комуникације, укључујући дигиталне алате. Разумеју основне појмове и једноставне информације из усмених, писаних и мултимодалних текстова у школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, прибегавајући матерњем и другим језицима које користе. Уз помоћ и подршку проналазе, селекују, прикупљају и повезују језичке, културолошке и друге информације из различитих извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања из различитих школских садржаја.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у елементарним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју најфреквентније речи и изразе из свакодневног спорог и разговетног говора, као и најједноставније писане текстове у линеарној и хипертекстуалној форми, реализују најосновније видове писане и усмене продукције и интеракције који се тичу њихових непосредних искуствених доживљаја и сфера интересовања (поздрављање, представљање, добродошлица, опраштање, захваљивање, пружање и размена основних података и информација). Ученици примењују базичне стандарде и правила интеркултурне комуникације. На најједноставнији начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и базичне стратегије учења и рада.

Основни ниво

Основни ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:

– CJ2.OO.O.1.1. Препознају основне интонацијске схеме и изговарају једноставније гласове и најчешће гласовне групе и уз наглашену интерференцију и одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може значајно да отежава разумљивост порука и комуникацију.

– CJ2.OO.O.1.2. Препознају одређена основна правописна правила и записују фреквентне и увежбане краће речи уз неправилности које могу да ометају разумевање.

– CJ2.OO.O.1.3. Препознају једноставније граматичке елементе и конструкције уз грешке и омашке које могу повремено да ометају комуникацију.

– CJ2.OO.O.1.4. Препознају ограничен репертоар најједноставнијих синтаксичких структура, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију у искуствено блиским ситуацијама.

– CJ2.OO.O.1.5. Препознају елементарни вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију.

– CJ2.OO.O.1.6. Препознају положај циљног језика у глобалном контексту и уочавају суштинске разлике између заједница које користе циљни и матерњи језик.

– CJ2.OO.O.1.7. Препознају основне сличности и разлике властите и културе језика који уче, уочавају појаве и процесе из свакодневне културе и

– CJ2.OO.O.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања најједноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета), уз одговарајућу подршку.

– CJ2.OO.O.2.2. Користе страни језик у најједноставнијој усменој и писаној комуникацији често прибегавајући основним стратегијама компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата.

– CJ2.OO.O.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе најједноставније текстуалне, визуелно- текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема.

– CJ2.OO.O.2.4. Интерпретирају значења најједноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно на основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл.).

– CJ2.OO.O.2.5. Реагују на једноставна питања у интеркултурној комуникацији и учествују у размени информација у вези са културом свакодневице, ослањајући се у већој мери на стратегије компензације.

– CJ2.OO.O.2.6. Идентификују и пореде најзначајније појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских предмета уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку.

– CJ2.OO.O.2.7. Промишљају улогу језика у свакодневним активностима из домена властитог интересовања и користе страни језик при

– CJ2.OO.O.3.1. Разумеју најфреквентније речи и фразе, лична и друга имена, бројеве, најуобичајеније интернационализме и друге основне лексичке елементе у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа уколико се саопштавају споро и разговетно.

– CJ2.OO.O.3.2. Разумеју и прате најједноставнија усмена упутства која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно артикулисана, као и јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење, уколико укључују и визуелне елементе.

– CJ2.OO.O.3.3. Разумеју најопштији смисао кратких монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања.

– CJ2.OO.O.3.4. Разумеју основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прате, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.

– CJ2.OO.O.3.5. Разумеју појединачне речи и општи смисао у визуелно подржаним рекламним порукама.

– CJ2.OO.O.3.6. Разумеју појединачне речи и општи смисао најједноставнијих текстова у популарној музици.

– CJ2.OO.O.3.7. Разумеју кратке и једноставне поруке у белешкама и електронским порукама које се односе на свакодневне ситуације (имејл, СМС).

– CJ2.OO.O.3.8. Разумеју општи смисао и понеки суштински детаљ у најједноставнијим врстама нефикционалних текстова (натписи, огласи, вести, кратки извештаји, сервисне информације, временске прогнозе, брошуре, проспекти, рекламе, стрипови), уколико су праћени илустративним елементима и препознатљивим начином графичког

традиције, о којима се повремено обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	решавању задатака у вези са садржајима школских предмета.	обликовања. – CJ2.OO.O.3.9. Разумеју најопштији смисао и најважније информације у познатим и једноставним врстама књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима (прозни и поетски текстови, кратке приче, дечје песме). – CJ2.OO.O.3.10. Разумеју најважније информације из инфографика и других једноставних визуелно-текстуалних приказа. – CJ2.OO.O.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација. – CJ2.OO.O.3.12. Учествују у интеракцији уз помоћ и подршку, користећи најједноставнија језичка средства (приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних личних података, тражења и добијања информација, предмета, услуга). – CJ2.OO.O.3.13. Именују и описују људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби), користећи најједноставнија језичка средства и уз помоћ и подршку саговорника. – CJ2.OO.O.3.14. Постављају најједноставнија питања личне природе (о блиским темама, потребама, интересовањима, предметима у нечијем поседу) и одговарају на слична питања саговорника. – CJ2.OO.O.3.15. Најједноставнијим језичким средствима исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе и извињења. – CJ2.OO.O.3.16. Пишу најједноставније податке о себи и лицима из свог блиског окружења у обрасцима, упитницима или табелама. Повезују неколико кратких исказа у везани текст о блиским темама.

		– CJ2.OO.O.3.17. Писаним путем формулишу најједноставније информације о себи или траже информације о другима, састављају кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или друштвених мрежа), као и сажете белешке о информацијама од непосредног личног интереса (нпр. списак за куповину). – CJ2.OO.O.3.18. На страном језику преносе саговорнику понеку кључну информацију из јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...). – CJ2.OO.O.3.19. На матерњем језику саопштавају основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа и писаног текста на страном језику.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања:

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици углавном исправно артикулишу већину гласова и гласовних група и гласовних група, уз ограничења акценатско-интонацијске природе. Ученици исправно записују већину гласова и гласовних комбинација и познају основна правописна правила. Познају најфреквентније основне морфолошке облике и једноставније синтаксичке структуре. Користе ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање основних комуникативних активности у школском и ваншколском контексту. Познају основне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју вербалне и невербалне елементе једноставних порука на страном језику. Разумеју главне сличности и разлике најфреквентнијих лексичких елемената матерњег и страних језика из приватног и образовног домена. Ученици поседују основна знања о разликама у свакодневном животу сопствене и културе страног језика и разумеју да су разлике последица сложености и разноликости култура. Познају и разумеју основне појаве и процесе који одликују свакодневицу култура језика који уче, као и најзначајније природне и друштвене специфичности културе језика који уче.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставних порука на страном језику и примењују основне стратегије и средства комуникације, укључујући дигиталне алате. Разумеју важне појмове и једноставне информације из усмених, писаних и мултимодалних текстова у школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, ослањајући се на знања и вештине из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селекују, прикупљају, обрађују и повезују језичке, културолошке и друге информације из различитих извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања из различитих области личних и образовних интересовања.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у рутинским и увежбаним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју фреквентне речи, изразе, фразе и краће усмене исказе и једноставне текстове на познате теме, реализују кратке и увежбане видове писане и усмене продукције и интеракције, уз употребу познатих и рутинских фраза и формулација (постављање питања и давање одговора, саопштавање и размена ограниченог спектра информација) у приватном, јавном и образовном домену. Ученици учествују у основној интеркултурној комуникацији, негујући позитиван и отворен став према различитостима, препознају и избегавају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. На једноставан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и основне стратегије учења и рада.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања:

Средњи ниво

СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:

– CJ2.OO.C.1.1. Познају основне интонацијске схеме и углавном разумљиво изговарају једноставније гласове и најчешће гласовне групе и уз наглашену интерференцију и одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може значајно да отежава разумљивост порука и комуникацију. – CJ2.OO.C.1.2. Познају важнија правописна правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које могу да ометају разумевање. – CJ2.OO.C.1.3. Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – CJ2.OO.C.1.4. Познају и повремено користе ограничени репертоар основних и једноставнијих синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – CJ2.OO.C.1.5. Разумеју и користе најједноставнији и најфреквентнији вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – CJ2.OO.C.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и разлике између заједница које користе циљни и матерњи језик. – CJ2.OO.C.1.7. Поседују основна знања у вези са властитом и културама језика које уче, разумеју најфреквентније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним	– CJ2.OO.C.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставних усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета) уз одговарајућу подршку. – CJ2.OO.C.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији примењујући основне стратегије планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. – CJ2.OO.C.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе једноставне текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и процењују њихов значај за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – CJ2.OO.C.2.4. Интерпретирају значења једноставне усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно на основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл). – CJ2.OO.C.2.5. Учествоју у интеркултурној комуникацији размењујући основне информације и ставове у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање основних правила учтивости. – CJ2.OO.C.2.6. Идентификују и пореде значајне појаве и процесе у контексту (властите) културе и култура заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и	– CJ2.OO.C.3.1. Разумеју фреквентне речи и изразе у јасно контекстуализованом говору, као и у кратким саопштењима на блиске теме. – CJ2.OO.C.3.2. Разумеју једноставне усмене савете и упутства која се односе на личне информације, непосредне потребе и блиско окружење уз подршку визуелних елемената (оријентација у простору, употреба апарата, правила игре). – CJ2.OO.C.3.3. Разумеју глобални смисао кратких, спорим ритмом изговорених и јасно артикулисаних монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CJ2.OO.C.3.4. Разумеју предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, о познатим/блиским темама, о непосредном друштвеном окружењу и природној средини. – CJ2.OO.C.3.5. Разумеју основни смисао и појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у кратким и једноставнијим рекламним порукама на познате теме, уколико не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење. – CJ2.OO.C.3.6. Разумеју појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у популарној музици. – CJ2.OO.C.3.7. Разумеју кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (писма, мејлови, СМС...). – CJ2.OO.C.3.8. Разумеју општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова прилагођених узрасту и интересовањима (извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе, као и поруке личне природе са неколико суштинских информација (нпр. писма, мејлови итд.). – CJ2.OO.C.3.9. Разумеју општи смисао и важније информације у једноставнијим врстама књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима (прозни и поетски текстови, кратке приче).

путем у оквиру вршњачке групе.	савремених видова комуникације и уз одговарајућу подршку. – CJ2.OO.C.2.7. Промишљају улогу језика у свакодневним активностима из домена личног интересовања и користе страни језик за проучавање главних природних и друштвених феномена и за релативно успешно решавање задатака у вези са садржајима школских предмета.	– CJ2.OO.C.3.10. Разумеју и проналазе важније информације из инфографика и других једноставнијих визуелно- текстуалних приказа. – CJ2.OO.C.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација. – CJ2.OO.C.3.12. Успостављају и накратко одржавају друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних информација о личности и непосредном окружењу, плановима, обавезама, услугама. – CJ2.OO.C.3.13. Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје уз помоћ наставника или саговорника и уз евентуалне краће паузе/застајкивање.

		– CJ2.OO.C.3.14. Постављају једноставна питања о темама које одговарају личним интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговарају на слична питања саговорника. – CJ2.OO.C.3.15. Постављају и одговарају на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања и формулишу љубазне молбе, извињења, упутства и савете користећи једноставна језичка средства. – CJ2.OO.C.3.16. Пишу једноставне податке о себи и лицима из блиског окружења у обрасцима, упитницима или табелама, повезују неколико исказа у кратак, везани текст о блиским темама и састављају текстове од понуђеног језичког материјала на блиске теме у којима описују себе, своју породицу и непосредно окружење користећи једноставну лексику и фреквентне кохезивне елементе. – CJ2.OO.C.3.17. Писаним путем достављају/траже основне информације о себи и другима, састављају краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама, кратке и једноставне поруке у личном обраћању (нпр. СМС, мејл, објаве на друштвеним мрежама) у којима се захваљују, извињавају или нешто честитају. – CJ2.OO.C.3.18. На страном језику преносе саговорнику општи смисао и најважније информације краћих и једноставнијих писаних текстова и усмених исказа информативне природе. – CJ2.OO.C.3.19. На матерњем језику преносе саговорнику општи смисао и најважније појединости јавних натписа и кратких текстова информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...), саопштавају основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици углавном правилно изговарају све гласове и гласовне групе, уз поштовање акценатско-интонацијске природе, уз евентуалне неправилности које не ометају комуникацију. Познају и примењују фреквентна правописна правила. Записују речи и изразе с релативном ортографском тачношћу, тако да не долази до неспоразума. Познају и користе одређени број сложенијих граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које повремено ремете комуникацију. Познају кључне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју главне сличности и разлике фреквентнијих лексичких елемената и (морфосинтаксичких) конструкција матерњег и страних језика. Познају и разумеју релевантне сличности и разлике између своје и културе језика који уче и препознају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. Ученици поседују најопштија знања о свакодневном животу, друштву и развоју циљне културе, разумеју утицај основних природних и друштвених појава на процесе у властитој и циљној култури, као и положај земаља и заједница циљног језика у свету и њихову везу са властитом културом.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставнијих порука на страном језику и процењују релевантност језичких елемената у комуникативном чину. Ради остваривања комуникативне намере примењују кључне стратегије и средства, укључујући дигиталне алате. Разумеју појмове, идеје и информације из усмених, писаних и мултимодалних текстова у школском и ваншколском контексту и разликују њихова експлицитна и/или имплицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, примењујући по потреби знања и вештине из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селекују, прикупљају, обрађују, класификују и повезују језичке, културолошке и друге информације и критички бирају различите врсте извора укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања у приватном и образовном домену.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у уобичајеним, свакодневним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју једноставније писане и усмене исказе, као и кратке текстове о познатим и блиским темама, појавама и догађајима, реализују узрасно и искуствено примерене видове писане и усмене продукције и интеракције (давање и тражење, тј. размена информација о личностима, догађајима, појавама, једноставно исказивање идеја и мишљења) уз успостављање базичног али ефикасног социјалног контакта. Ученици прихватају разлике које постоје између властите и културе језика који уче и умеју да прилагоде понашање основним конвенцијама у комуникацији. Негују став отворености према култури страног језика и поседују основне вештине за критичко истраживање и разумевање појава властите културе и културе (култура) језика који уче. На сврсисходан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и адекватне стратегије учења и рада.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања:

Напредни ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:

– CJ2.OO.H.1.1. Разумљиво изговарају већину гласова и гласовних група, уз могућу интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што повремено може да отежава разумљивост порука и комуникацију. – CJ2.OO.H.1.2. Познају већину правописних правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које повремено могу да ометају разумевање (написаног). – CJ2.OO.H.1.3. Познају и користе ограничен репертоар основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које повремено могу да ремеће комуникацију.	– CJ2.OO.H.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу с текстуалном врстом и комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). – CJ2.OO.H.2.2. Користе страни језик у једноставнијој усменој и писаној комуникацији ослањајући се повремено на стратегије компензације и планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз употребу релевантних дигиталних алата. – CJ2.OO.H.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе текстуалне, визуелно- текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема.	– CJ2.OO.H.3.1. Разумеју основни смисао и кључне појединости у кратким саопштењима на блиске теме. – CJ2.OO.H.3.2. Разумеју краће усмене савете, упутства, молбе итд. који се тичу личних потреба и интересовања (нпр. оријентација у простору, сналажење на јавним местима, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.) који су, по потреби, праћени визуелним елементима. – CJ2.OO.H.3.3. Разумеју основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CJ2.OO.H.3.4. Разумеју основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом.

– CJ2.OO.H.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и једноставних синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију. – CJ2.OO.H.1.5. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију. – CJ2.OO.H.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, најмаркантније сличности и разлике између заједница које користе циљни и матерњи језик. – CJ2.OO.H.1.7. Поседују знања у вези са властитом и културама језика које уче, разумеју и објашњавају важније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	– CJ2.OO.H.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају основне хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери, ослањајући се на невербалну комуникацију, односно на карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл.). – CJ2.OO.H.2.5. Успостављају интеркултурну комуникацију и размењују основне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице уз примену вишејезичних ресурса и уважавање фреквентнијих правила учтивости. – CJ2.OO.H.2.6. Идентификују, анализирају и пореде значајније појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. – CJ2.OO.H.2.7. Промишљају улогу језика у свакодневним активностима и користе страни језик за проучавање природних и друштвених феномена и за релативно успешно решавање задатака у приватном, јавном и образовном домену.	– CJ2.OO.H.3.5. Разумеју основни смисао и главне информације краћих медијских садржаја који не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење), као и тему и основну поруку кратких телевизијских репортажа и документарних филмова помажући се визуелним информацијама. – CJ2.OO.H.3.6. Разумеју општи смисао и фреквентне фразе, формулације и изразе у текстовима популарне музике. – CJ2.OO.H.3.7. Разумеју општи смисао и релевантне информације на блиске теме у краћим текстовима једноставне садржине, порукама, писмима, имејловима о познатим и узрасно адекватним темама. – CJ2.OO.H.3.8. Разумеју општи смисао, важније идеје и поруке једноставних линеарних и хипертекстуалних врста (адаптирани, поједностављени и скраћени информативни и књижевни текстови, новинске вести, брошуре, проспекти, кратке репортаже, кратки прилози на друштвеним мрежама) са интернета или из других писаних медија у складу са узрастом и интересовањима. – CJ2.OO.H.3.9. Разумеју општи смисао, информације, главне идеје и поруке једноставнијих фикционалних прича и других форми из области књижевности за младе прилагођених узрасту и интересовањима. – CJ2.OO.H.3.10. Разумеју и селекују потребне информације из инфографикона и других визуелно-текстуалних приказа. – CJ2.OO.H.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи и потребне информације из једноставнијих извора информација са циљем претраживања (онлајн) речника, енциклопедија, брошура и интернет страница. – CJ2.OO.H.3.12. Иницирају и/или одржавају разговор и интеракцију са једним саговорником или више саговорника на блиске и познате теме. Уз минималну помоћ саговорника, траже одређени предмет, услугу, објашњење планова и обавеза, повезујући неколико краћих исказа у смислену целину. – CJ2.OO.H.3.13. Описују себе и своје непосредно окружење, школски контекст и свакодневни (приватан)

		живот, свакодневне активности и навике, искуства из прошлости, претходне и планиране активности и догађаје, уз евентуалне краће паузе у говору. На једноставан начин и укратко излажу на задату тему или резимирају краћи текст (прочитан или одслушан) ослањајући се по потреби и на језичка средства која се у њему појављују. – CJ2.OO.H.3.14. Постављају неколико повезаних питања у низу у вези с личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама; одговара на слична питања саговорника. – CJ2.OO.H.3.15. Исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе и извињења, упутства, захтеве, савете, забране образлажући своје ставове и мишљење једноставнијим језичким средствима. – CJ2.OO.H.3.16. Састављају краће сажете текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота; пореде људе, ствари и појаве користећи фреквентне кохезивне елементе. Писаним путем траже и преносе детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима. – CJ2.OO.H.3.17. Састављају једноставна лична и електронска писма, поруке, мејлове у којима се са пријатељима и познаницима договарају о активностима, постављају или одговарају на питања на узрасно релевантне теме. Једноставним језичким средствима описују теме и догађаје из приватног, јавног и образовног домена и препричавају кратке (прочитане или одслушане) текстове, ослањајући се на језичка средства која се у њима појављују. – CJ2.OO.H.3.18. На страном језику саопштавају основне информације добијене од трећег лица или пренете путем писаних или усмених текстова у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама. – CJ2.OO.H.3.19. На матерњем језику преносе саговорнику тему, општи смисао и најважније информације краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних) и кратких усмених исказа опште информативне природе, примерене узрасту и интересовањима.

Упутство за формативно и сумативно оцењивање

- ❖ **Напомена:** *Критеријуме оцењивања утврдила су стручна већа школе, у складу са одредбама важећег Правилника о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању и они се примењују у процесу праћења и вредновања постигнућа ученика, а налазе се у документацији Школе.*

ОКВИР СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ

ОПШТЕ УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ ОД ПЕТОГ ДО ОСМОГ РАЗРЕДА ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Концепт и сврха слободних наставних активности

Слободне наставне активности (у даљем тексту СНА), су део плана наставе и учења који школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученици у сваком разреду, од петог до осмог, бирају један од три програма СНА који школа нуди што значи да ће сваки ученик током другог циклуса основног образовања и васпитања похађати четири различита програма. Ученици и њихови родитељи се пре избора упознају са понуђеним програмима на часу одељенског старешине, на родитељском састанку, путем сајта школе, лифлета и др. Одабрани програми СНА су за ученика обавезни а успех се изражава описном оценом и не утиче на општи успех.

Иако се за неке СНА може направити природна веза са одговарајућим обавезним предметима не треба их посматрати као неку врсту њиховог проширивања или продубљивања. У њиховом остваривању наставник се ослања на ученичка и школска и ваншколска знања и искуства. Програми СНА нису намењени само некој групи ученика као што су нпр. ученици који се спремају за такмичење или им је потребна додатна подршка у учењу. Сврха СНА је да допринесу остваривању општих исхода образовања и васпитања, развијању кључних и општих међупредметних компетенција потребним за сналажење у свакодневном животу. Осим тога, подршка су професионалном развоју ученика који на крају основне школе доносе важну одлуку о наставку школовања у контексту новог концепта средње школе у којој се полажу општа и стручна матура. И на крају, мада не мање важно, СНА доприносе бољем упознавању ученика и њиховој сарадњи, јер се остварују у групама састављеним од ученика из различитих одељења.

Програми СНА садрже циљ, компетенције, исходе, теме, кључне појмове садржаја, упутство за дидактичко-методичко остваривање и оцењивање ученика. Поред програма који су припремљени од стране Завода за унапређивање образовања и васпитања и програма која су припремила стручна друштва, школа може ученицима да понуди и друге програме које је самостално припремила по истом моделу. Програми СНА које је припремио Завод и стручна већа школе дати су у две групе. Прву чине програми намењени ученицима 5. и 6. разреда, а другу 7. и 8. У првој групи су *Вежбањем до здравља, Животне вештине, Свакодневни живот у прошлости, Вредности и врлине као животни компас I, Чуvari природе* а у другој *Предузетништво, Моја животна средина, Уметност, Безбедно у саобраћају, Свакодневни живот у прошлости, Вредности и врлине као животни компас II*.

Програми СНА су тако конципирани да фаворизују активност ученика, повезивање њиховог школског и ваншколског искуства, учење путем решавања проблема, сарадњу и тимски рад, као и употребу савремених технологија у образовне сврхе.

Сваки појединачни програм СНА садржи дидактичко-методичко упутство које, заједно са овим општим упутством, даје комплетну слику о природи конкретног програма и његовом остваривању.

Програми СНА реализују се комбиновањем различитих техника рада са ученицима, као што су: презентације, демонстрације, студије случаја, симулације, играње улога, дебате, рад у малим групама, рад на пројектима, гледање и анализа видео прилога,

креативне радионице, рад у групи на платформама за учење, повезивање са вршњацима из других школа или држава, гостовања стручњака, учење у другим установама, посете разним дешавањима, укључивање у акције... Потенцира се самосталност ученика у активном начину учења, а улога наставника је превасходно у томе да уведу ученике у тему, представе им кључне појмове садржаја и подстакну их на активност коју затим усмеравају, прате и вреднују. Уколико је потребно може се користити модификовано кратко предавање које држи наставник или ученик.

Због природе програма и чињенице да се у сваком разреду похађају другачије СНА увођење ученика у тему је изузетно важно. Наставник треба кратко да представи сваку тему користећи разноврсне материјале које је унапред припремио/ла (филмови, слике, приче, новински текстови...), а који имају функцију мотивисања ученика. Избор подстицаја треба да одговара не само теми већ и узрасту ученика. Дobar уводни материјал се препознаје по томе што је код ученика изазвао радозналост, потребу да о томе разговарају, постављају питања, истражују, предлажу...

Концепт СНА не базира се на коришћењу уџбеника који су посебно за њих припремљени. Напротив, ученици се подстичу да користе што различитије изворе информација и да према њима имају критички однос. Циљ је јачати ученике да се ослањају на сопствене снаге, да развијају компетенције за рад са подацима. Иако се очекује да ће се ученици у великој мери ослањати на интернет као брз и лако доступан извор информација, треба их охрабривати да користе и друге изворе као што су књиге, старе фотографије, интервју и др.

Праћење, вредновање и оцењивање

У складу са чланом 61. *Закона о основном образовању и васпитању и Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању* (члан 7), СНА се описно оцењују (истиче се, добар и задовољава), а оцена не улази у општи успех ученика. То подразумева да наставник континуирано прати активности ученика и њихов напредак у достизању исхода и развоју компетенција.

Имајући у виду концепт програма СНА, исходе и компетенције које треба остварити, односно развити, процес праћења и вредновања ученичких постигнућа остварује се на различите начине. Ученици треба унапред да буду упознати шта ће се и на који начин пратити и вредновати.

Наставници могу да припреме материјале које ће користити за процењивање знања, вештина, ставова, пре и након обраде неке тематске целине ради објективности утврђивања ученичког напретка. Могу се користити и презентације ученика, продукти њиховог рада, писање есеја или резултати на тематским квизовима.

Током школске године наставник пратити и вреднује и друге показатеље напретка као што су нпр. начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како брани своје ставове. Посебно поуздани показатељи су квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретације, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научено, предвиде последице, дају креативна решења. Такође, наставник прати и вреднује како ученици међусобно сарађују, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам, колико су креативни.

ПРОГРАМИ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ КОЈЕ СУ ПРИПРЕМИЛИ	
Разред	ЗАВОД ЗА УНАПРЕЂИВАЊЕ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА И СТРУЧНА ВЕЋА
7-8	1. МОЈА ЖИВОТНА СРЕДИНА 2. УМЕТНОСТ 3. ВРЕДНОСТИ И ВРЛИНЕ КАО ЖИВОТНИ КОМПАС II 4. БЕЗБЕДНО У САОБРАЋАЈУ 5. СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ 6. ПРЕДУЗЕТНИШТВО

Моја животна средина

Разред: седми, осми

Годишњи фонд часова: 34/36

Циљ: учења слободне наставне активности је да допринесе развоју компетенција потребних за одговорну улогу у друштву у погледу очувања животне средине, биодиверзитета и одрживог развоја.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		

ЕКОЛОШКИ ОТИСАК И ОПСТАНАК Број часова: 10 (6 обрада, 4 остали типови)	Еколошки отисак. Биокапацитет. Еколошки дуг. Одрживи развој Еколошко право.	– образложи избор теме/истраживања из области одрживог развоја, циљ и план рада користећи вештину јавног говора; – формулише истраживачки задатак; – планира ресурсе и управља њима, усмерен на достизање реалног циља; – прикупи, одабере и обради информације релевантне за истраживање, користећи поуздане изворе информација, наводећи извор и аутора; – прикаже и образложи резултате истраживања	Наставне методе: метода усменог излагања, дијалoшка метода, демонстративно- илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту. Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима. Наставна средства: Радни листићи, слике, шеме и фотографије, видео материјали, лап топ и пројектор	Слуша, памти, поставља питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, истражује, наводи примере, повезује научено са применом у животу...	Објашњава, наводи примере, црта и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	усмене провере, практичан рад, континуирано праћење ангажованости на часу	Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Естетичка компетенција Преузимљивост и оријентација ка предузетништву
УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ Број часова: 7 (4 обрада, 3 остали типови)	Врсте отпада. Управљање отпадом. Комунални отпад. Депонија.	– прикупи, одабере и обради информације релевантне за истраживање, користећи поуздане изворе информација, наводећи извор и аутора; – прикаже и образложи резултате истраживања					
РЕЦИКЛАЖА, РЕМЕДИЈАЦИЈА И ПОНОВНА УПОТРЕБА ДОБАРА И СИРОВИНА Број часова: 8 (3 обрада, 5 остали типови)	Секундарне сировине: папир, уља у исхрани, текстил, пластика. Предности и недостаци поновне употребе добара и сировина. ЗР правила.	са аспеката очувања животне средине, биодиверзитета и здравља, усмено, писано, графички или одабраном уметничком техником; – користи ИКТ за комуникацију, прикупљање и обраду података и представљање резултата истраживања; – вреднује утицај својих навика у потрошњи ресурса и одлагању отпада; – учествује у акцијама које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и одрживом развоју;					
ОБНОВЉИВИ ИЗВОРИ ЕНЕРГИЈЕ Број часова: 11 (4 обрада, 7 остали типови)	Извори енергије. Енергетска ефикасност. Обновљиви извори енергије. Предности и недостаци обновљивих извора енергије.						

		– повеже значај очувања животне средине са бригом о сопственом и колективном здрављу; – одговорно се односи према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу; – користи језик и стил комуникације који су специфични за поједине научне и техничке дисциплине и чува језички идентитет; – сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању договора и афирмишући толеранцију и равноправност у дијалогу; – критички процени сопствени рад и рад сарадника у групи.					

Корелација са другим предметима: српски језик, биологија, географија, ликовна култура, хемија, физика, математика, грађанско васпитање, информатика

Међупредметно повезивање:

- српски језик и књижевност – израда домаћих задатака есејског типа, рад са текстом и обрада текста приликом израде презентација, читање и разумевање текста, издвајање кључних речи и најважнијих појмова;
- математика – рад са табелама, графикон, рачунарске операције;
- биологија – загађење животне средине, одрживи развој, извори енергије;
- информатика и рачунарство – примена ИКТ технологија у изради домаћих задатака, прикупљању података и информација и фотографија;
- ликовна култура – израда панора, плаката, цртежа, модела, мапе ума;
- географија – употреба географских карти;
- грађанско васпитање – еколошка права, одрживи развој;
- физика – енергија, кретање, топлота;
- хемија – хемијска једињења и хемијске реакције;

Кључни појмови садржаја програма: одрживи развој, еколошки отисак, рециклажа, отпад, извори енергије.

Циљ учења програма слободне наставне активности *Уметност* је да ученик развија вештине комуникације и сарадње, критичко и стваралачко мишљење, осетљивост за естетику, радозналост, мотивацију за истраживање и изражавање у различитим медијима као и одговоран однос према очувању уметничког наслеђа и културе свога и других народа.

Разред **Седми или осми**

Годишњи фонд часова **36 или 34**

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ На крају програма ученик ће бити у стању да	ТЕМЕ и кључни појмови садржаја

Компетенција за целоживотно учење	• образложи значај традиционалне визуелне уметности за идентитет народа и појединца;	ТРАДИЦИОНАЛНА ВИЗУЕЛНА УМЕТНОСТ ШИРОМ СВЕТА
Естетичка компетенција	• повеже карактеристичан артефакт са континентом и културом којој припада;	Визуелна уметност народа Аустралије и Новог Зеланда (сликарство аустралијских Аборицина, традиционална тетоважа Маора)
Решавање проблема	• обликује ликовне радове са препознатљивим елементима одабране културе;	Уметност америчких народа (тотеми, керамика, ћилими, корпе)
Комуникација	• опише одабрани продукт визуелних уметности и процес његове израде;	Култура древне Индије, Кине и Јапана (градови, храмови, одећа, писмо)
Сарадња	• пореди основне одлике традиционалне визуелне уметности два или више народа;	Уметност народа Африке (маске и штитови)
Рад са подацима и информацијама	• објасни значај и улогу културног наслеђа;	Словенска традиција (митологија, симболика и орнамента)
Дигитална компетенција	• објасни главне карактеристике традиционалне музике на простору Балкана и Србије и њихов међусобни утицај;	ТРАДИЦИОНАЛНА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ БАЛКАНА И СРБИЈЕ
Одговорно учешће у демократском друштву	• прикаже елементе прожимања традиционалне музике различитих народа на простору Балкана на музичким примерима;	Културно наслеђе (значај и улога)
Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	• презентује традиционалну музику карактеристичну за различите крајеве Балкана и Србије;	Традиционална музичка уметност Балкана (основне карактеристике у односу на ентитет и међусобни утицаји, сличности и разлике)
	• прикаже начине очувања музичког културног наслеђа;	Традиционална музика Србије (певање, свирање, обичаји, обреди, ношња, кола...)
	• објасни како савремене технологије	Начини очувања културног наслеђа

Одговоран однос према здрављу	утичу на развој музике; • презентује начине промоције музичких дела и догађаја;	МОДЕРНО ДОБА И МУЗИКА
Одговоран однос према околини	• прикаже примену музике у другим уметностима; • истражи и објасни шта је музичка критика и која је њена улога; • аргументовано искаже утисак о слушаним делима. • комуницира учтиво, јасно и аргументовано уз уважавање различитих мишљења, идеја и естетских доживљаја; • проналази, самостално и у сарадњи са другима, релевантне податке и информације користећи савремену технологију; • учествује активно, према сопственим способностима и интересовањима, у истраживачком и радионичком раду.	Савремене технологије и музика. Маркетинг у музици. Примењена музичка уметност. Музичка критика и интервју.

УПУТСТВО ЗА МЕТОДИЧКО-ДИДАКТИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Програм слободне наставне активности *Уметност* интегрише садржаје из културе, различитих уметности и више уметничких дисциплина. Он омогућава ученицима: да упознају културу и уметност народа свих континената, њихове сличности, разлике и међусобне утицаје; да открију како се прожимају различите врсте уметности; да уче како да користе разноврсне, релевантне и поуздане податке и информације за истраживачки и стваралачки рад; да ефикасно сарађују и комуницирају; да развијају критичко мишљење, конструктивно размењују мишљења и формирају позитивне вредносне судове са циљем очувања културе и идентитета, развијања самопоуздања и самопоштовања, поштовања и заштите људских права; да развијају радозналост, мотивацију, као и афинитет према култури и уметности; да се изражавају у одабраним уметничким дисциплинама и медијима.

ВРЕДНОСТ И ВРЛИНЕ КАО ЖИВОТНИ КОМПАС II

Циљ програма је оснаживање личног развоја ученика и подстицање развоја вредности и њиховог живота за добробит појединца и друштва, као и развој социјалних вештина значајних за пр и живот у атмосфери узајамног уважавања и бриге једних за друге.

Разред: седми, осми

Годишњи фонд часова: 34/36

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		

ЖИВОТНЕ ВРЕДНОСТИ	Перципирање , поимања свега онога што се дешава у нама и око нас на пољима:	-доведе у везу вредности, врлине и осећања са понашањем људи; -критички разматра систем вредности у друштву; -препозна активности којима се промовишу људске врлине и вредности и изражава позитиван став према томе; -се одупре притиску вршњака да се понаша супротно сопственом систему вредности; -препозна примере бриге за друге и позитивно се о томе изјасни; -покаже саосећање са другим људима и спремност да помогне другоме у складу са својим могућностима; -идентификује код себе врлине које поседује и које жели да развије; -препозна и именује врлине код блиских особа и у примерима из живота, књижевности, филма;	Монолошка, дијалошка, интерактивна, дискусија, тражење одговора путем реалне ситуације, хеуристички приступ.	Слуша, укључује се у дискусију, пантомима, игра на слово, скица, плакат групно рађени,	Мотивише, подстиче рад, сугерише, укључује ученике у дискусију.	Дискусија, вршење алтеркације или визуелни приказ одређене ситуације.	Компетенције за целоживотно учење; Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву; Сарадња; Комуникација; Изношење своје перцепције; Одговоран однос према здрављу; Одговоран однос према околини; Дигитална компетенција,; Рад с подацима и информацијама
ЉУДСКЕ ВРЛИНЕ	Живот; Породица; Здравље;						
СОЦИЈАЛНЕ ВЕШТИНЕ	Љубав; Образовање; Мир;		Индивидуални, фронтални, рад у пару и у групи.	прати упутства наставника.			
ДОБРОЧИНСТВО	Другарство; Заједништво; Опште добро; Социјална правда или једнакост; Праведност; Истинољубивост; Одговорност; Захвалност; Поштење; Толеранција; Емпатија; Поверење; Солидарност;		Примери из свакодневног живота и окружења, фотографије и видеи.				

	Самоприхватања; Одмереност; Просоцијално понашање; Брига за себе и друге; Сарадња; Асертивна комуникација; Препознавање сопствених и туђих осећања; Самоконтрола; Волонтирање; Конструктивно решавање конфликта; Одређивање приоритета; Критичко мишљење; Филантропија-појам и значај; Доброчинитељи некад и сад; Црвени крст; Институт за трансфузију крви;	препозна и именује сопствена и туђа осећања; -користи асертивну комуникацију; образложи значај дружења и наведе шта другови једни другима не треба да раде; -препозна примере негативног понашања где се лично добро ставља испред општег добра и искаже свој негативни став према томе; -користи технике самоконтроле осећања; -прихвати одговорност за сопствено понашање; конструктивно решава конфликте; -наведе неколико глобалних и локалних организација које се баве хуманитарним радом и исказује позитиван став према волонтирању; -искаже поштовање и захвалност према људима који чине добра дела за опште добро; -у дискусији покаже вештину активног слушања, износи					

	Хуманитарне организације; Добротворне фондације; Осмишљавање и реализацијамање акције за добробит неког појединца, групе или заједнице	свој став заснован на аргументима, напада проблем а не особу; -сарађује и буде члан тима.					

Корелација са другим предметима: Српски језик и књижевност, Ликовна култура, Физичко и здравствено васпитање

Међупредметно повезивање: Српски језик и књижевност,-кроз књижевност и ликове, Ликовна култура - цртежи, радови, Физичко и здравствено васпитање - другарство, заједништво кроз активности у спорту, тимске игре.

Кључни појмови садржаја програма: морал, добротворство, карактер, емпатија, одговорност, толеранција, етика, понашање.

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Слободна наставна активност *Вредности и врлине као животни компас I и II* нуди се ученицима од петог до осмог разреда с тим да је они могу бирати само једном у другом циклусу. То су два програма која су по садржају иста али са нешто различитим исходима (захтевнији су за ученике 7. и 8. разреда) и начином рада имајући у виду разлике у узрасту ученика што се огледа у избору подстицаја, примера, техника рада и сложености захтева. Смернице за рад наставник може наћи у Општем упутству за остваривање свих СНА као и у упутствима која иду уз ова два програма која су детаљнија и изражавају њихове специфичности.

Наставни предмет: **Безбедно у саобраћају**

Разред: седми, осми

Годишњи фонд часова: 34/36

Циљ: Циљ програма је да ученици, кроз стицање знања, развој вештина и усвајање ставова и вредности постану осетљивији за питања безбедности саобраћаја и спремнији за самостално и безбедно учешће у саобраћају.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активнос т ученика	Активност наставника		
ЗНАЧАЈ САОБРАЋАЈА	Значај саобраћаја за појединца и друштво некад и сад. Доступност саобраћаја и степен остварености људских права (здравствена заштита, образовање, рад, култура...). Саобраћајно васпитање кроз стицање знања, развој вештина, усвајање ставова и	. опише значај саобраћаја за човека и друштво некад и сад; повезује доступност саобраћаја са степеном остварености неких људских права; доведе у везу знања, вештине, ставове и вредности о саобраћају са	Наставне методе: метода усменог излагања, дијалогска метода, демонстративно-илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту. Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима. Наставна средства: Радни листићи,	Слуша, памти, поставља питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, решава задатке, истражује, наводи примере, повезује	Објашњава, наводи примере, црта и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	усмене провере, континуирано праћење ангажованости на часу, практичан рад	Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу

	вредности у породици, школи, путем медија. Примери кампања за безбедно понашање у саобраћају и неговање вредности, као што су: људски живот, здравље, животна средина, материјална добра. Институције и организације које се баве саобраћајем.	понашањем учесника у саобраћају; дискутује о начинима саобраћајног васпитања деце и младих у породици, школи, медијима; наведе неколико установа који се баве безбедношћу саобраћаја и телефонске бројеве полиције, хитне помоћи и ватрогасаца; препозна примере којима се у јавности промовишу позитивни ставови и правилна понашања у саобраћају; заступа мишљење да су највеће вредности у саобраћају људски живот, здравље, животна средина, материјална добра; разликује различите учеснике у саобраћају и препознаје оне који су посебно осетљиви; доведе у везу поштовање саобраћајних правила и	слике, шеме и фотографије, видео материјали, лап топ и пројектор	научено са применом у животу...			Одговоран однос према околини Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Естетичка компетенција
САОБРАЋАЈ КАО УРЕЂЕНИ СИСТЕМ	Саобраћај као уређена комуникација. Учесници у саобраћају – пешаци, возачи, путници. Осетљиве категорије учесника у саобраћају – деца, особе са инвалидитетом, старије особе, бициклисти. Значај поштовања саобраћајних правила свих учесника у саобраћају за безбедност. Комуникација између различитих учесника у саобраћају и безбедност. Последице непоштовања саобраћајних правила по појединца, друштво и материјална добра.	телефонске бројеве полиције, хитне помоћи и ватрогасаца; препозна примере којима се у јавности промовишу позитивни ставови и правилна понашања у саобраћају; заступа мишљење да су највеће вредности у саобраћају људски живот, здравље, животна средина, материјална добра; разликује различите учеснике у саобраћају и препознаје оне који су посебно осетљиви; доведе у везу поштовање саобраћајних правила и					

	Санкционисање небезбедног понашања у саобраћају. Највећи непријатељи безбедности у саобраћају – умор, алкохол, психоактивне супстанце, мобилни телефони.	безбедност свих учесника у саобраћају; опише начине комуникације учесника у саобраћају и значај који има за безбедност; дискутује о санкционисању појединаца који се небезбедно понашају у саобраћају; наведе последице небезбедног понашања у саобраћају; на примеру саобраћајне ситуације критички разматра небезбедна понашања и могуће последице; опише штетни утицај умора, употребе алкохола, психоактивних супстанци, мобилних телефона на безбедност у саобраћају;					
ДЕЦА У САОБРАЋАЈУ	Деца као учесници у саобраћају – пешаци, бициклисти, путници. Психофизичке карактеристике деце основношколског узраста значајне за учешће у саобраћају. Примери најчешћег страдања деце у саобраћају. Безбедно понашање деце као пешака у саобраћају. Безбедно понашање деце као бициклиста у саобраћају. Безбедно понашање деце као путника у саобраћају.	безбедност свих учесника у саобраћају; опише начине комуникације учесника у саобраћају и значај који има за безбедност; дискутује о санкционисању појединаца који се небезбедно понашају у саобраћају; наведе последице небезбедног понашања у саобраћају; на примеру саобраћајне ситуације критички разматра небезбедна понашања и могуће последице; опише штетни утицај умора, употребе алкохола, психоактивних супстанци, мобилних телефона на безбедност у саобраћају;					
САОБРАЋАЈ И ЖИВОТНА СРЕДИНА	Ефекти саобраћаја на животну средину. Мере за смањење негативних ефеката саобраћаја на животну средину.	не користи мобилни телефон приликом преласка улице; наведе како све ученици основношколског узраста могу да					

		учествују у саобраћају; опише основне психофизичке карактеристике деце основношколског узраста значајне за учешће у саобраћају; наведе примере најчешћег страдања деце у саобраћају; опише и демонстрира правилно понашање деце као пешака; опише и демонстрира правилно управљање бициклом и коришћење заштитне опреме; наведе начине на које се деца правилно превозе у саобраћају; правилно прелази улицу; изрази позитиван став према употреби заштитне опреме при вожњи бицикла и користи заштитну опрему кад вози бицикл; образложи зашто је важно да се користе сигурносни појасеви и дечија седишта у аутомобилу, ставља					

		сигурносни појас у аутомобилу и показује спремност да опомиње друге који то не раде; наведе понашања пешака и бициклиста која могу да ометају друге учеснике у саобраћају; не подлеже притиску вршњака да се небезбедно понаша у саобраћају; наведе негативне ефекте саобраћаја на животну средину и могуће мере за њихово смањење; покаже спремност да повређенима у саобраћају помогне у складу са својим могућностима или затражи помоћ других; критички промишља о сопственом безбедном и небезбедном понашању у саобраћају и прихвата одговорност за сопствено понашање у саобраћају; наведе примере културног и некултурног					

		понашања у саобраћају и доводи их у везу са безбедношћу					
КУЛТУРНО ЈЕ БЕЗБЕДНО	Културно понашање различитих категорија учесника у саобраћају и безбедност. Пружање помоћи у саобраћајним незгодама.						

Корелација са другим предметима: српски језик, биологија, географија, ликовна култура, математика, информатика

Међупредметно повезивање:

- српски језик и књижевност – израда домаћих задатака есејског типа, рад са текстом и обрада текста приликом израде презентација, читање и разумевање текста, издвајање кључних речи и најважнијих појмова;
- математика – рад са табелама, графикон, рачунарске операције;
- информатика и рачунарство – примена ИКТ технологија у изради домаћих задатака, прикупљању података и информација и фотографија;
- ликовна култура – израда паноа, плаката, цртежа, модела, мапе ума;
- географија – употреба географских карти;

Кључни појмови садржаја програма: саобраћај, саобраћајни знакови, хијерархија, коловоз, саобраћајна трака.

ПРЕДУЗЕТНИШТВО 7. и 8. разред

Годишњи фонд часова: 34/36

Циљ: развој и подстицање креативности, иновативности, предузимљивости и креативног мишљења код ученика. Ученици развијају своје идеје, самосталност, тимски духи и решавају проблеме кроз орактичан рад и примену основних животних вештина.

ОПШТЕ МЕЃУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ По завршетку програма ученик ће бити у стању да	ТЕМЕ и кључни појмови садржаја
Комуникација Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња	– наведе основна права потрошача и начине њихове заштите; – на декларацији пронађе најважније информације о производу и одреди однос цене и квалитета; – посматра занимања из перспективе некад и сад и предвиди могућности њиховог развоја у будућности; – повезује одређена занимања и врсту и нивое образовања;	ЗАШТИТА ПРАВА ПОТРОШАЧА 3 + 3 – Однос цене и квалитета производа/услуге о – Однос цене и квалитета производа/услуге в – Декларација производа. в – Уговорна обавеза за услугу. о – Остваривање права потрошача. о – Остваривање права потрошача. в
		СВЕТ РАДА 4 + 6 – Свет занимања некад, сад и у будућности. О + в – Професионална оријентација. О + в

Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Естетичка компетенција Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	– препозна проблеме у свом непосредном окружењу и дискутује о могућностима њиховог решавања; – се укључи у иницијативе које се покрећу у школи; – разликује особине лидера и менаџера; – одговорно преузима задужења у тиму, сарађује са другим члановима тима и учествује у доношењу одлука; – планира, распоређује и управља ресурсима (знања и вештине, време, новац, технологије); – учествује у осмишљавању пословне идеје; – информише се о постојању сличних производа на тржишту; – комуницира са окружењем о креативним идејама свога тима; – примењује правила пословне комуникације; – поштује етичке принципе у пословању; – израчуна трошкове израде производа према датим инструкцијама; – прикупи информације о ценама сличних производа на тржишту и на основу њих одреди цену свог производа; – учествује у промоцији и продаји производа; – презентује рад свог тима.	– Професионална оријентација. О + В – Професионални развој. О + В – Професионални развој. В – Форма и функција CV и мотивационог писма. О + в – Форма и функција CV и мотивационог писма. О + в – Форма и функција CV и мотивационог писма. В – Концепт целоживотног учења. О + в – Концепт целоживотног учења. О + в ПОКРЕНИ СЕБЕ И ДРУГЕ 1 + 3 – Покретање иницијативе. О + в – Покретање иницијативе. В – Менаџмент и лидерство. О + в – Менаџмент и лидерство. В УЧЕНИЧКА ПРЕДУЗЕЋА 3 + 11 – Појам предузећа (привредног субјекта). О + в – Производ и/или услуга. О + в – Појам тржишта. В – Људски и материјални ресурси. В – Пословна комуникација. О – Пословна комуникација. В – Основни етички принципи у пословању. О + в – Основни етички принципи у пословању. В – Процес производње и процес пружања услуга. В – Цена производа или услуге. О + в – Цена производа или услуге. В – Облици промовисања производа. В – Облици промовисања производа. В – Продаја производа или услуге. В

СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ

Разред: ОСМИ РАЗРЕД

Годишњи број часова: 34

Циљ: Циљ изучавања предмета је проширивање знања из области опште културе и оспособљавање ученика да, кроз упознавање с начином живота људи у прошлости, боље разумеју свет и време у коме живе и развију свест о континуитету и укоренености. Ученици би требало да се упознају са специфичностима

динамике културних промена и да науче како да сагледају себе у контексту "другог", да би сопствени идентитет што потпуније интегрисали у шири контекст разуђене и сложене садашњости.

ОБЛАСТ/ТЕМА Број часова по теми	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ
УВОД 3	Ученици треба да: – разумеју значај проучавања свакодневног живота у прошлости – усвоје и прошире знања о разликама између свакодневног живота данас и у прошлости – стекну знања о свакодневном животу у Европи и свету од краја XIX до краја XX века – стекну знања о свакодневном животу код Срба од краја XIX до краја XX века – усвоје и прошире знања о улози фотографије, филма, радија и телевизије у свакодневном животу људи некад и сад – развијају истраживачку радозналост – развијају способност повезивања знања из различитих области.	<i>Појам свакодневног живота</i> (уочавање разлике између политичке историје, друштвене историје и историје свакодневног живота и указивање на основне тематске области истраживања – исхрана, становање, одевање, образовање, односи у породици и локалној заједници, лечење, религиозност и веровања обичних људи, забава, такмичарске игре и др). <i>Значај проучавања свакодневног живота у прошлости</i> (прошлост не припада само владарима, војсковођама и државницима, већ и обичним људима – женама, мушкарцима и деци, чији живот можемо упознати једино истраживањем њихове свакодневице).

**ФОТОГРАФИЈА, ФИЛМ, РАДИО
И ТЕЛЕВИЗИЈА НЕКАД И САД 7**

Феномен фотографије, филма, радија и телевизије (као техничка достигнућа,

начин уметничког изражавања, средства масовне комуникације, сазнавања и образовања,

и као изузетан историјски извор).

Фотографија, филм, радио и телевизија у садашњости (као пратиоци свих видова

живота савременог човека – њихова друштвена функција, употреба и злоупотреба;

фотографија, филм, радио и телевизија у тржишној утакмици, економској и политичкој

пропаганди).

Фотографија, филм, радио и телевизија у прошлости (развој – оптичка сочива,

дагеротипија, мокра плоча, фото-апарат, филмска трака, покретне слике, биоскоп, радио

таласи, катодна цев, екран...; феномен „тромости ока”, прва филмска пројекција 1895 –

браћа Лимијер, филмски журнаи – филм као извор информација о догађајима; „фабрика

снова” у Холивуду – филм као масовна забава и индустрија, „звезде” немог филма – Чарли

Чаплин, Бастер Китон, Рудолф Валентино, Глорија Свансон, Лилијен Гиш...; почетак ере

звучног филма – *Џез певач* из 1927. са Ал Џолсоном у насловној улози, појава анимираних

филмова – Волт Дизни и његови јунаци; појава колор филмова; филмски трикови,

фестивали и награде – *Златна палма*, *Златни лав*, *Златни медвед*, *Оскар*...; оснивање

радио-станица, појава телевизије 1925. године и увођење првих редовних телевизијских

програма 1935/36; превласт телевизије над другим медијима у другој половини XX века;

примери политичке злоупотребе фотографије, филма, радија и телевизије у XX веку;

најзначајнији редитељи – Дејвид Ворк Грифит, Сергеј Ејзенштајн, Луис Буњуел, Чарли

Чаплин, Џон Форд, Алфред Хичкок, Федерико Фелини, Џон Хјустон, Орсон Велс,

Франсоа Трифо...).

Фотографија, филм, радио и телевизија у Србији некад и сад (делатност дворског

фотографа Анастаса Јовановића, породични фото-албуми, прва филмска пројекција у

Србији 1896, први српски филмови – *Крунисање краља Петра I* из 1904. и први играни

филм *Живот и дела бесмртног војводе Карађорђа* из 1911. године; биоскопи браће Савић

и Светозора Боторића у Београду, најзначајнији и најгледанији филмови, значајни

филмски глумци – Илија Станојевић, Добрица Милутиновић, Љубинка Бобић и други;

почетак рада прве радио-станице – Радио Београда 1929, јавна демонстрација телевизије

на сајму у Београду 1939, тајно праћење програма Радио Лондона за време окупације,

оснивање Телевизије Београд 1958, заједничко гледање ТВ програма, постојање само

једног телевизијског програма, кућни радио и ТВ апарати као статусни симболи;

међународно признати српски редитељи – Александар Петровић, Живојин Павловић,

Душан Макавејев, Емир Кустурица, Слободан Шијан, Горан Марковић, Срђан Карановић,

Горан Паскаљевић, Срђан Драгојевић...).

**СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ ОД
КРАЈА XIX ДО КРАЈА XX
ВЕКА 24**

Свакодневни живот у Европи и свету од краја XIX до краја XX века

Начин исхране (промене у припремању намирница, јеловнику, начину чувања и

конзервирања хране; кухињски апарати – електрични шпорет, фрижидер и др; ресторани

„брзе хране”, пиће – појава газираних безалкохолних пића, конзумирање кафе, чаја,

дувана и др).

Одевање (природни и вештачки материјали и начини обраде, стилови у одевању,

култура одевања, модне куће, појава модне индустрије, свакодневна и свечана одећа, цинс

као карактеристика одевања младих у читавом свету, накит, фризура, шминка, парфеми,

лична хигијена...).

Породични односи (традиционални и савремени погледи на породицу, положај

детета; промене настале после Првог светског рата у односима међу половима, сексуална

револуција).

Становање (грађевински материјали, начин градње, развој грађевинске технике,

врсте објеката и организација простора; разлика у начину становања између села и града и

између богатих и сиромашних; осветљење – гас и струја; грејање, употреба соларне

енергије, кућни инвентар, кућни апарати – фен, машина за веш, миксер, усисивач...;

украшавање стамбеног простора – слике, портрети чланова породице, фотографије).

Живот у граду (просторно и урбано планирање; индустријске четврти, радничка

насеља и предграђа; боемске четврти; појава модерне инфраструктуре – водовод,

канализација, метро, проблем загађења, одношење и складиштење отпада; живот у време

светских ратова, примери Париза, Лондона, Берлина, Њујорка, Москве, Санкт Петербурга

и др).

Живот на селу (основни ритмови аграрне производње, организација радног дана,

примена савремених агротехничких мера и механизације, миграције сеоског становништва

у градове).

Образовање и васпитање (школе и универзитети, улога цркве и државе – појава

световног и обавезног образовања; ширење писмености, појава школских уџбеника,

забрањене књиге, појава легата и задужбина; положај ученика – награђивање и

кажњавање, одевање ученика, Скаутски покрет).

Верски живот (обележја свакодневног живота припадника различитих верских

конфесија – сличности и разлике у веровањима и обичајима између католика,

протестаната, православаца, муслимана, Јевреја; атеизам).

Војска (живот војника у рату и миру, жене у војсци, израда и изглед војне опреме:

артиљерија, авијација, подморнице, носачи авиона, аутоматско оружје, торпеда, тенкови,

бојни отрови, ракетне јединице, радары, нуклеарно наоружање и др; развој модерне војне

стратегије и тактике, униформе и војна одликовања; војно образовање, војници и цивили у

тоталном рату).

Забава (биоскопи, игре, плес уз музику, грамофони, магнетофони, ЦД, компјутери,

балови, матине, маскирање, улични забављачи, путујућа позоришта; џез, рок и поп музика

и др).

Спорт (модерне Олимпијске игре, аматерски и професионални спорт,

најпопуларнији спортови – кошарка, фудбал, тенис, рагби и др).

Комуникације, путовања и туризам (развој поштанског, телеграфског,

телефонског, железничког, аутомобилског и авионског саобраћаја; ауто и авио клубови,

новине и новинарство, Интернет, откривање нових дестинација, гостioniце и хотели,

путничке агенције...).

Односи и стереотипи према другом и различитом (према припадницима друге

нације, вероисповести, пола, расе, политичког уверења, професије, према

хендикепиранима и оболелима...).

Брига о телу и здрављу – лечење (болнице, начини здравствене заштите и

превентиве, развој медицине, рендген зраци, хуманитарне организације – Црвени крст;

лекови и лековито биље, апотеке, заразне болести, болести морнара, хигијенски услови,

епидемије и др).

Свакодневни живот код Срба од краја XIX до краја XX века

Начин исхране (реконструкција могућег јеловника – двор, град, село; промене у

припремању намирница, начину чувања хране и њеном конзервирању; посни и мрсни

циклуси, национална кухиња, утицаји других кухиња на карактер исхране; пиће,

конзумирање кафе и дувана).

Одевање (материјали и тканине, разлике у одевању код припадника различитих

друштвених група; грађанско одело и униформе; народна ношња у Србији, савремени

начин одевања).

Становање (култура становања, грађевински материјали, начин градње, изглед

објеката и организација простора; разлике у становању код Срба: дворци, градске куће,

конаци, сеоске куће; дворови владара – Милана и Александра Обреновића, Петра и

Александра Карађорђевића, Николе Петровића, резиденције Јосипа Броза; украшавање

стамбеног простора – намештај, слике, иконе, портрети чланова породице, фотографије;

уређење дворишта).

Индустрија, трговина и занатство

(индустријализација Србије – пиваре, стакларе,

текстилна и аутомобилска индустрија; стари занати).

Живот у граду (основни типови градских насеља – град, варош, варошица, „дивља”

насеља; оријентални и европски утицаји; електрификација, јавни градски превоз –

фијакери, трамваји, тролејбуси и аутобуси, живот у граду за време окупације: 1915–1918.

и 1941–1945. године, примери Београда, Новог Сада, Ниша, Крагујевца и др).

Живот на селу (основни ритмови аграрне производње; основна обележја

земљорадње, виноградарства и сточарства; задруга, моба, позајмица; пољопривредна

оруђа, млинови, ветрењаче, чување и складиштење хране, живот на селу за време

окупације: 1915–1918. и 1941–1945. године, миграције сеоског становништва у градове).

Породица (обичаји животног циклуса – рођење, свадба, смрт, сахрана; положај

мушкарца, жене и детета у породици и локалној заједници, живот у ужој и широј

породици).

Верски живот (православни идентитет, сличности и разлике у веровањима и

обичајима између православаца и других вероисповести – католика, муслимана, Јевреја, протестаната; атеизам).

Друштвени живот (основни празници – породични, верски и државни; значај

празника, промене празника, промена календара; радни и нерадни дани; улога кафана,

барова, „кафића”, дискотека; различити облици забавних активности: на селу – коло,

прела, посела, сеоске славе; у граду – балови, матинеи, соареи, клубови, излети, књижевне

дружине и читалишта, позориште, биоскопи...).

Спорт (оснивање Српског олимпијског клуба 1910, учешће на међународним

такмичењима и велики успеси, спортска друштва и клубови – „Соко”, „Партизан”,

„Црвена звезда”, „Војводина”...; савремени спорт и спортски живот).

Односи и стереотипи према другом и различитом (према припадницима друге

нације, вероисповести, пола, расе, политичког уверења, професије, према

хендикепиранима и оболелима...).

Образовање (ширење писмености у локалним срединама, увођење обавезног

основног образовања, оснивање музичких и уметничких школа, женских учитељских

школа и гимназије, универзитети, један дан у школи, школска слава, одевање ученика,

школовање женске деце, школовање у иностранству, оснивање покрета *Трезвена младеж*,

насиље у школи).

Војска (живот војника у рату и миру, жене у војсци, израда и изглед војне опреме;

развој војне стратегије и тактике, српске и југословенске војне униформе и одликовања;
војно образовање – оснивање војне академије).

Брига о телу и здрављу – лечење (болнице у Србији, начини здравствене заштите и

превентиве, хуманитарне организације – Црвени крст; народна и алтернативна медицина,

апотеке, заразне болести, хигијенски услови, епидемије...).

Комуникације, путовања и туризам (развој поштанског, телеграфског,

телефонског, железничког, аутомобилског и авионског саобраћаја; ауто и авио клубови,

новине и новинарство, Интернет, откривање нових дестинација, гостинице и хотели,

визни режим као пресецање комуникација...).__

Начин остваривања наставе и учења: У реализацији планираних садржаја полази се од развоја међупредметних компетенција кроз активне позиције ученика и њихово активно учешће. Користе се задаци који од ученика захтевају примену наученог, а концепција програма заснована је на интересовањима ученика. Акценат је и поређење са савременим добом .

Корелација: остварује се са следећим предметима: историја, српски језик и књижевност, информатика и рачунарство, ликовна култура, музичка култура, географија, биологија. **Компетенција** за целоживотно учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација и дигитална компетенција, пдговоран однос према околини, сарадња.

Праћење остваривања програма: процене од старне наставника и ученика о ангажовању, учешћу, познавању садржаја, презентовању идеја и њихове реализације, мотивисаност за тимски рад и квалитет комуникације са свим актерима у настави.

Допунска и додатна настава

Допунска настава

Наставни предмет: **Српски језик и књижевност**

Разред:осми

Годишњи број часова: 34

Циљ: Да ученици овладају основном историјом српског књижевног језика, функционалним стиливима, стилским фигурама и основним правилима граматике и језичке културе.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
– Језик (20) – Језичка култура(3) – Књижевност (11)	–објасни настанак и развој српског књижевног језика; –разуме значај књижевног језика за културу и историју српског народа; –сврста српски језик у одговарајућу језичку групу у Европи;	Дијалoшка, монологска, текстовна	–Граматика –Читанка –свеска

	–именује дијалекте српског језика; –разуме постојеће језичке прилике у Србији; –издвоји делове творенице и препозна основне моделе њиховог грађења; –користи садржаје из граматике обрађене у претходним разредима –и повеже их са новим градивом;		

Наставни предмет: **ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК**

Разред: осми

Годишњи број часова: 34

Циљ: Утврдити садржаје са оним ученицима, који нису успели да их усвоје у редовној настави применом индивидуализације како би им се омогућило усвајање програма.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Past Simple and Past Continuous <i>The Past Continuous Tense</i> , све употребе Контрастирање употребе и значења глаголских облика <i>The Past Simple Tense</i> и <i>The Past Continuous Tense</i>	-самостално и тачно комбинује ова два времена како би описао сложене прошле догађаје (прекинуте радње или две радње које су се дешавале истовремено). -користи их за напредно писмено и усмено изражавање (писање прича, репортажа).	Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи	Уџбеници, радни листови, додатна литература, интернет
Present Perfect <i>The Present Perfect Simple Tense</i> за изражавање искустава и радњи у неодређеној прошлости и са <i>ever, never, just, already, yet...</i>	-користи време у говору и писању за све његове функције (искуство, резултат, трајање). -равилно користи разлику између <i>been to</i> (отишао и вратио се) и <i>gone to</i> (отишао и још је тамо).		

Passive voice Пасивни облик глагола (<i>Present Simple, Past Simple, Future Simple, Present Perfect</i>) Пасивни облик глагола у комбинацији са модалним глаголима Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Present Simple, Present Perfect Simple, Past Simple</i>)	-препознаје пасивне конструкције у тексту и разуме када је нагласак на радњи или објекту, а не на вршиоцу радње. -уме да пребаци реченицу из актива у пасив у основним временима (<i>Present Simple, Past Simple</i>). -користи пасив у формалном контексту (нпр. описивање процеса, историјских чињеница: <i>America was discovered in 1492</i>).		
First conditional Први кондиционал за изражавање реалних могућности у будућности	-разуме и исказује реалне услове и њихове могуће последице у садашњости или будућности. -поштује граматичко правило да у if-реченици користи <i>Present Simple</i> , а у главној реченици <i>will (future)</i> . -користи везнике <i>if</i> и <i>unless</i> у свакодневној комуникацији за упозорења, преговоре и планове.		

Наставни предмет: Математика

Разред: осми

Годишњи број часова:18

Циљ: Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања и вештина из наставног градива.

ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА

СЛИЧНОСТ	-Размера дужи ; подела дужи на једнаке делове; Појам сличности троуглова ;	· Ученик разуме појам размере дужи. · Делу дуж на једнаке делове применом геометријског прибора. · Препознаје и описује сличне троуглове. · Примењује особине сличности троуглова у задацима.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломасте-ри Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

ТАЧКА, ПРАВА, РАВАН	-Одноставне и праве ,тачке и равни ;	· Ученик препознаје и именује основне геометријске појмове: тачку, праву и раван. · Одређује међусобне односе тачке и праве, као и тачке и равни. · Правилно обележава геометријске објекте. · Примењује основне геометријске појмове у задацима.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломасте-ри Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ СА ЈЕДНОМ НЕПОЗНАТОМ	- Решавање линеарних једначина и неједначина са једном непознатом ;	· Ученик решава линеарне једначине са једном непознатом. · Решава линеарне неједначине са једном непознатом. · Проверава тачност добијеног решења. · Примењује једначине и неједначине у проблемским задацима	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломасте-ри Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

ПРИЗМА	- Површина и запремина правилне четворостране призме;	· Ученик препознаје правилну четворострану призму и њене елементе. · Израчунава површину правилне четворостране призме. · Израчунава запремину правилне четворостране призме. · Примењује формуле у практичним задацима.		Збирка задатака Свеска Текстови Фломасте-ри Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

ПИРАМИДА	-Пирамида(појам , врсте , елементи); Површина и запремина четворостране пирамиде	· Ученик разуме појам пирамиде, њене врсте и елементе. · Препознаје четворострану пирамиду и њене особине. · Израчунава површину и запремину четворостране пирамиде. · Примењује знања о пирамиди у геометријским задацима.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломасте-ри Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА	- Функција и њен график ; График линеарне функције ; Цртање и читање графика ;	· Ученик разуме појам функције и графика функције. · Црта и тумачи график линеарне функције. · Одређује вредности функције на основу графика. · Примењује линеарну функцију у једноставним практичним ситуацијама.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломасте-ри Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

СИСТЕМИ СА ДВЕ НЕПОЗНАТЕ	- Линеарна једначина са две непознате и њено решење; Метод замене; метод супротних коефицијената;	· Ученик препознаје линеарну једначину са две непознате. · Решава системе линеарних једначина методом замене. · Решава системе методом супротних коефицијената. · Проверава и тумачи добијена решења система.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломасте-ри Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

ВАЉАК	- Ваљак(настанак , елементи, врсте); Површина и запреминаваљка ;	· Ученик препознаје ваљак, његове елементе и врсте. · Израчунава површину ваљка. · Израчунава запремину ваљка. · Примењује формуле за ваљак у практичним задацима.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломасте-ри Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор
КУПА ЛОПТА	- Купа(настанак , елементи , врсте) ; Површина и запреминакупе ; Површина и запреминалопте ;	· Ученик препознаје купу, њене елементе и врсте. · Израчунава површину и запремину купе. · Израчунава површину и запремину лопте. · Примењује формуле за геометријска тела у проблемским задацима.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломасте-ри Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

Наставни предмет:НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

Разред:5, 6, 7, 8.

Годишњи број часова: 34/36

Циљ: Утврдити садржаје са оним ученицима, који нису успели да их усвоје у редовној настави применом индивидуализације како би им се омогућило усвајање програма.

Кораци реализације- Идентификовање ученика који спорије напредују, организација допунског рада (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика), извођење допунске наставе, праћење ученика.

РАЗРЕД	ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА

ПЕТИ			Савладавање градива које ученик није усвојио у редовној настави	Диференцијација задатака	учбеник,табла,маркер..
	Die Begrüßung	Hallo!Mein Name ist Marko.Wie alt bist du?Ich bin 11 Jahre alt.Wo wohnst du?Ich wohne auf dem Land./in der Stadt.	Постизање минималних стандарда, оспособљавање ученика за основну комуникацију, разумевање и примену језичких структура предвиђених за тај разред-Слушање, читање, говор, писање	Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи	
	Der Verb sein	Ich bin,du bist....			
	Meine Famile	Meine Mutter, mein Vater.... mein Bruder...			
	Das Präsens	Das Präsens der schwachen und starken Verben			
	Di Farben	rot, blau,weiß.....			
ШЕСТИ	das Perfekt	Di Kinder sind in die Schule gegangen.			

Наставни предмет: **Биологија**

Разред: осми

Годишњи број часова: 34

Циљ: Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања и вештина из наставног градива.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
– Улога и значај органела у метаболизму ћелије. –Матичне ћелије. –Принцип економичности грађе и функције. –Регулаторна улога хормона. –Неуротрансмитери. –Принцип повратне спреге. –Биолошки смисао адолесценције (родни и полни идентитет у контексту хормонске активности и индивидуалне генетичке варијабилности). –Заштита од полно преносивих болести и контрацепција. –Календар живота.	- повеже грађу органела са њиховом улогом уметаболизму. – повеже однос површине и запремине ћелије и тела са начином обављања животних функција; - идентификује регулаторне механизме у одржавању хомеостазе; - илуструје примерима везу између физиолошких одговора живих бића и промена у спољашњој средини. - изрази критички став према медијским садржајима који се баве здравим стиловима живота; - идентификује поремећаје у раду органа и система органа изазваних нездравим начином живота;	Дијалoшка, монолошка, демонстративна, илустративна, групни рад, рад у паровима	Свеска, прибор за писање, прибор за бојење, уџбеник за осми разред.

–Излазак из воде на копно. –Промене током животног циклуса и њихова регулација. –Теорија еволуције. Како настају врсте. –Еволуција човека. –Нестанак врста и фактори угрожавања (Н.І.Р.Р.О. концепт). –Ретке и угрожене врсте Србије. - Интродукције и реинтродукције и инвазивне врсте.	- доведе у везу промене животних услова са еволуцијом живота на планети; - истражи давно нестале екосистеме. повеже промене које се догађају организму током животног циклуса са активностима гена; - повеже промене наследног материјала са настанком нових врста путем природне селекције. - истражи присуство инвазивних врста у својој околини и вероватне путеве насељавања; - истражи разлоге губитка биодиверзитета на локалном подручју.		

Наставни предмет: **Географија**

Разред: седми

Годишњи број часова:9 Часови допунске наставе се могу по потреби кориговати. Број часова зависи од одељења и потреба ученика

Циљ: Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање,са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања,умења и вештина из наставног градива.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА

Регионална географија Географија Европе	- боље разумевање, препознавање и усвајање знања и боље сналажење на географској карти	Дијалошка, монолошка, демонстративна, илустративна, групни рад, рад у паровима.	Свеска, прибор за писање, прибор за бојење, уџбеник за седми разред.

Наставни предмет: **Физика**

Разред: осми

Годишњи број часова: 6

Циљ: Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања и вештина из наставног градива.

ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА

ТАЛАСНО И ОСЦИЛАТОРНО КРЕТАЊЕ	Осцилаторно кретање, појам и величине; Таласно кретање; Звук и карактеристике звука	· Ученик зна шта је осцилаторно кретање и које физичке величине га описују. · Ученик зна шта је таласно кретање и које физичке величине га описују. · Ученик зна шта је звук и које су карактеристике звука.	Дијалошка, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Рачунар Пројектор
СВЕТЛОСНЕ ПОЈАВЕ	Праволинијско простирање светлости; Помрачење Сунца и Месеца; Одбијање светлости и огледала; Брзина светлости у различитим срединама; Тотална рефлексија; Сочива; Оптички инструменти	· Ученик зна шта је светлост и како се простира кроз хомогену средину. · Зна да објасни појаве помрачења Сунца и Месеца. · Зна Закон одбијања светлости и како се конструише лик код равних и сферних огледала. · Зна шта је тотална рефлексија кроз примере из свакодневног живота. · Зна да конструише лик код сочива. · Зна да наведе оптичке инструменте.	Дијалошка, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Рачунар Пројектор Геометријски прибор

ЕЛЕКТРИЧНО ПОЉЕ	Наелектрисавање тела; Кулонов закон; Електрично поље, линије силе; Јачина електричног поља; Електрични потенцијал, напон; Рад електричног поља; Електричне појаве у атмосфери	· Ученик зна начине наелектрисавања тела. · Зна састав атома и како су наелектрисане његове честице. · Зна када је електрична сила привлачна, а када одбојна. · Зна да одреди смер линија поља. · Зна да израчуна јачину поља, електрични потенцијал, напон и рад. · Зна да објасни електричне појаве у атмосфери и како да се заштити од удара грома.	Дијалошка, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Рачунар Пројектор
ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА	Услови за настанак струје и извори струје; Мерење јачине струје и напона; Електрична отпорност; Проста струјна кола; Омов закон и везивање отпорника; Рад и снага електричне струје; Џул-Ленцов закон; Мере заштите од струјног удара	· Ученик зна услове настанка струје и шта су извори струје. · Зна како меримо јачину струје и напон. · Зна шта је електрична отпорност и од чега зависи. · Наводи елементе струјног кола. · Разуме начине везивања отпорника и зна Омов закон за део и за цело струјно коло. · Зна шта су рад и снага електричне струје и како се рачунају. · Зна како меримо јачину струје и напон. · Зна Џул-Ленцов закон. · Зна мере заштите од струјног удара.	Дијалошка, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Рачунар Пројектор Материјал за демонстрационе огледе

Предмет: **Хемија**

Разред: Осми

Орјентациони број часова годишње: 18

Циљеви допунске наставе: Допунска настава из хемије се организује за ученике који спорије усвајају знања, ученике који нису били присутни на неким часовима, ученике који желе да утврде знање или уклоне евентуалне нејасноће, што доприноси бољем усвајању знања и вештина везаних за наставно градиво .

Теме /Садржај	Исходи	Наставне методе	Наставна средства
МЕТАЛИ, ОКСИДИ И ХИДРОКСИДИ Заступљеност метала у природи и њихова основна физичка својства Калцијум, Гвожђе, алуминијум, бакар. Легуре које се најчешће примењују (бронза, месинг, челик, дуралуминијум, силумини)	- правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животној средини; – изведе експеримент према датом упутству, табеларно и графички прикаже податке, формулише објашњења и изведе закључке; – наведе заступљеност метала и неметала, неорганских и органских једињења у живој и неживој природи;	вербално-текстуалне методе; илустративно-демонстративне методе; лабораторијско-експерименталне методе; методе практичног рада и методе писмених и графичких радова.	Збирка задатака Свеска Уџбеник Фломастери Панои Постери Модел атома Пројектор
НЕМЕТАЛИ, ОКСИДИ, КИСЕЛИНЕ Заступљеност неметала у природи и њихова основна физичка својства Азот, угљеник, сумпор Халогени елементи	– испита и опише физичка својства метала и неметала, и повеже их с њиховом практичном применом;		
СОЛИ Соли. Формуле и називи соли. Добијање соли. Физичка својства соли.	– испита и опише хемијска својства метала и неметала, и објасни их на основу структуре атома и положаја елемената у Периодном систему; – напише формуле и именује оксиде, киселине, базе и соли; – испита, опише и објасни својства оксида, неорганских киселина, база и соли, препозна на основу формуле или назива представнике ових једињења у свакодневном животу и повеже њихова својства са практичном применом; – напише и тумачи једначине хемијских реакција метала и неметала; – изведе стехиометријска израчунавања и израчуна масену процентну заступљеност супстанци;		
УГЉОВОДОНИЦИ Алкани, Алкени и алкини Физичка својства и примена Нафта и земни гас-извори угљеникових једињења и енергије	разликује својства неорганских и органских супстанци и објашњава разлику на основу њихових структура; – препозна физичке и хемијске промене неорганских и органских супстанци у окружењу, и представи хемијске промене хемијским једначинама;		
ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА СА КИСЕОНИКОМ Алкохоли Структура, формуле и својства Примена Карбоксилне киселине Масне киселине	- напише формуле и именује представнике класа органских једињења имајући у виду структурну изомерију; – разликује органске супстанце са аспекта чиста супстанца и смеша, величина молекула,		

	структура, порекло и то повезује са њиховом улогом и применом; – испита, опише и објасни физичка и хемијска својства представника класа органских једињења и повеже својства једињења са њиховом практичном применом; – објасни и хемијским једначинама представи хемијске промене карактеристичне за поједине класе органских једињења;		
БИОЛОШКИ ВАЖНА ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА Масти и уља Угљени хидрати Протеини Витамини	описе физичка својства: агрегатно стање и растворљивост масти и уља, угљених хидрата, протеина и растворљивост витамина; – опише основу структуре молекула који чине масти и уља, угљене хидрате и протеине; – објасни сапонификацију триацилглицерола и хидрогенизацију незасићених триацилглицерола, наведе производе хидролизе дисахарида и полисахарида и опише услове под којима долази до денатурације протеина; – наведе заступљеност у природи и улоге масти и уља, угљених хидрата, протеина и витамина у живим организмима и доведе их у везу са здрављем и правилном исхраном људи;		

ДОДАТНА НАСТАВА

Наставни предмет: **Српски језик и књижевност**

Разред:осми

Годишњи број часова: 34

Циљ: Да се ученици припреме за такмичење из српског језика и језичке културе и да савладају основна правила граматике и језичке културе, као и године историје српског књижевног језика, стилских фигура и књижевности за такмичење

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
– Језик (20) – Језичка култура(3) – Књижевност (11) Морфологија Фонетика Синтакса Историја српског књижевног језика - Књижевна дела и писци - Стилске фигуре - Акценти	–објасни настанак и развој српског књижевног језика; –разуме значај књижевног језика за културу и историју српског народа; –сврста српски језик у одговарајућу језичку групу у Европи; –именује дијалекте српског језика; –разуме постојеће језичке прилике у Србији; –издвоји делове творенице и препозна основне моделе њиховог грађења; –користи садржаје из граматике обрађене у претходним разредима и повеже их са новим градивом;	Дијалoшка, монолошка, текстовна	–Задаци са ранијих тестова са такмичења –Граматика –Читанка –свеска

Наставни предмет : Математика

Разред : осми

Годишњи број часова : 18

Циљ : Додатна настава обухвата нове садржаје, који се надовезују на програм редовне наставе. Додатна настава обухвата припрему за такмичење и/или активности у складу са утврђеним интересовањима ученика. Организује се за ученике који врло успешно савладавају наставене садржаје, показују интересовање и жељу за продубљивањем знања и имају изражене способности за математику. У додатној настави ученици се припремају за такмичења из математике. Реализује се са фондом од 18 часова. Циљ је проширивање и продубљивање математичких знања ученика.

Тема (области)	Садржај	Исходи	Наставне методе	Наставна средства
СЛИЧНОСТ	- Талес ; Талес против Кеопсове пирамиде ; Сличност правоуглих троуглова ;	· Ученик препознаје и примењује особине сличних фигура и троуглова. · Примењује Талесову теорему у геометријским и практичним задацима. · Решава проблеме који се односе на сличност правоуглих троуглова. · Повезује математичка знања са историјским примерима и применом у свакодневном животу	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломастери Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ	- Решавање сложенијих једначина ; - Решавање сложенијих неједначина ; - диофантове једначине ;	· Ученик решава сложеније линеарне једначине и неједначине. · Примењује правила и особине једначина у различитим математичким ситуацијама. · Анализира и решава једноставне диофантове једначине. · Развија логичко и аналитичко размишљање кроз проблемске задатке.	Дијалошка, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломастери Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА	- Једначина правца ; - Линеарна функција ,	· Ученик препознаје и представља линеарну функцију табеларно, графички и формулом. · Одређује једначину правца и тумачи њено значење. · Црта и анализира график линеарне функције у координатном систему. · Примењује линеарну функцију у практичним примерима и задацима.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломастери Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

ГЕОМЕТРИЈСКА ТЕЛА	- Геометријска тела – увод ; Квадар – историја квадра и коцке	· Ученик препознаје и описује основна геометријска тела. · Разликује елементе квадра и коцке и уочава њихове особине. · Повезује геометријска тела са примерима из свакодневног живота. · Развија просторну представу и геометријско мишљење.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломастери Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

ЗАДАЦИ СА ТАКМИЧЕЊА	- Школско такмичење ; Општинско такмичење ; Окружно такмичење ; Републичко такмичење ;	· Ученик примењује математичка знања у сложеним и нестандартним задацима. · Развија различите стратегије решавања проблема. · Самостално анализира и образлаже поступак решавања задатака. · Развија упорност, прецизност и интересовање за математику.	Дијалогска, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Свеска Текстови Фломастери Панои Постери Математички часописи Пројектор Геометријски прибор

Наставни предмет: **ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК**

Разред: осми

Годишњи број часова: 34

Циљ: Проширивање и продубљивање садржаја редовне наставе ради боље комуникације ученика на енглеском језику.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА

Глаголски облици (Садашње просто време, Садашње трајно време, Прошло просто време, Будуће просто време –будући планови и намере-going to, Садашњи перфекат, used to) модални глаголи (should, shouldn't, must, mustn't, have to, don't have to, needn't)	-разуме текстове и упутстава и реагује на одговарајући начин - разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима, - уочава сличности и разлике између матерњег и страног језика који учи, - покушава да одгонетне значење на основу контекста и проверава питајући неког ко добро зна (друга, наставника)	Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи	Уџбеници, радни листови, додатна литература, интернет
Први и други тип кондиционала	- обраћа пажњу на речи и изразе који се више пута понављају, као и на наслове и поднасловe у писаним текстовима, - уколико не зна појам на страном језику, покушава да је изрази мимиком док не добије помоћ од друга или наставника, -интерпретација и практична примена стечених знања		
Индиректни говор			
Пасивни облик реченице (сва садашња, прошла и будућа времена)			
Говорне вежбе (брзалице, препричавање непознатог, управо прочитаног текста)	- Уме да нађе задату реч на страном језику у свом речнику или у штампаном издању, - Уме да нађе синоним задате речи на страном језику,		

Наставни предмет: **Биологија**

Разред: осми

Годишњи број часова: 34

Циљ: Додатна настава се организује за ученике који показују веће интересовање и жељу за новим сазнањима која превазилазе окви ре предвиђене планом и програмом, са циљем повезивања и примене наученог у свакодневном животу.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА

- Улога и значај органела у метаболизму ћелије. - Матичне ћелије. - Принцип економичности грађе и функције. - Регулаторна улога хормона. - Неуротрансмитери. - Принцип повратне спреге. - Биолошки смисао адолесценције (родни и полни идентитет у контексту хормонске активности и индивидуалне генетичке варијабилности). - Заштита од полно преносивих болести контрацепција. - Календар живота. - Излазак из воде на копно. - Улуткавање и пресвлачење инсеката. - Теорија еволуције. - Постанак нових врста кроз еволуционе процесе. - Еволуција човека - Нестанак врста и фактори угрожавања (Н.I.P.O. концепт). - Ретке и угрожене врсте Србије. - Интродукције и реинтродукције и инвазивне врсте.	повеже грађу органела са њиховом улогом у метаболизму. – повеже однос површине и запремине ћелије и тела са начином обављања животних функција; - идентификује регулаторне механизме у одржавању хомеостазе; илуструје примерима везу између физиолошких одговора живих бића и промена у спољашњој средини. — изрази критички став према медијским садржајима који се баве здравим стиловима живота; — идентификује поремећаје у раду органа и система органа изазваних нездравим начином живота; доведе у везу промене животних услова са еволуцијом живота на планети; истражи давно нестале екосистеме. повеже промене које се догађају организму током животног циклуса са активностима гена; - повеже промене наследног материјала са настанком нових врста путем природне селекције. истражи присуство инвазивних врста у својој околини и вероватне путеве насељавања; истражи разлоге губитка биодиверзитета на локалном подручју.	Дијалошка, монолошка, демонстративна, илустративна, групни рад, рад у паровима	Свеска, прибор за писање, прибор за бојење, лупа, уџбеник за осми разред.

ИСТОРИЈА – ДОДАТНА НАСТАВА

Циљ	– Упознавање ученика који имају посебна интересовања за историју са детаљима везаним за теме које се раде у оквиру редовних часова. – Проширивање знања обрађивањем тема које нису у редовном наставном програму. – Припрема ученика за такмичење.	
Корациреализације	Уочавање ученика који брже напредују, организација додатног рада (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика), извођење додатне наставе, праћење ученика.	
Начинреализације (облици и методерада)	Диференцијација задатака Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи	
Временски оквир	Током школске године	
Вредновање – начин коришћења резултата вредновања	Усмена и писмена провера постигнућа ученика, вођење педагошке документације, учешће даровитих ученика на свим нивоима такмичења (школско, општинско, градско, републичко)	
	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈ:
ОСМИ РАЗРЕД	– Европа и свет између два светска рата	– Рађање нове Европе – Револуције у Русији и настанак Совјетског савеза – Демократија и тоталитаризам – Економске, друштвене и културне прилике између два светска рата – Прилике у свету уочи Другог светског рата

	– Југословенска краљевина – Други светски рат – Југославија у Другом светском рату – Свет у периоду Хладног рата – Свет у савременим процесима	– Стварање Југославије – Парламентаризам у Краљевини СХС – Шестојануарска диктатура – Владавина намесништва – Привреда и друштво Краљевине Југославије – Тријумф Сила осовине на почетку рата – Ратна прекретница 1941.-1943. године – Крај рата - победа Антифашистичке коалиције – Карактеристике и последице Другог светског рата – Априлски рат и окупација – Покрети отпора и почетак устанка – Југословенско ратиште 1942. -1943. године – Крај рата и ослобођење Југославије – Злочини у Југославији за време Другог светског рата – Крај Другог светског рата – Крај колонијалних империја и новаратна жаришта – Сукобина Блиског истоку и Кубанска криза – Покрети идеја савременог друштва – Конституисање Федеративне Народне Републике Југославије – Сукоб са Совјетским савезом и нови модел социјализма – Друштво социјалистичке Југославије

		- ОдподељенекауједињенојЕвропи - Сукоби и кризекрајем 20. и почетком 21. века - Проблеми савременог света - Распад СФРЈ - Српски народ крајем 20. и почетком 21. века

Наставни предмет: **Географија**

Разред: осми

Годишњи број часова: 9

Циљ: додатни рад је планиран за заинтересоване и талентоване ученике, за стицање знања већег обима, израду и представљање презентација географских појава и процеса, размену мишљења и извођење закључака о географским одликама различитог типа

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА

Културна и природна баштина Србије	– одреди географски положај Србије и доведе га у везу са историјско- географским развојем	Дијалошка и илустративно- демонстрациона, фронтални, индивидуални и групни	Табла, слике, уџбеник, географски атлас, карта света, карта Европе, Карта СРБИЈЕ, енциклопедија, Нема карата
Становништво Србије	– анализира карактеристике граница и пограничних крајева Србије		
Насеља Србије	– анализира тематске карте и статистичке податке и графички их приказује– опише узроке и последице геотектонских процеса на територији Србије		
Привреда Србије	– класификује облике рељефа на територији Србије и именује репрезентативне		
	– анализира утицај климатских фактора и климатских елемената на климу Србије		
	– класификује и описује својства водних објеката користећи карту Србије– наводи начине коришћења вода Србије		
	–препознаје ефекте утицаја физичко- географских процеса на човека и адекватно реагује у случају природних непогода		
	–доведи у везу распрострањеност биљних и животињских врста и физичко- географске карактеристике простора		
	–анализира тематске карте и статистичке податке и графички их приказује– објашњава популациону динамику становништва Србије: кретање броја становника, природни прираштај и миграције;		
	– изводи закључке о утицају популационе динамике на структуре становништва у нашој земљи		
	– изводи закључке о важности предузимања мера популационе политике		
	– израђује и анализира графичке приказе структура становништва		
	– објашњава утицај природних и друштвених фактора на настанак, развој и трансформацију насеља у нашој земљи		
	– уз помоћ карте Србије и других извора информација анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности у нашој земљи		
	– доводи у везу размештај привредних делатности са квалитетом животне средине		

	у нашој земљи – препознаје ефекте производње и коришћења различитих извора енергије на квалитет животне средине – описује репрезентативне објекте природне и културне баштине и означава их на карти – процењује важност очувања природне и културне баштине Србије – учествује у предлагању и реализацији истраживачког пројекта у локалној средини – анализира тематске карте и статистичке податке и графички их приказује – објашњава утицај историјских и савремених миграција на размештај Срба у свету		

Наставни предмет: **Физика**

Циљ: ученици који желе да прошире своја знања, развију логично мишљење и припремају се за такмичења. Ученици ће кроз сложеније задатке да се оспособљавају за решавање проблема.

Годишњи фонд: 34, током године

Тема (области)	Садржај	Исходи	Наставне методе	Наставна средства

ТАЛАСНО И ОСЦИЛАТОРНО КРЕТАЊЕ	Осцилаторно кретање, математичко клатно; Таласно кретање; Звук; Доплеров ефекат	· Ученик правилно примењује научено у различитим проблемским задацима. · Ученик решава сложеније проблемске задатке и образлаже поступак решавања.	Дијалошка, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Рачунар Пројектор Часопис „Млади физичар“ Тестови са претходних такмичења
СВЕТЛОСНЕ ПОЈАВЕ	Одбијање светлости; Сферна огледала; Брзина простирања светлости; Преламање светлости, индекс преламања; Тотална рефлексација; Сочива; Оптички инструменти	· Ученик правилно примењује научено у различитим проблемским задацима. · Ученик решава сложеније проблемске задатке и образлаже поступак решавања.	Дијалошка, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Рачунар Пројектор Часопис „Млади физичар“ Тестови са претходних такмичења Геометријски прибор
ЕЛЕКТРИЧНО ПОЉЕ	Кулонов закон; Јачина електричног поља; Електрични потенцијал; Напон; Рад у електричном пољу; Кондензатори	· Ученик правилно примењује научено у различитим проблемским задацима. · Ученик решава сложеније проблемске задатке и образлаже поступак решавања.	Дијалошка, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Рачунар Пројектор Часопис „Млади физичар“ Тестови са претходних такмичења

ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА	Јачина електричне струје; Електрична отпорност; Омов закон за део и за цело струјно коло; Везивање отпорника; Кирхофова правила; Рад и снага електричне струје; Џул-Ленцов закон	- Ученик правилно примењује научено у различитим проблемским задацима. - Ученик решава сложеније проблемске задатке и образлаже поступак решавања.	Дијалошка, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Рачунар Пројектор Часопис „Млади физичар“ Тестови са претходних такмичења
МАГНЕТНО ПОЉЕ	Магнетно поље сталних магнета; Магнетно поље електричне струје; Дејство магнетног поља на струјни проводник; Амперова сила; Електромагнет	- Ученик правилно примењује научено у различитим проблемским задацима. - Ученик решава сложеније проблемске задатке и образлаже поступак решавања.	Дијалошка, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Рачунар Пројектор Часопис „Млади физичар“ Тестови са претходних такмичења
ЗАДАЦИ СА ТАКМИЧЕЊА	Школско такмичење; Општинско такмичење; Окружно такмичење; Републичко такмичење	- Ученик самостално решава задатке са школских, општинских, окружних и републичких такмичења. - Ученик развија логичко мишљење, физичко закључивање и истрајност у решавању сложенијих физичких и математичких проблема.	Дијалошка, Рад на задацима, Решавање проблема	Збирка задатака Рачунар Пројектор Часопис „Млади физичар“ Тестови са претходних такмичења Геометријски прибор

Предмет: **Хемија**

Разред : Осми

Оријентациони број часова 18

Циљ: Додатна настава се организује за напредније ученике који желе да прошире своја знања из хемије.

Теме /Садржај	Исходи	Наставне методе	Наставна средства
МЕТАЛИ, ОКСИДИ И ХИДРОКСИДИ Заступљеност метала у природи и њихова основна физичка својства Калцијум.Гвожђе,алуминијум,бакар. Легуре које се најчешће примењују(бронза,месинг,челик,дуралуминијум,силумини) Лабораторијска вежба:		вербално-текстуалне методе; илустративно-демонстративне методе; лабораторијско-	Збирка задатака Свеска Уџбеник Фломастери Панои Постери Модел атома Пројектор

Доказивање база Индикатори Чишћење сребра	-правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животној средини;	експерименталне методе; методе практичног рада и методе писмених и графичких радова.	
НЕМЕТАЛИ, ОКСИДИ, КИСЕЛИНЕ Заступљеност неметала у природи и њихова основна физичка својства Азот, угљеник, сумпор Халогени елементи Лабораторијска вежба: Доказивање анјона Cl^- , CO_3^{2-} Апарат за гашење пожара-симулација Доказивање киселина	–изведе експеримент према датом упутству, табеларно и графички прикаже податке, формулише објашњења и изведе закључке; –наведе заступљеност метала и неметала, неорганских и органских једињења у живој и неживој природи; – испита и опише физичка својства метала и неметала, и повеже их с њиховом практичном применом; –испита и опише хемијска својства метала и неметала, и објасни их на основу структуре атома и положаја елемената у Периодном систему;		
СОЛИ Соли.Формуле и називи соли. Добијање соли.Физичка својства соли. Лабораторијске вежбе: Скидање каменца Тврдоћа воде Хемијски врт	– напише формуле и именује оксиде, киселине, базе и соли; –испита, опише и објасни својства оксида, неорганских киселина, база и соли, препозна на основу формуле или назива представнике ових једињења у свакодневном животу и повеже њихова својства са практичном применом; –напише и тумачи једначине хемијских реакција метала и неметала; –изведе стехиометријска израчунавања и израчуна масену процентну заступљеност супстанци;		
УГЉОВОДОНИЦИ АлканиАлкени и алкини Физичка својства и примена Нафта и земни гас-извори угљеникових једињења и енергије Лабораторијска вежба: Хемијски коктел	разликује својства неорганских и органских супстанци и објашњава разлику на основу њихових структура; – препозна физичке и хемијске промене неорганских и органских супстанци у окружењу, и представи хемијске промене хемијским једначинама; -напише формуле и именује представнике класа органских једињења имајући у виду структурну изомерију;		
ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА СА КИСЕОНИКОМ Алкохоли Структура, формуле и својства Примена Карбоксилне киселине Масне киселине Лабораторијска вежба: Алко тест Добијање алкохола	– разликује органске супстанце са аспекта чиста супстанца и смеша, величина молекула, структура, порекло и то повезује са њиховом улогом и применом; – испита, опише и објасни физичка и хемијска својства представника класа органских једињења и повеже својства једињења са њиховом практичном применом; – објасни и хемијским једначинама представи хемијске промене карактеристичне за поједине класе органских једињења;		
БИОЛОШКИ ВАЖНА ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА Масти и уља Угљени хидрати Протеини Витамини Лабораторијске вежбе: Израда сапуна	опише физичка својства: агрегатно стање и растворљивост масти и уља, угљених хидрата, протеина и растворљивост витамина; – опише основу структуре молекула који чине масти и уља, угљене хидрате и протеине; – објасни сапонификацију триацилглицерола и хидрогенизацију незасићених триацилглицерола, наведе производе хидролизе		

Скривени шећери и скривене масти Денатурација протеина	дисахарида и полисахарида и опише услове под којима долази до денатурације протеина; – наведе заступљеност у природи и улоге масти и уља, угљених хидрата, протеина и витамина у живим организмима и доведе их у везу са здрављем и правилном исхраном људи;		
ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЗЕЛЕНА ХЕМИЈА Загађивачи воде и ваздуха и мере заштите Рециклажа Зелена хемија	Разуме принцип безбедног поступања са супстанцама, начине њиховог правилног складиштења, а са циљем очувања здравља и животне средине Разуме појам рециклаже у свакодневном животу Израђују мини пројекте вазане за заштиту животне средине		

Наставни предмет: **Техника и технологија**

Разред:8

Годишњи број часова: 9

Циљ: Проширити садржаје са оним ученицима, који показују изванредне резултате и заинтересованост за предмет у редовној настави применом индивидуализације.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА

Животно и радно окружење	Електрична инсталација-опасност и мере заштите	Монолошка	Уџбеник
Саобраћај	Саобраћајна средства на електропогон – врсте и карактеристике е	Дијалошка	Свеска
Техничка и дигитална писменост.	Основни симболи у електротехници	Демонстративана метода	Пројектор
Ресурси и производња	Електроенергетски систем.	Текстуална	Конструкторски комплет
Конструкторско моделовање	Производња, трансформација и пренос електричне енергије.	Метода путем истраживања	
	Обновљиви извори	Фронтални	
	Моделовање електричних машина и уређаја.	Индивидуални	
	Огледи са електро панелима		

Ваннаставне активности

САОБРАЋАЈНА СЕКЦИЈА

Наставни предмет: **Техника и технологија**

Разред: 8

Годишњи број часова: 9

Циљ: Проширити садржаје са оним ученицима, који показују изванредне резултате и заинтересованост за предмет у редовној настави применом индивидуализације.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Пешак у саобраћају Прелазак и кретае пешака коловозом Саобраћајни знаци Саобраћајна култура, раскрснице, безбедност Саобраћајни полигон спретности Полигон практичног понашања у саобраћају Практичне вежбе на полигону	Знање и разумевање: Ученици успешно препознају и тумаче саобраћајне знакове, семафоре и ознаке на коловозу. Безбедно понашање: Оспособљеност за безбедан прелазак улице, употребу бицикла и кретање у својству пешака. Саобраћајна култура: Развијање одговорног односа према себи и другима у саобраћају, као и усвајање етике саобраћајне културе. Практична примена: Продубљивање знања из свакодневног живота и њихова примена у симулираним и реалним ситуацијама	Монолошка Дијалошка Демонстративана метода Текстуална Метода путем истраживања Фронтални Индивидуални	Уџбеник Свеска Пројектор Полигон

Наставни предмет: **Литерарна секција**

Разред: 5, 6, 7, и 8.

Годишњи број часова: 34/ 36

Циљ: Стицање умећа у уметности писаног изражавања. Развијање смисла за прецизно, јасно, економично и уверљиво писано излагање. Читање и критичко процењивање ученичких литерарних радова. Подстицање и неговање оригиналног литерарног стваралаштва.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
– Организовање секције /договор о начину и времену рада (4) – Стваралачки књижевни покушаји/читање самосталних радова, дискусија о радовима, упутства за даљи рад (8) – Анализа примера различите обраде једног мотива / пажњу посветити способности посматрања, уочавање проблема, критичко мишљање и неговање говорне културе (8) – Обележавање годишњице књижевника / читају се радови књижевника, води се разговор о књижевнику, читају се одабрани радови ученика (6) – Обележавање значајних датума (Св. Сава, Дан школе...)/ израда и читање радова, јавни наступи, избор радова и израда паноа...(2) – Стилске вежбе/ разговор о стилским фигурама, вежбе сажимања и проширивања текста, анализа и исправљање текста (6) – Књижевни родови и врсте / анализа и издвајање основних одлика, као и самостално стварање (бајка, лирска песма, поема...) (2) – Разматрање Извештаја о раду секције /Оцењивање рада секције и предлагање чланова секције за	– чита са разумевањем књижевноуметничких текстова и остале типове текстова, примењујући различите стратегије читања; – тумачи значења, језичке, естетске и структурне особине уметничких текстова, користећи књижевне термине и појмове; – критички промишља о стварности на основу прочитаних дела; – истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; – повеже писце и дела из обавезног дела програма од 5. до 8. разреда; – издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у конкретном тексту, као и језичко-стилске карактеристике текста у склопу интерпретације; – уочи слојевитост књижевног дела и међужанровско прожимање; – повеже књижевна дела са историјским или другим одговарајућим контекстом; – одреди временски оквир у којем је писац стварао; – разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта; – препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину, поштујући особености сопственог народа и других народа; – учествује у избору књижевних дела и начина њихове обраде и представљања;	- Дијалoшкa - Монолошкa - Текстовна - демонстрaтивнa	- Хамер папир за литерарни кутак - Свескa - Мејл

похвале и награде (1)			

ДРАМСКА СЕКЦИЈА

Разред: 5,6,7. и 8.

Годишњи број часова: 34/36, током године.

Циљ: Утврдити предвиђене садржаје са оним ученицима који желе да учествују у драмској секцији и који су талентовани. То се врши применом индивидуализације како би се постигао што бољи успех и како би ученици савладали текстове у што већој мери. Потребно је одабрати ученике и материјале који им одговарају.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА

Текст поводом Светог Саве Текст за Дан школе	Ученици треба да се оспособе да одабрани драмски текст увежбају како треба, да течно, разумљиво и гласно изговарају реплике како би у публици произвели одговарајући ефекат.	Диференцијација задатака Индивидуални рад Рад у групи	Текстови

НОВИНАРСКА СЕКЦИЈА

Разред: 5,6,7. и 8. разред

Годишњи број часова: 30 часова

Циљ: Усвајање знања о облицима новинарског изражавања, упознавање са настанком новина и њиховим уређивањем; осамостаљивање ученика, описмењавање, развијање истраживачког и критичког духа.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
1. Формирање секције 2. Планирање рада новинарске секције 3. Основни облици новинарског изражавања 4. Интервју 5. Креативна новинарска радионица	-Ученик разликује облике новинарског изражавања. –Уме да напише новинарски чланак. -Ученик уме да примени истраживачко новинарство. -Зна да спроведе анкету. - Познаје и примењује правопис приликом лектуре.	-дијалогска -монологска - демонстративна -текстовна -истраживачка	Часописи у папирној форми, часописи у електронском облику, интернет, енциклопедије, приручници

6. Прикупљање материјала за часопис ученика школе, као и за зидне новине 7. Лектура прикупљеног материјала 8. Обрада корица и импресума 9. Истраживачко новинарство 10. Анкетирање 11. Унос и куцање текстова			

ХОР И ОРКЕСТАР

Разред: 5,6,7,8

Годишњи број часова: 34/36

Циљ обухвата развијање слуха и ритма, ширење гласовних могућности и учвршћивање интонације, способност за фино нијансирање и изражајно певање применом елемената музичке изражајности (темпо, динамика...), упознавање страних језика, литерарних текстова, што све води ка развијању естетских критеријума. Обухвата развијање осећања припадности колективу – тимски рад, развијање толеранције, дисциплине, поштовања различитости и правила понашања, развијање одговорности, стицање самопоуздања, савладавање треме и пружање помоћи у смислу вршњачког учења и сарадње. Значајан је утицај музике на здравље (психолошки, социолошки, емоционални развој), тако да и певање у хору значајно доприноси смањењу стреса, агресивности.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА

Репертоар школских хорова обухвата одговарајућа дела домаћих и страних аутора разних епоха, као и народне, пригодне, песме савремених дечијих композитора и композиције са фестивала дечијег стваралаштва. Садржај рада: 1. одабир и разврставање гласова; 2. вежбе дисања, дикције и интонације; 3. хорско распевање и техничке вежбе; 4. интонативне вежбе и решавање појединих проблема из хорске партитуре (интервалски, хармонски, стилски); 5. музичка и психолошка обрада композиције; 6. увежбавање хорских деоница појединачно и заједно; 7. остваривање програма и наступа према Школском и Годишњем програму рада школе.	изводи музичке примере користећи глас, самостално и у групи; примењује правилну технику певања; примењује различита средства изражајног певања; примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању;	наставне методе: демонстрација, вербалне методе, игровне активности, показна метода облици рада: фронтални, групни, индивидуални . наставна средства : музички инструменти, музички уређај, компјутер и пратећа опрема	Инструменти Литература, ИКТ

СПОРТСКА СЕКЦИЈА- предметна настава од 5. до 8. разреда

Годишњи фонд часова: 34/36

ЦИЉЕВИ:

- додатна едукација ученика везана за спорт који су изабрали
- вежбање са ученицима на напреднијем нивоу техничко-тактичких елемената спортова
- припрема екипа за међушколска такмичења

НАЧИН РАДА: Организација додатних часова у виду тренинга са ученицима

САРАДЊА:

Сарадња и координација се остварује са Савезом за школски спорт општине Смедерево као и са републичким Савезом за школски спорт

	П Л А Н Р А Д А	А Т Л Е Т И К А		
	С Е К Ц И Ј Е И З А Т Л Е Т И К Е			
		М		Ж
Час	Н а с т а в н а ј е д и н и ц а	Обуч	Уве	Утвр
1	Окупљање ученика, формирање екипе			1
2	Тркачка дисциплина, ниски старт - спринт 60м	1		
3	Тркачка дисциплина, ниски старт - спринт 60м			1
4	Тркачка дисциплина, ниски старт - спринт 100м		1	
5	Тркачка дисциплина, ниски старт - спринт 100м			1
6	Тркачка дисциплина, ниски старт - спринт 200м		1	
7	Тркачка дисциплина, ниски старт - спринт 200м			1
8	Тркачка дисциплина, високи старт - штафета 4x100м	1		
9	Тркачка дисциплина, високи старт - штафета 4x100м			1
10	Вежбе снаге, лагана истрчавања		1	
11	Тркачка дисциплина, спринт / штафета		1	
12	Тркачка дисциплина, спринт / штафета		1	
13	1000м издржљивости		1	
14	Бацачка дисциплина, кугла - техника, полазни положај и поскок		1	
15	Бацачка дисциплина, кугла - техника, избачајна позиција			1
16	Бацачка дисциплина, кугла - техника, фаза избацивања и одржавања равнотеже	1	1	
17	Вежбе снаге		1	
18	Бацачка дисциплина, кугла - тестирање			1
19	Бацачка дисциплина, копље	1		
20	Бацачка дисциплина, копље		1	

21	Бацачка дисциплина, копље			1
22	Скакачка дисциплина, скок у даљ, са кратким залетом		1	
23	Скакачка дисциплина, скок у даљ, техника, залет		1	
24	Скакачка дисциплина, скок у даљ, техника, скок-одраз		1	
25	Скакачка дисциплина, скок у даљ, техника, доскок		1	
26	Скакачка дисциплина, скок у даљ, техника, тестирање			1
27	Вежбе снаге		1	
28	Скакачка дисциплина, скок у вис	1		
29	Скакачка дисциплина, скок у вис		1	
30	Скакачка дисциплина, скок у вис			1
31	1000м издржљивости		1	
32	Скакачка дисциплина, троскок са кратким залетом		1	
33	Скакачка дисциплина, троскок	1		
34	Скакачка дисциплина, троскок		1	
35	Скакачка дисциплина, троскок			1
36	Вежбе снаге		1	

ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ (ЧОС)

Наставни предмет: Час одељењског старешине

Разред: осми разред

Годишњи број часова: 34

Циљ:Разредни старешина редовно прати развој ученика, помаже да усвоје асертивно понашање и конструктивно решавање сукоба, да ученици развију самопоуздање и усвоје дух заједнице и избор будућег занимања.

ТЕМА/САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
1. Усвајање плана рада одељењске заједнице, избор чланова одељењске заједнице, упознавање са Календаром рада 2. Тумачења понашања у школи 3. Стварамо одељењска правила 4. Договор о узајамним оческивањима, потребама и захтевима 5. Дечја недеља 6. Организовање и извођење екскурзије 7. Радионица- професионална оријентациј 8. Планирамо успех да бисмо уписали школу коју желимо 9. Знање и здраво понашање код деце 10. Радионица- професионална оријентација 11. Анализа успеха ученика на крају првог класификационог периода 12. Шаљемо лепе поруке... 13. Индивидуални разговори са ученицима 14. Сви смо исти, а различити 15. Пубертет и адолесценција- проблеми 16. Новогодишњи празници 17. Анализа успеха ученика на крају првог полугодишта 18. Понашање на јавном месту 19. Обележавање Дана Светог Саве 20. Радионица- професионална оријентација 21. Такмичења ученика	-поштује правила понашања у школи -упознат је са функционисањем одељењске заједнице и учествује у доношењу правила - критички разматра појаве око себе и процењује избор будућег занимања -развија позитивне ставове и осећања, навике -учествује у обележавању значајних датума - разуме значај културног и ненасилног понашања - професионалне оријентације - самокритичко сагледавање својег знања - објективно оцењивање - самооцењивање - избор занимања према афинитетима	-дијалошка, монолошка, истраживачка, демонстративна	Приручници, презентације, анкете, документарни филмови, књижевна дела, дидактички материјал.

22. Радионица- професионална оријентација 23.Обавезе и праваа наставника, обавезе и права учесника 24. Када насиља нема, нема ни проблема 25. Припреме за пробни завршни испит 26. Болести зависности 27. Радионица- професионална оријентација 28. Анализа успеха ученика на крају трећег класификационог пеериода 29. Радионица- професионална оријентација 30. Шта ме брине, а шта ме радује 31. Недеља сећања и заједништва 32. Како ссе припремаати за полагање завршног испита 33. Како ћеемо се сећати основне школе 34.Анализа успеха ученика на крају школске године			

Завршни испит ученика осмог разреда састоји се од задатака из српског језика, математике, историје, географије, биологије, хемије и физике. Како би успех ученика на завршном испиту био што већи, са ученицима ће се интензивније радити како у оквиру редовних часова, тако и на часовима допунске наставе, додатног рада, али и у оквиру припремне наставе за завршни испит.

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Садржај	Број часова
Врсте речи	3
Падежи	3
Гласовне промене	3
Књижевност	5
Реченице	3
Правопис	2

МЕСЕЦ	САДРЖАЈ РАДА
Фебруар	Увод у програмске садржаје – тест од прошле године
Март	Врсте речи и падежи , тестови и задаци из збирке
Април	Гласовне промене, тестови и задаци из збирке
Мај	Књижевност, тестови и задаци из збирке
Јун	Правопис, тестови и задаци из збирке Завршни тест

МАТЕМАТИКА

Садржај	Број часова
Бројеви и операције са њима	2
Алгебра и финкције	2
Геометрија	4
Мерење	3
Обрада података	6

МЕСЕЦ	САДРЖАЈ РАДА
Фебруар	Бројеви и операције са њима Алгебра и функција
Март	Алгебра и функција Обрада података
Април	Обрада података
Мај	Мерење
Јун	Геометрија

БИОЛОГИЈА

Садржај програма	Број часова
Јединство грађе и функције као основа живота	3
Човек и здравље	2
Порекло и разноврсност живота	1
Наслеђивање и еволуција	2
Живот у екосистему	2

МЕСЕЦ	САДРЖАЈ РАДА
Фебруар	- увод у програмске садржаје - пробни тест
Март	Порекло и разноврсност живота - обнављање градива 5. разреда уз корелацију са градивом из 6., 7. и 8. разреда – тест Јединство грађе и функције као основа живота - обнављање градива 7. разреда уз корелацију са градивом из 6. и 8. разреда
Април	Јединство грађе и функције као основа живота - обнављање градива 7. разреда уз корелацију са градивом из 6. и 8. разреда – тест
Мај	Човек и здравље - обнављање градива 6. разреда уз корелацију са градивом из 7. и 8. разреда – тест

Јун	Наслеђивање и еволуција - обнављање градива 7. разреда уз корелацију са градивом из 8. разреда Живот у екосистему - обнављање градива 6. Разреда уз корелацију са градивом 7. и 8. разреда – тест

ГЕОГРАФИЈА

Садржај	Број часова
Географска карта	1
Планета Земља	2
Друштвена географија	1
Европа	1
Ваневропски континенти	3
Србија	2

МЕСЕЦ	САДРЖАЈ РАДА
Фебруар	- Увод у програмске садржаје – пробни тест
Март	- Планета Земља - обнављање - Обнављање градива петог разреда - тест 1.
Април	- Картографија; Друштвена географија - обнављање - Обнављање градива шестог разреда - тест 2.
Мај	- Европа; Ваневропски континенти - Обнављање градива седмог разреда – тест 3.
Јун	- Обнављање градива осмог разреда – тест 4. - Збирка задатака – решавање задатака - Завршни тест

ИСТОРИЈА

Садржај	Број часова
Стари век	2
Средњовековна Србија	2
Велика географска открића	1
Доба револуција	1
Српска револуција од 1804-1805. године	1
Борба за независност српских држава	1
Први и други светски рат	1
Историја Југославије од 1918-1945. године	1

МЕСЕЦ	САДРЖАЈ РАДА
Фебруар	- Обнављање градива петог разреда
Март	- Обнављање градива петог разреда - Обнављање градива шестог разреда
Април	- Обнављање градива шестог разреда - Обнављање градива седмог разреда
Мај	- Обнављање градива седмог разреда - Обнављање градива осмог разреда
Јун	- Обнављање градива осмог разреда - Збирка задатака – решавање задатака - Збирка задатака – решавање задатака

ФИЗИКА

Садржај	Број часова
Увод	1
Сила	1
Кретање	2
Електрична струја	2
Мерење	1
Енергија и топлота	1
Математичке основе физике	2

МЕСЕЦ	САДРЖАЈ РАДА
Фебруар	- Увод у програмске садржаје – пробни тест - Сила – обнављање, вежбање
Март	- Кретање - обнављање - Кретање - вежбање
Април	- Електрична струја - обнављање - Електрична струја - вежбање
Мај	- Мерење – обнављање, вежбање - Енергија и топлота – обнављање, вежбање
Јун	- Математичке основе физике – обнављање - Математичке основе физике - вежбање - Збирка задатака – решавање задатака

ХЕМИЈА

Садржај	Број часова
Основни хемијски појмови	1
Израчунавања у хемији	2
Оксиди, киселине, хидроксиди, соли	1
Раствори	1
Органска једињења угљоводоници, алкохоли киселине и естри	3
Биолошки важна органска једињења	2

МЕСЕЦ	САДРЖАЈ РАДА
Фебруар	- Основни хемијски појмови – обнављање
Март	- Израчунавања у хемији - обнављање - Збирка задатака – решавање задатака
Април	- Оксиди, киселине, хидроксиди, соли - обнављање - Збирка задатака – решавање задатака
Мај	- Раствори- обнављање - Збирка задатака – решавање задатака
Јун	Органска једињења угљоводоници, алкохоли киселине и естри Биолошки важна органска једињења - обнављање